

KANTELETAR

ELIAS LONNROT *

TAIKKA

SUOMEN KANSAN WANHOJA LAULUJA JA WIRSIAe

Koonnut Elias Loennrot

AINEHISTO

ALKULAUSE

Uudempia Lauluja

1. Kreivin sylissae istunut
2. Petetty nuorukainen
3. Morsiamen kuolo
4. Velisurmaaja
5. Onneton nuorukainen
6. Toivoton rakkaus
7. Kultani kukkuu kaukana
8. Kultaansa ikaevoeivae
9. Merille laehtevae
10. Turvaton
11. Kultaansa sureva
12. Hyljaetyn suru
13. Ylenkatsottu
14. Karjalan neito
15. Poika ja tyttoe
16. Vihaava ystaevae
17. Petetyn kirous
18. Nauru ja itku
19. Rannalla itkejae
20. Varpusen olut
21. Haeaelaulu
22. Laulu, olut ja viina
23. Mutkainen matka
24. Neion valitus

ENSIMAEINEN KIRJA

Yhteisiae Lauluja

I. Kaikille yhteisiae

*PDF created by pdfbooks.co.za

1. Eraeskummainen kantele
2. Elkaeae oudostuko
3. Kiven alla kieltaejaeni
4. Miksi en laulaisi
5. Laula, laula kieli keito
6. Aeiae on aeentaeni kulunut
7. Kuoli rakentajani
8. Silloin laulan, konsa jouan
9. Ei sanat sanoihin puutu
10. Jos ma lauluille rupean
11. Luonenko, lopettanenko
12. Ei runo rahatta laula
13. Virren kiittaajaelle ja moittijalle
14. Toisin ennen, toisin eilen
15. Ve'en varaiset
16. Ve'en varaiset (toisin)
17. Muinainen kaekeni
18. Jumalaan turvaava
19. Kun saisin, en heittaesisi
20. Paljo on tikalla huolta
21. Mikae lie piiioillani
22. En elae elotta
23. Kyll' on kysta aitassa
24. Syitae vajavaisuksiin
25. Erotus mielillae
26. Armottoman osa
27. Missae nyt minun osani
28. Makaaja onni
29. Erotus onnilla
30. Tuli talvi, ei tahottu
31. Ei vaivaista haeihin
32. Muinaiset ajat paremmat
33. Vierin maalle vierahalle
34. Kotihinsa toivova
35. Minun on koti koivikossa
36. Korpi kurjalla kotina
37. En tohi tupahan mennae
38. Koista erotettu
39. Suvultaan heitetty
40. Oli ennen parempi
41. Parempi kuolla kun kitua
42. Kuolisinko koito raukka
43. Manalaan ikaevoeivae
44. Nuorra Manalle menijae
45. Aiaen silloin aeiti maksoi
46. Parempi syntymaettae
47. Syntymistaeaeen paheksija
48. Mahoit ennen maammo rukka
49. Onnettomasti syntynyt
50. Saisinko kaeeltae kielen

51. Enpae voi ilon eleae
52. Elkaeae sanoko huolettomaksi
53. Monihuolinen
54. Usiahuolinen
55. Mikae neuoksi minulle
56. Hoikka, kaita ja musta
57. Sortunut aeaeni
58. Ikuinen suru
59. Huoliansa haasteleva
60. Ei sula syaen suruinen
61. Vaehae ilo emottomalle kaeestae
62. Pimiae isoton pirtti
63. Emintimaeisen saanut
64. Pienuesta orpo
65. En tieae tekijaetaeni
66. Kaksi, jotka ei moiti
67. Kun oisin kaekenae
68. Suru ja pelko
69. Sanoissa kuluva
70. Sepaen tehtaeviae
71. Suku surmaksi rupesi
72. Ei kestae lihainen silta
73. Soisit suohon sortuvani
74. Vilu viimenki tulevi
75. Ohoh kullaista kotia
76. Ei kuinkaan hyvae
77. Taessae saapi lempo lemmen
78. Kahenlainen toivotus
79. Hyvaen saeaen toivotus
80. Tuuterin laatu
81. Haetaekoe tyttoejen
82. Kummaistako kuuleminen
83. Mistae tunnen tuhman
84. Muutamia tuntomerkkejae
85. Kyntelin kysymykset
86. Toisin ennen, toisin eilen
87. Juomarin toimi
88. Emon neuvo pojalle
89. Tavattava tyttoe
90. Vaeinaemoeisen sanoja
91. Lintuin keraejaet
92. Revon valitus
93. Pohjolan poika
94. Ensimaainen rautio
95. Pahalaisen matka
96. Herran hevosen kuolo
97. Mieli melkiaessae
98. Kolme kokematonta
99. Kolme pyytoeae
100. Kurki ja varis

101. Hyvae laiskalla lapsi
102. Elae naura toisen naista
103. Aikansa kullaki
104. Veneelle tuulta
105. Maata pannessa
106. Leikkuuta lopettaissa
107. Syoettaevi meri sikansa
108. Vangittu pannu
109. Tynnyrin puhe
110. Oluen synty
111. Tehkaeme iloinen ilta
112. Hyvae isaentae
113. Hyvae emaentae
114. Kiitos emaennaelle
115. Sopivaisia
116. Voisi nuo pariksi panna
117. Tanssin kulku
118. Tanssiin yrittelijae
119. Tule meille tanssimahan
120. Tahtoisitko rakastaa
121. Avatkame aitoamme
122. Hyvae ilta lintuseni
123. Koeyhae ja rikas vouti
124. Hirvenhiihanta
125. Miksi en vaesyysi

II. Haeaekansan lauluja

a) Antiaisissa

126. Onko mitae millaeki
127. Kutti, kutti
128. Katso neitoasi
129. Kasa kaasolla sylissae
130. Elae ihastu ensi-illalla
131. Kiitae sulho lykkyaes
132. Elae vie neittae pahoille
133. Puolusta neittaesi
134. Neuo sulho neioistasi
135. Ansioa myoeten palkka
136. Mitae itket neito
137. Lae het jaelen jaeaemaettoemaeksi
138. Lae het kukka kuikemahan
139. Toisin toisessa talossa
140. Jo nyt vaihoit, minkae vaihoit
141. Luulitko puolet loppuvan
142. Laeksit kouluhun kotoa
143. Apiat ativoreisut
144. Heitaen suoni, heitaen maani
145. Laeyli laehteae, laeyli ilman
146. Ei toiste tunnetakana

147. Muuttunut koti
148. Kun itket, hyvinki itke
149. Kutti, kutti, neito rukka
150. Elae itke neito rukka
151. Mitae neien itkemistae
152. Tapa toinen ottaminen
153. Elae moiti anoppiasi
154. Miehen mielen nosto
155. Kotihin heittiimiset
156. Ken meitae veelle viepi

b) Haeissae

157. Oisiko lupa kysyae
158. Tokko naeit mitae tullessa
159. Voi veikko, mitae vetelet
160. Kirkas neiti kihloissasi
161. Kutti, kutti, sulho rukka
162. Laajasukuinen neiti
163. Kaason kauneus
164. Kaason istunta
165. Kaason laempimaen saanta
166. Kaason syoetaentae
167. Maata menentae
168. Kaason juomisiet
169. Kosiomiehen ylistys

III. Paimenlauluja

170. Kukkalatva kuusi
171. Mipae paimenten olla
172. Tule taenne
173. Missae armahani
174. Armahan kulku
175. Enkoe minaeki toivoisi
176. Katso Kiesus karjaistani
177. Muut kuuli kirkonkellon
178. Lepo, lepo, lehmaeni
179. Paista paeivae paimeneile
180. Laske paimenta kotihin
181. Mene paeivae, vieri viikko
182. Jo tulen kotihin
183. Haemehen kaevijae
184. Kuulin kummat kuusialta
185. Minkae noista mille annan
186. Tyoensae kumpasellaki
187. Juoksin, juoksin joenvartta
188. Venehen synty
189. Souti sotka suojan rannan
190. Laekkaem sikko Suurulahan
191. Antti armas herttaseni
192. Repo ja jaenis

193. Hiiren peiaat
194. Katin kosiominen
195. Hiiri ja haemaehikkoe
196. Hiiri ja katti
197. Hiiren tapaaaja
198. Joutsen ja hanhi
199. Mitae itket pieni lintu
200. Paeaeskylaeinen
201. Avullinen kurki
202. Haevinnyt hanhi
203. Hevosen hakija
204. Merkitty orit
205. Tunteaton veli
206. Pakeneva

IV. Lasten lauluja

207. Anto ja saanti
208. Laekkilaeeen laehtoe
209. Prokko tiellae propatinna
210. Tuomittu katti
211. Takoi seppae viikatteita
212. Kolkkaa kotaa
213. Kenen taemae pelto
214. Ken soei kesaevoin
215. Kirkon teko
216. Neiti verkossa
217. Kojo ja Anni
218. Oi ukko uikari
219. Min rastas raataa
220. Ken Teron tietaeae
221. Piilehtijae
222. Oli ennen ukko akka
223. Paimenen haetae
224. Ellin velli
225. Tuomisia
226. Tule aemmae Tuuterista
227. Kaeaeponen, kaeaeponen
228. Yksi on akalla poika
229. Vanhan ammunta
230. Nukka kaunis karkaele
231. Sinun sikoja, minun sikoja
232. Hus sika metsaeaeen
233. Ruotsin kieltae
234. Olin ennen onnimanni
235. Hyi, hyi Hymylaeaeen
236. Meni akka metsaeaeen
237. Palvelin minae rikasta miestae
238. Luojan kukku

TOINEN KIRJA

Erityisiae Lauuja

I. Tyttoein lauluja

Laulutiloissa

1. Kuluu ikae laulamattaki
2. Ei laulu kesista kiellae
3. Laulan voiessani
4. Meistae kasvavi kananen

Tansseissa ja kisoissa

5. Mitae me tytoet suremma
6. Taessae tanssivi tasaiset
7. Mitae tuosta, jos ma laulan
8. Hyvae sanoma emolle

Kerskatessa

9. Mitae te pojat suretta
10. Hyvaen eukon tytaer
11. Hyvae lykky neitosilla
12. Kolme kaunista
13. Ei sovi Karjalan kihlat
14. Enmae huoli huitukoille
15. Mie tahon tasaista miestae

16. Paremmen miehen verta
17. Ei taeyvy renkien rekehen
18. Kun taemae kana katovi

Poikia herjatessa

19. On kumpiaki
20. Erilainen kirkonkaeynti
21. En mene Matille
22. En mene minae pahoin
23. Toivossaan pettynyt
24. Enmae huoli huitukoille
25. Mitae sie kaevelet surma
26. Elae pyyllae neittae pyyae
27. Kotien erotus
28. Toista taenne toivottihin
29. Tie on tehty tuhman mennae

Sulhoaan ikaevoeiessae

30. Monisulhollinen
31. Onpa tietty tietyssaeni
32. En heitae kullaistani
33. Muien musta, minun hyvaenen
34. Tuo on mies me'estae tehty
35. Kun oisi kahen valta
36. Katso'pa taetae tytaertae

37. Konsa meillae kosijat kaeypi
38. En kehannut kieltaeae
39. Mitae laihaa laulamasta
40. Miks' ei soita suu soria
41. Aeaeni ei kuulu kullalleni
42. Etaeaelae minun omani
43. Kun mun kultani tulisi
44. Oisko linnun lentoneuot
45. Itken kuja kullaistani
46. Tehkoes liitto lintuseni
47. Minun on sulhoni soassa
48. Jouvu kultani kotihin
49. Vaiva vuottaessa
50. Luonto luovan luoksi tuopi

Sulhon kuoltua

51. Minun on kultani kulossa
52. Armas arkussa ajavi
53. Maassa marjani makaavi
54. Miks' on silmaeni sipakat
55. Pois on mennyt meistaa toinen
56. En voinut itkeae naurulta

Sulholta heitettynae

57. Ei lehto levaeten huoli
58. Jo meillae ero tulevi

Sulhotonna

59. Minae musta pikkainen
60. Olkiset minun omaisi
61. Eipae tunneta tuvuksi
62. Koeyhaen lapsi tyoet tekevi
63. Jaeammae mansikat maeelle
64. Tieae ei siika syoejaensae
65. Tietaemaetoen kullastansa
66. Kaikissa katala yksin
67. Korpikotinen
68. Pahasti paimenoinnut
69. On ikaevae iltasilla
70. Tuli kolmelta kosijat
71. Jo tulevi Tuonen Tuomas
72. Moni moitti muotoani
73. Toisin sattui toivomani

Sulhoa toivoessa

74. Jospa se johi tulisi
75. Voi jos mie tok miehen saisin
76. Voi kun mie mokoman saisin
77. Kun tulis sulho vierahiksi
78. Kaeynkoe viikon villapaeaenae

79. Kun saisin, mitae sanelen
80. Luo'pa luoja luotuhuni
81. Varjele vakainen luoja
82. Ei naitu naintavuonna
83. Akoill' on paha ajatus
84. Taeytyvi taetae tytaertae
85. Viel' on mulla mielitietto
86. Ei tuo neito tuosta huoli
87. Nouse lempi liehumahan

Ko'ista erotessa

88. Paistaa paeivae muuallaki
89. Laekkaen musta muille maille
90. Pois tulee tytoelle laehtoe
91. Jo nyt luulen luopuvani

Sanan-alaisna

92. Suotta soimat nostettihin
93. Sepae vasta sen pahempi
94. En ole syoetaevae soria

Suru

95. Tulin kummaksi kylaeaen
96. Liika minusta laitettihin
97. Suotta soimat nostettihin
98. Mitaepae suren sanoista
99. Sanat paeaelleni satavi

Orjuuessa

100. Vierin vierahan varalle
101. Monta muoriteltavata
102. Kun ma voisin vielae vuoen
103. Emaennaell' on kolme kieltae
104. Mahoit ennen luoja luoa
105. Laehen linnahan kauaksi
106. Ei ollut kaunis Karpan puoli
107. Ei tytaer jokehen joua
108. Vierahan yloesajanta

Orpona

109. Kasvoin lassa armotonna
110. Tule ei paeivae polvenaen
111. Pois itkin ihanat silmaet
112. Ei kuule emo minua

Koeyhaenae ja vaehaeonnisena

113. Nokeusin nuotioilla
114. Oisinko pojaksi luotu
115. Toisinpa kaevi kaetehen
116. Osan taehen ei otettu

117. Miksi olen laiha

Vieraalla maalla

118. Ikaevae omia maita

Kuolla toivoessa

119. Surujani mie sukitan

120. Kunpa kurja kuolisinki

Pilattuna

121. Loeyaen armon aaltoloissa

122. Tuli hurtta huovin maalta

123. Ei tieae emo tytaertae

Nimittaemaettoemissae huolissa

124. Mieli muien ja minunki

125. Alene Jumalan aika

126. Viikon vuottelin kaekeae

127. Kolminaiset huolet

128. Maassa mieleni matavi

129. Kannan mustoa muretta

130. Toinen ei tunne toisen huolta

131. Kyllae huoli virttae tuopi

Jauhaessa

132. Erotus jauhinkivillae

133. Kivi on suuri, orja pieni

134. Ellos vuori voivotelko

135. Mitae kaakatat kivonen

136. Jauhan, jauhan jauhun hienon

137. Neien mieli miehelaehaen

Yhtae ja toista

138. Arvan asettaja

139. Naekijae valehtelevi

140. Ei minusta miniaeksi

141. En muistaisi mukiin mennae

142. Neitivalta ja miniaevalta

143. Hyvaeoloinen neiti

144. Erilaisia kaeskyjae

145. Kaksi kaunista yhessae

146. Laeksin meren kylventaehaen

147. Tee minua tikkariksi

148. Ostettavia

149. Kauro ei tule tupahan

150. Koivun ja tuomen oksa

151. Ei sovi rengin rekehen

152. Jo minae menen jonaki

153. Toisin mieleni omani

154. Millae maksan maammon maion

II. Naisten lauluja

a) Miniaenae

155. Se rankka miniae raukka
156. Kun elin emoni luona
157. Olin kukkana kotona
158. Ahot taeynnae armotuutta
159. Ei ole aittahan asiita
160. Yks' on kyyttoa kytkeyssae
161. Heitaen hempiaet tupani
162. Ei itkemaetoentae aikaa
163. Myoetihin mae miehelaehaen
164. Sain kerran kesaessae maata
165. Kauan maata annettu
166. Toinen toistansa parempi
167. Pitaaminen paeaetynyttae
168. Ei tunne tehae tuvaista
169. Survo nyt itse suuri muori
170. Miniaen syntymaekoti
171. Suuri kiitos sulholleni

b) Lasta tuuvittaissa

(yhteisesti)

172. Minae laulan lapsen virttae
173. Kiitae huomenna hevoista
174. Laulan lasta nukknmahan
175. Kaey unonen kaetkyehen
176. Unta taeaellae tarvitahan
177. Anna maata Maariainen
178. Tuuti lasta Tuonelahan

(poikalapselle)

179. Aesken poika poik' olisi
180. Vara muuanne valmennunna
181. Ei tule emon tukia
182. Tulipa tukan repijae
183. Tunti, tunti poikalasta
184. Tunti, tunti poiuttani
185. Pahenneet polvet

(tyttoelapselle)

186. Tytaer syntyi, tyhjae syntyi
187. Ei tukia tyttaerestae
188. Kun tytaer hyvae tulisi
189. Mihin tuutinen tytaertae
190. Huolet huovilla tupana
191. Miehellenkoe vai manalle
192. Viel' on vuoro valvoa'ki
193. Tunti sulhoa tytoelle

194. Minae vaan tuuvin tyttöeäni
195. Rahat raskuen tulevat

c) Miestäeäen arvatessa

196. Yks' on paha ei parane
197. Puutuin tuohon pulluksehen
198. Itse hullu hukkasime
199. Pyyäe sulhoa sulolla
200. Kosto kaunistelemisesta
201. Kuka tiesi, kenpae luuli
202. Viikon vuotin virkiaeistäe
203. Tunnen sulhoni
204. Itken pois ihanat
205. Miesi minulle annettihin
206. Sain minae savisen saksan
207. Jo johonki saatettu
208. Tein kaupan kallallisen
209. Hyv' on olla hympyraellae
210. Minun lauloa pitäeisi

d) Muissa tiloissa

211. Ilo ilmahan katosi
212. Laulu laiskana pitäevi
213. Ei oo huolta neitosena
214. Vanhan lahjat nuorelle
215. Vanhan eukon valitus
216. Mitaepae kyläe kyselet
217. Lempoko lennaetti minua
218. Rajan taaksi raapattihin
219. Viety on maille vierahille
220. Eroon kanaset
221. Tullut muoto mustemmaksi
222. Luulin kaeyväeni kaekenae
223. Jouvuin puulle pyöeriväelle
224. Itken kurja kulkuani
225. Kun oisin kuollut kuusioeisnäe
226. Minae pyy pesäetöen lintu
227. Sinnes nyt pihani pitkäet
228. Kului kultainen ikaeni
229. Väeki herttainen väeheni
230. Pah' oli orjana eleae
231. Olut vieri kun vetehen
232. Ei nyt paista palmikkoni
233. Nyt on tullut turmiolle
234. Olin ennen otramaana

III. Poikien lauluja

Tansseissa ja muissa tiloissa

235. Jos ma lauluille las'eme

236. Kaeynti roualassa
237. Taeytyykie taetae tupoa
238. Soita'pas soria likka
239. Taem' on iltoja iloisin
240. Miksi juot joesta vettae

Naimatuumissa

241. Rikas kosija
242. Keltae mae kysyn tytaertae
243. Monimorsiamellinen
244. Potra on poikana eleae
245. Oisi mulla vallan miekka
246. Kun saisin Savosta naia
247. Katumoiksi nainen kaunis
248. Lempo leskelle menevi
249. Mie valitsen varrellani

Osattomana

250. Mikae kumma kummitseksen
251. Koeyhae kyntoeipoika
252. Elettihin meillae ennen

Pahasti elettyae

253. Rahansa menettaeny
254. Pahasti maannut
255. Neittae tavotteleva
256. Pahasti oeitsinyt

Sorrettuna

257. Akat sanovat
258. Pahin omalla maalla
259. Koti toivo kuolleheksi
260. Usiassa yoetae ollut

Morsiamesta jaeaetyae

261. Jo on maattu marjaseni
262. Anastettu armahani

Ko'ista erotessa

263. Pois tulee pojalle laehtoe
264. Kun taemae kave katovi
265. Soria sotainen tauti

Vieraila mailla

266. Tietaemaetoen kuolo
267. Ikaevae tuletteleksen
268. Liuin soita, liuin maita

IV. Miesten lauluja

Laulellessa

269. Kalle tyoelle tempoamma
270. Joko laululle lahemmae
271. Mitae laulamma lajia
272. Laula, laula veitoseni
273. En joua laulamahan
274. Soisin paeivaet soitettavan
275. Suu ei laula suuruksitta
276. Kunpa palkka pantaisi
277. Siitae sinne tie menevi
278. Noita laulan, joita taian
279. Lapset taessae laulelevat
280. Omat on virret oppimani
281. Tuonko virteni vilusta
282. Kaksi laulajata
283. Kilvan laulajat
284. Mi meiaet ko'olle saattoi
285. Mist' on viina synnytetty
286. Miks' et pysty miehen paeachaen
287. Hoi on, hoi on huolta paljo
288. Nyt on kaikki kallistunna
289. Laulan taskuni tavoilta
290. Sikuna minun seotti
291. Selvaeksi tekeyminen
292. Oluett' ei ollenkana

Sananalaisna

293. Enmae lurjus liene'kaenae
294. Sanotahan, soimatahan
295. En minae kysy kylaestae

Huolissa

296. Laulan ilman lainehilta
297. Laulan hoikka huolissani

Vaehaeonnisena

298. Muut ja minae
299. Tiirin, liirin, tengan loeyzin
300. Sepae vasta kullan kulta
301. Hepo huono, akka tiine
302. Jo nousen nokinen poika
303. Luulin lumpehen pitaevaen

Vierailla mailla

304. Laehin Pietarin pihaille
305. Joko minua noiat noitui

Eritiloissa

306. Kuolema kovinta tyoetae
307. Kun kolotin koivun latvan

308. Kolm' on miehella paho

Pahanaisellisna.

- 309. Eroon torat
- 310. Taeyty ruupuhun ruveta
- 311. Nain vihaisen, toin toraisen
- 312. Ei ole puuru ruunan syytae
- 313. Syrjin soei, selin makasi
- 314. Hauki syoepi sammakonki
- 315. Vanha sai valitun piian
- 316. Kun oisi vaimo vaihtamoina
- 317. Tulin turkka naineheksi

Entisiae muistellessa

- 318. Sivu kaeyvaet, kanta vaelkkyi
- 319. Tulin vanhaksi varahin
- 320. Ajoin konstisti kotihin
- 321. Pah' oli Virossa orjan
- 322. Pakolaisen matka

Sota-aikoina

- 323. Varjele Jumala soasta
- 324. On nyt miestae miekan alla
- 325. Koti luuli kuolleheksi
- 326. Yks' on paeivae miehen paeaetae
- 327. Tuo kerta rajalle rauha
- 328. Kiitos rauhasta

Metsaestaessae

- 329. Ota metsae miehiksesi
- 330. Mieli mennae metsolahan
- 331. Mielly metsae miehi'ini
- 332. Rakenteleminen
- 333. Metsaen kuninkaalle
- 334. Mielikki ja Kuurikki
- 335. Mielikki metsaen emaentae
- 336. Metsaen tyttoe mieli neito
- 337. Pohjan tyttoe, viljaneiti
- 338. Tellervo Tapion neiti
- 339. Ukko kultainen kuningas
- 340. Penu pieni koiraseni
- 341. Ku on koirani kokenut
- 342. Koira haukkuvi havuja
- 343. Etsittelen eukkoani
- 344. Tule kullan muuttelohon
- 345. Mikae mieli, mikae muutos
- 346. Itken osattomuutta
- 347. Matala on mahti mulla
- 348. Ikaevae eraetoen ilta
- 349. Anna ainoinen Jumala

350. Elloes panko pahaksi
351. Suostu metsae suoloihini
352. Jaeniksen vivulla
353. Oravan pyytaejae
354. Linnustaja

KOLMAS KIRJA

Alkulause

Virsi-Lauluja

I. Muinais-uskoisia

1. Suomettaren kosijat
2. Lyylikin hiihanta
3. Katrin parannus
4. Viron orja ja isaentae
5. Matalleenan vesimatka
6. Neitsy Maarian virsi

II. Historiallisia

7. Piispa Heinrichin surma
8. Elinan surma
9. Inkerin sulhot
10. Wiipurin linnan haevitys
11. Puntuksen sota
12. Kaarlon sota
13. Turusen neiti
14. Anterun surma
15. Riion poika
16. Hannus Pannus
17. Marketta ja Anterus
18. Kiikan lapset
19. Tuiretuisen lapset
20. Vienan neiet
21. Kalevalan neiti
22. Neien rosvo
23. Veenkantaja Anni
24. Kojosen poika
25. Joukosen nainen
26. Lunastettava neiti
27. Lunastettava neiti (toisin)
28. Neiti lepetissae
29. Kolmet kosijat
30. Kullervon sotaan laehtoe
31. Neien hanhi

III. Tarusekaisia

32. Kestin lahja
33. Vaehaetoivottu sulho
34. Katri neito
35. Saaren neito

36. Meren kylpijæ
37. Helka paimenessa
38. Meren kosijat
39. Aholla itkijæ
40. Pahasulhollinen
41. Sairastaja neiti
42. Marjatiellæ kaonnut
43. Hukkunut veli
44. Kankahan kutoja
45. Katrin kosijat
46. Nimitettaevæ poika
47. Rangastava sulho
48. Aekæinen sulho
49. Sulhonsa kylvettaejæ
50. Sulhon valitsija
51. Kukkien tarves
52. Neiti omenapuussa
53. Kaonnut poika
54. Suen vivulla kaeynyt
55. Wirossa posija
56. Kosissa kaeynyt
57. Konnun tytaer
58. Vaimon saanut
59. Viisastunut
60. Hiihtæjæ surma

VAIKEAMPAIN SANAIN LUETTELU ALAVIITTEET

ENSIMÆINEN KIRJA

En tieæ tekijaetaeni,
Enkæ tarkoin saajoani;
Liekoe telkkæ tielle tehny
Sorsa suolle suorittanut,
Tavi rannalle takonut,
Koskelo kiven kolohon.

ALKULAUSE

Hamasta ylimuistoisista ajoista ovat kaikki kansat maailmassa rakastaneet soittoa, laulua ja runoelmata. Soitto ja laulu ihmisellæ ovat ikaeskun toinen pyhempi kieli, jolla itsellensæ eli muille haastelee erinaeisie halujansa ja mielensæ vaikutuksia; jolla paremmin, kun taellæ tavallisella, jokapæivæisellæ kielellæ, ilmottaa ilonsa ja riemunsa, surunsa ja huolensa, onnensa ja tyytyvæisyytensæ, toivonsa ja kaipuunsa, leponsa, rauhansa ja muun olentonsa. Ajatukset itsestænsæ semmoisissa tiloissa olisivat sulinta soittoa ja kauniinta laulua, jos taittaisiin havata ja pysyvææen muotoon kuvata. Mutta taemæ kuvaanta ei taida tapahtua, paitsi aeaenen ja sanan kautta, puuttuvæisesti, niinkun

kaikenlainen muuki kuvaus maailmassa. Kotikielellä huokiasti kerromma joka asian paikallensa, mutta vierailta, vaehemmin tutuilla kielillä puutumma usein sanoja tavottelemaan ja asia jaeapi kertomatta. Niin on se aeaenen ja sananki kanssa mielen ja ajatusten asioita kertoessansa; usein puuttuvat kesken, eivaetkae saa ilmoitetuksi, ei kaikkia osotetuksi, mitae tahtoisivat. Mutta parempaa ja taeydellisempaeae kuvausmuotoa ei saadessa taeytyy mielen ja ajatusten tyytyae aeaeneen ja sanaan, taivutellen niitae mahdollisuutta myoeten milloin soitoksi ja lauluksi, milloin muuksi kerrontalaaduksi.

Jos joku kysyisi soiton ja laulun syntyä, niin emme taitaisi juuri erehtyae, jos vastaisimma niiden synnyn ei paljo myoehaesemmaen koko ihmissuvun syntyäkoja olevan. Sillae jo ensimaeisillae ihmisillae oli samoja sytae, kun meillaeki, soittoon ja lauluun. Ensimaainen laulu kuitenkin mahtoi paremmin olla jotai aeaenellistae hyminaetae, kun sanallista laulantoa. Lapsi ennen puhumaan tottumistansa kokee sanattomalla aeaenellae mielensae ilmottaa, ja ensimaestae laulua pidaemmae, ei taeysikasvaneena, vaan lapsena, syntyneen. Taestae lapsuudestansa kasvoi se vaehitellen suuremmaksi ja synnytti aikaa voittain usiampia perillisia-erityisia laulu- eli runolaatuja. Semmoisia erityisia runolaatuja ovat lauluruno, loihturuno, virsiruno, kertomaruno ja osotelmaruno [1].

Lauluruno kuvaelee ihmisen erinaestae mielenlaatua ja kaikkinaisia kohtaavia ajatuksia moninaisissa tiloissa. Loihturunolla on tyoenae tulleitten pahojen poistaminen eli peljaettyjen vastaaminen. Virsiruno kertoo jostain varsinaisesta eli muuten ajatellusta tapahtumasta, useinki jollai sivutarkotuksella, ei paljaan kerrottavan asian vuoksi. Kertomaruno samate kertoo joista kuista nykyisemmistae eli kaukaisemmista asioista, mutta ei yhdestae eli kahdesta, vaan usiammista toinen toistansa seuraavista. Osotelmaruno asettelee kaksi eli usiampaa jostain haastaviksi eli jotain toimittaviksi keskenaesae [2].

Naeistae runolaaduista pidaemmae laulurunon olevan sekae vanhimman, et-tae muuten yhteisimmaen. Myoehaesemmaeksi arvaamma loihturunoa, sitaein myoehaesemmaeksi virsi- ja kertomarunoja, osotelmarunoa kaikkia nuoremaksi. Suomen kansa jo vanhuudesta on harjotellut itsiaensae kaikissa naeissae runolaaduissa, mutta sitae ei taida yhteisesti kaikista kansoista sanoa. Usiammalla ei ole loihtu- ja osotelmarunoja, emmekae tiedae virsi- ja kertomarunoja, mitae mainita kehtaisi, kaikilla loeytyvaen. Kauniimmat kertomarunonsa ovat Kreikalaisilla ja samate ylistetaeaeen heidaen laulujansaki kauniiksi. Mutta selviae, virsihin sekaumattomia lauluja, epaeilen jos tavataan missaeaeen kansassa enempi kun Suomessa, ja epaeilemaettaeki jaeaevaet loihtu-runoissa kaikki muut tutut kansat Suomalaisista jaelelle.

Ettae taessae edellae olemma vertailleet kansan, ei oppineitten teelmiae runoja, sen lukija helposti muistuttamattaki havatsee. Jos oppineitten teelmiae arvaisimma, niin siinae Suomen runosto jaeisi loitos jaelelle

monesta muusta kansasta, niinkun jaeaeiki. Joka jaelkeaeminen ei kuitenkaan paljo huoletuta meitae, koska kansantekoisissa runoissaan on pian ensimaeisiae. Kummallaki, niin kansan, kun oppineitten runoilla on oma arvonsa ja etuisuutensa, sitae emme tahdo, emmekae taida vastustella. Mutta toinen toisensa rinnalla niitae pitaeen naeemmae edellisissae luonnon, jaelkimaeisissae moninaisuuden voittavan. Kansarunoja siitae syystae ei juuri saatakaan tehdyiksi sanoa. Niitae ei tehdae, vaan ne tekeytyvaet itsestaensae, syntyvaet, kasvavat ja muodostuvat semmoisiksi ilman erityisettae tekijaen huoletta. Se maa, joka niitae kasvattaa, on itse mieli ja ajatus, ne siemenet, joista sikiaevaet, kaikkinaiset mielenvaikutukset. Mutta kun mieli, ajatukset ja mielenvaikutukset kaikkina aikoina ja kaikilla ihmisillae enimmiten ovat yhtae laatua, niin runotki, jotka niistae syntyvaet, eivaet ole yhden eli kahden erityinen omaisuus, vaan yhteisiae koko kansalle. Samassa kun niitae sanottaisi jonkun erityisen tekemiksi, kadottaisivat kansanrunollisen arvonsa.– Taemaen saamma liiatenki laulurunoista sanoa, jotka yli kaikkien muiden runojen juuri ovat mielen aeaenellisiae kuvauksia, ajatusten sanallisia muodostumisia. Pilvet taivaalla kulkevat tietuensae, eivaetkae jaetae kun varjonsa maalle. Samate ihmisen mieli ja ajatukset: ne liikkuvat ja vaihtuvat toinen toistansa ajellen, vaan laehimmaeinen siinae tilassa heistae ei tiedae suuresti mitaena. Mutta pilvet viimein kasvavat ja puhkeavat sateeksi; samalla lailla paisuvat mieli ja ajatukset aikansa, puhkeavat sanoiksi ja laehtevaet siinae muodossa toistenki havattavaksi. Taikka kerran vertauksille ruvettuamme joko sopivammasti vertaisimma mielen mereksi, lainehiksi ajatukset, ja erinaeiset mielenvaikutukset tuuleksi. Tuuli tyvenaestae rannasta alkain ensin siittaetae pienet vaereet, kasvattaa vaereistae laineet, kohottaa laineista suuret, ulommaksiki havattavat kuohupaeaet aallot. Samalla tavalla erinaeiset vaikutukset ensin liikuttavat tyvenaen mielen ja sitae jonkun ajan liikuteltuansa pakottavat viimein aeaenellae itsensae ilmottamaan. Olkoon siinae sikseen kansanrunoin synnystae ja ilmaumisesta.

Oppineitten runot siinae kohta erotuksen kansanrunoista, etteivaet ole ajatuksesta syntyneitae, vaan ajatteleamalla tehtyjae. Tekijae ei pakoteta sydaemensae kyllyydeltae runoilemaan, vaan runoilee omalta paeaettaemaeltaensae. Siinae on muuttunut tyoeksi, mikae kansanrunoissa oli ilmauma; elaevaen kaen aeaeni metsaessae kuvakaen kukunnaksi seinaekelloissa; luonnon puro kaivetuksivesiojaksi; luontainen metsae istutetuksi puistoksi. Lapset usein kuuntelevat mielusammin kuvakaekae, joka seinaekelloissa tiimat huhuvi, kun elaevaetae metsaekaekeae; pitaevaet suoran kaivosojan kauniimpana, kun sinne taenne mutkistelevan luonnonpurun; asuskelevat enemmin istutetussa puistossa, kun luontaisessa metsaessae–moni kiittaetae kaivovettaensae kaikkia hetetvesiae paremmaksi.–Oppineitten runoelmissa pilvi itsestaensae ei ala sataa, vaan esinnae tehdaeaen pilvi, jonka sitte annetaan sataa, s. t. s. oppinut runoille ruvetessansa ensin kokee miensae ja sydaemensae sillae aineella taeyttaetae, josta paeaetti runoella. Se tyoe haenelle miten luonnistuu, sitae myoeten saapiki vaelistae somempia, kauniimpia, vaelistae sopimattomampia, kehnompia runolaitoksia. Vielae on seki oppineille haitaksi, ettae kun nuoruudesta alkain harjottavat itsiaensae

moninaisten ainetten tutkinnoissa, usein unehuttavat ne, jotka lapsuudesta oikein tunsivat, eivätkä aina opi uusia täydellisesti, vaan puuttuvaisesti tuntemaan. Niin itsen kielenki kanssa. Sen eläevä luonnollisuus tahtoo kirjalliseksi kankeudeksi muuttua; se ei taivu ajatusten ja mielen mukaan senkään vertaa, minkä kieli niitä tavallisesti voipi seurata. Sitte semmoisina oppineet kuitenkin moninaisuutta rakastavaiset milloin ottavat runoillaksensa aineita, jotka ilman olisivat paremmat, kulloin teeskenteleväet mielenvaikutuksia ja ilmisaattavat ajatuksia, jotka myöskin olisivat paremmat ilman ihmisluonnossa loeytymättä. Täetä emme nyt kuitenkaan sano yleensä kaikista oppineitten runoista. Tosin loeytyy niidenki seassa toisinaan luonnon siittaemia, kauniita, joiden ei ollenkaan tarvitse kansanrunoin rinnalla haeveta. Myöskin voittavat ne muotonsa moninaisuudella kansanrunot, niinkun istutettu puutarha voittaa puitensa moninaisuudella luontaisen metsän, vaikka metsä muuten on suurempi.

Mikä siis on kansanrunoissa se omaisuus, jossa enimmästi tekorunoista erotaksen?—Se on luonto ja teeskentelemaettoemyys; sula mielen ilmotus ilman mitään salaamista, mitään ulkoa lisäemättä. Täen luonnollisuutensa ja yksinkertaisuutensa tähden on myöskin oppineiltaki kansanruno kaikkina aikoina arvossa pidetty. Kreikalaiset, vanhaan aikaan kaikista sivistyneimmet, kokosivat suurella huolella kansanrunonsa yhteen, ja nykyaikoina on pian kaikki sivistyneet kansat samalla huolella ja rakkaudella niitä kohdelleet. Niin rajamaassamme Ruotsissa, jossa vielä esivaltaki aeskettäin on käsenyht alhaisemmissa kouluissa niitä lukea. Varahinen ei siis taida ollakaan Suomen runojen ja laulujen unohduksen tieltä korjaaminen. Jopa ei varahinen, vaan valitettavaksi kylläki myöhemäinen. Monta niistä kauniimmista on jo iäksi paeiväksi kadonnut ja monta näihin aikoihin saelynyttä katoaa paeivä paeiväeltä, vuosi vuodelta, polvi polvelta, entisten jälkeen, jos niitä ei kohta ja täydellä toimella sitä ennen korjata. Enimmet osan täestä kokouksesta olemma vanhoilta vaimoimisiltä saaneet ja he ovat aina lauluinsa lomaan, uusia muistutellussansa, sanoneet: ”kun olisitt tulleet minun tyttöaikoinani, ka silloin niitä olisi keraetyntyt; silloin niitä laulettiin paljoki, vaan unohtuneet ovat jo muistosta, kun nuori kansa niitä ei enää laula, muita omia renkutusiansa parempana pitäen”. Se on Suomen Karjalassa, jossa näitä lauluja nykyaikoina enimmästi lauletaan, ja mainittavimmia siinä kohdassa ovat Lieksan, Ilomantsin, Kiteen, Tohmajärven, Sortavalan, Jaakkiman ja Kurkijoen pitäjäet. Kolmannessa kirjassa loeytyviä virsilauluja täsen enemmin lauletaan Venäjän, kun Suomen Karjalassa, ehkä kyllä kumpasessaki, eikä aina erivirsien, vaan yksien. Savosta on jo enin osa kadonnut niin lauluista, kun virsien, kuitenkin vielä siksi jälkimuistoa niistä ollen, että helposti nähdäen, niiden sielläki ennen muinaan tutumpia olleen. Pohjanmaalta, Hämeestä ja muilta paikoilta Suomessa niitä enää tuskin muistoksikaan entisistä olostansa tavataan. Laulu kyllä ei ole hävinnyt, ei Savosta, eikä muualta Suomessa, vaan on muuttunut, joki hengellisiksi virsiksi eli maallisiksi toisenlaatuiseksi. Hengellisiä virsien laulellaan, paitsi lukemattomia arkkiivisuja, vanhassa ja uusissa virsikirjoissa, Sionin virsien, Achreniuksen

juhla-virsissä ja muissa kirjoissa. Ne ovat kaikki praentaetyitä, ja sen tarvitsevatki olla, sillä ne olisivat muuten vaikiampi muistaa, kun kansanlauluja, koska kieli ja ajatukset niissä tavallisesti eivät ole selviä, vaan enemmän eli vähemmän sekavia kumpasetki. – Maallisia nykyisemmän ajan lauluja on usiammasta laadusta. Rantamailla ja Haameissa ne osittain käännetään ruotsista, osittain tehdään uusia, vaan ruotsin mukaan, vaikka muuten entisestä Suomen laulusta poikkeavaisesti. Muutamia niistä tavataan jo ulommaksi Savoan ja Karjalaan levinneinä, joissa myöskin itsensä toisinaan uusia lauluja siihen laatuun ilmautuu. Ne ovat enimmäkseen praenttaemaetöemä monilla erinäisillä nuotteilla. Syntymäpaikoillani etelä Suomessa tuli viimeistään joka viides vuosi uusia lauluja entisten sijaan. Entisten uusien ilmautessa ruvettiin vanhantapaisina pitaemäen ja saivat unohtua. Niille uusille tuli pian sama vuoro eteen. Ainoastaan muutamia, joko aineensa eli nuottinsa tähden, muisteltiin kauemmin. Pitäen suutarit, räätäli, sepa, nikkarit ja muut mestarusmiehet olivat niiden levittäjiä, usein tekijöitä. Näyttökseen panemalla taahan muutamia semmoisia lauluja. Joka tahtoo, niistä myöskin saapi tilaisuuden tutkia Suomen nykyaikoina vallan ottavien laulua entisen rinnalla ja oman mieltänsä mukaan parahiten arvella kummankin somuudesta ja muista etuisuuksista.

1. Kreivin sylissä istunut.

Minä seisoin korkialla vuorella,
Viheräisessä laksossa;
Näin, näin minä laivan seilaavan,
Kolme kreiviä laivalla.

He laskivat laivan rannalle,
Kävit maalle astumaan;
Ja se nuorempi kreiveistä kaikista
Tuli minua kihlaamaan.

Haen otti sormuksen sormestaan,
Ja se oli kultainen.
”Katsos nyt, minun piikani ihana,
Sinä saat taamaen sormuksen.”
”En ota minä ouoilta sormusta;
Mä kielsi minä aitinini.” –
”Ota pois, pane sormus sormeesi,
Sitä ei näe aitinini!”

”Mihin panen minä nyt taamaen sormuksen,
Ettei minun aitinini näe?” –
”Sano: laksossa tuolla kun kävelin,
Taamaen sormuksen löysin mä.”

”Ei se minä sa minua valehtelemaan,
Sen aitinini ymmärtäen;

Paljo parempi on minun sanoa:
Olin nuoren kreivin sylissae.”

Ja se ilta oli laemmin, ihana,
Ja linnut ne lauloivat,
Keto allansa kaunis ja vihanta,
Kukat keolla kasvoivat.

Likka istui kreivinsae sylissae,
Moni muistui mielehen;
Yoe joutui ja paeivae oli laskenut,
Haen nukkui kreivin vierehen.–

Aamulla koska likka heraesii,
Haen oli ihan yksinaeaeen;
Pois oli laiva laehtenyt rannalta,
Pois kreiviki vierestaeaeen.

”Voi, voi mua vaivaista piikaa!
Kuinka onneton nyt minae lien;
Ota pois meri, vie taemae sormuski,
Mitae taellae mae kaeessaeni teen.”

”Nyt naeen mae sen ehkae myoehaeaeen,
Ettae muita haen rakasti,
Minun jaetti surussani itkemaeaeen,
Ja viekkaasti vietteli.”

2. Petetty nuorukainen.

Nuori mies kihlasi morsiamen,
Otti oman kullan,
Meni sitte vieraille maille,
Lupasi pian tulla–.

Oli haen siellae vuotta kaksi,
Oli kolme vuotta;
Kulta luuli kuolleheksi,
Tainnut ei enaeae outtaa.

Nuori mies tuli vierailta mailta,
Tuli haen kotiansa,
Meni kultansa kartanohon,
Tervehti kultoansa.

Nuori mies tuli vierailta mailta,
Meni kultansa luoksi;
Kulta se tuosta valjeni
Ja ve’et silmistae juoksi.

”Miksis kultani valjenit,
Et ole niinkun muinen?”–
”Taeytyipae minun valjeta,
Kun minull’ on kulta toinen.”

”Toiseen olen vihittynae,
Kihlat toiselta saanut;
Toinen minua toivotteli,
Toisen kanss’ olen maannut.”

Kulta se tuosta surkutteli,
Paniin pahoillensa,
Erokirjan kiijotti
Ja antoi kullallensa.–

”Kirjan nyt minae kirjotin
Ja annan sinulle taessae;
Et nyt kauan enempi
Mua naee maalimassa.”

Veti haen miekan teraevaen
Ja painoi itsensae laepi;
Veri lahti vuotamaan,
Kun vaekevae virta kaeypi.

Taestae mahtaa jokahinen
Panna mielehensae,
Kuin se tekee pahasti,
Joka pettaeae ystaevaensae.

3. Morsiamen kuolo.

Illalla istuttiin istumella,
Murehest’ ei mitaenae tietty;
Va rallalla ra, va ralla ralla ra,
Murehst’ ei mitaenae tietty.

Nuori mies sai sitte kirjasen,
Ett’ oli kultansa sairas;
Va rahalla ra j. n. e.

Kaevi haen sitte kammariin,
Puki siellae parahimmat vaatteet.

Meni haen sitte tallihin,
Siell’ oli valkia ruuna.

Otti haen kultaisen satulan,
Hopiaisten solkien kanssa.

Satuloitsi valkian ruunansa,
Sitoi ne hopiaiset solet.

Laeksi haen sitte ajamaan,
Ajoin seitsemaen peninkuormaa,

Yhtenä kauniina kesäisenä yonä,
Kun moni makiasti nukkuu.

Tuli haen viheriähaen lehtohon,
Kuuli kun lintuset lauloi.

”Mitä te linnut niin suruisesti
Täällä nyt laulelta?” –

”Sitaepä linnut me suruisesti
Täällä nyt laulemma:

Sairas on nuoren miehen morsian,
Kohta jo kuollaki taisi.”

Ajoin haen vähaen matkaa etemä,
Kuuli haen kellojen soivan.

Kysyi haen kellon soittajalta:
”Kellenpä kelloja soitat?” –

”Kuollut on nuoren miehen morsian;
Sillen mä kelloja soitan.”

Ajoin haen vähaen matkaa etemä,
Näki hautoa kaivettavan.

Kysyi haen hauan kaivajalta:
”Kellenpä hautoa kaivat?” –

”Kuollut on nuoren miehen morsian;
Sillen mä hautoa kaivan.”

Ajoin haen vähaen matkaa etemä,
Tuli appensa kartanohon.

Näki haen ruumiin liinattuna
Makaavan lautojen päällä.

Ne posket ennen ruusunpunaiset
Olivat nyt valkia kun liina.

Katseli kalvehia kasvoja,
Ja valkehia poskia kanssa.–

”Ne oli ennen ruusunpunaiset,
Nyt ovat ne valkia kun liina.”

Rupesi haen sitte itkemaehaen,
Itki seitsemaen vuorokautta.

Seitsemaen vuorokautta itkettyae
Kuoli haen kaheksannella.

Kuollut se sitte hauattihiin
Kuollehen morsiamen viereen.

Siellae he lepeaevaet vierekkäeae,
Heraeaevaet taivaassa kerran;
Va rallalla ra, va ralla ralla ra,
Heraeaevaet taivaassa kerran.

4. Velisurmaaja.

”Mistaes tulet, kustas tulet,
Poikani iloinen?” –
”Meren rannalta, meren rannalta,
Aitini kultainen.”

”Mitae sieltae tekemaestae,
Poikani iloinen?” –
”Hevostani juottamasta,
Aitini kultainen.”

”Mist’ on selkaesi saveen tullut,
Poikani iloinen?” –
”Hevonen huiskasi haennaellaensae,
Aitini kultainen.”

”Mist’ on jalkasi vereen tullut,
Poikani iloinen?” –
”Hevonen polkasi rauallansa,
Aitini kultainen.”

Mist’ on miekkasi vereen tullut,
Poikani iloinen?” –
”Pistin veljeni kuoliaksi,
Aitini kultainen.”

”Mintaehen sinae veljesi pistit,
Poikani poloinen?” –
”Mintaehen naistani nauratteli,
Muorini kultainen.”
”Minne nyt sinae itse jouvut,

Poikani poloinen?" –
"Muille maille vierahille,
Muorini kultainen."

"Minne heitaet taattosi vanhan,
Poikani poloinen?" –
"Mieron verkkoja paikatkohon,
Muorini kultainen."

"Minne heitaet maammosi vanhan,
Poikani poloinen?" –
"Mieron rihmoja ketraetkoehoen,
Muorini kultainen."

"Minne heitaet naisesi nuoren,
Poikani poloinen?" –
"Mieron miehia katselkohon,
Muorini kultainen."

"Minne heitaet poikasi nuoren,
Poikani poloinen?" –
"Mieron koulua kaersikoehoen,
Muorini kultainen."
"Minne heitaet tyttoesi nuoren,
Poikani poloinen?" –
"Mieron karjoja kaitsekohon,
Muorini kultainen."

"Koskas sieltae kotihin kaeaennyt,
Poikani poloinen?" –
"Konsa korppi valkenevi,
Muorini kultainen."

"Koskas korppi valkenevi,
Poikani poloinen?" –
"Konsa hanhi mustenevi,
Muorini kultainen."

"Koskas hanhi mustenevi,
Poikani poloinen?" –
"Konsa kivi veen paeaellae pyoerii,
Muorini kultainen."

"Koskas kivi veen paeaellae pyoerii,
Poikani poloinen?" –
"Konsa hoeyhen pohjaan painuu,
Muorini kultainen."

"Koskas hoeyhen pohjaan painuu,
Poikani poloinen?" –

”Konsa paeivae syaenyoellae paistaa,
Muorini kultainen.”

”Koskas paeivae syaenyoellae paistaa,
Poikani poloinen?”–
”Konsa kuuhut kuumasti polttaa,
Muorini kultainen.”

”Koskas kuuhut kuumasti polttaa,
Poikani poloinen?”–
”Konsa taehet taivaalla tanssii,
Muorini kultainen.”

”Koskas taehet taivaalla tanssii,
Poikani poloinen?”–
”Konsa kaikki tuomiolle tullaan,
Muorini kultainen.”

5. Onneton nuorukainen.

Ah voi kuinka kauhiasti suru vaivaa mieltaeni,
Kun mun taetyty laehteae ja taenne jaettaeae kultani!

Sinun luoutosi lempiae on syaemeni sitonut,
Sinun kaunis katsantosi kovasti mun vanginnut.

En mae sua, kulta likka, taia koskaan unhottaa,
Enkae muien tyttoein paeaele taia koskaan kasahtaa.

Paljo ennen sinun kanssasi juon ma vettae virrasta,
Ennenkun ma muien kanssa joisin olutta tuopista.

Nimesi mae kirjottelen hopiahan, kultahan,
Kuvasi mae kaetkielen syaemeni pohjahan.

Sinussapa syaemeni kiini riippuu ainian,
Sinuapa ainoata minae aina rakastan.

Kaiken hyvyytesi eestae sinua ma kiitaen nyt,
Vaikka usein vaeerin tein mae, et sae mua heittaenyt.

Vaikka tuhat, tuhat kertaa mielesi olen rikkonut,
Minusta sa kuitenkin et ole poies luopunut.

Eikae ajat, eikae vaivat taia meitae erottaa,
Eikae maailman esivallat vaeliaemme vierottaa.

Tieaen kyllae, ettae kaikki soisit minun sortuvan,
Soisit myoeski sinun poies puolestani luopuvan.

Mutta ystäväänsä ei koskaan pois unhot!
Muistaa mahtaa aina haentaa, vaikka onpi kaukana.

Taivaan Herra meitä vielä kerta yhteen auttavi,
Vaikka moni sen nyt kyllä mahottomaksi luulevi.

Vielä viheriässä laksossa ma kanssasi astelen,
Kukat ynnä ruusut kaikki sinulle siellä taittelen.

Vielä vieressäsi kerran iloisena istunen,
Surut, huolet, vaivat kaikki mielestäni heittänen.

Nyt mä laannan laulamasta –hyvästi nyt kultani! –
En voi laata suremasta, vaikka päästään virteni.

Jos nyt joku tietää tahtoo, kuka laulun tehnyt on,
Niin se oli nuori poika –Nuorukainen Onneton.

6. Toivoton rakkaus.

Syämestäni rakastan sua elinaikani,
Jos kohta onki turha jo kaikki toivoni.

Et kyllä itse luvannut mua koskaan heittäessä näin;
Vaan koehyytteni tähten mä hyljättyksi jäin.

Sä syämesi annoit ja jälle pois otit,
Toiselle rakkautesi muista vierotit.

Jos kirjoitella taitaisin minä rakkauten sen,
Joka minua nyt vaivaa ja polttaa sydämen. –

Se rakkauten kipinä, joka syttyi rintahan,
Ei taia ennen sammua, kun sydämen hautahan.

Kuin aurinkoinen loistaa taivaalla palava,
Niin kaunis myöskin se rakkaus oli meissä alkava.

Nyt kyneleeni vuotaa, sen kaikki näkeväet,
Ja päiväni on pitkä ja kovin ikaäväet.

Joka ystävänsä mistää, suru sille siaan jäää;
Voi sitä suurta tuskaa ja sitä ikaäväet!

Kuin linnut oksapuissa kauniisti laulelee,
Niin suru sydästäni kovemmin kaivelee.

Ja kukat kaikenlaiset kukoistaa keolla,
Vaan ei ne anna mulle tuskissa lepoa.

Ah kuhun otan tieni ja kusta levon saan,
Kun sinae mun nyt hyljaesit ja heitit kuolemaan!

Moni se kyllae luuli mun suotta itkevaen,
Ja kaeski kaiken huolen mun poies heittaemaeen.

Vaan kuinka ystaevaeni mae taian unhottaa?–
Ei koko maalimassa ole toista semmoista.

Nyt laannen laulamasta, virteni lopetan;
Sinulle hyvin kaikki kaeteesi toivotan.

7. Kultani kukkuu kaukana.

Kultani kukkuu, kaukana kukkuu,
Saiman rannalla ruikuttaa;
Ei ole ruuhta rannalla,
Joka minun kultani kannattaa.
Ikaevae on aikani, paeivaet, on pitkaet,
Surutont' en hetkeae muistakaan;
Voi mikae lienee tullutkaan,
Kun jo ei kultani kuulukaan!

Toivon riemu ja autuuen aika
Suruani harvoin lievittaeae;
Rintani on kun jaerven jaeae–
Kukapa sen viimenki laemmittaeae?

Kotka se lenteli taivahan alla,
Sorsa se souteli aalloilla;
Kulta on Saiman rannalla,
Laehteae ei tohi tuulelta.

Tuuli on tuima ja ankarat aallot,
Ruuhet on rannalla pienoiset;
Ruuhet on rannalla pienoiset;
Kultani sormet on hienoiset.

Elae laehe kultani aaltojen valtaan!–
Aallot ne pian sinun pettaeisi.
Sitte ei suru mua heittaeisi,
Ennenkun multaki peittaeisi.

8. Kultaansa ikaevoeivae.

Tuoll' on mun kultani, ain' yhae tuolla,
Kuninkahan kultaisen kartanon puolla;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

On siellae tyttöejae, on komioita,
Kultani silmaet ei katsele noita;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Kukat ovat kaunihit, kaunis kevaet-aamu,
Kauniimmat kultani silmaet ja haamu;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Linnut ne laulavat soriällä suulla,
Soriampi kultani aeaeni on kuulla;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Hunaja ja mesileipae makialle maistaa,
Kultani suu sekae huulet on toista;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Voi koska naeen minae senki ilopaeivaen:
Kultani sivullani kulkevan ja kaeyvaen!
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Syys tulee etehen ja kesaepaeivae rientaeae,
Vaan minun kultani ei tule sentaeaeen;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

Tule, tule kultani, tule kotipuoleen,
Taikka jo menehynki ikaevaeaeen ja huoleen;
Voi minun lintuni, voi minun kultani,
Kun et tule jo!

9. Merille laehtevae.

Hyvaesti kultaseni, hyvaesti kultani!–
Mun laehtea nyt taeytyy pois kotimaaltani.

Mun taeytyvi nyt mennae merille kulkemaan!
Ja sinua, en tieae, jos naeen millonkaan.

Lahella laiva pieni minua outtelee;
Se mulla kotimaani ja tuttavani lie.

Se kotimaani mulla ja tuuli kultani,
Ja aalto armahani tahikka–surmani.

Jo ennen monta miestä se meri petteli,
Ja monen kullin silmät vesille jaetteli.

Vaan elloes mua surko, jos ehkäe kuolisin;
Sae suotta kaottaisit ikaesi kaunihin.

Kun kuulet kuolleheksi, tee risti rantahan,
Ja aallon luomat luuni ne peitae santahan.

Ja ota pieni ruusu ja laita kasvamaan,
Kaey sitte kesaeilloin vaelistae katsomaan!–

Kun ruusu kaunihisti kesaellae kukostaa;
Se rakkauteni kuvan eteesi muovostaa.

Hyvaesti vielae kerta, hyvaesti ystaevae!
Ei suremaan nyt auta, vaan taeytyy laehteae.

10. Turvaton.

Onneton olin minae ollessani,
Onneton taehaen kylaeaen tullessani;

Onnettomaksi olen minae luotu,
Ei ole minulle ilopaeivaeae suotu.

Turvoa ei ole siellae, eikae taeaeellae,
Enempi kun linnulla lentonsa paeaeellae.

Maalima minua nyt paljoki vaivaa,
Ja minun eteheni kuoppaa kaivaa.

Ystaevaeni on myoes ynsiaeksi tullut,
Kun haen on maaliman juttuja kuullut.–

Kuulepas, kultani, vielae sana yksi:
Kuinka tulin minae naein hyljaetyksi?

Kuka sinun eksytti rakkauen tiellae?–
Tule, tule kertaki luokseni vielae.

Muistatko muinen kun marjassa kaeytiin,
Ahosilla istuttiin, leikkiae lyoettiin?–

Paeivae se paisti ja pienet kukat loisti;
Kukatki ne ketosilla iloamme toisti.

Linnut ne laulelivat metsien paeaeellae;
Meistae he lauloivat siellae ja taeaeellae.

Ei ole ajat enaeae, niinkun olit ennen,
Entiset ajat ovat olleet ja menneet.

Entinen oma kulta ei enaeae hoia;
Niin se mun heitti kun pienen linnun poian.

Toivoni raukesi, meni juuri tyhjääen,
Ei ole mulla nyt ilopäiväeae yhtäeae.

Enkäe mae itselleni näein luullu käyväen;
Ikaevaeni kestäeae kuolempäiväeae.

Olen ma kun kyyhkynen vierahalla maalla,
Lentäeae lintunen taivahan alla.

Olen ma kun oksalla varpunen pieni,
En tieae kuhun otan matkan ja tieni.

Nuoruusikae rientäeae ja aikani kulkee;
Jopa noista vaivoista väesymyski tullee.

Päiväeni päeätyy ja elämäeni katkee,
Multa se mureheni peittäeae ja kätkee.

11. Kultaansa sureva.

Itkettäeae ja surettaa ja huoleksi tahtoo tulla,
Muill' on koissa kultasensa, eikae ole mulla.

Minun kultani kaukana ja kaukana se kukkuu;
Yksin täytyy maata mennäe, yksin täytyy nukkuu.

Minun kultani kaukana ja kauas täisi mennäe,
Eipäe sinne pienet linnut iässaensa lennäe.

Kunpa se pieni lintunenki sanoman nyt toisi,
Suru menis mielestäeni, parempi mun oisi.

Lennäe, lennäe lintu rukka, puhu kuullakseni–
Käevitkoe sinäe kullan maalla, näeitkoe kultaseni.

Sano, kuinka kullan maalla aamu armas koitti,
Iloisnako elettiin, vaiko suru voitti.

Mitäe näeit säe muutaki ja näeitkoe vieläe senki,
Jos oli kaikki tervehet ja kulta liiatenki.

Tule jo kulta tällee maalle, tule poika kulta,
Ettei tulis turhaan täemäe ikäe nuori multa.

12. Hyljaetyn suru.

Hoi on, hoi on, huolettaa ja hulluksi taian tulla;
Kultani on vallattuna, jok' oli ennen mulla.

Vesi vuotaa silmistä ja suru syämen kaivaa–
Voi nyt taeta ikaeväeä ja taeta suurta vaivaa

Taemä viikko on pitempi, kun koko mennevuosi,
Eikä kestä silmätäkään, kun paljo vettä vuosi.

Mansikoita mennevuonna kullalleni poimin,
Nyt on mulla kokonansa toisenlainen toimi.

Ei nyt enää, ei nyt enää kesaemarjat auta;
Minun kultani rakkaus on ruostunut kun rauta.

Kuinka taisit kylmetä, kun laemmin olit ennen;
Rallattelit, laulelit ja aina tulit taenne.

Kuinka taisit narrataki koeyhän miehen lasta;
Koeyhä mies on elättänyt pienestä kassikasta.

Mitä ompi rikkautesi rakkautta vastaan?–
Maast' on kulta kotoisin ja syäen taivahasta.

Jos en minäe olis silmiäsi nähaekään saanut,
Niin nyt oisi syämeni levossansa maannut.

Nyt on syämeni suruinen ja itku kylläe kestäeä,
Enkä loeyä lepoa ma maalimasta mistään.

Vielä loeyäen levonki ja riemun seka rauhan,
Jos ei taeaellä; toki loeyäen tuolla puolen hauan.

Eikä kauan kestäekään, ennenkun ma kuolen,
Heitäen taenne vaivani ja surun seka huolen.

13. Ylenkatsottu.

Pois pitäeä menneä ja hyväe kyläe jätäeä,
Ei nyt enää taemän kylän tytoet anna kaettae.

Mikä lie mun kullalleni, mikä mennyt mieleen,
Ei nyt enää haastattele, eikä istu viereen.

Sinäe olit oma kultani, olit monta vuotta,
Miksi päe nyt vierastuit ja hyljäesit mun suotta?

Vaan en huoli surraakaan, en kannan suurta huolta,
Ei se taia tyttöein taehen taemae poika kuolta.

Mikaes on mun ollessani nuorena poikana aina?–
Menen merimieheksi ja eläen sillae lailla.

Kuulepas nyt kulta likka, kuinka minae veisaan
Laehen poies Suomen maasta, muille maille reisaan.

Kauppalaivat seilaavat Turun salmen suulla,
Sinne otan matkani ja siell' on lysti olla.

Taikka menen Ryssaen maalle, kauas Venaeehelle,
Enkae tule ikaenaeni taehaen kylaeen jaelle.

14. Karjalan neito.

Minae olen Suomen neito, Suomen koria kukka,
Moni poika minua jo houkutteli hukkaan.

Ruusu ei oo kauniimpi, kun tyttöe Karjalassa;
Eikae toista tarvita, kun olen maalimassa.
Minae tyttöe, kaunis tyttöe, kun mun pojat naekee,
Huoli syytty syaemehen, mieli naia tekee.

Kaunis tyttöe, siivo tyttöe, siivon nimen kannan,
Empae minae joka pojan halatakaan anna.

Enemmaen mae mielestaeni itsestaeni tykkaeaeen,
Poies, poies vierestaeni kehnot pojat lykkaeaeen.

Synniksi sitae sanotaan ja syntipae se lienee,
Nuoren tytöen ruvetella kehnon pojan viereen.

Pian on se tyttöe raukka tullut kunnialta,
Joka kerran heittaeytyi noien poikien valtaan.
Pojilla ja susilla on yhtaeaeinen mieli,
Susi ei virka mitaenae, pojill' on liukas kieli.

Poika puhuu kaunihisti likan saengyn eessae,
Mesi, maito kielellae ja myrkky syaemessae.

Niiin on poika piian luona kun halmehessa halla,
Pian poika piika raukan hempeyen tallaa.

15. Poika ja tyttöe.

Poika. Sen mae olen laulanut ja laulan kaikkein kuullen:
Tule taenne likka kulta, anna suuta mulle!

Tyttoe. Kerran antoi naetti likka kehnon pojan suuta,
Heti muuttui halvaksi, kun heittolikan luuta.

Poika. Likka kulta, likka kulta, likka kulta vielä!
Ethaen toki halaamasta minua nyt kiellae!

Tyttoe. Silkkisaalin rinnalla se ei pastihuivi passaa,
Eikae kelpaa kehnot pojat taetae tyttöeae vastaan.

Poika. En ole juuri tietaejae, en ole iso noita,
Vaan kun naeen naetin likan, vieläe mae sen voitaa.

Tyttoe. Akkoja saapi halata ja se ei haittaa mitaeaeen,
Ei saa tyttöeihin koskea, haevetae poikien pitaeae.

Poika. Toinen lampi on syvempi ja toinen matalampi,
Toinen likka on kovempi ja toinen antavampi.

Tyttoe. Kyll' on noita poikiaki viientoista sorttii,
Mont' on viety katsomahan Wiaporin porttii.

Poika. Likkoja vieaeaeen kuormittaisin Lappeenrannan kouluun;
Siell' on paeivaet paremmat kun mustilaisen joulu.

Tyttoe. Suomen poikia saatellahan ruunun ankkuripajaan;
Siellae lyoevaet ruuan paeaeelle, kivimuurit kajaa.

Poika. Taemaen kylaen pienet piiat kukkuvat kun kaeet,
Haennaellaensae haevaesevaet koko poikavaeen.

Tyttoe. Taemaen kylaen nuoret tytoet kaunihisti kasvaa,
Huulet on kun hunaja ja suu kun sula rasva.

Poika. Niin on taemaen kylaen tytoet, matala kun kaali,
Silmaenalus sininen ja posket punamaalii.

Tyttoe. Taemaen kylaen likat on kun mesimarjan kukkii,
Poikia juoksee joukottain kun toepihaentae hukkii.

Poika. Taemaen kylaen likat on kun rupasammakoita,
Noita pojat tellivaet kun tervatallukoita.

Tyttoe. Likat kaeyvaet kunnialla, kun kaste heinikossa,
Pojat juovat, rypevaet, kun sika rapakossa.

Poika. Emmae ole kehno poika, humalainen hullu,
Enk' ole piikoin pilkaksi ma taehaen kylaeaeen tullu.

Tyttoe. Kesaeilta kelvoton sen kerran naeytti julki,
Kuinka pojat pohmelossa pitkin kyliae kulki.

Poika. Kesaeilta, kaunis ilta, senki naeytti kerran,
Ettae pojat kaeveli ja eleli kun herrat.

Tyttoe. Kesaeilta kelvoton se laitti kerran niinki,
Ettae pojat pohmelossa puuttui suohon kiini.

Poika. Pojat makaa kammarissa pumpulipaiallansa,
Likat saunan lattialla mustalla varrellansa.

Tyttoe. Likat makaa aitassansa verkaviitan alla,
Pojat pitkin pihoa ja tallin lattialla.

Poika. Likka parat aitoissansa monta yoetae valvoo,
Ikaeivissae itkevaet, kun sutten pennut ulvoo.

Tyttoe. Likoill' omppi onnen aika aivan ihanainen,
Pojill' itku, kuikutus ja elo tuhmanlainen.

Poika. Minne tytoet joutuisivat, jos ei pojat korjais?
Iaen kaiken itkisivaet, oisivat toisen orjat.

Tyttoe. Mitae tuosta hyoetyisin, jos huonon pojan naisin?–
Viinanjuoijan, mieron ruoijan, tuskan, ristin saisin.

Poika. Moni tyttoe, sievae tyttoe, havatsi sen hiljaan,
Ettae jo oli joutununna vanhan piian kirjaan.

Tyttoe. Taemae vuos' on taemmoeistae ja toinen vuos' on toista,
Vaan ei taelle tyttaerelle viinanjuoijat loista.

Poika. Vanha piika harmajapaeae se on kun telkkae tiellae,
Mykaettaeae ja maekaettaeae sen kovan ilman eellae.

Tyttoe. Emmae ole vallan vanha, enkae vallan nuori,
Sen nyt saatan sanoaki: sinust' emmae huoli.

Poika. Minae poika, kaunis poika niinkun merikaisla,
Et sae loeyae Suomen maalta toista taemaenlaista.

Tyttoe. Jos oisi viina puuttunut jo viittaa vuotta ennen,
Oisit kyllae tyttoejae saava, naisit vaikka kenen.

Poika. Piiat pirun riivatut ne pojilta viinan estaeae;
Pojat herran siunatut ne juovat minkae kestaee.

Tyttoe. Siit' on pojilla surua, kun viina paljo maksaa;
Likat itsensae elaeettaeae, kun tyoetae tehae jaksaa.

Poika. Elae sinae likan ruoja minua nyt pilkkaa,-
Vielae minun taskussani hopiatki hilkkaa.

Tyttoe. Poika rahansa menettaevi olvehen ja viinaan;
Tytoet ei pane rahojaan, kun silkkihin ja liinaan.

Poika. Voi kun olen joutunutki naeien likkain varviin,
Naeistae emmae muuta saa, kun monta mieliharmii.

Tyttoe. Mahoit olla tulematta, olla kotonasi;
Ei sua taenne toivottu, ei tietty tuloasi.

Poika. Ei nyt auta, ei nyt auta, ei nyt auta mitaean,
Luotu olen lahtemaaen ja lahteae mun pitaae.

Tyttoe. Toki saatki lahteae ja parempi oisi ollut,
Kun et oisi ollenkana taehaen kylaaen tullut.

16. Vihaava ystaevae.

Oli minullaki ennen ystaevae,
Nyt on mulla vihamies.

Toinen istuu jo kultani sylissae,
Toinen suuta jo antelee.

Kuinka taiat nyt mua vihata,
Kun ystaevaet olimma?-

Kuinka taitaa silmaeni katsella
Toista kultani sylissae?

Naein suurella syaemeni surulla
Nimeaes minae muistelen.

Naein suru minun syaentaeni vaivaapi,
Pois ei laehe mielestae.

Voi jospa se rakkauen kipenae
Nyt vielaeki elaeisi!

Ja Herra nyt taellaeki hetkellae
Sinun mielesi kaeaentaekoeoen!

17. Petetyn kirous.

Kirotut olkoot sormet, joill' oven avasit,
Kirotut kaesivarret, joilla minua halasit!

Kirotut kaksi jalkaa, joill' olit astuva,
Kaetesi myoes kirottu, jolla koskit minua!

Kirotut kanssa silmaet, joilla minua katselit,
Kirottu viekas kieli, jolla minua viettelit!

Voi suurta surkeutta, johon olin joutuva!–
Kukas sen niin nyt kaeyvaen olis tainnut uskoa.

Kun saisin pienen paatin, aalloille laskisin,
Ja koko kotimaani iaeksi jaettaisin.

Tahi saisin pari lautaa ja maata pikkuisen,
Mullassa maatakseni uneni ikuisen.

18. Nauru ja itku.

Astelin kaunista kangasta myoeten,
Heliaetae rannan hiekkoa myoeten.

Poro minun poelysi polvilleni,
Heliaetae hiekkoa helmoilleni.

Menin minae siitae siskoni luoksi,
Sisko se ulos mua vastahan juoksi.

Siskoni vei mua kamarihin kaeymaeaen,
Toi sitte ruokaa ja kaeski mun syoemaeaen.

Soein palan eli puolen arvoltani,
Kysyin minae siskolta armastani.

”Armahasi ei ole ollutna taeaellae;
Maatapa taitaa marjojen paeaellae.”

Kaevin minae armasta katsomahan,
Sisko se sivullani astumahan,

Armahani makasi paarten paeaellae,
Silkkinen vaate oli silmien paeaellae.

Sisko se kaeski mua nauramahan
”Taiat sa toisenki armahan saaha.”

Olisinpa nauranut armastani,
Vaan empae jaksanut itkultani.

Suu minun nauroi, syaemeni itki,
Veet ne vierivaet poskia pitkin.

Veet ne vierivaet poskia myoeten,
Kulki kun virrassa koskia myoeten.

19. Rannalla itkejae.

Laeksin minae kesaeyoenae kaeymaeaen
Sihen laksoon, kussa kuuntelin paeivaeae,
Kussa lintuset laulaa,
Metsaekanatki ne pauhaa,
Ja mun syaemeni etsi lepoa ja rauhaa.

Katsoin minae alas vetten puoleen,
Naein rannalla tytoen kauniin ja nuoren,
Joka istui ja itki,
Katsoi aaltoja pitkin,
Ja haen oli surullinen joka hetki.
”Mitae itket sae raukka rannalla yksin?–
Ja sun silmistaesi veet vierivaet nytkin.
Mikae tuska ja vaiva
Sinun syaentaesi kaivaa?
Ei anna syaenyoellaekaeaeen hoivaa.”

Haen vastasi: ”sepae suru mua vaivaa,
Kun ei koskaan tule takaisin se laiva,
Jossa kultani kulki
Poikki aaltojen julki,
Minun jaetti ja surun syaemehen sulki.

Jo nyt outellut olen viikkoa kaksi
Juuri tyhjaeaeen, naey ei tulevaksi;
Mikae mahtanee olla!–
Jopa taisiki kuolla,
Vain on vankina meren toisella puolla.”

Ja haen katseli vaehaen aikaa vieläe,
Naeki aalloilla pilven punertavan siellae;–
Pilvi ei ollut vainkaan,
Tunsi kultansa laivan–
Ylistetty nyt luoja maan ynnae taivaan!

20. Varpusen olut.

Naein minae unta maatessani,
Varpusen panevan oltta;
Munankuori oli kuurnana,
Ja tuohta haen ruukasi polttaa.
Ja koska haen oluensa valmiiksi sai,
Haen itsensae siitae nyt humalaan joi,
Ja pani ala raeystaehaen maata.
Raeystaehaen alla haen nyt makasi

Ja synkiaehaen unehen vaipui,
Kissa haenen nukuksissa kohtasi
Ja kaepaelaellae selkaehaen tarttui;
Varpunen unestansa havasi,
Kun kissa haentae repi ja raateli,
Ja kuolema ahisti haentae.
Varpunen itkuhun puhkesi
Ja rukoili hartahasti:
”Elae kissa kulta nyt minua syoe
Ja tapa naein surkiasti!”
Vaan kissa se haenelle vastasi naein:
”Ei vainen sun varpunen hyvin nyt kaey,
Sen olen minae naeyttaevae kohta.”

Kissa se kaepaelaetaeaeen kohotti,
Ja varpunen tuiskahti tuuleen:
”Panin minae kerta vaehaen olutta,
Sen sanon minae kaikkein kuulten;
Vaan kun ei siitae tullut parempaa,
Kun ettae olin henkeni kaottaa,
Niin olkoonpa viimeinen kerta.”

Kun varpunen pois oli lentaenyt,
Laeksi kissa haentae tavottamahan;
Haen hyppaesi korkialle vuorelle,
Ja sieltae haen putosi maahan;
Senkaltaisellapa pauhinalla,
Pa-pa-pa-pa-pa-pa-pa-pa-pa-pauhinalla,
Lopun taemae elaemae saapi.

21. Haeaelaulu.

Koska piaemmae haeitae,
Elkaem’ unohtako naeitae
Hyppimiae, tanssimia, kun on vanhuesta tapa!
Pari kaunis, ihan valmis,
Kaey nyt tanssihin kanssa;
Ilotellen, riemutellen tanssikate nyt kaikki!

Vaeki morsianta katsoo,
Imehellae myoes tahtoo
Koreutta, kauneutta, kun on morsiamen paeaellae:
Ruunu paeaessae, palmut kaeaessae,
Kulta rinnassa kiiltaeae,
Hopiapaulat, ketjut, vaulat, hyvin kaunihit kaikki.

Iloisesti nyt vieraat
Kaevelevaet niinkun herrat,
Hyvae ruoka, jalo juoma, joka hengelle valmis.
Pojat piltit, tytoet kiltit,

Yhae tanssia pyoerii,
Syaen palaa, sano salaa: "jos ois omat naemaet haeaemme."

Ukot ei tule joukkoon,
Akat pakenevat loukkoon,
Naurelevat, katselevat iloleikkiaie nuorten.
Heki ennen eivaet menneet
Poies polskasta kesken;
Iloisesti, riemuisesti heki hyppivaet silloin.

Sitae muistakame kaikki,
Parikunnallemme ratki
Hoikotella, toivotella, siunausta Jumalalta,
Joka ensin itse vissin
Aviokaeskyn saeaeasi,
Evan pienen pani viereen Adamille paratiisiin.

Perillisiaeki kanssa
Jumal' aina armostansa
Heille suokoon, ynnae tuokoon kasvamahan kaunihisti,
Hyvyyessae, siveyessae,
Jost' on kunnia heille,
Maalimalta, kaikkialta, ilo enkeleillae kanssa.

Sitae toivotamme vielae,
Ettei Herra heiltae kiellae
Ajallista, tavallista, mitae tarvitsevat taeaellae
Hengen eloks, vaelimenoks,
Kun on ruoka ja juoma,
Vaate verho, talo kerho, sekae tarpehia muita.

Jumal' Abrahamin juuri,
Isakinki Herra suuri,
Jakopinki, jokasenki, anna parillemme taelle
Siunausta, suojellusta,
Hae'aet, tuskat poies poista,
Pitkaeae ikaeae heille lisaeae hyvaen terveyen kanssa.

Ja kun paeettyvi kerran
Taemae elo, nimeen Herran,
Vajavainen, tukalainen, taemae vaehae ajan vaihe;
Elo toinen, parempainen,
Jumal' anna taivahassa,
Muuttumaton, puuttumaton ilo enkelien kanssa.

22. Laulu, olut ja viina.

Loeytyvi kultaa kupiksi,
Jos talonpoika tahtoo,
Hopeeta housun napiksi,

Ken kaluksi sen katsoo;
Loeytyy myoes sanoja virsiksi,
Kun etempaetae etsii,
Ja laittelevi lauluksi,
Runoiksi tehae viitsii.

Vaan aina tulee varata
Ne monet vaeaeraet vaersyt,
Ettei laki sua sakota
Ja pane pahat reisut.
Niin saapi laulaa helistaa,
Ett oikein seinat soipi,
Olutta juoa vaelistaa,
Kun kallo kantaa voipi.

Se mielen tanssiin taivuttaa,
Antaa myoes vaehaen voimaa;
Kyll' uni muuten uuvuttaa,
Jos vaelill' ei saa hoivaa.
Ja teki, neiet naitavat,
Sen kernahasti suotta,
Myoes ootta yhtae taitavat,
Jos itse vaehaen juotta.

Miehellen ei myoes mitaetaen tee,
Jos ryypyn, kaksi ottaa,
Vaan kolmas mieltae koittelee,
Ja neljaes aelyn voittaa;
Viinasta ei tule viisaus,
Kun sitae paljo ryypaetae,
Vaan kevyt luonto, kerkeys,
Sen kanssa olla pyytaetae.

23. Mutkainen matka.

Laeksin hevosen ostoon,
Senki kovaan koston;
Oli mulla rahoja saekki,
Tuli sitte ilta aekkiin,
Tahottiin minua tappaa,
Rahani poies lappaa,
Minae paeaesin pakoon
Vahvan vaaran ragoon.

Yhyin sitte yhteen kylaeaen,
Senki sangen hyvaeaen;
Menin yhteen taloon,
Senki sangen jaloon;
Menin ulkoa tupaan,
Ilman muuta lupaa.

Sanoin mie: hyvaeae iltaa,
Putosin paeaeni siltaan,
Ramppasin oven ramppii,
Aloin sitte tanssii;
Panin saekkini naulaan,
Aloin sitte laulaa.

Miniae peraessae makaa,
Ei haen unesta takaa,
Heraesi toki tuosta,
Alkoi minulle haastaa:
”Mistae sinae olet miesi?”–
Minae sanoin: ”Hiisi tiesi.”
Sanoi haen minulle hiljaan:
”On meillae alla sillan
Kellari syvae ja suuri,
Sinne on murhattu juuri
Ennenki monta miestae,
Ku ei paeaessyt pois eestae.”

Niin minae talosta karsin,
Matkalle heti marsin,
Yksinaeni halkioeisin,
Tuskinpa tien minae loeysin.
Lippasin sitte linnaan,
Saksan kanssa rinnan;
Saksa se minulle sanoi:
”Onko sinun miesi jano?”–
Osta viinaa sarkka,
Maksaa kolme markkaa;
Olutta tuopin taeysi,
Niin saat hyvaeaksi paeaesi.”

Marakatti poeyaeltae katsoi.
Paeaelleni raennaetae tahtoi;
Minae haentae jalalla potkin,
Ruoskalla selkaeaen sutkin.
Laeksin sitte kotihin tuolta,
Tiell’ olin naelkaeaen kuolta;
Vaan tuli talo vahva,
Siin’ oli jalo rahvas,
Emaentae ruokaa laitto,
Leipeae poeyaelle taittoi,
Soein minae mahani taeyen,
Laeksin sitte kotiin kaeyen;
Siit’ oli mieleni paha,
Rosvot oli vieneet rahan,
Enkae mae hevoista saanut;
Parempi kun oisin maannut,
Ollunna, ajan senkin,

Pitkaena paeaessa penkin.

24. Neion valitus.

Ehkae taemae Neion valitus jo ennestaeenki loeyty edellaenimitetyssae Topeliuksen kokouksessa melkein yksillae sanoilla praentaettynae, niin emme kuitenkaan ole tahtoneet, emmekae tainneet sitae taestae nykysajan runoelmanaeyttestae erottaa, koska se paremmin kun moni muu todistaa, vanhan kansanrunollisen sulon vieläki hengissae olevan.

Eipae mene mielestaeni,
Eikae muistosta murene,
Armias ihana aika,
Jona lauloin ollen lassa,
Pikku piikana visersin,
Ilolla ihanan linnun,
Leipojaisen leikitsevaen,
Tuolla pilvien povella,
Vapaana, vaivatonna.

Vapaa vaivoista poveni,
Tuuvin ennen tuulen lailla,
Kiiäetin kipunan lailla,
Lennin lehtenaehossa,
Perhosena pyoertaenoellae;
Mehun maistelin makian
Kukan kultaisen kupista,
Hopealta hohtavaisen.

Istuin ilona aholla,
Mehumiellae maettaehaellae,
Istuin kukkana keolla,
Lempeästi leikitellen
Suloisten sisarten kanssa,
Tyvenesti tuuvitettu
Tuulen hengeltae, tulevan
Metisestae mantereesta.

Levon kuvana leholla
Nukuin nurmilinnun lailla;
Rauha rakkahin rakensi,
Siirsi vierehen siansa,
Eikae untani uhannut
Huolilla heraejaevillae,
Naeillae suurilla suruilla,
Povea nyt polttavilla.

Empae tieae, enkae taia
Selkeästi selvitellae,
Mikae juoksi mieleheni,

Mikae aivohon osasi
Aivan ankara ajatus,
Mikae syttyi syaemeheni
Tuli ennen tuntematon.
Kun ma vuotta viisitoista
Olin jaettaenyt jaelelle,
Nousi nousulla nisaeni,
Suihtui outo syaemeheni,
Huoli uusi huivin alle,
Pullistuvahan povehen.

Niin nyt on tukala tuvassa,
Mieli raskas mantereessa;
Loeyae en armoa aholla
Enkae lehossa lepoa,
Eikae onni oksapuien
Asu mustan varjon alla.
Vaiva vaivuttaa levolle,
Vaiva vaivaapi uneni;
Vaiva heraettaeae valolle,
Uuen paeivaen paistehelle.

Tuolla sytevi, syaemen
Peitetyissae pohjukoissa,
Toivon tuli tuntematon,
Tuli outo ja tukala,
Jot' en saata sammutella,
Enkae raski raiskaella.
Tuonne kiiruhtaa kivasti
Kaikki kieleni tarinat,
Tuonne aivoni ajatus,
Tuonne suosio syaemen,
Toivon poluille pimeaen,
Ahtahille aavistuksen,
Syaemelleni suruisten,
Syaemelleni suloisten.
Kaikki kaikissa ajatus,
Yks' on aina arvollinen
Taeytten tarvetten seassa,
Yks' on tarve toivottava,
Syaemelleni surunen,
Syaemelleni sulonen.

Naeistae edellisistae lauluista lauletaan niitae seitsemaeae ensimaeistae melkein yli koko Suomen maan, ehkae ei aina ja joka paikassa yhdellae tavalla. Karjalasta saatuja ovat laulut 8, 9, 10—15, 18, 23, joita kuitenkin myoes usiampia Savossa ja muuallaki Suomessa eritavoilla laulellaan. Haemeestae kirjoitettuja ovat 16, 17; Uudelta maalta 19, 20; Savosta ja Savonrajaiselta Pohjanmaalta ja Satakunnasta 21, 22, 24.—Kuusi 1:maeisen laulun alkuaersyae ja koko 2:nen laulu ovat

ruotsinkielisten lauluin mukailemata [3] ja melkein naeyttaeae siltae, kun olisi myoes lauluilla 3, 4, 9, 20, ruotsalainen alkunsa, joka sama arvelu miks' ei sovi lauluihin 5, 6, 19. Viimeksi nimitettyae kuulimma lassa syntymaepaikoillamme lauleltavan, jota myoeten sen olemma kokeneet korjaella muistostamme, kosk' ei saanutkaan silloin kirjoitetuksi.

Jos nyt tarkemmin tutkimma naeitae nykyisajan lauluja vanhanaikaisten rinnalla, niin ylipaeaensae saatamma sanoa, ettae ovat kehnompia laadustaan, ei ainoasti kielen vuoksi, vaan muunki laulusomuutensa. Lyhyitae tavuita loeytaeaen usein pitkiksi venytettynaen ja pitkiaen lyhytten siaan pakattuna, jonka ohessa sanojen yksialanta (allitteratio) on sattumoissa. Tavallisesti on niissae myoes paljo katkastuita sanoja, jotka naeitae naeytteistae kuitenkin olemma kokeneet pois karsia, jossa tyoessae niiden monet toisinnot kokonaisemmilla sanoillansa ovat avuksi tulleet. Niin on muuki laulusomuus naeissae kehnompi, kun vanhanaikasissa, ainoastaan nuottiensa moninaisuudella voittavat ja niidenpae taehden kyllae ovatki niin tavallisiksi tulleet. Oikiassa laulussa ei pitaeisi kumpasenkaan, ei sanan, eikae nuotin, yksipuolisesti vallita, vaan keskinaeisessae sovussa ja yhteydessae toisensa kanssa elaemaen. Taestae yhteydestae ovat nykyisaikoina kuitenkin sana ja nuotti erinneet ja edellinen jaeenyt oppineitten runoteelmisssae melkein itsevaltiaksi, jaelkimaainen nykyisissae kansan lauluissa. Sana ja nuotti, alusta sisaria, nyt useinki kaipaavat toistansa ja itkevaet yksinaeisyydestaensae, sanoen:

Kaks' oli meitae kaunokaista,
Emon tuomoa tytaertae,
Vanhemman varustamata,
Kaksi siivoa sisarta;
Kaesikkaehae me kaevimmae,
Sormikkaha me sovimma,
Kilpoa kiven etehen,
Rinnan riihihuonehesen.
Pois on mennyt meistae toinen,
Toinen suuresti surevi,
Itkevi ikaensae kaiken,
Ajan kaiken kaihoavi.

Syy siihen, ettae nuotti nykyisissae kansan lauluissa on sanan ylitse vallan saanut, on sama kun kaiken muunki yhteisen elaemaen muuttumiseen entisestae laadustansa. Entinen yksinkertaisuus tavoissa ja elaemaessae menee vuosi vuodelta alle ja palkitaan ulkonaiselta, silmaeaen pistaevaeltae koreudelta; vanhanaikaiset vahvat ja laempimaet, harmajat eli valkiat sarkakauhtanat uusilta, painetuilta, ohuilta, kehnotekoisilta takeilta; honkaiset, lujat, maalaamattomat seinat punaisilta, ohuilta ja kylmiltae kyhaeysiltae; mustat, savuttuneet kanteleet korioilta, kiiltaeviltae viuluilta.

Kun siis tavat ja elaemae muussaki kohdassa ovat muuttuneet, niin ei saa oudostua entisen laulunki muutunnasta nykyiseen, sillae laulut, jos ovat

luontaisia, ei teeskelyjää, kuvaelevat aikoja, joina syntyivaet, yhtähyvin, ja ehki paremmin, kun moninaiset muut kuvaukset. Ei muuksi kun naurettavaksi tekeytyisi se, joka, elettaevaetae aikaansa ei arvaava, karsaasti katselisi kaikkia, missä ei ole entisen ajan muotoinen. Kullaki ajalla on oma luontonsa, elaemaensa ja muu olentonsa, eikae entistae aikaa saada takaisin kaeentymaenaen, jos kuinka koerteistae vedettaeisi. Taetae emme nyt kuitenkaan sano nykyisten aikain ylistykseksi entisten suhteen, vaan ainoasti niiden vuoksi, jotka aina surevat entisen kuusen maahan kaatumista, eivaetkae arvaa, ettae vesasta voipi uusi puu yletae, jos sitae ei jalkoihin tallata.–Niin nykyisestae Suomen laulustaki, ehkae kuinka kehno ja vachaearvoinen se onki, voipi parempiarvoinen laulu yletae, jos sitae taitavasti hoidellaan ja korjaellaan, ei kokonansa jaloissa potkita. Vanhalla laululla on jo pian ikaensa eletty, ja uusi laulun vesa onkasvamassa, mutta moni toisi mielellaensa Ruotsista eli muualta taesikasvaneita puita Suomen laulutarhaan istutettaviksi, eikae odota vesan kasvamista, tahi ei arvaa siitae mitaenaen tulevan, jonka taehden sen huoletta heittaeaki. Meidaen toivotuksemme on, ettae Suomen uusi laulu perustettaisi vanhan laulun kulmakiville, vaikkemme sentaehden katso sopivaksi, ettae koko rakennus tulisi sen entisen pian raukeavan, paikoin jo rauenneen, mukaiseksi. Multimusten siaan voipi hyvin panna kivijalan, erinaeisiae huoneita sopii vaeljentaetae, akkunoita suurentaa, uloslaempiaevaetae muuri kiukoan ja reppaenaen siasta raketa, koko rakennus korottaa ja vielaepae seinatki ulkopuolin punata. Ettei taetae uutta rakennusta vielae ole millaenaen paremmalla onnella alotettu, sen todistaa ne moninaiset sekae mielettoemaetae ettae kieleltoemaetae, niin hengelliset kun maalliset arkkiviisut, joita vuosi vuodelta joukottain ilmautuu maahan. Sen todistaa myoes seki, ettae oppineitten tekemistae runoista ja lauluista ei ole mainittavasti mitaenaen kansan runoiksi ja lauluiksi ruvennut, johon, Suomen kansan lauluhalua muistellesamme, lienee se ainoana syynaetae, ettae ovat ulommaksi kansan mielestae, tavoista ja ennen tutusta laulusta hairhtaneet, kun mitae kansa tuntisi omaksensa eli muuten voisi omistaa. Se on Karjalassa kahdapuolen valtarajaa, jossa talonpoikainen kansa paremmin kun muualla oikian arvonsa tunteva, ei vielae ole herrasvaenaen haentaeenaen tunkeunut. Siellae on vielae usiammilla vanhanaikaisilla tavoilla arvonsa, siellae, niinkun jo edellae sanoimma, vanhoilla lauluillaki pesaensaetae. Herroja kun sinne ei vielae ole joka moekkiin asettautunut, niin siitae on talonpoikainen kansa saanut vanhat tapansa rauhassa suojella. Vielaepae on itse herrasvaekiki, missae sitae siellae on, enimmeasti siksi tottunut talonpoikaista elaemaetae naekemaenaen, ettei ylipaenaensaetae tuomitse kaikkia kansan tapoja. Niin itse kansan lauluissaki. Mamsellitki vaelistaetae laulelevat niitae, eivaetkae pelkaetae suunsa siitae pahaksi pilautuvan, jos kyllae toisia loeytyy siellaeki, jotka pelkaetaevaetae. Usiamman olemma myoes kuulleet kantelettaki soittavan, ilman sormiensa kuluntaa varomatta eli soittoa muuten talonpojastamatta.

Jo alussa tarpeeksi asti kerrottuaamme Suomen erinaeisistae runolaaduista, emme enaetae huolikaan muista, kun naeistaetae, nykyisessaetae kokouksessaloeytyvistae, lauluista ja virsistaetae puheeksi ottaa.

Ylimalkaisesti on naeissae yksinaeisyyys ja surullisuus laepikaeypaenae aineena, ehkei kuitenkaan niin, ettei toisinaan iloisempiki mielenlaatu ilmoittaisite. Muutamassa laulussa kuvailee tyttöe surkeuttansa ja sanoo olevan itsellaensae ”paian paeivistae pahoista, huivit huolen kankahasta”; ja huolen kankahaksi voisi miksi ei koko taetae laulukokousta nimittaaeae. Loimi niissae melkein ylehsae on huolista kehraetty, kude erilaatuinen ollen. Ne ovat verrattavia pilviseen syyspaeivaeen, jona aurinko harvoin pilvien lomasta paistaa pilkuttaa. Niistae sopii sanoa, mitae muuan laulaja itsestaensae erittaein kertoo, sanoen:

Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Maassa mieleni makaavi,
Alla jalkojen asuvi,
Alla penkin pehtelevi,
Nurkissa nuhaelevi-
Miel’ ei tervoa parempi,
Syaen ei syita valkiampi.

Sanoimma myoes yksinaeisyyden olevan naeissae alti havattavana, ja niin onki. Peraeti toisenlaatuisia lauluja synty remuisissa seuroissa ja muissa tiloissa, joissa ihminen ei tunne yksinaeisyyttaensae haittaavaksi. –Mutta kun kuitenkin ihminen luonnostansa ei rakasta yksinaeisyyttae, vaan kanssakaeymistae ja seuraisuutta, johon Suomen tytoeilla ja pojilla, ynnae muulla maamme kansalla, kaukana toinen toisista erillaeen asuvilla, ei usein ollut tilaisuutta, niin mielessaeen vetivaet koko luonnon seuraansa, kaikille turhimmilleki aineille hengen ja elaeen, mielen ja kielen kuvaellen. Niin usein pitaevaet puhetta ja kanssakaeymistae lintuin, kalain ja muiden elaevaen, puiden ja kukkien, kivien ja kantojen, jaervien, jokien, lampien ja muiden senlaisten olentojen kanssa. Seuran kaipuussa saivat niistae joka paikalla laessae olevia ystaeviae. ”Yks’ on tuuli tuttuani, paeivae ennen naehtyani”, sanoo vieraalle maalle joutunut, ja tyttöe miehelaen lahtiessaensae, kun aavistelee, minlaiseksi syntymaekotinsa, haenen toiste tullessansa, olisi muuttunut, laulaa:

Muut ne ei minua tunne,
Kotihini tultuani,
Kun nuo kaksi kappaletta:
Alimmainen aian vitsa,
Perimmaein pelloin seivaes,
Minun pienna pistaeamaeni,
Neitona vitsastamani.

Samalla mielella lohduttaa toinen kodista eroava itsiaensae, sanoen:

Paistavi Jumalan paeivae
Muuallunki maalimassa,
Ei isosen ikkunoille,

Ei veikon veraejaen suulle.

Muuan taas yksinaeisyytensa ikaevaessa haastattelee lintua seuraavaan tapaan:

Tule taenne, pieni lintu,
Lennae taenne, lintu rukka,
Haastele halusi mulle,
Ikaevaesi ilmoittele;
Mie sanon sinulle jaellen,
Haastan mielihaikiani.
Sitte vaihamma vajoja,
Kahenkesken kaihojamme.

Minkae osan ottamisen ja kanssakaersivaeisyyden onnettomasta tapauksesta
tansa
eikoe anna tyttö moninaisille eläviksi ajatetuille aineille,
kun laulaa:

Tuota saariki saneli,
Saaren rannat raukoitteli,
Tuot' itki ihanat nurmet,
Ahot armahat valitti,
Nuoret heinaet hellitteli,
Kuikutti kukat kanervan,
Tuota piian pillamusta,
Emontuoman turmellusta;
Eipae nouse nuoret heinaet,
Ei kasva kukat kanervan,
Kasva ei sinae ikaena
Sillae tuhmalla siällä,
Kuss' on piika pillattuna,
Emontuoma turmeltuna.

Ilmanko eläviksi ja mielellisiksi saarta, rantoja, nurmia, ahoja,
heinae ja kukkia ajattelematta haen sillae tavalla taisi niistä
lausua?–Ja samate se, joka salaisia huoliansa haastellessa ei tiennyt
kellen ilmoittaisi, etteivaet kertoisi ulomma, viimein kuitenkin tuuman
keksivae, sanoen:

Menen metsaehaen maeelle,
Puhelen Jumalan puille,
Haastan haavan lehtiselle,
Pakajan pajun vesoilte;
Ne ei kerro kellenkaena,
Kuihkaele kullenkana.

Saman ystävyyden ja kanssakaersivaeisyyden, jonka ajatuksessa
luonnolta nautitsivat, osottivat sille takaisin. Niin seki, joka
eraeesti ei tietten, minne maettaisi moninaiset huolensa, viimein

kaeskee korpin niitae poiskantamaan, lampihin hukuttamaan, kuitenkin varomalla, ettei veisi kalallisihin vesihin, sillae:

Kalat kaikki huolestuisi,
Ahvenet alas menisi,
Suuret hauit halkiaisi,
Saeren lillit liukeneisi,
Saisi siikaset surua,
Kaikki mustuisi mujehet,
Haenen hoikan huolistansa,
Murehista mustan linnun.–

Mutta muita muistellessa elkaeme unohtako kaekeae!–Yli muiden lintujen ja muiden hengellisten eli hengetoenten olentojen oli kaeki Suomalaisille rakas ja arvossa pidetty–saman arvon vielae taenae paeivaenaeki nautitseva. Oliko taemae tapahtuva lyhyestae ajastansa vuoden kauniimmilla paeivillae, taikka yksiaeaenisestae, erinaeisiae huokauksia kuvaevasta kukunnastansa, taikka seuravajaisesta elaemaestaensae, johon Suomen kansa paremmin kun mihen muuhun taisi omanki elaemaensae verrata?–Arveloamme myoeten vaehaen itsekustaki syystae. Taemaen erityisen arvonsa taehden kaekeae lauluissa usein muistellaan ja mainitaan kauniimmilla nimityksillae: kultainen, hopiainen, kultakielellinen, kultalintu, hopialintu, hopyarinta, tinarinta, hietarinta, papurinta, Saksan mansikka, Wiron puola j. n. e.–Vaehaeonniset huolissansa toivottelevat haenen kanssakaersivaeisyydestae kovemmin kukkuvan, tytoet milloin kultia ja hopehia ynnae muita koristusaineita suustansa kukahtelevan, milloin ilmoittavan ajan, kuna naitaisivat. Emoton orpo valittaa, ei enaeae kaeestaekaeaeen iloa itsellaensae emonsa kuoltua olevan, jos kuinka kuuntelisi ja kaeaentelisihen.–Kaeen kukunnastapa Waeinaemoeinenki naulat uuteen kanteleensa kuvasi, ja minkae osan kaeki ihmisten asioissa luultiin ottavan, osotetaan ehkae sillaeki, kun runossa asetetaan yksinaeisillae sanoillansa koivun latvassa Joukahaisen sisaren hukuntaa suremaan.–Mainitusta kaikenlaisille elaeville ja muille olennoille ajatellusta ihmistapaisesta mielestae ja kielestae tulee vielae seki, ettae usein annetaan lintujen ja muiden elaevien eli hengetoenten olentojen pitkia kanssapuheita vaelillaensae pitaeae. Sillae tavalla istuvat linnut oikeutta, kissat ja hiiret, revot ja jaenikset, koivun ja tuomen tyttaeret tarinoivat kaikenlaisia keskenaeansae eli ihmisten kanssa. Moni ehkae katsoo aineita ja asioita, joiden kanssa naeillae lauluilla on tekemistae, alahaisiksi, vaehaearvoisiksi, laulun ansatsemattomiksi. Mutta niiikun ainaki kansanrunoissa tapahtuu, on myoes naeissae laulaja tutut, jokapaeivaaiset aineet valinnut, ei niitae pilvistae eli muista korkeuksista tavotellut–taikka toisin sanoen: tutut, jokapaeivaaiset aineet ja mielenvaikutukset ovat laulajan laulamaan pakottaneet ja laulut siitae syntyneet.–Kansan runoelmissa mieli harvoin lentelee ylen korkialta pilvistae eli muualta semmoisia lauluaineita tapailemaan, joilla vaan pilvissae, ilmassa ja tuulessa onki kotimaansa, ja perustuksensa laulajan omassa mielessae, silloin tavallisesti olevaki paremmin tuttu pilvien, ilman ja tuulen kanssa, kun taemaen varsinaisen elaemaen. Se, joka halajaa runoelmia

semmoisista ylaehaeisistae aineista, niitae elkoeen koskaan etsikoe kansantekoisissa! Niitae loeytaeaeen semmoisten korkiaoppisten teelmissae ja laitelmissa, jotka vierahia taele jokapaeivaaiselle, alahaiselle elaemaelle, taikka sitae halpana pitaevaeiset, siihen siitae syystae eivaet puutukaan, vaan mielensae lentimillae kohoten paeaetyvaet viimein kunneki omissa luuloissansa loeytyvihin parempihin maailmoeihin. He ovat liikaviisaita, joillen ei kelpaa taemae nykyinen Jumalan luoma maailma; sen pitaeis heidaen mielensae mukaan olla peraeti toisenlaisen ja semmoiseksi kuvailevatki.–Mutta se, joka paremman maailman puutteessa ajaksi edes tyytyy taehaen oltavaansa elettaevaeaeensae, joka myoes halajaa naehdae, tuta ja tietaeae, milliseksi Suomen kansa sitae arvaa, eli taetae ennen on arvannut, millaiset heidaen mietteensae, toivonsa ja yriytyksensae siinae ovat,–sillae on naeiden laulujen, ehkae alahaisissaki, vaehaearvoisissa aineissa kyllicki miettimistae ja oppimista.–Muuten on muistettava, ettei minkaeaeen laulun somuus ja kauneus synny aineesta, vaan aineen kaeyttaemaestae tahi mielen vapaasta liikunnosta aineita kuvatessansa. Alahaisista aineista ei siis seuraa, ettae lauluki olisi alahainen, eikae ylaehaeisistae toisella puolella laulun ylaehaeisyyys; nimi ei pahenna miestae, jos ei mies nimeae.

Itse kirjoitustapaki eli kuvausmuoto naeissae ei lentele niin korkialle, kun muutamien muiden, esimerkiksi itaeisten kansain runoelmissa. Vaelistae kylloe vaehaen siihenki laatuun, mutta ei tavallisesti. Se on jo mainittu lapsellinen luonnon ystaevyys ja tuttavuus, joka enimmäesti kirjoitustavanki muodostaa. Enempi kun ylisuuntaisuutta rakastetaan vertauksiin ja sanalaskuihin puettua muotoa. Usein tulee niiden kautta lyhyt kirjoitus osottamaan laajoja ajatuksia, joista vaan joku osa on oikein ilmoitettu ja enempi puoli eli muulla, kun jolla kulla sanalla, vertauksella eli sanalaskulla viitoittu. Ainoastaan tottuneet semmoisissa tiloissa naekevaet ja keksivaet laulajan oikian mielenjuoksun. Usein sanotaan myoes jotain peraeti toista, kun mielessae makaa, vaan sillae tavalla, ettae silloinki tottunut helposti arvaa oikian mielen. Monessa laulussa on mieli ilman naehaevaetae johdatusta toisiin aineisiin kulkeva, joilla ei naeyttaeisi paljo yhteyttae ennenlausuttuin kanssa olevan. Mutta tarkemmin tutkiessa loeytaeaeen silloinki usein joku porras niiden vaelillae. Ja jos ei aina loeyttaeisikaeaeen, niin muistakame, ettae se ilmanki ajatellessa on mielen luonnollinen laatu, usein yhtaeckiae kaikkinaisiin aineisiin joutuvan, joista, jos kysyt jaelestae, kuinka tulin sitaeki ajattelemaan, et itsekaeaeen aina taida selvaeae saada. Kuinka monta tuhatta ajatusta sillae tavalla eikoe vaehaenki ajan sisaessae toisinaan ajellehda itsekunki paeaeessae? Kuka voi niiden kaikkien juonnon ja toisen toisesta siitetyn yhteyden selvittaetae?– Taessaeki kohdassa on siis laulaja yhteistae mielen luontoa seuraava ja sanoilla kuvaava ajatuksensa ilman varovaisuutta ja pelkoa, niinkun ne itse tyoessae ilmoitaksen. Suomen laulun suloisuudesta emme nyt huolikaan omaa lausettamme ilmoittaa, koska naeitae korjaellessamme vaan olisimma tainneet liiaksi niihin rakastua, ja lauseemme, jos ei ollaki, kuitenkin naeyttaetae yksipuoliselle. Se joka enemmin halajaa erityisten mietteitae siitae asiasta lukea, kun itsistae lauluista kokea, lukekoon entisen, kaikista kuulusimman kotimaamme professorin, H. G. Porthaanin erittaein

Suomen runotaidosta laitettua kirjaa [4], jossa laepensae ylistaeae Suomen laulun kauneutta ja suloisuutta. Samalla tavalla ylisti sitae aikoinansa pispa Danieli Juslenius, lausuen: ”Suomen laulun kauneutta ja vaikuttavaista, sydaemen liikuttavaista luontoa emme taida lyhyellae kertomisella osoittaa, ja jos vielae taitaisimmaki, niin ei kukaan uskoisi kertomustamme todeksi, joka itse ei ole saman laulun sisaellisimmaen luonnon kanssa tutuksi tullut. Se oikein tulvehtii niin lausettensa kun ajatusten somuudelta, ja ilman niitae runoa ei arvata miksikaeaeen” [5].–Saksalainen tohtori H. R. von Schroeter, joka kolmattakymmentae vuotta sitte kaeaeenti ja praenttaeytti saksaksi muutamia Suomen runoja ja lauluja,–nimittaeae runostoamme ihmeteltaevaeksi laululaehteeksi ja luulee sen kyllae itsestaensae ystaeviae luoksensa vetaevaen, ettei tarvitse ja kaipaa haenen erityistae ylistystaensae [6].–Kuitenki oli niin Porthaanilla, kun Jusleniuksella, Schroeterilla ja muilla, jotka senlaisilla lauseilla runostoamme ylistaevaet, vaan joku pieni osa siitae tuttu, eikae sekaeaeen kauniin ja paras osa.

Ulkopuollista todistusta ei siis kaipaakaan laulumme somuudestansa, emmekae juuri pelkaeae sen sisaepuolistakaan kaipaavan, jos ken sitae kysyisi. Mutta jos tapaisi lukija toisinaan semmoisiaki paikkoja, joilla ei naeyttaeisi kyllin suloa, somuutta ja kauneutta olevan, niin ensiksi muistakoon, ettei olekaan yhden kaunis kaikkein kaunis, ja toiseksi elkoeoen unohtako, mitae itse lauluin tekijaet asiasta arvelevat, sanoen:

Elkaete hyvaet imeiset
Tuota ouoksi otelko,
Jos mie lapsi lioin laulan,
Pieni pilpatan pahasti;
En ole opissa ollut,
Seisonut sepon pajassa–
Olen oppinut kotona,
Oman aitan orren alla,
Oman aitin vaerttinoeillae,
Veikon vestoslastusilla.

Vaan jos joku kysyisi, mintae hden semmoisina, opistaan ja taidostaan eli muusta mahdollistaan, epaeilevinae, rupeavatkaan laulamaan, niin vastaavat vieläeki laulajamme:

Emp’ ois outo ollenkana,
Saattamaton saanutkana,
Ruvennut runon tekohon,
Vaan tuli iso ikaevae–
Se minun pani pakolla,
Sepae tyoenti tyoentaemaellae.

Saman sanoivat jo vanhuudestaki, taikka:

Kyllae huoli virttae tuopi,

Mure virttae muistuttavi,
Kaiho kantavi sanoja,
Mielalaset arveloita.—

Laulan hoikka huolissani,
Ikaevissaeni ilotsen,
Panen pakko paeivissaeni,
Jott' on iltani kuluisi,
Aamuni alimenisi,
Huopeneisi huomeneni.—

Ja sanotaanpa sanalaskunki tavoin: luotu on lintu lentaemaehaen,
huolellinen laulamahan.—Ei siis pitaeisi kenenkaeaeen oudostuman sitae,
jos toisinaan saatostansaki epaeilevinae antautuvat laulamaan, kovalta
ikaevaetae, raskailta huolilta eli vielae muiltaki syiltae pakotettuna.—
-Peljaettaevaesti on myoes monen laulun kanssa aikain muuttuessa tainnut
kaeydae, kun tytoen kanssa, joka vanhemmilla paeivillae itsestaensae
muistutteli, sanoen:

Oli mulla muoto muiden,
Oli muoto muien rinnan,
Kun ma notkuin nuorempana,
Hersyin heinaen karvallisna.—
Olin ennen, kun olinki,
Olin armas aikoinani,
Kaunis kasvinpaeivinaeni;
Olin kun omenakukka,
Tahi tuores tuomenkukka,
Tahi mansikka maeellae,
Puola polttokankahalla.

Jo kyllae kahdestiki taetae ennen olemma maininneet, missae naeita
lauluja taetae nykyae enimmäesti tavataan. Jos Karjala myoes on heidaen
varsinainen ja ainoa syntymaemaansa eli vaan jaelkimaeinen
piilopaikkansa, siitae vaelistaa olemma havanneet kahta'alle ajateltavan.
Amerikan villit kansat pakenevat tuo tuostaki Euroopalaisten edestae
synkempiin eraemaihinsa ja naemaet luonnon synnyttaemaet ja kasvattamat
laulut lienevaet samalla tavalla ulkoa maahan tulleen sivistymisen
jaloista aina edemmae ja edemmae vetaeyneet, sillae lailla nyt ainoastaan
Karjalassa loeytyen.—Talonpoikaiset lapset jaettaevaet ilonsa ja
lopettavat leikkinsa lattialla, ujostellen loukkoihin rientaen, kun
herrasvaekeae tulee tupaan; niin arvelisimma myoes naeiden eli muiden
samanlaatuisten lauluin yli koko Suomen muinaan leikkinsa lyoeneen, vaan
sitte jo sanotusta syystae nykyiseen piilopaikkaan vaeistyneen,
entisestae olostansa muilla paikoilla ei paljo muuta, kun jaelkia
ylehensae kaeyvissae sanalaskuissa jaettaen. Karjalassa ovat toki siksi
vielae saeilyneet, ettae, vaikka kyllae vanhat ihmiset valittavat niiden
lapsuutensa armahien ylenkatseesta, niitae kuitenkin vielae kaikilla
ijillae ja kaikissa tiloissa laulellaan. Lapsilla on erityiset laulunsa,
nuorilla naimattomilla erityiset, naineilla erityiset ja erityiset

ikaekuluilla vanhoillaki, paitsi mitae siitae laadusta on, ettae lauletaan yhteisesti usiammilla eli kaikiltaki. Samate on lauluja erittaein pojilla, erittaein tytoeilla, erittaein miehilla, erittaein naisilla, erittaein ukoilla, erittaein akoilla. Yksipuolisuutta peljaetessaemme emme taida yhtae lajia naeistaa toistansa paremmaksi kiittaetae. Jokaisella lajilla on omat sulonsa ja kauneutensa, niin esimerkiksi lastenki lauluilla, joita luetaan ensimaaisen kirjan lopulla. Moni taitaisi niitae kehnommaksi arvata, kun mitae praenttiin toimitettaisi, mutta kuitenkin ovat ne lapsilla niin rakkaat ja kauniit mielestaensae, etteivaet paljo muita lauluina pidaekaeen, kun semmoisia heidaen mielensae ja aelynsae mukaan juoksevia. Se on itseensae haemmentynyt viisaus, joka lapsille muuta taritsekaan, kun minkae aelytae voivat, taikka joka katsoo sitae vesalle sopimattomaksi, ettae tuulen mukaa heiluu sinne taenne, eikae asu kun taeyysi puu jaeykkaena, kankiana. Lapsilla on omat mielensae, omat halunsa, omat tyoensae, taitonsa ja laulunsaki, ja sen mukaan pitaeae kaikkia heihin koskevia arvattaman. – Mainitut lasten laulut ovat kun ensimaainen luokka Suomen laulukoulussa. Semmoisia ovat kaikki parahimmat runoniekat lapsuudessaensa laulaneet, juuri niistaa laulun luontoon tottuneet ja mieltyneet. Muu laulukoulu sitte on itsekuullaki ollut niinkun siitae eraes laulaja kertoo, sanoen [7]:

Omat on virret oppimani,
 Omat saamani sanaset,
 Tiepuolista tempomani,
 Risukoista riipomani,
 Kanarvoista katkomani,
 Vesoista vetelemaeni,
 Kun olin pienna paimenessa,
 Lassa lammasten keralla,
 Metisillae maettaehillae,
 Kultaisilla kunnahilla. –
 Tuuli toi sata sanoa,
 Tuhat ilma tuuvitteli,
 Virret aaltoina ajeli,
 Lausehet vetena vieri.

Muuta erityistaa laulukoulua Suomalaisilla ei kyllae ollutkaan. Sillae vaikka laulukouluistaki Suomen runoissa ja lauluissa toisinaan muistellaan, niin niillae arvattavasti ei ymmaerretae muuta, kun mikae vieläki maassa on tavallinen, ettae toinen opettaa toiselle laulun ulkomuistilta laulettavaksi. Sillae tavalla ymmaerrettaevae lienee kyllae seki toisessa kirjassa praentaettaevae laulu, jossa tyttoe kertoo pienempaena eraeaele akalle muutamia lankakeria ja raetsinaen eli paidan laulun opetuspalkasta antaneensa, vaan jota tuhmuutta suuremmaksi tultuansa katuu, kun ilmanki akkojen opetuksitta havatsi huoltensa kyllin virttae jatkavan, niillae samoilla sanoillansa sitae oikiata, joka paikassa tilallista Suomen laulukoulua osottava, josta jo ehki kylliksi olemma edellisissae lehtiloissae maininneet.

Suomen laulun iaestae eli vanhuudesta emme taida muuta sanoa, kun ettae sen juuret katoaa menneisiin ylimuistoiisiin aikoihin, latva naeihin nykyisiin aikoihin koskeva. Niin naeistaeki taessae kokouksessa loeytyvistae monella kyllae on suuriki ikae, ehkae vuosituhansia seljaessae, vaan toiset taas eivaet ole kovin vanhoja. Vangittu pannu [8] esimerkiksi ei voi olla vanhempi yhteistae viinakieltoaikaa kuningas Kyoestae III:n hallitessa. Koiteren jaerven rannalla eli pari vuotta sitte ja taitaa vieläki elaeae vanha 80:vuotinen akka, Mateli Kuivalatar, joka muutamista muilta keraetyistae tyttoein lauluista, kun niitae haenen kuullaksensa luimma, sanoi: ”no vieläekoe nyt sitaeki maassa muistellaan ja ken sitae teille lauloi?–Minae sen ennen nuorra tyttoenae ollen tein.”–Akan ilman syytae entisestae lauluteostansa kehuneen emme uskokaan, sillae siinaeki iaessae oli vieläe hyvae laulaja ja toiseksi niitae tekemaeksensae sanotuita tyttoein lauluja ei juuri laulettukaan Ilomantsia ja Lieksan rajakyliae ulompana. Ainaki lauluin ikaeae tutkiessa luulisimma jonkun osviitan niiden nykyisestae olopaikasta saatavan. Mitae laajemmalla usiammissa eripaikoissa kutaki laulua lauletaan, sitae vanhemmaksi luulisimma, ja enimmiten lauletaan niitae laajemmalla, joilla on enempi toisinoita. Taemae on ylehsensae sanottu, ei sillae mielellae, ettae se sopisi joka ainoaan erityiseen lauluun niin yhdessae kun toisessaki kohdassa.

Ettae Suomen laulutaito on kansan omituinen siittaemae, synnyttaemae ja kasvattama, ei ulkoa peritty, sen jo osottaa Suomen laulun omituinen muotoki ja kaikki erityinen laatunsa toisista rinnalla kasvavista sisaristansa, Ruotsin ja Venaejaen lauluista. Ruotsilla ei ole paljo taemmoeisiae mielen suoria ja selviae osotuksia lauluissansa, vaan kun jostain laulavat, pukevat asian kertomatapaan, taikka tarinoivat jostain toisesta, johon ajatuksessa itsiaensae vertailevat. Heidaen laulunsa paraasta paeaestae ovat sitae laatua, kun virsilaulut taemaen kokouksen kolmannessa kirjassa, ehkae kyllae niidenki luonnosta paljo eroavaiset. Enimmaet Ruotsin kansanlauluista ei olekaan perijuurin kansan tekoisia, vaan ylhaeisemmaen osan kansasta, Ruotsin muinaisen herrasvaeen laatimia. Kansa sitte tavoissansa, siisteydessaensae ja muussa elaeemaessae herrasvaeen tavottava pakkausi tilalle, herrasvaeeki siirtyi edemmae ja jaetti tahallaan eli unohduksesta laulut jaelkeensae, jotka kansa omisti, korjasi ja saelytytti–sitae niitae nyt kansanlauluiksi nimitetaeaeen, semmoisia enin osa ei alkuansa ollen. Omituisia, alkuperaeisiae kansanlauluja Ruotsilla meidaen tiedosta on ylen vaehae, neki harvoin minkaeaeen veroisia. Venaejaen laulu, ehkae vaehae enemmin Suomen laulun sukulainen, kuitenkin paljo erotaksen sitae, niin ettae, kun jo sanoimma, Suomen laulua ei taita muuhun kun itseensae verrata, juuri taemae itseisyytensae sen vanhaa ikaeaeeki todistava. Viron laulujen yhteydestae Suomen laulujen kanssa olisi enemmin kirjoittamista, kun mihin taessae esipuheessa aikauisimma. Ne alkuansa eivaet olleetkaan erotettuja vaelillaeaeen, vaan yksiae lauluja, sitte kansan erotessa laulujenki toisistaan vieroten. Taemaen eron jaelkeen naeyttaeae Suomen laulu, niinkun itse kieliki, paljo paremmin alkuluonnossansa pysyeneen, muuten on se myoes kaikella tavalla taitavampi ja runsaampi Viron laulua.–Muiden kaukaisempain kansain laulujen verralla vieläe vaehemmin rupeamma Suomen

laulua tutkimaan, ehkäe kylläe seki ei taitaisi sopimaton olla. Sen siasta panemma taehaen naeytteeeksi eraeitae muukalaiskansain lauluja, joille kuitenkin sitae ennen olemma kokeneet suomalaisen puvun antaa.

Seuraavalla tavalla sanotaan Lappalaisen matkalla armahansa luoksi laulaneen [9].

Paista paeivae, armas paeivae,
Paista paeaele Orra lammin,
Ettae kultani naekisin
Orra lammin laitehella.

Ei niin maentyae maeellae,
Eikae kuusta kukkulalla,
Jonk' en latvahan kapuisi,
Kun vaan kultani naekisin.

Oksat poies otteleisin,
Joka lehvaen leikkoaisin—
Oksat kaikki kaunihitki,
Kaikki lehvaensae leviaeet.

Oisko linnun lentoneuot,
Kohottimet kotkalinnun,
Lenteleisin, liiteleisin
Orra lammin laitehelle.

Vaan mitae miehellae minulla,
Kuta kurjanpaeivaeisellae!
Ei ole siipeae variksen,
Jolla luoksesi tulisin.

Jo olet viikon vuottanunna,
Kaiken kaunoisen ikaesi,
Sinisillae silmillaesi,
Metisellae mielellaesi.

Vaan vieläe sinun tapoan,
Vielae istun vieressaesi,
Vaikka minneki menisit,
Kunneki kulekseleisit.

Kova on kahle, rautakahle,
Luja koeysi, liinakoeyysi,
Rakkaus sitaei kovempi,
Lujempi siet syaenten.

Eskimaalainen (Amerikan kylmaessae, pohjaisessa maanaeaeressae) ilmoittaa surunsa ystaevaensae kuolemasta taehaen laatuun.

Voi minua mies poloista,
Kun nyt naeen istumesi
Tyhjaenae tuvassa taessae,
Asuntosi autiana.

Pois on mennyt ystaevaeni
Pimiaehaen maanpovehen,
Muuttanut Manalan maille,
Kaeynyt Kalman kartanohon.

Jota ennen iltasilla
Vuotin iltani iloksi,
Kaevin vastahan kujilla,
Koska kuulin kulkevaksi.

Tullut ei tyhjaenae kotihin,
Tuli taeyellae venolla-
Veen. koiria venossa,
Lintusia liiatenki.

Joista aeiti joutusasti,
Keitti liemen kerkiaesti;
Ruoan runsahan rakenti,
Laitti muille ja minulle.

Kun naeki lahella laivan,
Punamaston purjehtivan,
Oli luona ensimmaeisnae,
Laivan laialla laehinnae.

Veen koiransa komiat
Kanto kauppiaan kaetehen,
Toi parahat liinapaiat,
Nuolet rautaiset nopiat.

Vaan miss' on nyt ystaevaeni!
Voi kun muistuu mieleheni,
Suru saerkevi syaemen,
Huoli rinnan raatelevi.

Voi jos vierisi veteni,
Tahi itku irtautuisi,
Niinkun muilta muutamilta;
Ehkae huoli huopeneisi.

Tahi jos kuolisin minaeki,
Kaatusin katala raukka;-
Vaan kuka kantaisi surua
Vaimostani, lapsistani?-

Niin mahan majoilla naeillae
Vielae viipyae vaehaeisen,
Vaikk' on mennyt mielestaeni,
Ilo poikennut iaeksi.

Lithovilaisen morsiamen laulu syntymaekodistansa eroava, aetinsae
jaettaevae.

Enkoe jo sanonut aeti,
Sanonut saoinki kerroin:
Hanki taenne tyttöe toinen
Kutojaksi, ketraeaejaeksi;
Jo olen kyllin ketraeellyt,
Kyllin kankaita kuellut,
Kyllin pessyt poeytiaesi,
Kyllin laassut lattioita,
Kyllin kuullut aetiaeni,
En kyllin anoppiani,
Kyllin heiniae haraillut,
Kyllin laitellut lapoja,
Kyllin kukkia keraeillyt,
Seppeleiksi selvitellyt.–
Nyt ne ei kukat koriat
Kauan paeaessaeni kahaaja,
Ei siniset silkkinauhat
Paista paeivaenpaistehessa,
Eikae suortuvat soriat
Tuiski tuulessa isosti;
Kun tulen kotihin toiste,
Kaeyn lakissa, en kukissa.
Sitte lakkini lavia
Vielae tuiski tuulessaki,
Kaulahuivini koria
Kumottavi kuutamella;
Vaan ne sormukset soriat
Vakassa valittelevat,
Silkkinauhani siniset
Itkevaet ikaensae kaiken.

Sikelialaisen ylistyslaulu kultasestansa.

Minne, minne mehilaainen,
Kunne kulkusi varainen?–
Tuskin vielae tuntureilla
Aamurusko alkehessa.

Kukat kultaiset, koriat,
Kaikki vielae kaunihisti
Lepeaevaet lemmessaensae,

Utuisilla uutimilla.

Kaste kanssa kaikinpuolin
Vielä vilkkuvi kukilla;
Etkö sure sulkiasi
Tulemasta turmiolle?–

Et sä sure sulkiasi,
Yhä lennaet loeyhyttelet;
Sano nyt matkasi minulle,
Kunne kuitenkin yritit?

Menikö mielessä sinulla?–
Jos ei muuta, jo sanonki,
Mistä saat mitatta mettä
Elinkautesi imeä.

Etkö tullut tuntemahan,
Näkemästä neioistani?–
Sillä on huulilla hunaja,
Sillä suu sulinta mettä.

Lennä sinne lintuseni,
Kule sinne kultaseni;
Sieltä saat simoa kyllin,
Sieltä määraetta mesia.

Kreikalaisen tytön lauluja kultaansa ikäevöidessä.

En taia, äiti kulta,
Ma kangasta kutoa;
Mull' ompi outo vaiva
Syaenalassa aina–
Tuo kehno Kirki rukka
Pövä polttelevi.

Kuu kulki matkoihinsa,
Samoite seitsentahti,
Jo yli puol'yoen aika,
Ja minä raukka valvon
Yhäti yksinäni.

Kaikki antoi armas aika,
Antoi kesän, antoi talven,
Antoi joulun, antoi kekrin,
Antoi riistoa, eloa,
Ystäviä ja iloa,
Antoi pojan äitilleni;
Vaan mitä minulle antoi?–
Ei mitäpä milloinkana.

Taehaen nykyiseen Suomen laulujen ja virsien kokoukseen olemma kokeneet saada kaikki meillae tutut Suomen kansan vanhat eli vanhantapaiset laulut ja virret, niinkun Kalevalaan erottelimma kaikki kertomarunot sitae laatua. Naein on Suomen kansan vanhoista runoelmista kaksi osaa tullut saeilytetyksi; loihturnoista tulisi pian kolmas, jos, kuni toivomma, saataisiin praentinalaiseen korjuun edes neki niistaa, jotka jo ovat koottuna, joka tyoe ei kyllae olekaan huokeimmia toimittaa, jos mielitaeen saada kaikki suunnallensa erotetuksi ja siivotuksi. Naeidenki laulujen ja virsien erottaminen itseksensae ei aina ole ollut niin keviae, ettei toisinaan olisi kylliksiki tyoetae jatkaunut. Virsirunot vaelistaa ylikarkaavat loihturnoihin, samoite laulutki, esimerkiksi toisessa kirjassa praentaettaevaet metsae- ja sotalaulut, jonka taehden niistaa enimmeaen, loihturnoista osan olemmaki taestae kokouksesta loihturnoin sekaan otettavaksi lykaenneet. Toisella puolen yhtyvaet laulut nykyisempiin lauluihin ja siinaeki on raja usein tahtonut tulla sekavaksi. Mutta kuki tekee ja laatii tyoen ymmaerrystaensae myoeten parahiten ja niin olemma meki tehneet, emmekae pane tuota sikseenkaeaeen mielellemme, jos toisinaan olisi laulumaata joku osa muualle jaeenyt, toisinaan raja tullut ylikaedyksi.-Se nyt oli vastuksena koko taemaen kokouksen Suomen runostosta erottamisessa; sama sekavuus on tahtonut sen eri osiuhinsa laskemisessa haitaksi tulla. Niin esimerkiksi taemaen ensimaaisen kirjan lauluista ovat paimen- ja lasten laulut liketysten toinen toistansa, ja toisessa kirjassa loeytyvistae neitojen lauluista olisi muutamia taittu paimenlauluiksi eli naisten yhteisiksi lauluiksi toisilta lukea ja samoite joita kuuta poikien lauluista arvata miesten yhteisiksi eli urosten lauluiksi, taikka vastahakaan. Niin kolmannenki kirjan virsilaulujen kanssa. Moni taruvirsi taitaisi toisilta arvattaa historialliseksi, moni muinaisuskoinen pidettaeae taruvirtena eli vastahakaan. Niin usein muunki erottamisen ja rajoittamisen kanssa.

Jo toistakymmentae vuotta olemma naetae keraeilleet erittaeinki kesaeisaikoina 1828, 1831, 1832, ja vuosina 1836, 1837 olimma toista vuotta kerrassaan, Suomen Kirjallisuuden Seuran toimella ja kostannuksella, niin naetae kun muitaki keraeyskiae varten Venaejaen ja Suomen Karjalassa ynae Lapissaki liikkeellae. Sitte siltae matkalta kotiuttua olemma pian heittaemaettoemaellae tyoellae naetae yksiae lauluja ja virsiae praentin alle korjaelleet, sovitelleet ja suunnitelleet, enimmeaen osan sillae ajalla vaehintaeki neljae kertaa uudestaan puhtaaksi kirjoitelleet, vaikkemme sittekaeaeen mieleemme mukaan ole kaikkia paikkoja oikein suunnallensa saaneet. Vaan taemaen mainimma sillae mielellae ja toivolla, ettei puuttuvaisuutta pantaisi huolettomuuden syyksi, vaan enemmin muun saamattomuuden. Mainittuun niin usiasti uudistettuun puhtaaksi kirjoittamiseen on, paitsi muuta, seki synnae ollut, ettae, kun tyoemme alla aina tulimma vaillinaisia paikkoja yhdessae eli toisessa kohtaa havatsemaan, syksyillae 1838 ja 1839 niiden taehden uudelleen laeksimmae Karjalaan, josta myoes kummallaki kertaa saimma paljo lisaeyksiae ja toisinoita ennen koottuihin. Toisinoita tosin onki haitaksi asti paikka paikoin kasvanut, vaikka kyllae olemma

kokeneet kaikki joutavat, mielestaemme mitaettoemaet, kerrassaan pois heittaeae. Niin muiden seassa esimerkiksi semmoiset puhelaaatutoisinnot, kun lenti, lensi; laehti, laeksi; saattoi, saatto, saatti; kaatoi, kaato, kaali, kansi; olen. oon, oun; olemma, oomma, oumma, olemme, oomme, oumme; mene, maene, mee, maeae; pane, paa; minae, mie, ma, mae; sinae, sie, sa, sae; haen, haeaan; me, myoe; te, tyoe; he, hyoe; tuo, toi, taa; iso, isae, taatto, taatta; emo, emae, aediti, maammo, mamma; sisar, sisko, sikko, siukku; veli, velji, veljyt, velo, veio, veikko; miniae, minjae, minnae, minna; vaerttinae, vaerttaenae; lassa, lasna; kulkiessa, kulkeissa; sanonut, sanonu, sanonna j. n. e., joita erittaein merkitsemaeaan vaan ylen harvoin lienemmae hairauneet. Joka semmoisista muista poisjaetetyistae tosinnoista tahtoisii tiedon, kyllae saapi sen kaesikirjoituksistamme, jotka aiomma aesken mainitulle S. K. Seuralle jaettaeae. Toinen huolettavampi asia on ettemme aina ole tainneet osata toisintojen seasta sominta ja parasta iise lauluun valita, vaan sen siaan ottaneet jotain kehnompata, vaehemmin sopivata. Mutta mikae missaeki olisi somin, sitae ei aina kaesitae ajattelemallakaan ja miettimaellae; vaelistae sattuue, vaelistae taas pitaee monenki paikan jaeaedae vaehemmin valmiinnaekoeiseksi. Jos joskus naeistae lauluista tulisi toinen uusi laitos praentaettaevaeksi, niin pankoot ja sovitelkoot silloin toiset paremmin, ikaeskun ne, jotka joita kuita naeistae ehkae ottavat ulkokielille kaeaentaeaksensae, ennen tyoehoen ruvettuansa mahtavat silmaeillae tosinnoitaki ja valita, mikae niissae saattaisi paremmin sanottu olla, kun itse paeaeluvussa. Jo naeiden maineena olevien toisintojen paljous mahtaa vapauttaa meitae siitae luulosta, ettae olisimma naeitae lauluja omilla laitoksillamme lisaenneet eli muilla vierailia sanoilla parsielleet. Emmekae siitae nyt virkaisi mitaenae, jos ei ainaki, jotka kansanlauluja ovat korjaelleet, olisi tulleet saman luulon alaiseksi. Ne, jotka ovat tottuneet erottamaan kansanlauluin oman somuuden ja luontaisuuden, myoes kyllae helposti erottaisivat, jos niihin mitae olisi ulkoa lisaetty. Ei yksikaeaan kukka ole arempi vierasta koskemista suhteen, kun kansanlaulut. Joku ainoa vieras sana, jolla luultaisi parannettavan, usein pilaisi koko laulun somuuden. Sen tietessae olemmaki aina varoneet, niihin mitaenae lisaeksi panna, ja vaan aikaharvoin jonkun poisjaeaeenen sanan vaillinaiseen paikkaan panneet, senki useimmiten muistossa saeilysteistae kuulluista-sillae paljo olemma ainoastaan kuulleet laulettavan, erittaeinki vesimatkoilla ja muissa tiloissa, joissa kirjoitus ei syntynyt.

Naeistae lauluista ei ole juuri yhtaeaan, jota emme olisi kansassa tavanneet, vaikkaonki joita kuita ennen praentaettynae taeydellisemmissae eli vaillinaisemmissa tapailmissa [10]. Kun ne nyt kaikki olemma taehaen yhteen liittaenneet, niin toivommaki taemaen laulukokouksen siinae kohdassa taeydelliseksi, ettei tarvitse muualta praentaetyitae lauluja hakea, joita taessae ei loetyisi. Ei ennen praentaetyitae kyllae usein tavata entisessae muodossaan, vaan vaelistae tosinnoissa, vaelistae usiampaan eriluluun erinneenae, joka tulee siitae, ettae kun kehnommilta laulajoilta ennen lienee eriluluuhin kuuluvia asioita ja sanoja yhteen laulettu, niin saivat sekae meiltae ettae muilta sillaetavoin sekavasti praentaetyiksiki, vaan ovat nyt tulleet paikoillensa asetetuiksi ja

jaerjestetyiksi sitae myoeten, kun paremmat laulajat niitae lauloivat eli muuten olemma aelynneet. Taemaeki jaerjestaeminen on usein kyllae hankalata tyoetae ollut. Eri laulajat yhden laulun melkein aina laulavat usiampaan enemmin eli vaehemmin toisistaan eriaevaeaeen tapaan. Mikae muistaa sen taeydellisemmaesti, kuka vaillinaisemmasti, kuka vaan muutamia sanoja ja eraetae paikkoja tavotteleva, muistonsa kehnotta poisjaaevistaa syyttelevae. Eikae sekaeaen olisi niin suurena haittana, vaan kun vielae sen ohessa useinki laulellaan niin sekavasti, ettae yksiae sanoja ja paikkoja milloin vedetaeaeen yhteen, konsa toiseen lauluun, niin viiteen, kuuteenki toisinansa; taikka kun yksiae lauluja lauletaan niin eritapisesti, ettae pian joka toinen vaersy on erinkaltainen. Semmoisia jaerjestaessa saapi kyllae visusti miettiae ja tarkata, kuinka kaikki saataisi parhimpaan sopuun keskenaesae, ja ettei tulisi johon kuhun lauluun liitetyksi, mikae alkuansa mahtoi peraeti toiseen kuulua.

Yksiae lauseita tavataan paikkapaikoin kahdessa eli usiammassaki eri laulussa. Niistaa ei tule meitae syyttaeae, taikka ajatella, kun olisimma hyvaesti voineet poisheittaetae ne ja neki sanat jostain laulusta, koska ne jo tavattiin jossain toisessa edellisessa. Sihen meillae ei ole ollut oikeutta. Jos yhdessa laulussa jo tavattiin sanat: naeillae raukoilla rajoilla, poloisilla Pohjan mailla, taikka: taellae inhalla iaellae, katovalla kannikalla, taikka: voi minae poloinen poika, voi poika polon alainen, niin se ei estae, etteivaet saisi toisessaki tavattaa. Semmoisia lauseita mahtoi jo ikivanhuudesta kaeydae kun muitaki sananparsia kansassa, jonkalaisina helposti tulivat muuttumattomina milloin mihinki lauluun sekaumaan. Eikae ole ensinkaeaen kansanlauluissa semmoinen asia kummiteltava; tapahtuupa vaelistaa oppineittenki keskellae, ettae kaeyttaevaet kun omiansa, mitae jo ennen on tullut muilta sanotuksi.– Eriilaatu taasen on sen asian kanssa, ettae virsilauluissa usein kerrotaan sana sanalta edellisiae, samassa virressae olevia lauseita. Se on Suomen virsilaulun omaisuus, ja ken sitae ei katso kaunistavaksi, toki katsokoon suattavaksi. Olisimma kyllae voineet vaelttaetae, ettei semmoisia yhdessae virressae sattuvia, usiammasti kerrottavia lauseita olisi enaeae jaelkisissae sioissansa praentaetty. Jos vaan olisimma panneet ensimaaiset sanat niistaa ja osottaneet toistenki seuraavan, niin olisi siinae tainnut olla kylliksi. Mutta toisinki puolin miettien, ja koska niiden taeydellinenki kertominen ei tule kirjan suuruutta lisaeaemaean, kun kahdella, korkeinta kolmella lehdellae, niin olemma katsoneet sopivammaksi, sillae tavalla praettaeyttaetae taeydellisesti, kun lauletaanki.

Usiampi naeistaa lauluista taitaisi kyllae aekkinaeisempiae lukijoita varten erityisiae selvityksiae tarvita. Niin esimerkiksi tanssi- ja haaelaulut niitae seuraavista tanssi- ja haetaavoista. Jos aikaa ja tilaisuutta saamma, niin kyllae miksi emme saataki jossain neljaenessae kirjassa vasta semmoisia selvityksiae toimittaa, vaan naeihin kolmeen olemma paljaat laulut siltaensae toimittaneet. Kuitenki aiomma kolmannen kirjan lopulla kaikki oudommat sanat selvittaetae. Paikkoja, joista itsekuki laulu olisi saatu, on tyoelaes ja mahdotonki nimittaetae muulla

tavalla, kun minkäe jo olemma tehneet taemaen esipuheen IV:nnellae ja V:dennellae sivulla, koska harvoin onki joku laulu taeydellisesti yhdestae paikasta ja yhdeltae laulajalta saatu, vaan usiammilta paikoilta ja usiampain laulannasta nykyiseen muotoonsa kasvanut.

Kyllae kymmenellae ja vieläeki usiammalla, vaehae toisistaan eriaevillae nuoteilla laulellaan naeitae lauluja eripaikoilla. Muutamat vieläe sillaeki lisaelevaet nuottitapoja, ettae ensisti joka vaersyn toisesti kerrottua, eli ilmanki kertomatta, panevat joita kuita erityisiae sanoja jaelkeen, taikka kertovat vieläe kolmannesti loppusanat itsestae vaersystae, jotta tulee esimerkiksi seuraaviin tapoihin laulettavaksi.

Ruvetkasme, rohjetkasme,
Kauniissa joukossa,
Elkaes aeaentaemme haevetkoe,
Kauniissa joukossa,
Vaikk' on lapset laulamassa,
Kauniissa joukossa, j. n. e.

Ompa mulla kultainenki,
Ompa vainen niinki,
Sen punaisen paeivaen alla,
Ompa vainen niinki,
Sinisukka, saapasjalka,

Ompa vainen niinki,
Verkavaesti, sarkatakki,
Ompa vainen niinki,
Palttinapaita, pumpulihuivi,
Ompa vainen niinki,
Leikkatukka, liippahattu,
Ompa vainen niinki j. n. e.

Suru tuli Suomen maalle,
Ai, ai Suomen maalle,
Suru tuli Suomen poikasille,
Ai, ai poikasille,
Itku pitkae piikasille,
Ai, ai piikasille,
Mure musta vanhemmille,
Ai, ai vanhemmille j. n. e.

Empae uskonut olisi,
En vainen olisi,
Vaikk' oisi sata sanonut,
Vaikka sata sanonut,
Tuhat suuta tunnustanut,
Suuta tunnustanut,
Tuhat kieltae kertoellut,
Kieltae kertoellut j. n. e.

Taemmoeinen vaersyjen vaelittaaminen erisanoilla juuri osottaa jotain kansassa siinnyttae eli sikiaevaetae halua, entisestae yksinkertaisesta laulunuoista poiketa, moninaisempia saada, ja on kun joku porras entisten ja nykyisten laulunnotien vaelillae.–Muutamilla muillaki kansoilla, esimerkiksi Hispanialaisilla, Kreikalaisilla, Venaelaesilla, on ulkonaisen rakentonsa suhteen Suomenlaatuista nelimita runoja, joita myoes mahdetaan laulaa, vaan joiden nuotit meillae ovat tuntemattomat, ettemme taida niitae Suomen runonuoitin rinnalla tutkia. Emmekae vielae tunne omista Suomenkaan nuoteista, kun jonkun pienemman osan, koska niitae ei ole keltaeaenparemmalta soittoniekalta keraetty. Sen vaan tunnemma ja tiedaemmae, ettae Suomessa loeytyy kansan seassa paljo erityisiae, usein kyllaeki kauniita, luontoa vaikuttavaisia nuotteja, joita ei toki pitaeisikaeen ilman keraeaemaettae ja korjaamatta heittaetae! [11]. Karjalassa, Savossa ja Pohjanmaalla, joissa erittaeinki Karjalassa vanhoja kanteleita vielae pidetaeaen ja kanteleen soittoa rakastetaan, laulellaan naeitae lauluja toisinaan kanteleen aeaenen avulla, s. t. s. laulaja laulaa ja soittaa yhdessae. Kanteleella oli ennen vanhaan oma haltianeitsensae, jota Kantelettareksi eli Kantelehttareksi nimitettiin. Kun haenen huolensa kanteleesta jo on vaehennyt, ja kohta taitaa peraeti loppua, niin toki toivom haenellae nykyaikoina siksi joutoa olevan, ettae ottaa naemaet laulutki huostaansa, liiatenki, kun jo entisessae virassansa lienee niiden kanssa kyllinki tutuksi tullut. Sillae toivolla ja mielellae olemma taelle laulukokoukselle antaneet nimensae Kanteletar.

Elkoeoen uskoko kukaan, ettae naemaet olisivat ne ainoat perintoejaetteet Suomen muinaisista lauluista. Toinen mokoma on epaeilemaettaeki vielae poissa, keraeaemaettae. Taemmoeisiae keraetessae kohtaaki paljo vastuksia, jotka pitkittaevaet tyoetae ja saattavat sen muutenki vaikiaksi. Kansa niitae milloin pitaeae ylen halpana, ettei kehtaa kirjoitusta vasten, eikae muuten herrasvaen kuullessa laulaa, milloin taas luulee niitae jumalattomiksi ja pelkaeae tilintekoa. Eikae ollenkaan ole ihmeteltaevaetae viimeksi mainittukan kansan luulo ja pelko,– ompa moni oppineemmistaki ihmisistae ajatellut ja sanonut niin taemmoeisten, kun kaikenlaisten muiden maallisten lauluin ja tarinain oikian kristillisen elaemaen harjoitusta maassa estelevaen. Jos niin olisi, niin toki olisimmaki paremmin tehneet, ne kerrassaantuleen nakata, kun praenttiin toimittaa, ja sitaeki paremmasti, jos niitae emme ensinkaeen olisi unohduksen tieltae keraenneet ja korjanneet. Sillae niin jumalattomat mielestaemme emme olekaan, ettae ehdolla hankkisimma esteitae kristilliselle elaemaelle, jolla ilmanki hankkimatta kyllae lienee vastusta maailmassa. Sen sanomma vielae kertoen, ettae vielae nytki, kaiken ja monivuotisen vaivam peraestae, saisivat paikalla praentin siasta lieteen lentaeae naemaet laulut ja virret, jos niistae mainitussa kohdassa mitaeen haittaa, vastusta eli muuta haemmennystae pelkaeisimmae. Mutta olemma kuullet, kristillistae elaemaetae olevan usiammasta laadusta, eikae sitae yli muiden oikiaksi kiitettaevaen, joka naeiltae ja muilta samanlaatuista aineilta taitaisi haeritettaeae. Sen on usiampi vielae niistaeki sanonut, joita nykyaikoina vaelistae oikein

soimataan kiivaudesta kristillisyydessä. – Kallio ei liikahtele kovassakaan tulessa, vaan vaahti vedellä pyörii pienimmaenki loeyhkaen edessä. Ja joka luulee kenenkään mielen ja ajatukset näiltä pidaetettaevan, etteivät päeäse oikiaan kristilliseen tuntoon heräaemäen, se ennen näetä ja meitä tuomitsematta hävittäkoeen maailmasta kaikki joutavat, mieletoemaet puheet, seurat, hypyt, tanssit, soitot ja muut semmoiset – kieltäkoeenpä linnutki ilmassa laulamasta, koska ne kuitenkin tietäevaesti eiväet aina laula luojansa ylistystä, vaan luillansa useinki suosittelevat toisiansa – kieltäkoeen myöes maan kasvamasta muita, kun ristinkukkaa, Kiesuksen kaemmekoeita ja Maarian vuodetheinia. – Kristillisyyt on iso, monihaaraainen ja monilehvaellinen, latvallansa taivaaseen ylettyvä puu. Jos linnut ei sovi yhdelle oksalle laulamaan, niin sopivat toiselle. Mutta oksaa emme pidä lintujen laulannasta sen pahempaa. Emmekä myöes ylitse kaikista muista katso niitä oksia kauniiksi, jotka alti nuruvat sitä, että puu kasvaessansa kohotti heidät juuripuolesta ja maapinnasta korkiammalle ilmaan, jonka tähden latvoillansa yhä nuokkuvat alas päin, eivätkä koskaan tyydy nykyiseen oloonsa jaosaansa, vaan tahtoisivat puun juureen asentonsa. Kaikilla on heillä kuitenkin juuresta ylösnousevavoimansa. – Sillä mielellä emme pelkää näistä sitä luultua kristillisyyden vastusta tulevan, vaan ennemmin, paitsi muuta hyödytystä, monellenki jotain kaunista, syytoentä ja viatonta mielenpidettä, joka toisinaan ehkä estäe sen pahempiin yrityksiin johtumasta ja sekaumasta.

Niin laehde nyt Kanteletar matkoihisi, ei esteeksi hyvälle tavoille, kristilliselle mielelle ja eläemälle, tahi muille hyvälle tarkoituksille, vaan jaelkinaeytteeksi ja osotteeksi entisen ajan eläemästä, tavoista, mielestä ja muusta laadusta, kun myöes joksiki tienviitaksi Suomen tulevalle laululle ja laulajoille, ja muille ystävillesi sekä hyvaensuovillesi syytoemaeksi ajanvietteeksi, jos ei huvitukseksi ja opiksi! – Niillen, jotka moittivat sinua, sano, ettet taida olla vanhempasi parempi, vaan vanhempasi on aika, joka synnytti sinun, ja itse olet sen ajan lapsi. Koeyhäeltä vanhemmalta ei ole lapsen paljo perittävä; elloes sentähden koeyhyyttäsi ja talonpoikaista pukuasi ujostelko! Nyt on aika rikkaampi moninaisilta opeilta, tiedoilta ja taidoilta, niin siittäkoeen, synnyttäkoeen ja kasvattakoon parempia lapsiaki! – Niillen taas, jotka liiaksi mielyväet sinuun, ja ylimäeräisästi kiittäväet, kuiskaa korvaan ja sano, et ansatsevasi semmoista liikanaista ylistystä. Muistuta heitä moninaisista vajavaisuuksistasi, esimerkiksi siitä, kuinka yhä kohtaavissa, päelle pakkaavissa huolissasi harvoin olet juuri mitään pysyväistä, oikein levottavaista lohduksista löytenyt, vaan useimmin tavotellut pian jälle meneviä tekolohduksia, joihin et itsekään ole voinut tyytyä, jos kohta sen, lapsellisella kerskaamallasi, maailman kuullessa välistä sanoisitki. Taikka miksi neuon ja opetan sinua, etkoe jo itse aikaa sitte ole laulanut:

Kun kuulen sanottavaksi,
Eli liioin pantavaksi,

Silloin seison selvemmassi,
Piaen paeaetae pystymmassi,
Olen kun oriheponen,
Tahi saelkoe saeaetae lyoeen;
Kuulisin kiitettaevaeksi,
Yhenkaeaen ylistaevaeksi,
Alempana paeaen pitaeisin,
Alas silmaet siirteleisin.

Helsingissae 9 paeivae Huhtikuuta 1840.

Elias Loennrot

ENSIMAEINEN KIRJA

Yhteisiae Lauluja

I. Kaikille yhteisiae

1. Eraeskummainen kantele.

Ne varsin valehtelevat,
Tuiki tyhjae panevat,
Jotka soittoa sanovat,
Arvelevat kanteletta
Vaeinaemoeisen veistaemaeksi,
Jumalan kuvoamaksi,
Hauin suuren hartioista,
Veen koiran koukkuluista;
Soitto on suruista tehty,
Murehista muovaeltu:
Koppa paeivistae kovista,
Emaepuu ikipoloista,
Kielet kiusoista keraetty,
Naulat muista vastuksista.
Sentae ei soita kanteleni,
Ei iloitse ensinkaena,
Soitto ei soita suosioksi,
Laske ei laatuista iloa,
Kun on huolista kuvattu,
Murehista muovaeltu.

2. Elkaeae oudostuko.

Otettiin minusta outo,
Varsin virhi viskattihin,
Minun lapsen lauluistani,
Pienen pilpatuksistani;
Minun liioin laulavani,
Pahasti pajattavani.

Vaan elkaeae hyvaet imeiset
Tuota ouoksi otelko,
Jos mie lapsi liioin laulan,
Pieni pilpatan pahasti;
En ole opissa ollut,
Seisonut sepaen pajassa,
Saanut ulkoa sanoja,
Loitompata lausehia;
Olen oppinut kotona,
Oman aitan orren alla,
Oman acitin vaerttinoeillae,
Veikon vestoslastusilla.

3. Kiven alla kieltaejaeni.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Osajaisinpa olisin,
Laulaisin minae kotona,
Vaan en julkea kylaessae;
Kylaen naiset nauranevat,
Ihmiset imehtelevaet,
Minun lapsen lauluvani,
Pienen piepotuksiani,
Jos ma lapsi liioin laulan,
Paljo mieletoen pajatan.
Eik' ole hullun kieltaejaeistae,
Ankaran asettajaista;
Kiven all' on kieltaejaeni,
Maan alla masentajani,
Jo on pelto peittehena,
Nurmi kaunis kattehena,
Silmillae heliaet hiekat,
Jaloilla muhiat mullat.

4. Miksi en laulaisi.

Laulavat Lapinki lapset,
Heinaekengaet heittelevaet,
Hirven harvoilta lihoilta,
Petran pienen pallehilta;
Niin miks' en minaei laula,
Miks' ei laula meiaen lapset,
Ruoalta rukihiselta,
Suulta suurukselliselta?

Laulavat Lapinki lapset,
Heinaekengaet heittelevaet,
Vesimaljan juotuansa,
Petaejaeisen purtuansa;
Niin miks' en minaei laula,

Miks' ei laula meiaen lapset,
Juomalta jyvaelliseltae,
Oluelta ohraiselta?

Laulavat Lapinki lapset,
Heinaekengaet heittelevaet,
Nokisilta nuotioilta,
Hiilisiltae hiertimiltae;
Niin miks' en minaei laula,
Miks' ei laula meiaen lapset,
Lavitsoilta lautaisilta,
Huonehilta honkaisilta?

5. Laula, laula kieli keito!

Suu kurja sulin pakaja!
Etpae silloin laajoin laula,
Etkae aivan pitkin piuska,
Kun sa kuolet kurja kieli,
Katonet katala raukka;
Kun on suussa surman suitset,
Surman paeitset paeaelaella,
Kaulassa Manalan kahle,
Tuonen ohjat olkapaeillae.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja suun pakaja!
Etpae silloin laajoin laula,
Etkae aivan pitkin piuska,
Kun viisin vyoeteltaenehe,
Kuusin kengiteltaenehe,
Paeelle lauan lasketahan,
Liina paeelle liitetaehaen.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Etpae silloin laajoin laula,
Etkae aivan pitkin piuska,
Kun sa vieaehaen viluhun,
Pakkasehen paiskataan,
Lauta alle, toinen paeelle,
Kupehelle kummallenki.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Etpae silloin laajoin laula,
Etkae aivan pitkin piuska,
Tuonen tuopin tuomisilta,
Manan kannun kantamilta;
Kehnot siell' on tuopin tuoajat,

Kannun kantajat katalat.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Etpae silloin laajoin laula,
Etkae aivan pitkin piuska,
Kun sa suuni ruohon kasvat,
Kieleni heliaen heinaen,
Vatsani vihannan viian,
Kulman oravikuusen.

Laula, laula kieli keito,
Suu kurja sulin pakaja!
Laula vaikka laskematta,
Ja helaejae heittaemaettae!
Jaeaeppi suuta surmallenki,
Kieltae maassaki maeraetae,
Tuonen toukkien jyviae,
Manalan matojen syoeae.

6. Aeiae on aeaentaeni kulunut.

Lauloin ennen lapsempana,

Kieltae pieksin pienempaenaen,
Vaan en nyt sanoa saata,
Enkae kielin kerskaella;
Kieleni minun kipiiae,
Saeveleni sangen sairas.
Aeiae on aeaentaeni kulunut,
Saeveltaeni suuri saeie,
Sitte mennehen sykysyn,
Sitte toisen toukoaian.
Yskae on suuni sulkenunna,
Tauti salvanna sanani,
Jotk' ennen jokena juoksi,
Myoetaevirtana vilisi.
Niin mun ennen aeaeni juoksi,
Kun lyly lumella juoksi,
Venonen jokivesillae,
Mastilaiva lainehilla.
Nyt on aeaeneni poloisen,
Minun kurjan kulkkutorvi,
On kun karhi kaskimailla,
Hangella havupetaejae,
Vene kuivilla kivillae,
Reki rannan hiekkasilla.

7. Kuoli rakentajani.

Ei kumaja kuiva kulkku,
Eikae rintani rimaja,
Kun ei voilla voiettane,
Rakettane rasvasilla.
Ei oo voilla voitajoa,
Rasvoilla rakentajoa
Kun ennen oma emoni;
Sepae voilla voiellutti,
Sekae rasvoilla rakenti.
Jo nyt on kuollut kuusi vuotta,
Kaonnut kaheksan vuotta,
Kuollut voilla voitajani,
Rasvoilla rakentajani.

8. Silloin laulan, konsa jouan.

Tupa on taeyinnae tuppisuita,
Poeytae poenkiae mahoja;
Ei olle virren virkkajoa,
Asian alottajoa,
Kun en mie ruma, ruvenne,
Lapsi laiha laikahtane,
Virsiloeitae virkkamahan,
Asiita alottamahan.
Silloin laulan, konsa jouan,
Konsa jouan ja kykenen,
Kons' ei kaurani karise,
Eikae heinaeni helaejae,
Rukihini ei rutaja.
Nytpae ei kaurani karise,
Eikae heinaeni helaejae,
Rukihini ei rutaja;
Niin tuonko tupahan virret,
Saan sanani laempimaehaen,
Istume ilokivelle,
Luome leikkikalliolle,
Ilovirret vieressaeni,
Saatavillani sanaset.

9. Ei sanat sanoihin puutu.

Kyll' on maata kyntaejaellae,
Ahoja ajelijalla,
Kangasta kaevelijaellae,
Vettae viljoin soutajalla,
Viel' on virttae laulajalla,
Runoja rupeajalla.
Ei sanat sanoihin puutu,
Virret veisaten vaehene;
Ennen metsae puita puuttui,

Metsae puita, maa kiviae,
Ennenkuin runo sanoja,
Runon lapsi laululoita.
Sanasta sana tulevi,
Kypenestae maa kytevi,
Laulu paeaestae laajenevi,
Virsi veisaten venyvi.
Sitae suu pakaelevi,
Mitae mieli tietelevi,
Sinne laulaja menevi,
Kunne virsi viittoavi.
Tuhma lauluhun latovi,
Vierittaevi virtehensae,
Mitae sylki suuhun tuopi,
Vesi kielelle vetaevi.
Tuosta tunnen tuhman virren,
Pitkae virsi tuhman virsi,
Kaksi kaunista sanoa,
Tahi ei taeyttae kahtakana.
Viisas virren veisoavi,
Oppinut osaelevi,
Sanat saapi paikallehen,
Luottehet lomiamyoeten;
Suu se syytaevi sanoja,
Kieli luopi luottehia,
Niinkuin ratsu jalkojansa,
Ori konsti koipiensa.
Viisas virren veisoavi,
Ajallaan lopettelevi;
Hyvae on laulu loppuvasta,
Lyhyestae virsi kaunis.
Mieli on jaeaemaehaen parempi,
Kun on kesken katkemahan.
Eipae koski kielaskana
Laske vettaensae loputen,
Eikae laulaja hyvaeinen
Laula tyyni taitoansa.

10. Jos ma lauluille rupean.

Jos ma lauluille rupean,
Virrentoeille tyoenteleme,
Laulan pihlajat pihalle,
Tammen keskitanhualle,
Tammelle tasaiset oksat,
Joka oksalle omenan,
Omenalle kultapyoeraen,
Kultapyoeraelle kaekoesen;
Kun kaeki kukahtelevi,
Kulta suusta kuohahtavi,

Vaski leuoilta valuvi,
Kultaisehen kuppisehen,
Vaskisehen vakkasehen,
Ilman maahan vieremaettae,
Rikoille ripoamatta.
Siitae tammen taittelemma,
Pihlajat pirottelemma,
Tyvet teemmae tynnyriksi,
Latvat laivan mastiloiksi,
Kesken kesti poeytaesiksi,
Pikariksi pienet oksat.

11. Luonenko, lopettanenko?

Mieleni minun tekisi,
Aivoni ajattelisi,
Laehtiaeni laulamahan,
Saahani sanelemahan;
Monet on taitot taskussani,
Ajatukset vyoeni alla,
Saoin saatuja sanoja,
Tuhat virren tutkelmata.
Laulaisinpa, taitaisinpa,
Kellittaeisin, kestaaisinpa,
Laulaisin lahoissa naeissae,
Kehikoissa kellittaeisin,
Vaan on muustaki muretta,
Huolta huomispaeivistaeni,
Etten tieae tiimalleni,
Enkae taia tarkalleni.
Suuni sulkea pitaeksi,
Kiini kieleni sitoa,
Laata virren laulannasta,
Heretae helaejaemaesta.
Niin luonen, lopettanenki,
Herennenki, heittaenenki,
Paremmille laulajille,
Taitavammille runoille.
Kelin virteni keraelle,
Suorittelen sommelolle,
Panen aitan parven paeachaen,
Luisten lukkojen taaksi,
Ettei paeese paeivinaechaen,
Selviae sinae ikaena.

12. Ei runo rahatta laula.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Vaan en mie rahatta laula,
Suut' en kullatta kuluta,

Pieksae kieltae penningittae.
Laulajan laki vaesyvi,
Runon kulkku kuivettuvi,
Rahatonta laulaessa,
Kullatonta kukkuessa.
Emmae aeijiae anoisi,
Enkae paljo pakkoaisi:
Aeyrin suun avamisesta,
Riunan kielen kaeaentymaestae,
Kopeikan koko sanalta,
Puolen puolelta sanalta.
Tahi kysyn miestae miekkoinehen,
Satuloinehen hevoista,
Kuningasta linnoinehen,
Pappia kirikkoeinehen.

13. Virren kiittaejaelle ja moittijalle.

Siin' oli virsi kuullaksenne,
Toinen ilman ollaksenne;
Kumartakaa kuulijani,
Otsin maahan oppijani!
Ken taetae virttae kiittaenevi,
Laulua ylistaenevi,
Sille poika syntyoehoen
Kyntaejaeksi, kylvaejaeksi,
Vastaskoivun valkoiseksi,
Meren kaislan kaunoiseksi,
Viisahaksi, kun isonsa,
Laepi kaeymaehaen keraejaet,
Jutut julki jaksamahan.
Kenpae virttae moittinevi,
Laulua alentanevi,
Sille tyttoe syntyoehoen
Paetsirinnan valkoiseksi,
Tervaskannon kaunoiseksi,
Niin on laiska, kun emonsa,
Alla aian maattavaksi,
Lepikkoeoen levaettaevaeksi.

14. Toisin ennen, toisin eilen.

Toisin ennen, toisin eilen,
Toisinpa taenaie paeaenaie:
Elettihin meillae ennen,
Oltihin ojan takana,
Ojapuita poltettihin,
Ojavettae keitetihin:
Syoetihin ojakaloja,
Isolassa ollessani,

Emolass' elaeessaeni.
Toisin silloin Lappi lauloi,
Hyrehti hyvaesukuinen,
Vennon joukio jorisi,
Vennon joukko jouatteli,
Hyvaen sammon saatuansa,
Kirjokannen tuotuansa.
Toisin silloin touko kasvoi,
Toisin maa orahan otti,
Toisin paistoi paeivae silloin,
Toisin kuutamet kumotti.

15. Ve'en varaiset.

Oli meitae, kun oliki,
Oli ennen aikoinansa,
Siskoja sininen silta,
Veikkoja veno punainen.
Tuli tuuli, otti laian,
Tuli toinen, toisen otti,
Kolmansi kokan repaesi;
Tuli viimeinen vihuri,
Sepae vei koko venehen.
Jaei veikot veen varahan,
Joutui sormet soutimeksi,
Kaesivarret vartimeksi,
Peukalo peraemelaksi.
Soua sormet tuolle maalle,
Kussa puut punalle paistoi,
Puut punalle, maat sinelle,
Kivet kiiltaevaet vaselle,
Hopialle hongan oksat,
Kullalle kukat kanervan.

16. Ve'en varaiset (toisin).

Oli meillae, kun oliki,
Oli ennen aikoinansa,
Siskoilla sininen silta,
Veikoilla vene punainen.
Nousi tuuli tuulemahan,
Ilman ranta riehkimaehaen,
Tuuli puut havuttomaksi,
Kanarvat kukattomaksi,
Heinaet helpehettoemaeksi.
Siitae taittoi siskon sillan,
Veikoilta venon hajotti,
Jaetti veikot veen varahan,
Siskot siirraelti salolle;
Jaetti sormet soutimiksi,

Kaemmenet kaesimeloiksi,
Hongan oksat huonehiksi,
Katajat kamariloiksi.

17. Muinainen kaekeni.

Kukkui muinainen kaekeni,
Entinen ilokaekeni,
Kukkui illat, kukkui aamut,
Kerran keskipaeivaellaeki,
Syaenyoellae sylkytteli.
Jo on kuollut kuusi vuotta,
Kaonnut kaheksan vuotta,
Viety entinen iloni,
Syoety kullan kukkujani.
Mikae soei minun kaekeni,
Kuka kullan kukkujani,
Kun ei kuulu kukkuvaksi,
Illalla iloitsevaksi,
Paeivaenlaskun laulavaksi,
Minun iltani iloksi,
Huomeneni huopeheksi,
Aina aikani kuluksi;
Jott' ei ois illoilla ikaevae,
Ei apia aamuisilla.

18. Jumalaan turvaava.

Enpae tuota tunnekana,
Tunnekana, tieae
Kulle syulle sylveaeme,
Kulle laaume laulle;
Jop' on minua jotki suotu,
Jotki suotu, kutki saatu,
Sillaksi likasioihin,
Pahan paikan polkimeksi.
Joko nyt heitti Herra Kiesus,
Hylkaesi hyvae Jumala,
Sukukunnan surtavaksi,
Heimon helliteltaevaeksi?
Vaan elloes sukuni surko,
Kamaloiko ristikansa,
Mun poloisen paeiviaeni,
Angervoisen aikojani!
Eipae heitae Herra Kiesus,
Hylkeae hyvae Jumala,
Kun mae luome luojahani,
Heitaeme Jumalahani.
Suvun syoetti, synnyn syoetti,
Esivanhemman elaetti;

Niin miks' ei minua syoetae,
Kuks' ei kurjoa elaetae,
Sukukunnan suupalloilla,
Heimokunnan hempuloilla.

19. Kuin saisin, en heittäisi.

Kun mae kerran kengaet saisin,
Kerran kestaevaen hevosen,
Kerran korjan kelvollisen,
Kerran paian palttinaisen;
Niin kuin kerran kenkisime,
Empae ennen riisuisime,
Enkae ennen heittäisime,
Ennenkun Tuonelan tuvilla,
Manalan majaperillae.

20. Paljo on tikalla huolta.

Enpae tuota tieaekaenae,
Tieaekaenae, tunnekana,
Kuta laulaisin lajia,
Kuta syytae syyaettaeisin;
Joko teen tikasta virren,
Pakinan tikan pojasta.
Paljo on tikalla huolta,
Ja paljo tikan pojalla,
Syoemisistae, juomisista,
Henkensae pitaemisestae.
Noin tiesin tikan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
”Enpae tieae tikka rukka,
Kuta tammea takonen,
Kuta kuusta kolkuttanen,
Kuhun kulkenen salohon:
Tuolla ois enempi puita,
Tuolla aeiae poekkeloeitae,
Tuolla toukkia paremmin.”
Noin tiesin tikan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
”Enpae tieae tikka rukka,
Minne mennae, kunne kaeyae,
Kunne kuitenkin osata.
Istun taessae illan kaiken
Karjalaisen kannon paeaessae,
Ei syoetetty, ei juotettu,
Eikae toiste toivotettu,
Eikae ennistae kysytty;
Paeivaen paeaetaeni kivisti,
Viikon vaeamenti vatsoani.

Sat' oli miestae Salliloa,
Tuhat miestae Tulliloa,
Ei ken poeytaehaen panisi,
Lautahan las'etteleisi."

21. Mikae lie piiollani?

Pestaisinpa mieki piian,
Orjan ottaisin minaei,
Kun ois tuohi vaattehena,
Savi ruokana parassa;
Tahi se syoemaettae elaeisi,
Tarkeneisi vaattehetta.
Viisin piikoja pitaeisin,
Kuusin kaeskynkuulijoita.
Vaan en nyt sanoa saata,
Enkae tuota tuhma tunne,
Mi on piru piiollani,
Paha palkkalaisillani,
Ei pysy minulla piiat,
Orjat ei ne ollenkana.

22. En elae elotta.

Osapoika, onnipoika,
Jumala rahakas poika!
Rikos riistainen rekesi,
Tavarainen aisa taita,
Rikki riihen kynnyksehen,
Poikki aitan portahille;
Taeytae riihi riistallasi,
Aha aittani elolla;
Sill' en mie elae elotta,
Asu ilman ammatitta,
Ennen teltojen tekijae,
Vaskivaippon vanuja,
Kultakangasten kutoja,
Hopiaisten huolittaja.

23. Kyil' on kystae aitassa.

Tule meille Tuomas kulta!
Tuopa joulu tullessasi!
Tule kekri, jouvu joulu,
Sekae paeaese paeaesiaeisen!
Kyll' on kystae aitassamme,
Paljo pantua eloa,
Sirkan reisi, paarman jalka,
Peiposen peraepakara,
Sammakon sakarivarvas,

Sisiliskon silmaepuoli.

24. Syitae vajavaisuksiin.

Miks' on minulla aeaeni vieno,
Aeaeni vieno ja matala?–
Siks' on minulla aeaeni vieno,
Aeaeni vieno ja matala,
Kun olen kylmaellae kyhaetty,
Syaenkuilla synnytetty,
Vahtokuuna vaivat naehty,
Lehtipuussa liekutettu.

Miks' on silmaeni kippiaet,
Naekimeni naein taeperaet?–
Siks' on silmaeni kippiaet,
Naekimeni naein taeperaet,
Kun itken joka ikaevaen,
Joka huolen huokaelen,
Joka viikon vierettelen,
Joka kuuhuen kujerran.

Mintaehen olenki huoles,
Mintae hoikka huolellinen?–
Sentaehen olenki huoles,
Senpae hoikka huolellinen:
Nousi suolle suuri honka,
Viitahan vilu petaejae,
Joss' oli huolilla siansa,
Murehilla muu pesaensae;
Siit' on mulle tuntu tehty,
Tuutu tehty, kaeetty kaetky,
Vaku vaivainen rakettu.

Miks' on mulla muoto musta,
Muoto musta, kaiat kasvot?–
Siks' on mulla muoto musta,
Muoto musta kaiat kasvot,
Kun synnyin sysituvassa,
Kasvoin karstakammarissa,
Join paljo joesta vettae,
Soein suolta sammalia.
Enk' ole sitte kyllin syoenyt,
Kun emosen syoettaeessae;
Enkae sitte siivon juonut,
Kun emosen juottaessa;
Enk' ole sitte siivon pesty,
Kun emosen kylvettaeissae;
Enkae siivon nukkununna,
Kun emosen soutuessa.

25. Erotus mielillae.

Miten on mieli miekkoisien,
Autuallisten ajatus?–
Niin on mieli miekkoisien,
Autuallisten ajatus,
Kun kevaeinen paeivaennousu,
Aamun armas aurinkoinen.
Mitenpae poloisten mieli,
Kuten allien ajatus?–
Niinpae se poloisten mieli,
Niinpae allien ajatus,
Kun syksyinen yoe pimiae,
Talvinen on paeivae musta;
Minun on mustempi sitaei,
Synkiaempi syksy-yoetae.

26. Armottoman osa.

Alahan on allin mieli
Uiessa vilua vettae,
Alempana armottoman
Kaeuessae kylaen katua.
Vilu on vatsa varpusella
Jaeaeoksalla istuessa,
Vatsani minun vilumpi
Astuessani ahoja.
Syaen kylmae kyyhkysellae
Syoecessae kylaen kekoa,
Kylmempi minun sitaei
Jaeaevesiae juoessani.

27. Missae nyt minun osani?

Osa oli minulla; ennen,
Niinkuin muilla muuallaki,
Kun kasvoin ison koissa,
Elelin emoni mailla.
Kasvoin kun kala meressae,
Vesa nuorella norolla,
Niinkun putki puuta vasten,
Saraheinae vuorta vasten,
Vitikkoe maekeae vasten.
Kasvoin taaton kannikoilla,
Venyin veikon viipuloilla,
Maammoni kananmunilla,
Sisaren sianlihoilla.
Poiss' on nyt osani multa,
Katehessa kohtaloni.

Missaepae minun osani,
Kussa kurjan kohtaloni?–
Tulen tuiman tiettaevissae,
Ilmivalkian varassa.
Osani paloi palossa,
Turmeltui tulen sisaessae,
Pahana palokesaenae,
Tulivuonna voimatonna.

28. Makaaja onni.

Muilla onni tyoen tekevi,
Haltia rahan hakevi;
Minun onneni makasi,
Haltiani haukotteli,
Kiven alla kinnas kaeaessae,
Havun alla hattu paeaessae.
Oisko onni ostaminen,
Lykky tieltae loeytaeminen,
Ostaisin paremman onnen,
Pahan onnen pois panisin,
Selin seinahaen sitoisin,
Paein panisin patsahasen,
Siinae vitsoin vinguttaisin,
Nahkaruoskiin naukuttaisin,
Kantaisin vilua vettae
Kovan onnen olkapaeille.

29. Erotus onnilla.

Osallisten onni valvoi,
Lykyllysten lyyraetteli;
Minun malkion makasi,
Minun utran uinueli,
Osallisten orren paeaessae,
Lykyllysten lyhtehillae.
Tuuvitti emo minua,
Vaapotteli vanhempani,
Orrella osattomalla,
Kaetkyessae vaivaisessa.
Yks oli lehmae maammollani,
Sen haejy haeraeksi muutti,
Piru pitkaepiimaeiseksi.
Haeraen soei susi kesaellae,
Minae maiotta makasin,
Minae voitta vuollattelin;
Kesaen voitta kellittelin,
Rieskasetta riuottelin,
Talvilampahan takuissa,
Mustan uuden untuvissa.

30. Tuli talvi, ei tahottu.

Elaeisi kesaellae kenki,
Hein'ajalla heikompiki,
Vaan on pakko pakkasella.
Suru suurella lumella.
Kelpasin minaei kesaellae,
Paein paeivaepaistehella;
Tuli talvi, ei tahottu,
Syaenkuill' ei syoetettynae;
Jouvuin kurja kulkemahan,
Naelaen kanssa naeaentymaehaen,
Pakkasessa parkumahan,
Vilussa vaerisemaehaen.
Annapas kesae tulevi,
Laehenevi laemmin aika,
Taas minua tarvitahan
Rukihin rutistuessa,
Kesaeheinaen heiluessa,
Kaurojen karistuessa.

31. Ei vaivaista haeihin.

Haeitae Hiitola pitaevi,
Paha joukko juominkia;
Tappoi haeiksehen hevosen,
Ruo'iksehen mustan ruunan.
Ei ole haeistae Hiitolaisten,
Pahan joukon juomingista;
Ei haejyae haeihin vieae,
Kylaen kurjoa kutsuta.
Itse hurjat haeaensae juovat,
Pahat piirunsa pitaevaet;
Ei varoa vaivaiselle,
Onnettomalle osoa.

32. Mulnaiset ajat paremmat.

Ajattelen aikojani,
Muistan muita paeiviaeni,
Parempia paeiviaeni,
Entistae elantoani.
Muin' oli ajat paremmat,
Paeivaet kaikki kaunihimmat,
Paeivaenlaskut laupiaammat,
Koriammat huomenkoitot.
Toisin silloin touko kasvoi,
Toisin maa orahan otti.
Silloin nousi nuoret heinaet

Kun ma nousin nuorukainen;
 Silloin kasvoi kaikki kaislat,
 Kun ma kasvoin kaunis lapsi.
 Kasvoin koissa korkiassa,
 Ylenin ylituvissa,
 Kaunihilla kannikoilla,
 Liioilla lihamuruilla.
 Vaan tuli surma suutimaton,
 Kesken yoetae kenkimaetoen,
 Pois otti minun poloisen,
 Kauas kantoi Karjalasta,
 Naeille ouoille oville,
 Veraejille vierahille,
 Jossa harvoin paeivae paistoi,
 Harvoin kuutamet kumotti;
 Harvoin on kuultu kuikan aeaeni,
 Harvoin kaakkurin kajatus;
 Harvoin on hauki vierahana,
 Siika ei sinae ikaenae,
 Lohen poik' ei polvenahan.
 Niinpae nyt taetae nykyae,
 Taellae tuhmalla iaellae,
 Sian tieaen, kussa synnyin,
 Kanssa kaiken, kussa kasvoin,
 En tieae sitae sioa,
 Kussa kuolo kohtajavi,
 Hengen loppu loukahtavi,
 Naeillae ouoilla ovilla,
 Veraejillae vierahilla.

33. Vierin maalle vierahalle.

Kun kasvoin koissa ennen,
 Korkian ison koissa,
 Teutoi tengat tietae myoeten,
 Rahat rantoa ajeli.
 Tuli tauti, taaton tappoi,
 Tuli surma, soei emoni,
 Jopa tuosta toissa vuonna,
 Kohta kolmanna kesaenae,
 Raha vieri, ranta vieri,
 Teraes vieri, tenka vieri,
 Mie vielae enemmin vierin,
 Vierin maalle vierahalle,
 Tulin tuntemattomalle.
 Yks' on tuuli tuttuani,
 Paeivae ennen naehtyaeni;
 Muut ne ei minua tunne,
 Mie vaan muita tunnustelen,
 Venaelaestae veikokseni,

Venakkoo sisarekseni,
Jos ei veikko liene'kaenae,
Emon laps' ei olle'kana.

Niin en nyt sinae ikaenae,
En poloinen polvenani,
Kuule veikon veisoavan,
Laulavan emoni lapsen.
Kun kerran kaevin pihalle,
Aivan aamulla varahin,
Kuulin laulannan lahella,
Miepaе rannalle laseme,
Luulin veikon veisoavan,
Laulavan emoni lapsen.
Eipae veikko veisannunna,
Laulanna emoni lapsi,
Sorsat taeaellae soittelevi,
Kuikat kuikerrettelevi,
Koskessa kiven kolossa,
Veen virran pyoertehessae.

34. Kotihinsa toivova.

Oisko mulla, kun on muilla,
Hevonen rekivetoinen,
Reki kaksikaplahinen,
Sa'an maksava satula,
Korja kolmikymmeninen;
Kyllae mae itse luokit saisin,
Saisin aisat ainiaiset,
Luokki tuomesta tulisi,
Aisat pitkaet pihlajasta.
Sitte en kauan katselisi,
Enkae ennen seisattaisi,
Kun mun tultua kotihin,
Paeaestyae ison pihaille,
Ison tupa tupruaisi,
Laempiaeis' emoni sauna.

35. Minun on koti koivikossa.

Ei tieae kotoiset vaimot,
Eikae naiset naapurini,
Missae miehet mellostavi,
Kussa uhmoaa urohot;
Missae mellostan minaei,
Kussa kurja uhmaelen.
Sainpa kiero kiertaemaehaen,
Vaivainen vaeltamahan,
Kuuksi paeivaeksi kululle,

Ilman rannalle iaeksi,
Tieae en suojoa sioa,
Enkae tyyntae valkamoaa.
Sorsall' on siansa suoajat,
Tyynet allilla asunnot,
Johon sorsa suojeleksen,
Alli laitto laajeleksen;
Minun on koti koivikossa,
Pajupehkossa pesaeni,
Kuhun kurja suojeleme,
Sekae laitto laajeleme.

36. Korpi kurjalla kotina.

Kotihinsa muut menevaet,
Majoillensa matkoavat,
Kurjall' ei ole kotia,
Katalalla kartanoa;
Korpi kurjalla kotina,
Salo sauna vaivaisella.
Moni on paeivae paeatoen paeivae
Usiampi einhe-toen:
Ilta ainaki tulevi,
Yoe etehen ennaettaevi,
Moni tuikkavi tulonen,
Vilkuttavi valkiainen.
Ei ole turvoa tulesta,
Valkiaisesta varoa,
Turvoa tuhoistakana,
Vaivaistakana varoa.
Tuikkaen tuli palavi,
Vilkutellen valkiainen,
Eessae lapsen armottoman,
Kohalla kovaosaisen.
Noin tunki tulen isaentae,
Virkkoi valkian pitaejae,
Tuvallinen tuumoavi,
Ja sanovi saunallinen:
"Pois turvaton tuvasta,
Armoton katoksen alta!
Tuulen vieae turvatonta,
Ahavaisen armotonta,
Varatonta vastarannan."

37. En tohi tupahan mennae.

Surull' on susi metsaessae,
Surummalla mie sitaei;
Retkell' on repo metsaessae,
Retkemmaellae mie sitaei;

Jaelell' on jaenis metsaessae,
Jaelemmaellae mie sitaei.
Vilu on mulla vienoisella,
Vilu vienopaeivaeisella,
Kylmaenen kylaejalalla;
Menisin minae tupahan,
En tohi tupahan mennae,
Saaha sammalhuonehesen.
Ei tupa ison tekemae,
Tup' on vierahan tekemae,
Venaelaaisen veistelemae,
Karjalaisen kalkuttama.

38. Koista erotettu.

Koti korkia naekyvi,
Aitta kaunis kaljottavi,
Jossa veikkoni viruvat,
Siskoni sirottelevat—
Veikot vierahat minulle,
Sivukulkijat sisaret,
Emo vielae vierahampi,
Ouompi oma emoni.
Emoni minun erotti,
Kantajani karkotutti,
Poies muista lapsistansa,
Kauas kantamaisistansa,
Tuulipuolelle tuhoa,
Pohjaispuolelle kotia,
Pohjan tuulta tuntemahan,
Aerjyntaeae aelyaemaehaen.
Jo tunnen katala kaikki,
Tunnen tuulet, tunnen tuiskut,
Tunnen ainoiset ahavat,
Tunnen tuimat vastarinnat,
Tunnen jaeiset jaeaesatehet,
Sekae raentaaisen satehen.
Yht' en tulle tuntemahan
Ehtoja oman emoni,
Oman veljen veikkoutta,
Mielisiivoa sisaren.

39. Suvultaan heitetty.

Kuuli ennen aeiti aeaenen,
Iso itkuni tajusi,
Kun istuin ison sylissae,
Paruin aيتين paarmahilla;
Nyt ei aeiti aeaentae kuule,
Iso ei itkua tajua.

Kuoli tuo kultainen isoni,
Kaatu armas kantajani;
Jaein mae veljien varahan,
Sisarien alle armon.
Parempi veen varassa,
Kun on veljien varassa,
Armahampi alla tuulen,
Kun sisaren armon alla.
Niin mae vieren veijistaeni,
Kuni puut pinosta vieri,
Kivet saunan kiukoasta;
Niin mun siskoni sivusi,
Kun on kieron ketraepuunsa;
Niin mun heitti heimokunta,
Kun orava kuivan kuusen.
Suku suuttui, heimo heitti,
Hylkaesi hyvae sukuni,
Oma veikko vierastutti,
Siskoni kaevi sivutse.
Vaan jos heitti heimokunta,
Hylkaesi hyvae sukuni,
Elae heitae Herra Kiesus,
Hylkeae hyvae Jumala,
Hyvien hylaettaevaeksi,
Pahojenki pantavaksi.
Hoia Herra huolellista,
Kaitse lasta kaiholista,
Kun ma huan huolissani,
Suruissani surkuttelen!

40. Oli ennen parempi.

Olipa minulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Iso ilmoin syntyessae,
Maammo maille kantaessa,
Emonen imettaeessae.
Iso minun heitti iljenelle,
Maammo maalle paljahalle,
Veljet vieville vesille
Sisaret sulille soille,
Ilman vyoettae, vaattehitta,
Iholla alastomalla.
Niin minun isoni heitti,
Kun on kieron kirvesvarren;
Niin minun emoni heitti,
Kun on vaeaeraen vaerttinaensae;
Niin mun heitti siskoseni,
Kun on kartun kalliolle;
Niin mun heitti veikkoseni,

Kun kala kivisen rannan,
Lohi luotoisen apajan.
Heitit suurille suruille,
Apioille mielaloille;
Turvani on turpehessa,
Armo kirkon aian alla,
Toivo Tuonelan tuvissa.

41. Parempi kuolla kun kitua.

Syaentaeni tuimelevi,
Paeaetaeni kivistelevi;
Eikae tuima tuimemmasti,
Kipiaemmaesti kivistae,
Jotta huomena minua
Hurstin huiskuteltaisi,
Kaesin kaeaennytteltaeisi.
Sitte toisena pyhaenae
Kuus' ois tuomassa tupahan,
Viisi viemaessae viluhun,
Sata tielle saattamassa.
Veisi veikkoni hevonen,
Taluisi isoni tamma,
Musta multihin vetaeisi,
Savenkarva saattelaesi;
Kuuluisi kuparin aeaeni,
Vasken aeaeni vankahuisi.

42. Kuolisinko koito raukka.

Kuusen juuret kuivettuvat,
Vaan ei kuivu kyyneleni;
Meret suuretki sulavat,
Ei sula minun suruni.
Mitae voin minae poloinen,
Kuta taian kurja raukka,
Taemaen suuren huolen kanssa,
Ja suuren surun keralla;
Suru saerkevi syaemen,
Huoli vatsan halkasevi.
Tulisko kevaetki kerran,
Talven kanta katkiaisii,
Ehkae koito kuolisinki,
Katkiaisinki katala-
Lehti puuhun, ruoho maahan,
Minae marras maan rakohon,
Minae toukka Tuonelahan,
Minae tuima turpehesen.

43. Manalaan ikaevoeivae.

Kun ois muita, niin minaei,
 Itsemennyttäe Manalle!
 Kusta nyt saisin kumppania,
 Minae toiseksi menisin
 Tuonne Tuonelan tupihin,
 Manalan ikimajoihin.
 Sylin mullat syyteleisin,
 Koprin kuopan kaiveleisin,
 Kirkon kirjatun sivuhun,
 Satalauan laitehesen.
 Jopa vaan minulla oisi
 Aika mennaeki Manalle,
 Ikae mennae Tuonelahan;
 Tuonen tyttäeret toruvat
 Minun viikon viipyvaeni,
 Kauan maalla kasvavani.
 Vaanp' on kielsi Waeinaemoeinen,
 Epaesi suvannon sulho,
 Itsemennyttäe Manalle,
 Turpehesen tunkenuutta,
 Sylin mullat syytaenyttäe,
 Koprin kuopan kaivanutta.

44. Nuorra Manalle menijae.

Kun minae menen Manalle,
 Tahi jouvun Tuonelahan,
 Tuonen tyttoeset toruvat,
 Manan neiot riitelevaet:
 ”Mi sinun Manalle saattoi,
 Kuka tuotti Tuonelahan?–
 Nuorrapa tulit Manalle,
 Nuorra Tuonelan tuville.
 Ei sinua taenne taeyvy
 Ilman luoja tietamaettae,
 Ilman tauin tappamatta,
 Ottamatta oiva surman,
 Muun surman musertamatta.”
 Vastata minun tulevi,
 Sekae siivolla sanoa:
 ”Emmae taenne tullutkana
 Ilman luoja tietamaettae,
 Ilman tauin tappamatta,
 Ottamatta oiva surman,
 Muun surman musertamatta.”
 Tuonen tyttoeset toruvat,
 Manan neiot riitelevaet:
 ”Itse oot Manalle tullut,
 Oman tunnon Tuonelahan;

Kun sa muitaki olisit
Kautta Tuonen tullehia,
Manan mailta siirtaemiae,
Sylin ois multa syyettynae,
Koprin kuoppa kaivettuna.”

45. Aeiaen silloin aeiti maksoi.

Voi isoni, voi emoni,
Voi on valta vanhempani!
Minnekae minua loitta,
Kunne kannoitta katalan;
Kunne loitta kuolemahan,
Kannoitta katoamahan,
Naeihin suurihin suruihin,
Apioihin mielaloihin.
Parempi minun olisi,
Parempi olettelisi,
Maata maksoissa emoni,
Alla keuhon kellitellae,
Alla rinnan riuotella,
Pernoissa pesaen piteae,
Ilman kuuta katsomatta,
Ilmoa ihoamatta.
Aeiaen silloin aeiti maksoi,
Emonen sitaei enempi,
Kun ma maksoissa makasin,
Alla keuhon kellittelin,
Alla rinnan riuottelin,
Pi'in pernoissa pesaeni.

46. Parempi syntymaettae.

Parempi minun olisi,
Parempi olisi ollut,
Syntymaettae, kasvamatta,
Ilmahan sikiaemaettae,
Maalle taelle taeytymaettae,
Ilmoille imettaemaettae.
Kun oisin kuollut kolmiyoenae,
Katonut kapalolassa,
Vaaksan vaatetta pitaenyt,
Vaaksan toisen puupalaista,
Kyynaeraen hyveae maata;
Pari pappien sanoa,
Kolme lukkarin lukua,
Kerta kellon helkaehystae.

47. Syntymistaetaen paheksija.

Mikae lie minua luonut,
Kuka kurjoo kyhaesnyt,
Naeille paeiville pahoille,
Mokomille mielaloille;
Joka ilta itkemaehaen,
Joka viikko vieremaehaen
Joka kuu kujertamahan.
Ois voinut minun emoni,
Enemmin emo kuluni,
Kesaen leskenae levaetae,
Talven juosta joutilasna;
Maata vastoin vaippoansa,
Liki liinahurstiansa,
Ennenkun nuorta miestae vastoin,
Vastoin toista vanhempoa.

Ois voinut minun emoni,
Enemmin emo kuluni,
Syleillae sysistae puuta,
Halailla vesihakoa,
Kun on miestae viereltaensae,
Puolisoa puoleltansa.
Ois voinut minun emoni,
Ois voinut emo kuluni
Taetae lasta tehtaessae,
Synnyteltaeissae minua,
Panna saunahan savua,
Lyoeae sauna salpa paealle;
Kun oisi kylae kysynnae:
”Mitae saunassa savua,
Mitae sauna salpa paeallae?”
Ois tuohon emo sanonna:
”On mulla vaehae ituja,
Pikkarainen maltahia.”

48. Mahoit ennen maammo rukka.

Kun emo minua tuuti,
Niin se tunti tuskiksensa;
Kun emo minua vaali,
Niin se vaali vaivoiksensa,
Suruksensa suojaeli,
Kaihoksensa kasvatteli.

Mahoit ennen maammo rukka,
Mahoit kaunis kantajani,
Armas maion antajani,
Ihana imettaejaeni,
Kapaloia kantosia,
Mytoestellae maettaehiae,

Pestae pieniae kiviae,
Kun sa pesit pienoistasi,
Kapalojit kaunoistasi.

Mahoit ennen maammo rukka,
Mahoit kaunis kantajani,
Kultainen kulettajani,
Hopiainen hoitajani,
Tuuvitella turpehia,
Liekutella lehtipuita,
Vaalitella varpasia,
Kun sa tuuvitit minua,
Vaalit vaivaista minua.
Ja mahoit minun emoni,
Mahoit maammo rukkaseni,
Mennae jaerven rantaselle,
Vieae hurstilla vetehen,
Upotella uutimella;
Tahi luo tuutunen tulehen,
Kaeaetae kaetky valkiahahan,
Liekku lietehen sysaetae.
Ois tuota kylae kysynnae
”Missae tuutunen tuvasta?”
Sinae vastannut olisit:
”Tuutunen paloi tuleessa,
Lapsen tappoi liika-tauti.”

49. Onnettomasti syntynyt.

Liekoe minua luoja luonut,
Vai lie synti synnyttaenyt,
Vai kaeski oma osani,
Kova omni ohjaeli,
Kaikki huolet huolimahan,
Kaikki surut sureksimahan,
Kaikki kaihot kantamahan.
Silloin synnyin mie poloinen,
Konsa kaikki huolet synty;
Silloin kasvoin mie katala,
Konsa kaikki kaihot kasvoi;
Korkeinin kovaosainen,
Konsa kaikki koitopaeivaet.
Parempi olisin ollut.
Soriampi syntymaettae,
Kasvamatta kaunihimpi.
Kun oisit maammo rukkaseni
Kaottanut kaksioeisnae,
Rikoissa pihalle vienyt,
Kakaroissa kaivotielle,
Vienyt peltojen perille,

Pannut aitojen alatse.
Aesken tuolla. toissa vuonna,
Aesken kolmanna kesaena,
Oisit ohrina otellut,
Hernevarsina valinnut,
Kauran taehkinae katsellut.
Oisit saahessa sanonut,
Ajatellut ottaessa:
”Tuoli’ on kaunis kantamani,
Ihana imettaemaeni.”

50. Saisinko kaeeltae kielen.

Kukkua kaekesin kaelkoe,
Lintu lauloa lupasin;
Saisinko kaeeltae kielen,
Kukkujalta kulkutorven,
Kukkuisin jokaisen kuusen,
Joka lehto leikin loisin.
Tuolla kukkuisin kovemmin,
Kuss’ on kurjat kulkemassa,
Vaivaiset vaeltamassa,
Huolelliset horjumassa,
Martahat matelemassa.
Mistae tunnen huolellisen?–
Tuosta tunnen huolellisen:
Huolellinen huokoavi,
Huoleton huhuelevi.

51. Enpae voi ilon eleae.

Enpae voi ilon eleae,
Enkae leino leikin lyoeae,
Ilon illan oltuani,
Leikin leikaheltuani.
Aeiae on huolta hoivattuna,
Ajatusta annettuna,
Pantuna pahoa mieltae,
Sitte mennehen syksyn,
Sitte toisen toukoaian.
Eikae taia aeaeni juosta,
Suu ei soita suosioksi;
Aeaeneni aeristynynnae,
Puheeni puuttununna,
Kun mae join joesta vettae,
Lakin vettae lammikosta.
Eikae kaiku kanteleni,
Eikae harppuni helaejae;
Mure murti kanteleni,
Huoli harppuni hajotti,

Kun viikon surussa soitin,
Murehissa murmattelin,
Ja panin pahoissa mielin.

52. Elkaeae sanoko huolettomaksi.

Moni muualla sanovi,
Ja moni ajattelevi:
”Ei oo huolta hurnakolla,
Ajatusta aiaksella.”
Elkaete hyvaet imeiset,
Elkaete sitae sanoko;
Aeiaae on huolta huostassani,
Ajatusta vyoeni alla,
Paljo mustoa muretta,
Suraa syennaeeoista.
Ken mun huoleni lukisi,
Apiani arvoaisi,
Se kosken kivet kokisi,
Meren aallot arvoaisi,
Lammin lumpehet lukisi,
Havut metsaen haasteleisi.
Ei ole sitae hevoista
Talon pienoisen pihalla,
Talon suuren soimen paeaessae,
Joka mun huoleni vetaeisi,
Mureheni muunne veisi.
Kanna korppi huoliani,
Mureitani musta lintu!
Kanna kaivoihin syvihin,
Lampihin kalattomihin,
Aivan ahvenettomihin!
Elae vie kalallisihin,
Elae ahvenellisihin;
Kalat kaikki huolestuisi,
Ahvenet alas menisi
Suuret haut halkiaisi,
Saeren lillit liukeneisi,
Saisi siatki surua,
Kaikki mustuusi mujehet,
Minun hoikan huolistani,
Ja mustan murehistani.

53. Monihuolinen.

Enemp’ on minulla huolta,
Kun on koskessa kiviae,
Rannalla rapakiviae,
Kanarvia kankahalla,
Pajuja pahalla maalla,

Hiekkoja hyvaellae tiellae.
Ei ole sitae hevoista
Talonpojan tanhualla,
Rikkahankana rikoilla,
Parahass' ei pappilassa,
Koko kirkkokunnassamme,
Joka veisi huolet multa,
Kaihot muunne kannattaisi,
Poies saattaisi suruni.

54. Usiahuolinen.

Paljo on koskessa kiviae,
Aeiae on aaltoja meressae,
Minull' on enempi huolta,
Mielaloe annettua.
Usiampi mull' on huoli,
Kun on kuudessa kaepyjae,
Katajassa karpehia,
Petaejaessae pirpasia,
Naerehessae naestyroeitae,
Paeaessae heinaen helpehiae,
Oksia pahassa puussa.
Ei sitae hevoista loeyvy
Viien Wiipurin vaelillae,
Kuen linnan kuuluvilla,
Joka mun huoleni vetaeisi,
Kaiheeni kannattaisi.
Hepo ei jaksa veteae,
Rautakisko kinkotella,
Ilman luokin lekkumatta,
Vempelen vaerisemaettae,
Minun hoikan huoliani,
Mureitani mustan linnun.

55. Mikae neuoksi minulle?

Mikae neuoksi minulle,
Mikae neuon antajaksi?–
Neuo, neitonen minua,
Opastellos orpolapsi!
Ei neissae neuojata,
Orvossa opastajata,
Neottu itseki neiti,
Opastettu orpolapsi.
Enkae huoli huolimahan,
Suuresti sureksimahan;
Annan huolia hevosen,
Murehtia mustan ruunan,
Rautasuisen surkutella,

Suuripaeisen paeivitellae.
Hevosell' on paeae parempi,
Paeae parempi, luu lujempi,
Koko ruumis runsahampi,
Kaulasuonet kantavammat.

56. Hoikka, kaita ja musta.

Mintaehen olenki hoikka–
Oonko hoikka luonnon hoikka
Vai hoikka eroon tekemae?–
En oo hoikka luonnon hoikka,
En hoikka eroon tekemae;
Mie oon hoikka huoliani,
Hoikka huolia kovia.

Mintaehen olenki kaita–
Oonko kaita luonnon kaita
Vai kaita emon tekemae?–
En oo kaita luonnon kaita,
En kaita emon tekemae;
Mie oon kaita kaihojani,
Kaita kaihoja kovia.

Mintaehen olenki musta–
Oonko musta luonnon musta,
Vai musta emon tekemae?–
En oo musta luonnon musta,
En musta emon tekemae;
Mie oon musta mureitani,
Musta suuria mureita.

Huoli hoikaksi vetaevi,
Kaiho muita kaiemmaksi;
Mure muita mustemmaksi.

57. Sortunut aeaeni.

Mikae sorti aeaenen suuren,
Aeaenen suuren ja sorian,
Aeaenen kaunihin kaotti;
Jok' ennen jokena juoksi,
Vesivirtana vilasi,
Lammikkona lailatteli?–
Suru sorti aeaenen suuren,
Aeaenen suuren ja sorian,
Aeaenen armahan alenti;
Jott' ei nyt jokena juokse,
Vesivirtana vilaja,
Lammikkona lailattele.

58. Ikuinen suru.

Kaeki kukkua kaekesi
Maalle taelle tultuansa,
Lintu lauloa lupasi
Lennettyaensae leholle.
Kuku, kuku kultalintu,
Laulele hopialintu,
Jott' on aikani kuluisi,
Sekae viikko vierahtaeksi;
Sulaisi syaen suruinen,
Hautuisi haluinen rinta.
Ei multa sinae ikaena,
Poloiselt' ei polvenani,
Suru syoemestae katoa,
Mure mielipuolestani.
En minae sinae ikaena,
En poloinen polvenani,
Surutont' en suuta syoetae,
Varutonta vartta suori,
Kanna paeaetae kaihotonta,
Ikaevaetoentaetae elaetae.

59. Huoliansa haasteleva.

Kaeyn mae kymmenen kyleae,
Samoan saan taloa,
En loeyae sitae sisarta,
En sitae emosen lasta,
Jolle ma sanon sanani,
Haastan mielihauteheni.
Jos ma siskolle sanoisin,
Niin sanois sisar savulle,
Savu sen saisi patsahalle,
Patsas pihtipuoliselle,
Pihtipuolinen pihalle,
Piha pellonkyntaetaetaelle,
Kyntaetaetae koko kylaelle.

Virkkaisinko veikolleni,
Veikko kohta naisellensa,
Veikon nainen naapurihin,
Naapuri koko kylaelle.

Tahi jos virkan vierahalle,
Mainitsen kylaen Matille,
Vieras sen viiksi panevi,
Kylaen Matti kymmeneksi.

Niin kellen sanon sanani,
Haastan mielihauteheni,
Ettei muut muretta saisi,
Miero mieltae arvoaisi?–
Menen metsaehaen maeelle,
Puhelen Jumalan puille,
Haastan haavan lehtyisille,
Pakajan pajun vesoille;
Ne ei kerro kellenkaenae,
Kuihkaele kullenkana.

60. Si sula syaen suruinen.

Suot sulavi, maat valuvi,
Ahovieret aukiavi,
Kaikki kankahat sulavi,
Laetaekoetki laempiaevi;
Ei sula syaen suruinen,
Ei valu vajainen rinta.
Jaeae on jaenkkae syaemessaeni,
Vatsassani vaskivuori;
Ei sula sulallakana,
Ei valu varillakana,
Laehe ei laempimaellaekaenae,
Kepene kesaellaekaenae,
Pala ei paeivaepaistehella.
Minkae paeivaenen yleni,
Sen mun mieleni aleni;
Minkae paeivae laempimaempi,
Sen mun mieleni vilumpi;
Minkae paeivae kaunihimpi,
Minun mieleni pahempi.

61. Vaehae ilo emottomalle kaeestae.

Kaeki kukkui kuusikossa,
Kaeki kukkui, lintu lauloi,
Kukkui muien kuultavaksi,
Autuallisten iloksi,
Ei minulle milloinkana,
Ei kuku ajasta siitae,
Kun kerran emoni kuoli,
Kaatui kaunis kantajani.
Elkoehoen emoton lapsi,
Elkoehoen sinae ikaenae,
Kauan kuunnelko kaekeae
Paeivaen puolelta maekeae:
Kun kaeki kukahtelevi,
Niin syaen sykahtelevi,
Syaen syttyvi tulelle,

Paeae palolle paukahtavi.

Elkoehoen emoton lapsi,
Elkoehoen sinae ikaenae,
Kuunnelko kevaetkaekeae
Pohjan puolelta maekeae
Itku silmaehaen tulevi,
Veet poskille valuvi,
Heriaemmaet hernet-aarta,
Paksummat pavunjyveae;
Kyynaeraen ikae kuluvi,
Vaaksan varsi vanhenevi,
Kuultua kevaetkaekoesen.

62. Pimiae isoton pirtti.

Oli mulla muoto muinen,
Oli muoto muien rinnan,
Kun mae notkuin nuorempana;
Kasvoin heinaenkarvallisna.
Hyvae oli lapsen laessae olla
Hyvaen vanhemman varassa;
Ikaevae isaettae olla,
Outo aeitittae eleae,
Vaiva suuri vanhemmatta:
Pimiae isoton pirtti,
Vaikka paeivae paistakohon,
Sokia emoton soppi,
Vaikka kuu kumottakohon.

63. Emintimaeisen saanut.

Koira haukkui korven rannan,
Penikkainen pellon rannan,
Minae juoksin katsomahan,
Toivoin tuotavan emoa.
Ei emoa tuotukana,
Tuotihin emintimaeistae,
Tuon tuhannen tullukkoa,
Pahan hengen pallukkoa;
Vitsa vaeannetty kaeessae,
Kohotettu koivun latva,
Lyoeae lasta armotonta,
Kolkata kovaosaista.

Niin en nyt sinae ikaenae,
En taemaen elon sisaessae,
En loeyae emon hyvyyttae,
Enkae aitin armautta,
Vaikka etsisin tulella,

Vailehteisin valkiolla.
Vieras on emon sialla,
Vaimo vieras, kun Venakko,
Ei sano emon sanoja,
Kaey ei aetin askelilla,
Virkkoi vierahan sanoja,
Kaeypi armon askelilla.

64. Pienuesta orpo.

Piennae heitti minun isoni,
Piennae isoni, piennae emoni.
Iso kuoli, aeti kuoli,
Kuoli muu sukuni suuri,
Jaetti mulle jaeiset kengaet,
Sukat uhkuiset unohti;
Jaetti jaeisille jaelille,
Talviselle tanterelle;
Jaetti kun jaenoe pojansa
Suolle soikerrehtamahan,
Jaeaele jaeakellehtaemaehaen,
Tielle tiiperrehtaemaehaen,
Palolle papattamahan;
Jaetti tuulen tuuvitella,
Viluilman viihytellae,
Koloilman kostutella.
Vihmavesi minun virutti,
Kyyt minulle ruoan kantai,
Maot maiolla piteli.

65. En tieae tekijaetaeni.

Mikae lie minunki luonut,
Kuka kurjasen kuvannut—
Liekoe luonut luoja suuri,
Suennut sula Jumala?
Jos lie luonut luoja suuri,
Suennut sula Jumala,
Tok' ei luonut luontapaeaenae,
Suennut suentapaeaenae;
Loi paeaenae luonnattomana,
Suunnattomana sukesi.

Enkae tieae tekijaetaeni,
Enkae tarkoin saajoani;
Liekoe telkkae tielle tehnyt,
Sorsa suolle suorittanut,
Tavi rannalle takonut,
Koskelo kiven kolohon.
Iso heitti heikkosena,

Matalana maammo jaetti,
Haeraen kynnen korkuisena,
Pystyn peukalon pituisna;
Heitti isoni iltikalle,
Emo jaetti jaeetikaelle,
Joka tuulen tuntemahan,
Arvoamahan ahavan.

66. Kaksi, jotka ei moiti.

Vaivaisen heposen varsa
Kaikkien ajeltavana,
Onnetoman eukon lapsi
Kaikkien saneltavana.
Kaikki saatua sanovat,
Sekae pantua panevat,
Sanovat sananalaista,
Osoavat onnetonta.

Kaikki muut minua moitti,
Vaan ne kaksi kappaletta,
Minun piennae pistaemaeni,
Sekae lassa laittamani
Alimmainen aian vitsas,
Perimmaeinen pellon seivaes;
Ei niill' oo suuta sanoa,
Eikae kieltae kerskaella.

67. Kun oisin kaekena.

Lauloa minae lupasin
Naeille maille tultuani,
Kukkua kaekesin kaelkoe
Lehtomaille mentyaeni.
Kukkuipa kaekeae kaksi
Kahenpuolen kaivotietae;
Kun oisin itse kaekena,
Itse kurja kukkujana,
Kukkuisin jokaisen kuusen,
Maejeltaeisin kaikki maennyt,
Joka puuhuen puhuisin,
Joka lehvaen leillettaeisin.
Siinae kukkuisin enemmin,
Kussa kaeyvaet huolelliset,
Astuvat sananalaiset;
Siinae kukkuisin vaehemmin,
Kussa autuaat ajavi,
Lykylliset lyyraettaevi;
Siin' en virkkaisi mitaena
Kuningasten kulkiessa,

Valtojen vaeltaessa.
Mistae tunnen huolellisen,
Arvoan sananalaisen?
Tuosta tunnen huolellisen,
Arvoan sananalaisen:
Alahana vyoen pitaevi,
Alempata henkiaevi.

68. Suru ja pelko.

En minae sinae ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Surutont' en suuta syoetae,
Varutont' en vartta kannaa.
Surten istun, surten astun,
Surten ruoalle rupean,
Pelaeten perehen vaille.
En minae sure sotia,
Vainovuosia varaja,
Pelkeae metsaen petoja;
Suren suista kattiloa,
Pelkeaeen perehen kieltae,
Varajan varia vettae
Rinnoille ripistyvaeksi,
Kaatuvaksi kasvoilleni.

69. Sanoissa kuluva.

En kulu minae kutsuissa,
Enkae vanhene vakoissa;
Kulun kuivissa sanoissa,
Vaesyn silmaevaeaeenteloeissae.
Sanat paeaelleni satavat,
Puheet putoelevat;
Kaikkien sanat sakovat,
Jokahisen juonet kaeypi,
Kun tuimat tulikipunat,
Tahi rautaiset rakehet,
Paeaeelle lapsen armottoman,
Emottoman ensimmaeissae.
Niin on suuta suukkimassa,
Leukoa leputtamassa,
Kun on suuret suolakopsat,
Lemmon palkehet parahat;
Ei oo ken sanan sanoisi,
Sanan puolenkaan puhuisi,
Puoleltani puhtahalta,
Viereltae viattomalta.

70. Sepaen tehtaeviaie.

Oisko seppaenae setaeni,
Tahi taattoni takoja,
Veljeni valaja vasken;
Tiettaeisin suruista suitset,
Paeitset paeivistae pahoista,
Riimut mieron riiteloeistae,
Laenget mieron laeykynnoeistae,
Satulan kylaen sanoista,
Ohjakset oman sukuni,
Reet on miesten reuhunnoista,
Korjat naisten kuohunnoista,
Huolista hyvaen heposen,
Murehista mustan ruunan;
Jolla armoton ajaisin,
Sekae kurja kierraehaeisin,
Muille maille vierahille,
Vierisin Venaeehelle;
Saisinko sanoilta rauhan,
Levon leuoilta pahoilta.
Jos min virkkaisi Venakko,
Venaelaeninen viekottaisi,
Saisi ummikko sanoa,
Outo kieli kelpotella.

71. Suku surmaksi rupesi.

Ei itke iso minua,
Ei emo pane pahaksi,
Ei kastu sisaren kasvot,
Veikon silmae ei vettae vieri,
Vaikka joutuisin jokehen,
Elikkae vierisin vetehen,
Kaatuisin kalamerehen,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi veen kaloille.
Koti toivoi kuolleheksi,
Piha pitkin maanneheksi,
Maja maani myoeneheksi,
Kartano kaonneheksi.
Sukuhuni survelime,
Heimohoni heittelime,
Suku surmaksi rupesi,
Heimo hengen kiertaajaeksi,
Kulkkuni kuristajaeksi,
Aeaeneni aeristaajaeksi.
Suku ei suvulle tunnu,
Heimokunta hempiaelle;
Suku on muuttunut sueksi,
Heimo hengen ottajaeksi.

72. Ei kestäe lihainen silta.

Mikae lie minua luonut,
Kuka kurjoo kyhäennyt,
Tälle inhalle iälle,
Katovalle kannikalle;
Ei luonut sanasepaeksi,
Pannut virsiportahaksi.
Parempi minun olisi,
Parempi olettelisi,
Olla virsiportahana,
Kun on sotkuportahana,
Suolla sotkuportahana,
Siltana likasioilla.
Soisi mun sukuni suuri,
Heimokuntani heleväe,
Soille sotkuportahiksi,
Silloiksi likasioille,
Paikoiksi pahoille maille,
Kannonpaeiksi kaivotielle;
Soisi suohon sortuvani,
Kalliolle kaatuvani,
Likoihin litistyväni,
Alle juurten juuttuvani.
Vaan elloes hyväe sukuni,
Kuulu heimokuntaseni,
Suoko suolle portahiksi,
Silloiksi likasioille!
Ei kestäe lihainen silta,
Poelkky luinen luikahtavi;
Ei se kestäe koeyhäen kaeväe,
Rajakengaen rapsutella.

73. Soisit suohon sortuvani.

Kun ma kuolisin poloinen,
Katalainen katkiaisin,
Sata suunsa salpoaisi,
Tuhat suunsa tukkoaisi.
Sata suu sanoo minua,
Tuhat kieltäe kerskoavi;
Sata suut' oman sukuni,
Ja tuhat kyläistäe kieltäe.
Soisit mun kyläiset naiset,
Soisit naiset naapurini,
Kovemmin kotivaekini—
Soisit suohon sortuvani,
Maahan vaajaksi vaiovan.
Vaan ei suonut suuri luoja,

Vaatinut vaka Jumala,
Soille sotkuportahiksi,
Silloiksi likasioille.
Enkae sinnes suohon sorru,
Kunnes kannan kahta kaettae
Viittaa sormea viritaen,
Kynttae kymmentae ylennaen.
On puita pitempiaeki
Soille sotkuportahiksi,
Maahan vaajaksi vajoa;
Viel' on suolla suuri honka,
Rannalla raju petaejae,
Jaloin paeaellae kaeytaevaeksi,
Helmoin hemsuteltavaksi.

74. Vilu viimenki tulevi.

Vilu viimenki tulevi,
Vilu mulle vienoselle,
Vilu vienopaeivaaiselle,
Vihattuna viertessaeni,
Seinaevieret seistessaeni,
Ollessa oven takana.
Mensis minae tupahan,
En tohi tupahan mennae;
Tuvassa toruttanehe,
Alla parren pantanehe;
Ovensuuss' on ouot silmaet,
Kaiat silmaet karsinassa,
Kierot keskilattiialla,
Peraessae perivihaiset.
Mikae neuoksi minulle,
Mikae neuon antajaksi?
Isoseni, ainoseni,
Taos mulle rautakengaet,
Rautakengaet, puiset paulat!
Joilla seison seinavieret,
Asun ikkunan alukset,
Kunnes viihtyisi vihaiset,
Asettuisi ankaraiset,
Vaipuisi humalahurjat,
Viinarallit raukiaisi.

75. Ohoh kullaista kotia!

Laemmin paita liinainenki
Oman aitin ompelema;
Vilu on vaippa villainenki
Vaimon vierahan tekemae.

Laemmin on emosen sauna
Ilman loeylyn lyoemaettaeki;
Kylmaepae kylaeinen sauna,
Vaikka loeyly lyoetaekoehoen.
Koria kotoinen leipae,
Jos on taeynnae taehkaepaeitae;
Vihavainen vieras leipae,
Vaikka voilla voituohon.

Villainen emosen vitsa,
Ruokoinen isosen ruoska,
Joskon viikon virpokohon,
Rupeaman ruoskikohon;
Vitsa vierahan verinen,
Kylaelaeinen kynnaeppaeinen,
Josko kerran iskekoehoen,
Tahi puolen koskekohon.

Ohoh kullaista kotia,
Armasta ison eloa!
Jos oli leipeae vaehempi,
Niin oli unta viljemmaeltae;
Ei toruttu torkunnasta,
Makoomasta ei manattu.

76. Ei kuinkaan hyvae.

Pah' on orjana eleae,
Kaeyae toisen kaeskylaeissae;
Teen mae tyoetae tyoen ajalla,
Vaeaennaen hartion vaeellae,
Taeystaen kaeskyt, kannan vaeskyt,
Kaersin kaesnaeiset lapiot,
Ei oo hyvae siitaekaenaen,
Tuostakana tuon parempi,
Torutahan torkunnasta,
Manataan makoamasta.

77. Taessae saapi lempo lemmen.

Pah' on mieleni paloisen
Ilmanki pahottamatta,
Aina aatkeloittamatta;
Siit' on semminki pahempi,
Siitae aina aatkelampi,
Kun vielae pahotetahan,
Aina aatkeloitetahan.
Sanotaan minun poloisen
Kivet suuret istuvani,
Maat suuret makoavani;

Itse istuvat sanojat,
Makoavat mainitsijat;
Itse istuvat kivensae,
Joka maan makaelevat.

Enkae tieae mie poloinen,
Miten olla, kuin eleae;
Miten olla mielevaenae,
Kuten kuuluna asua.
Aina muiss' inehmisissae
Saapi lemme liikumalla,
Kunnian kaevelemaellae;
Taessae saapi lempo lemme,
Piru kunnian pitaevi,
Lemmon loeyhkykartanoilla,
Pirun pitkillae pihoilla.
Saisi en kurja kunniaata,
Raukka lempiae tapaisi,
Vaikka vuoret vierettaeisin,
Kalliot kaha jakaisin.

78. Kahenlainen toivotus.

Anna Kiesus antajalle,
Tunge tuhlarin kaetehen;
Vie Juutas vinkujalta,
Paha henki parkujalta.
Anna aina antajalle,
Tunge tuhlarin kaetehen:
Torvin tuovos taivahasta,
Pillin pilvistae puota,
Ava maat alaisin puolin,
Puhko pellon penkeristae.
Almun saan ma antajalta,
Tuhlarilta toisen almun,
Vinkujalt' ei vettaekaenae,
Parkujalta ei paloa.

79. Hyvaen saeaen toivotus.

Anna onni ohravuotta,
Jumala jyvaekeseae,
Saisin kekriksi olutta,
Tahi juda joulukseni;
Orjarki olutta saisi,
Palkollisetki panoista,
Kasakatki kaljavettae,
Vierrettae kivenvetaejaet.

Anna luoja luokosaeaetae,

Herra heinaen kuivautta,
Armahalla luok'ajalla,
Heliællæ hein'ajalla.
Viepæ pilvi Pietulahan,
Siellæ vettae tarvitahan:
Suot tulessa, maat tulessa,
Kaikki kankahat tulessa,
Kaikki kaivot kuivanehet,
Laethehet lækaehtynehet;
Siell' on lapset ristimaettae,
Kansa kaikki kastamatta,
Pojanpoika puolitehty,
Ei oo vielæ vettae naehty.
Siellæ paiatki palavi,
Turkit uuet turmeltuvi,
Ukot uunilla palavat,
Akat saunan lautasilla,
Pojat porstuan ovilla,
Piiat kaikki kartanolla,
Lapset pitkin lattiata,
Rengit raeystaehæn nenillæ.

80. Tuuterin laatu.

Tuhm' on laatu Tuuterissa,
Kun neiet kosissa kaeyvaet,
Akat juohessa ajavat;
Tuuteriss' on miehet tuhmat,
Miehet tuhmat, naiset laiskat,
Tyttaeret vaelikaevijaet,
Pojat puolenmiehelliset,
Ukot untelot, sokiât.
Ei ukot ulos osaja
Ilman naisen saattamatta,
Tyttaeren taluttamatta.
Usta etsivaet peraestæ,
Penkin alta ikkunoa;
Ei usta peraestæ loeyæ,
Penkin alta ikkunoa.

81. Haetaekoe tyttöjen?

Mipæ meiaenki tytaerten,
Mikæ muien neitosien?—
Ei tytaertæ tuumatonta,
Neittæ neuon saamatonta.
Neuon neitonen pitaevi,
Tuuman tyttöe keksinevi,
Alta aittahan menevi,
Pæaeltæ purnon puhkoavi,

Katon kautta pois tulevi,
Laen kautta laitteleksen;
Sukasta saekin tekevi,
Kalsustansa kantoneuon.

82. Kummaistako kuuleminen.

Kukkuipa kaekeae kaksi
Kahenpuolen korpinotkon;
Satuin noita kuulemahan-
Hyv' oli kuulla kummaistaki.
Lauloi kaksi laulajata
Kahenpuolen poeytaelaian;
Satuin noita kuulemahan-
Hyv' oli kuulla kummaeistaki.
Riiteli kaelyistae kaksi
Kahenpuolen kaalimaljan;
Kummaistako kuuleminen?–
Lemmon kuultavat molemmat.

83. Mistae tunnen tuhman.

Mistae tunnen tuhman miehen,
Arvoan uron typeraeen?–
Tuosta tunnen tuhman miehen,
Arvoan uron typeraeen:
Viikon istui vyoe sylissae,
Kauan housut kainalossa,
Viikon virsua tekevi,
Kauan tuohta katselevi.
Mistae tunnen tuhman naisen,
Tahi tyttaeren typeraeen?–
Tuosta tunnen tuhman naisen,
Tahi tyttaeren typeraeen
Tulen tuhkahan puhuvi,
Lietehen lehettelevi,
Nousevi tuvalle tupsu,
Paha katsku kartanolle.

84. Muutamia tuntomerkkejae.

Tuttu on tuomi muista puista,
Anoppi kylaen akoista,
Vaevy muista vierahista,
Nato tyttoe neitosista.–
Kukistansa tuomi tuttu,
Astunnastansa anoppi,
Vaevy vehnaepiirasista,
Nato tyhjaen nauramasta.
Viel' on tuttu huolellinen,

Arvattu halunalanen;
Tuost' on tuttu huolellinen,
Arvattu halunalainen:
Huokaellen huoles kaeypi,
Laulellen halunalainen,
Uni ei tule usein
Huolellisen huonehesen,
Haastata ei huolellista,
Haukoeta halunalaista.

85. Kyntelin kysymykset.

Kynteli kovin kysyvi,
Paavali pajattelevi:
”Joko on ruohtimet ruhottu,
Joko tappurat tapettu?” –
Vastavi viriae vaimo,
Sanovi hyvae emaentae:
”Jo mie ruhoin ruohtimeni,
Sekae tapoin tappurani.”
Kynteli kovin kysyvi,
Paavali pajattelevi:
”Joko on kankaita kuottu,
Alotettu aivinoita?” –
Vastavi viriae vaimo,
Sanovi hyvae emaentae:
”Jo on kankahat kuteella,
Sekae aivinat alulla.”

Varis lenti vaahtokuulla,
Kevaetkuulla keikutteli,
Vyyhille viriaen vaimon,
Pankolle aniparahan,
Kuontalolle kunnottoman,
Emaerontin roivahille.

86. Toisin ennen, toisin eilen.

Toisin ennen, toisin eilen,
Toisinpa taetae nykyae;
Toisin ennen toimi kaeski,
Toisin ennen tyoe opetti.
Toimi kaeski tonkimahan,
Maa vaekevae vaeaentaemaehaen,
Ei kun nyt taetae nykyae,
Elon entisen lopulla.
Eip' on maaten maa pietty,
Istuen isosen pelto;
Ei suannut suuri pelto,
Maa ei sallanut savinen,

Miestae verkaista vaolla,
Koriata kuokan paeaessae,
Piian pitkiaie hameita,
Sukan vartta valkiata.
Nyt taemae nykyinen kansa,
Sekae kansa kasvavainen,
Maaten maitansa pitaevaet,
Penkin paeaessae peltojansa;
Syoevaet maansa makkaroina,
Itroina isonsa pellon.

87. Juomarin toimi.

Moni matkassa tulevi,
Tapahtuvi taipaleella,
Joutavalle juomarille,
Hurjalle humalapaeaelle:
Kinnas kirpovi kuhunki,
Saapukka johonki saapi.
Isaentae olutta juopi,
Mies se viinoa vetaevi;
Heponen helyjae syoepi,
Varsa varpoja purevi,
Pere piinoa pitaevi,
Lapset naelkeae naekevi.–
Noin sanovi lapsi jukka:
Iso illalla tulevi,
Tuopi tuoresta kaloa,
Vetaevi verestae lientae;
Iso aamuksi ajavi,
Keskiyoeksi kerkiaevi,
Tuopi tuoresta pajua,
Antoi vitsoa verestae.

88. Emon neuo pojalle.

Emo neuo poikoansa,
Vanhin vaivansa naekoeae,
Kun kuki sukimojansa,
Itse ilmoim luomiansa.
Noin kuulin emon sanovan,
Vaimon vanhan lausuvaksi:
”Poikueni nuorempani,
Lapseni vakavampani!
Jos tahot talohon naia,
Tuoa minneae minulle,
Elloes pyytaekoe pyhaena,
Tieltae kirkko kihlaelko;
Silloin porsaski punainen,
Ja sikai silkkipaeaessae.

Jalkavaimotki pahimmat
Kirkkotiellae kiirehiksen,
Sinisukkahan siroksen,
Punapaulahan paneksen,
Paeae on silkkihin siottu,
Hiukset pantu palmikolle.”

”Arkena parempi aika;
Silloin naios poikueni!
Ota olkihuonehesta,
Riusanvarresta valitse,
Kivenpuusta kihlaellos;
Joll’ on nurin nuttu paeaellae,
Takki valmis tahtomatta;
Jonk’ on huntu huutehessa,
Perae petkelen tomussa,
Varsi jauhun valkiassa.”

89. Tavattava tyttoe.

Emo neuoi poikoansa,
Vaimo lastansa varotti:
”Elloes vainen, poikaseni,
Juosko juhлина kosissa!
Tyttoeae ei piae tavata
Kiviseltae kirkkotieltae,
Siellae veltotki verassa,
Laiskat lainavaattehessa,
Pahallaki paita paeaellae,
Tuhmimmalla paeae tukossa.
Tyttoeae pitaeae tavata
Riihestae rimuamasta,
Heinaestae haemyaemaestae;
Jok’ on riski riihenpuija,
Hempulainen heinaenlyoejae.
Tyttoeae pitaeae tavata
Kivenpuusta kiikkumasta,
Kaesivarsin vaapumasta,
Navetasta nainen saaha,
Riihestae rivahka piika,
Taitava talon miniae,
Koria kotoinen vaimo;
Jok’ on joutusa jalalta,
Sormilta hyvin soria,
Askareihin aina valmis,
Valpas aamulla varahin.”

90. Waeinaemoeisen sanoja.

Laeksi veljekset vesille,

Emon lapset lainehille;
Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Kielti kolmesta pahasta:
Vesillae viheltaemaestae,
Lainehilla laulamasta,
Venehessae vieremaestae,
Purressa parahtamasta.

Oli veljekset vesillae,
Emon lapset lainehilla;
Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Kielti kolmesta pahasta:
Suolimasta siian suolta,
Hauin vuolta vuolimasta,
Syoemaestae kalankutuja.
Noin se virkkoi Waeinaemoeinen,
Ennensyntynyt pakasi,
Nuoremmalle veiolensa:
”Ei sinun pitaeisi syoeae,
Ei sinun, ei muienkana,
Siian suolta, hauin vuolta,
Ahvenen alaista puolta,
Kuujasen kutumaetiae.”

Tuli veljekset vesiltae,
Emon lapset lainehilta;
Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Kielti kolmesta pahasta:
Yksin oeillae kulkemasta,
Humalassa huutamasta,
Maantiellae makoamasta,
Syaenyoellae soutamasta.
Vaan ei kiellyt Waeinaemoeinen,
Evaennyt suvannon sulho,
Hukkuvata huutamasta,
Kuollutta makoamasta.

Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Atroa poron peraestae,
Lapin maasta taikinoa;
Kielti uimasta uhalla,
Veikan vettae soutamasta.

Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Kukkaroa paikattua

Vyoeltae miehen naimattoman;
Kielti tyoetoentae taloa,
Toukoa tekemaetoentae.

Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Kielti maata miehetoentae,
Kirvehetoentae kyleae,
Eloa emaennaetoentae,
Koiratonta kartanoa.

Vielae kielti Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Kullalle kumartamasta,
Hopialle horjumasta,
Vanhan nuorta tahtomasta,
Kaunista kaekeaemaestae.

Sanoi vanha Wainamoeinen,
Nuoremmalle veiollensa:
Kaunis on kattila tulella,
Vaikka vettae kiehukohon;
Hyvae mieli miehen paeaessae,
Vaikka ilman istukohon—
Vaeki ei vaeaennae hartioita,
Saere ei mieli miehen paeaetae.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen,
Nuoremmalle veiollensa:
Hoia hongaista venettae,
Hoia hongan vestaejaetae;
Pah' on orja palkatonna,
Paha paljon palkan kanssa—
Osallahan mies elaevi,
Koira toisen kohtalolla.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen,
Nuoremmalle veiollensa:
Suo vilja vihattavalle,
Rahat raukoteltavalle!—
Hullu saapoa vihaavi,
Siitae saapi saamatonki,
Viha viepi viljan maasta,
Kateus kalan veestae.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen
Nuoremmalle veiollensa:
Aina auttavi Jumala,
Ajan kunki katkasevi;
Viipyen eraet paremmat,

Kauan ollen kaunihimmat–
Harvoin syoetti harva verkko,
Silloin suurilla kaloilla.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen
Nuoremmalle veiollensa:
Jumalass' on juoksun maeaerae,
Ei miehen ripeyessae;
Juokseva johonki saapi,
Kaeypae kauas kerkiaevi–
Usein kaeypi kaeypae haerkae,
Kun jo hengaestyi hevonen.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen
Nuoremmalle veiollensa:
Sitae kuusta kuuleminen,
Jonka juuressa asunto;
Kiitae muille muita maita,
Itselle omia maita–
Omat maat makuisimmat,
Omat metsaet mieluisimmat.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen
Nuoremmalle veiollensa:
Vaeli on vaeaetyllae vitsalla,
Vaeli vaeaentaemaettoemaellae;
Mies tulevi neutusta,
Koira neuomattomasta–
Tieto ei miestae tieltae tyoennae,
Neuo syrjaehaen syseae.

Sanoi vanha Waeinaemoeinen
Nuoremmalle veiollensa:
Soisin Suomeni hyvaeksi,
Karjalan kaunihiksi;
Hyvin aina elettaevaeksi,
Kunnialla kuoltavaksi–
Laiskat Lappihin menevaen,
Muut veltot Wiron vesille.

91. Lintuin keraejaet.

Koeyhae mies ketoa kynti,
Sekae kynti, jotta kylvi,
Kylvi kymmenen jyveae,
Kynti kymmenen vakoae.
Sihen lintuja sikesi,
Kasvoi paljo peiposia;
Hakahti harakat siinae,
Sekae naerhit naeppaesivaet,

Kaevi sirkut sissimaessae,
Varpuset varastamassa.

Pajulintu palkulainen
Aekaettiin, keksittiin,
Vievaen viimeistae jyveae,
Reunimmaeistae reutoavan.

Nuorittiin, kaeaerittiin,
Pieksettiin, pyntaettiin,
Lyoettiin, lytistettiin,
Jaloin paeaellae pyoerittiin;
Vesi silmaestae sirusi,
Veri vaivaisen nokasta
Keraejihin kaeytettiin,
Laitettiin lain etehen.

Kurki lintujen kuningas
Itse istui tuomariksi,
Laklat lautamiehiksi,
Valamiehiksi varikset.
Kurki huuti kulkustansa,
Kajahutti kaulastansa
”Ootko ottanut jyviae
Koehyaen miehen kynnoekseltae?”

Pajulintu palkulainen
Sihen vastaten sanovi:
”Soein minae jyveae kaksi,
Kovin aeiae, kun on kolme.”

Kurki kulkkunsa kurotti
Yli poeyaen lausumahan:
”Kosk’ oot ottanut jyviae,
Kaeynyt kurja sissimaessae,
Koehyaen miehen kynnoeksellae,
Kynnoeksellae, kylvoeksellae;
Niin ei saa saeaeliae varasta-
Tahi korvat karsitahan,
Tahi kaula katkotahan,
Paeae poikki jaeritetaehaen.”

Paeaeskylaeinen pieni lintu
Se lausui laen rajasta:
”Varastat sinaeki kurki,
Otat otria oloksi,
Rukeita mielen maeaerin,
Kannat kauranki jyviae.”

Kurki laski suuren kulkun,

Parkasi pahan saevelen,
Paeeskyselle pienimmaelle:
”Oonko mie varastanunna
Koeyhaen miehen kylvoeksestae?–
Taian mie ilmanki eleae
Koeyhaen miehen kylvoeksettae;
Lennaen synkkaehaen salohon,
Siellae riivin rikkahia,
Katkon kaurahalmehia,
Tahi syoen marjoja metsaestae,
Kaivan suolta karpaloita.”

Lausui paeesky pieni lintu:
”Vaan minaepaes en varasta;
Olen ihmisten ilona,
Riemu kaiken ristikansan,
Saattelen suven sanoman,
Laitan paeivaen laempimaemmaen.”

92. Revon valitus.

Repo juosta reyaatteli,
Pitkin vuorta voivotteli;
”Riu, rau, repo rukka!
Miss’ olit taemaen kesyen?”–
”Jumalalla paimenessa,
Karjalaisna kaikkivallan.”

”Saitko paljo palkastasi
Jumalassa oltuasi?”–
”Kuusi poikoa poloinen,
Sikioeitae seitsemisen.”

”Miss’ on poikasi poloisen,
Kussa tyrmaen tyttaeresi?”–
”Tuoll’ on poikani poloisen,
Tuolla tyrmaen tyttaereni:
Kaikk’ on kettuna Kemissae,
Tukulmissa turkkiloina,
Pispan pitkinae hioina,
Papin paian kauluksina,
Herrojen hetalehina,
Valtamiesten vaattehina.
Taianpa itseki tulla,
Itse onneton osata,
Saaha saksalle rahoiksi,
Kauppamiehelle kaluksi,
Tuomarin turkin hioiksi,
Nimismiehen niskomiksi.
On sitae minullai mieltae,

Mutt' on surma sukkelampi:
Milloin viskovi vipuhun,
Saattavi satimen alle,
Milloin rauat rapsahtavi,
Pahat sangat paiskahtavi;
Kaeypi viisaski vipuhun,
Hullu huhtovi sivutse.”

93. Pohjolan poika.

Poika syntyi Pohjolassa,
Lapsi Ilmalan lahella;
Tullut ei miestae tuhmempata,
Untelompata urosta.
Soei syet, someret appoi,
Hiilet kuivat kuippaeli.
Yoet oli kiven vaelissae,
Paeivaet piili paaen alla,
Kesaet kentaellae makasi,
Talvet taljavuotehella;
Mennyt ei metsaehaen ikaenae,
Ei kalahan kulloinkana,
Saivat jouset jouten olla,
Verkot viemaettae vesille.

94. Ensimmäinen rautio.

Itse seppo Ilmarinen
Kauan kalkutti pajassa,
Saanut ei kuokkoa kokohon,
Kirvestaensae kiehumahan;
Paaet kasvoi kantapaeihin,
Syli syttae hartioille.

Ajatteli aamusilla,
Paeivaet paeaessaensae piteli:
”Miks' ei minulla rauta kiehu,
Alla ahjoni valahu;
Taon talven rautoani,
Keitaen kirvestae kesosen.”

Paeaetyvi paha pajahan,
Kysyi kehno kynnykseltae:
”Monesko, mokoma seppae,
Kirves sulla kiehumassa?”—

”Vast' on viisi valmihina,
Kovin aeiae, kun lie kuusi,
Yhen aamusen ajalla,
Yhellae rupeamalla.”

Tuon paha sanoiksi virkki:
”Ei sepaellae sillaekaenae
Saane viittaa valmihiksi,
Yhellae rupeamalla,
Joka rauan keittelevi,
Hietakopran heittelevi.”

Siitae seppo Ilmarinen
Itse ottavi opiksi–
Heitti hietoa tulehen,
Kirvehensae keittehille;
Jopa kohta kirves kiehui,
Rauta ahjossa rakentui.
Se haenen sepaeksi saattoi,
Takojaksi tehae taisi;
Ei oppi ojanen kaaha,
Neuo syrjaehaen syseae.

95. Pahalaisen matka.

Seppae seisovi pajassa,
Sepaen poika porstuassa;
Luuli lempo lehmaeksehen,
Piru pitkaehaennaeksehen.
Lyykistihen lypsaemaehaen,
Heittihen heruttamahan;
Tuo lypsi tulisen maion,
Valahutti valkiaisen,
Puotti tulipunaisen,
Saekehisen saeilaehytti;
Sai paha pajasta kyyin,
Lempo muunne lennaettimen.

Noin tiesin pahan sanovan,
Kuulin kurjan kuikuttavan:
”Mie olen kaeynynnae katala,
Etsinnae taenaei yoenae,
Samonmunna Suomet, Saaret,
Kaeynyt kaiken Karjalanki,
En ole mitaenae saanut,
Enkae einettae tavannut.
Haemehessae haerkae ammoi,
Oulussa oluet juoksi,
Kanat Naarvassa kakahti,
Repo raeakeyi Raeaevelissae,
Wiipurissa siat vinkui,
Kukko Riassa riahti.”

Noin tiesin pahan sanovan,

Kuulin kurjan kuikuttavan:
”Jo olen jotaki naehnyt
Taemaen ilman kannen alla;
Kolme vuotta korkiata,
Koiravuoren korkeimman;
Kolme synkkeae saloa,
Naein Synervaen synkeimmaen;
Kolme jaerveae jaloa,
Kallaveen kauheimman,
Puruveen puhtaimman,
Kolkon puolipohkehesen;
Kolme koskea kovoa,
Haemehess’ oli Haellaepyoerae,
Kaatrokoski Kainuhussa,
Ei ole Wuoksen voittanutta,
Ylikaeynyttae Imatran.”

96. Herran hevosen kuolo.

Kuoli herralta hevonen,
Paras ruuna pappilasta;
Tuli korpille kohina,
Ilo ilman lintusille.
Hatsahti harakat siinae,
Sekaerhit naerkaesivaet,
Tuohon koirat kohti juoksi,
Sapakat hyvin samosi,
Susi juoksi suota myoeten,
Karhu kangasta kapusi,
Kontio kovia maita,
Ahmo aivan kelvotonta.

97. Mieli melkiaessae.

Olipa minulla mieltae,
Oli ennen aikoinani;
Oli mieltae muillen asti,
Sekaer tointa toisellenki,
Paljo pantua vaekeae,
Ajatusta annettua.
Jo nyt on mieli melkiaessae,
Kaikki toimi toisialla,
Ajatus ahavan tiellae,
Vaeki vaeljaessae tilassa.
Mieli on toisen miehen paeaessae,
Toimi toisessa talossa,
Vaeki toisen hartioissa,
Toisen aivossa ajatus.
Mieltaeni meri ajavi,
Vesi vaeentaevi vaekeae,

Tuulet tointa tuuvittavi,
Ajatustani ahava.

98. Kolme kokematonta.

Kaikki oon katala naehnyt,
Kokenut kovaosainen,
On kolme kokematonta:
Uestahan syntymaettae,
Syoemaettae anopin leipae,
Apen sillat astumatta.
Enk' oo korppia kokenut,
Syoenyt lientae mustan linnun,
Maitoa mahon jaeniksen.

99. Kolme pyytaeae.

Anterus ylinen yrkae,
Ylimmaeisen miehen poika,
Teki tielle tetren pyyoen,
Rannalle revonritasen,
Kylaen alle neien pyyoen.
Kaevi tieltae tetrenpoika,
Rannalta reponen puuttui,
Kylaen alta neito nuori.
Anterus ylinen yrkae,
Ylimmaeisen miehen poika,
Tetrestae piti pitoset,
Revon kauppoi kaupunkihin;
Minne neitonsa menetti?–
Sen menetti vierehensae.

100. Kurki ja varis.

Kurki kuusesta huhuvi,
Ketraekulkku keiahutti:
”Tapa tauti tyttoelapset!–
Maalta marjat poimitahan,
Karpalot karistetahan.”
Varis vaakkui vainiolta:
”Elae tapa tauti tyttaeriae!–
Haeviaeisi haeaeveroni.
Haeitae saahaan tytoeistae,
Piiosta piot parahat,–
Haerkae lyoeaehaen lihoiksi,
Iso lehmae isketaehaen,
Haerkae haeiksi, toinen kuiksi,
Maholehmae makkaroiksi,
Lamma liioiksi lihoiksi;
Mulle suolet puistetahan,

Haparaiset annetahan,
Alla aian lapsineni,
Pellolla perehineni.”

101. Hyvae laiskalla lapsi.

Hyvae lapsi laiskan vaimon,
Kaesikukka kunnottaman;
Kun tulevi tyoelle laehtoe,
Istuksen imettaemaehaen,
Lehystaeksen lapsen paeaelle,
Saavat unta uunin korvat,
Saunan lauat lappiata,
Penkki paksua pereae.

102. Elae naura toisen naista.

Elae naura toisen naista,
Moiti toisen morsianta!
Vielae saat itseki naisen,
Sekae moisen morsiamen,
Saat sa naisen naurettavan,
Morsiamen moittittavan.

103. Aikansa kullaki.

Soutelemma, joutelemma,
Melkein melaelemma,
Naeillae vaeljillae vesillae,
Lakehilla lainehilla.
Tuli aika, airo taittui,
Tuli toinen, mies menevi,
Mies meni, mela putosi,
Vene haapainen hajosi.
Tuo nyt Altti airojasi,
Venettaesi veen isaentae,
Anna mulle airo toinen,
Tuo mulle mela parempi,
Jotta jonneki osaisin,
Selaet suuret souteleisin.

104. Veneelle tuulta.

Puhu tuuli purteheni,
Ahava alukseheni,
Anna airoille apua,
Huoparille huovitusta!
Aivan on aivot pikkaraiset,
Soutajat vaehaevaekiset,
Pienoiset peraenpitaet,

Lapset laivan hallitsijat.
Tuuvittele tuuli purtta,
Soutele vesi venettae;
Anna juosta puisen purren,
Menna maentyisen venehen,
Juosta purren puittomia,
Kiiteae kivittoemiae!

105. Maata pannessä [12].

Panen nyt maata maan luvalla,
Maan luvalla, puun luvalla,
Kaiken kartanon luvalla;
Kiesus kilpi, Maaria miekka,
Varani vakaa Jumala.
Santta salvan laskijaksi,
Luoja lukon sulkijaksi,
Jumala nukuttajaksi,
Maaria makuuttajaksi,
Herran heraettaejaeksi,
Kiesus yloes nostajaksi,
Jumalata kiittaemaehaen,
Maariaista mainimahan,
Kiesusta ylistaemaehaen.

106. Lelkkuuta lopettaissa [13].

Laehe nyt ainoa avuksi,
Kiesus kulta kumppaliksi!
Suin kokohon, paein kekohon!
Muut on koossa, muut keossa,
Sie oot raukka rauhallasii,
Kurja kuukumaisillasi,
Katalainen kannoillasi.

107. Syoettaevi meri sikansa.

”Voi meitae merisikoja,
Hyvaen Paeivaen hylkehiaie,
Naeillae Paeivilaen piholla,
Hyvaen jaerven rannikoilla!”

”Mi meiaen merisikojen,
Hyvaen Paeivaen hylkehien,
Naeillae Paeivilaen piholla,
Hyvaen jaerven rannikoilla?–
Syoettaevi meri sikansa,
Hyvae jaervi hylkehensae.
Meripae naekyvi meille,
Meri meiaen ikkunoihin,

Meri ennenki elaetti,
Meri syoetti, meri juotti,
Meri saatti saappahisin,
Pojat kenkaehaen kovahan;
Pienet piiat pintelihin.”

108. Vangittu pannu.

Ulkoa runoja kuulin,
Puhki tuhten tuomioita,
Halki lauan lausehia,
Laepi sammalen sanoja,
Viinasta valitusvirren,
Runon ruoan kuolemasta;

Kun on viina kuoletettu,
Kaotettu kaunis ruoka,
Jok’ oli joukoissa ilona,
Ravintona rahvahassa,
Ilon alku iltasilla,
Elon alku aamusilla;
Hyvae herrojen hovissa,
Paras herkku pappiloissa,
Kaunis kaikissa sioissa,
Talonpoikien tuvissa;
Lohutti suruiset syaemet,
Ilahutti itkevaeiset;
Saatti miehet mielipaeaehaen,
Ihmiset elo kaetehen,
Kullat kulmille kohotti,
Nosti helmoille hopiat.

Voi sinua pannu parka!
Mitae tieaet tehnehesi—
Teitkoe murhan, vai varastit?
Kun oot vangittu kovasti,
Lyoety rautoihin lujasti;
Kun on huulet rikki lyoety,
Kaikki hattusi halastu,
Oot kun oksalla orava,
Kaepy suussa kaeaentelevae.

Meiaen kuulusa kuningas,
Majasteetti maan isaentae!
Paeaestae piiput piinan alta,
Pannut kaikki kahleista;
Pane pannut valloillensa,
Entiselle ennollensa,
Sangoistansa rippumahan,
Pisaria tippumahan,

Ettae me poloiset poiat
Saisimma savurajasta,
Pikarin pivohon panna,
Suuruspullin suun etehen,
Ystaevaet vihollisista,
Hyvaet veljet vierahista.

109. Tynnyrin puhe.

Mitae putsinen puhuvi,
Satavantinen sanovi?–
Sitae putsinen puhuvi,
Satavantinen sanovi:
”Kyllae muistan murhevuonet,
Arvoan ajat pahemmat;
Isae survi suokanervat,
Veikko vehkoja keraesi,
Aeiti hiehoa herutti,
Sisko vuolta vollotteli;
Hiljan joutui juomakansa,
Kulettihin kuulut miehet.”

110. Oluen synty.

Tieaen mae oluen synnyn,
Humalast’ oluen synty.
Humala, Remusen poika,
Piennae maahan pistettihin,
Kyinae maahan kynnettihin,
Viholaisna viskottihin,
Osman pellon penkerehen,
Vierehen Kalevan kaivon.
Siitae taisi taimi nosta,
Yletae vihanta virpi,
Osman pellon penkerellae,
Vierellae Kalevan kaivon;
Nousi puuhun pienoisehen,
Kohti latvoa kohosi.

Niin huhui humala puusta,
Ohra pellon penkereltae,
Vesi kaivosta Kalevan:
”Milloin yhtehen yhyymmae,
Konsa toinen toisihimme:
Joulunako, kekrinaekoe,
Vaiko vasta paeaesiaeisnae,
Vaiko jo taenaeki paeaenae?–
Jospa jo taenaeki paeaenae.”

Tuosta kohta koolle saivat,

Ja tulivat toisihinsa;
Vaestaeraekki vettae kantai
Kerkeaan kesaeisen paeivaen,
Punalintu puita pilkkoi,
Tienen pani olutta.
Hyvin se tienen tiesi,
Osasi oluen panna,
Vaan ei tiennynnae nimetae.

Kissa virkkoi kiukoalta,
Kasi lausui lauan paeaetae:
”Olut on oikia nimensae,
Hyvae juoma hurskahille,
Paha paljo juonehille;
Hurskahat ilottelevi,
Hullut tappeloittelevi.”

Tienenpa pieni lintu,
Varpunen vaehaevvarainen,
Kutsui paljo vierahia
Oluille juotaville;
Hyvae oli juoma hurskahille,
Paha paljo juonehille:
Pani se hullut huiskamahan,
Mielipuolet meiskamahan.

Tienenpa pieni lintu,
Varpunen vaehaevvarainen,
Ei voinut kotona olla,
Piti metsaehaen paeta.

111. Tehkaeme iloinen ilta.

Jo on mennyt mennyt vuosi,
Menkoehoen taemaeki vuosi
Muien vuosien mukahan,
Muien paeivien peraetae!
Laulelkame, soitelkame,
Tehkaeme iloinen ilta!–
Ei taessae surulla syoeae,
Ei eletae huolen kanssa,
Taessae syoeaehaen surutta,
Eletaehaen huoletonna;
Taess’ on soitot seinimillae,
Kanteleet kamanan paeaellae,
Harput, huilut kammarissa,
Ilopillit ikkunoilla,
Porokellot portin paeaellae,
Raemppaekellot raeystaehillae;
Tanner taeyynnae tanssijoita,

Keskipiha keikkujoita;
Kellarit teloja taeynnae,
Telat taeynnae puolikoita,
Puolikot olutta taeynnae;
Leipeae sata sylyistae,
Voita viisi leiviskaeistae,
Seitsemaen sianlihoa.

112. Hyvae isaentae.

Sanelen salituvista,
Saajasta salitupien,
Laulan lautsan laskijasta,
Isaennaestaeni ilotsen;
Jok' on saanut suosta suojan,
Koin korvesta kokenut,
Hirret hirmulta maeeltae,
Ruotehet romeikolta,
Malat marjokankahilta,
Sammalet sulilta soilta.

Usein hyvaen isaennaen,
Sen tarkan talon isaennaen,
Jaeaenyt on kinnasta kivelle,
Hattua havun selaelle,
Saahessa taetae salia,
Kammaria kalkuttaissa.

Usein hyvae isaentae,
Se tarkka talon isaentae,
Nossut on nuotiotulelta,
Havannut havusialta;
Havu paeaen on harjaellut,
Varpa vartalon sukinut,
Hirsiae hakattaessa,
Kartanoa tehtaessae.

Usein hyvae isaentae,
Se hyvae talon isaentae,
Saapi vierasta salihin,
Tuttuja tupansa taeyen,
Lautsan taeyen laulajoita,
Ikkunan ilotsijoita,
Joka sopen soittajoita,
Karsinan karehtijoita,
Seinaevieret seisojia,
Aitovieret astujia,
Tanhuaiset tanssijoita,
Pihat pitkin kulkijoita,
Maat ristin matelijoita.

113. Hyvae emaentae.

Usein hyvae emaentae,
Se tarkka talon emaentae,
Kuulevi kukotta nosta,
Kananlapsetta karata,
Vihkimaehaen viljoansa,
Katsomahan karjoansa;
Onko oikein Omena,
Lykyllaehaen Lyttimaainen.

Usein hyvae emaentae,
Se tarkka talon emaentae,
Itse rihmat ketreaevi,
Itse kankahat kutovi;
Ei kysy kynsiae kylaestae,
Oppia ojan takoa,
Pirran piitae naapurista,
Tointa toisesta talosta.

Usein hyvae emaentae,
Se tarkka talon emaentae,
Saapi saunassa asua,
Syaenyoellae yksinaensae,
Maltahia katsomassa,
Ituja imeltaemaessae;
Kasit ei maata maltahia,
Kissat istuta ituja.
Usein hyvae emaentae,
Se tarkka talon emaentae,
Osoaa oluen panna,
Virutella viinakullan,
Iloksi imehisille,
Ja riemuksi rahvahalle,
Jumalalle kunniaksi,
Luojalle ylistykseksi.

114. Kiitos emaennaelle.

En minae puhu pukista,
Sano en sarviraavahasta,
Enkae laula lampahista,
Kellokauloista kelota;
Puhun putron keittaejaestae,
Ruokapuustani pumajan,
Laulan ruoan laittajasta,
Oluen osoajasta.
Kiitos kaunoisen Jumalan
Emaennaesta taeen talosen!

Taemaen ruoan laittamasta,
Taemaen poeyaen taeyttaemaestae,
Liiioilla lihamuruilla,
Kaunehilla kakkaroilla.
Kiitos kaunoisen Jumalan
Emaennaestae taeaen talosen!
Hyvin on tehnyntae emaentae,
Kun omi olutta pannut,
Siit' on tehnyt sen paremmin,
Kun on juomahan kutsuttu.

115. Sopivaisia.

Noin kuulin saneltavaksi,
Tiesin tehtaevaen iloa
Sopineeko, syntyneekoe,
Kaeyneekoe, kyhaenne'ekoe,
Miesten soitto, naisten laulu,
Piikojen ilonpiaentae?–
Miiks' ei sovi, miiks' ei synny,
Miiks' ei kaey, miiks' ei kyhaejae,
Miesten soitto, naisten laulu,
Piikojen ilonpiaentae;
Sovitettu on, synnytetty,
Musta valkian varaksi,
Lyhyt pitkaen puoliseksi,
Pieni suuren vastimeksi,
Kannunlauaksi kataja,
Tuomi tuopin vanteheksi,
Pakatsin rekipajuksi.

116. Voisi nuo pariksi panna.

Likka tanssivi somasti,
Poika polkevi kovasti;
Tasaisemp' on neien tanssi,
Kun pojan poloisen tanssi.
Likka on naetti ja soria,
Poika potra ja koria;
Voisi nuo pariksi panna,
Kun ei aemmaet aekkaejaeisi,
Koukkuleuat kokkajaisi.
Tulisko Turusta rutto,
Amputauti Aunuksesta,
Tappaisi akat kylaestae,
Koukkuleuat kollahtaisi!
Saisi naastit naiaksensa,
Koriat kosissa kaeyae.

117. Tanssin kulku.

Ei tanssi minun taluma,
Eikae toisen kumppalini;
Tanssi on tuotu tuolta maalta,
Kisa taampata taluttu
Wienan paeaelliltae vesiltae,
Saksan salmilta syviltäe.

Eipae vieläe sieltaekaenaee,
Ei peräen peräekaenaee;
Tanssi on tuotu tuonnempata,
Kisa taampata taluttu:
Alta Wiipurin vihannan,
Alta suuren Suomen linnan.

Eipae vieläe sieltaekaenaee,
Ei peräen peräekaenaee;
Tanssi on tuotu tuonnempata,
Kisa taampata taluttu:
Takoä Tanikan linnan,
Uuen linnan ulkopuolen,
Pietarin pihöjää myöeten,
Kautta Wiipurin vihannan.

Ulvoi ukset Unen linnan,
Naukui Narvan linnan portit,
Sujui sillat Suomen linnan,
Vinkui Wiipurin veräejäet,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Heposet veti hiessäe,
Varsat vaahessa samosi;
Vesi tippui vempeläestäe,
Rasva rahkehen nenaestäe,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Reki rautainen ratsasi,
Kapla patvinen patsasi,
Jalas koivuinen kolasi,
Luokki tuominen tutasi,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Pyhyhet vihertelivaet
Vesäisillä vempelilläe,
Oravat samoelivat
Aisoilla vaahterisilla,
Tetryet kukertelivat

Korjan kirjavan kokalla,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Kannot hyppi kankahalla,
Maellae pelmusi petaejaet,
Kivet rannalla rakosi,
Someret siottelihen,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Lehmaet partensa levitti,
Haeraet katkoi kytkyensae;
Naiset katsoi naurusuulla,
Emaennaet ilolla mielen,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Herrat nosti hattujansa,
Kuninkaat kypaeriaensae,
Vanhat miehet sauojansa,
Pojat nuoret polviensa,
Tanssia taluttaessa,
Ilokasta tuotaessa.

Jo tanssi pihalle saapi,
Ilo alle ikkunoien;
Vuotas mie kysyn lupoa,
Talunko tanssini tupahan.

Keltaepae kysyn lupoa?–
Isaennaeltae poeyaen paeaessae,
Emaennaelt' etehisestae.
Pojalta rahin nenaestae,
Tyttaereltae karsinasta:
Talunko tanssini tupahan,
Iloinnun lattialle?

Isaentae sanansa virkki:
”Talu tanssisi tupahan,
Talu tanssivierahasi!
Maholehmaen tappaemma
Tanssin tallaellaksenne,
Iloikin lyoeaeksenne.”

Tanssi tungeksen tupahan,
Ilo pirttihin ajaksen;
Jalan polki portahalle,
Kaeen kaeaekaehaen sivalti;
Kiukoa kivinen liikkui,

Patsas patvinen patsasi,
Silta soitti sorsanluinen,
Laki kultainen kuusi,
Tanssin tullessa tupahan,
Ilolinnun astuessa.

118. Tanssiin yrittelijae.

Tahon mie tanssihin ruveta,
Ilovirtehen viretae;
Taeytyykie taetae tupoa,
Lainataanko lattiata,
Tanssia tasaisen kansan,
Kansan nuoren notkustella?–
Kun ei taetytyne tupoa,
Lainattane lattiata;
Talun tanssini pihalle,
Ilovirteni viluhun.
Sitte tanssin tanterella,
Keikun keskellae pihoa,
Joss' ei paeae lakehen koske,
Otsa ei ortehen kolaha,
Jalat sillan liitoksehen.

”Taeytyypae taetae tupoa,
Lainatahan lattiata,
Tanssia tasaisen kansan,
Kansan nuoren notkustella.”

Suuri kiitos, kostjumala!
Kenpae tanssihin tulevi,
Sille poika syntyoehoen,
Vastakoivun valkeuinen,
Meren ruovon ruskeuinen!
Ken ei tulle tanssihini,
Sille tyttoe syntyoehoen,
Tervatynnyrin pituinen,
Tervapartsan paksukkainen!

119. Tule meille tanssimahan.

”Tule meille tanssimahan!”–
”Kenen kanssa tanssimahan?”

”Onpa meillae vanha akka [14],
Vanha akka [15], olkivuoe.”

”Enpae tanssi, enkae taia,
Enpae huoli, en kykene;
Vilu kaesi, vilu jalka,

Vilu kaikki katsantonsa.”

”Tule meille tanssimahan!”–
”Kenen kanssa tanssimahan?”

”Onpa meillae nuori neito [16],
Nuori neito [17], sulkkuvuoe.

”Sekae tanssin, jotta taian,
Kanssa huolin ja kykenen;
Laemmin kaesi, laemmin jalka,
Laemmin kaikki katsantonsa.”

120. Tahtoisitko rakastaa.

”Tahtoisitko rakastaa–
Mie tyoennaen tytoen [18] sinulle,
Sinull’ on ihanat silmaet,
Haenellae syaen suloinen.
Kunpa haenen tietaeisit,
Tok’ et haentae heittaeksi,
Kihlat haenelle laittaisit,
Sormukset sovittelaesit.”

Tahtoisinpa rakastaa–
Ellei kieltaeksi isoni,
Ellei estaeksi emoni;
Veikko on mennyt Wiipurihin,
Siskoni on Pietarissa.

Hyvae kiitos, hyvae laitos;
Saatihinpa nuori sulho [19],
Nuori sulho [20], kaunis sulho [21],
Valkianverevae sulho [22].

121. Avatkame aitoamme.

Avatkame aitoamme,
Potkaskame porttiamme
Laske sulhoa [23] sisaelle!
Jo on sulhonen [24] sisaessa.
Katso sulho [25] kaunoasi,
Kurkistele kultoasi;
Katso yhtae, katso toista,
Katso kaikkien parasta!
Kenen katsot kaunihiksi,
Arvoat parahimmaksi,
Sille iske silmeaesii,

Sille kaettae kaepaehytae;

Akat saakohot sanoa,
Mitae mielensae tekevi.
Juokse sulho [26], jouvu sulho [27],
Liehu sulho [28], lennae sulho [29]!–
Toiset ringissae tanssaa,
Kuki kultansa kanssa.

122. Hyvae ilta lintuseni.

Hyvae ilta lintuseni,
Hyvae ilta kultaseni,
Hyvae ilta nyt minun oma armahani!

Tanssi, tanssi lintuseni,
Tanssi, tanssi kultaseni,
Tanssi, tanssi nyt minun oma armahani!

Seiso, seiso lintuseni,
Seiso, seiso kultaseni,
Seiso, seiso nyt minun oma armahani!

Anna kaettae lintuseni,
Anna kaettae kultaseni,
Anna kaettae nyt minun oma armahani!

Polvin maahan lintuseni,
Polvin maahan kultaseni,
Polvin maahan nyt minun oma armahan!

Kaesi kaulaan lintuseni,
Kaesi kaulaan kultaseni,
Kaesi kaulaan nyt minun oma armahani!

Halausta lintuseni,
Halausta kultaseni,
Halausta nyt minun oma armahani!

Suuta, suuta lintuseni,
Suuta, suuta kultaseni,
Suuta, suuta nyt minun oma armahani!

Taeyysi, taeyysi lintuseni,
Taeyysi, taeyysi nyt minun oma armahani!

Yloes maasta lintuseni,
Yloes maasta kultaseni,
Yloes maasta nyt minun oma armahani!

Jaeae hyvaesti lintuseni,
Jaeae hyvaesti kultaseni,

Jaeae hyvaesti nyt minun oma armahani!

123. Koeyhae ja rikas vouti.

”Minae, minae koeyhae vouti,
Maan moein, senki soein,
Itse jouvuin kulkemahan.
Tytaer varrelle valuvi,
Toinen miehelle menevi,
Ei oo sukkoa sukua,
Eikae lakkia lajia,
Eikae halvinta hametta,
Paitoa pahintakana;
Lehmae kaatui, lammas kuoli,
Kuoli lampahan karitsa.”

”Minae, minae rikas vouti,
Minull’ on riistoa, rahoa,
Tavaroita tallellani,
Paljo pantua olutta,
Kivisessae kellarissa,
Tammisen tapin takana,
Koivuisen korennon alla,
Syoeaeksenne, juoaksenne
Iloikin lyoeaeksenne,
Lehmaen korva leikkaella,
Hevon haentae tyssaeellae.”

124. Hirvenhiihanta.

”Mie olen hirven hiihannassa,
Jalopeuran jaksannassa,
Kaikk’ on kenkaeni kulunna,
Naeitae teitae juostessani,
Samotessani saloja;
Onko hirviae salossa,
Onko naehty naeillae mailla?”–

”Onpa hirviae salossa,
Onpa naehty naeillae mailla,
Oiva hirvi liinaharja;
Taess’ on kaeynyt taeen kesosen
Meiaen herran heinikossa,
Naehty on kanssa kaalimaassa.

Paljo on pahoa tehnyt,
Syoenyt heinaet, maannut marjat,
Kaikki kaalinpaeet kalunna,
Jost’ on vaikia valitus
Ylitse koko kylaemme.

Tapa kohta, kun tavannet,
Lyoe'pae paeaehaen, kun sa loeyaet,
Noua haentae nuolellasi,
Jouahuta jousellasi,
Tahi laske laahingille,
Pyyae pyssysi keralla!"

125. Miksi en vaesyisi.

Heponenki hengaehaevi
Matkan pitkaen mentyaensae,
Rautanenki raukenevi
Kesaeheinaen lyoetyaensae,
Vetonenki vieraehtaevi
Joen polven juostuansa,
Tulonenki tuikahtavi
Yoen pitkaen palettuansa;
Niin miks' en minaei vaesyisi,
Miks' en heikko hengaehaevi,
Miks' en vieno vieraehtaevi,
Miks' en tuhma tuikahtaisi,
Illan pitkiltae iloilta,
Paeivaenlaskun laulamilta?

II. Haeakansan lauluja.

a) Antiaisissa.

126. Onko mitae millaeki?

(Kosiomiehen puoli.)
"Onko teiaen neiollanne
Oman vaerttinaen vaekeae,
Oman hyppisen hyveae,
Oman ketraen kiertaemeae,
Hyvaet hurstin huihukset,
Paeenalaiset paellaehykset;
Sivallukset silkkihuivit,
Vilahukset villavaipat?"

(Kaason puoli.)
"Kyll' on meiaen neiollamme
Oman hyppisen hyveae,
Oman vaerttinaen vaekeae,
Oman ketraen kiertaemeae.
Kyll' on hursti huialeita,
Paeenalaisen paellaereitae;
Vaan onko teiaen sulhollanne
Oman jousen ampumoa,
Oman nuolen noutamoa,

Karhunaljat katteheksi,
Petrantaljat peitteheksi?”

(Kosiomiehen puoli.)

”Kyll’ on meiaen sulhollamme
Oman jousen ampumia,
Oman nuolen noutamia,
Karhunaljat kattehenä,
Petrantaljat peittehenä;
Vaan onko teiaen neiollanne
Wiipurissa viilatuita,
Kaupungissa kaulatuita,
Kesaekuilla kuivatuita,
Pantu paeivaepaistehella,
Vaattehia valkehia,
Talvisotkuja hyviae?”

(Kaason pooli.)

”Kyll’ on meiaen neiollamme
Wiipurissa viilatuita,
Kaupungissa kaulatuita,
Kesaekuilla kuuratuita
Pantu paeivaepaistehella,
Vaattehia valkehia,
Talvisotkuja hyviae;
Vaan onko teiaen sulhollanne
Silkkiset sukansitehet,
Hopiaiset housunnauhat,
Saksansaappahat somaset,
Silkkihuivit siivolliset,
Viien ruplan vilttihattu,
Kuen ruplan vyoe kusakka?”

(Kosiomiehen puoli.)

”Kyll’ on meiaen sulhollamme
Silkkiset sukansitehet,
Hopiaiset housunnauhat,
Saksansaappahat jalassa,
Silkkihuivit siivolliset,
Viien ruplan vilttihattu,
Kuen ruplan vyoe kusakka;
Vaan onko teiaen neiossanne
Kelvollista ketreaejaetae,
Kutojata kunnollista;
Tokko kaeaentyi kaeaerilauta,
Kun orava oksapuussa;
Tokko suihki sukkulainen,
Kun kaerppae kiven kolossa;
Tokko piukki pirran piijit;
Kun tikka puun kupeess?”

(Kaason puoli.)
”Ompa meiaen neiossamme
Kelvollista ketreaejaetae,
Kutojata kunnollista;
Niinpae kaeaentyi kaeaerilauta,
Kun orava oksapuussa;
Niinpae suihki sukkulainen,
Kun kaerppae kiven raossa;
Niinpae piukki pirran piijit,
Kun tikka puun kupeessa.
Vaan onko teiaen sulhossanne
Kylvaejaetae, kyntaejaetae,
Siemenen sirottajata,
Varsan viejeae vaolle,
Mustan ruunan mullokselle?
Onko atransa teraevae,
Sekae luja luottimensa,
Millae nurmi kynnetaehaen,
Kaemaerikkoe kaeaennetaehaen?
Hyvaetkoe huuhtikirvehensae,
Kaunihitko kassaransa,
Jolla kaski kaaetahan,
Lehto lyoeaehaen kumohon?”

127. Kutti, kiitti!

(Kosiomiehen puoli.)
”Kutti, kutti, kaaso rukka!
Kun sie neittaesi naekisit,
Kun sen kaeet kaepaeeleksen
Meiaen sulhon kaettae vasten!”

(Kaason puoli.)
”Ei kutti vaeheaekaenaen,
Pientae pikkuruistakana;
Tuota toivoi meiaen neito,
Tuota toivoi tuon ikaensae,
Kaettaensae kaepaeelevaen
Hyvaen sulhon kaettae vasten.”

(Kosiomiehen puoli.)
”Kutti, kutti, kaaso rukka!
Kun sie neittaesi naekisit,
Kun sen suu sopaeeleksen
Meiaen sulhon suuta vasten!”

(Kaason puoli.)
”Ei kutti vaeheaekaenaen,
Pientae pikkuruistakana;

Tuota toivoi meiaen neito
Kaiken kasvantoajansa,
Suutansa sopaelevan
Hyvaen sulhon suuta vasten.”

(Kosiomiehen puoli.)
”Kutti, kutti, kaaso rukka!
Meiaenp’ oinas vallan otti,
Meiaen paessi paeaelle paeaeasi,
Meiaen karkasi karitsa.”

(Kaason puoli.)
”Ei kutti vaehaeakaenaenae,
Pientae pikkuruistakana;
Tuota toivoi meiaen neito,
Tuota puolen polveansa,
Kaiken mennehen keseae,
Kaiken vuotta voipunutta,
Kahen oetae ollaksensa,
Kolmin koiskaellaksensa.”

(Kosiomiehen puoli.)
”Kutti, kutti, kaaso rukka!
Soeitpae, joitpa neitosesi;
Sinun on tyhjaet istumesi,
Meiaen taeyet vuotehemme.”

(Kaason puoli.)
”Voipa kurjat kuttianne,
Miehen lemmot leikkiaenne;
Millae te kutittleetta!
Emmae syoenyt, enkae juonut,
Enkae syoenyt, enkae juonut,
En pannut pahenemahan,
Vaan panin paranemahan.
Panin kyntaejaen kylelle,
Vakoajan vaipan alle,
Leivaensajaan leuan alle,
Kalansaajan kainalohon,
Hirvenhihtajan hikehen,
Karhunsajaan saunasehen;
Karhuntaaljoihin kaotin,
Vein vehnaehinkalohon,
Ruispurnohon puotin.
Sinne saatin saahun lapsen,
Sinne aiotun asetin;
Annas Jumala aamun tulla,
Tuo Jumala toinen paeivae,
Otan vaatetta vakasta,
Liessinkiae lippahasta,

Millae neittae valmistelen,
Kanaistani kaunistelen—
Jolla peitaen pientae paeaetae,
Katan kaunista hivusta;
Tuonpa kukkana tupahan,
Poeyhaeytaen poeyan paeaehaen,
Ihmisten ihottavaksi,
Kansan katsaheltavaksi.”

128. Katso neitoasi [30]!

(Kosiomiehen puoli)
”Morsian mokalla huulin,
Kaaso kallella kypaerin,
Itse sulhonen surulla;
Katso kaaso neitoasi
Jott’ ei poikisi rekehen,
Satulall’ ei lasta saisi!
Sanoisi satulan syyksi,
Hevonharjan hieromaksi;
Tekis tieltae loeytaemaeksi,
Matkalta tapoamaksi.”

(Kaason puoli.)
”En oo ollut ennenkaenaen,
Pilkkauiikko kenenkaenaen,
Senlaisen semminkaenaen;
Joko vainen joutunenki
Pilkkauiikoksi poloinen?—
Vaan vielae taetae nykyae,
Vielae taellae kymmenellae,
Selvitaeme, seisotame,
Pilkkakirvesten kiasta,
Naurusuien hampahista.—
Muille nauroa pitaevi,
Ei emosen tyttoeloeille,
Ei vaimon vatsanvaeelle;
Muista kummat kuulukohon,
Haetaekellot haeylykoehoen,
Ei emosen tyttoeloeistae,
Ei vaimon vatsanvaeestae.”

129. Kasa kaasolla sylissae.

(Kosiomiehen puoli.)
”Kasa [31] kaasolla sylissae,
Nuoevaimolla nupukka [32]!”

(Kaason puoli.)
”Mitae sie kasasta kaason,

Nupukasta nuoevaimon?–
Taet' ei oo saatuna salassa,
Eikae piilossa pietty;
Taem' on saatu saengyn paeaellae,
Vihityillae vuotehilla,
Lakanoilla lauletuilla,
Siunatuilla paeaesioilla.”

130. Elae ihastu ensi-illalla.

(Kosiomiehen puoli.)
Vuotas mie sanon sanasen,
Virkan vierin sulholleni:
Sulhokainen nuorukainen,
Elae neitoa ihastu,
Elae neion vaattehia;
Elae ensi-illallasi,
Tok' ei vielae toisellana!
Kiitae huomenna hevoista,
Vuonna toissa morsianta,
Kolmanna kotivaevyae,
Itsiaesi et ikaenae!
Moni on neito naitaissa,
Orpana otettaissa,
Portto poisajettaessa,
Luosku luovuteltaessa.
Moni on kaakku kaunis paeaeltae,
Kovin kuorelta siliae,
Vaan on sirkkoja sisaessae,
Akanoina alla kuoren.
Mont' on kantoa kas'ella,
Kaikk' ei koivun kantoloita;
Aeiae neitoja kylaellae,
Ei kaikki hyvaentapoja.

131. Kiitae sulho lykkyaesi.

(Kaason puoli.)
Kiitae sulho lykkyaesi,
Kun kiitaet, hyvinki kiitae!
Hyvaen sait, hyvaen tapasit,
Hyvaen luojaesi lupasi,
Hyvaen antoi armollinen.
Lue kiitokset emolle,
Passipoita vanhemmalle,
Kun tunti tytoen mokoman,
Ja mokoman morsiamen!
Puhas on neiti puolellasi,
Kirkas ompi kihloissasi,
Valkiainen valloissasi,

Soriainen suojaassasi.
Sait sa riskin rinnallesi,
Verevaeisen vierehesi;
Sait sa riskin riihenpuijan,
Hempulaisen heinaenlyoejaen,
Pulskin poukkujen pesijaen,
Varskin vaatetvalkasijan,
Karskin kankahan kutojan.
Niin se piukki pirran aeaeni,
Kun kaeki maeellae kukkui;
Niin se suikki sukkulainen,
Kun kaerppae kiven raossa;
Niin sen kaeaemy kaeaennaetteli,
Kun orava oksasella.

132. Elae vie neittae pahoille.

(Kaason puoli.)
Sulho viljon veikkoseni,
Vielae veikkoa parempi,
Emon lasta armahampi,
Ison lasta laukiampi!
Kuulesta ma kuin sanelen,
Kuin sanelen, kuin puhelen.
Elkaes meiaen neioistamme,
Elkaes viekoe vehkasoille,
Panko parkkihuhmarelle,
Olkileiville otelko;
Ei neittae ison koissa,
Eipae viety vehkasoille,
Pantu parkkihuhmarelle,
Olkileiville otettu.
Aina viilti vehnaesiae,
Katseli kananmunia,
Aamut aittoja availten,
Illat luttia lukoten,
Maitotiinun tienoihilla,
Olutpuolikon povessa.
Elae vainen, sulho rukka,
Kiellae neittae kellarista,
Elae aitasta epeae;
Ei neittae ison koissa,
Eip' on kielty kellarista,
Tok' ei aitasta evaetty.

133. Puolusta neittaesi.

(Kaason puoli.)
Sulhokainen nuorukainen,
Miehen kanta kaunokainen!

Elloes meiaen neioistamme,
Elloes sie pahoin pielkoe;
Seiso seinäenae eessae,
Pysy pihtipuolisena,
Elae anna anopin lyöae,
Elaekae apen torua,
Elae vierahan vihata.
Pere kaeski pieksemaehaen,
Muu vaeki mukittamaha;
Ethaen raahi rankaista
Etkae henno hertaistasi,
Rahan paljon pantuasi,
Enemmaen luettuasi.

134. Neuo sulho neioistasi.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen,
Miehen kanta kaunokainen,
Elkaes meiaen neioistamme,
Elkaes sie pahoin pielkoe,
Elkaes vitsoin vingutelko,
Nahkaruoskin naukutelko;
Eipae neittae ennenkaenae,
Ei neittae ison koissa,
Tok' ei vitsoin vinguteltu,
Nahkaruoskin naukuteltu.
Neuo sulho neitoasi,
Neuo neittae vuotehella,
Opetä oven takana,
Vuosikausi kummassaki;
Yksi vuosi suusanalla,
Toinen silmäen iskemaellae,
Kolmansijalan polulla.
Kun ei sitte siitae huoli,
Ei totelle tuostakana,
Veae vitsa viiakosta,
Tuopa turkin helman alla,
Jolla neuo neitoasi,
Orpanoasi opetat-
Neuo nelisnurkkaisessa,
Sanot sammalhuonehessa,
Kyläkunnan kuulematta,
Sanan saamatta kyläelle.

Elae nurmella nukita,
Pieksae pellon pientarella;
Kuuluisi kumu kyläelle,
Tora toisehen talohon,
Metsaehaen iso meteli,

Naisen itku naapurihin.
Elaekae silmille sipase,
Elae korvia kos'eta;
Kuppi kulmalle tulisi,
Sinimarja silmaen paeaele;
Kylaen kyntaejaet naekisi,
Kylaen paimenet panisi,
Kylaen haukkuisi harakat,
Kysyisi kylaeiset naiset:
”Onko tuo soassa ollut,
Talununna tappeluissa,
Vai onko suen repimae,
Tahi karhun kaapasema-
Vai susiko sulhosesi,
Karhu sulla kaunosesi?”

135. Ansioa myoeten palkka.

(Kaason puoli.)
Sulhokainen nuorukainen,
Miehen kanta kaunokainen!
Kun neittae hyvin pitelet,
Niin hyvaeksi tunnetahan.
Kun tulet apen kotihin,
Ainoan anopin luoksi;
Itseaesi syoetetaehaen,
Syoetetaehaen, juotetahan,
Heposesi riisutahan,
Tallihin talutetahan,
Syoetetaehaen, juotetahan,
Kauravakka kannetahan.

Kun neittae pahoin pitelet,
Niin pahaksi tunnetahan.
Kun tulet apen kotihin,
Ainoan anopin luoksi;
Itseaesi ruoskitahan
Omallasi ruoskallasi,
Heposesi hirtetaehaen
Kokkahan, kujan lakehen,
Omillasi ohjillasi,
Omilla ohjasvarsillasi.

136. Mitae itket neito?

(Morsiamelle tuttaviltansa.)
Mitae itket meiaen neito?–
Itketkoe sie leivaettyttae,
Leivaettyttae, lehmaettyttae,
Vaiko sulhosi soreutta,

Vai emosi armautta?
Siskoseni, ainoseni,
Kanavarsi kaunoseni!
Et sie itke leivaettyttae,
Leivaettyttae, lehmaettyttae,
Etkae sulhosi soreutta,
Et emosi armautta;
Itket kasvon kauneutta,
Sekae hiusten hienoutta,
Kun ne piennae peitetaehaen,
Katetahan kasvavana;
Piennae oot vihille viety,
Lassa pantu lakki paeaehaen.

137. Laehet jaelen jaeaemaettoemaeksi.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Niinkoes luulit neito nuori,
Niinkoe tiesit, jotta luulit,
Tiesit kerran laehtevaesi,
Et aina kaekeaevaesi?–
Jo nyt on liittosi likellae,
Laessae ompi laehtoeaika.
Laehet taestae, kun laehetki,
Taestae kullasta koista,
Ison saamasta salista,
Emon kaunon kartanosta,
Veikon kestikellarista,
Siskon tanssisiltasilta,
Sykysyisen yoen sylihin,
Kevaehisen kieraen paealle;
Ettei jaelki jaeaellae tunnu,
Kieraellae kepiea kenkae,
Jalan isku iljangolla,
Hangella hamosen helma;
Ettei aeiti aeaentae kuule,
Iso ei itkua tajua,
Kujerrust' ei kuule sisko,
Oma veikko vieretystae;
Kuulevat kylaeiset naiset,
Ja kyllin kylaen kasakat.

Voi sinua neito rukka,
Kuinka taiat, kuinka raahit,
Kuinka kuitenkin eroat?–
Emosesi vanhan heitaet
Laeaevaehaen laekaehtymaehaen,
Kujahan kukistumahan,
Kaatumahan kaivotielle;
Isosesi vanhan heitaet

Saunahan savun sekahan,
Kuiva vasta kainalohon.

138. Lae het kukka kulkemahan.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Kuules neiti, kuin sanelen,
Kuin sanelen, kuin puhelen!–
Olit kukka ollessasi,
Kasvaessasi kanarva,
Vesa nuori nostessasi,
Ympynen yletessaasi,
Naeillae pitkillae piholla,
Kaunehilla kartanoilla.
Lae het nyt kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremaehaen,
Taestae kullasta koista,
Kaunihista kartanosta,
Luulet vietaevaen kotihin,
Vietaevaen isosi luoksi,
Ei vieae isosi luoksi,
Vieaehaen isaennaen luoksi.

Lae het kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremaehaen,
Luulet vietaevaen kotihin,
Vietaevaen emosi luoksi;
Ei vieae emosi luoksi,
Vieaehaen emaennaen luoksi.

Lae het kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremaehaen,
Luulet vietaevaen kotihin,
Vietaevaesi veikon luoksi;
Eipae vieae veikon luoksi,
Vieaehaen kytujen luoksi.

Lae het kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremaehaen,
Luulet vietaevaen kotihin,
Vietaevaen sisaren luoksi;
Ei vieae sisaren luoksi,
Vieaehaen natojen luoksi.

Lae het kukka kulkemahan,
Veran nukka vieremaehaen,
Luulet vietaevaen kotihin,
Vietaevaesi vierahiksi
Eipae vieae vierahaksi,
Vieaehaenpae orjuutehen.

139. Toisin toisessa talossa.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Neitokainen nuorukainen,
Kanamarja kaunokainen!
Kasvoit sie talossa taessae,
Korkian isosi koissa,
Kasvoit kukkana kujilla,
Ahomailla mansikkana;
Nousit voille vuotehelta,
Maioille makoamasta
Venymaestae vehnaesille
Pettaejaeisille pehuista.
Kun et voinut voita syoeae,
Sipasit sianlihoa.
Ei ollut huolta ollenkana,
Ajatusta aioinkana;
Annoit huolta honkasien,
Ajatella aiaksien,
Surra suuren suopetaejaen,
Korpikuusen kuikutella.
Sie vaan liehuit lehtyisenae,
Perhosena pyoeraehtelit,
Lennit lintuna lehossa,
Kaevit kanana kartanolla.
Menet toisehen talohon,
Toisehen emon alahan,
Perhesen vierahasen;
Toisin siellae, toisin taeaellae,
Toisin toisessa talossa—
Toisin ukset ulvasevat,
Toisin vierevaet veraejaet,
Sanovat saranarauat.
Et osaa ovissa kaeyae,
Veraejissae vieretellae,
Talon tyttoejen tavalla;
Et tunne puhua tulta
Etkae liettae laemmitteae,
Ensinkaeaeen emaennaen lailla;
Taia et taittoa paerettae
Talon miehen mieltae myoeten,
Sulhosen syaentae myoeten.
Tulet tuttuna tupahan,
Ei ole tuttua tuvassa,
Rakast' ei rahin nenaessae;
Tup' on tyhjae tultuasi,
Autio avattuasi,
Ei isonen armastele,
Eikae aeiti mainittele.

140. Jo nyt vaihoit, minkae vaihoit.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Voi neiti, sisarueni!
Jo nyt vaihoit, minkae vaihoit;
Vaihoit armahan isosi
Appehen anipaha'an,
Vaihoit armahan emosi
Anoppehen ankarahan,
Vaihoit viljon veljyesi
Kyyttaeniskahan kytyhyn,
Vaihoit siskosi siveaen
Naljasilmaehaen natohon,
Vaihoit liinavuotehesi
Nokisihin nuotioihin,
Vaihoit valkiat vetesi
Likaisihin liettehisin,
Vaihoit hiekkarannikkosi
Mustihin muraperihin,
Vaihoit armahat ahosi
Kanarvikko kankahisin,
Vaihoit marjaiset maekesi
Kaskikantoihin kovihin.

141. Luulitko huolet loppuvan?

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Niinkoe luulit meiaen neito,
Niinkoe kasvava kananen,
Huolet loppui, tyoet vaeheni,
Taemaen illan istumilla,
Taemaen aamun astumilla,
Keskiaevaen keikkumilla;
Maata sinne vietaevaesi,
Unille otettavasi?—
Eip' on maata vieae'kaenae,
Unille oteta'kana;
Vasta valvoa pitaevi,
Vasta huolta hoivatahan,
Ajatusta annetahan,
Pannahan pahoa mieltae,
Liikamieltae liitetaehaen.
Kunis huiskit hunnutonna,
Sinis huiskit huoletonna,
Kunis liikuit liinatonna,
Liikuit liioitta sanoitta;
Aesken huntu huolta tuopi,
Palttina pahoa mieltae,
Liina liikoja sanoja,

pellava peraettoemiae.

142. Laeksit kouluhuu kotoa.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Niinkoe luulit neito nuori,
Niinkoe tiesit, jotta luulit,
Luulit yoeksi laehtevaesi,
Kaeyae paeivaeksi kaekesit?–
Etpae yoeksi lahtenynnae,
Etkae yoeksi, et kaheksi;
Laeksit kaikeksi iaeksi,
Kuuksi paeivaeksi katosit.
Laeksit kouluhun kotoa,
Piinahan ison pihoilta;
Kova on koulu kaeyaeksesi,
Piina pitkae ollaksesi,
Ikaevae eleaeksesi.
Siell' on ohjat ostettuna,
Valmistettu vankirauat,
Ei ketaenae muita vasten,
Vasten vaivaista sinua,
Ja kohti kovaosaista.
Kyllae saat kokea koito,
Kokea kovaosainen,
Apen luista leukaluuta,
Anopin kivistae kieltae,
Ky'yn kylmiae sanoja,
Naon niskan nakkeloita;
Appi on karhu kartanolla,
Anoppi susi supussa,
Kyty kyinae kynnyksellae,
Nato nauloina ovella.

143. Apiat ativoreisut.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Neitonen sinae sisari!
Mit' olet pahoilla mielin,
Alla kulman kuurullasi?–
Etkoe muista, kuin sanelin:
”Elae sulhoon ihastu,
Elae sulhon vaattehisin;
Sulholl' on suen ikenet,
Revon kuokot kormanossa,
Karhun maksat kainalossa,
Verenjuojan veitsi vyoellae,
Jolla paeaetae piirtelevi,
Selkeae sirettelevi.”–
Et sinae sitae totellut,

Et kuullut minun sanoa;
Sie vaan sulhoon ihastuit,
Sekae sulhon vaattehisin.
Kerran laehteae kaekesit,
Kerran toisen toivottelit,
Laehteae emon eloilta,
Vanhan taaton tanhuilta,
Viertae maille vierahille,
Kaeyae kaeskemaettoemille,
Miniaeksi miehelaehaen,
Orjaksi anoppelahan.
Niinkoe luulit neito nuori,
Niinkoe kasvava kananen,
Ativoihin vietaevaesi,
Oljamiin otettavasi?–
Siell' on ouot oljareisut,
Apiat ativoreisut
Halko pitkae piirasina,
Seivaes saerpimen siassa,
Hamara sianlihoina,
Nyrkki voina vehnaeisinae.

144. Heitaen suoni, heitaen maani.

(Morsian laehtiessaensae.)
Heitaen suoni, heitaen maani,
Heitaen heinikkopihani,
Heitaen valkiat veteni,
Heitaen hietarantaseni,
Kylpiae kylaen akoille,
Pasikoia paimenille.
Suot heitaen sorehtijoille,
Sekae maat maleksijoille,
Pihat pitkin juoksijoille,
Aitavieret astujille,
Seinaevieret seisojille,
Kujovieret kulkijoille,
Ison niityt ilveksille,
Peuroille isoni pellot,
Ahot hanhien asua,
Lintujen lehot levaetae.
Laehen taestae, kun laehenki,
Toisen laehtevaen keralla,
Kanssa toisen karkulaisen:
Laehen pois talosta taestae,
Ison saamasta salista,
Veikon kestikellarista,
Sykysyisen yoen sylihin,
Kevaehisen kieran paealle,
Jottei jaelki jaeaellae tunnu,

Jaelki jaeaelae, tierä tiellae,
Jalan isku iljangolla,
Hangella hamosen toimi,
Helman hiepsintae lumella;
Ettei aeiti aeentae kuule,
Iso ei kuule itkuani,
Ikaevissae itkevaeni,
Parkuvan pahoissa mielin.

145. Laeyli laehteae, laeyli ilman.

(Morsian laehtiessaensae.)

Laeyli laehteae tulevi,
Laeyli olla laehtemaettae;
Laehteae toki tulevi,
Kun on luotu laehtemaehaen,
Korkiammastai koista,
Matalampihin majoihin,
Rikkahammiltai eloilta,
Koeyhempihin kellarihin.
Niinp' on neiti luotunaki,
Tytaer tuuviteltunaki,
Taattolasta miehelaehaen,
Miehelaestae tuonelahan.
Laessae on nyt muien laehtoe,
Liki saanut muien liitto,
Minun on laehtoeni laehemmae,
Minun liittoni likemmae.
Laehen pois talosta taestae,
Taestae kuulusta koista,
Honkaisista huonehista,
Lautakatto kartanoista,
Petaejaeisihin pesihin,
Koivuisihin koppeloihin.
Heitaen Kiesuksen siahan,
Maarian taehaen majahan;
Hyv' on toiste tullakseni,
Kensti keikutellakseni,
Ennentuttuhun tupahan,
Emon kaunon kartanohon.

146. Ei toiste tunneta'kaan.

(Morsian laehtiessaensae.)

Laehen nyt talosta taestae,
Korkian ison koista,
Heitaen vanhat valamani,
Entiset elosiani;
Hyv' on toiste tullakseni,
Kaunis kaaputellakseni.

Tulen toiste, kun tulenki,
Ilman teiaen kutsumata,
Hyv' ois tulla kutsumalla;
Ette kutsu kuitenkaena.

Sitte toiste tullessani,
Kotihini kaeyessaeni,
Ei minua muut ne tunne,
Kun ne kaksi kappaletta:
Alimmainen aian vitsa,
Perimmaeinen pellon seivaes,
Nuo on piennaes pistaemaeni,
Neitona vitsastamani.

Emoni mahova lehmae,
Minun nuorra juottamani,
Vasikkana vaalimani,
Ammoa rikuttelevi,
Pitkillae piharikoilla,
Talvisilla tanterilla;
Se tuo tuntenee minua
Kotoiseksi tyttaareksi.

Isoni iki oronen,
Minun piennaes syoettaemaeni,
Neitona apattamani,
Hirnuu rikuttelevi,
Pitkillae piharikoilla,
Talvisilla tanterilla;
Se tuo tuntenee minua
Kotoiseksi tyttaareksi.
Veikkoni kotoinen koira,
Minun piennaes syoettaemaeni,
Neitona opastamani,
Haukkua rikuttelevi,
Pitkillae piharikoilla,
Talvisilla tanterilla;
Se tuo tuntenee minua
Kotoiseksi tyttaareksi.
Muut ne ei minua tunne
Kotihini tultuani,
Vaikk' on vanhat valkameni,
Entiset elosiani.

147. Muuttunut koti.

(Morsian lahtiessaensaes.)
Laehen kurja kulkemahan,
Vaivainen vaeltamahan;
En tule kotihin ennen,

Kun oman orihin reessae,
Oma poika ohjillani,
Saamani satulan paeaellae,
Kantamani kannuksilla.
Sitte tuonne tullessani
Ison entisen pihoille,
Noin ne vaakkuvat varikset,
Harakat hakahtelevi,
Ison pitkillae pihoilla,
Tasaisilla tanterilla:
”Mitae sie tulit kotihin
Kuta kurja kuulemahan?–
Jo on kuollunna isosi,
Kaonmunna kantajasi;
Veikko istuu ison siassa,
Veljen vaimo emon tilalla.”

Menen mie toki pihalle,
Ajan porstuan etehen.
Vuotan viikon veikkoani
Riisumahan rinnuksia,
Aisoja alentamahan.
Eipae veikko tulle’kana,
Itse riisun rinnukseni,
Itse aisani alennan.
Vielae vuotan veikkoani
Tuosta kaeymaehaen tupahan;
Eipae veikko tulle’kana,
Itse tungeme tupahan,
Annan kaettae kaeaekaeselle,
Kylm’ on kaeaekae kaettae vasten.

Sitte tultua tupahan
Ovensuuhun seisotame,
Ovensuuhun, orren alle,
Kattilan pitotiloille,
Koriat kotoiset naiset
Ei tulla likistaemaehaen,
Kaeyae kaettae antamahan.
Koria minae itseki,
En mene likistaemaehaen,
Kaey en kaettae antamahan.
Pistaen kaettae hiilokselle,
Hiilet kylmaet hiiloksessa,
Pistaen kaettae kiukoalle,
Kivet kylmaet kiukoassa.

Veikko penkillae venyvi,
Syli syttae hartioilla,
Vaaksa muulla vartalolla,

Kyynaerae kyentae paeaessae,
Kortteli kovaa nokea.

Kysyi veikko vierahalta:
”Mistae vieras veen takoa?”–
”Minae vanhin sikkojasi,
Ensimmäinen emosi lapsi.”
Kun loeyaet emosi vanhan
Laeavaehaen laekahtynehen,
Kuollehen kupo sylihin.

Itke, itke meiaen neito!
Kun itket, hyvinki itke.
Kun et itke itkettaeissae,
Itket toiste tullessasi,
Kun tulet veikon kotihin,
Kun loeyaet veikkosi verevaen
Vainiolle vaipunehen,
Metsaehaen menettynehen.

Itke, itke meiaen neito!
Kun itket hyvinki itke.
Kun et itke itkettaeissae,
Itket toiste tullessasi,
Kun tulet siskon kotihin,
Kun loeyaet siskosi siveaen
Sotkutiellae sortunehen,
Jaeaeneen karttu kainalohon.

149. Kutti, kutti, neito rukka.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)
Siskoseni, ainoseni,
Kanavarsi kaunoseni!
Enkoe mie sanonut sulle,
Sanonut saoini kerroin:
”Elae kuusissa kuhaja,
Naerhillae naeyttelete;
Elae puissa puittelete,
Oksilla ojentelete!”–
Et sinae sitae totellut,
Et kuullut minun sanoa;
Sie vaan kuusissa kuhasit,
Naerhillae naeyttelit,
Sinae puissa puittelit,
Oksilla ojentelit.

Kutti, kiitti, neito rukka!
Enkoe mie sanonut sulle,
Sanonut taemaen kevaettae,

Taemaen syystae syylaetellyt:
”Tehkaemes kivinen linna,
Salasauna salvatkame,
Salasauna, piilopirtti,
Keskellen meren selaeistae,
Jossa piikoja piellae,
Kanojamme kasvatella,
Ettei paeaese Suomen sulhot,
Suomen sulhot, maan kosijat.”

Noinpa aina neittaa neuoin,
Orpanoani opetin:
”Kun tulevi Suomen sulhot,
Suomen sulhot, maan kosijat,
Sinae vastahan sanele,
Ja puhele puoleltasi:
Tupa on tehty miesten tulla,
Talli seisoa oritten:
En laehe revon rekehen,
Suen juoksevan jaelille,
Laehe en karhun kantapaeille,
Enkae korjahan kosijan.”
Et sinae sitae totellut,
Et kuullut minun sanoa;
Laeksit sie revon rekehen,
Suen juoksevan jaelille,
Laeksit karhun kantapaeille,
Sekae korjahan kosijan.

Kutti, kutti, neito rukka!
Kuules vieläe, kuin sanelen:
”Kun olit rakas rahoin,
Kaepaes kaettae antamahan,
Niin ole rakas rekehen,
Sekae sievae laehtemaehaen.
Kaepaes kaeymaehaen kylaehaen;
Ori suitsia purevi,
Rautoja ratustelevi,
Reki neittaa vuottelevi.”

150. Elae itke neito rukka.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)
Elae itke neito rukka!–
Ei sua etaeaele vieae,
Ei vieae vesien taaksi,
Saksanmaalle saatettane;
Vieaehaen vaehaesen maitse,
Yli salmen saatetahan,
Yli kynnyksen kylaehaen,

Poikki pellon naapurihin;
Turkki tuoahan jaelestae,
Vaippa vasta saatanehe.

Elae itke melaen neito,
Elloes olko millaeskaenae,
Alla paein, pahoilla mielin,
Alla kulman kuurullasi;
Et sie vierryt vehkasoille,
Puonnut parkkipuolikolle;
Ruispernohon putosit,
Kaauit kaura-ammiohon.

151. Mitae neien itkemistae.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Mitae neien itkemistae,
Suuresti sureksimista!–
Ei ole it'ettaeviae,
Suuresti surettavia;
Kun katsot kupehellesi,
Oikialle puolellesi,
Onpa sulho suojassasi,
Mies verevae vieressaesi,
Luonasi lohikalanen,
Lohenpoika puolellasi;
Hyvae mies, hyvae heponen
Talon kanta kaikenlainen,
Sulho suotuinen keralla,
Kalevainen kannallasi.
Kiitae neito lykkyaes,
Kun kiitaet, hyvinki kiitae;
Hyvaen sait, hyvaen tapasit,
Hyvaen luojaesi lupasi,
Hyvaen antoi armollinen;
Hyvaen osmon ohjillesi,
Kalevaisen kannoillesi.
Eipae tuo tok laiska liene,
Kyll' on vaattehet vakaiset,
Vyoellae kussakka koria,
Lippahattu, komppakengaet;
Ei tuo virsi viinan kanssa,
Ei tussaa tupakka suussa.
Lue kiitokset emolle,
Passipoita vanhemmalle,
Kun tuuti pojan mokoman
Ja sorian sulhokaisen;
Tuuti turvaksi sinulle,
Varoiksesi vaapotteli.

152. Tapa toinen ottaminen.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Vielae neittaa neuotahan,
Orpoa opetetahan—
Kuules neiti, kuin sanelen,
Kuin sanelen, kuin puhelen:
Menet toisehen talohon,
Toisehen emon alahan,
Perehesen vierahasen;
Toisin siellae, toisin taeaeliae,
Toisin toisessa talossa,
Perehessae vierahassa—
Tap' on toinen ottaminen,
Entinen unohtaminen.
Pitaeisi sinun piteae
Paeae tarkka, tania mieli,
Ymmaerrys yhentasainen,
Iltasella silmaet virkut
Valkiita virittaemaehaen,
Aamusella korvat tarkat
Kukon aeaentae kuulemahan.
Konsa kukko kerran lauloi,
Lauloi kerran, lauloi toisen,
Silloin aika nosta nuoren,
Hetki haikia havata.
Kons' ei kukko laulakana,
Ei aeaennae isaennaen lintu;
Piae kuuta kukkonasi,
Otavaista oppinasi.
Kaey sie ulkona usein,
Kaey sie kuuta katsomassa,
Otavaista oppimassa,
Taehtiae taehyaemaessae;
Konsa oikein otava,
Sarvet suorahan suvehen,
Pursto perin pohjaisehen,
Silloin nuorten nousuaika,
Vanhojen lepuuaika.
Silloin aikani sinunki
Nosta luota nuoren sulhon,
Viereltae verevaen sulhon,
Saapa tulta tuhkasista,
Valkiata vakkasesta.
Kun ei tulta tuhkasissa,
Valkiata vakkasessa,
Kutkuttele kullaistasi,
Katkuttele kaunoistasi:
”Anna tulta armaiseni,
Valkiaista marjaseni!”

Saat sie piitae pikkuruisen,
 Tauloa taki vaehaesen;
 Iske tuli tuikahuta,
 Tikkurintahan viritae.
 Laehe laeaevaehaen samalla
 Laeaeenimaeaeen emaennaen laeaevae;
 Kaey sie kuunnellen kujassa,
 Kuunnellen kujan takana,
 Ammoiko anopin lehmae,
 Hirnuiko apen hevonen,
 Ky'yn lehmae kytkaeisevi,
 Naukasee naon vasikka,
 Heinaen hienon heittaetaeistae,
 Apilan ojentajaista.
 Kaey kujaset kuukistellen,
 Laeaevaeenpohjat laengistellen,
 Olet lehmille ojenna,
 Heposelle heinaet heitae,
 Heinaet varsoille valitse.
 Katso karkkokarsinoa,
 Emaelammaslattiata,
 Luo silmaet sikoini paeaele;
 Elae sie sioille singu,
 Elae potki porsahia,
 Kanna kaukalo sioille,
 Purtilonsa porsahille.
 Kun sitte tulet tupahan,
 Tule kolmena tupahan,
 Tuo sie luuat, tuo sie lunta,
 Itse tule kolmantena.
 Kun sie lattiita lakaset,
 Elae lapsia lakase;
 Nosta lapset laavitsalle!
 Pese silmaet, paeae silitae,
 Anna leipeae kaetehen,
 Vuole voita leivaen paeaele;
 Kun ei leipeae talossa,
 Anna lastunen kaetehen.

153. Elae moiti anoppiasi.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Kuules sisko, kuin sanelen,
 Kun nyt menet miehelaehaen,
 Kaeyt sinae kylaessae kerran,
 Pellon poikki naapurissa;
 Kysyvaet kylaaiset naiset:
 ”Antoiko anoppi voita,
 Kun ennen emo kotona?” –
 Elloes konsana sanoko:

”Ei anna anoppi voita.”
Sano aina annettavan,
Kapustalla kannettavan,
Jos kerran kesaessae saanet,
Senki toisen talvellista.–
Kun sie leikkoat lihoa,
Eli viilet vehnaeisiae,
Saere veitsesi kivehen,
Karahuta kalliohon,
Syoeae sulholta lihoa,
Viiltae vehnaepiirasia.

154. Miehen mielen nouto.

(Vaehaeonnisen naisen neuo morsiamelle.)

Kuules sisko, kuin sanelen,
Kun meet toisehen talohon,
Elae nenaie miehen mieltae,
Miehen mieltae, kiurun kieltae,
Niinkun mie poloinen nouvin.
Lihat laitoin, leivaet laitoin,
Voit laitoin, oluet laitoin,
Viinat ostin Wiipurista,
Oluet omilta mailta.
Kaevin sitte makoamahan,
Otti yoeksi vierehensae,
Antoi kyllae kyynaesvartta,
Viljalta vihaista kaettae.
Kylm’ oli kylki maatakseni,
Selkae vielaeki vilumpi;
Nousin kylmaeltae kyleltae,
Viluiselta vuotehelta,
Sulho suoriheen jaelestae,
Tukat tuulelle jakeli,
Hapseni hajottelevi.

155. Kotihia heittaemisiet.

(Morsiamelle tuttaviltansa.)

Neitokainen nuorukainen,
Kanamarja kaunokainen,
Kun meet toisehen talohon,
Ne kolme kotihin heitae:
Paeivaen eilliset unokset,
Emon armahat sanaset,
Joka kirnun pettaejaeisiet.
Muista kaikki muut kalusi,
Unikonttisi uneuta;
Heitae uunille unesi,
Pankolle pahat tapasi,

Laiskuutesi lattialle.

Kaikki laiskuus lakata,
Kaikki uneuta unesi,
Emoas' elae uneuta,
Elae iltaistumissa,
Aamuahkeroisissana;
Emo on naehnyt suuren vaivan,
Kantaja kovan kokenut,
Saunamaassa maatessansa,
Olkiloilla ollessansa,
Levaetessaensae pehuilla.

156. Ken meitae veelle viepi.

(Morsiamen kotivaeki.)
Lenti taenne musta lintu,
Laepi korven koikutteli,
Korppi lenti halki korven,
Sammakko salon laevitse,
Suostutteli meiltae sorsan,
Maanitteli meiltae marjan;
Otti tuo omenan meiltae,
Vietteli veen kalasen,
Petti pienillae rahoilla,
Hopehilla houkutteli.
Ken meitae veelle viepi,
Ken joelle juohattavi?–
Saapi saavit seistaeksensae,
Kolataksensa korennat,
Ja kapat kalataksensa;
Piintyvaet pikarin laiat,
Tuopin korvat tummenevat.

b) Haeissae.

157. Oisiko lupa kysyae.

(Sulholle kotivaeki.)
Oisiko lupa kysyae,
Saisiko sitae sanoa,
Mitae mielehen tulevi,
Kerkiaevi kielelleni;
Saisiko sanoakseni,
Lupoa kysyaekseni:
Kaevitkoe tiesi tervehenae,
Matkasitko mainehitta,
Tuluksitta pitkaet matkat,
Matkat suuret valkiatta,
Kun laehit anopin luoksi,

Ainoan apen kotihin?
Oliko viinat kuurittuna,
Vai oli vasta aiottuna;
Jok' oli leivaet leivottuna,
Vai oli vasta aiottuna?
Syoetettiinkoe teitae siellae
Lestyin leivin, pestyin poeyvin;
Juotettiinko teitae siellae
Olusilla otraisilla;
Syoetettiinkoe sinun orosi
Portahilta pyoeriviltae;
Juotettiinko sinun orosi
Lahteheltae laeikkyvaeltae?

158. Tokko naeit mitae tullessa.

(Morsiamelle sulhon heimo.)

Hyvae neito, kaunis neito!
Tuotapa kysyn sinulta:
Tokko taenne tullessanne,
Tokko taisi tamma juosta,
Orit konsti kompotella,
Ruuna ruskia ravata?

Hyvae neito, kaunis neito!
Tuotapa kysyn sinulta:
Tokko taenne tullessanne,
Notkot nousi, maet aleni,
Kumpareet kukertelihen,
Rauniot rakentelihen,
Kivet pienet piehtaroitsi,
Jaerven rannat roikkaeli?

Hyvae neito, kaunis neito!
Tuotapa kysyn sinulta:
Naeitkoe taenne tullessasi
Kekoja keraeperiae,
Naesaepaeitae naerttehia?–
Ne kaikki taemaen talosen,
Taemaen sulhon kyntaemiae,
Kyntaemiae, kylvaemiae.

Hyvae neito, kaunis neito!
Kun tunsit talohon tulla,
Niin tunne talossa olla;
Ei meillae surulla syoeae,
Ei eletae huolen kanssa–
Maitotiinu on tietysaesi,
Piossasi piimaepyty
Voivatinen vallassasi.

159. Voi veikko, mitae vetelet.

(Kylaelaiset lommaavat morsianta.)

Voi veikko, mitae vetelet,
Tervaskannon kauneutta,
Pikitynnyrin pituutta,
Kerinkannan korkeutta!
Kaekesit kaekoesen tuoa,
Kuletella kukkulinnun,
Tuoa maalta maan parahan,
Veeltae valkian valita;
Ei kaeki kaetehen saanut,
Kukkulintu kumppaliksi,
Veelt' et valkiita valinnut,
Tuonut maalta maan parasta.
Puuttui konna koprihisi,
Sammakko satimehesi;
Saitp' on suolta suovariksen,
Aialta ajoharakan,
Korpin korpinotkelmalta,
Pellolta pelotuslinnun,
Mustan linnun mullokselta;
Loeysit nartun naurismaasta,
Nirtun niintae kiskomasta;
Narttu naukui, nirttu niukui,
Sulhon tullessa laehelle.

160. Kirkas neiti kihloissasi.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen!
Katsos meiaen neioistamme;
On kun puola puolikypsi,
Tahi mansikka maeellae.
Puhas on pulmonen lumella,
Puhtahampi puolellasi;
Valkia merellae vaaksi,
Valkiampi valloissasi;
Soria merellae sorsa,
Soriampi suojuassasi;
Kirkas tahti taivahalla,
Kirkkahampi kihloissasi.
Et oisi Savosta saanut,
Et tuonut Turustakana,
Tavannut Wiron takoa,
Vetaenyt Wenaeeheltae,
Niin soriita neitokaista,
Mokomata morsianta;
Silmaet maksavat sinisen,

Poski puhtahan punaisen,
Varsi valkian paperin.

161. Kutti, kutti, sulho rukka.

(Morsiamen lommaaajat.)

Sulho viljon veljyeni!
Sanoit sie pahan sanasen;
Sanoit saavasi sataisen,
Tuovasi tuhannen neien;
Et sataista saanutkana,
Tuonut et tuhannen neittaa.
Sait su'un sukattomia,
Lajin kintahattomia.
Mitae lie tehnyynnae ikaensae,
Kuta mennehen kesosen,
Ei kutonut kintahia,
Suoritellut sukkasia;
Hiiret kopsassa kopasi,
Hoerppaekorvat lippahassa.

Kutti, kutti, sulho rukka!

Tuota toivotit ikaesi,
Tuota puolen polveasi,
Kaekesit taemaen kesosen;
Sanoit saavasi sarasen,
Apilaisen ottavasi,
Sorsan suosittellehesi,
Vesilinnun vienehesi.
Sait sinae hyvaen sarasen,
Armahan apilasheinaen—
Loeysit tieltae tervaskannon,
Leppaepoekkeloen lehosta.
Talven on tateessa maannut,
Kuukauen hevuskujassa,
Viel' on silmaet siistimaettae,
Kaikki kasvot kaavimatta.

162. Laajasukuinen neiti.

(Kaason puoli.)

Sulhokainen nuorukainen,
Rahan kanta kaunokainen,
Elloes meiaen neioistamme
Sanoko suvuttomaksi,
Laatiko lajittomaksi,
Tehkoe tietamaettoemaeksi!
Onpa meiaen neiollamme
Suku suuri, laji laaja;
Kappa ois kylveae papuja,

Jyvae kullenki tulisi,
Kappa ois panna pellavaista,
Kuitu kullenki tulisi.

Sulhokainen nuorukainen,
Rahan kanta kaunokainen,
Elloes meiaen neioistamme
Toki tuhmaksi hokeko,
Typeraeksi tunnustelko,
Saamattomaksi sanoko!
Mene sulho seppaelaehaen,
Tietaepaes teraevae rauta,
Tietae viikate teraevae;
Vaali vartehen hyvaehaen,
Vestele veraejaen suussa,
Kannon paeaessae kalkuttele.
Kun tulevi paeivaepaiste,
Viepa neittae nurmen paeaelle,
Sitte heinae herskaehaevi,
Sekae jussi jurskahtavi,
Kova heinae korskahtavi,
Suolaheinae saeikaehaevi,
Vihvilainen viuskahtavi,
Maetaes myoetaehaen menevi,
Kulo kaeypi kellellehen,
Vesan kanta katkiavi.

163. Kaason kauneus.

(Kosiomiehen puoli.)
Hyvae kaaso, kaunis kaaso,
Valkianverevae kaaso;
Kaunis kaaso kengaeltaeki,
Silmiltae sitaei parempi.
Niinp' on kaaso kengitetty,
Kun on kelkka talloitettu;
Niinp' on kaason silmaet paeaessae,
Kun harakan pakkasella.

(Kaason puoli.)
Niinp' on kaaso kengitetty,
Kun hevonen rauoitettu;
Niin on kaason silmaet paeaessae,
Kun on taehet taivahalla.

164. Kaason istunta.

(Kosiomiehen puoli.)
Istu, istu kaaso rukka!
Kun istut, hyvinki istu;

Istu puhki puinen penkki,
Halki lautainen lavitsa,
Seinaet sienille maeraennae,
Katso halki harjahirsi.

(Kaaso.)

Niinkoe teill' on hoikat hongat,
Sekae pehmiaet petaejaet,
Ettei kestae kaason olla,
Nuoevaimon vaivutella,
Taemaen illan istumilla,
Taemaen aamun astumilla?–
Enmae istu penkillaanne,
Enkae seiso sillallanne;
Istun hieprahelmoillani,
Seison kenstikengillaeni.
Vain en istu ensinkaenaen,
Enkae seiso semminkaenaen,
Ennenkuin sulkani sulavi,
Hoeyheneni laempiaevi.

165. Kaason laempimaen saanta.

(Kosiomielen puoli.)

Kun lienet kovin vilussa,
Nouse kaaso kiukoalle,
Liesipankolle panete;
Pane jalka patsahalle,
Toinen orrelle ojenna,
Helmat lieskahan levitae;
Siinae sulkasi sulavi,
Hoeyhensesi laempiaevi.

(Kaaso.)

Nouskohon nokiset velhot,
Saakohon tulipunaiset,
Nokianne nuohomahan,
Karstojanne kaavimahan!
Piruko taestae piiat otti,
Lempo ampui leskieukot,
Nokiloita nuohomasta,
Karstoja karistamasta?
Eikae tuoa kaason syoeae,
Nuoevaimon nunnostella;
Lepillenkoe lehmaet lypsi,
Kannoille muni kananne?

166. Kaason syoetaentae.

(Kosiomiehen puoli.)

Hyvae kaaso, kaunis kaaso,
Valkianverevae kaaso!
Kun lienet kovin naelaessae,
Istunet rokan himolla,
Kuoli muinen musta ruuna,
Vaipui valkia hevonen,
Kuoli Kontisen kujahan,
Kylloesen kylyn etehen.
Tuoll' on raato rauniolla,
Paeaekontti koan takana;
Sen on keuhot keittaemaettae,
Kapiot kaluamatta.
Siin' on kaason kyllin syoeae,
Nuoevaimon nunnostella.

(Kaaso.)

Nouskohon kontio kolosta,
Havun alta haarakynsi,
Kiven alta kiskosilmae,
Viiasta vihainen kissa,
Ruunianne ruhtomahan,
Tammojanne tahtomahan,
Orittanne ottamahan,
Lehmiaenne leikkomahan!
Missaepae hukka huikuroivi,
Metsaen vihko viehkuroivi,
Kun ei karjassa kahua,
Liehu lehmien seassa?

167. Maata menentae.

Hyvae kaaso, kaunis kaaso,
Valkianverevae kaaso!
Jo ois aika maata mennae,
Liitto liipata levolle;
Kukot laulavat kylaellae,
Hoikkasaeaeret hoiloavat.

(Kaaso.)

Aesken aika maata mennae,
Liitto liipata levolle,
Kun mun sulkani sulaisi,
Hoeyheneni laempiaeisi.
Vai joko vaivainen varajat,
Tynnyrisi tyhjenevaen,
Puolikkosi puolenevan?—
Vast' on kerta keitettynae
Kiiskiae kirokaloja,
Ahvenia ruotaisia;
Tuoppi on tuotuna olutta,

Ei sekaena meitae vasten,
Vasten muita vierahia.

168. Kaason juomiset.

(Kosiomiehen puoli.)
Hyvae kaaso, kaunis kaaso,
Kaaso valkianverevae!
Ootko Valtalan vasikka,
Vaiko Puntalan Punikki
Tynnyrien tyhjentaetae,
Puolikkojen puolentaeta?–
Kun lienet olven himolla,
Eli taarin tarpehella,
Kyll' on meillae kystae vettae,
Paljo pantua olutta,
Kellarit teloja taeynnae,
Telat taeynnae tynnyriae.
Kun ei siitae kyllae liene,
Tahi ei tulle tarpehiksi;
Viel' on tamma tanhualla,
Liinaharja liettehessa,
Laeaevaessa Punikki lehmae,
Toinen Kyyttoe kytkyessa
Joka laski laarin viinan,
Hyvaen juomisen jorotti.

(Kaaso.)
En oo taenne laehtenyynnae,
Enpae oluen himolla,
Enkae taarin tarpehella;
Olutt' on kotonaniki,
Taaria talossaniki;
Vaap' on laeksin katsomahan
Pienen lintuni peseae,
Varpuseni vainioa.
Kohta taestae kolkan kaeaennaen,
Kolkan kaeaennaen, toisen vaeaennaen
Taestae tuhmasta tuvasta,
Kamalasta kartanosta;
Heitaen taenne herttaseni,
Taenne kaunoni kaotan;
Suojelkohon suuri Jumala,
Kaikkivalta varjelkohon,
Ettei huomenna katuisi,
Paeivaen paeaestae peljaestyisi.
Naeitae outoja ovia,
Veraejiae vierahia.

169. Kosiomiehen ylistys.

Kuules sie tuhannen vanha,
Ja vanhin kosiomiesi!
Tuo hattu, jok' on sinulla,
Tuot ei kannaa kaikki miehet,
Eikae pojat puoletkana,
Kolmannetkana kosijat.
Verka on Wirosta saatu,
Saeteristae saeaelitetty,
Puuhka on tuotuna Turusta,
Saksan linnasta sametti.
Vaehae paitoa naekyvi,
Pikkarainen pilkottavi,
Paita kun papin paperi,
Kirkkoherran kirjanlehti,
Oman kultansa kutoma,
Kaunosensa kalkuttama;
Ommeltu oravakynsin,
Naeaetaekynsin naestaeelty,
Tinaneuloin tikkaeltu.

III. Paimenlauluja.

170. Kukkalatva kuusi.

"Marisenko, marjasenko,
Punaposki puolasko!
Kaevitkoe tuon maekoesen alla,
Viheriaeisen vierun alla?" –
"Kaevin kerran, kun kaevinki."
"Mitaes naeit kaeyessaesi?" –
"Naein kuusen kukkalatvan,
Ja haavan halialatvan;
Ison kuusen kukkalatvan,
Emon haavan halialatvan."
"Konsa sen kotihin tuomma!"
"Illan tullen, paeivaen mennen,
Karjan tullessa kotihin,
Kylyloeylyn loeyhkaetessae."

171. Mipae paimenten olla?

Mipae meiaen paimenien,
Kupa karjan kaitsijojen? –
Ei ole paha paimenien,
Pah' ei karjan kaitsijojen;
Kiikumma joka kivellae,
Laulamma joka maeellae,
Joka suolla soittelemma,
Lyoemmae leikkiae aholla,

Syoemmae maalta mansikoita,
Ja juomma joesta vettae.
Marjat kasvon kaunistavi,
Puolukat punertelevi,
Vesi ei voimoa vaehenna,
Jokivesi ei varsinkana.

172. Tule taenne!

Tule taenne tyttoepaimen [33],
Taeaell' on toinen poikapaimen [34];
Taeaell' on karjat kaunihimmat,
Taeaellae kellot kuulusimmat,
Taeaell' on mansikat makiat,
Taeaellae lillikat lihavat,
Taeaellae puolat puolikypset,
Vatut vaaran rintehellae.

Kuti, kuti, kultaseni,
Tule taenne turkkaseni!
Taeaell' on kaunis karjan kaeyae,
Armas paimenten asua;
Pohjaspuolella maekoenen,
Paeivaenpuolella puronen,
Lehtomaita luotehesen,
Itaehaen isot ahoset.
Kuti, kuti, kultaseni,
Tule taenne turkkaseni!
Taeaell' on suuri sulhosesi [35],
Kaunis kasvin kumppalisi;
Sopisipa suuta antaa,
Kun olisi kahen valta.

173. Missae armahani?

Miss' on, kussa minun hyvaeni,
Miss' asuvi armahani,
Missae istuvi iloni,
Maalla kulla marjaseni?–
Kuulu ei aeaentaevaen ahoilla,
Lyoevaen leikkiae lehoissa,
Ei kuulu saloilla soitto,
Ei kukunta kunnahilta,
Oisko armas astumassa,
Marjan matelemassa,
Oma kulta kulkemassa,
Valkia vaeltamassa;
Toisin torveni puhuisi,
Vaaran rinnat vastoaisi,
Saisi salot sanelemista,

Joka kumpu kukkumista,
Lehot leikkiae pitaeisi,
Ahot ainoista iloa.

174. Armahan kulku.

Taest' on kulta kulkenunna,
Taest' on mennyt mielitietty,
Taestae armas astununna,
Valkia vaeltanunna;
Taess' on astunut aholla,
Tuoss' on istunut kivellae.
Kivi on paljo kirkkahampi,
Paasi toistansa parempi,
Kangas kahta kaunihimpi,
Lehto viittaa leppiaempi,
Korpi kuutta kukkahampi,
Koko metsae mieluisampi,
Tuon on kultani kulusta,
Armahani astunnasta.

175. Enkoe minaeki toivoisi.

Lintu lauleli lehossa,
Pieni lintu pensahassa,
Kullaistansa kuikutteli,
Marjaistansa maanitteli,
Armahaistansa halasi;
Enkoe mie poloinen raukka
Tuota toivoisi enemmin,
Halajaisi hartahammin,
Kullaistani kulkevaksi,
Marjaista matelevaksi?
Tule taenne, pieni lintu,
Lennae taenne, lintu rukka,
Haastele halusi mulle,
Ikaevaesi ilmottele;
Mie sanon sinulle jaellen
Haastan mielihaikiani.
Sitte vaihamma vajoja,
Kahenkesken kaihojamme.
Lennae, lennae lintu rukka,
Lennae, pieni paeaesky rukka,
Lennae minun kaulalleni,
Kaey kaesivarrelleni;
Siinae saeilyt sie paremmin,
Olet onnella hyvaellae,
Olet kun kullan kukkarossa,
Asut kun armahan povessa.

176. Katso Kiesus karjaistani.

Katso Kiesus karjaistani,
Hoitele hyvae Jumala,
Naeillae aukeilla ahoilla,
Leveillae lehtomailla,
Korkehilla koivikoilla,
Kauneilla kataikoilla,
Pienillae petaeikoeillae,
Mataloilla haavikoilla,
Kultaisilla kuusikoilla,
Armahaisilla saloilla;
Elae anna sutosen tulla,
Kohti kontion osata!
Jos konsa susi tulisi,
Kohti kontio kokisi,
Muuta muiksi lehmaeseni,
Kannonpaeiksi kaunoseni,
Kiviksi minun omani,
Kallioksi karjaseni;
Ei susi kiviin koske,
Karhu ei koske kallioihin.

177. Muut kuuli kirkonkellon.

Muut ne kuuli kirkon kellon,
Minae kurja karjankellon;
Papin parran muut naekivaet,
Minae kurja kuusen latvan.
Kivi on mulla kirkkonani,
Pajupehko pappinani,
Lahokanto laulajana,
Kaeki muina lukkarina.
Kuku kultainen kaekoenen,
Kuku kulta kielellinen,
Hoila'a hopiarinta,
Tinarinta riuskuttele
Kaeynkoe viikonki vilussa,
Kauan karjan paimenessa,
Astunko ahoja kauan,
Viikon soien vierukoita-
Kesosenko, kaksosenko,
Viitosenko, kuutosenko,
Vaiko kymmenen keseae,
Tahi ei taeytehen taetaena.

178. Lepo, lepo, lehmaen.

Lepo, lepo, lehmaeni!
Jopa loeysin haerkaeni

Kololahen korvelta,
Pajulahen lammilta.
Lepo, lepo, lehmaeni!
Jopa loeysin haerkaeni
Kiviniemen saerkaeltae,
Valkialta rannalta,
Horsmia syoemaestae,
Kaisloja kaivamasta.

179. Paista paeivae paimenelle.

Naeytae paeivae silmiaesi,
Lonkottele luomiasi,
Sinisetkoe, vai punaiset,
Vaiko kellankarvalliset,
Vaiko viertehen naekoeiset,
Tahi vaahtivalkeuiset.
Paista paeivae paimenelle,
Elae kalanpyytaejaelle;
Kalamies kaloja syoeppi,
Paimen parka kuivan leivaen,
Kuivan leivaen kurskehtivi,
Otraisen oeltelevi,
Kauraisen kavertelevi,
Tattarisen taittelevi,
Rukehisen ruinoavi,
Lemettisen leikkoavi,
Vielae parkkisen panevi,
Petaejaeisen peiputtavi,
Kuoren kuivan kurskuttavi,
Veen lipillae luikkoavi,
Maeraen maettaehaen nenaessae.

180. Laske paimenta kotihin.

Paista paeivaenen Jumala,
Hellittele herra Kiesus,
Poloisille paimenille!
Pah' on olla paimenessa,
Tyttoelapsen [36] liiatenki,
Kun ei poikoa [37] keralla.
Kulu paeivae kuusikolle,
Viere vehnae viijikoelle;
Laske paimenta kotihin,
Sen talon emaennaen luoksi,
Ettae naelkaeni naekisi,
Heti aittahan menisi,
Juosten juomahuonehesen,
Keikutellen kellarihin,
Taputtaisi talkkunoa,

Vuolasisi voita paeaele,
Sipaisi sianlihoa,
Kavertaisi kannikkoa.

181. Mene paeivae, viere viikko.

Mene paeivae, viere viikko,
Alene Jumalan aika!
Mene paeivae maennikoelle,
Kule kulta kuusikolle,
Karkaa kataikolle,
Lennae lehmaeslypsykselle;
Pae aestae paimenta kotihin
Vilusta, pahasta sae aestae,
Vilusta vaerise maestae,
Pakkasesta parkumasta,
Kannikkoa kaivamahan,
Pyttyj ae pyaeltaemaehaen,
Voivatia vuolemahan,
Kirnua kolistamahan.
Isaentae kova kotona,
Emaentae sitaei kovempi,
Poika puoli perkelettae,
Tytaer kun tulikipuna,
Miniae kun miekan kaerki;
Itse kaivoi kannikkansa,
Itse pyttynsae pyael si,
Itse vuoli voivatinsa
Itse kirnunsa kolisti;
Paimenelle vanha taari,
Vanha taari, kylmae kaali,
Jost' oli rakki rasvan syoenyt,
Musti murkinan pitaenna e.
Annas tulla toisen tunnin,
Jo sanoi minun syoeneheni,
Kannikkansa kaivaneeni,
Pyttynsae pyaeltaeneeni,
Voivatinsa vuolleheni,
Kirnunsa kolistaneeni;
Sitte pieksi petkelellae,
Kolkutti kotahalolla.

Kaesi poikki, jalka poikki,
Sen pahan talon emaennaen,
Oikiasta olkapae aestae,
Vasemesta sarvennosta!

182. Jo tulen kotihin.

Jo tulenki, jo tulenki,

Jo tulenki kotihini;
Joko on kylpy joutununna,
Joko saatu saunavettae,
Sekae vastat valmihina?
Onko huttu keitettynae,
Puohtimella peitettynae,
Voita paeaelle heitettynae;
Onko lusikat aeaeressae,
Maitokupit vieressae?
Ptru Kirjo, ptru Karjo,
Ptruko haikia Haluna!
Jo on Kirjo kiini pantu,
Karjo kaarehen rakettu,
Haluna hakahan saatu;
Jo nyt jouvunki tupahan
Jo tulenki, jo tulenki,
Jo tulenki, jo, jo.

183. Haemehen kaevijae.

”Kuulin kummat, naein imehet,
Haemehessae kaeyessaeni.”

”Mitae kuultit kummimmia,
Mitae naeit imehimmiae?”

”Sitae kuulin kummimmia,
Sitae naein imehimmiae
Siat sotki taikinata,
Emaennaet sikana roehki,
Porsas lattian lakasi,
Piiat pakinassa makasi.”

”On tuo kumma kuullakseni,
Ime ilman ollakseni.”

”Ei tuo vieläe kumma liene,
Ei ime vaeheaekaenaie;
Vielae kuulin kummempia
Naein vieläe imehempiaie:
Kirvehellae keitettiin,
Kattilalla leikattihin,
Orava veti rekiäe,
Hepo haennin puuhun juoksi.”

”Se on kumma kuullakseni,
Ime ilman ollakseni.”

”Ei tuo vieläe kumma liene,
Ei ime vaeheaekaenaie;

Vielae kuulin kummempia,
Naein vielae imehempiae:
Orot oli ohran leikku'ussa,
Siikaset sitelemaessae,
Laklaset latelemassa,
Hanhet haasioitsemassa.”

”On tuo kumma kuullakseni,
Ime ilman ollakseni.”

”Ei tuo vielae kumma liene,
Ei ime vaeheaekaenaes;
Kohta kuulet kummempia,
Vielaeiki imehempiae:
Antoi hanhi siivet mulle,
Lakia laajat lentimensae,
Niillae lennin loeyhyttelin
Yheksaen meren ylitse,
Meripuolen kymmenettae;
Lennin maille vierahille,
Tulin tuntemattomille,
Sinisen salon sisaehaen,
Vaskisehen varvikkohon.
Olipa siellae puut punaiset,
Puut punaiset, maat siniset,
Lehot lemmentarvilliset,
Ruohot ruostehen naekoeiset.
Vuoret siellae voina vuoti,
Kalliot sianlihana,
Maeet maemmikakkaroina,
Kaikki kankahat metenaes.
Siell' oli naiset listin lastin,
Morsiamet mustin kulmin,
Akat vanhat vaskivoeissae,
Tyttaeret tinasiloissa,
Ukot vanhat uunin paeaellae,
Nuoret miehet miekka vyoellae,
Kukot kultakannuksissa,
Kanat vaskivarpahissa,
Lehmaet leppaeisin utarin,
Paimenet pajuisin jousin.
Ei juotu oluttakana
Kuparitta kultaisetta,
Vaskireunatta vaitta;
Ei syoety sianlihoa
Veitsettae hopiapaeaettae,
Talrikitta tammisetta.”

184. Kuulin kummat kuusialta.

Nousin aivan aikaisehen,
Aivan aikahuomenessa,
Kuun ja paeivyen keralla;
Vielae ennen ennaettelin,
Ennen kuuta, paeiveaeni.
Pyyhin pikku pirttiseni,
Lakaelin lattiani,
Tinaisilla tikkasilla,
Vaskisilla varpasilla.
Ammuelin rikkaseni
Tinaisehen takkasehen,
Vaskisehen vakkasehen.
Vein mae rikkani pihalle,
Kannoin ulos usta myoeten,
Pihalle vajoa myoeten,
Pellolle perimmaeiselle,
Kaijimmalle pientarelle.
Seisattelime rikoilla,
Kaeaentelime, kuuntelime,
Kuulin kummat kuusialta,
Imehet yheksiaeltae:
Sika sillalla makasi,
Porsas tiellae poikki puolin,
Kahet kannukset jalassa,
Oksat kullan kummassaki.

Vielae kuulin kummempia,
Imehempiae taehysin:
Akat ammoi kyttyessa,
Lehmaet leipoi taikinata,
Lampahat pani olutta;
Susi survoi, haentae torkkui,
Jaenis jauhoi, paeae jaerisi;
Oravainen ortta vuoli,
Pulmukainen puita pilkkoi,
Paeaskynen paerettae kiskoi.

Vielae kuulin kummempia,
Imehempiae taehysin:
Hirsi veti, haerkae notkui,
Reki kesti, tie hajosi;
Orava ahoja kynti,
Hevonen makasi puussa;
Kattilalla souettihin,
Wenehellae keitetihin;
Repo paeetae poimimassa,
Itse hanhut antamassa.–
Anna hanhut siipiaesi,
Lakia laakamoisiasi!
Millae lennaen muille maille,

Noille maille tuttaville,
Hopiaisehen salohon,
Kultaisehen koivikkohon.
Vaaher vaskinen salossa,
Kuusi kulta koivikossa,
Kukat kullan kiiltaevaeiset,
Lehet lemmen karvalliset;
Laulajat lehella lemmen,
Kuulijat kukalla kullan,
Mie itse revon rekehen,
Virsi vaekkaeraen vaekehen.

185. Minkae noista mille annan?

Jopa mie taenae huomenessa
Nousin aivan aikaisehen,
Pesime, kumartelime,
Pyyhin pikku pirttiseni,
Vein rikkani pihalle,
Rikoillani seisatime.
Katsahime kankahalle,
Kankahalla kaunis lampi,
Lammissa venoja kolme.
Yks' on veno kultakokka,
Toinen on hopiakokka,
Veno kolmas vaskikokka.
Minkae noista mille annan,
Kunka kullenki osoan?–
Kultakokka taatolleni,
Veikolle hopiakokka,
Veljenpojan vaskikokka.

Katsahime toisen kerran,
Kolm' on neitoa venossa.
Yks' on neito kultakassa,
Toinen on hopiakassa,
Neito kolmas vaskikassa.
Minkae noista mille annan,
Kunka kullenki osoan?–
Kultakassa taatolleni,
Veljelle hopiakassa,
Veljenpojan vaskikassa.

Katsahime kolmannesti,
Ei ollut lampia enempi,
Eikae lammissa venoja,
Venosiss' ei neitosia;
Lampi oli muuttunut lehoksi,
Haavikoksi neiot nuoret,
Vesikaareksi venoset.

186. Tyoensae kumpasellaki.

Tuli saarella palavi;
Kenpae tuolla tulta poltti?
Sulho tuolla tulta poltti.
Mitae sulho raatelevi?–
Korjoansa kirjottavi.
Mitae tuolla korjasella?–
Neittae tuolla korjasella.
Mitae neito raatelevi?–
Kultakangasta kutovi,
Hopiaista helkyttaevi.

187. Juoksin, juoksin joen vartta.

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin yloes, katsoin alas;
Ylaehaellae paeivae paistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpae se veno souti?–
Taattoseni veno souti;
”Ota taatto venosehesi!”

”Ei tytaer veneesen paeaese;
Taemae ranta raisu ranta,
Taemae vesi muakas.”

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin yloes, katsoin alas,

Ylaehaellae paeivae paistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpae se veno souti?–
Maammoseni veno souti;
”Ota maammo venosehesi!”

”Ei tytaer veneesen paeaese;
Taemae ranta raisu ranta,
Taemae vesi muakas.”

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin yloes, katsoin alas;
Ylaehaellae paeivae paistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpae se veno souti?–
Veikkoseni veno souti;
”Ota veikko venosehesi!”

”Ei sikko veneesen paeaese;

Taemae ranta raisu ranta,
Taenae vesi muakas.”

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin yloes, katsoin alas;
Ylaehaellae paeivae paistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpae se veno souti?–
Siskoseni veno souti;
”Ota sikko venosehesi!”

”Ei sikko veneesen paeaese;
Taemae ranta raisu ranta,
Taemae vesi muakas.”

Juoksin, juoksin joen vartta,
Katsoin yloes, katsoin alas;
Ylaehaellae paeivae paistoi,
Alahalla veno souti.
Kenenpae se veno souti?–
Sulhoseni veno souti;
”Ota sulho venosehesi!”

”Tule tyttöe veneeseni;
Taem’ ei ranta raisu ranta,
Ei taemae vesi muakas.”

188. Venehen synty.

Kaevin tietäe tengollista,
Maata maksan karvallista,
Siltoa sinikivoista,
Ojan porrasta punaista;
Tuli honka vastahani,
Mie tuota kyselemaehaen
”Syntyykoe veno sinusta?” –

”Syntyypae veno minusta;
Kaiken kaeunoista kevaettae,
Vielae viime viikollaki,
Kaeki kukkui latvoillani,
Mesi tippui lehvistaeni,
Paeivae kiersi keskipuuta.”

Kutsuin veikon veistaemaehaen–
”Kaey venettae veistaemaehaen!”
Kaevi veikko veistaemaehaen;
Veikkoni venettae veisti,
Kilkkavalla kirvehellae,
Kalkkavalla kalliolla.

Vene syntyi vestaemaellae,
Laiva lastun ottamalla;

Kaevi nuoret soutamahan,
Nuoret souti, airot notkui;
Kaevi vanhat soutamahan,
Vanhat souti, paeae vapisi.

189. Souti sotka suojan rannan.

Souti sotka suojan rannan,
Tavi tyynen tylkytteli;
Souti sotkat, airot lotkat,
Pienoset peraenpitimet.
Souti kerran suovesiae,
Souti toisen maavesiae,
Kolmannen kotivesiae;
Pyllisess' on pyytoepaikat,
Ryytissae rysaesiaset,
Kalasaunat saarimaalla.
Souammako saarimaalle,
Saarimaalta mantereheh,
Manteresta maammon luoksi,
Maammon luota taaton luoksi,
Taaton luota veikon luoksi,
Veikon luota siskon luoksi;
Siskoll' on sininen silta,
Jossa leikki lyoetaenehe,
Tanssi tallaelthanehe.

190. Laekkaem sikko Suurulahan.

”Laekkaem sikko Suurulahan!–
Suurulass' on nuoret sulhot [38].”
”Vuota teen tilan emolle,
Jalan jaksan taattoselta.”
Laeksimmaepae Suurulahan,
Suurulass' oli suuri pirtti,
Musta lehmae lattialla;
Ukko sarvesta pitaevi,
Akka alta tempoavi.
Minkae akka maion lypsi,
Sen samasen ukko saerpi.
Katsahtimma karsinahan,
Neitosia [39] karsinassa;
Sekae syoevaet, jotta juovat,
Piirasia pistelevaet,
Vehnaesisiae viiltelevaet,
Ohraisia ottelevat,
Kauraisia katselevat,

Veitsellae hopeisella,
Kupposesta kultaisesta.

Katsahdimma toisa'paeinki,
Supun taeyssi sulhosia [40],
Laeaevaenlauta poeytaenaensae,
Vasannahka poeytaevaate,
Leipae lehmaeltae keraetty,
Koiralta kolatsut saatu,
Vasikalta vaassajuomat,
Kakkarat katinpojalta.

191. Antti armas herttaseni.

"Antti armas herttaseni,
Sinisilmae sirkkuseni!
Konsa meille haeat tulevi?"–
"Huomenna meille haeat tulevi."

Antti armas naitettihin,
Mitae tuon haeissae keitettihin?–
Sirkan siivet, torakan koivet,
Peiposen peraepakarat,
Vaestaeraekin vaeaeraet saeaeret,
Pienen linnun piipottimet.

"Antti armas herttaseni
Kaey nyt yoeksi viereheni!"

Tuli yoeksi viereheni,
Sitte yoen levaettyaensae,
Astui aamulla varahin,
Meni naurihin tekohon,
Teki tielle naurihinsa,
Pani kissan kyntaemaehaen,
Varpusen vakoamahan,
Itse paaelle paneutui,
Nukkui nurmimaettaehaelle.

192. Repo ja jaenis.

Repo itki reilitteli
Kiven paeaellae kyykyllaensae,
Kahen kaupungin kesellae,
Kolmen linnan kuuluvilla;
Jaenis juoksi katsomahan:
"Mitae itket, repo rukka?"

"Tuota itken, jaenoe rukka:
Kuoli mun sukuni suuri

Noilla tappotantereilla,
Vainovaivoilla sioilla.
Iso kuoli, aiti kuoli,
Kuoli viisi veikkoani,
Kuusi kummini tytaertae,
Seitsemaen setaeni lasta.
Pienet poikani poloiset,
Kaikki tyyni kantamani,
Ne on vietynae Wirohon,
Saksan maalle saatettuna,
Herroille hetalehiksi,
Kauppamiehille kaluiksi.”

”Elae itke repo rukkael!
Tule minun turvihini;
Avarat asunnot mulla,
Pellon pientaret laviat,
Hongan juuret huonehina,
Kantoset kamariloina.”

193. Hiiren peiaat.

Hiiri kaupalta tulevi
Purrella punaperaelae,
Wenhellae vaskisella.
Keitti linnan liepsahutti,
Tytaer lintahan lipetti;
Keitti hutun hupsahutti,
Poika huttuhun hupeni.

Siitae hiiri hiihtamahan,
Lyhytpolvi lyyttaemaehaen;
Jaenis vastahan tulevi,
Kysytteli lausutteli:
”Minne hiihat hiiri raukka,
Lyhytpolvi lyykyttelet?”

”Hiihan mie vaehaen vaekeae,
Kutsun peiasvierahia;
Kuoli kaksi poikoani,
Hukkui huttukattilahan.”

”Missae piaet peiahasi?” –
”Tuolla piaen peiahani,
Puun raossa, maan raossa,
Kahen kantosen vaelissae.”

”Ketae kutsut vierahiksi?”
”Kutsun suolta suovariksen.
Aholta ajoharakan,

Peiposen perehinensae,
Linnun laiha lapsinensa;
Ne mie kutsun vierahiksi.”

194. Katin kosiominen.

Kaevi katti tietae myoeten,
Loeysi tieltae maettaehaeisen,
Maettaehaeiseltae kotasen;
Ketae tuon koan sisaessae?–
Hiiri laiha lapsinensa,
Pienonen perehinensae.

Kolkkasi koan ovea,
Raeyaehytti raeystaespuuta:
”Anna hiiri tyttoeaesi!”–
”Miksi sulle tyttoeaeni!”

”Rinnallani istujaksi,
Kanssani kasuajaksi,
Elolaarin laukojaksi,
Jyvaepurnon purkajaksi.”

”Mustat mulla tyttaereni,
Mustapa minae itseki.”

”Muihen musta, miun hyvaenen,
Minun metonen mielestaeni,
Sima, maito, silmaestaeni.”

Antoi hiiri tyttaerensae;
Katti se kosio kaunis
Pian hirtti hiiren lapsen,
Surmasi hyvaesukuisen.

195. Hiiri ja haemaehikkoe.

Haemaehikkoe teitae kulkki,
Hiiri maita matkaeli,
Tulit tiellae vastatusten;
Niin hiiri sanoiksi saattoi:
”Haemaehikkoe hoeyretyinen,
Keraepenttu koeyretyinen!
Mitae sie kaevelet kurja,
Tulet tiellaeni etehen?”

”Minae laitoin luojan langan,
Keraesin keraen Jumalan.”

”Vaiko loihit luojan langan,

Kirosit keraen Jumalan!
Mie sun nylen nyrkillaeni,
Piirraen peukaloisellani;
Vien nahkasi Wiipurihin
Saatan Saksan kaupunkikin.
Saan sieltae sataiset markat,
Tuhantiset tukkoelen,
Viisi Wiipurin rahoja,
Kuusi kultapenninkiae.
Ostan olkisen orihin,
Hernevirtisen hevosen,
Liinaharjan, liinahaennaen,
Karjalan pystykapion.
Ajan Kultalan kujihin,
Rikki kultihin rekeni;
Kulta kurski kulmilleni,
Paeaelleni hopiat paerski.”

196. Hiiri ja katti.

Hiiri metsaehaen menevi,
Lyhytjalka lynsyttäevi,
Pikku kelkkanen peraessa,
Pikku kirves kelkkasessa.

Paeaetyi katti kannon paeaehaen,
Kannon paeaehaen katsomahan:
”Minne menet hiiri rukka,
Lyhytjalka lynsyttelet?”

”Metsaehaen menen poloinen,
Korpehen kovaosainen.”

”Mitae siellae tekemaehaen,
Kuta raukka raatamahan?”

”Lehtikoivun leikkomahan,
Puun sorian sortamahan.”

”Entae kuolet koivun alle,
Puun sorian sortumille?”–

”Pistaeyn mae puun rakohon,
Koen mennaen maan rakohon.”
”Entae naelkaeki tulevi;
Mitae siellae syoeaeksesi?”

”Syoen mae koivun kuoruisia,
Puren haavan kettusia.”

”Entae turpuvi mahasi,
Vatsa paisuvi pahaksi?”

”Puhkasen ma puikkosella,
Taeraehytaen taehkaesellae.

”Entaekun veri tulevi?”–
”Veren tulla’ki pitaevi.”

”Entaekun kivistelevi?”–
”Voitelen ma voikkosella.”

”Mistae saat sa voikkosia?”–
”Akan vanhan vakkasesta.”

”Mistae vanha akka saapi?”–
”Nuoren neien lippahasta.”

”Mistae nuori neiti saapi?”–
”Nuoren lehmaesen nisaestae.”

”Mistae sitae nuori lehmae?”–
”Korehista korttehistä,
Tuorehista turpehista,
Vihannista maettaehistae,
Helyheinaen hepsusista,
Luojan pitkiltäe pihoilta,
Kaikkivallan vainiolta.”

”Sen vainen valehtelitki;
Vaan ma nyt sinun opetan,
Ettet totta toisen kerran
Mua syöttele sanoilla.”
Siinae kohta kourihinsa,
Kaeaepaesi kaepaelihinsae,
Tappoi hiiren hirviaesti,
Ja kaotti kauhiasti.

Sihen loppui hiiren virsi,
Katkese katin tarina.

197. Hiiren tapaaaja.

Maaria matala muori,
Taaria talon emäentae,
Lypsi lehmaen lyryytteli,
Kantoi maion kaarutteli,
Pani patsahan nenaehaen,
Kuppisehen kultaisehen,
Vaskisehen maljasehen.

Tuli hiiri, joi vaehaesen,
Tuli toinen, puolen lappoi,
Tuli kolmas, kaiken kaatoi.

Laeksi hiiri hiihtamahan,
Lyhytjalka lyntsimahaen;
Katti vastahan tulevi:
”Mistae hiihat hiiri raukka?”

”Pakohon pahoista toeistae,
Pilloistani piilemaehaen.”

”Mitae sie paho laait,
Kuta teit pillojasi?”

”Olipa Maaria matala,
Taaria talon emaentae;
Lypsi lehmaen lyryytteli,
Kantoi maion kaarutteli,
Pani patsahan nenaehaen,
Kuppisessa kultaisessa,
Vaskisessa maljasessa.
Meni veikko, joi vaehaesen,
Meni sikko, puolen lappoi,
Menin mie, ta kaiken kaaoin;
Sitae mie paho laain,
Senpae tein pillojani.”

Tuon katti kaesin tavotti,
Hiiren hirtehen ripusti,
Siinae veti veitsellaensae,
Piirsi peukaloisellansa,
Vei nahan Wenaeehelle,
Kantoi kaupungin oville;
Sieltae sai sataiset markat,
Toi sieltae tuhannet tengat.
Niill’ osti ison orosen,
Hiirenkarvaisen hevosen,
Meren jaeaetae juoksemahan,
Somerta sirottamahan.
Meri parskui parmahille,
Somer silmille sirahti,
Juostessa hyvaen hevosen,
Hyvaen riskun riskuttaissa.

198. Joutsen ja hanhi.

”Mistae, kusta hanhoseni,
Hanhoseni valkia?”
”Rantaselta, rantaselta,

Joutseneni ylpiae!"
 "Mitae sieltae tekemaestae,
 Hanhoseni valkia?"
 "Poikiani pesemaestae,
 Joutseneni ylpiae!"
 "Pesitkoe minunki poiat,
 Hanhoseni valkia?"
 "Olit sie itseki siellae,
 Joutseneni ylpiae!"
 "Niin et pessyt poikiani,
 Hanhoseni valkia?"
 "Enmae pessyt poikiasi,
 Joutseneni ylpiae!"
 "Mie sinun merehen upotan,
 Hanhoseni valkia!"
 "Kyllae siipeni kannattavat,
 Joutseneni ylpiae!"
 "Mie sinun tulessa poltan,
 Hanhoseni valkia!"
 "Kyllae mae sammutan tulesi,
 Joutseneni ylpiae!"
 "Mie sinun hirtaen hirsipuuhun,
 Hanhoseni valkia!"
 "Kyllae mun kynteni katkasevi,
 Joutseneni ylpiae!"
 "Mie sinun portista pujotan,
 Hanhoseni valkia!"
 "Jo olen siitae ennen kaeynyt,
 Joutseneni ylpiae!"

199. Mitae itket pieni lintu.

"Mitae itket pieni lintu,
 Lintu tuima tuikuttelet,
 Pahalla pajupurolla,
 Tiheaellae tuomikolla?"

"Sitae itken pieni lintu,
 Lintu tuima tuikuttelen;
 Palelevi jalkojani,
 Kivistaevi kynsiaeni.
 En tohi tupahan mennae,
 Saaha sammalhuonehesen:
 Huorat luualla hosuvi,
 Pahat vaimot vastallansa.

Sitae itken pieni lintu,
 Lintu tuima tuikuttelen,
 Pahalla pajupurolla,
 Tiheaellae tuomikolla,

Kun en tuota tunnekana,
Tunnekana, tieaekaena,
Minne lyoen mae lyykyaeni,
Kunne kaivottu ajame,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla Pohjanmailla;
Tulehenko teen tapani,
Vetehenkoe saunan salvan.

Jos teen tulehen tupani,
Tuli polttavi tupani,
Pahana palokesaena;
Jos vetehen saunan salvan,
Vesi viepi salvokseni,
Vesivuonna voimatonna.”

”Elae itke pieni lintu,
Lintu tuima tuikuttele!
Lennae taenne lintuseni,
Tule taenne tuttuseni;
Taeaell’ on kaunis ruokoranta,
Ruokoranta, heinaelehto,
Leikki lyoeaehaen lehossa,
Maitovelli keitetaehaen,
Voita paeaelle heitetaehaen,
Talkkuna taputetahan.”

200. Paeaeskylaeinen.

Paeaeskylaeinen, paeivaen lintu,
Paeivaen lintu, yoen lipakko,
Lenteli kesaeisen paeivaen,
Kevaetpaeivaen keikutteli;
Etsi maata maataksensa,
Lehtoa levaetaeksensae,
Peltoa pesiaeksensae,
Murtoa muniaksensa.

Loeynnyt ei maata maataksensa,
Lehtoa levaetaeksensae,
Peltoa pesiaeksensae,
Murtoa muniaksensa.

Lenti vuoren kukkulalle,
Laski kuusen latvasehen;
Naeki laivan lainehilla,
Punamastosen merellae.

Laski laivan mastosehen,
Puottelihen purjepuuhun;

Valo vaskesta pesaesen,
Muni kullasta munasen.
Tuli tuulonen mereltae,
Kaatoi laivan kallellehen;
Muna vierahti vetehen,
Muksahti meren mutahan.

Tuohon kasvoi kaunis saari,
Saarelle koria nurmi,
Nurmelle koria neiti.
Neiti poikia tekevi
Tuohon suurehen sotahan,
Tasapaeaehaen tappelohon,
Joss' on paeaetae, kun maetaestae,
Joss' on hiusta, kun kuloa,
Joss' on verta saeaerivarsi,
Polven korkeus punaista.

201. Avullinen kurki.

Etpae tieae, minkae loeysin-
Loeysinpae omenamarjan;
Etpae tieae, kunne kaetkin-
Riihen paeaelle rikkasihin,
Saunan paeaelle sammalihin.
Tuli kukko kuopimahan,
Kanan lapsi kaapimahan;
Taestae kukko tapettihin,
Kanan lapsi kaltattihin,
Mulle villat annettihin.
Mie vanutin vaipakseni,
Kuoin villat kuotokseni,
Huperoitsin huovakseni,
Huovat revin rievuikseni.
Laeksin suolle sotkuilleni,
Leveille letkuilleni;
Sormus kultainen kulahti
Vasemesta sormestani.
Laitoin piiat etsimaehaen,
Piiat etsi vaerttinaetae;
Laitoin rengit etsimaehaen,
Rengit etsi kirvesvartta,
Laeksin itse etsimaehaen,
Loeysin kuren kyntaemaestae,
Vaivaisen vakoamasta.
Kurki kielelle paneksen:
”Annas aikoa vaehaesin,
Siksikun munani muutan,
Laajat lapseni latelen.”
Otin kuren olalleni,

Seivaessaearen selkaehaeni,
Tuota kannoin ja hikosin,
Kannoin saunan karsinahan;
Talvet piimaellae pitelin,
Kesaet voilla kestittelin.
Panin tynnaerin olutta,
Puolentoista puolikkoa,
Kutsuin pipit, kutsuin papit,
Valitsin parahat vallat,
Suuren lintuni lihoille,
Kuren kuntepeiahille.
Kurki kielelle paneksen:
”Elae sie tapa minua;
Apuna minae olisin,
Jalkapuolla jauhajana,
Kaesipuolla kaeskylaeisnae,
Siivin sillat pyyhkimaessae,
Lattiat lakasemassa,
Kynsin pellot kyntaemaessae,
Varpahin vakoamassa,
Nokan vettae noutamassa,
Purston puut vetelemaessae.”

202. Haevinnyt hanhi.

Laeksin vettae rantaselta,
Kultavarrella kupilla;
Loeysin hanhen rantaselta,
Istui hanhonen havulla,
Sormiluitansa lukevi,
Varpahiansa valitti.
Minae hanheni olalle,
Kannoin saunan karsinahan,
Kannoin kauroja etehen
Tammisella tairikilla.
Kaevin sitte katsomahan
Kohta kolmen yoen peraestae,
Viikon paeaestae viimeistaeki;
Naein hanhen menneheksi,
Saunasta kaonneheksi,
Laeksin tuota etsimaehaen,
Astuin soita, astuin maita,
Astuin syoetyjiae ahoja,
Kalutuita kankahia.
Naein mae kyntaejaen aholla,
Kysyttelin kyntaejaeltae:
”Kyntoemiesi veikkoseni!
Ootko naehnyt hanhoistani?”

”Mistae tunnen hanhosesi

Mikae merkki hanhessasi?"

"Sinisiipi, vaskivarvas,
Kultoa kuvun rajassa,
Paeaessae Saksan palttinoa,
Otsassa omenamarja."

"Oonpa naehnyt hanhosesi:
Tuonne lenti loeyhytteli
Yheksaen meren ylitse,
Meripuolen kymmenettae;
Yksi siipi vettae viili,
Toinen taivasta tapaili,
Nokka luotoja lotasi,
Paeae piteli pilviloeitae,
Eessaehaen vetelae lieto,
Takanansa taivas kirkas."

203. Hevosen hakija.

Tuli veikko vierahaksi,
Siskoni kaeviaemeksi;
Vein mae veikkoni hevosen
Tallihin tasalakehen,
Kannon kauroja etehen.
Syoetin sitte vierahia
Kahella kananmunalla,
Kaheksalla kakkaralla,
Yheksaellae voipytyllae,
Kymmenellae kyrsaesellae.
Katoi veikkoni hevonen
Tallista tasalaesta.
Laitoin lapset etsimaehaen,
Lapset poimi puolukoita;
Panin piiat etsimaehaen,
Piikat etsi pirran piitae;
Kaeskin rengit etsimaehaen,
Rengit re'en kaplaksia;
Menin itse etsimaehaen
Kolmen koirani keralla,
Viien villahaentaesieni.
Koirat sotki suota myoeten,
Itse telkin tietae myoeten,
Nousin suurelle kivelle,
Kuuntelime, kaeaentelime.
Kuulin kellon kilkahtavan
Paakkolan papukeolla,
Ollin ohranaerttehellae.
Kaevin kohti kelloani,
Loeysin veikkoni hevosen,

Panin hevonsuusi suuhun,
Siitae nousin ratsahille,
Ajoin korskaton kotihin,
Karskatellen kartanolle.

204. Merkitty orit.

Syoetin syksyn oritta,
Talven taaton konkaria,
Lesin ohrat, pesin kaurat,
Survotin suvirukihit.
Laeksi orot oikomahan,
Kauransyoejæ karkomahan;
Miepæ etsohon orihin,
Kujakkisen kuuntelohon,
Oron ohjat olkapææellæe,
Varsan valjahat kææssæe.
Kuuntelin kunervikoissa,
Katselin kanarvikoissa.
Mikæ merkki orissani?–
Otsassa otavan tæhti,
Pææssæ pæivaen pyoerylæinen,
Kaulassa heliæ kello,
Kultakuppi lautasella,
Sæææ taivasta tapaavi,
Haentæ maata halkasevi.

Næin mæ hiekalla hevosen,
Kellokulan kankahalla:
”Kun lienet ison oronen,
Tahi taattoni hevonen,
Hirnu kerran kuullakseni,
Kaljahtele kauransyoejæ;
Oio soimelle kotihin,
Heinille heliseville,
Kauroille kahiseville;
Rikkoos risuinen aita,
Ratko aita rautainenki,
Teraeksinen temmo seivaes,
Vitsas vaskinen murenna.”

205. Tuntematon veli.

Laeksin piennæ paimenehen,
Lassa lammasten keralle;
Ajoin lehmaet suota myoeten,
Lampahat palomææeæe,
Itse kangasta kaputin,
Tulin rannalle ojasen,
Tæitæ rannalla ojasen.

Raemaehytin raitapuuta,
Tuolta poikanen putosi,
Solki suussa, vyoie kaeessae.
Minae raukka itkemaehaen,
Poikanen kyselemaehaen
”Mitaes itket nuori neito?”

”Itkenpae minae jotai,
Itken pientae veikkoani;
En ole sitte silmin naehnyt,
Kun piennae sotahan laehhti,
Isaen polven korkunaissa,
Aitin vaerttinaen pituissa.”

”Elae itke veikkoasi,
Tuolta veikkosi tulevi,
Alta linnan aivot souti
Paeaeltae linnan paeae naekyvi;
Tuopi uuet ummiskengaet,
Sulkkuiset sukan sitehet,
Tuopi paian palttinaisen,
Tuopi toisen aivinaisen,
Jok’ ei kutkuta kuvetta,
Eikae kaiva kainaloita.”

Minae kurja kuulemahan,
Mie kavala katsomahan;
Veikko seiso vieressaeni,
Eessaeni emosen lapsi.

206. Pakeneva.

Vihoillinen viurusilmae,
Pajupaula, niinikenkae,
Laeksi maata ryoestaemaehaen,
Haemettae haevittaemaehaen,
Tappoi taaton, tappoi maammon,
Tappoi viisi veikkoani,
Kuusi kummini tytaertae,
Seitsemaen setaeni lasta,
Tahtoi tappoa minunki.

Minae paeaesin tuvan paeaelle,
Tupani tulehen syttyi;
Minae aialle ajoime,
Aita kaatui kalliolle,
Kallio kaheksi lenti;
Minae kuusehen kuvahin,
Kuusi kuueksi muruksi,
Seitsemaeksi seipaehaeksi;

Minae lehtohon levahin,
Lehto mulle sauan antoi,
Saa minun tielle saattoi,
Tie minun talohon saattoi.
Loeysin muorit sotkemassa,
Emaentaeiset leipomassa,
Tyttaeret taputtamassa,
Pojat ilman istumassa.

”Emaentaeinen armahainen!

Leivo mulle kakkarainen,
Kivensilmaen kiekurainen,
Koivunlehen korkukkainen,
Pajunlehen paksukkainen,
Lepaenlehen laajukkainen,
Kananmunan muovokkainen.
Kunp’ on leivot kakkaraisen,
Kutsun kultakaemmeneksi,
Sanon Saksan sormukseksi;
Kun et leivo kakkarasta,
Kutsun kuppeloperaeksi,
Sanon halkohakkuriksi.”

Emaentaeinen armahainen

Leipoi mulle kakkaraisen;
Minne minae kakkarani?–
Kakkaran kalastajalle;
Mitae kalamies minulle?–
Kalamies kalasiansa.

Minne minae ne kalani?–

Riihimiehelle kalani;
Mitae riihimies minulle?–
Riihimies jyvaesiaensae.

Minne minae ne jyvaeni?–

Potsolle minae jyvaeni;
Mitae pae minulle potso?–
Potso puolen kylkeansae.

Minne minae potsonkylen?–

Minae kylen koiraselle;
Mitae koiranen minulle?–
Koiran minulle oravan haukkui.

Minne’pae minae oravan?–

Oravan minae papille;
Mitae pae minulle pappi?–
Pappi minulle liinapaian.
Minne minae liinapaian?–

Minae paian paimenelle;
Mitae paimonen minulle?–
Paimen minulle kostjumalan.

Minne minae kostjumalan?
Kostjumalan kokkoselle;
Mitae kokkonen minulle?
Kokko minulle siipiaensae,
Siipiaensae, sulkiansa,
Kaksi kannusjalkoansa.
Minae lennin loeyhyttelin
Yheksaen meren ylitse,
Meren kahen kainalotse,
Kahen kaupungin laevitse,
Kuuenn linnan kuuluvitse,
Niemelle nimettoemaele,
Saarelle sanattomalle.

Siin' oli pikku huonehuinen,
Jonk' oli ovi osman luista,
Oviseinae orihin luista,
Sivuseinae sirkun luista,
Peraeseinae petran luista,
Laki lahnan suomuloista.
Uuni oli vaskesta valettu,
Kiukoa meren kivista,
Luaslauta lumpehista,
Patsas puista paehkinoeista.
Rahi oli rauasta rakettu,
Silta silkilla katettu,
Poeytae kullann kirjoiteltu,
Hopiolla huoliteltu,
Onnen kukko poeyaen paeaessae,
Joka lattian lakasi
Siniseksi siivillaensae,
Punaiseksi purstollansa.
Rikat kantoi Riian tyttöe
Perille isaensae pellow,
Josta kuului kurjan aeaeni,
Herjan huuto huonehesen;
Jossa Maaria makasi,
Puhas piika piiletteli,
Tinarinta riuotteli.

IV. Lasten lauluja.

207. Anto ja saanti.

Etpae tieae, minkae loeysin–
Loeysin kultaisen munasen;

Etpae tieae, minne peitin-
Riihen paeaele rikkasihin,
Saunan paeaele paeistaerihin.
Kaevin tuota katsomahan
Illalla tulen keralla,
Paeistaeret tulehen syttyi,
Minae paeaesin aian paeaele,
Aita kaatui kahen puolen;
Minae kupsin kuusosehen,
Kuusi kuueksi palaksi;
Minae kapsin kankahalle,
Kangas allani kajahti;
Minae lennin lehtomaalle,
Lehto sanasen minulle;
Minae sauan niittaajaalle,
Niittaajae heiniae minulle;
Minae heinaet lampahalle,
Lammas villoja minulle;
Minae villani akalle,
Akka minulle tahtahaista;
Minae tahtahan sialle,
Sika antoi sukasiansa;
Minae sukaset suutarille,
Suutar kenkaeset minulle,
Minae kengaet kelkkaselle,
Kelkka halkoja minulle;
Minae halot kiukoalle,
Kiukoa kiven minulle;
Minae kiveni merehen,
Meri suoloja minulle;
Minae suolat nuottueelle,
Nuottue kaloja minulle;
Minae kalat kattilahan,
Kattila rokkoa minulle;
Rokka ruotsiksi ropotti,
Kala kiehui karjalaksi.

208. Laekkilaeaeen laehtoe.

Laehin lassa Laekkilaehaen,
Paeaeaeeni panettamahan,
Silkillae siottamahan;
Laekin koirat haukkumahan,
Minae aialle kavahin,
Aita allani mureni;
Minae lennin lepikkoehoen,
Lepikkoe mereksi muuttui;
Minae korpehen ko'ime,
Korpi hiekaksi helaehti;
Minae karsin kankahalle,

Kangas muuttui kallioksi–
Kurki kallion raossa.
Minae kuren suitsi suuhun,
Itse selkaehaen kurelle;
Ajoin kurella kotihin,
Loeyhyttelin laemposeehen.
Panin kuren karsinahan,
Heitin kerran heinaesiae,
Toisen kerran hietasia,
Kolmannen kotavesiae.
Kaeskin Elliae esinnae
Lypsaemaehaen kurkiani,
Ei Elli nisiae loynnyt;
Itse lypsin lyykyttelin,
Kannon maion kapsuttelin,
Panin patsahan nenaehaen,
Kultaisehen kipposehen.
Tuli hiiri hipsutellen,
Katin poika kapsutellen,
Kaatoi kiulun kimmin kammin,
Kulta kipposen kumohon.
Minae lyoeae luskuttelin,
Katti orsille kavahti,
Orret kaikki lattialle,
Pitkin siltoa paerehet;
Kuului remu Riikolahan,
Tomu toisehen talohon,
Poemy suuri Poeksoelaehaen.

209. Prokko tiellae propatinna.

Laekkaen taestae Laekkoelaehaen,
Proitin taestae Prokkolahan!–
Prokko tiellae propatinna,
Minae Prokon selkaehaeni,
Kannoin Prokon kartanolle;
Prokon lehmaet ammomahan,
Prokon uuhet maeaekimaehaen,
Prokon hevot hirnumahan,
Prokon koirat haukkumahan,
Prokon kissat naukumahan,
Prokon lapset laulamahan,
Prokon naiset nauramahan,
Prokon akka itkemaehaen,
Haerkae iski haennaellaensae,
Vasikka vasarallansa,
Lamma kinnikonnillansa,
Vaestaeraekki saeaerellaensae,
Tianen kannuksellansa.
Minae paeaesin paeistaerihin,

Paeistaeret tulehen syttyi;
Minae paeaesin aian alle,
Aita mulle paeaele kaatui j. n. e. [41]

210. Tuomittu katti.

Etpae tieae, minkae loeysin-
Loeysinpae mie pienen linnun,
Pienen linnun manninkisen,
Josta keitin vellinkisen.
Tuli katti kaupungista,
Viirusilmae Wiipurista;
Lakki vellin lapsinensa,
Soei vellin perehinensae.
Minae kattia ajohon,
Ajon katin kaupunkihin,
Viirusilmaen Wiipurihin;
Tuolla katti tuomittihin,
Viirusilmae vietettihin,
Saarvaan saikkaan,
Lynkaeaeen leppaeaeen,
Kuivaan kuuseen,
Koveraan koukkuun,
Maerkaeaeen maentyyn,
Laikkapaeaeahaen petaejaeaeen.

211. Takoi seppae viikatteita.

Menin minae seppaelaehaen,
Takoi seppae viikatteita;
Mitae niillae viikatteilla?–
Heiniae niittaetae.
Mitae niillae heinilla?–
Lampahien syoeae.
Mitae niillae lampahilla?–
Villoja keritae.
Mitae niillae villoilla?–
Lankoja ketraetae.
Mitae niillae langoilla?–
Sarkoja kutoa.
Mitae niillae saroilla?–
Lapsille takkia.
Mitae niillae lapsilla?–
Lastuja kantaa.
Mitae niillae lastuilla?–
Kukkoja paistaa.
Mitae niillae kukoilla?–
Herrojen syoeae.
Mitae niillae herroilla?–
Keraejaeae kaeyttaemaehaen,

Oikeutta ottamahan.

212. Kolkkaa kotaa.

Kolkkaa kotaa,
Anna akka pataa;
Mitae sillae paalla?–
Papille huttua.
Mitae sillae papilla?–
Lasta ristimaeaeen.
Mitae sillae lapsella?–
Lastuja poimimaan.
Mitae niillae lastuilla?–
Saunaa laemmitae.
Mitae sillae saunalla?–
Maltahia tehae.
Mitae niillae maltailla?–
Olutta panna.
Mitae sillae oluella?–
Haeitae juoa.
Mitae niillae haeillae?–
Miniaetae tuoa.
Mitae sillae miniaellae?–
Riihessae rimuamahan,
Saunassa samoamahan,
Kivenpuussa kiikkumahan,
Lapakossa laulamahan.

213. Kenen taemae pelto?

Kenen taemae pelto?–
Peiposen pelto.
Millae taetae muokatahan?–
Kirvehellae muokatahan.
Missae kirves?–Kannon paeaessae.
Missae kanto?–Karhu kiskoi.
Missae karhu?–Nurmen juoksi.
Missae nurmi?–Neiti niitti.
Missae neiti?–Lippahassa.
Missae lipas?–Kosken alla.
Missae koski?–Koiran lakki.
Missae koiran?–Kaeerme pisti.
Missae kaeerme?–Kokko noukki.
Missae kokko?–Taivosessa.
Millae sieltae saatanehe?–
Saarapaeillae saavasilla,
Kirjavilla kiirasilla.

214. Ken soei kesaevoim?

Ken soei kesaevain?–
Kissa soei kesaevain.
Missae kissa?–Aitan alla.
Missae aitta?–Maahan kaatui.
Missae maa?–Veteheh vieri.
Missae vesi?–Haerkae saerpi.
Missae haerkae?–Niityllae.
Missae niitty?–Viikate vilahti.
Missae viikate?–Kannon paeaessae.
Missae kanto?–Toukka kaivoi.
Missae toukka?–Kukko nokki.
Missae kukko?–Kuusosessa.
Missae kuusi?–Kirves kaatoi.
Missae kirves? Seinaen alla.
Millae sieltae saatanehe?–
Haapaisilla halkosilla,
Korennoilla koivuisilla.

215. Kirkon teko.

Mikae tuoalla naekyvi?–
Talo tuoalla naekyvi.
Mikae tuon talon takana?–
Lampi tuon talon takana.
Mikae lammin laitasella?–
Vene lammin laitasella.
Mikae venehen sisaessae?–
Kaetkyt venehen sisaessae.
Mikae kaetkyen sisaessae?–
Hursti kaetkyen sisaessae.
Mikae hurstin hupilossa?–
Veikko hurstin hupilossa.
Mikae veikon olkapaeaellae?–
Kirves veikon olkapaeaellae.
Mikae kirvehen kasassa?–
Lastu kirvehen kasassa.
Minne lastu singahtavi,
Sinne kirkko tehtaenehe,
Sinisillae siltasilla,
Punaisilla portahilla.
Kenpae kirkkosen tekevi?–
Vieras kirkkosen tekevi.
Kenpae kirkon kirjottavi?–
Vieras kirkon kirjottavi.
Kenpae patsahat panevi?–
Vieras patsahat panevi.
Kenpae ikkunat tekevi?–
Iso ikkunat tekevi.
Kenpae penkit vestelevi?–
Veikko penkit vestelevi.

Kenpae lattiat lakovi?
Emo lattiat lakovi.
Kenpae sillat siivoavi?
Sisko sillat siivoavi.

216. Neiti verkossa.

Laeksin aivan aikaisehen,
Aivan aika huomenessa,
Astuin tietäe tengollista,
Maata maksankarvallista,
Ostetuille otramaille,
Kaupituille kauramaille,
Saoin markoin maksetuille.
Tuhansin lunastetuille.
Katselime, kaeaentelime,
Pitimmaellae pientarella,
Kaijimmalla kappaleella.
Loin silmaeni luotehelle,
Kaeaennin paeaetae paeivaen alle,
Keksin mustaisen orosen,
Rauankarvaisen hevosen,
Suolla soikerrehtamassa,
Palolla papertamassa.
Kiskoin haennaen, raastoin harjan,
Veinp' on veiolle kaetehen:
"Laai veio verkko taestae,
Seaen poika seitsosenki!"

Laati veio verkon siitae,
Seaen poika seitsosenki.

"Vie'pae verkkosi vetehen,
Satasilmae salmen suuhun!"

Veip' on verkkonsa vetehen,
Satasilmaen salmen suuhun.

Laeksi veio verkoillehen,
Seaen poika seitsollehen;
Mi on veion verkkosessa?–
Veion verkoss' ei mitaena.
Mi minulla verkossani?–
Minulla sininen sotka.
Mipae sotkan siiven alla?–
Silkki sotkan siiven alla.
Mi on silkkisen sisaessae?–
Hursti silkkisen sisaessae.
Mi on hurstin hulpikossa?–
Hurja hurstin hulpikossa.

Mi on hurjan kaemmenellae?–
Helmi hurjan kaemmenellae.
Mi on helmen loukkosessa?–
Lipas helmen loukkosessa.
Mi on lippahan sisaessae?–
Neiti lippahan sisaessae;
Viitisekse, vaatisekse,
Kultapantoihin kukikse,
Seaen pojan puolisoksi,
Veion vieriskumppaliksi.

217. Kojo ja Anni.

Ken se Kolkkosen kolisti?–
Kojo Kolkkosen kolisti:
”Annas Kolikko Anniasi!”

”Miksi sinulle Anniani?”–
”Kojonpojan puolisoksi.”

”Mull’ on musta Annikkini.”–
”Kyllae muila muitsii,
Pelonainen pesee,
Kesaevesi valkasee,
Rumentsainen rusottaa,
Suuri nyplae somentaa,
Pieni nyplae parantaa;
Vieres mutso rekeen!”

Vieri mutso rekeen;
Reki vieri, tie mureni,
Jalas patvi paukoaa,
Vemmel tuomi tutajaa,
Rengas vaski vavahtaa,
Rahis rauta ratsajaa.

Ken kirjakorjassa?–
Anni kirjakorjassa.
Ken heittohiemoissa?–
Anni heittohiemoissa.
Ken kumasniekassa?–
Anni kumasniekassa.
Ken sulkkusorokoissa?–
Anni sulkkusorokoissa.
Ken kultakoltuskoissa?–
Anni kultakoltuskoissa.
Ken suurissa paikoissa?–
Anni suurissa paikoissa.
Ken ruskeissa kengissae?–
Anni ruskeissa kengissae.

Ken sulkkukostoissa?–
Anni sulkkukostoissa.

Ken palttinapaiassa?–
Kojo palttinapaiassa'
Ken kumatsukainalossa?–
Kojo kumatsukainalossa.
Ken majavapuuhekassa?–
Kojo majavapuuhekassa.
Ken sulkkukussakassa?–
Kojo sulkkukussakassa?
Ken ohjilla ajaa?–
Kojo ohjilla ajaa.
Kenen maekeen mennaeaeen?–
Kojon maekeen mennaeaeen.
Kenen toermaeaeen nostaan?–
Kojan toermaeaeen nostaan.
Kenen peltojen peritse?–
Kojon peltojen peritse.
Kenen tanhuan taatse?–
Kojon tanhuan taatse.
Kenen ikkunan alatse?–
Kojon ikkunan alatse.
Ken vastaan tulee?–
Akka vastaan tulee.
Ken korjasta nousee?–
Anni korjasta nousee.
Ken tupaan laehte?–
Anni tupaan laehte.
Ken oven aukasee?–
Kojo oven aukasee.
Mitae noille syoetaevaeksi?–
Munavoita syoetaevaeksi.
Mitae noille juotavaksi?–
Rieskamaito juotavaksi.
Mihen noita maata?–
Ukon uuteen aittaan.
Mitae noille vuoteeksi?–
Puuhekovia perinoeita,
Sulkkuisia potuskoita,
Liissovia lakanoita,
Kankaisia katuhkoita.

218. Oi ukko uikari!

Oi ukko uikari,
Paeae paljas paikari!
Muistatko muinaisen,
Tajuatko taannoisen,
Kun kihlan iskimmae,

Oukkulan ovilla,
Koukkulan konnalla,
Suurima-saaressa,
Nesterin niemessä,
Pesterin pirtissä,
Takavaaran taipalessa?

219. Min rastas raataa.

Min rastas raataa,
Sen pyyhyt pyytaa,
Onneton ottaa,
Vaivainen varastaa,
Lapiolle laittaa,
Telikaelle työntäaä,
Oven alla peittäa,
Vastalla kattaa.

Talonpoika takoo,
Keihäitä keittäa,
Poika naittaa,
Tyttojä työntäaä,
Savisissa saappahissa,
Kirjavissa kintahissa.

Meren roemä roenkyy,
Tuulonen tuulee,
Kuningas kuulee,
Viiltä virstalta,
Kuueltä kulmalta,
Seitsemaelta selkoselta,
Kaheksalta kankahalta.

220. Ken Teron tietäaä?

Ken Teron tietäaä?–
Mie Teron tieäen:
Tero pikku pirtissä,
Matalaisessa majassa,
Petajäisessä pesäessä,
Honkaisessa huonehessa;
Rokka Tuomahan tuvassa,
Kaali Kaian kammarissa,
Sakian savun seassa,
Olkisen oven takana.

221. Piilehtijä.

Kitkat, katkat, pitkäet matkat,
Sinae ja minäe ja Hentun Liisa,

Puntun Paavo ja Juortanan Jussi,
Kapakka Lassi ja Myllaerin Matti,
Ympaeri tuvan minua etsittiin;
Ei minua loeyttykaenae-
Mie vaan pankolla makasin.

222. Oli ennen ukko, akka.

Oli ennen ukko, akka,
Oli kirjava kananen,
Muni kirjavan munasen,
Muna vieri hiiloksehen,
Hiilet lenti lattialle,
Lattia lakehen nousi,
Kiukoa kivinen hyppi,
Pankko paasinen pamasi.
Ukko, akka itkemaehaen,
Kananen kakahtamahan,
Harakat hatsahtamahan,
Kynnykset kykertaemaehaen,
Veraejaiset vieremaehaen,
Aitaset alenemahan,
Seipaehaet lotajamahan,
Musta lehmae ammomahan,
Muu karja murehtimahan.
Varikselta varvas poikki,
Harakalta haentae halki;
Juoksi pappilan joelle.
Papin piiat sotkuillansa:-
”Mitae hatsahat harakka,
Kuta kurja juoksentelet?”

”Sitae hatsahan harakka,
Sitae kurja juoksentelen,
Tulin saamahan sanoa;
Kunpa teki tietaeisittae,
Korentonne katkoisitta,
Korvonne murentaisitta,
Kartut kaeaestae nakkaisitta,
Sotkut jaeaele jaettaeisittae.”

Piiat pirttihin tulevat
Papin leipae liettehessae,
Papin lapset lattialla,
Papin akka poeyaen alla,
Itse pappi parratonna,
Takki halki hartioista,
Puksut poikki polviloista,
Paitaki pahoin revitty.

223. Paimenen haetae.

Turu, turu tulkoon,
Kotivaeki kuulloon!
Jo on rosvot karjassani.
Joros katoi karjastani,
Karjakoira hirtettiin,
Musta haerkae tapettiin,
Paimen parka tuomittiin.

224. Ellin velli.

Elli keitti vellii
Omalla kapustallansa,
Omist' otrajauhoistansa;
Velli kaatui karsinahan,
Ellin lapset lakkimahan,
Elli itse itkemaehaen,
Muu pere murajamahan.

225. Tuomisia.

Iso laeksi Tuuterihin,
Veikko vierii Wiipurihin;
Tule iso Tuuterista,
Viere veikko Wiipurista,
Tuo pojalle puolahattu,
Tyttaerelle tyynyverka,
Emaennaelle koppakengaet,
Isaennaelle uusi turkki!
Mitaepae iso minulle?–
Minulle samettimyssy.
Mitae minulle veikkoseni?–
Veikkoni koriat kengaet,
Tahi uusi verkatakki.

226. Tule aemmae Tuuterista!

Tule aemmae Tuuterista,
Kaala Karjalan hovista;
Tuo munanen tullessasi,
Keitae keltainen munanen,
Keltaisessa kattilassa,
Keltaisen tulen kes'ellae.

227. Kaeaepoenen, kaeaepoenen.

Kaeaepoenen, kaeaepoenen
Kaepaelillae kukkuu,
Neitonen, neitonen

Ihalalla itkee,
Toivonen, toivonen
Toisessa talossa,
Maammonen jyttynaainen,
Matuskaksi puuttunainen,
Heinillae herskuu,
Nurmella nurskuu,
Tinapotsalkoissa,
Sulkkusorokoissa,
Pellavasraetsinoeissae.

228. Yksi on akalla poika.

Yksi on akalla poika,
Ainoa akalla poika,
Yks' on sillae silmae paeaessae.
Ampui peiposet pihalta,
Rastahaiset rauniolta;
Ampui vuoen, ampui toisen,
Jopa kohta kolmannella
Kaikki korjasi kokohon,
Kaikki tunkevi tulehen.
Lietsoi paeivaen, lietsoi toisen,
Lietsoi kohta kolmannenki;
Tuli tuhkia laejaenen,
Paljo kuivia poroja.

229. Vanhan ammunta.

Mies vanha variksen ampui,
Tiesi tetren saanehensa,
Koppelon kopannehensa,
Vesilinnun vienehensae;
Tetret puissa tervehenae,
Koppelot kovin hyvaenae,
Vesilinnut liikkumatta,
Sorsaset sukeltamatta.

230. Nukka kaunis karkaele!

Hyppaeae hyvaenen nukka,
Nukka kaunis karkaele!
Miks' et nukka eilen tullut;
Eilen oli iloinen ilta-
Oli viinat, oli oluet,
Oli kalat kaikenlaiset;
Viinat virtana vilasi,
Oluet ojana juoksi.
Kellen nukka heitettihin?-
Kerttu kurjan kulkun paeaele,

Anni hampsun hartehille.

231. Sinun sikoja, minun sikoja.

Sinun sikoja, minun sikoja,
Syoetetyitae, juotetuita,
Syoetetyt minun sikani,
Lestyn leivaen, kauran kanssa.
Se sika, jok' on sinulla,
Teki paljo porsahia,
Enemmaen emaesikoja.
Kylk' oil kuutta kyynaerae,
Selkae seitsentae sasenta,
Saparo satoa syitae.
Kylki maksoi kymmeniae,
Selkae seitsemaen satoa,
Saparosta sai tuhannen.

232. Hus sika metsaeae!

Hus sika metsaeae!
Mitae sika metsaessae?
Tuomahan marjoja
Punaisella pussilla,
Sinisellae silkilla,
Korialla kontilla,
Vaskisella va'illa,
Kultaisella kuppisella,
Maalatulla maljasella.

233. Ruotsin kieltae.

Hyykae perju, juupa taalar
Haeraet tarissaa, miki haakar,
Konkommu lilla syoetaevaen!
Viska tanssaa suullen hyppiijaen.
Konkommi lilla tokka!
Viska tanssaako hoppaa.

234. Olin ennen onnimanni.

Olin ennen onnimanni,
Onnimannista matikka,
Matikasta maitopyoerae,
Maitopyoeraestae pytikkae,
Pytikaestae poeytaeristi,
Poeytaerististae ripukka,
Ripukasta rintasolki,
Rintasolesta sopukka,
Sopukasta Suomen kirkko,

Suomen kirkosta kipinae,
Kipinaestae kirjanmerkki,
Kirjanmerkistae meteli,
Metelistae meiaen herra,
Meiaen herrasta hevukka,
Hevukasta heinaekelkka,
Heinaekelkasta kekaele,
Kekaeleestae kenkiraaja,
Kenkiraajasta rapukka,
Rapukasta raianhaara,
Raianhaarasta harakka,
Harakasta hangonvarsi,
Hangonvarresta vatikka,
Vatikasta vallismanni,
Vallismannista matikka,
Matikasta maitopyoerae,
Maitopyoeraestae pytikkae,
Pytikaestae j. n. e. (vaikka loppumattomaan).

235. Hyi, hyi Hymylaeaen.

Hyi, hyi Hymylaeaen!
Hymylaen koirat haukkumaan.
”Kaeykaei lapset katsomaan,
Mitae Halli haukkuu,
Luppakorva lupsottaa.”
”Tuota Halli haukkuu,
Luppakorva lupsottaa:
Tulee tuolta Tolvasen repukka
Raekihinsae raeaekistynnae,
Likoihinsa liikistynnae,
Paho’insa paakistunna;
Kapusta korjana,
Hiiri hevosenä,
Kissa kyytijaena,
Petkel ruoskana.”

Tuli tuo Tolvanen tupahan,
Leivaet lietehen akalta,
Lapionsa lattialle;
Akka halko-orsille,
Vellivati kaeessae,
Vetelae velli Tolvasen silmille:
”Voi, voi, missae minae peseme!”–
”Pesete tervakaukalossa!”

Pesihen tervakaukalossa:
”Joko paeaesin puhtahaksi?”–

”Oh, oh, ei vaeheaekaeaen;

Pesete vielä toinen kerta!"

Pesihen sitte toisen kerran:
'Jokohan nyt vaelttaenee?' –
"Jo nyt vaehaen vaelttaenee."

"Missae saisin pyyhkiaeme?" –
"Mene ruumenhinkalohon;
Siellae saat sa pyyhkiaete."

Meni ruumenhinkalohon,
Alkoi siellae pyyhkiaehen:
"Joko han nyt vaelttaenee?"

"Oh, oh, ei vaeheaekaeen;
Mene hoeyhenhinkalohon!"

Meni hoeyhenhinkalohon,
Alkoi siellae pyyhkiaehen:
"Jokohan nyt vaelttaenee?"

"Jo nyt vaehaen vaelttaenee;
Mitae kuuluu vieraalle?"

"Ei mitaenae erittaein;
Arvuutuksilla voitetiin.
Paljo olen kaeynynnae,
Pitkin kyliae kysellyt,
Pitkin teitae tieustellut,
Enkoe saisi vastausta;
Jo on naelkaeki vaehaesen,
Saisinko mitae syoeaekseni?"

"Tuoll' on koan orrella
Vanha kissan haentae,
Hiiret hiukan kalunnehet,
Siin' on sinulla syoeaeksesi;
Taetvettae tanhualla,
Siin' on juomista sinulle."

236. Meni akka metsaeen.

Meni akka metsaeen,
Pukki tuli vastaan:
"Mene pukki kotiin!" –
Ei pukki mennytkaeen.

Meni akka metsaeen,
Tukki tuli vastaan:
"Lyoe'pae tukki pukki!" –

Pukki ei mene kotiin.”
Eipae tukki lyoenytkaeen.

Meni akka metsaeen,
Tuli tuli vastaan
”Polta tuli tukki!–
Tukki ei lyoe pukki,
Pukki ei mene kotiin.”–
Ei tuli polttanutkaan.

Meni akka metsaeen,
Vesi tuli vastaan:
”Sammuta vesi tuli!–
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyoe pukki,
Pukki ei mene kotiin.”–
Ei vesi sammuttanutkaan.

Meni akka metsaeen,
Haerkae tuli vastaan:
”Juo’pa haerkae vesi!–
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyoe pukki,
Pukki ei mene kotiin.”–
Eipae haerkae juonutkaan.

Meni akka metsaeen,
Nuora tuli vastaan:
”Lyoe’pae nuora haerkae!–
Haerkae ei juo vettae,
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyoe pukki,
Pukki ei mene kotiin.”–
Eipae nuora lyoenytkaeen.

Meni akka metsaeen,
Hiiri tuli vastaan:
”Pure hiiri nuora!–
Nuora ei lyoe haerkae,
Haerkae ei juo vettae,
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukki,
Tukki ei lyoe pukki,
Pukki ei mene kotiin.”–
Eipae hiiri purrutkaan.

Meni akka metsaeen,
Kissa tuli vastaan:

”Syoepae kissa hiiri!–
Hiiri ei pure nuuraa,
Nuora ei lyoe haerkaeae,
Haerkae ei juo vettae j. n. e.”
Eipae kissa syoenytkaeaen.

Meni akka metsaeaeen,
Repo tuli vastaan:
”Syoepae repo kissa!
Kissa ei syoe hiirtae,
Hiiri ei pure nuuraa,
Nuora ei lyoe haerkaeae j. n. e.”
Eipae repo syoenytkaeaen.

Meni akka metsaeaeen,
Koira tuli vastaan
”Tapa koira repo!–
Repo ei syoe kissaa,
Kissa ei syoe hiirtae,
Hiiri ei pure nuuraa j. n. e.”
Eipae koira tappanutkaan.

Meni akka metsaeaeen,
Susi tuli vastaan:
”Syoepae susi koiral!–
Koira ei tapa repoo,
Repo ei syoe kissaa,
Kissa ei syoe hiirtae j. n. e.”
Eipae susi syoenytkaeaen.

Meni akka metsaeaeen,
Karhu tuli vastaan:
”Tapa karhu susi!–
Susi ei syoe koiraa,
Koira ei tapa repoo,
Repo ei syoe kissaa,
Kissa ei syoe hiirtae,
Hiiri ei pure nuuraa,
Nuora ei lyoe haerkaeae,
Haerkae ei juo vettae,
Vesi ei sammuta tulta,
Tuli ei polta tukkii,
Tukki ei lyoe pukki,
Pukki ei mene kotiin.”
Siitae:
Karhu tappamaan sutta,
Susi syoemaeaeen koiraa,
Koira tappamaan repoo,
Repo syoemaeaeen kissaa,
Kissa syoemaeaeen hiirtae,

Hiiri puremaan nuoraa,
Nuora lyoemaeaeen haerkaeae,
Haerkae juomaan vettae,
Vesi sammuttamaan tulta,
Tuli polttamaan tukkii,
Tukki lyoemaeaeen pukkii,
Pukki juoksemaan kotiin.
Sillae sai akka pukkinsa kotiin.

237. Palvelin minae rikasta miestae.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae kukon palkastani;
Kukko sanoi kukkuluuraa.
Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae kanan palkastani;
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae kissan palkastani;
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae koiran palkastani;
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae sian palkastani;
Roeh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae uuhien palkastani;
Maeae minun uuheni,
Roeh minun sikani,

Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanan,
Kukko sanoi kulculuuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae vuohen palkastani;
Myy minun vuohen,
Maeae minun uuheni,
Roeh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae lehmaen palkastani;
Muu minun lehmaeni,
Myy minun vuohen,
Maeae minun uuheni,
Roeh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanan,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae haeraen palkastani;
Moeoe minun haerkaeni,
Muu minun lehmaeni,
Myy minun vuoheni,
Maeae minun uuheni,
Roeh minun sikani,
Hau minun koirani,
Nau minua kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

Palvelin minae rikasta miestae,
Rikasta miestae ja viisasta,
Sain minae oriin palkastani;
Ju minun oriini,
Moeoe minun haerkaeni,
Muu minun lehmaen,
Myy minun vuohen,
Naeae minun uuheni,
Roeh minun sikani,

Hau minun koirani,
Nau minun kissani,
Kai minun kanani,
Kukko sanoi kukkuluuraa.

238. Luojan kukku.

Luojan kukku, kultahelkka!
Kuku mulle kultiasi,
Kuku mulle, kuku muille,
Kuku kaikelle kylaelle;
Kuku kultia kujille,
Hopehia tanhuille,
Vaskia vajojen paeihin,
Tien vierihin tinoja.
Luojan kukku, kultahelkka!
Kuku vieläe kerta, toinen;
Kuku meiaen kuulijoita,
Laita meiaen laulajoita,
Kuulijat kukalle kullan,
Laulajat lehelle lemmen,
Mie itse remorekehen,
Virret vaekkaeraen vaekehen.

TOINEN KIRJA.

Viel' on virttaeae tieossani,
Saatavillani sanoja,
Virttae toista tuulet tuopi,
Aallot rannalle ajavi,
Linnut liittaevi sanoja,
Puien latvat lausehia.

Erityisiae Lauluja.

I. Tyttoein lauluja.

1. Kuluu ikae laulamattaki.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
”Elae lapsi paljo laula,
Tytaer tyhjiae sanele;
Ikae kultainen kuluvi,
Aika armas rientelevi,
Sinun lapsen lauluissasi,
Kurjan kukkumaisissasi.”
Vaan elloes emoni surko,
Valitelko vanhempani,
Iaen kultaisen kulusta,

Armahan ali menosta,
Minun lapsen lauluissani,
Pienen pilpatuksissani!–
Ikae kuitenkin kuluvi,
Aika armas rientelevi,
Jos en laula polvenani,
Hyrehi sinae ikaena;
Aika kultainen kuluvi,
Paeivae kaunis kärkelevi,
Ilman lintujen ilosta,
Varvuisten visertaemista.

2. Ei laulu kosista kiellae.

Noin ne muutamat sanovat,
Moniahat arvelevat:–
”Elae neito paljo naura,
Paljo naura, kilvoin laula;
Ei sinua kilvoin naia,
Ei kilvoin vihille vieae,
Josk’ on kilvoin kihlattaisi,
Kilvoin kaeytaeisi kosissa.
Olet lapsi laulamatta,
Tytaer tyhjittae sanoitta,
Niin saat saksan varrellesi,
Verkanutun vierehesi;
Kolmin kaeyaehaen kosissa,
Nelin neittaa pyytaemaessa,
Pohatoille puolisoksi,
Rikkahille reen peraehaen.”
Vaan elkaeae, hyvaet imeiset,
Tuota ouoksi otelko,
Jos ma laulan laiha lapsi,
Tytaer tyhjae vierettelen;
Lauloipa isoki ennen,
Vierretteli veistoksilta,
Lauloi armahin emoni,
Vaerttinaeltae vaeaennaetteli,
Lauloi sisko, lauloi veikko,
Lauloi vielae veikon lapsi.
Ei laulu kosista kiellae,
Kun ei muut pahat tapani,
Laiskuuteni, laihuuteni,
Ja kaikki kataluuteni.
Ja jos en laula polvenani,
Kuulu kullan valkiana;
Ikae kuitenkin kuluvi,
Kasvo kaunis lankiavi,
Muoto muualle menevi,
Koko varsi vanhenevi.

3. Laulan voiessani.

Laulan ehkæ voiessani,
Keikun kehtaellessani;
Ehk' en toiste voine'kana,
En toiste kehanne'kana,
Kun tulen ison ijille,
Emon varrelle vajenen,
Nousen ohkaen olilta,
Kaettae pieksæen pehuilt,
Voivotellen vuotehelta-
Kun tulen tutisevaksi,
Saame sanan kantajaksi,
Penkin pææen pitelijaeksi,
Joka nurkan nuohkijaksi.

4. Meistæ kasvavi kananen.

Kukkuome me kaekoeset,
Laulaome me latoset,
Kun yhen emosen lapset,
Yhen hanhen hautelemat,
Yhen sorsan suorittamat,
Yhen peiposen pesemaet.

Kukkuome me kaekoeset,
Laulaome me latoset;
Meist' on hanhi hautumassa,
Meistæ joutsen joutumassa,
Sorsanen sorenemassa,
Vesilintu vertymaessæ.

Kukkuome me kaekoeset,
Laulaome me latoset;
Meistæ kasvavi kananen,
Ylenee ylen hyvaenen,
Monen miehen mielitietty,
Yhen miehen varren vasta.

Kukkuome me kaekoeset,
Laulaome me latoset;
Orahall' on onnen touot,
Ripsellæ Kalevan riistat,
Ohrat pææetae ottamassa,
Pavut pienellæ palolla.

Kukkuome me kaekoeset
Laulaome me latoset;
Isoni luvan lupasi

Seitsemaeksi vuotoseksi,
Suntak-iltaset ilota,
Paeivaenlaskut lallatella.

5. Mitae me tytoet suremma.

Olkame tytoet yhessae,
Rinnatuusten rinkiloeissae,
Laulakame laatusasti,
Vetaekaeme vienosesti!
Mitae me tytoet suremma,
Kuta hullut huutelemma?
Ei meitae veroista vieae,
Ei oteta maanotoista;
Vasket vieaehaen veroista,
Oravaiset maanotoista.

Olkame tytoet yhessae,
Rinnatusten rinkiloeissae,
Laulakame laatusasti,
Tanssikame taitavasti;
Tuota kaunot katselevi,
Tuota kullat kuuntelevi,
Ulkona oven takana,
Hatut kaikki kainalossa–
Ei tohi tupahan tulla,
Saaha salvoshuonehesen,
Tuostapa aemmaet aekkaejaeisi,
Koukkuleuat kokkajaisi.

6. Taessae tanssivi tasaiset.

Taessae tanssivi tasaiset,
Sekae lystit lyyraejaevaet,
Valitulla varrellansa,
Muhkialla muovollansa;
Meille on luoja varren luonut,
Jumala kuvan kuvannut,
Luoja luonut luokin varren,
Herra muovon muovaellut.
Taessae tanssivi tasaiset,
Sekae lystit lyyraejaevaet,
Varsiansa notkistavat,
Jalkojansa taivuttavat,
Nuorten miesten mieltae myoeten,
Sulhosten syaentae myoeten;
Nuorten miesten miel' tekevi,
Sulhosten syaen sytevi.

7. Mitae tuosta, jos ma laulan.

Mitae tuosta, jos ma laulan,
Tahi tuosta, jos ma tanssin,
Ei tuota kyty kysele,
Eikae appi arvaele,
Nato ei naisille sanele,
Anoppi kylaen akoille;
Ky'yn kytken kynnykselle,
Naon naittelen kylaelle,
Anopin susille syoetaen,
Apen karhuille apatan.

8. Hyvae sanoma emolle.

Enmae taenne tullutkana,
Tullutkana, saanutkana,
Nurkkihin nuhajamahan,
Soppihin sohajamahan;
Tulin ihmisten iloksi,
Nuoren rahvahan ratoksi.
Kiitos kaunosen Jumalan,
Sain yhen iloisen illan,
Remullisen juhlapaeivaen;
Enk' ole nurkissa nuhannut,
En sohannut soppiloissa,
Aina tanssin taitavasti,
Keikuin keskilattialla.
Kun tulen eroon kotihin,
Saap' emo hyvaen sanoman,
Isoni iloisen mielen,
Taemaen lapsen laulannasta.
Tanssinnasta, taiannasta,
Kun on lauloin laatusasti,
Tanssin aina taitavasti.

9. Mitae te pojat suretta.

Mitae te pojat suretta?–
Sitaekoe pojat suretta,
Ett' on meillae pienet piiat,
Piikat pienet ja matalat?
Jos on pienet, niin on pystyt,
Jos matalat, kaksi maksoi;
Siinae pieni pisteleksen,
Kussa suuri kaeaenteleksen.
Vielae meiaen pienet piikat,
Ja naemaet tytoet matalat,
Tuntevat tupansa pestae,
Rappusensa raivaella,
Sillat suuret siivoella,

Lattiat vesin valella.

Nyt me outona olemma
Ja kulemma kummempina,
Kun tulevi toinen vuosi,
Toinen vuosi ja parempi,
Omenina me olemma,
Ja kulemma kukkasina,
Matkustamma mansikkoina,
Vaellamma vaapukkoina–
Kaeymmae parvessa parasna,
Piikaparvessa pisinnae,
Valkeinna vaimoloissa,
Juoleinna joukkoloissa.

10. Hyvaen eukon tytaer.

Ei oo kuussa kaeskemista,
Paeivaessae opettamista,
Ei neissae neuomista,
Hyvaen eukon tyttaeressae.
Keikutellen ketraepuita,
Kohotellen kuontaloita,
Ketraetkaeme rihma kierae,
Rihma kierae ja livahka,
Laskekame lanka lievae,
Lanka lievae ja lahia;
Viskatkame viipsinpuulle,
Napatkame naulan paeaele,
Kanikame kangaspuihin,
Pielkaeme pirranpuuta.
Sitte pirta piukkoavi,
Sukkulainen suikkoavi,
Kuuluvi kylaehaen kalske,
Pirran pirske naapurihin.
Akat tuosta arvelevat,
Kysyvaet kylaaiset naiset:
”Kuka kangasta kutovi?”
Emo varsin vastoavi:
”Oma kultani kutovi.
Herttaseni helskyttaevi.”–
”Laskiko lapoja kangas,
Paeaestikoe pirta piitaemiae?”–
”Ei laske lapoja kangas,
Eikae pirta piitaemiae;
On kun Kuuttaren kutoma,
Paeivaettaeren ketraema,
Otavattaren osaama,
Taehettaeren taeyttelemae.”

11. Hyvae lykky neitosilla.

Oluell' on onni kaunis,
Juoahan janoamatta,
Hyvae lykky neitosilla,
Naiahan kaekeaemaettae,
Kun tutaan hyvae tulevan,
Keksitaehaen kelpoavan;
Kun naehae'aen naestaeriksi,
Tiejetaehaen tikkariksi,
Rihman laavun laittajaksi,
Kankahan kutelijaksi.

Mikaes meiaen neitosien,
Mikaepaes tytoen minunki;
Kun tunnen tuten eleae,
Sekae kasvan kaunihisti,
Kulkevi sana kylaelle,
Tieto toisehen talohon,
Naivat sulhot naapurihin,
Ottavat omille maille,
Oman pellon pientarelle,
Ison ikkunain naeylle.

Mikaes meiaen neitosien,
Mikaes meiaen neitosien,
Mikaepaes tytoen minunki;
Jos ei naia naapurihin,
Tahi ei taammaksi tahota
Olen ilmanki ikaeni,
Tyttoenae ison tykoenae;
Tiivi on tyttoenae eleae,
Naetti olla neitosena,
Ei oo huolta huhmarelle,
Miehen vaattehen varua.

12. Kolme kaunisa.

Kaks' on kaunista kesaellae:
Lehti puussa, ruoho maassa,
Minae kohta kolmantena,
Minae lehti liehumassa,
Minae kukka kuulumassa,
Minae heinae heilumassa.
Vaan en huoli, huoli'kana,
Hyvae heinae heilumahan,
Hyvae kukka kuulumahan.
Lemmenlehti liehumahan;
Ei pahat hyvaestae tieae,
Ei katalat kaunihista,

Rupaloetoet ruskiasta.
Pullosuut punaverestae.

13. Ei sovi Karjalan kihlat.

Ei ole kylaessae taessae,
Ei taemaen kylaen sisaessae,
Eipae vielae toisessana,
Kuulu kolmannessakana,
Sitae miestae meiaen maalla,
Karjalassa kaunokaista,
Jonka sormukset sopisi,
Rintaristi kelpoaisi,
Sormihin taemaen sorian,
Rintahan ripiaen neien;
Minun on viejaeni Wirossa,
Saaajani Savon takana,
Kihlantuojani turussa,
Vetaejaeni Wiipurissa.

14. Enmae huoli huitukoille.

Enmae huoli huitukoille,
Noille poikaruitukoille,
Nillikoille, nallikoille,
Noille naapurin nasoilte,
Kun ei tulle tuonnempoa,
Ehtine etempeaeki,
Yli kuuen kirkkokunnan,
Yli kappelin kaheksan;
Kun ei naine Narvan herrat,
Viene Wiipurin isaennaet,
Turun piiparit perine,
Savon saksat korjaelle.

15. Mie tahon tasaista miestae.

Enpae huoli haalikkainen,
Enmae huoli hutsukoista,
Noista poika rantsukoista,
Koirista kotikylaeni,
Nallikoista naapurini;
Mie tahon tasaista miestae,
Tasaiselle varrelleni,
Miehen riskin rinnoilleni,
Kaunokaisen kannoilleni,
Verevaeisen viereheni.
Jaeaepi vaan tystoetae taestae,
Jopa jaeaepi, kun sanonki,
Monta sulhasta surulle,

Nuorta miestä mielälälle,
Koiteren koriat sulhot,
Tokrajaerven tolloturvat,
Lylyvaaran lylleroiset,
Kirvesvaaran kiltit miehet,
Sonkajan pojat soriat.

16. Paremman miehen verta.

Ei taeyvy taetae tytaertae
Pahoille rekipajuille,
Likaisille liistehille,
Miehen vaivaisen vaille,
Kereaejaen keitoksille,
Joka saapi sauan kanssa,
Kereaeae kepin keralla.
Viel' ompi tytoessae taessae,
Vielae taessae neitosessa,
Paremmanki miehen verta,
Kaunihimman varren kauppa,
Rikkahamman rinnallinen,
Verevaemmaen vierellinen,
Paremman talon miniae,
Koriamman korjan taeyysi,
Veteae verevaen miehen,
Kuletella kunnollisen,
Suurihin salitupihin,
Kalittuihin kartanoihin.

17. Ei taeyvy renkien rekehen.

Ei taeyvy taetae tytaertae
Jonki joutavan sylihin,
Renki rehvanain rekehen,
Kasakkojen kainaloihin;
Vielae taelle tyttaerelle,
Taelle kainulle kanalle,
Tulevi tuhannen ruuna,
Saan maksava satula,
Vemmel vaerjaetty vaejaeaevi,
Kirjakorja kijaettaevi.

Vielae taelle tyttaerelle,
Taelle kainulle kanalle,
Kihlat kilpoa tulevat,
Helkkaeen hyvaet hopiat;
Tuoahan Turusta sormus,
Ristit Riian kaupungista.

Vielae taestae neitosesta,

Taestae kainusta kanasta,
Suku juopi suuren sarkan,
Suku sarkan, taatto tuopin,
Maammoni hopiamaljan,
Veikko kupin kultalaian,
Kaaso kannun kallistavi,
Heimo hempiaen pikarin.

18. Kun taemae kana katovi.

Kukapa taessae kukkunevi,
Kenpae kielin laulanevi,
Taemaen kunnahan kukuilla,
Taemaen harjun hartehilla,

Kun taemae kana katovi,
Taemae hanhi hairahtavi,
Eksyvi emosen tuoma,
Punapuola poismenevi.

Kun taemae kana katovi,
Taemae hanhi hairahtavi;
Katoi luuta lattialta,
Huosia pesinpytystae,
Tuopin korvat tummenevat,
Pinttyvaet pikarin laiat.

Kun taemae kana katovi,
Taemae lintu liikahtavi;
Niin taemae maeki menevi,
Taemae linna liikahtavi,
Sivuin taestae tiet tehae'aen,
Alta rannan raivatahan.
Kun taemae kana katovi,
Taemae puola pois menevi—
Tahi kun kuolen kuulu piika,
Katonen kasarivaski;
Jaeaepi sulhoset surulle,
Miehet mielimurtehille,
Partasuut pahoille mielin,
Hattupaeaet halajamahan.

19. On kumpiaki.

Niin on noita poikasia,
Kun on mustia sikoja,
Talvitakku porsahia.
Niin on noita poikasia,
Kun on suolla sammakoita,
Alla virsun vinkujia.

Niin on noita neitosia,
Kun on maalla mansikoita,
Punakukkiä keolla.
Niin on noita neitosia,
Kun on kaupungin kanoja,
Eli liinalintusia.

20. Erilainen kirkonkaeynti.

Kuului kenkien kupina,
Kautokenkien kapina;
Tytoet kirkkohon tulevat,
Leimahtavat lehterille,
Rinnan auki riehkaesevaet,
Kirjan sieltae kiskasevat,
Josta virren veisoavat,
Luvut kaunihit lukevat.

Kuului loettoejen loepinae,
Tuohikenkien tohina;
Pojat kirkkohon tulevat,
Kirkkomaeellae melskoavat,
Viinapuolikon povella,
Olutkannun kainalossa;
Ei oo kirja mielessaensae,
Ei papin parahat saarnat,
Tytoet mielessae makaavi,
Syaemissaensae sytevi.

21. En mene Matille.

Kuului hoitanta kujoilta,
Outo maeaejintae maeeltae;
Aeiti sulhoksi aelysi,
Katsoi kihlan kantajaksi,
Mateli mahoksi luuli,
Kuivalatar Kukkeriksi.
Kaevi sitte katsomahan,
Katsomahan, kuulemahan,
Mikae maeaejintae maeellae,
Kumma hoitanta kujoilla;
Matti maeaejelti maeellae,
Penttinen petaeikoellae.

Aeiti neuoi ja varotti:
”Elae hylkeae hyveae!–
Ei hyvaet hylyksi joua,
Kuluksi Jumalan kullat.”–
”Elae vainen aeiti rukka
Tyoenntyaet taetaet tytaertae,

Laita lastasi Matille,
Perustele Penttiselle;
En mene minae Matille,
En perehy Penttiselle—
Matala minae Matille,
Ylen pieni Penttiselle.
Ollille minae osaksi,
Parahiksi Paavoselle.”

22. En mene minae pahoin.

En mene minae pahoin,
En kaey tuhmihin tupihin,
Mene en mustille vesille,
Likarantoihin rakastu;
En perille pienen pirtin,
Sivu en suuresta talosta.
Suut' en anna sulhaselle,
Jok' on tuhma turvan kautta,
Kovin kaita leuan kautta
Harva kautta hampahien;
Ei ole kirkas kiiltotaehi,
Ei koria huomenkoite.
Tuhmaksi on tuuvitelu,
Kaltoksi kapalo'ittu,
Tuhmalta tuuvittajalta,
Vaeaeraeltae vaesyttajaeltae.
Kun tuli tupahan kerran,
Tuli kun tupakan katsku,
Maikoi kun malinan henki.
Parempi minun pysyae,
Armahampi aikaella,
Liepehellae liete'rannan,
Kalarannan kaitehella,
Kun sylissae tuhman sulhon,
Miehen kalton kainalossa.

23. Toivossaan pettynyt.

Kuului suolta ruoskan roiske,
Rannalta re'en ratina,
Aisan kalke kaivotieltae,
Revon hirnunta pihalta;
Toivoin tuttu tulevan,
Kaunihini kalkuttavan,
Koriani kohti kaeyvaen,
Armahaiseni ajavan,
Naeaetaereuhkasen naekyvaen,
Revonpuuhkan purhottavan.
Eipae tuttu tullutkana,

Kaunoseni kalkuttanna,
Armahaiseni ajanna,
Koriani kohti kaeynnae,
Revonpuuhk' ei purhottanna,
Naeaetaelakkinen naekynnae;
Tuo tulevi turkin nyplae,
Kerinkanta keipottavi–
Tuohinen kypaeri paeaessae,
Petaejaeinen paita paeaellae,
Housut honkaiset jalassa,
Puksut puiset lantehella.

24. Enmae huoli huitukoille.

En oo narri narratta'a,
Hoeyhenlintu hoeyhettae'ae,
Enkae houkka houkutella,
Mielipuoli mielitellae,
Heikko helmasta vetetae.–
Onpa taessae neitosessa
Paremmanki miehen verta,
Killimmaenki kinnastaja,
Paremmalle paian saaja,
Kenstimmaelle ketreaejae,
Kuulusammalle kutoja;
Ei sinulle, tilkatuppi;
Tilkatuppi, talkatasku,
Kymmenpaikkainen kypaeri,
Satapaikka saapukkainen.

Enmae huoli huitukoille,
Huitukoille, haitukoille,
Mie tahon tasaisen varren
Tasaiselle varrelleni,
Tahon muovon muhkiamman
Muhkioille muovoilleni,
Tahon kasvon kaunihimman
Kaunihille kasvoilleni.

25. Mitae sie kaevelet surma.

Mitae sie kaevelet surma,
Rannanraukuja ajelet,
Kylaen tyttoejae kyselet,
Tinavoeitae tieustelet?–
Suuru surtsi kormanossa,
Hieta helmoissa helisi,
Kunnottoman kukkarossa,
Lantittoman lakkarissa.
Mitae teit taemaen kesosen,

Kuta raaoit talven kaiken,
Kun et tenkoa keraennyt,
Saanut raukkoa rahoa,
Taeaeltae neittaa naiaksesi,
Tuottoaksesi tytaertae?–
Kesaet kentaellae makasit,
Talvet taljavuotehella.
Etsi nyt puusta puolisoa,
Hae neittaa haavikosta,
Tyttoeae petaeikoestae,
Maennikoestae morsianta;
Elae meiaen neitosista,
Talon kuulun kukkapaeistae,
Taestae suuresta suvusta,
Laajasta lajiperaestae.

26. Elae pyyllae neittaa pyyae.

Elae pyyllae neittaa pyyae,
Oravalla morsianta,
Elaekae vaskella valitse,
Tinaisilla tieustele!
Saat pyyllae pyhaenpitaajaen,
Oravalla oikullisen,
Vaskella valehtelijan,
Tinaisilla tienkaevijaen.
Kysy kullalla tytaertae,
Hopialla morsianta,
Sormuksilla suosittelle,
Silkkinauhoilla sitele;
Kuulu kullalla kosivi,
Hopialla huolittavi,
Sormuksilla suosittavi,
Silkkihuivilla sitovi.

27. Kotien erotus.

Mistae tunsit tuhma tulla,
Oron kaersae tien osasit,
Taehaen kuuluhun kotihin,
Kaunihisen kartanohon?–
Kun tulet taehaen kotihin,
Pistaetet pihan sisaelle,
Pihall' on humalan pilpa,
Rasvan kartu kartanolla.
Kuinkas on sinun kotini,
Sinun kurjan kartanosi–
Kun kaevin pihatse kerran,
Ajoin ikkunan alatse,
Naein mae tuon naekijaettaeki,

Tunsin Turjanki Lapitta,
Raeystaehaet revon riaksi,
Aitat aiaskommetoksi,
Selin seisovan isaennaen,
Selin onnenki olevan:
Tup' oli kuuella tuella,
Seitsemaellae seipaehaellae,
Kaheksalla kankimella.
Kun sisaehaen katsahime,
Vehkat vinkui kiukoalla,
Parkit orrella parisi,
Poeyaellae poekoettileipae,
Olkitamppu taikinassa.

28. Toista taenne toivottihin.

Mistae tunsit tuhma tulla,
Epaekelpo tien osait,
Minun kuuluhun kotihin,
Pystyhyn ison piha'an?–
Toista taenne toivottihin,
Paremmaista palkottihin,
Ei sinua, sian silmae,
Sian silmae, koiran korva,
Talvisen orihin otsa,
Kevaehisen lehmaen leuka,
Kesaeisen karitsan kaula,
Sykysyisen vuohen naama.
Tulitko sikojen tietae,
Politko porsasten poluista,
Astuit lammasten latua,
Vai kaevit maekeae myoeten?–
Sivute sioilla tiensae,
Pihan poikki porsahilla,
Laon ta'ate lampahilla,
Tie maeeltae maennikkoehoen.

29. Tie on tehty tuhman mennae.

Mistae tiesit tervahiiri,
Ojamykrae tien osait,
Luovon lohta ampumahan,
Siikoa ihoamahan;
Mistae tiesit, kusta tunsit,
Kusta kuitenkin aelysit,
Taeaellae neien kasvavaksi,
Impyen ylenevaeksi?–
Kuulu isoni, kuulu emoni,
Minae vielae kuulusampi,
Kuulun kultana merelle,

Hopiana maille muille.
Enkae huoli huitukoista,
Noista poika puitukoista,
Kun ei tulle tuuhiammat,
Koriammat kohti kaeyne,
Naeaetaesaapukat naekyne,
Reporinnat reilottane;
Sivu menkoehoet siatki,
Poikki pellon porsahatki,
Sivu on tehtu tie siolle,
Pellon poikki porsahille,
Tie ylaetse, tie alatse,
Kahenpuolen kartanosta;
Tie on tehty tuhman tulla,
Sekae tulla, jotta mennae,
Ura kaeyae kaeypaelaaisen,
Astua kylaenkysyjaen.
Tytoetkoe sinunki saattoi,
Neiet neuoi muille teille?–
Ne ne naeppivaet syaentae,
Vievaet mielen miesten paeaestae.

30. Monisulhollinen.

Mont' on sulhoa minulla,
Yks' on Yrtti, toinen Tortti,
Kolmas koito Paalikkainen,
Neljaes Nerikko niemen paeaessae,
Viies Winnyrin Tapani,
Kuues kainu Karjalainen,
Seitsemaes sepaen Simana,
Kaheksas on Kaitaparta,
Yheksaesi Yrjae raukka,
Kylaen vanhin kymmenesi;
Repo rukka reunimmainen,
Paeivaen-poika paeaellimmaeinen,
Kirjavissa kintahissa,
Kaunehissa kauhtanoissa,
Vaipassa vanutetussa,
Ostetuissa saappahissa.
Kaevi kerran, kun kaeviki,
Istui illan vieressaeni,
Kylaekunnan kuulematta,
Emoni havatsematta,
Koko mies me'elle maikoi,
Sylinistunta simalle,
Kainalo kananmunille,
Vierus voille, vehnaeisille.

31. Onpa tietty tietysaeni.

Onpa tietty tietyssaeni,
Mesimarja mielessaeni,
Lempilintu liitossani,
Sinisorsa suojaessani,
Jok' on mieltynyt minuhun,
Minae mieltynyt haenehen;
Haenell' on ihanat silmaet,
Minulla syaen suloinen.
Ei haen heittaenyt minua,
Eikae yksin jaettaenynnae;
Omaksens' on ottanunna,
Kullaksensa kutsununna,
Kaunoksensa katsonunna,
Valkiaksensa valinnut.
Niin minae haenessae riipun,
Sekae riipun, jotta kiikun,
Niinkun lintu lehtipuussa,
Kuusen oksalla orava.

32. En heitae kullaistani.

Pappi paljonki lupasi,
Enemmaen papin emaaentae,
Vuoen voita syoeaekseni,
Toisen tuoresta kaloa-
Lupasi hyvaet hamoset,
Ja parahat liinapaiat;
Kaeski kullan heittaemaehaen,
Armahan unohtamahan,
Etten kuulis kuuna paeaenae,
Naekisi sinae ikaenae.
Mutt' en heitae kullaistani,
Armahaistani unoha;
Ennen heitaen herkkuroat,
Paistit pappilan unohan,
Heitaen kaunoset hamehet,
Ja parahat liinapaiat,
Ennenkun heitaen herttaseni,
Armahastani eroun,
Kesaen kestyteltyaeni,
Talven taivuteltuani.

33. Muien musta, minun hyvaenen.

Moniki pohatan poika
Kovin on koiltahan kopia,
Suvultansa sangen suuri;
Sinae koeyhae poika rukka
Et oo koiltasi kopia,

Suvultasi aivan suuri.
Moni sun mustaksi sanovi,
Tervaskannoksi tekevi,
Pahaksi panettelevi,
Tuhmemmaksi tunnustavi;
Voit sa olla muien musta,
Minun kaunis ja hyvaenen,
Minun mielestae metonen,
Voisirunen silmaestaeni.

Jos oot musta mun omani,
Rauankarva rakkahani,
Tuhma muien tunnustaissa,
Tervaskanto katsellessa;
Selin muihin seisotate,
Selin muihin, paein minuhun,
Ehkae mie piloinen piika
Voisin paialla parata,
Kauluksilla kaunistella,
Saeaeret vikkelisukilla,
Kaulan paiankauluksella,
Kaeet kirjakinahilla,
Sametilla hienot hiukset.

34. Tuo on mies me'estae tehty.

Tuo on mies mc'estae tehty,
Sokerista sorvaeltu,
Suu somasti laulamahan,
Jalat taiten tanssimahan.
Pese silmaet, paeae silitae,
Harja'a hatun alukset,
Niin tule minun kotihin,
Ja kysy taetae tytaertae
Emoltani ensistaenaenki:
"Eukko tyoennaen tyttoeae
Minulle miehelle hyvaelle,
Sorialle sulhaselle,
Mie oon mies me'estae tehty,
Sokerista sorvaeltu."

35. Kun oisi kahen valta.

Kuti, kuti, kultaseni,
Sinisukka sulhaseni,
Punaposki puolisoni,
Taeael' on nuori neitosesi.
Kaey'pae tuota katsomahan,
Tule yoellae yksinaesi,
Jottei jaelki jaeaelle tunnu,

Jalan isku iljangolla.–
Kunpa jaelki jaeaele jaeisi,
Jalan isku iljangolle,
Tuosta aeiti aekkaejaeisi,
Isoni imehen saisi,
Veikkoni vihotteleisi,
Oma sisko ouostuisi.
Iso ottaisi ikaeni,
Emo paeaeni halkaiseisi,
Veikko veren vuoattaisi,
Sisko silmaen kaiveleisi.

Kuti, kuti, kultaseni,
Taeae'll' on nuori neitosesi;
Sopisipa suuta antaa,
Kun oisi kahella valta.

36. Katso'pas taetae tytaertae.

Kuti, kuti, sulhaseni,
Punaposki poikaseni!
Katso'pa taetae tytaertae;.
Taetae kasvavi kananen,
Taetae joutsen jouhtavi,
Sorenevi kunnan sorsa.

Hanki sulho sukkulainen,
Kankahalta karttu vaeaerae,
Vestele veraejaen suussa,
Kannon paeaessae kalkuttele,
Tuo'pa taellae tyttaerelle,
Taele sorsalle sovita.
Vie sitte ve'elle neittaa,
Saata sotkulle tytaertae–
Laehti paikat paiastasi,
Raetsinaestaesi raepaelet;
Sitte tunnet nainehesi,
Ja kosissa kaeynehesi.

37. Konsa meillae kosijat kaeypi.

Konsa meillae kosijat kaeypi,
Milloin mieli vierahaiset,
Konsa armahat ativot?–
Paeaekaehyri paeetnitsaenaen,
Hivus suora suovattana;
Minun miilo kultaseni,
Se tulee pyhaenaen paeaenaen.

Missae heitae vastatahan?–

Pirtissae kaehyripaeaetae,
Sintsissae siliaepaeaetae;
Minun miilo kullaistani,
Sitae vastataan pihalla.

Mitae heille syoetetaehaen?–
Leipeae kaehyripaeaelle,
Kukkoja siliaepaeaelle;
Minun miilo kullalleni,
Sille vehnaekolatsuja.

Mitae heille juotetahan?–
Rieppua kaehyripaeaelle,
Vaassoa siliaepaeaelle;
Minun miilo kullalleni,
Sille juotetaan olutta.
Minne heitae nukkumahan?–
Pirttiin kaehyripaeaetae,
Sintsihin siliaepaeaetae;
Minun miilo kultaseni,
Se aittahan vuiskatahan.

Mitae heille vuoteheksi?–
Vaatetta kaehyripaeaelle,
Posteet siliaepaeaelle;
Minun miilo kullalleni,
Sille sulkkuiset perinaet–
Minae itse ruskia,
Minae itse valkia,
Minae kaunis ja ihana,
Miilo kullan viereen.

38. En kehannut kieltaeae.

Oli joulu joutumassa,
Tahvanus tavottamassa,
Panin tynnyrin olutta,
Puolen toista puolikkoaa;
Toivoin kultani tulevan,
Armahaiseni ajavan,
Suu-verolle, muu-verolle,
Juhlan suuren syoennoekselle.
Eipae kulta tullutkana,
Armahaiseni ajanut;
Tuli kuhjus kutsumatta,
Vaivainen varottamatta,
Osasi oluen juoa,
Syoeae juhlasyoennoekseni–
Tainnut en olla antamatta,
Enkae kielteae kehannut.

39. Mitae laihan laulannasta,

Lauloin ennen lassa ollen,
Paljo mieletoen pakisin,
Ilman lintujen iloksi,
Paeaeskyjen huvitteheksi;
En nyt laula, enkae taia,
En paljo pakaja'kana.
Mitaepae laihan laulannasta,
Ja kurjan kukunnastani-
Suu kuluvi kuppiloille,
Kieli maessaeksi menevi,
Eik' oo kulta kuulemassa,
Oma armas oppimassa;
Vieras kulta kuuntelevi,
Mies outo opitteleksen.
Ei ole minulla taeaeliae,
Taellae rannalla rakasta,
Taellae puolla puolisoa;
Minun on kulta tuonnempana,
Etaehaempaenaee omani,
Tuntemass' on tuulen teitae,
Arvoamassa ahavan.-
Tuollapa minun omani,
Tuolla puoll' on puolisoni,
Tuolla aaltojen takana,
Takana selaen sinisen.

40. Miks' ei soita suu soria.

Miks' ei soita suu soria,
Eikae kieli keikellehae?-
Siks' ei soita suu soria,
Eikae kieli keikellehae,
Kun on poissa kultaseni,
Muilla mailla marjaseni,
Valkia vaeltamassa,
Armas maita astumassa;
Huuhaalla ei oo' huomenkoite,
Peroksella pesty litsa.

Tulisko huuhalle huomenkoite,
Perokselle pesty litsa,
Se ois kukan kupua myoeten,
Ja vaklon vatsoa myoeten;
Sitte suuni soitteleisi,
Kieli keikellehteisei-
Saisi suu sulosanoja,
Kieli kelpo keiketystae.

41. Aeaeni ei kuulu kullalleni.

Enpae laula laitoissani,
Enkae soita surkeissani,
Kieroissani en kisoa,
En ilotse inhuissani.
Mitaepae tuosta, jos ma laulan,
Tahi tuosta, jos ma soitan,
Jos laulan jokahi lakson,
Joka kummun kukkuelen,
Soitan soien rannikoilla,
Kujertelen kuusikoissa;
Suotta suutani kulutan,
Suotta saeaetelen sanoja—
Aeaeni ei kuulu kullalleni,
Armahalleni kujerrus.
On mua kuuset kuulemassa,
Oppimassa hongan oksat;
Kuuset kutsui kullaksensa,
Lepaet lemmeksi saneli,
Suopetaejaet sorsaksensa,
Ahokoivut armahaksi.
Enmae kuuselle kumarra,
Petaejaelle paeaetae kaeaennae,
En anna lepaelle suuta,
Kaettae en koivulle kokota;
Vaan kun kultani tulisi,
Armahani asteleisi,
Sille suun-anto sopisi,
Paeaetae kaeaenteae paeteisi,
Kaettae lyoeae kelpoaisi.
Sill' on suu sulasta voista,
Hunajasta huulta kaksi,
Parta sulkusta suettu,
Leuan-alus liessingistae;
Sill' on paeivae silmissaensae,
Sillae kuuhut kulmaluilla,
Taehet taivon hartehilla,
Olkapaeillaensae otavat.
Se on armas astunnalta,
Ylen jasnoinen jalalta;
Maksaisin tuhat tulosta,
Astunnasta aikasumman,
Jalansirroltae sinikoen,
Punaisen jalan polulta.

42. Etaeaeliae minun omani.

Ei mun lauloa pitaeisi,

Ei ilota ensinkaena,
Minun on kulta kulkemassa,
Minun vello vieremaessa,
Minun armas astumassa,
Valkia vaeltamassa.
Etaeaeliae minun omani,
Maalla muulla marjaseni,
Mies pieni kiheraetukka,
Matalainen saapasjalka,
Kymmenen kylaen ylitse,
Sa'an taipaleen takana;

Tuuli ei paeivaessa tulisi,
Lintu ei lentaeisi kahessa.
Tuuli kyllinki tulevi,
Linnut kanssa lentelevaet,
Mie en tunne tuulen mieltae,
Tuulen mieltae, linnun kieltae;
Vaan kun tuttuni tulisi,
Ennennaehtyni naekyisi,
Tuntisin ma tuon tulosta,
Arvoaisin astunnasta,
Jalan nuoren nousennasta,
Sukan mustan muikkunnasta,
Kaeymaesta kepiaen kengaen,
Helman hienon hiipsinnaesta.
Virstan vastahan menisin,
Virstan kahen kaapsahtaisin,
Aitoja alentamahan,
Siltoja siventamaehaen,
Veraejiae aukomahan,
Porttiloita purkomahan.
Sitte kaettae kaepaejaeisin,
Jos ois kaeerme kaemmenpaeassa;
Suuta kanssa suikkoaisin,
Jos ois suu suen veressa;
Kiini kaulahan kapuisin,
Jos ois kaima kauluksessa;
Vielae vierehen viruisin,
Jos ois vierus verta taeynnae.

43. Kun mun kultani tulisi.

Kun mun kultani tulisi,
Armahani asteleisi,
Tuntisin ma tuon tulosta,
Arvoaisin astunnasta,
Jos ois vielae virstan paeassa,
Tahikka kahen takana.
Utuna ulos menisin,

Savuna pihalle saisin,
Kipunoina kiiatettaisin,
Liekkinae lehauttaisin;
Vierten vierehen menisin,
Supostellen suun etehen.
Tok mie kaettae kaepseaeisin,
Vaikk' ois kaeaerme kaemmenellae;
Tok mie suuta suikkajaisin,
Vaikk' ois surma suun eessae;
Tok mie kaulahan kapuisin,
Vaikk' ois kaima kaulaluilla;
Tok mie vierehen viruisin,
Vaikk' ois vierus verta taeynmae.
Vaanp' ei ole kullallani,
Ei ole suu suen veressae,
Kaeet kaeaermehen talissa,
Kaula kalman tarttumissa;
Suu on rasvasta sulasta,
Huulet kun hunajameestae,
Kaeet kultaiset, koriat,
Kaula kun kanarvan varsi.

44. Oisko linnun lentoneuot.

Voi, kun loit minua luoja,
Kun et luonut lentaevaeksi,
Kotkana kohoavaksi,
Lintusena liikkuvaksi!
Oisko linnun lentoneuot,
Kohottimet kotkalinnun,
Saisin siivet hanhoselta,
Kurelta kulettimensa;
Sitte siiville rupeisin,
Lenteleisin, liiteleisin—
Kulkisin ma kullan maalle,
Asumnoille armahani.
Lentaeisin lepeaemaettae,
Matkalla makoamatta,
Ilman puussa istumatta,
Lehvaellae levaehaemaettae;
Meret ei estaeisi minua,
Selaet ei ne seisattaisi.
En surisi iltaisesta,
Enkae einetruo'istani,
Murkinat' en muisteleisi,
Viel' en viikonkaan peraestae;
Armas minun aamustaisi,
Illastuttaisi ihana,
Kasvo kaunis syoetteleisi,
Muoto murkinoitteleisi.

45. Itkee kurja kullaistani.

En itke isoni maita,
Enkae maammoni majoja;
Itken kurja kullaistani,
Ja katala kaunoistani.
Missaepae minun omani,
Kussa lie nyt kultaiseni?–
En ole sitte silmin naehnyt,
Kun laiva lahelta laehti,
Joka kultani kuletti,
Kauas kantoi kaunoseni.
Ylitse selaen sinisen,
Poikki paljo pauhoavan;
Johon ei kuulu kurjan kulkku,
Eikae raiku raukan rinta,
Vaikka huan hoilottelen,
Valittelen voivottelen.

Tuo Jumala purje'tuulta,
Eli ratki rasvatyyntae,
Etteipae poloisen pojan
Sormet soutaissa kuluisi,
Sormet suotta souellessa,
Kaeet vettae vellotessa.
Sitte taenne tullessansa,
Palatessansa kotihin,
Suo Jumala suora ranta,
Tyyni valkama valitse,
Jotta suurin souteleisi,
Matkan oikein osaisi.

46. Tehkoes liitto lintuseni.

Kussa lie mun kultueni,
Maalla millae marjueni–
Lie'koe maalla, vai merellae,
Meren suurella selaellae,
Vaiko Ruotsin-rantasilla,
Saksan salmilla syvillae,
Juutin julmassa soassa,
Kapinassa kauhiassa,
Joss' on verta saeærivarsi,
Polvenkorkeus punaista.
Voi ken saattaisi sanoman,
Ja kuka kuletteleisi,
Ennenkun muut murehen saapi,
Akat huolen arvoavi?–
Tehkoes liitto lintuseni,

Salakauppa kaunoseni–
Liitto lyoekaeme vaelehen,
Saakame salainen kauppa,
Ilman muien tietäemaettae,
Ja toisen tokatimatta:
Mie piaen pesaestae huolen,
Laitan ruoan lapsillesi,
Sie lennae ajalla sillae,
Saata sana sille maalle,
Kussa kulta kuuntelevi,
Kautokenkae katselevi.
Ei se jaksa pieni lintu,
Ei mennae meren ylitse–
Vaelehen vaehae vaesyvi,
Pian heikko hengaestyvi;
Oisko tuuli mielellisnae,
Ahavainen kielellisnae,
Sepae voisi viestit vieae,
Sepae saatella sanomat;
Sanan veisi, toisen toisi,
Kielen liian liikuttaisi,
Kahen kaunihin vaelillae,
Kahen kullaan kuulemilla.

47. Minun sulhoni soassa.

Muien on sulhonsa kotona,
Minun on sulhoni soassa,
Kutratukka kulkemassa,
Valkiipaeae vaeltamassa,
Tuolla Turkinmaan perillae,
Turkin raukoilla rajoilla.
Ei siellae emo elaetae,
Ei sivele Suomen sisko,
Suomen tyttoe ei suuta anna;
Siveli siliae miekka,
Satatti sotasapeli,
Tykki suuri suuta antoi.

Voi toki tytaer typerae,
Kun on sulhoni soassa,
Aino sulhoni soassa,
Jota itkin, jota vuotin,
Jota toivotin ikaeni!
Kaekesi kotona naia,
Haeet piteae paeaesiaeisnae;
Eipae nainunna kotona,
Saanut haeitae Suomen maalla,
Sattui haeet sotakeolla,
Vihki vierahan tuvilla,

Suuren herran suojuksessa,
Pienen herran pirttisesäe-
Pappina pakanan sana,
Valta vieras vihkijaena,
Suora miekka sormuksina,
Morsiamena kivaeri.

48. Jouvu kultani kotihin.

Kaeki kukkui, lintu lauloi,
Vaan en kuule kullan aeaentae;
Minun on kulta kulkemassa,
Kaunoni kaevelemaessae,
Kaupoillahan Karjalassa,
Elonsaannilla Savossa,
Leivaentuonnilla Turussa,
Paeaeverolla Wiipurissa.
Tule kultani Turusta,
Viere kulta Wiipurista,
Astu armahin Savosta,
Kaey kotihin Karjalasta
Jouvu huomena kotihin,
Paeae't jo taenaeki paeaena;
Ellet kaunista kaota,
Taellae maalla marjaistasi.

49. Vaiva vuottaessa.

Yks' on ystaevae minulla,
Taemaen ilman kannen alla,
Yksi armas ainokainen,
Koko kolmessa kylaessae,
Seki kurja mustakulma,
Poloinen pahannaekoeinen,
Raukka rauankarvallinen;
Muret on mustaksi vetaenynt
Huoli muita hoikemmaksi,
Ikaevae iaettoemaeksi,
Tauti talven maanneheksi.

Muut ne mustaksi sanovat,
Kekaeleeksi kellaevaetae,
Minun on silmaestae simana,
Mesimarja mielestaeni,
Vaan on vaiva vuottaessa,
Yksin ollessa ikaevae;
Harvoin yhtehen yhyymae,
Harvoin naeaemmae toinen toista,
Vesi on aaltainen vaelillae,
Torat aeditin aaltoisemmat.

50. Luonto luovun luoksi tuopi.

Kun nyt tuttuni tulisi,
Ennennaehtyni naekyisi;
Tokko suuta suikkajaisin,
Levittaisin leukapieltae?

Tule, tule tuttuseni,
Naey ennennaehtyseni,
Tule turkka tuutuhuni,
Viere armas viereheni,
Taele uuelle tilalle,
Lakanaiselle lavalle!

Kun et tulle, elloes tulko,
Kun et vierre, elloes vierkoe,
Enpae kovan kutsu'kana,
Huua'kana, huoli'kana;
Kyllae luonto luoksi tuopi,
Veri vierehen vetaevi,
Oma veri ottelevi,
Laemponen laehentelevi,
Lakanainen laittelevi,
Liinahursti liittelevi.
Sitte taenne saatuasi,
Tuutusehen tultuasi,
Liki, liki, lintuseni,
Kuti, kuti, kultaseni!

51. Minun on kultani kulossa.

Katsos muita miekkoisia,
Ja onnen osallisia–
Muill' on kulta kuulusalla,
Naekoesaellae naeetaerinta;
Kaeyvaet kultansa kujassa,
Veraejillae veistelevaet,
Pilkkovat pihalla puita,
Kalkehtivat kartanolla.
Minun ei kuulu kullaistani,
Eikae helkae hertaistani;
Minun on kultani kulossa,
Hopiani heinikossa–
Suuri kuusi kulman paeaellae,
Pajupehko parran paeaellae.

52. Armas arkussa ajavi.

Muien turvaset tulevat,

Armahaisensa ajavat,
Tahi on turvansa tuvassa,
Armahat katoksen alla;
Minun ei turva tulle'kana,
Armahani ei ajane.
Eipae liiku linnuistani,
Naey ei naeaetaehattuistani,
Kujosilla kulkevaksi,
Aitoviertae astuvaksi;
Kulta kulkevi kulossa,
Armas arkussa ajavi,
Turva minun on turpehessa,
Armas kirkon aian alla,
Turpehia tuntemassa,
Aitoa armastamassa.

53. Maassa marjani makaavi.

Ikaevaet on illat pitkaet,
Apiat on aamuseni,
Ikaevaet on yoetki mulla,
Ajat kaikki katkerimmat.
Ei ikaevae iltaistani,
Ei apia aamuistani,
Muret muita aikojani;
Ihanaistani ikaevae,
Apiainen armaistani,
Mure mustakulmaistani
Ei mun kuulu kullaistani,
Naey ei naeaetaerintoani,
Ei kuulu kujassa kaeyvaen,
Alla ikkunan ajavan,
Pilkkovon pinolla puita,
Koan eessae kolkehtivan;
Maassa marjani makaavi,
Mullassa muhaelevi,
Alla hiekan herttaseni,
Kulon alla kultaseni.

54. Miks' on silmaeni sipakat.

Miks' on silmaeni sipakat,
Naekimeni naein haepaekaet?–
Siit' on silmaeni sipakat,
Naekimeni naein haepaekaet–
Aeiaie itkin kuollehia,
Kaihosin katonehia.
Ensin kuol' isoni vanha,
Sitae itkin vuosikauen;
Sitte kuol' emoni vanha,

Sitae itkin kaksi vuotta;
Sitte kuoli sulho nuori,
Sit' itken iaen kaiken,
Ja kaiken elinajani.

Ei ole kirkko kirkkahampi,
Eikae pappila parempi,
Kun otti minun omani,
Ja anasti armahani;
Somerness' on suora sormi,
Hiekassa heliae kieli,
Mullassa muhia muoto,
Kasvo kaunis kankahassa.
Sielt' ei nouse nuori sulho,
Eikae kaunonen kavaha;
Kivet alla, paaet paeaellae,
Kivet keskikytkiloellae.

55. Pois on mennyt meistae toinen.

Kaks' oli meitae kaunokaista,
Taellae saarella kanoa,
Ja joella joutsenutta,
Yhen muotoiset molemmat.
Kaesikkaehae me kaevimmae,
Sormikkaha me sovimma,
Rinnan riihihuonehesen,
Kilpoa kiven etehen.

Kaks' oli meitae kaunokaista,
Oli kun kanan pojaista;
Pois on mennyt meistae toinen,
Toinen suuresti surevi,
Itkevi ikaensae kaiken,
Ajan kaiken kaihoavi.

Vielae toivoisin tulevan,
Toki kerran kerkievaen,
Kun ois ottanut evaestae,
Syoenyt laehtoeruokiahan,
Mennynnae merien taaksi,
Maille ouoille osannut—
Tulee mies merentakainen,
Ei tule turpehen alainen.

56. En voinut itkeae naurulta.

Kuoli multa suuri sulho,
Kaatui multa sulho kaunis;
Oisin tuota itkenynnae,

Oisin itkenyt ikaeni,
Tahi puolen polveani,
Vaan en voinut vuottakana,
Enpae voinut naurultani—
Iso kaeski ottamahan,
Emo tahtoi tappamahan,
Veikko poies potkimahan,
Sisko silmaet kaivamahan.

57. Ei lehto levaeten huoli.

Mitae huolin piika nuori,
Jos mun heitti poika nuori;
Kyllae muoto muita tuopi,
Kasvo kaunis kaupan saapi—
Luonto luovun luoksi tuopi,
Veri vierehen vetaevi;
Tuopi toisen ja paremman,
Antavi avullisemman.

Hylaestiinpae, heitettiinpae,
Maa lehto lepeamaehaen,
Hyvae halme hyoetymaehaen,
Hyvae maa makoamahan,
Koivikko kohenemahan,
Katajikko kasvamahan.
Jos lie heitty ja hylaesty,
Hylaeskoehoet, heittaekoehoet;
Ei lehto levaeten huoli,
Hyvae halme hyoevytellen.
Vuoen lehtonen lepaeaevi,
Kun tulevi toinen vuosi,
Kasvavi paremman kauran,
Tomiamman touon tuopi,
Vihannamman viljan saapi,
Teraekkaeaen elon tekevi;
Eipae huoli heinaepieles
Yli vuoen oltuansa,
Ei pahene piikalapsi,
Jos on vielae viipykaehaen,
Kukkana ison ko'issa,
Marjana emonsa mailla.

58. Jo meillae ero tulevi.

Kaks' oli meitae kaunokaista,
Pienen piilovaaran paeaessae,
Koriassa koivikossa,
Heliaessae heinikossa;
Nyt meillae ero tulevi

Kotihinsa kumpasenki.
Kenpae kuitenkin erotti
Kaksi kaunista yhestae,
Ken pani vihan vaelille,

Kahen rakkahan vaelille!–
Ei kahta rakasta syaentae
Erota Jumalakana.
Elkoehoen sinae ikaenae,
Kuuna kullan valkiana;
Tulko luojan tuomiolle,
Herran kasvoja katselko,
Ken lie luo'un estaenynnae,
Aivotun anastanunnai

Orahall' oli omani,
Taimella taki hyvaeni,
Aesken putkelle rupesi,
Heristihen hiemumahan,
Tuli toinen, vei vaelehen,
Pois anasti aivottuni.

59. Minae musta, pikkalainen.

Muut on suuret ja soriat,
Mustakulmat ja koriat,
Minae musta pikkalainen,
Vaeaeraekaula ja vaehaenen,
Penkin alla peitettaevae,
Lavan alla laitettava.

Ois voinut minun emoni
Soriastian synnyttelae,
Liekutella liukkahamman,
Tuuvitella turpiastian,
Vaalitella valkiamman,
Kaunihimman kasvatella;
Kekaeleistae mun keraesi,
Sysiloeistae synnytteli,
Hyville hylittaevaeksi,
Pahoillenki pantavaksi.

60. Olkiset minun omani.

Muien on kullat kuulumassa,
Armahat ajelemassa,
Rahalliset rannoillansa,
Varakkahat valkamilla;
Mull' on kurjat kuulumassa,
Armottomat astumassa,

Raukat mull' on rannoillani,
Varattomat valkamilla.

Omenaiset muill' omansa,
Autuahat armahansa,
Olkiset minun omani,
Akanaiset armahani.

61. Eipae tunneta tuvuksi.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani,
Taetae lasta liekuttaissa,
Tuuvitellessaan tytaetae:
"Nousisiko nuori lintu,
Kasvaisi minun kanani,
Kivenpuusta kieltaemaehaen,
Vakoista valitsemahan;
Saisin piltin piiallani,
Pojan poimuhelmallani."

Jopa nousi nuori lintu,
Ja kasvoi eroon kanaanen,
Kivenpuusta kieltaemaehaen,
Vakoista valitsemahan.
Olisin minae tupunen,
Kun tuvuksi tunnettaisi;
Olisin minae kanaanen,
Kun kanaksi katsottaisi;
Olisin ma pieni lintu,
Kun oisin linnun liikkehillae;
Olisin soria sorsa,
Kun oisin sorsaksi sorittu.
Vaan ei tunneta tuvuksi,
Eikae katsota kanaksi,
En ole lintu liikkehiltae,
En sorsa soritsemalta;
Eipae tunne tuhmat naijat,
Aekki outoset aelyae,
Naivat rikkahan rumia,
Vaan ei koeyhaen kaunosia.

62. Koeyhaen lapsi tyoet tekevi.

Voi nuo narrit nuoret miehet,
Voi tuhmat pojan turakat,
Kun ei keksi koeyhaen lasta,
Uksilta ulisevilta,
Veraejiltae viereviltae,
Aioilta alenevilta!

Koeyhaen lapsi tyoet tekevi,
Kaikki rihmat ketreaevi,
Kaikki kankahat kutovi,
Kaikki lapset liekuttavi.–
Tyoet' on rikkahan tytoellae
Vartensa varustamasta,
Muretta makoamasta,
Toista ilman istunnasta.

63. Jaeaemmae mansikat maeelle.

Niin on meitae piikasia,
Kun meressae sikasia,
Niin on meitae piikasia,
Kun maeellae mansikoita;
Jaeaemmae mansikat maeelle,
Mesimarjat muille maille,
Kun on poissa poimijamme,
Katehessa katsojamme.
Pian kurjat kuivetumma,
Marjat maahan lankeamma,
Karisemma kaikki marjat,
Varisemma vaapukkaiset.
Ei kestae kesaeinen lehti
Syksyn ilmoissa isoissa,
Kukat kaunihit, koriat,
Taia ei talveksi ruveta.

64. Tieae ei siika syoejeaensae.

Eipae tieae yksikaena,
Arvoa yheksaenkaena,
Tieae ei tie kaevijaetaensae,
Heponen ajajatansa,
Eikae siika syoejeaensae,
Piika pieni viejeaensae,
Nuori neito sulhoansa,
Jos on kanssa kasvakahon,
Yksissae ylentykoehoen.
Minun ei kanssa kasva'kana,
Eikae yksissae ylene–
Meri on kanssa kasvamassa,
Aaltoset ylenemaessae,
Veet vierellae viruvi,
Lainehet lavalle kaeypi;
Meren on aallot armahani,
Rakkahani rannan hiekat,
Veikkoni vesiapajat,
Sisareni siikasalmet.

65. Tietäemaetoen kullastansa.

En tieae minae piloinen,
En tieae piloinen piika,
Kuka korjan kirjoittavi
Vasten vaivaista minua;
Kussa kulta tulta poltti,
Armas aikoa kulutti–
Polttiko turulla tulta,
Alla vallin valkiaista,
Vai on suurella salolla,
Syaenmaalla synkiaellae;
Kaevikoe kaepymaekeae,
Vaiko varvikkosaloa,
Vai lienee meren selaellae,
Ulapalla aukialla,
Selvaellae meren selaellae,
Lakehilla lainehilla.

66. Kaikissa katala yksin.

Yksin vieno veet vetelen,
Yksin kannan puut poloinen,
Yksin jauhan, yksin laulan,
Yksin leivon, yksin keitaen;
Kaikissa katala yksin,
Toist' ei turvana ikaenae–
Yksin liitaeme levolle,
Yksin nousen vuotehelta.
Eipae keksi suuret sulhot,
Ei ne keksi koeyhaen lasta
Kesannolla kenkivaeksi,
Rannalla rakentavaksi–
Kenpae se koeyheae kaekisi,
Lehmitoentae leyhkaesisi!

67. Korpikotinen.

En tuosta isoa kiitae,
En kovin emoakana–
Teki korpehen kotinsa,
Kankahalle kartanonsa;
Ei ne tunne sulhot tulla,
Eikae kulkea kosijat.
Eipae tunne tuhmat sulhot,
Aekki outoset osoa,
Ilman tien teloittamatta,
Ilman merkin heittaemaettae;
Paljo kenkia kuluvi,
Minun kurjan kaeyessaeni,

Tienvieriae viittomassa,
Rastia rakentamassa.

68. Pahasti paimenoinnut.

Menin piennae paimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Ison polven korkunaisna,
Aeitin vaerttinaen pituisna.
Jouvuin metsaehaen maeelle,
Vaaran alle varvikkohon;
Varas istui varvikossa,
Mies vihainen virvikoessae,
Otti silkit silmiltani,
Kultalangat kulmiltani,
Vasket rinnoilta varasti,
Paeaeltaeni hyvaet hopiat.
Siit olen asti ilman ollut,
Ajan kaiken kaihonnunna;
Tulin tuhmaksi katala,
Tytaer muita tyhjemmaeksi,
Ettei naitu naintavuonna,
Korjattu kosiavuonna.
Muut ne naitihin paremmat,
Koriammat korjattihin,
Minae olen outo ottamatta,
Korjoamatta katala,
Minae tuhma tuntematta,
Vieno viemaettae vihille.

69. On ikaevae iltasilla.

Isoni ilota kaeski,
Aeiti kaeski riemutella,
Turun uessa tuvassa,
Kauppamiehen kammarissa:
”Osta mettae, juo olutta,
Ilahuta itsiaesi,
Turun uessa tuvassa,
Kauppamiehen kammarissa!”
Menin Turkahun poloinen,
Sain katala kaupunkihin,
Ostin mettae, join olutta,
Ilahutin itsiaeni.
Tulin aikahan Turussa
Toisten tyttoejen keralla,
Vaan oli illoilla ikaevae,
Paha maata pannessani,
Vaiva vaipua levolle,
Sekae haikia havata.

70. Tuli kolmelta kosijat.

Oikein emoni ennen
Lauloi lapselle minulle,
Sanoi saavani minunki
Sulhon kaunon ja sorian,
Mustakulmaisen, korian;
Sanoi saavani varahin,
Viintoista vuoen paeaestae.
Kului vuotta viisitoista,
Kului vuoet, vieri paeivaet,
Kului kultainen ikaeni,
Vieri aika armahampi,
Paeivae kaunis karkaeli,
Tuli kolmelta kosijat,
Tuli kun emoni lauloi:
Suru tyoenti sormuksia,
Itku huivia isoja,
Kolmas kuolema tulevi
Kotihinsa korjoavi.

71. Jo tulevi Tuonen Tuomas.

Sanottihin soutaessa,
Lassa ollen laulettihin,
Sulhon saavani minunki,
Sulhon suuren ja sorian;
Senpae vaan olenki saanut,
Saanut kun sanottihinki.
Jo vainen iaellae taellae
Suuret sulhaset ajavat—
Jo tulevi Tuonen Tuomas,
Matavi Manalan Matti,
Joka naia nappoavi,
Kotihinsa koppoavi,
Ilman voettae, vaattehitta,
Ilman liinan aivinoitta,
Apen paiankauluksitta,
Ky'yn kirjokintahitta,
Naon suikkelisukitta.
Kyll' on kyitae Tuonelassa
Aivinaisiksi anopin,
Manalla matoja kyllin
Apen paian kauluksiksi,
Isot kimput kaeaermehiae
Ky'yn kirjokintahiksi,
Tuonen toukkia tukulta
Naon suikkelisukiksi.

72. Moni moitti muotoani.

Mikae lie minusta naehy,
Kuka kummanen katsottu,
Kun ei suostu suuret sulhot,
Sulhot suuret ja soriat!–
Moni moitti muotoani,
Moni katsoi kasvojani,
Moni varttani valitti,
Hoki varren hoikeutta.
On mulla mokoma muoto,
Kun on muovon moittijoilla;
Onpa kasvo kaunokainen,
Kun on kasvon katsojilla;
Viel' on varten valittu,
Kun varren valitsijoilla–
Mute on mulle muovon tuonut,
Itku kasvon kaunistanut,
Huoli varteni valanut.
Vielae taelle varrelleni,
Kanssa naeille kasvoilleni,
Sekae muille muovoilleni,
Suuret sulhoset tulevat,
Miehet ankarat ajavat,
Kaeyvaet korkiat kosijat.

Kun ei muita tulle'kana,
Ei sopine suurempia,
Ankarampia ajane,
Niin tulevi Tuonen sulhot,
Kulkevi Manan kosijat,
Jotk' ei moiti muotoani,
Eikae katso kasvojani,
Ei ne varttani valitse.
Sitte tuonne saahessani
Tuonen sulhojen tuville,
Appi ei paitoa anone,
Vaattehuksia anoppi,
Kyty ei kysy kintahia,
Natolapsi nauhanpaeitae.

73. Toisin sattui toivomani.

Toisin toivoin, toisin luulin,
Ja toisin palo pakisin,
Toisin mie kaekesin kaelkoe,
Toisin kaev' kaekeykseni,
Toisin toivoni osasi,
Ajatukseni alemma.
Toivoin suotusen tulevan,

Armahaisen astelevan,
Ei tuo suotu tullutkana,
Eikae armas astununna,
Jok' oisi johonki vienyt,
Minun kurjan korjannunna,
Naeiltae suurilta suruilta,
Apioilta mielaloilta.
Niinpae nyt iaellae taellae,
Taemaen kymmenen kululla,
Tok' ei muita tulle'kana,
Ankarampia ajane,
Kun ei tulle Tuonen sulhot,
Marssine Manan kosijat,
Tuonen hatu hartioilla,
Tuonen lakki paeaelaella,
Tuonen kintahat kaeessae,
Tuonen kihlat kintahissa.

Kun sitte menen Manalle,
Tuonen poikien tuville,
Hyv' on siellae ollakseni,
Kaunis kasvaellakseni—
En ole tiellae kellenkaenaen,
Enkae kunkana jaloissa,
En sure sotakesiaen,
Vainovuosia varaja;
Kyllae Tuoni voiton tuopi,
Mana maansa suojelevi.

74. Jospa se johi tulisi.

Jospa se johi tulisi,
Joka mun katalan naisi,
Sekae kurjan korjoaisi,
Naeiltae ouoilta ovilta,
Veraejiltae vierahilta;
Vaikka saattaisi salolle,
Kulettaisi korven paeachaen,
Panisi pajuille maata,
Lehille lepeamaechaen.
Ei paha pajuilla maata,
Eikae laeyli lehtisillae,
Laeyli on toisen laempimaessae,
Varu toisen vaipan alla,
Tukela tuvassa toisen,
Huoli toisen huonehessa.

75. Voi jos mie tok miehen saisin.

Voi jos mie tok miehen saisin,

Miehen mieltaeni mukahan,
Saisin sulhosen sorian.
Mustakulman ja korian.–
Jo olin viikon vuottanunna,
Kauan koissa kasvateltu.
Voi jos saisin nuoren sulhon,
Sulhon nuoren ja verevaen,
Joka ilta paeaen pesisin,
Joka aamu uuen paian,
Uuen paian palttinaisen,
Housut liinan aivinaiset,
Saeerille sukat saeviaet,
Kirjakintahat kaetehen.
Sais tuo saappahat itseki,
Lakin paeaehaensae lavian;
Laittaisi lakin Turusta,
Toisi turkin Tornioista,
Verat saisi Viipurista:
Kamplotit kahennaekoeiset.

76. Voi kun mie mokoman saisin.

Onpa tietty tietyssaeni,
Materikko mielessaeni,
Mies pieni, punainen poski,
Valkia, kiheraetukka,
Puolahattu, saapasjalka,
Verkavaesti, silkkihuivi.
Voi kun mie mokoman saisin;
Joka paeivae paeaen pesisin,
Joka ilta saunan saisin,
Ve'et, vastat laitteleisen,
Veen virrasta vetaeisin,
Vastat varvikkometsaestae,
Puut kokoisin korpiloista,
Vaikka vaeen virstan paeaestae.
Voi kun mie mokoman saisin,
Saisin sitte pienen poian,
Kaesi ketrae vetaeisi,
Jalka lasta liekuttaisi.

77. Kun tulis sulho vierahaksi.

Lintunen lehossa laului,
Pyy lehossa pyypoetteli.
Mitae laulat pieni lintu,
Pyy lehossa pyypoettelet?–
Kunpa tietaisit tulevan
Sulhoseni vierahaksi,
Sillat silkillae panisin,

Sametilla suoramehet,
Veralla vetelaet paikat,
Pahat paikat palttinalla.
Tammesta tuvan tekisin,
Tammiseinaet seisottaisin,
Tammilattiat latoisin,
Tammipatsahat panisin,
Luaslauan lumpehesta,
Laen lahnan suomuksista.
Poeyaen kullasta kuvaisin,
Penkin pienistae rahoista,
Unin uusista kivistae,
Pankon saksan paasiloista.
Oron siltahan sitoisin
Sulkkuisilla ohjaksilla,
Kullan kutsuisin tupahan,
Istuttaisin poeyaen paeaehaen,
Itse istuisin sylihin,
Kanssa kaulahan kapuisin.

78. Kaeynkoe viikon villapaeaenae.

Kuku kultainen kaekoenen,
Hopiainen hoilattele,
Rinta hieta helkyttele,
Papurinta paukuttele,
Saksan mansikka sanele,
Viron puola poimettele:
Kaeynkoe viikon villapaeaenae,
Kauan tukka tuurukkana,
Hivuskassan kantajana,
Liemingaen levittaejaenae,
Sitojana silkkinauhan,
Paeaerihman ripustajana–
Kaeynkoe vuoen; kaeynkoe kaksi,
Kaeynkoe vuotta viisi, kuusi,
Vai kaiken kaheksan vuotta,
Ympaeri yheksaen vuotta,
Vai kaeyn kaikenki ikaeni,
Tahi ei taeyttae taetae vuotta.

Kuku, kuku kultarinta,
Helskaese hopiarinta,
Kuku kullat kulmilleni,
Hopiaiset helmoilleni,
Kuku kuusin kultavoeitae,
Seitsemän sinihamoja,
Taele tyynelle tytoelle,
Taele kainulle kanalle–
Neittae nuorra naitavaksi,

Vihantana vietaevaeksi,
Punaposkelle pojalle,
Sorialle sulhaselle.

79. Kun saisin, mitae sanelen.

Sillenpae minae menisin,
Kull' ois kuusi kultavyoetae,
Viisi verkaista hametta;
Kull' ois kuusi kammaria,
Seitsemaen salitupoa,
Ja kaheksan kellaria-
Kellarit teloja taeynnae,
Telat taeynnae tynnyriae,
Tynnyrit olutta taeynnae,
Juaa jouten ollessani,
Kielin kelpotellakseni.

Kun saisin, mitae sanelen,
Kun saisin salitupihin,
Minae rouaksi rupeisin,
Kauppamiehelle kanaksi,
Pohatalle puolisoksi;
Joisin kahvet kaiken paeivaen,
Soeisin suuhuni sokurit,
Mesileivaet mieltae myoeten.

80. Luo'pa luoja luotuhuni.

Luo'pa luoja luotuhuni,
Elae mielisuotuhuni;
Luotu luoksensa vetaevi,
Mielisuotu survoavi.
Tuo Jumala tuota miestae,
Jonka sormukset sopisi,
Jonka kihlat kelpoaisi;
Joka naia nappajaisi,
Kotihinsa koppajaisi;
Jok' ei veisi viertaemaehaen,
Panisi palontekohon.

Elloes tuhma tulko'kana,
Kaevynkanta kaeykoe'kaenae;
Kun ei tulle tuuhiammat,
Koriammat kohti kaeyne,
En minae sinae ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Nuku nurjuksen nutulle,
Vaesy vaerkin turjukselle,
Painu paikkakukkarolle,

Rajakengaelle rakastu.

81. Varjele vakainen luoja.

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunonen Jumala,
Taetae neittae joutumasta,
Saamasta taetae tytaertae,
Viinavillin vuotehelle,
Hurstille humalahurjan,
Olutjuojan olkiloille,
Piippusankarin savuille!

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunonen Jumala,
Joutumasta juomarille,
Saamasta kylaeratille!–
Kaevis tuo joka kapakan,
Joka kannun kallistaisi,
Ostaisi joka oluen,
Joka viinan viillettaeisi,
Viinapantiksi panisi
Vaimoltansa vaatthetki;
Itse vaimonsa vetaeisi,
Puolisonsa puotteleisi,
Kylmaeisi kylaevaelille,
Joka tielle juohattaisi,
Heitteleisi heinaeteille,
Saloteille saatteleisi,
Kirkkoteille kirvottaisi,
Haeaeteille haevitteleisi.

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunonen Jumala,
Tuvilta tupakan juojan.
Piippusankarin savuilta–
Savu silmaet saastuttaisi,
Mustuttais ihanan muovon.

Tuo Jumala toinen miesi,
Toinen miesi ja parempi,
Jok' ei virsi viinan kanssa,
Ei tuiski tupakan kanssa,
Huisi ei humala paeaessae,
Piippu suussa ei pitele;
Jok' ei heitae heinaeteille,
Eikae saatele salolle,
Jokiteille juohattele,
Kylmaetae kylaevaelille;
Riko ei rintaristiaeni,

Katko kaulaketjuni,
Korvakolttuja murota,
Sorra kullan sormuksia.

82. Ei naitu naintavuonua.

Mikae lie minusta naehy,
Kuka kumma keksittynae,
Kun ei naitu naintavuonna,
Otettu otantavuonna,
Kirkivuonna kihlattuna,
Viety viimeissae kesaenae!–
Naitihin napimpiaki,
Otettiin ouompia,
Naitihin nasaneniae,
Noronaamat suollettiin.
Niin miks' ei minua naitu,
Omenaista ei otettu,
Suon kukaista, maan kukaista,
Kaiken kartanon kukaista,
Mesiheinaen hempeyttäe,
Kaste'korren kauneutta,
Ahokoivun armautta,
Soreutta solkikoivun,
Lehtokoivun lempeyttäe,
Norokoivun notkeutta,
Nororaian raikkautta,
Noropihlajan pituutta?

Oisko herjat helmoillani,
Paeaellaeni pahat panoset,
Sanat kehnot kengillaeni,
Sukillani suutelukset?–
Heitaen herjat helmoiltani,
Paeaeltaeni pahat panoset,
Sanat kehnot kengiltaeni,
Sukiltani suutelukset;–
Ulos heitaen herjaet ryysyt,
Arkivaattehet alennan,
Riisun riihiryoekaelehet,
Kaskivaattehet karistan.
Otan vettäe lahtehestae,
Heiluvasta hettehestae,
Jolla peiponen peseme,
Kylaen kukka kuuroame.
Panen paeaelleni parasta,
Kaunihinta kaulalleni,
Kukkeinta kulmilleni,
Hempeintae helmoilleni;
Panen kullat kuultamahan,

Hopiat helisemaehaen,
Poskeni punottamahan,
Naekoepaeaeni naeyttaemaehaen,
Jotta kaikki katseleisi,
Kirkkokunta kiitteleisi,
Kylaekunta kummeksisi
Itseki imehteleisin.

Sitte taelle neitoselle
Kilpoa kosijat kaeyvaet,
Kilvan kihlat kannetahan;
Tulevi Turusta sulhot,
Alta kaupungin ajavat,
Alta linnan liivittaevaet.
Neito vieaehaen Wirohon,
Saksan maalle saatetahan;
Kun tulen kotihin tuolta,
Tulen kullassa kotihin,
Hopiassa veikon luoksi,
Silkissae sisaren luoksi.

83. Akoill' on paha ajatus.

Akoill' on paha ajatus,
Tunto pitkaetukkaisilla,
Hivus pitkae, miel' lyhyinen,
Etten mie sinae ikaena
Nouse nuoren vuotehelta,
Ylene vesan verevaen;
Saa en miestae mielehistae,
Sulhaista sulosanaista.
Vaan vielae taetae nykyae,
Vielae taellae kymmenellae,
Nousen nuoren vuotehelta,
Ylenen vesan verevaen,
Saanki miehen mielehisen,
Sulhasen sulosanaisen.
Onpa tietty tieossani,
Materikko mielessaeni,
Punaposki puolessani,
Sinisukka suojassani
Mies pieni, kiheraetukka,
Matalainen, saapasjalka.
Kun kaeypi katua myoeten,
Sirkkasorkka sorkehtivi,
Se kaeypi kepein kengin,
Sukin valkein vaelsi,
Kengin mustin muikotteli;
Saaeret sen syaemen syoepi,
Varsi vatsan halkasevi,

Muu ruumis murehen tuopi.

84. Taeytyvi taetae tytaertae.

Ei taeyvy taetae tytaertae
Pahoille rekipajuille,
Likaiselle liistehille,
Miehen kainun kainalohon;
Vielae taelle tyttaerelle,
Taelle kaunolle kanalle,
Tulevi Turusta sulhot,
Kirjakorjat kiiattaevaet,
Siitaevaet sinisatulat,
Verkaviitat viillettaevaet.
Sitte taeytyvi tytaertae
Rikkahille reen peraehaen,
Kauppioille kainaloihin;
Verassa vihille vievaet,
Paperissa pappilahan,
Silkissae salitupihin,
Saeterissae saengyn paealle–
Sitte ei saenki saeaertae pistae,
Sirppi ei sormia sipase,
Viikate vipase kaettae,
Korenta ei paina olkapaeaetae,
Kivenpuu ei kaettae lyoetae.

85. Viel' on mulla mielitietto.

Minkae tiesivaet minusta,
Kunka kummasen naekivaet,
Kun ei nainehet minua
Nuo soriat nuoret sulhot,
Kun ei korjattu kesaellae,
Viimetalvena tahottu,
Otettu omille maille,
Kopattu kotikylaehaen.
Ei tuo neito tuosta huoli,
Piae ei pitkaeltae surua,
Jos ei naitu naapurihin,
Kopattu kotikylaehaen;
Viel' on mulla mielitietto
Elossa etempaenaeki–
Menen neiti muille maille,
Omin jalkoini osoan,
Turun poikien tutuksi,
Porvarien puolisoksi.

86. Ei tuo neito tuosta huoli.

Mikae lie minusta naehly,
Kuka kummanen katsottu,
Kun ei naia naapurihin,
Oteta omille maille;
Liekoe naehly liioin syoevaen,
Liioin syoevaen, liioin juovan,
Vai tietty vaehae tekevaen,
Tahi ei nousevan varahin.

Ei tuo neito tuosta huoli,
Jos ei naia naapurihin;
On maata metson matoa,
Kuusia oravan olla-
Kyll' on maata muuallaki,
Ilmoa etempaenaeki.
Menen neito muille maille,
Vieraehaen Wiron vesille,
Olen orjana Wirossa,
Palkkalaisna Pauluskoilla.
Hyv' on siellae orjan olla,
Armas piikasen eleae
Ei suata survomahan,
Ei tahota tappamahan,
Ei oo huolta huhmarelle,
Eikae kiirettae kivelles;
Vesi siellae vehnaet jauhoi,
Koski kiikutti kivosen.

Saan ma riunasen rahoa,
Puolentoista polttinaista;
Ostan ylpiaet yliset,
Aivan ankarat alaiset,
Ostan uuet ummiskengaet,
Silkkiset sukan sitehet.
Sitte kuulun kukkasena,
Hopiaisena helaejaen,
Menen herran heinaemaalle,
Heinaemaalle mansikaksi,
Tahi kirkkohon kukaksi.
Kaikki rahvas katsomahan,
Ihmiset imehtimaehaen,
Nuoret miehet mieltymaehaen,
Sulhaset suatsemahan,
Minun allin armautta,
Ja korian kukkautta,
Soreutta sorsalinnun;
Siitae naivat Narvan herrat,
Vievaet Wiipurin isaennaet,
Suurihin salitupihin,
Kaunihisin kammarihin.

87. Nouse lempi liehumahan.

Kukapa taess' on Hiien koottu
Kenpae Lemmon lentokeihaes,
Joka lempeni laehetti,
Pani kuulun kunniani,
Tikan tiehen, tien ohe'en,
Maan alle, maon pesaehaen,
Tikan tietoliukkusehen,
Kaeren kaeyntiloukkosehen!

Vielae mae lempeni heraetaen,
Nostan kuulun kunniani,
Tikan tiestae, tien ohesta,
Maan alta, maon pesaestae,
Tikan tietoliukkusesta,
Kaeren kaeyntiloukkosesta;
Nostan lempeni levosta,
Kunnian kulonki alta.

Nouse lempi liehumahan,
Kunnia kukostamahan!
Kule kuu, palate paeivae,
Pala nuorten miesten mieli!
Syaen syttyoes tulehen,
Povi polttohon kovahan,
Vatsa valkian vaekehen,
Mieli melki heltehesen;
Jott' ei oisi oeissae maata,
Eikae paeivaellae levaetae!

Paloi tuli, paloi taula,
Pala nuorten miesten mieli!–
Paras mulle, ei pahinta,
Paras pappien seasta,
Killin kirkkorahvahasta,
Sorein sotavaeestae,
Verevin vesien paeaeltae!

88. Paistaa paeivae muuallaki.

Mitae neiti tuosta huolin,
Kuta kukkanen valitan,
Jos ei naia naapurihin,
Oteta omille maille!–
Paistavi Jumalan paeivae
Muuallenki maalimassa,
Ei isosen ikkunalle,
Ei veikon veraejaen suulle.

Menen neiti muille maille,
Toukka toisille vesille,
Savohon sananalainen,
Vihattava Wiipurihin;
Sitte naivat Narvan herrat,
Vievaet Wiipurin isaennaet,
Liikuttavat linnan herrat,
Keltyn saksat saattelevat.
Kevyt on Keltysseae eleae,
Kevyt syoeae Keltyn leipae—
Kesaess' ei tehae kekoa,
Talvess' ei tapeta rihtae;
Leipae linnasta tulevi,
Saervin kaikki kaupungista;
Syoemaettae siat lihovat,
Kaunis karja katsomatta.
En tuolta kotihin tulle,
Kaey en naeille kartanoille,
Ennenkun verassa vierin,
Sametissa saan kotihin,
Oma poika ohjillani,
Saamani satulan paeaellae.
Kun ma tyttoenae tulisin,
Kassapaeaenae kalkettaisin,
Viel' ois viellae vihoa,
Kuuellaki kulkun taeyysi,
Kysymistae kymmenellae,
Sa'alla sanelemista.

89. Laekkaen musta muille maille.

Mustaksi mua sanovat,
Tervaskannoksi tekevaet,
Pahaksi panettelevat,
Kekaeleeksi kellaejaevaet:
Moni on mustempi sanoja,
Pahempi panettelija—
On kyllin kekaelehiae,
Tiellae tervaskantojaki.

Enkae tuosta neito huoli,
Jos mun mustaksi sanovat;
Laekkaen musta muille maille,
Rauankarva kaupunkihin,
Siellae musta valkenevi,
Rauankarva kaunistuvi—
Saksan saipua pesevi,
Meren vaahhti valkasevi.
Tok se on veteae toisti
Uuen linnan linnukkinen,

Suomen suolainen silakka,
Kaupungin kala makia.

90. Pois tulee tytoelle laehtoe.

Aina muut mukahisensa,
Kuki kielikumppalinsa,
Ottavat omilta mailta,
Tuovat mailta tuttavilta;
Minae viono vertoani,
Minae kainu kauppoani,
En ota omilta mailta,
Tuo en mailta tuttavilta.
Pois tulee tytoelle laehtoe,
Erohetki ennaettaevi,
Taestae kylmaestae kylaestae
Katalasta Karjalasta;
Ero on viinat keitettynae,
Ero pantuna oluet,
Kohta korjat kaeaennettynae,
Paein ulos, perin tupahan,
Lappein ison latohon,
Kalten karjohuonehesen.

92. Suotta soimat nostettihin.

Suotta soimat nostettihin,
Kiusan kielet kannettihin,
Mun paeaelle hyvaen tapani,
Paeaelle kuulun kunniani.
Jopa vaan tytoestae taestae
Piiat tuumoa pitivaet,
Sekae piiat, jotta poiat,
Miehet mieliae pahoja,
Sekae siirtivaet sisaret,
Jotta langot laittelivat,
Heimokunta herjaeli.
Noin ne luuli luppakorvat,
Ajatteli arpinaamat;
Taemaen piian pilkan saavan,
Haepiaehaen haelahtaevaen—
Koiterehen kuolevani,
Kaatuvan kalojen syoeae.
Vaan en kuole Koiterehen,
En kaau kalojen syoeae;
Vielae nyt taetae nykyae,
Vielae taellae kymmenellae,
Lempipaitoihin paneme,
Lyoeme lykkyvaatthisin.
Vielae taelle vienoselle,

Vielae vienopaeivaeiselle,
Kolkkavi kosijan kengaet,
Vaelkkaevi vaevyn kypaeraet;
Pian Pielinen pesevi,
Vesi kuulu kuuroavi,
Vesi vallan valkasevi,
Enon valkama valavi.

93. Sepae vasta sen pahempi.

Paha lienenki poloinen,
Pahemmaksi pantanehe;
Tuhma lienenki poloinen,
Tuhmemmaksi turmellahan;
Kehno lienenki poloinen,
Kehnommaksi kellaetaehaen.
Eipae se paha olisi,
Kun kylaen paras panisi,
Kylaen kukka kuikuttaisi,
Kylaen sankari sanoisi.
Sepae vasta sen pahempi,
Sepae aesken aeitelaempi,
Kun panee kylaen pahimmat,
Kylaen huonot huikuttavat,
Kylaen kehnot kellaejaevaet,⁷
Kylaen herjat herjoavat,
Kylaen rietat riioavat,
Kylaen ilkiaet ilovat,
Puhelevi ruumenpurnut,
Tervakirnut tempoavat,
Syltysammiot sanovat,
Kellokaulat kellaejaevaet.

Ja mitae huolitta minusta,
Kuta kannatta surua,
Revon huulet Hermikistae,
Pulloturvat Tuurikista,
Pullosuut punakeraestae?–
Senpae te minusta saatta,
Min kirves kivistae saapi,
Napakaira kalliosta,
Jaerky jaeaestae iljenestae.
Saatta sen sanottuanne,
Minkae ilman oltuanne–
Syntiae syaemen taeyen,
Vatsan taeyen vaikeutta.

94. En ole syoetaevae soria.

Aina laulan laitettava,

Aina pantava pajatan,
Sanelen sananalainen,
Vihattava vierettelen:
Mitae te hyvaet imeiset,
Viikon kannatta vihoa,
Paeaele mun vaehaevaekisen,
Lapsen pienen pikkaraisen?
En ole syoetaevae soria,
Enkae purtava punainen,
Kaluttava kaunokainen;
Taitava minae olisin,
Otettava oivanlainen,
Korjaeltava koria.

95. Tulin kummaksi kylaehaen.

Tulin kummaksi kylaehaen,
Imeheksi ihmisiin,
Ouoksi omille maille.
Nauramoiksi naapurihin,
Otettiin minusta outo,
Varsin virhi viskattiin,
Minun lapsen lauluistani,
Pienen pilpatuksistani;
Tuli soppehen sohina,
Sekae nurkkihin puhina,
Silmaen isku ikkunoihin,
Jalan polku porstuihin.—
Pantihin minae pahaksi,
Tuhmemmaksi turmeltihin.
Pankohotpa, min panevat,
Sanokohot, min sanovat,
Pian mie paha pakenen,
Kohta outo kollahtanen;
Kohta taestae kelkan kaeaennaen,
Kelkan kaeaennaen, toisen vaeaennaen,
Kaeaennaen silmaet sinne paeaein,
Kusta kultani tulisi,
Herttaseni herskuttaisi.
Menen tuhma tuonmemmaksi,
Kulen kumma muille maille;
Ei taia minun taeheni,
Kauttani minun katalan,
Mieli mierolta vaehetae,
Ajatus kylaen akoilta,
Nauru naapurin tuvilta,
Leikki lemmon loumajoilta,
Silmaen isku ikkunoilta,
Vaelkytys kylaevaeliltae.

96. Liika minusta laitettiin.

Liika minusta laitettiin,
Sekae laava laskettiin,
Moni virhi viskattiin,
Saatiin moni sanoma.
Ken minusta liian laittoi,
Liian laittoi, laavan laski;
Tulkoon laava lapsistansa,
Sekae liika saamistansa,
Pojistansa miehen polku,
Tyttaerestae laeaenilautta,
Miniaestae meliharmi.
Sanottiin minun poloisen
Sata lasta saaneheni,
Tuhat tuuvitelleheni;
Saakohot itse sanojat,
Saakohot saviset lapset,
Sisiliskoiset sikioet,
Kaeaermehiset kaetkylaeiset,
Korppilintujen kokoiset,
Linnun mustan mustukkaiset.

97. Suotta soimat nostettiin.

Ei minusta olle'kana,
Olle'kana, liene'kaena.
Viikoista vihanpitoa,
Kaukaista ylenkatsetta.
Jo on viikko vihattuna,
Kauan ylenkatsottuna,
Suotta soimat nostettuna,
Kiusan kielet kannettuna,
Paealle mun hyvaen tapani,
Paealle kuulun kunniani.

Sanottiin, soimattiin,
Sanottiin minun poloisen
Silmin syoevaeni urohot,
Kaesin miehet kaetkevaeni;
Surma syoekoehoen urohot,
Tauti miehet tappakohon,
Kalma kaesin kaetkekoehoen.
Tulkohon Turusta rutto,
Amputauti Aunuksesta,
Veritauti Wiipurista;
Ampuusi akat kylaestae,
Koukkuleuat kopristaisi!
Ei minua muut sanoisi,
Akat saatanat sanovat,

Pakanat panettelevat,
Varajavat poikiansa,
Luulevat lutuksiansa,
Minun pienen pettaevaeni,
Katalan kaottavani;
Piru heitae pettaekoehoen,
Tuoni heitae toivokohon,
Tytoet Kalman katselkohot,
Maanitelkohot Manalan.

98. Mitaepae suree sanoista.

Jospahan poloinen lienen,
Eli lienen tuhma tuiki,
Pahemmaksi nuo panevi,
Tuhmemmaksi turmelevat;
Kylae on suuri suita taeynnae,
Silmiäe sitaei enemmaen,
Korvia sitaei kovemman.
Vaan mitae huolinki hotakka,
Aika piika pelkeaenki,
Mitaepae suren sanoista,
Kuta tottelen torista-
Mie olen tottunut torihin,
Sattunut kylaen sanoihin,
Viipynyt kylaen viho'in,
Puuttunut puhetten alle.

Kun kuulen sanottavaksi,
Eli liioin pantavaksi,
Silloin seison selvemmaesti,
Piaen paeaetae pystymmaesti,
Olen kun oriheponen,
Tahi saelkoe saeaertae lyoeen;
Kuulisin kiitettaevaeksi
Kertakaan kehuttavaksi,
Alempana paeaen pitaeisin,
Alas silmaet siirteleisin.

99. Sanat paeaelleni satavi.

Usein minae poloinen,
Usein tytaer utuinen,
Luskan luisessa tuvassa,
Kiehun kielikattilassa.
Usein minun poloisen,
Usein utuisen lapsen,
Sanat paeaelleni satavi,
Puheet putoelevat.
Sanottiin minun poloisen

Juossehen joka kisassa,
Maannehen joka majassa;
Moni huoraksi hokotti,
Moni vannoi varkahaksi–
Huorimmat hokottajani,
Varkahimmat vanhojani.
Mitae mie vaivainen varastin,
Kuta oisin kurja saanut:
Pykelaess' oli piimaepytty,
Merkissae isaennaen itra,
Vakassa vaja'a leipae,
Aitassa alottamaton.
Leikkasin manatun leivaen
Manatusta kannikasta,
Makasin unen manatun,
Torkahin toran-alaisen
Manatuilla vuotehilla,
Kirotuilla paeaealoilla–
Makia uni manattu,
Tuo mielen toran-alainen.

100. Vierin vierahan varalle.

Olin mie ison koissa,
Veikon kaunon kartanossa,
Olin kun omena-marja,
Tahi kun mansikka maeellae;
Nyt on tullut turmiolle,
Tammanna tavattomaksi.
Vei ensin emoni surma,
Sitte tauti taaton tappoi,
Vesi veljeni hukutti;
Jaein minae ve'en varahan,
Tulin tuulen turvan alle.
Ei paha ve'en varassa,
Eikae tuulen turvan alla;
Pah' on vierahan varassa,
Tunnottaman turvan alla.
Tulin mie taehaen talohon,
Tulin kun tulikipuna;
Vierin vierahan varahan,
Vierin kun vesipisara;
Aekaettiin aeiae syoevaen,
Tiettiin vaehae tekevaen,
Varattiin varastavani,
Ei varahin nousevani.
Kyllae kuulin mieki kurja
Lemmon linnun laulavaksi,
Kuulin, kuinka kukko lauloi,
Ilotsi isaennaen lintu;

Vaan en voine vuolas nosta,
Enkae haikia havata,
Kullaki kukon sanalla,
Linnun laajan laulannalla.–
Voi sinua kurja kukko,
Haikia havukan ruoka,
Kun sa niin varahin laulat,
Allittelet aikaisehen
Et sae silloin laajoin laula,
Et alota aikaisehen,
Kun sa vieaehaen viluhun,
Paiskatahan pakkasehen.

101. Monta muoriteltavata,

Mont' on muoria minulla,
Monta muoriteltavata;
En tieae kuta kumarran,
Kumarran vaehae kutaki.
Vainko heitaen herjat kaikki,
Pakenen pahoista poies,
Vaikka metsaehaen menisin,
Korpehen kotini saisin.
Ennen kuusia kumarran,
Kun kumarran kunnotonta,
Ennen kierraen kieron koivun,
Kun ma kierraen kelvotonta;
Ennen palvelen pajua,
Kun ma palvelen pahoaa;
Ennen leppeae lepytaen,
Kun lepytaen lempolaista.

Lempoko naeistae lemmen saapi,
Piru kunnian pitaevi,
Taestae lemmon leisiosta,
Pirujen pesaesiasta!–
Hyppaesin hypyn jaloilla,
Kaevin kaerpaen kaemmenellae,
Siistiae tavottaessa,
Kunniata pyytaessae;
Saanut en kurja kunniata,
Raukk' en lempiae tavannut,
Vaikka vuoret vierettaeisin,
Kalliot kaha panisin.

102. Kun ma vois in vielae vuo en.

Tuskaksi minun tulevi,
Pakoksi minun panevi,
Taetae orjana oloa,

Vierasta kiven vetoa
Kivi kiskoi harteheni
Paasi paitani repaesi.

Kun ma voisin vielä vuoen,
Kesteae taemaen kesosen,
Taemaen syksyn syylaetellae,
Taemaen talven tallustella,
Akan ankaran apuna,
Rautakaemmenen kaelynae!

Jospa voisin vuoen olla,
Tok' en toiseksi rupeisi,
Paistiksi pahan emaennaen,
Tulikulkun kumppaliksi;
Kun minkae sanan sanovi,
Tuli suusta suihkuavi,
Kipunoivi alta kielen,
Savuaa sanan jaelestae.

Jo ma voinen vuoen olla,
Yhen kesteae kesosen,
Yhen syksyn syylaetellae,
Yhen talven tallustella,
Akan ankaran apuna,
Rautakaemmenen kaelynae;
Teraeksestae tietäen kengaet,
Paulat vaskesta panetan,
Joilla seison seinävieret,
Kuuntelen kujaperukset,
Kunnes suuri suisteleksen,
Ankara asetteleksen,
Rautakaemmen kaeaenteleksen,
Tulikulkku kuohteleksen.

103. Emaennaell' on kolme kieltae.

Niin minaeki pieni piika,
Kun on muutki pienet piiat,
Orjaksi olen osattu,
Pantu palkan piikuutehen,
Naeille tuhmille tuville,
Asunnoille arvoisille.
Niin kiilui isaennaen silmaet,
Kun tuima tulikipuna,
Niin liikkui emaennaen kieli,
Kun on kuiva haavan lehti.
Emaennaell' on kolme kieltae—
Yksi puinen, toinen luinen,
Kolmas on kivinen kieli;

Puisella puhui tuvassa,
Luisella lukon takana,
Kivisellae kellarissa.
Mit' ei kielellae kerinne,
Kut' ei saattane sanoilla,
Sen panevi seipaehaellae,
Halkosilla haastelevi.–

Eipae se paha olisi,
Ei ois puoliakaan paho,
Kun on tuojan toruisi,
Tahi saajani sanoisi,
Iskisi imettaejaeni,
Loeisi loeylynkylvettaejae;
Se vasta paha paneksen,
Sepae tuskan tuottelevi,
Kun on tuomaton toruvi,
Saamaton pahoin sanovi,
Iskevi imettaemaetoen,
Lyoeppi loeylynkylpemaetoen.

104. Mahoit ennen luoja luoa.

Voi kun loit minua luoja,
Voi kun saeaelit Jumala,
Orjaksi osalliselle,
Vangiksi varalliselle.
Kun et sie minua luonut,
Saeaetaenyt taetae tytaertae,
Vaimoksi varalliselle,
Pohatalle puoliseksi,
Joka kestin juoksijaksi,
Joka ilta ilotsijaksi.

Mahoit ennen luoja luoa,
Luo luotoja merehen,
Salasaaria sanella,
Karipaeitae kasvatella,
Ennenkun taetae tytaertae,
Naeille paeiville pahoille,
Portahille pyoeriville,
Varvuille vapiseville,
Joka tuulen tuultavaksi,
Satehen saeltavaksi!

105. Laehen linnahan kauaksi.

Ei minusta liene'kaenae
Orjaksi omille maille,
Laehen linnahan kanaksi,

Maille muille marjaseksi.
Ennen kannan maitokannun,
Maitokuksinan kuletan,
Sihen sillan korvasehen,
Tahikka kaupungin kaulle;
Ennenkun kannan kaskipoelkyn,
Nokipoelkyn nostattelen,
Sillae paikalla pahalla,
Tuhmalla tulirovilla,
Josta saita syoeae saapi,
Punakuoren purraksehen,
Joka vei vaehaen vaekeni,
Vaahen otsasta valutti,
Kaikki kiskoi kylkiluuni,
Vaeaenti hartiot hajalle.

106. Ei ollut kaunis Karpan puoli.

Olin Karpalla kanana,
Herttasena herran poian;
Kaunisko oli Karpan puoli,
Helevaeinen herran puoli?
Ei ollut kaunis Karpan puoli,
Ei helevae herran puoli;
Se kaunis Kalinan niemi,
Se soria Sorsan niemi,
Suuren aallon surveija,
Suuren vietran vierettaejae.

Voi sie kumman Kuittijaervi,
Voi sie lemmon liete'pohja,
Minun kurjan kuolettaja,
Minun suotta souattaja,
Sormien sorruttaja,
Verieni vierettaejae,
Lihojeni liuvuttaja,
Koko varren vaivuttaja.
Saattaisiko suurisynty,
Auttaisi ylinen armo,
Taetae neittae Niemelaestae,
Kaunoista Kalinalasta,
Immeksi ison kotihin,
Tahi Karpalle kanaksi;
Tok mie tuohukset vetaeisin,
Vahasauat saatteleisin,
Parahiksi pappilahan,
Kirikkoehoen kiiettaeisin.

107. Ei tytaer jokehen jona.

Soutaisin isoni purtta,
Kun lehteae lennaetellen,
Souan vierasta venettae,
Veaen kun vesi-hakoa;
Vesi vie vaehaen vaekeni,
Aalto armahan ikaeni,
Tuuli tukkani repivi,
Muun muovon vihuri viepi.

Tule tuuli, paista paeivae,
Laske lasta irrallehen;
Ota minua orjuuesta,
Paeaestae palkan piikuuesta,
Vaikka vierisin vetehen,
Kaatuisin kalajokehen,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi ve'en kaloille—
Siiat silmaeni pesisi,
Haut paeaeni harjoaisi.

Vaan kun kuolen kuulu piika,
Riutunen tytaer ritunen;
Kukapas sitte kullalleni,
Kenpae kielilinnulleni,
Puun saapi, halon hakevi,
Ve'en rannalta vetaevi?—
Ken pesi pyhaeiset pyykit,
Arkipaiat ompelevi,
Naestykit naepertelevi,
Viepi ne vesikivelle,
Alle kartun kantelevi,
Sotkuhun sovittelevi?

108. Vierahan yloesajanta.

Piennae heitti minun emoni
Kylaen vaimojen varahan,
Kylaen naisten kylvetellae,
Kylaen akkojen ajella.
Kaikki tunnen mie katala,
Kaikki oon kokenut kurja,
Mieron mielen, mieron kielen,
Mieron armot armahimmat,
Kylaeiset hyvinpiaennaet,
Vierahan yloesajannan.

Kun vieras yloes ajavi,
Noin se silloin vieras virkki:
”Nouse pois nokinen poelkky,
Hava'a vesihakonen,

Puhu tulta turve'korva,
Lietso lemmon liekuttama!"
Ei se niin oma emonen,
Noin sanois oma emonen:

"Nouse yloes noutamani,
Kaapsahtele kantamani,
Puhu tulta tuomaseni,
Lietso liekuteltuseni;
Kun et jaksa, niin lepeae,
Ja lietso levaettyaesi!"

109. Kasvoin lassa armotonna.

Eipae kasva kaikki lapset,
Ei ylene yksikaenae,
Niinkun mie katala kasvoin,
Yksipuolinen ylenin.
Kasvoin lassa armotonna,
Yksipuolisna ylenin;
Kasvoin kun karankokuusi,
Nousin kun noropetaejae,
Niinkun putki puun nojassa,
Saraheinae sammalsuolla,–
Kaste kaihassa tilassa,
Vesi vaahterin vajossa.
En kasvan't kananmunilla,
Ylennyt sianlihoilla;
Kasvoin kainalopaloilla,
Taeyvyin kaalin taehetillae,
Veraejillae vierahilla,
Uksilla ulisevilla.

Kunp' on eukkoni elaeisi,
Oisi vanhin valvehella,
Ei se lapsi naein kaevisi,
Nukkavierulla nutulla,
Karvavieru kauhtanalla,
Paha raiska paita paeellae;
Maata verkani vetaeisi,
Siltoa sinihamonen.

110. Tule ei paeivae polvena.

Elkoehoen hyvae Jumala
Luoko lasta luonnotonta,
Eikae aivan armotonta,
Isotonta alle ilman,
Emotonta ensinkaenae,
Niinkun loi minun Jumala

Isottaman alle ilman,
Emottoman ensimmäisen-
Loi kun lokkien sekahan,
Karille meren kajavan.
Paeivae paeaeskyille tulevi,
Varpusille valkenevi,
Ilo ilman lintusille;
Ei minulle milloinkana.
Eipae se emottomalle,
Tule paeivae polvenahan,
Eikae valkia valosta,
Ei ilo sinae ikaenae.

Kaeyn mae kymmenen kyleae,
Samoan saan taloa;
Ei ole sitae sisarta,
Vielae veljeae vaehemmin,
Jolle huoleni sanoisin,
Ja haluni haasteleisin-
Sisaret on siellae taeaellae,
Veikkoni Wenaeehellae.

Jos mae virkan vierahalle,
Kyllinki kylaen vaeelle,
Vieras sen viieksi panevi,
Kylaelaeinen kymmeneksi.
Parempi sanon pajuille,
Eli haastan halkosille,
Kerron puille paeeni paeaellae,
Maahan alla jalkojeni;
Lausun saunan lautasille,
Itken saunassa saloa,
Kyllin kylpihuonehessa,
Ylisellae yksinaeni-
Yliset ulasvesille,
Saunan lauat lainehille.

111. Pois itkin ihanat silmaet.

Miks' on silmaeni sipalat,
Naekimieni naein huterat-
Lie'koe lassa langeteltu,
Ja piennae pahoin pielty?
Ei oo lassa langeteltu,
Ei piennae pahoin pielty.
Siit' on silmaeni sipalat,
Naekimieni naein haeperaet;
Kun ennen emoa itkin,
Kantajata kaihoelin,
Surin suurta syoettaejeae,

Varuin suurta vanhempoa.

Itkin vuoen, itkin toisen,
Itkin kohta kolmannenki,
Kolmannenki, neljaennenki,
Vielae itkin viiennenki;
Pois itkin ihanat silmaet,
Kasvon kaunihin kaotin,
Puottelin punaisen posken,
Verevaeisen vierettelin.
En ole sitte silmin naehnyt,
Kun on kirstu kiini pantu,
Rautanauloilla napattu,
Vasaroilla vahvistettu.

112. Ei kuule emo minua.

Kun olin lassa kuuskesoisna,
Vielae viisivuotoisena,
Olin nokka nuotilleni,
Sekae vilkka virsilleni,
Lauelin jokaisen lakson,
Joka rannan rallattelin;
Nyt en oo nokka nuotilleni,
Enkae vilkka virsilleni,
Ilman laulan laitoissani,
Murehissani murajan.
Laulan mie liki kotia,
Liki vettae vierettelen,
Liki laulan linnaistani,
Liki salvanta sanelen,
Ehkae kuulisi emoni,
Panisi pa'an tulelle,
Parasta pa'an sisaelle;
Tulisi kyselemaehaen,
Ja saisi sanelemahan:
"Mitae laulat lapsueni,
Kuta lintuni likerraet?"
Ei kuule emo minua,
Jos mie silmillae siherraen,
Tahi kulmilla kuherran,
Paeaelaella laulattelen;
Enkae huoli huutamahan,
Ei se kuulu kumminkana,
Ei kuulu emolle itku,
Ei valitus vanhemmalle—
Huuto ei kuulu Tuonelahan,
Valitus Manan majoille.

113. Nokeusin nuotioilla.

En minaeki oisi ollut,
Isaen koissa ollessani,
Mustin muita neitosia.
Kalvakin kylaen kanoja.
Vaan ma mustuin mustikoilla,
Painuin marjoilla pahoilla,
Muutuin mustilla tulilla,
Nokeuhuin nuotioilla,
Keryin keittovaltioilla,
Savustin savumajoilla;
Kun soein lassa mustikoita,
Paljo marjoja pahoja,
Nukuin nuotiotulilla,
Makasin savumajoilla.

114: Oisinko pojaksi luotu.

Kun oisin poikana poloinen,
Kalki jousen kantajana;
Ei ne pyyt pyhaeae pitaeisi,
Oravaiset oisi jouten.

Oisinko pojaksi luotu,
Ja kyhaetty kyntaejaeksi,
Enmae naeissae naein kaevisi,
Kylaen vierahan varassa;
Kyntaeisin isoni maita,
Ja vakoisin vanhempani;
Ei vieras viheltelisi
Pelloilla ison perillae;
Ei itkis isoni pelto,
Vainiot valitteleisi.
Itkikoe isoni pelto,
Taaton vaimot valitti?

Itkipae isoni pelto,
Taaton vainio valitti.
Kun kaevin sivutse kerran,
Astuin aitojen alatse,
Kuulin itkevaen isosti,
Vahvasti valittelevan,
Kylaellistae kyntaejaetae,
Vierasta vakoaiata.
Pellot itki, niityt itki,
Kotinurmet nukkerehti,
Naein hyveae niittaejaetae
Kaunista kaputtajata.

115. Toisinpa kaevi kaetehen.

Toisin tiesin, toisin toivoin,
Toisin luulin ja kaekesin,
Toisinpa kaevi kaetehen;
Tuli tyhjae toivotusta,
Vale viikon vuotetusta,
Tosi toivomattomasta.

Mennae vuonna, naeill' ajoilla,
Kuka tiesi kuulun piian,
Kenpae kenstin morsiamen,
Sukivan suruista paeaetae,
Huolellista harjoavan,
Kaiholista kampoavan.

Mennae vuonna, naeill' ajoilla,
Kuka tiesi, kenpae luuli,
Taenae vuonna, taell' ajalla,
Kynsivaen kylaen vaeliae,
Mieron teitae mittelevaen;
Naemaet notkot nousevaksi,
Naemaet maat matelevaksi,
Naemaet kursot kulkevaksi.

Enpae uskonna olisi,
Jos oisi sata sanonna,
Viisi viiasta puhunna,
Kuus' sanonna kuusikosta,
Naeille juonin joutuvani,
Naeille paeivin paeaetyvaeni,
Jotk' on paeivaet paeaele paeaessyt,
Juonet joutunna kaesihin.

116. Osan taehen ei otettu.

Olisi taemae otettu,
Neito kaunonen katsottu,
Taemae muoto muuanne'ki,
Taemae kasvo kaikin paikoin;
Osan taehen ei otettu,
Tavan taehen ei tahottu.
Ken oisi koeyhaen ottanunna,
Katsonna minun katalan,
Minun kurjan korjannunna;
Oisi tuo poloinen poika
Saanut vihkurin vihoa,
Paljo paeiviae pahoja,
Sylin syaentaehaen piellae,
Kaesivarsin vatsoahan—
Saanut panna paiatuutta,

Sukatuutta surkutella,
Hoiotella housutuutta,
Panna paitansa pahuutta.

117. Miksi olen laiha.

Aina laulan laiha piika,
Tielle heitetty helaejaen,
Sanelen sanan-alainen,
Kaitaposki kaikottelen,
Kun ei muut lihavat laula,
Pulskiammat ei puhele,
Verevaemmaet vierettele,
Kaunihimmat kaikottele.

Laulan, laulan laihalanta,
Kuivalanta kuikuttelen,
Laulan laihoilta lihoilta,
Kupehilta kuuttomilta.

Miks' olen lihoilta laiha,
Kupehilta ilman kuutta?–
Siks' olen lihoilta laiha,
Kupehilta ilman kuutta,
Kun on lassa langeteltu,
Piennae kolhittu kovasti.–

Voi velonen veitoseni,
Kaunis kasvinkumppalini,
Kuin sa kuitenkin vetelit,
Ja pitelit pienosena,
Huppusena huiskuttelit,
Kantelit kapalolassa!–

118. Ikaevae omia maita.

Laulan, laulan laiha piika,
Vieritaen veretoeen lapsi;
Laulan rannan laiturilla,
Vieritaen vesikivellae,
Johon kaikki aallot kaeypi,
Veen tyrskyt tyyraejaevi,
Minun raukan laulellessa,
Kurjan kuikerrellessani.

Minae laulan laiturilla,
Vieritaen vesien luona,
Jotta kuuluisi kujerrus,
Aeaeneni yli vesien;
Kuuluisi kotikylaehaen,

Oman puolen poikasille–
Ikaevae minun tulevi,
Ikaevae omia maita,
Oman puolen poikasia,
Oman Suomen sulhasia.

119. Surujani mie sukitan.

Katsos muita miekkosia,
Ja onnen osallisia,
Sukittavat suotujansa,
Luotujansa paiottavat;
En minae sinae ikaenae,
En poloinen polvenani,
Sukittele suotuani,
Luotuani paiottele–
Surujani mie sukitan,
Paiotan pahoa mieltae,
Mielen kaiken kaeaentehiae,
Liikkehiae liian mielen.

Kunpa kuolisin poloinen,
Katalainen katkiaisin,
Sukat Surmalle tekisin,
Paiat Kalman poikasille–
Sukat suurista suruista,
Paiat paeivistae pahoista,
Housut huolen kankahasta,
Iholiivit itkuloista.

120. Kunpa kurja kuolisinki.

En minae sinae ikaenae,
Kuuna kullan valkiana.
Naekijaelle kaettae naeytae;
Naekijae valehtelevi
Syoeaeksehen, saahaksehen,
Kyllaeisnae eleaeksehen.

Noin sanoi Savon naekijaet,
Noin pakisi Pohjan noiat
Minun kurjan kuolevaksi,
Kalkisen katoavaksi,
Nuorena nukahtavaksi,
Kasvavana kaatuvaksi–
Minae hoikka huolemahan,
Ja musta murehtimahan.
Mieleni meni pahaksi,
Syaemeni surulliseksi,–
Enkae kuollut kuitenkin,

Tainnut en kalkinen kaota.

Kunpa kurja kuolisinki,
Katkiaisinki katala,
Aesken tuosta toissa vuonna,
Kohta kolmanna kesaenae,
Maassa heinaenae helyisin,
Kukkana kukostelesin–
Paremmat kukalla paeivaet,
Helevaemmaet heinaesellae,
Kun on kurjalla minulla,
Kovin koitopaeivaeisellae.

121. Loeyaen armon aaltoloissa.

Laeksin piennae paimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Istuin maalle marjaiselle,
Nukuin nurmikkokeolle;
Tuli vieras viivikoeltae,
Koiransuoli koivukolta,
Jok' otti minun omani,
Piti piikakunniani.

Menin itkien kotihin,
Itkien ison pihoille;
Iso torui ikkunalta,
Emo aittansa ovelta,
Veikkoni veraejaen suulta,
Sisko sillan korvaselta–
Ollut ei turvoa tuvassa,
Armoa katosten alla.

Niin jo kohta koito raukka,
Naeillae paeivillae pahoilla,
Loeyaen turvan tuulen alla,
Armon aaltojen seassa–
Mennae mieleni tekevi
Alle aaltojen syvien,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi ve'en kaloille.

Elloes sie emoni sitte
Panko vettae taikinahan,
Laajalta lahen peraeltae,
Ilman karvan katsomatta;
Ves' on taeynnae tukkiani,
Rannat kaikki kasvojani,
Minun tuiman tukkiani,
Minun haitran hapsiani.

122. Tuli hurtta huovin maalta.

Niin minaei pieni piika,
Kun on muutki suuremmaisat,
Kannoin vartta vartalolla,
Nostatin noripereae;
Tuli hurtta huovin maalta,
Sammakko Savon rajalta,
Miesi kurja Kuopiosta,
Sotaheitto Helsingistae,
Joka joi minun vereni,
Piti piikakunniani,
Vetytti verevaen kasvon,
Huollutti punaisen posken,
Vaivutti ihanan varren,
Notkutti noriperaeni.
Ei tiennyt emoni rukka,
Iso ei se ensinkaenae—
Iso piikana pitaevi,
Emo lassa lallittavi,
Mie vaan naeissae naapottelin.
Kyllae tiesi kurja miesi,
Tunsi hurtta huovilainen,
Alla aian maannehensa,
Nurmet nutturoinnehensa,
Lepikoet levaennehensae.

123. Ei tieae emo tytaertae.

Ei tieae emoni rukka,
Ei tieae emo tytaertae,
Miss' on piika pillattuna,
Emon tuoma turmeltuna:
Tuolla piika pillattihin,
Emon tuoma turmeltihin,
Laitasaaren laitehella,
Lehtovaaran liepehellae.
Kun kerran kaevin jaelestae
Sillae paikalla samalla,
Jopa saariki saneli,
Saaren rannat raukotteli,
Itkivaet ihanat nurmet
Ahot armahat valitti,
Nuoret heinaet hellitteli,
Kuikutti kukat kanervan,
Tuota piian pillamusta,
Emon tuoman turmellusta.
Eipae noussut nuori heinae,
Kasvanut kanervan kukka,

Ei noussut sinae ikaenae
Sillae tuhmalla sialla,
Kuss' on piika pillattihin,
Emon tuoma turmeltihin.

124. Mieli muien ja minunki.

Miten on mieli nuorten neitten,
Mieli muien miekkosien?–
Niin on mieli nuorten neitten,
Mieli muien miekkosien,
On kun vellova vetonen,
Eli aalto altahassa.
Miten on mieleni minunki,
Mieleni minun poloisen?–
On kun hanki harjun alla,
Vesi kaivossa syvaessae.

Niin on mieleni poloisen,
Mieleni minun poloisen,
Kun on myoetaevaen hevosen,
Tahi tamman kaupittavan,
Tahi ostetun orihin,
Tahi miehen tappanehen,
Miestae kaksi kaatanehen,
Urosta upottanehen.

125. Alene Jumalan aika.

Hoi isoni, hoi emoni,
Joko nyt kesae tulevi,
Kun mun kenkaeni kuluvi,
Hameheni harvenevi–
Kun tuo peipo puipertavi,
Rastas rannalla panevi?
Tule jo kesae ki kerran,
Talvi siirraete sivutse,
Kule paeivae, viere viikko,
Alene Jumalan aika;
Mene aika mielaloissa,
Hoilattele huolissaki.
Kuku jo ilokaekeni,
Laula lempilintuseni,
Alemmaksi aikojani,
Lyhemmaeksi paeiviaeni.
Paeaestae paeiviae lyhemmae,
Sekae keskeltae kevennae,
Katkase kahenki puolen,
Paeaestae lasta paeivaen paeaehaen,
Naeissae suurissa suruissa,

Apioissa mielaloissa.

126. Viikon vuottelin kaekeae.

Kun oisin paimenna paloinen,
Eli paimenen tytaernaen,
Niin toisin huhuelisin,
Sekae toisin leilottaisin;
Kuuluisi kulosta aeaeni,
Helaejaentaen heinikosta;
Kukkuisi kaeetki puissa,
Pienet linnut laulelisi.
Viikon vuottelin kaekeae,
Kauan katsoin kaunoistani:
Kuulisin kaeen kukunnan,
Ehkae syaemeni sulaisi.

Viikon vuotin, kauan katsoin,
Jo tuli kevaetki kerran;
Kuulin mie kaeen kukunnan,
Linnun laulavan lehossa,
Vaan ei syaemeni sulanut,
Eikae mennyt raskas mieli.
Kuta kuuntelin enemmaen,
Sitae mieli raskahampi;
Mieleni meni pahaksi,
Syaen syttae mustemmaksi.

127. Kolminaiset huolet.

Ei ole huolet yksinaiset,
Eikae huolet kaksinaiset,
Vaan on huolet kolminaiset,
Murehet monennaekoeiset.
Yks' on huoli paeaeni paeaellae,
Toinen alla jalkojeni!
Kolmas on kohalla kesken,
Sykertaek syaenalassa.

Jok' on huoli paeaeni paeaellae,
Sen panisin palmikolle,
Nuorasilla kiinittaeisin,
Silkkinauhoilla sitoisin.

Jok' on alla jalkojeni,
Sen kaeerisin kenkihini,
Kengaenpauloilla panisin,
Sukillani suullittaisin.

Vaan jok' on kohalla kesken,

Jos sen vyoellae vyoetteleisin,
Ei vyoehyt pitaeisi'kaenae,
Vyoekahaksi katkiais.
Sepae huoli keskimaainen
Se syaentae maitelvi,
Viepi vienosen manalle,
Iaen nuoren tuonelahan.

Paha panna'ki olisi
Hiekkahan heliae silmae,
Multihin muhia muoto,
Kasvo kaunis kankahasen,
Tuonen toukkien torua,
Manalan matojen syoeae.

128. Maassa mieleni matavi.

Niin ne muutammat sanovat,
Moniahat arvelevat:
"Iloissahan tuo elaevi,
Riemuissahan riekkahuvi." –
Minae hoikka huolissani,
Ikaevissaeni ilotsen.

Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Maassa mieleni matavi,
Alla jalkani asuvi,
Alla penkin piehtarovi,
Nurkissa nuhaelevi.

Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Mieli kulkevi kulossa,
Vesakoissa viehkuroivi,
Miel' ei tervoa parempi,
Syaen ei syttae valkiampi.

Usein minua utuinen,
Usein utuinen lapsi,
Itketaen ihanat silmaet,
Kastuttelen kaian kasvon,
Vetytaen verevaen posken,
Hoikan varteni valelen;
Kylae tiesi kylpenehen,
Veli vettae kantanehen –
Minae kylvin kyneleillae,
Hautelin haluvesillae.

129. Kannan mustoa muretta.

Hoi velinen veitoseni,
Kaunis kasvinkumppalini,
Kuule'pas, kuin sanelen,
Kielen kurjan kuikuttelen:
Mikae lienehe minulle,
Kuka kurjan kannetulle,
Iskennae taemaen ikaevaen,
Taemaen huolen hoivannunna,
Taemaen kaihon kantanunna,
Murehen mukaellunna!

Ei ne muut muretta tunne,
Kanna kaihoista syaentae,
Niinkun mie katala kanto
Kannan mustoa muretta,
Syaentae syennaecoeistae,
Huolta hiilenkarvallista.

Usein minun poloisen,
Usein polon-alaisen,
Suru paeaetaeni sukivi,
Huoli paeaetae harjoavi,
Kaiho paeaetae kampoavi-
Ei ison suka suloinen,
Ei emon haluinen harja,
Veikon kampa kaunokainen;
Ei sui suruista paeaetae,
Huolellista harjaele,
Kaihollista kampaele.

130. Toinen ei tunne toisen huolta.

Eipae tieae toinen toista,
Tunne ei toinen toisen huolta;
Eipae tieae yksikaenaen,
Arvoa yheksaenkaenaen,
Taemaen paeaeskyn paeaensisusta,
Taemaen allin mielaloo,
Mitae mielessae makaavi,
Aivossa asuelevi.

Kylae kyllinki sanovi,
Naapuri naputtelevi,
Elaevaen minun ilossa,
Riemussa remuelevan-
Ikaevaet minun iloni,
Riemut ratki raskahia.
Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,

Itku silmaeni sitovi,
Huoli paeaeni harjoavi,
Kaiho paeaeni palmikoivi-
Ei ison sininen silkki,
Ei emori kaeet kaetyiset,
Veranlisti veikon tuoma.
Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Mieli tervoa tekevi,
Syaen syttae keittelevi;
Itku on iltalaulunani,
Aamuvirtenae valitus.
Usein minun utuisen,
Usein utuisen lapsen,
Huoli hurstille tulevi,
Varu vaattehuisilleni,
Mure muille vuotehille.
Uni ei tule usein
Minun hoikan hurstilleni,
Varullisen vaipan alle;
Eipae se uni laehene
Huolellisen huonehesen,
Kaihollisen kartanohon,
Murehellisen majahan.

131. Kyllae huoli virttae tuopi.

Kun olin ennen nuorempana,
Kasvavaisena kanana;
Tuli eukko tuonnempata,
Laulaja Lapin periltae,
Joka virsiae veteli,
Monet laulut laulatteli.

Annoin raetsinaen akalle,
Hyvaen paian palkastansa,
Siirrytin sinikeraeset,
Puottelin punaiset langat,
Hyvaen laulun laulannasta,
Paremman pajattamasta,
Virret kielin kertomasta,
Suin sanat sovittamasta.

Kuules eukko, kuin nyt laulan,
Kuules akka, kuin sanelen:
Tuo nyt jaelle raetsinaeni,
Palahuta paitavaate,
Tyoennae pois punaiset langat,
Siirrytae sinikeraeset-
On jo virttae neuomatta,

Saamatta sanoja kyllin;
Kylläe huoli virttae tuopi,
Mure virttae muistuttavi,
Kaiho kantavi sanoja,
Mielalani arveloita.

132. Erotus jauhinkivillae.

Annettihin aikoinani
Juoa juossehen hevosen,
Appoa ajetun ruunan,
Syoeae neien jauhanehen.
Jauhoin mie ison kiveae,
Kun lehtiae lennaetellen;
Vaeaennaen vierasta kiveae,
Kun on vuorta vieretellen.

Mitaepae kilkkaset kivonen,
Mitae vuori voivottelet,
Alla ainoan kaeteni,
Alla pienen peukaloni–
Jalompaako jauhajata,
Killimpaetae kiskojata?

Et sae kilkkase kivonen,
Etkae vuori voivottele,
Kun taemae kana katovi,
Pieni lintu liikahavi–
Kun ma kuolen kuulu piika,
Riutunen tytaer ritunen.

133. Kivi on suuri, orja pieni.

Mitae sie kivi kitajat,
Mitae vuori vaeikerrehaet,
Minun huonon horjuttaissa,
Vienon vieritellessaeni?

”Sitaepae kivi kitajan,
Sitae vuori vaeikerrehaen:
Kivi on suuri, orja pieni,
Jauhaja vaehaevaekinen.”

Elae sie kivi kitaja,
Elae vuori vaeikerrehae.
Minun vienon vierittaeissae,
Huonon horjutellessani;
Kuitenki kivi sinulle
Vara uusi vahveneivi.
Kohta kuolen kurja lapsi,

Katoan tytaer katala,
Saat sa jauhajan jalomman,
Verevaemmaen vierettaejaen.

134. Elloes vuori voivotelko.

Jauhaos sinae kivonen,
Hyvae paasi pauhaellos,
Somerinen souatellos.
Minun jauhinvuorollani,
Ilman sormen soutamatta,
Kaeen puuta kaeaentaemaettae,
Kaesivarren vaeaentaemaettae,
Peukalon pitelemaettae!

Mitae kilkkoot kivonen,
Mitae vuori voivottelet,
Minun riskin rinnan alla,
Alla kaunihiin kaeteni?–
Sitaekoe kilkkoot kivonen,
Sitae vuori voivottelet,
Vienoista vetaejaetaesi,
Jalotonta jauhajata?

Elloes kilkkao kivonen,
Elloes vuori voivotelko;
Ei tuoa kivelle taelle,
Ei tuoa Turustakana,
Saaha ei Saksasta tytaertae,
Ve'etae Venaeeheltae,
Oteta omalta maalta,
Tieltae kirkko kihlaella,
Jalompata jauhajata,
Killimpaetae kiskojata.

135. Mitae kaikatat kivonen.

Mitae kaikatat kivonen,
Laklatat kiven lapatta–
Sitaekoe kaikatat kivonen,
Laklatat kiven lapatta,
Ettei naia neitojamme,
Korjaella kukkiamme;
Ettei naitu naintavuonna,
Kihlattu kilokesaenae?

Elae kaikata kivonen,
Laklata kiven lapatta;
Vielae naeille neitosille,
Naeille kaunoille kanoille,

Kihlat kiljuen tulevat,
Rahat suuret raskutellen,
Tengat tiellae teuotellen,
Isot aeyrit aeyoetellen.
Elae kaikata kivonen,
Laklata kiven lapatta;
Vielae naeille neitosille,
Naeille kaunoille kanoille,
Reki rensuen ajavi,
Kirjakorja kiiiettaevi,
Juoksevi ori punainen,
Liinaharja liuottavi.

136. Jauhan, jauhan jauhun hienon.

Jauhan, jauhan jauhun hienon,
Leivon, leivon sangin hienon,
Sangin lasken lautaselle,
Panen paikan katteheksi,
Vien sangin venoseheni,
Ja tyoennaen venon vesille.

Laehen sitte soutamahan,
Souan tuonne saarimaalle,
Katson saaren sulhosia,
Punaposki-poikasia;
Katson, kell' on pestyt kasvot,
Silmin, kell' on sievaet varret,
Kell' on silmaensae siniset,
Kellae kulta kulmaluilla.
Kutsun sulhot syoennoekselle,
Sinisilmaet syoennoekselle,
Kuussannalle kultakulmat,
Pestyt litsat piirasille.

137. Neien mieli mieholahan.

Suu vetaeae suen ritahan,
Kieli kaerpaen lautasehen,
Mieli neien mieholahan,
Tapa toisehen talohon.

Jauha, jauha neiti nuori,
Jauha mieli nuoren neien,—
Jauha kaesi, jauha jalka,
Jauha kinnas, jauha sukka,
Jauha jauhaja kivonen,
Jauha neittae mieholahan;
Mieli miehelle tekevi,
Kytevi kylaen pojille.

Vesille venehen mieli,
Mieli laivan lainehille;
Neien mieli mieholahan,
Tapa toisehen talohon.
Niinp' on neiti luotunaki,
Tytaer tuuviteltunaki:
Taattolasta mieholahan,
Mieholasta tuonelahan.

138. Arvan asettaja.

Neito arpoa asetti,
Laahteli lastusia:
”Sano totta luoja merkki,
Juttele Jumalan arpa!–
Saattele sanomat mulle,
Varmat liitot liikahuta,
Minne neito naitanehe,
Orpana otettanehe,
Marja maaniteltanehe,
Vesilintu vietaenehe;
Naiahanko naapurihin,
Saaha'an salitupihin,
Leivaen paksun paistajaksi,
Vehnaeleivaen leipojaksi.

Sano arpa syytae myoeten,
Elae neien mieltae myoeten!
Jos arpa valehtelevi,
Arpa lyoeaehaen tulehen.”

Arpa se ajattelevi:
”Kun sanoisin syytae myoeten,
Neiti huolelle tulisi,
Paloinen pahoille mielin.”–
Ei sanonut syytae myoeten,
Sanoi neien mieltae myoeten,
Eikae tungettu tulehen,
Palamahan paiskattuna.

139. Naekijae valehtelevi.

En minae sinae ikaena,
Kuuna kullan polvenani,
Naekijaele kaettae naeytae;
Naekijae valehtelevi,
Saavani minun Savohon,
Joroisihin joutuvani,
Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vuotehelle.

Itse saakohot sanojat,
Kaeykoehoet kaeen naekijaet,
Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vuotehelle;
Itse saakohot Savohon,
Joroisihin joutukohot,
En minae piloinen piika,
Eikae muut emoni lapset!–
On miestae omalla maalla
Minun kurjan korjaajaksi,
Miestae monta kirkkomaeaelae,
Saapasjalkoa jaloa.
Kun ei tuota tulle'kana,
Olen ilmanki ikaeni;
Paneme pajuille maata,
Lehtohon lepeamaehaen.
Parempi pajuilla maata,
Leppeampi lehtosessa;
Kun on hurjan hurstiloilla,
Viinavillin vuotehella;
Hullu loeisi hurstillaki,
Lakanoilla juomalalli,
Sormet soisi suuta vasten,
Kaeet korvalle kohoisi.

140. Ei minusta miniaeksi.

Niin neito ison kotona,
Kun kuningas linnassansa,
Vaan on miekkoa vajoa;
Niin miniae miehelaessae,
Kun vanki Wenaehellae,
Vaan on vahtia vajoa.
Eikae vaan minusta liene
Miniaeksi vietaeveae,
Orjaksi otettavao;

Ei taia minusta tulla
Iki orjoa isaennaen,
Aika orjoa anopin,
Iki naurua naoille,
Iki kytkyttae ky'yille,
Kaelyksille kaeskylaeistae,
Veikoille vesihevoista.

141. En muistaisi mukiin mennae.

Ei minusta liene'kaenae,
Olle'kana, liene'kaenae,

Miniaeksi miehelaehaen,
Orjaksi anoppelahan,–
Vihainen minae miniae,
Ankara anopin orja.
Ei neiti minun naekoeinen
Osaisi orjana eleae,
Muistais' ei mukihin mennae,
Olla aina alla kynsin.
Toinen kun sanan sanoisi,
Minae kaksi vastoaisin;
Kun tulisi tukkahani,
Hairahtaisi hapsihini,
Tukastani tuivertaisin,
Hapsistani haivertaisin.

142. Neitivalta ja miniaevalta.

Valkia kesaeinen paeivae,
Neitivalta valkiampi;
Vilu rauta pakkasessa,
Vilumpi miniaevalta.
Niin on neiti taattolassa,
Kun marja hyvaellae maalla;
Niin miniae miehelaessae;
Kun koira pahassa saeaessae:
Teki tyoetae tyoen ajalla,
Vaeanti hartion vaeellae,
Hipiae hien veessae,
Otsa vaahen valkiassa;
Kun tulevi toinen tunti,
Niin tulehen tuomitahan,
Ajetahan ahiohon,
Sen kaetehen kaesketaehaen.
Piteae haenen pitaeksi,
Piteae piloisen piian,
Lohen mieli, kiiskin kieli,
Lammin ahvenen ajatus,
Suu saeren, salakan vatsa,
Meritetren tieto saaha.

143. Hyvaeoloinen neiti.

Hyvae taess' on olla neien,
Kaunis kasvoa kanasen;
Taess' on pitkaet pirtin penkit,
Sekae laajat saunan lauat,
Isaennaet isoni vaeartit,
Emaennaet emoni vaeartit,
Poijat taess' on veikon vaeartit,
Tyttaeret sisaren vaeartit.

Hyvae taess' on olla neien,
Kaunis kasvoa kanasen;

Ei oo kiirettae kivelle,
Eikae huolta huhmarelle–

Kiire kihlakintahille,
Huoli huiville hyville.
Vesi taessae vehnaet jauhoi,
Koski kuohutti rukehet,
Aalto astiat pesevi,
Meren vaahti valkasevi.

Hyvae taess' on olla neien,
Kaunis kasvoa kanasen:
Nurmet alla, pellot paeaellae,–
Keskellae kylae vaelillae;
Kylaen alta kylmae juoksi,
Maan alta vesi makia–
Sopii tuossa sorsan uia,
Vesilinnun vieretellae.

144. Erilaisia kaeskyjae.

Iso antoi vierrinhangon,
Kaeski kaeymaehaen palolle;
En laehe minae palolle–
Silmaet saastuusi savusta.

Emo antoi sukkulaisen,
Kaeski kangasta kutoa;
Kuo en kangasta, emoni–
Varsi vaipuusi pahaksi.

Veikko antoi paperipankon,
Ja kaeski kirjottamahan;
Enmae taia kirjotella–
Mustuis kaunoset kaeteni.

Sisko antoi silkkineulan,
Kaeski ompeluksillehen;
Enmae laehe ompeluille–
Sormet kultaiset kuluisi.

Sulho antoi sulkkutyynyn,
Ja kaeski makoamahan;
Menen mae makoamahan,
Liitaeme lepeamaehaen–
Hyvae on maata marjan kanssa,
Kera lempeni levaetae.

145. Kaksi kaunista yhessae.

Astuin, astuin aian viertae,
Kuunnellen kujan pereae;
Naein sulassa suuren sorsan,
Joen suussa jouhisorsan.

Laeksin luoksi suuren sorsan,
Menin luoksi marjalinnun;
Laeksin haapanan haluhun,
Jouhilinnun joutelohon–
Suot oli kaikki soslehessa,
Iljenessae ilman rannat.

Sotkin suota soslehesta,
Jaeetae jaervenrannallista,
Iljenellae itkusilmin,
Soslehessa surkusilmin,
Riettasilmin riittehessae,
Jaelaesilmin jaeetae myoeten.

Tulin luoksi jouhilinnun,
Paeasin luoksi marjalinnun,
Jouhisorsan joutelohon,
Haapanan halaeluhun.
Kaks' oli kaunista yhessae,
Kalevaista kasvokkaha,
Soriaista suuksekkaha,
Kahen paeivaet paeaksekkaehae,
Otavaiset otsakkaha.
Kuu se kullalle kumotti,
Hopialle paeivae hohti;
Puut kaikki punalle paistoi,
Salot siintivaet sinelle:
Metsae meelle haiskahteli,
Ahovieret viertehelle,
Meiaen kahen kauneutta,
Kahen sorsan suoseutta,
Aholinnun armautta,
Makeutta marjalinnun.

146. Laeksin meren kylventaehaen.

Laeksin meren kylventaehaen,
Loeysin meren kylvetyksi;
Menin toiselle merelle,
Loeysin senki kylvetyksi;
Menin kohta kolmannelle,
Siin' oli rannalla tupanen.

Katsoin tuonne tuvan taaksi,
Kolm' oli neittae kylpemaessae;
Meninpae minaei tuonne,
Panin paitani pajulle,
Haavan oksalle hamoni,
Sukkani sulalle maalle,
Kengaet kuivalle kivelle,
Hiekalle helistimeni,
Somerelle sormukseni,
Ristini risun nenaehaen.

Tuli koira kongotellen,
Vesirakki vengotellen;
Otti paitani pajuilta,
Haavan oksalta hamoni,
Sukkani sulalta maalta,
Kengaet kuivalta kiveltae,
Hiekalta helistimeni,
Somerelta sormukseni,
Ristini risun nenaestae.
Minae itkien kotihin,
Kaikatellen kartanohon;
Iso istui ikkunassa,
Emo aitan rappusilla:
”Mitae itket piikaseni,
Nuorra saamani valitat?”

”Ota aittani avaimet,
Mene aittahan maeelle,
Pane paita palttinainen,
Liitae liinan aivinainen,
Hame verkainen vetaese,
Sio paeaele silkkivyoehyt,
Kaulahan heliaet helmet,
Kullan sormus sormehesi.
Tulet entistae ehompi,
Paljo muinaista parempi.”

147. Tee minua tikkariksi.

Menin piennae paimenehen,
Lassa lammasten ajohon;
Yhtyi yrkae vastahani,
Kysytteli, lausutteli
”Joko tieaet tikkaella,
Joko ommella osoat?”

”Jos en tieae tikkaella,
Tahi en ommella osoa;

Tikatkohot tietäevaemmaet,
Osavimmat ommelkohot,
Kellae lie tila tikata,
Osa ommella parempi.”

Kun tulin illalla kotihin
Emoni kyselemaehaen:
”Mit’ on silmaesi vetiset,
Kasvot kalvakan naekoeiset,
Kaevikoe hukka karjassasi,
Metsaen liehu lehmissaesi,
Vai viikon vilussa viivyt,
Kauan ilman iltaietta?”

”Hukka ei kaeynyt karjassani,
Metsaen liehu lehmissaeni,
En viikon vilussa ollut,
Ilman iltaru’ittani,
Viikon soitin sarveani,
Kauan karjan torveani.”

”Oi emoni ainoseni,
Minun kaunis kantajani!
Tee minua tikkariksi,
Ompelijaksi opeta,
Elae pane paimeneksi,
Elae karjan kaitsijaksi.
Pah’ on olla paimenessa,
Kaeyae karjan kaitsijana;
Ompelijana parempi,
Kutojana kuulusampi.”

148. Ostettavia.

Nevan neito vettae kantoi,
Laepi linnan; laehtehestae;
Notkui korvot, notkui koivut,
Neion nuoren olkapaeillae.

Kelle neito vettae kantoi?
Isollensa silmivettae:
”Pese iso silmiaesi,
Tahi karsi korvias!
Mene iso ilvesmaalle;
Osta sieltae ostamia,
Itsellesi ilveshattu!

Mene siitae Puolan maalle;
Osta sieltae ostamia,
Pojallesi puolahattu!

Mene siitae Saksan maalle;
Osta sieltae ostamia,
Emaennaelle Saksan turkki!

Mene siitae verkamaalle;
Osta sieltae ostamia,
Tyttaerelle tyynyverka.–
Tytaer miehelle menevi,
Punaposkelle pojalle,
Sorialle sulhaselle;
Poika pelot pehmittaevi,
Aitavieret astuvoipi.”

149. Kauro ei tule tupahan.

Olin orja pienen Outin,
Palvelin kylaen parasta;
Istahime ikkunahan,
Lasin alle laittelime,
Katsoin paeaehaen kangasniemen,
Sekae suuhun sulkkusalmen
”Oi on Outi sikkoseni!
Ken se tuo tulevi tuolta?–
On kun oisi ennen tuttu,
Naekyvi kun ennen naehty.”

Tulipa ennen tuttuseni,
Tuli kaunis Kauron poika,
Helytruoska helkaehteli,
Kariruoska kalkahteli.

”Oi on Outi sikkoseni!
Mie laehen talosta taestae,
Heikko heinaen kannantahan
Sarajalta Rannan Kauron,
Leino leivaen nostantahan
Karsinasta Rannan Kauron.”

Se katala Kauro rukka,
Sepae raukka Rannan poika,
Ei tupahan tullutkana,
Ajoi kylitse kylihin.
Heitti heinaen kantajansa,
Paksun leivaen paistajnsa,
Kierrahti kisavaekehien,
Ruotsin raukoille rajoille,
Joss’ on viina vesseloeinae,
Tupakka on tovolnoina,
Utu ilman upottavi,

Savu ilman saastuttavi.

150. Koivun ja tuomen oksa.

Olin oksa lehtipuussa,
Koivun kasvatti katalan,
Aholla alastomalla,
Maalla mansikattomalla.

Toinen kasvoi kaunis tuomi,
Puuhut ylpiae yleni,
Nurmella mesinukalla,
Maalla maksankarvaisella.

Olovilla oksillansa,
Leveillae lehvillaensae,
Peitti paeivaen paistamasta,
Kaetki kuun kumottamasta.

Noita kaikki katselivat,
Ihmiset ihaelivat,
Kukkia korian tuomen,
Puun sorian kasvakkeita.

Ei ken katsoisi minua,
Huolta huonosta pitaeisi,
Koivun tyhjaestae tytoestae,
Puun katalan kantamasta.

Kasvoin vielaeki vaehaesen,
Tyhjaen onneni ohessa;
Tuli toukka, tuomen kaivoi,
Kukat kaunoset kaotti.

Siinae tuomi tuskan tunsi,
Huolen haikian havatsi;
Minae jaeini seisomahan
Vaehaen onneni varalle.

151. Ei sovi rengin rekehen.

Noin sanoi minun emoni,
Saneli saoinke kerroin,
Tuhansinki tuikkaeli:
”Elloes vainon tyttaereni
Rengin reilihin ruvetko,
Kauppoihiin kasakkamiehen—
Laekkoe renkien rekehen,
Kasakkojen kainalohon;
Renki loeisi reilistaensae,

Kaupoistaan kasakka loeisi.”

Vaan elae toru minua,
Elae toista tyttöaesi;
Ei meitae sinae ikaena,
Kuuna kullan valkiana,
Naehae renkien re’essae,
Kasakkojen kainalossa.
Rengill’ ei ole rekiae,
Eikae orjalla oritta;
Rek’ on rengillae matala,
Kasakalla kaiat laiat–
Matala monen ajoa,
Kaita kahen istuskella.

152. Jo minae menen jonaki.

Elaepae emoni rukka,
Elae sie toru minua;
Toru toista tuomoasi,
Varo vaivan naehtyaesi,
Jonk’ oot tuonut tuhemmasti,
Kaihemmasti kasvatellut!
Jo minae menen jonaki,
Jo jonaki, jo kunaki,
Renkipoikien remussa,
Kasakkojen kainalossa.

153. Toisin mieleni omani.

Noin emo tytaertae neuoi,
Sekae neuoi ja varotti:
Pyhaeillat istumahan,
Kirjat kaiket katsomahan,
Lukemahan muut lukuset,
Sekae suuret siunaukset.
Niin emo minua neuoi,
Vanhin lastansa varotti;
Toisin mieleni omani,
Toisin kaeski ja kehotti.
Kaeski kaeymaehaen kylissae,
Joka juhla juoksemahan,
Joka ilta ilotsemahan,
Paeivaenlaskut laulamahan,
Kylaen tyttöjen keralla,
Kanssa naisten naapurini.–
Eipae tainnut tanssi nosta,
Ilo ilmahan yletae,
Minun yksin ollessani,
Illat istuellessani.

154. Millae maksan maammon maion.

Millae maksan maammon maion,
Millae kostan aيتين koulun,
Millae vaivat vanhempani?

Osalliset, onnelliset,
Veralla verensae maksoi,
Sametilla saunatiensae;
Ei oo meiaen veljeksissae,
Ei meiaen sisaruksissa,
Maammon maion maksajoa,
Emon koulun kostajoa.

Maksankon marjoilla kesaellae,
Kostan koivun jaeltoesillae;
Ei marjat mitaenaes maksaa,
Maammon maitojen eholla;
Ei ne kosta koivun jaellet,
Kosta ei koulua emoni.

Ammunko joutsenen joelta,
Virralta vihervaen linnun;
Ei se vielae sitte'kaenaes,
Maksa ei maitoa emoni,
Kosta ei aيتين koululoita,
Ei vaivoja vanhempani.

Maksa Kiesus maammon maiot,
Kosta luoja aيتين koulut,
Maksa vaivat vanhempani,
Huolet kaikki kantajani!

II. Naisten lauluja.

a) Miniaenaes.

155. Se raukka miniaes raukka.

Soisi soutaja venonsa
Soutamatta juoksevaaksi,
Soisi jauhaja kivosen
Jauhamatta pyoerivaaksi
Soisi vielae nuori neiti,
Miehelaehaen mentyaensaes,
Olevans' ison ko'issa,
Armahan emonsa luona.

Niin neiti ison ko'issa,

Kun kuningas linnassansa;
Niin miniae miehelaessae,
Kun vanki Wenaehellae.
Jo mae tunnen orjan mielet,
Ja tunnen miniaen mielet;
Ei oo raukka orja raukka,
Vaan raukka miniae raukka—
Vuos' on olla orjan maeaerae,
Kaiken polvensa miniaen.

156. Kun elin emoni luona.

Kun elin emoni luona,
Ison kaunon kartanossa,
Kaeynyt en varaten vaille,
Silmaen kaiten kattilalle,
Enkae kierten kellarihin,
Piilten piimaehuonehesen,
En kaarten kananmunille,
Pelotellen piirasille.
Nousin voille vuotehelta,
Pettaejaeisille pehuista,
Maiaille makoamasta,
Venymaestae vehnaeisille;
Kun en voinut voita syoeae,
Sipasin sianlihoa.

Tulin toisehen talohon,
Yli kynnyksen kylaehaen;
Kaeyn nyt varaten vaista,
Silmaen kaiten kattilasta
Kierten kellarituvasta,
Piilten piimaehuonehesta,
Kaarrellen kananmunista,
Pelotellen piirasista.
Istun tyhjaen tuolin paeallae,
Katson tyhjaen poeyaen paealle,
Nyrkki voina, vehnaeisinae,
Kakarat kananmunina,
Seivaes pitkae piirasina,
Pettaejaeisinae petaejae.

157. Olin kukkana kotona.

Olin kukkana kotona,
Ilona ison pihoilla;
Iso kutsui kuupaloksi,
Emo paeivaen nousemaksii,
Sisareni siikasiksi,
Veikkoni vesikaloiksi.

Menin toiseen talohon,
Poikki pellon naapurihin;
Appi kutsui ahkioksi,
Anoppi vesihavuiksi,
Kyty kynnyksportahaksi,
Nato naiseksi pahaksi.
Aesken mie hyvae olisin,
Aesken kerta kelpoaisin
Utuna ulos menisin,
Savuna pihalle saisin,
Lohtosena lenteleisin,
Kipunoina kiiatetaisin.
En ole lintu lentajaksi,
Enkae lehti liehujaksi,
En kipuna kiitajaksi,
Savu saajaksi pihalle.

158. Ahot taeynnae armotuutta.

Sanottihin taeall' olevan,
Neittae taenne naitaissa,
Kuusi kuusista tupoa,
Kaksin kerroin kammaria,
Ahovieret aittamaina,
Kujavieret kukkamaina,
Ojavieret ohramaina,
Kangasvieret kauramaina;
Purnu puitua eloa,
Toinen purnu puimatonta;
Sata saatuja rahoja,
Sata toinen saamatonta.

Sai tuo neiti tulleheksi,
Kaelkoe kaettae lyoeneheksi;
Tupa on puussa tuutivassa,
Kammarit katajikossa,
Ahot taeynnae armotuutta,
Lehot taeynnae lemmetyttae,
Metsaet mieliae pahoja,
Kujat kurjan huoliani;-
Purnu on puitua vihoa,
Toinen purnu puimatonta;
Sata saatuja sanoja,
Sata toinen saamatonta.

159. Ei ole aittahan asiita.

Sanottihin taeall' olevan,
Taetae neittae tahtoessa,
Morsianta maanittaissa

Houkutellessa tytaertae,
Kuusi kullaista tupoa,
Viisi viinikellaria;
Kellarit teloja taeynnae,
Telat taeynnae tynnyriae,
Joka tynnyri olutta,
Taeynnae otraista olutta.

Sai tuo neiti tulleheksi,
Kaelkoe kaettae lyoneheksi;
Ei ole aittahan asiita,
Eikae tietae riihen luoksi–
Aitt' on autiomaellae,
Riihi suolla sammalilla,
Kellarit kivipurolla,
Juomiset joka ojalla;
Leipae maellae maennikoessae,
Kakkara katajikolla,
Vellijauhot vehkasuolla,
Petaejaessae pellonsiemen.

160. Yks' on Kyyttoe kylkyessae.

Sanottihin taeae'll' olevan,
Meiaen neittaa maanittaissa,
Taetae pyytae pyyettaeissae,
Kiurua kosittaessa,
Sata sarven kantajata,
Tuhat tuojoa utaren.

Sai tuo neiti tulleheksi,
Kaelkoe kaettae lyoneheksi;
Yks' on Kyyttoe kytkyessae,
Karavarsi kahlehessa,
Jok' on nuorin nostettava,
Tervakoeysin temmottava–
Lehmae laeaevaessae lamana,
Sairahana sarvinauta,
Kaeetty sarvet sammalihin,
Haentae pitkin lattiata.

Kun vajahan katsahime,
Vajassa vasikan raato;
Katsoin lammaskarsinahan,
Linki lammas karsinassa;
Loin silmaet hevosten paeae'lle,
Soimella hepo sokia.

Kun tulin tupahan tuolta,
Silmaet uunille utautui;

Ukko on vanha uunin paeaellae,
Jolt' on sirkka silmaen syoenyt,
Kaerpaeset kaeen kalunna,
Hiiret hiuksia nykinnae;
Se on miehistae parahin,
Uhkein uros talossa.

161. Heitaen hempiaet tapani.

Elettihin ennen meillae,
Asuttihin aikoinansa,
Kasvaessani kanerva,
Noustessani nuori heinae;
Iso kutsui kukkasiksi,
Maammo marjoiksi hyviksi,
Veikko vehnaeksi saneli,
Siskoni sinikeraeksi.
Tulin toiseen talohon,
Toiseen emaeen alahan;
Appi haukkui halkosiksi,
Anoppi haoiksi haukkui,
Kyty kylmiksi kiviksi,
Nato naisien pahaksi,
Kaely kylaen kaerrykseksi,
Oma ukko unteloksi.

Taemaen kumman kuullessani,
Haikian havatessani,
Usein minae utuinen,
Usein utuinen lapsi,
Heitaen hempiaet tupani,
Karsin kauas kankahalle;
Vierin soita, vierin maita,
Vierin ventoja vesiae,
Vaikka vierisin veteen,
Kaatusin kalajokehen,
Veikon verkolla veteae,
Taaton tarponuotallansa.

162. Ei itkemaetoentae aikaa.

Osasi minun emoni,
Osasi omenan tehae,
Taisi taimen kasvatella-
Ei osannut istutella.
Istutti ihanan taimen
Ilkioille istumille;
Pani paikoille pahoille,
Koivun juurille koville,
Iaeksensae itkemaehaen,

Kuuksensa kujertamahan,
Joka viikko vieremaehaen,
Muut ajat murehtimahan.

Ei ole ilta, kun en itke,
Eikae yoe, kun en valita,
Se ei viikko, kun en viere,
Se ei kuu, kun en kujerra.
Illat itken ikkunoissa,
Aamut aitan portahilla,
Puolet paeivaet porstuissa,
Keskipaeivaet kellarissa,
Viikkauet veraejaen suilla,
Kuukauet kujan perillae.
Mit' en itkeae ilenne,
Kut' en voine voitotella,
Itkeae inehmisissae;
Itken saunassa saloa,
Yliset kulasvesille,
Saunanlauat lainehille.

163. Myoetihin mae miehelaehaen.

Niin' minae kotona kasvoin,
Kun putki palolla kasvoi,
Eikae suotu survomahan,
Ei tahottu tappamahan.
Orjat survoi, orjat jauhoi,
Rengit riskit riihen tappoi;
Minae luhissa makasin,
Luhissa lukon takana,
Alla viien villavaipan,
Paeaellae kuen korvatyynyn.
Menin aittahan maeelle,
Saerin siellae vehnaeleivaet,
Sivalsin sianlihoja,
Viileskelin voimuruja.

Naitihin minae talolle,
Myoetihin mae miehelaehaen;
Sain minae kovan anopin,
Alkoi kohta koiskaella:
”Kun tahot talossa olla,
Asua anopin luona,
Pane turkan myoehaen maata,
Nouse vaivaisen varahin,
Illoin portit sulkemahan,
Aamusin avajamahan;
Kaeaennae saavit syrjillensae,
Kumo kiulut korvillensa;

Lennaettele lehmaen heinaet,
Heinaet lehmaen kantanehen,
Katkase karitsan korsi,
Anna vaivaisen vasikan!”

Yoen talossa oltuani,
Yhen yoen levaettyaeni,
Aamulla ani varahin,
Se paha anoppimuori
Pani karpion kaeelle,
Riihipannin riuskahutti–
Pani minua jauhamahan,
Sai minua survomahan,
Vaati vettae kantamahan,
Tahtoi rihtae tappamahan;
Tuli itse katsomahan,
Pitkae pihlaja pivossa,
Halko haapa kainalossa.
Kirosi kovin kahesti,
Kukutteli kolmannesta:
”Miss’ olet piru pietty,
Kussa kalso kasvatettu?
Piiloss’ on paha pietty,
Kannon alla kasvatettu.”
Loei sitte haeristaemaettae,
Pieksi pihlajakepillae,
Hakkasi kotahalolla.

164. Sain kerran kesaessae maata.

Kun oisi yoe kesaenpituinen,
Paeivae petkelen pituinen,
Saisin maata marjan kanssa,
Kera lempeni levaetae!
Vaan ei tuota kaikki toivo,
Ei anoppi ensitikaena;
Tuota toivoi suuri appi,
Tuota ankara anoppi,
Kun oisi paeivae paeaetae vailla,
Yoet’ ei kertana kesaessae.

Niin minae miniae raukka
Sain kerran kesaessae maata,
Senki saunassa saloa
Piilten pikku pirttisessae.
Viel’ en ollut unta saanut
Sen kovemmin silmilleni,
Kun jo kuulin kumman kulkun,
Anopin yloesajannan;
Kun torui tuhmista tulista,

Vaivaisista valkioista,
Piti kuusta kummat saarnat,
Otavasta ouot huolet,
Kummemmat kukon sanoista,
Linnun laajan laulannasta.

Kylläe kuulin mieki kurja
Sen pahan kukon parunnan,
Vaan en voiuut vieläe nosta,
Enkäe haikennut havata;
Uni petti, vuoe voitti,
Petti pehmyt paeaenalainen,
Nuori sulhonen nukutti,
Kaesivarsin vaivutteli.

165. Kauan maata annettu.

En minäe isoa kiitae,
En kovin emoakana-
Lassa laiskaksi opetti,
Piennäe penkin istujaksi,
Nuorena makoajaksi;
Lyoenyt ei virkuksi vitsalla,
Nopiaksi nuoran paeaellae,
Rapsiaksi raipan paeaellae.
Sitte tunki turnukselle,
Tyoenti miehelle tylylle,
Pani paikkakukkarolle,
Rajakengaelle rakenti.

Vieras vaimo, viekas vaimo,
Vaimo viekas ja vihainen,
Antoi viikon maatakseni,
Kauan kaihotellakseni,
Sai tuosta sanoaksensa,
Kohta koiskaellaksensa:
”Viikon makasit viraton,
Kauan laiska kaikottelit,
Viikon istuit vyoee kaeessae,
Kauan kalsut kainalossa;
Saapi nyt sopet makuuta,
Saapi unta uunin korvat,
Saunan lauat lappiata,
Penkki paksua pereae.”

166. Toinen toistansa parempi.

Ankara anoppi mulla,
Appi vieläe ankarampi,
Sulhonen sitaei parempi:

Kylin soei, selin makasi,
Poies potki vierestaensae,
Ajoin alta peittehensae,
Ulos saengystae uhitti;
Antoi kyllin kyynaespaetae,
Viljalta vihaista kaettae,
Paljo paksuja pajuja,
Mursunluista ruoskan vartta.

167. Pitaaminen paeaetynyttae.

Piteae minun pitaevi,
Piteae piloisen piian,
Mi on paeaetynyt minulle,
Ku on kaeynynnae kaetehen;
Pitaaminen paeaetynyttae,
Saatua syleleminen.
Enkae appia surisi,
En kovin anoppiani,
Vaikk' ois karhu kartanolla,
Elikkae susi supussa;
Aina aikahan tulisin,
Aikahan tuletteleisin,
Kun oisi miesi mielehinen
Sulhoni sulosanainen—
Kun sulho hyvin pitaehisi,
Aina illoilla kysyisi:
”Missae vierit minun vereni,
Hyllysit hyvae lihani,
Jaeseneni jaerkahtelit?”
Tahi kun aamuilla sanoisi:
”Minne liikut lintuseni,
Siirryt sinisorsaseni,
Matelehat marjaseni,
Vaapukkaiseni vaellat?”

168. Ei tunne tehae tuvaista.

Voi armas anoppiseni,
Kun tuuvit pojan mokoman,
Vaalit vaivaisen urohon!
Tuntevi tupakan purra,
Viinan juoa vingotella,
Piipun suussansa piteae,
Ei tunne tehae tuvaista,
Saeaeliae ei sammalhuonehutta;
Tupa on kuuella tuella,
Seitsemaellae seipaehaellae,
Kaheksalla kankimella,
Poeyaellae poekoettileipae,

Olkitamppu taikinassa.

169. Survo nyt itse suuri muori.

Niin minae miniae raukka,
Kun muutki miniae raukat,
Olin pyyhyt pyyttaeessae,
Kana kaupateltaessa,
Neito nuori naitaessa,
Kulta kuihuteltaessa,
Mesimarja maanittaissa,
Omena otettaessa–
Portto pois ajettaessa,
Luisku luovuteltaessa.

Tuolla toivoin kunniata,
Tulen tuomalla tupahan,
Paeaen paeretten poimennalla,
Pieksin otsani ovehen,
Paeaeni pihtipuolisehen;
Ovensuuss' on uot silmaet,
Kierot keskilattialla,
Peraeessae perivihaiset,–
Tuli suusta tuikahuvi,
Ilkiaen isaennaen suusta,
Kekaelehet kielen alta,
Alta kielen armottoman.

Suotta survoin suuret jauhot,
Kiusan karkiat karistin,
Syoeae ankaran anopin,
Tulikulkun kuiskaella,
Paeaessae pitkaen pintapoeyaen,
Kultalaaista kupista;
Itse mie miniae raukka
Syoen tahasta taikinoa,
Apan jauhoja kiveltae,
Liesipankko poeytaenaeni
Kapusta lusikkanani,
Kattila kupin siassa.

Survo nyt itse suuri muori,
Ja jauha jalo emaentae,
Kun sa pojan pois porotit,
Hylkaesit hyvaen miniaen!

Usein utuinen minjae,
Armahan anopin koissa,
Kantoi suolta sammalia,
Noita leipoi leivaeksensae;

Vesikappanen kaessae,
Tuota ryyppi ryypyksensae.

Usein utuinen minjae,
Armahan anopin koissa,
Joi pytystae pyllöeteli,
Aempaeristae aelloeteli,
Suolakopsahan koputti,
Katsoi kaalin taetehille.

Usein utuinen minjae,
Armahan anopin koissa,
Kesaet kontuja keraesi,
Talvet vaeaenti taikon vartta,
Niinkuin muinenki kasakka,
Eli parka palkkalainen.

Sini soei kaloja kalki,
Sini koito kuorehia,
Kuni notkui nuottapuissa,
Keikkui keskellae venettae;
Ei saanut sitae kaloa
Anoppinsa antamasta,
Joka paeivaeksi paetisi,
Kerraksensa kelpoaisi.

170. Miniaen syntymaekoti.

Kasvoin mie ison koissa,
Veikon kaunon kartanossa,
Iso ei kieltaenyt oritta,
Veikko kirjakorjoansa;
Ori vierii vaekkaeraenaen,
Korja mustina kerinaen.

Naitihin minae talohon,
Yli kynnyksen kylaehaen.
Viikon viivysin, kauan kasvoin,
Vuotin kutsua ko'ista;
Katsoin paeaeni kallellehen,
Suuret silmaet soikiaksi,
Juoksevan ison orosen.
Kolajavan veikon korjan-
Ei juossut ison oronen,
Ei kolannut veikon korja.

Laeksin kurja kutsumatta,
Tytaer outo oppimatta,
Apelta anoin hevosta,
Anopelta tuomisia,

Kysyin korjoa ky'yltae,
Omaltani ohjaksia;
Appi aisalla tavotti,
Anoppieni aiaksella,
Kyty kyntoerahkehella,
Oma ohjaksen perillae.

Enmae tuotana totellut,
Panin reiteni re'eksi,
Varpahani valjahiksi,
Kannat kaploiksi asetin,
Selkaeni sepaepajuksi,
Olkapaeaeen ohjaksiksi;
Vierin veikon pellon paeaehaen,
Veikon koirat haukkumahan:
"Ei taeaeellae sinun kotisi,
Taeaeell' ei synnyntaesiasi."

Enmae tuotana totellut,
Vierin veikkoni pihaan,
Veikon lapset vastahani:
"Mitae toit taeti tuomisia?"

"Toin ma taenne tuomisia,
Paljo pantuja evaeitae:
Apen aisan taittumia,
Anoppieni aiaksia,
Ky'yn kyntoerahkehia,
Oman ohjaksen periaie."

Tuosta tungime tupahan,
Kaivome katoksen alle,
Veikon nainen naljasilmae
Ei tule likistaemaehaen,
Kaey ei kaettae antamahan;
Veikkoni toki tulevi,
Tunsi veikko siskoksensa,
Kaevi kaettae antamahan.

Virkkoi veikko naisellensa,
Kuikutteli kullallensa:
"Laitakkas siskolle juoa,
Tuo olutta siskolleni!"
Veikon nainen naljasilmae
Vastoavi veikolleni:
"Hiiva on alla, vaahti paeaeellae,
Hiivan alla hiililoitae,
Vaalien alla vaarnikkaita;
Saata ei tuo siskollesi."

Virkkoi veikko naisellensa,
Kuikutteli kullallensa:
”Laita syoeae siskolleni,
Tee siskolle talkkunoa!”
Veikon nainen naljasilmae
Vastoavi veikolleni:
”Vesi on jaeaessae, jauhot kylmaet,
Sitae kylmempi tekijae;
Ei synny siskolle syoeae,
Taia ei saaha talkkunoa.”

Virkkoi veikko naisellensa,
Kuikutteli kullallensa:
”Puhkase muna patahan,
Kaaha maito kattilahan!”
Veikon nainen naljasilmae
Vastoavi veikolleni:
”Arinass’ on paasi paksu,
Liesi kylmistae kivistae;
Paista ei muna pa’asta,
Eikae maito kattilasta.”

Veikon lapset lattialla,
Lausui lapset lattialta:
”Jo tuli taetimme taenne;
Tuoa ei Wille juoa,
Eikae tehae talkkunoa,
Keitetae kananmunia.”
Veikon nainen nalkkisihnae
Lappajavi lasta paeaehaen:
”Ei se oo sinun taetisi,
Ei sinun isosi sisko;
Se omppi munien murha,
Kaivaja kananpesien;
Se on lehmien levitys,
Sekae laakka lampahien.”

Emo vanha kiukoalta
Tuopa tuohon vastoavi:
”Ei se oo munien murha,
Kaivaja kananpesien,
Ei se oo lehmien levitys,
Eikae laakka lampahien;
Haukka on kanojen kaihe,
Harakka munien murha,
Susi surma lampahien,
Karhu lehmien levitys.”

171. Suuri kiitos sulholleni.

Suuri kiitos sulholleni,
Paeaenkumarrus kullalleni,
Joka mun otti orjuudesta,
Paeaesti palkan piikuudesta,
Koppasi korennan paeaestae,
Rahvoi rannan juoksennasta,
Kihlasi kylaen kivistae,
Riihivartasta valitsi.

Enkae moiti muoriani,
Aleksi anoppiani,
Joka toi pojan mokoman,
Vaali valkian urohon,
Mokomalle neitoselle.
Aina mie piloinen piika
Kiinitin kylaen kiveae,
Kylaen vuorta vierittelin,
Kylaen ketraesin keriae,
Kylaen vaeaennin vaerttinoeita,
Kylaen paitoja parannin-
Omat paitani paheni.

Aina minulle annettihin
Riihestae rivein riusa,
Saunasta jykein loukku,
Rannalta ravein karttu,
Suurin taikko tanhuasta.
Se minulle syoeaekseni:
Luut lihoista, paeaet kaloista,
Siitalot sianlihoista,
Kuoret leivistae kovista,
Murut muista suuruksista.

Ei uskottu uupuvani,
Ei varattu vaipuvani;
Jos ma uhkin uuvuksissa,
Vaesyksissae vaeaennaettelin.
Uupuivatpa uhkiammat,
Vaekevaemmaetki vaesyivaet,
Saati mie vaehaevaekinen,
Lapsi pieni pikkalainen;
Vaelehen vaehae vaesyvi,
Pian uupui pikkalainen.-
Jo minaei silloin uuvuin,
Kun ne uupuivat urohot;
Jo minaei silloin vaivuin,
Kun vaipui hevosen varsat.

b) Lasta tuuvittaissa.

172. Minae laulan lapsen virttae.

Minae laulan lapselleni,
Kieltae pieksaen pienelleni–
Pieksaen kieltae penningittae,
Suuta kullatta kulutan.
Minae laulan lapsen virttae,
Panen paimosen sanoja,
Joita ennen eukko neuoi,
Oma vanhempi opetti,
Kaetkyessae kaeaetessaeni,
Liekussa levaetessaeni,
Korkian ison ko'issa,
Kaunosessa kartanossa.

173. Kiitae huomenna hevoista.

Minae tuuvin tuttuani,
Liekuttelen lintuani,
Kasvattelen kaunoistani,
Ihanaistani imetaen.
En tieae imettelijae,
En katala kasvattaja,
Mitae miksiki imetaen,
Kuta kuksi kostuttelen;
Imettelenkoe iloksi,
Vai imetaen itkukseni,
Vaalin lasta vaivoikseni,
Tuuvittelen tuskikseni,
Huolikseni huiskuttelen,
Kaihokseni kasvattelen.

Noin ne ennen eukot lauloi,
Muorit muinaiset saneli:
”Kiitae huomenna hevoista,
Partasuuna poikoasi,
Tyttoelasta miehelaessae,
Itseaes iaen lopulla!”–
Usein utuinen aeiti,
Lapsen kantaja katala,
Rinnan suuhun rientelevi,
Naennin suuhun survoavi;
Ei taia tajua panna,
Eikae miehuutta lisaetae–
Mielt' ei panna puntarilla,
Kaata ei kauhalla aelyae.

174. Laulan lasta nukkumahan.

Tuuti lasta, tuuti pientae,

Tuuti lasta nukkumahan!
Laulan lasta nukkumahan,
Uuvutan unen rekehen;
Kaey unonen kaetkemaehaen,
Poik' unosen ottamahan,
Kultaisehen korjahasi,
Hopiaisehen rekehen!

 Sitte saatua rekehen,
Kopattua korjahasi,
Ajele tinaista tietae,
Vaskitannerta tasaista;
Vieoes tuonne vienostani,
Kuletellos kullaistani,
Harjulle hopiavuoren,
Kultavuoren kukkulalle,
Hopiaisehen salohon,
Kultaisehen koivikkohon,
Kussa kaeet kullan kukkui,
Lauleli hopialinnut.

175. Kaey unonen kaetkyehen.

Tuuti, tuuti tuomen marja,
Liiku, liiku lempilehti,
Nuku nurmilintuseni,
Vaesy vaestaeraekkiseni;
Nuku, kun minae nukutan,
Vaesy, kun minae vaesyaen!

 Vaan eipae minussa liene
Lapseni nukuttajata,
Ei taia emo poloinen
Saaha lasta nukkumahan.
Aeia on emolla huolta,
Paljo pantua muretta;
Uni ei tule usein
Huolellisen huonehesen,
Kaihollisen kartanohon,
Murehellisen majahan.

 Kun se ei emo poloinen
Saane lasta nukkumahan,
Nukuta Jumala lasta,
Makauta Maariainen;
Saisin itseki levaetae,
Lapsen orja olla jouten.

 Uni jo ulkoa kysyvi,
Unen poika porstuasta,

Lausuvi lasin takoa,
Alta ikkunan anovi:
”Onkos lasta kaetkyessae,
Pientae peitetten sisaessae?”
Tule tuutuhun unonen,
Kaey unonen kaetkyehen,
Lapsen pienen peittehisin,
Vakaisen vaattehisin;
Anna maata lapsen pienen,
Levaetae vaehaevaekisen—
Anna maata maan unia,
Maan unia, puun unia,
Maarian makiita unta,
Pyhaen pohratsan lepoa!

176. Unta taeaellae tarvitahan.

Sotka sousti poikinensa,
Tavi laaji lapsinensa,
Souti alli akkoinensa,
Peiponen perehinensae;
Souteli joka solukan,
Joka lahen laikutteli.
Tuli souden Suomen maalle,
Melan luoen luotehesen,
Airon iskein itaehaen,
Kokan kaeaten Karjalahan.

Sotkall’ on sininen siipi,
Anna sotka siipeaesi,
Millae lennaen loeyhaeytaen,
Yheksaen meren ylitse;
Lennaen unta ottamahan,
Nukutinta noutamahan,
Ukon uuen lippahasta,
Akan vanhan vakkasesta—
Unta taeaellae tarvitahan,
Nukutinta nuurutahan,
Unta taele lapselleni,
Nukutinta lemmelleni.

177. Anna maata Maariainen.

Tuuvitan tuhoista lasta,
Taetae lasta liekuttelen,
Suen suuhun syntynyttae,
Talvella tapahtunutta.

Anna omni, suo Jumala,
Laita lapselle osaa,

Syoetellaeni naelkaehistae,
Viluhista laemmitellae;
Anna maata Maariainen,
Kiesus leppein levaetae,
Niinkuin Maaria makasit,
Kiesus leppein lepaesit!

Kiesuski kehossa kiikkui,
Kaikkivaltias vaussa,
Kapalohon kaeaerittynae,
Seimehen sovitettuna,
Sinne lassa laskettuna,
Pienosena pistettynae.

178. Tuuti lasta tuonelahan.

Tuuti, tuuti tummaistani,
Tummaisessa tuutusessa,
Tummaisella tuutijalla,
Tummaisen tuvan sisaessae!
Tuuti lasta tuonelahan,
Lasta lautojen sylihin,
Alla nurmen nukkumahan,
Maan alla makoamahan;
Tuonen lasten laulatella,
Manan neitojen piellae!
Tuonen tuutunen parempi,
Manan kaetkyt kaunosampi,
Etevaemmaet Tuonen eukot,
Paremmat Manan miniaet,
Tupa suuri Tuonelassa,
Manalla majat avarat.

179. Aesken poika poik' olisi.

Tuuvin, tuuvin poikoani,
Vaapotan vaka'istani,
Tuikseni tuulisaeaellae,
Varakseni vastasaeaellae.

Tuuti, tunti poiaistani,
Tuuti miestae poiastani,
Kyntaejaetae, kylvaejaetae,
Siemenen sirottajata,
Varsan viejeae vaolle,
Mustan ruunan mullokselle!

Tuuti, tuuti poiaistani,
Tuuti turvoa pojasta!-
Aesken poika poik' olisi,

Kun leivaen lehosta toisi,
Kannikan katajikoilta,
Punakuoren kuusikosta,
Vesakosta vehnaeleivaen,
Isoselle syöettaemaestae,
Emolle imettaemaestae.

Tuuti, tuuti poiaistani,
Tuuti turvoa pojasta!–
Aesken poika poik' olisi,
Kun uuen tuvan tekisi,
Uuen saunan salpoaisi,
Kynnyksen tuvan etehen,
Unen uksen kynnykselle.

Tuuti, tuuti poiaistani,
Tunti turvoa pojasta!–
Aesken poika poik' olisi,
Kun mulle miniaen toisi,
Veen kantajan vetaeisi,
Saisi saunan laemmittaajaen,
Vastan hautojan hakisi,
Kuontalon koputtelijan.

180. Vara muunne valmennunna.

Emo tuuti poikoansa,
Toivoi tuuvitellessansa:
”Kun tuosta tuki tulisi,
Vara suuri valmeneisi,
Toisi tuo emolle leivaen,
Kakun kannon juuren alta,
Kohokuoren koivukosta,
Kakkaran kanarvikosta!”

Elloes sie emo poloinen,
Elloes kantaja katala,
Lasta pientae peittehissae,
Varatonta vaattehissa,
Tuiksesi tuuvitelko,
Varoiksesi vaapotelko!
Jopa tuosta toissa vuonna,
Aesken kolmanna kesaenae,
Tuki on tullut toisa'alle,
Vara muunne valmennunna;
Saatu on surman suupalaksi,
Kovan onnen otteloksi,
Orjaksi osalliselle,
Rahakkaalle raatajaksi;
Vai on sattunut sotaan,

Tapahtunut tappelohon,
Tykin suuren suun etehen,
Rautakirnujen kitahan.

181. Ei tule emon tukia.

Emo tuuti poikoansa,
Lauloi tuuvitellessansa:
”Kunpa tuo poloinen poika
Varakseni vahvistuisi,
Nousisi nokitulilta,
Havuisilta vuotehilta;
Havut paeaensae harjoaisi,
Varvut vartalon sukisi!”

Vaan elloes emo poloinen,
Lasta pientae kaetkyessae,
Tuiksesi tuuvitelko,
Varaksesi vaapotelko;
Ei tule emon tukia,
Eikae vanhemman varoa.
Jo ennen emo Manalla
Pojan tuoja Tuonelassa;
Jaeae poika emottomaksi,
Lapsi orvoksi osasi.

Elkoehoen emoton poika,
Elkoehoen sinae ikaena,
Pyhaena kosihin menkoe,
Alla juhlan juoksennelko;
Pyhaena pahatki piiat
Palttinaisihin panevat,
Tinavoeihin vyoettelevaet,
Kautokenkihin kapivat.
Katsokoon kas'elta neittae,
Nokitieltae noutakohon,
Neittae kaskikantoloista,
Riihivartasta tytaertae!

Elkoehoen emoton poika,
Elkoehoen sinae ikaena,
Hوران hurstille ruvetko,
Lakanoille mieron lautan.
Hورات hurstia kutovat,
Lakanoita laittelevat,
Maata poikani poloisen.–
Huoli et hوران hurstiloista,
Lakanoista mieron lautan;
Ennen maannet maata vasten,
Ollet ilman olkiloilla,

Parempi yksin oetae olla,
Kun kahen pahan keralla,
Viien, kuuen kunnottoman.

182. Tulipa tukan repijae.

Hyv' on poikanen tehessae,
Kaunis kasvateltaessa,
Saahessa ylen soria,
Kapaloieassa koria;
Vaan en tieae mie emonen,
Enkae kantaja katala,
Mikae tullevi tehystae,
Kannetusta kasvanevi,
Jos tuli suvulle surma,
Kasvoi herja heimokunnan.
Jo moni mokoma eukko,
Moni kantaja katala,
Vuotti tuutusta tukia,
Kaetkyestae kaeskylaeistae,
Vaan tuli toruja poika,
Sai poika pahantapainen;
Tuli tukkien repijae,
Hapsien hajottelija.

Pitaeisi pojan poloisen
Piteae pitempi mieli
Eikae eukolle torua,
Vanhemmalle vastaella.–
Kun poika polut naekisi,
Lapsi synnyntaesiansa,
Ei tuo eukolle toruusi,
Vanhemmalle vastoaisi;
Itse tottelis' emoa,
Varajaisi vanhempata.

183. Tuuti, tuuti poikalasta.

Tuuti, tuuti tyttoelasta,
Sen parempi poikalasta;
Poikanen miniaen tuopi,
Ve'enkantajan vetaevi,
Saapi saunanlaemmittaajaen,
Vastanhautojan hakevi:
Mee isaentae kylpemaehaen,
Mee emaentae kylpemaehaen
Korenta koan peraessae,
Saavi saunan porstuassa,
Kappa kaivon kannen paeaellae,
Vastat vanhalla luhilla.

184. Tuuti, tuuti poiuttani.

Tuuti, tuuti poiuttani,
Poiuttani pienuttani,
Lastani ihanuttani,
Kantamaista kaunuttani!

Tuuti lasta tuomariksi,
Kiiku kirjan kantajaksi,
Liiku linnan vanhimmaksi,
Heilu herraksi hyvaeksi;
Maakunnan kurittajaksi,
Kaiken kansan kaitsijaksi,
Laepi linnan liikkujaksi,
Vaalastin vaeltajaksi;
Supun suuren istujaksi,
Pikarin pitelijaeksi,
Olutkannun kantajaksi,
Tuopin tuojaksi tupahan;
Vetaejaeksi verkahousun,
Saajaksi samettiliivin,
Mustan kengaen polkijaksi,
Saappahan samoajaksi!

185. Pahenneet polvet.

Kolkkoa taetae kotoa,
Kuka taeae koan sisaessae?–
Mie poloinen poikineni,
Lintu laiha lapsineni.

Olipa minulla ennen,
Oli kun muillaki emoilla;
Polvet poikoa piellae,
Kaeet lasta kaeaennaetellae–
Polvet paljoa paremmat,
Kaesivarret vantterammat.

186. Tytaer syntyi, tyhjae syntyi.

Poika syntyi, polte syntyi,
Polte syntyi, kaski kasvoi;
Tytaer syntyi, tyhjae syntyi,
Tyhjae syntyi, kaiho kasvoi.

Ken se tuutii poikalasta,
Sepae totta torjuttavi;
Ken se tuutivi tytaertae,
Se vaan tyhjeae tekevi.

Aeyri aeijistae pojista,
Yksi tyhjae tyttaeristae,
Jos kylaelle naitakohon,
Tahi koissa kasvakohon,
Tahi tauti tappakohon,
Surma suin lopettakohon.

187. Ei tukia tyttaerestae.

Varsa on vaivaisen hevonen,
Tytaer lapsi tyhjaen eukon.
Tuuvitan taetae tytaertae,
Taetae lasta liekuttelen;
En tieae emo poloinen,
Enkae kantaja katala,
Tuikseniko tuuvittelen,
Varoikseni vaapottelen,
Vaiko tuuvin tuskikseni,
Vaalin lasta vaivoikseni.

Noin ne ennen eukot tiesi,
Muisti muinaiset elaejaet:
”Elkoehoen emo tytaertae,
Elkoehoen sinae ikaena,
Tuiksensa tuuvitelko,
Varoiksensa vaapotelko;
Ei tule emon tukia,
Eikae vanhemman varoa—
Tuki mieron turmioille,
Vara mieron vaahtisuille.
Kielsi vanha Vaeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Tytoestae emon tukia,
Vanhan aetinsae varoa.”

188. Kun tytaer hyvae tulisi.

Emo tuuti tyttoeaensae,
Liekutteli lempiaensae,
Toivoi tuuvitellessansa,
Lauloi liekutellessansa:
”Kun tytaer hyvae tulisi;
Kasvaisi emon kananen,
Sitte nuorra naita’isi,
Vihantana vietae’isi,
Kylaessae kyselemaettae,
Naapurissa lausumatta;
Sitte ei kontit korkeneisi,
Eikae laavat lankiaisi,
Konttiselaet kollehtisi,

Vaeskyselaet vaellehtisi.”

”Kun tytaer paha tulevi,
Tytaer tuhma turmeltuvi;
Eip’ on nuorra naiakana,
Vihantana vieae’kaenae,
Vaan ne kontit korkenevat,
Sekae laavat lankiavat
Konttiselaet kollehtivi,
Vaeskyselaet vaellehtivi.”

189. Mihin tuutinen tytaertae.

Tuuvitan taetae tytaertae,
Taetae lasta liekuttelen,
Souan pienisormistani,
Vakaistani vaapottelen;
Vaan en tieae vaimo raukka,
Tunne en kantaja katala,
Mihin tuutinen tytaertae,
Kuhun lasta liekuttanen,
Minkae karjun kainalohon,
Kunka rehvanan rekehen.
Pitaeisipae piikasien
Kahen puolensa katsella,
Ennen kihlan ottamista,
Kauppahan rupeamista.

Pitaeisipae piikasien;
Pitaeisipae poikienki,
Yli paeaensae ymmaerrellae,
Tulla ei tuhmasti tupahan,
Kaeyae kaettae iskemaehaen,
Sormia sovittamahan.—
Kyll’ on kihlan kantajoa,
Talarin taritsijoa,
Neien viejeae vihille,
Kuortihin kulettajoa;
Ei ole lapsen syoettaejeae,
Ei emon elaettaejeae.

Elloes vainen neito nuori,
Elloes kasvaja kananen,
Rengin reilihin ruvetko,
Kauppoihin kasakkamiesten,
Kestipoikien poluille,
Joutilasten juoniloihin;
Renki lyoeppi reilistaensae,
Kaupoistaan kasakka lyoeppi;
Poluiltansa kestipoika,

Joutopoika juonistansa.

190. Huolet huovilla tupana.

Ei tieae emo tekijae,
Kellen tuutivi tytaertae;
Jos tuutii tuvalliselle,
Vaativi varalliselle,
Vai tuutii tuvattomalle,
Vaalivi varattomalle,
Purlakalle puoltuvaksi,
Rampahan rakastuvaksi.

Ei tieae tytaer kotoinen,
Kasvaessahan kananen,
Nostessahan neiti nuori,
Mistae syoejæe syntynevi,
Kaluaaja kasvanevi,
Lihan syoejæe, luun purija,
Tukan tuulelle jakaja,
Hapsien hajottelija.

Elloes vainen, tyttøe parka,
Huolta huoville pitaekoe,
Mieltæe miekan kantaajalle;
Huolet huovilla tupana,
Miekan ponnet porstuina,
Saapukka salitupina,
Ummiskengaet kellarina,
Ruoska suolaisna kaloina.

191. Miehellenkoe vai manalle.

Noin tuo ennen eukko lauloi,
Lauloi laajalla maeellæe,
Lauloi lasta liekuttaissa,
Tuuvitellessa tytaertæe:
”Tuuvitan taetæe tytaertæe,
Taetæe lasta liekuttelen,
Vaan en tunne tuuvittaissa,
Tieae en telkytellessaeni,
Mihin tuutinen tytaertæe,
Kuhun lasta telkytellen,
Kenen pieksiae pitelen,
Kenen lyoeae lyyraeelen.”

Ei tieae emo tytaertæe,
Tunne ei tuota tuhma raukka;
Kenen on syoeae synnyttaeny,
Kenen on kantanut kaluta–

Miehellenkoe, vai manalle,
Sulhollenko, vai suelle;
Miel' on neien miehelaehaen,
Mieli toinen tuonelahan,
Korkiastaki ko'ista,
Kaunihista kartanosta.

192. Viel' on vuoro valvoa'ki.

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Tuuti onnea tytoelle;
Tule onni oppimahan,
Sekae lykky loeytaemaehaen,
Kirjavalla korjallasi,
Ruskiällä ruunallasi,
Valkiällä varsallasi,
Tasakarva tammallasi,
Orihilla olkisella,
Herne'varrella hevolla!

Kun et tulle oppimahan;
Susi syoekoehoen hevosen,
Tauti miehen tappakohon,
Tuli korjan polttakoehon!

Tuuti, tuuti tyttöaeni,–
Nukkumahan tyttöaeni!
Nuku, nuku nurmilintu,
Vaesy, vaesy vaestaeraekki,
Nuku nukkumis-ajalla,
Vaesy maata-vuorollasi;
Viel' on aika valvoa'ki,
Vuoro toinen valvoa'ki.
Eipae anna mahti maata,
Hyvae onni olla jouten,
Kyty kun kinnasta kysyvi,
Appi paitoa anovi,
Apen lapset lahjuksia,
Nato nauhoja hyviae.

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Tuuti tyneksi tytaertae;
Hyvae on tyttöe tyynemmaestae,
Piika suusta pienemmaestae.
Elae'kae itke ilman syytae,
Elae vaivoitta valita;
Viel' on syyssae itkemistae,
Vaivoissa valittamista,
Ikaevissae itkemistae,
Huolissa kujertamista.

193. Tuuti sulhoa tytoelle.

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Taetae tyyntae tyttöaeni,
Taetae pientae piikoani,
Matalaista marjoani,
Monen lehmaen lypsaejaksi,
Yheksaen heruttajaksi!

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Tuuti sulhoa tytoelle;
Tullos sulhanen tytoelle,
Mies kaunis, punainen poski,
Matalainen, saapasjalka,
Verevaainen, verkahousu!

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Tuuti Turkuhun tytaertae,
Kauppamiehelle kanaksi
Porvarille puolisoksi;
Viimen vanhemman varaksi,
Emonsa elaettaejaksi!

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Tuuti lasta tuomarille,
Kiiiku kirjan kantajalle,–
Liiku herralle hyvälle,
Kaiken kaupan katsojalle,
Pokostan pihatimmalle,
Saajalle satalukujen,
Monen tuojalle tuhannen!

194. Minae vaan tuuvin tyttöaeni.

Tuuti, tuuti tyttöaeni,
Taetae pientae piikoani;
Tuuti tyyneksi tytaertae,
Vakaiseksi neioistani!
Elkoehoen sinae ikaena,
Kuuna kullan valkiana,
Taehen tyttaeren taemaenki,
Vasten lastani vakaista,
Vitsa viiassa yletkoe,
Koivu korpinotkelmassa!

Minae vaan tuuvin piikoani,
Kylaen akka poikoansa,
Minun on piikani parempi,
Toista mointa toimevampi,

Kahta mointa kaunihimpi,
Viittaa kuutta virkiaempi.
Kylaen poika, kyykkaeniska,
Kyykkaeniska, kynnyshaentae,
Kaepi kerran katsomassa,
Kerran toisen tahtomassa,
Taetae pientae piikoani,
Matalaista marjoani-
Jos on pieni piikaseni,
Matalainen marjaseni;
Kyllae kengillae korotan,
Kapiukoilla kaunistelen.

195. Rahat raskuen tulevat.

Tuuvin mie taetae tytaertae,
Taetae lasta liekuttelen,
Souan pienisormistani,
Vaalin lastani vakaista.

Vielae taele neitoselle,
Taele pienelle tytoelle,
Luokki tuominen tulevi,
Aisa koivuinen ajavi.

Vielae taele neitoselle,
Taele pienelle tytoelle,
Rahat raskuen tulevat,
Tengat pienet piehtaroiin,
Killingit kipoa lyoen,
Tolpat toistansa ajellen.

Vielae taele neitoselle,
Taele pienelle tytoelle,
Tuoahan Turusta sormus,
Kihlat toiset Tornioista,
Riiasta hopiariksit,
Sormus Suomessa valettu.

Vielae taetae neioistani,
Taetae pienoista tytaertae,
Ajetahan kirjokorjin,
Souetaan veno-punasin,
Porvarille puolisoksi,
Kauppamiehelle kanaksi.

c) Miestaeen arvatessa.

196. Yks' on paha ei parane.

Aeiaen lassa lankielen,
Piennae penkiltäe putosin,
Sit' en itkenyt isosti,
Kovin viikon vieretellyt-
Ne pahat pian parani.
Yks' on paha, ei parane:
Kun ma vierin veikon luota,
Lankesin emon elolta,
Miehen tuhmasen tulille,
Varattoman valkiaille;
Siitae naet ikaeni itken,
Ajan kaiken kaihoelen.

Eipae vainenki pitäeisi,
Eipae piikaista pitäeisi,
Tuvattoman tunnustella,
Kartanottoman katsella,
Suojattoman suositella,
Lepytellae lehmaettoemaen.

197. Puutuin tuohon pulluksehen.

Olisi taemae otettu
Paikoille paremmillenkoi,
Taemae muoto muuanne'ki,
Taemae kasvo kaikin paikoin,
Ilman tuotta turmiotta,
Ilman ilkiriivioettae.

Olisi minussa ollut
Paremmen talon miniaei,
Emaentae elollisenki,
Rahan alku aitallisen.
Olisi minussa ollut
Paremmalle puolisolle,
Verevaemmaen miehen verta,
Turpianman turkin taeyssi.

Oisin mie mokoman saanut
Maeellenki mentyaeni,
Kannoille karattuaeni;
Saanut hongista salolta,
Kantoloista kaskimaalta,
Loeynnyt tieltäe tervaskannon,
Leppaepoekkeloen lehosta-
Suu kivistäe, paeae savesta,
Silmaet kuivista sysistäe,
Turpa tuuran taittumasta,
Parta naavoista pahoista,
Korvat koivun pahkuloista,

Jalat koivun konkelosta,
Varsi puista vaivaisista,
Muu ruumis lahosta puusta.

198. Itse hullu hukkasime.

Olisi minussa ollut
Pitemmillenki pihaille,
Isommille ikkunoille,
Laajemmille lattioille.

Olisi minussa ollut
Piika pienehen talohon,
Emaentae elollisehen,
Tuki uutehen tupahan,
Vara vastasalvettuhun.

Olisi minussa ollut
Sukittaja suuremmanki,
Paremmanki paiottaja;
Puoliso pohatan miehen,
Rikkahamman rinnallinen.

En sano isoni syyksi,
En isoni, en emoni;
Iso ei myoenynnae minua,
Eikae kaupannut emoni-
Itse hullu hukkasime,
Mieletoen menettelime;
Itse tungime tulehen,
Tieten tervan keitoksehen;
Itse liitin liinahurstit,
Laitin aivinalakanat;
Itse vierehen venaeyin,
Kaesivarrelle valauin.
Katsoin suuta sulhoseni,
Muotoa mukahiseni,
Ajatusta ainoseni,
Mieltae mielivaationi.

Voipa mieltae miekkoseni!
Ajatusta ainoseni,
Suuta suuren sulhoseni,
Muotoa mukahiseni-
Varikselt' on varren saanut,
Korpilta nenaen kopannut,
Muovon mustalta sialta,
Suun kun syoevaeltae suelta.

199. Pyyae sulhoa sulo11a.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
”Elae vainen neito nuori,
Elae kasvava kananen,
Pyyae sulhoa sukilla,
Miestae kirjokintahilla,
Paiolla kylaen parasta,
Helmuksilla hempeintae;
Pyyae sulhoa sulolla,
Miestae mielsiivollasi,
Tavoilla tasaista miestae,
Ku’onnalla kunnollista!”

En minae piloinen piika,
En kuullut emon sanoa,
Pyysin sulhoa sukilla,
Miestae kirjokintahilla,
Paiolla kylaen parasta,
Helmuksilla hempeintae;
Sain ma suuttoman sukilla,
Kielettoemaen kintahilla,
Paiolla kylaen pahimman,
Kylaen herjan helmuksilla–
Sain miehen savilapion,
Korpilta nokan korian,
Peraen pieneltae siviltae,
Saeeret rannan raukujalta.

200. Kosto kaunistelemisesta.

Kostohon minaei koito,
Kostohon kovaosainen,
Pi’in piikakunniata,
Kannatin pohatan puolta.

Kostohon minaei koito,
Kostohon kovaosainen,
Kokosin taetae kokoa,
Taetae vartta valmistelin,
Naeille ouoille oville,
Veraejille vierahille.

Kostohon minaei koito,
Kostohon kovaosainen,
Kannoin kaunihit hivukset
Sian villojen sekahan,
Sorahutin suorat saeeret
Sian saeerien sivulle.

201. Kuka tiesi, kenpae luuli.

Kuka tiesi, kenpae luuli,
Sokiahah suostuvani,
Rampahan rakastuvani,
Niinkun mie sokiaan suostuin,
Sekae rampahan rakastuin?
Nukuin untelon sivuhun,
Miehen kainun kainalohon,
Ku ei kutkuta kuvetta,
Eikae kaiva kainaloita.

Luulin viinoin vietaevaeksi,
Olosin otettavaksi;
Vietihin vesipikarin,
Vesikannun kaimottihin,
Pirttiporsahan povehen,
Karstamuksen kainalohon.

202. Viikon vuotin virkiaeistae.

Noin minaeki lassa lauloin:
”Elkoehoen sinae ikaena,
Vasten vaivaista minua,
Ja kohti kovaosaista,
Vesat viiassa yletkoe,
Ja pajut pahalla maalla,
Koivut korpinotkelmoilla,
Kankahaisilla karahkat!”

Kasvoin siitae suuremmaksi,
Korkiammaksi kohosin,
Vuotin viikon vihkiaeistae,
Kauan kaunista valitsin;
Sain viimein vihaisen miehen,
Lihan syoejaen, luun purijan,
Tukan tuulille jakajan,
Hapsien hajottelijan.

Piti vitsan vieressaensa,
Nahkaruoskan naulallansa,
Karsitun karangon kaeaessa,
Kaeaetyn kartun kainalossa,
Jolla lyoeae lykkaejaevi,
Kohti paeaetae kolkkaajavi.

203. Tunnen sulhoni.

Tunnen mie hyvaen tulosta,
Astunnasta arvaelen–

Tukk' on tyyni tuulessaki,
Hivus ei visko viimallaki.
Tulosta pahanki tunnen,
Astunnasta arvaelen–
Tukka tuiski tuulettaki,
Hivus viskoi viimattaki.

Vielae tunnen muien sulhot,
Muitterammat muien sulhot;
Kun tulevat muorin luoksi,
Muhotellen muorin luona;
Kun tulevat naisen luoksi,
Nauratellen naisen luona.
Katso'pas minun katalan,
Mun katalan kaunoistani,
Ei tuo muorille muhota,
Eikae naura naisen luona!

On kun karhu kaunoseni,
Sulhoni suelle verta,
Ikenet on irtellaehaen,
Silmaet kiljan kaljallahan.
Nurin tungeksen tupahan,
Vaeaerin veaoksen huonehesen,
Vaeaetty pihlaja pivossa,
Kaeaetty karttu kainalossa,
Seivaes saeaetty olkapaeaellae,
Karsittu karahka kaeaessae–
Ei ketaenaen muuta vasten,
Vasten vaivaista minua,
Kohtipa kovaosaista
Kohti koitopaeivaellistae.

204. Itken pois ihanat silmaet.

Laulu tyoeksi lankiavi
Hevososen hyvaen re'essae,
Itku silmaehaen tulevi
Pahan miehen vuotehella.
Jo olen joutunut johonki,
Kurja kunne'ki osannut,
Vierelle viholliseni,
Sanojani saapuville;
Jo on minulla riivi rinnus,
Riivi rinnuksen vetaejae,
Jo on minulla konsti korja,
Konsti korjan kanneltava.

Aina aikahan tulisin,
Aikahan tuletteleisin,

Kun ei tuojani toruisi,
Saajani pahoin sanoisi,
Vetaejaeni vierastuisi.
Vaan kun tuojan toruvi,
Saajani pahoin sanovi,
Vetaejaeni vierastuvi,
Siit' itken iaeni kaiken,
Ja kaiken elinajani.
Itken pois ihanat silmaet,
Vieretaen verevaen kasvon,
Puotan poskeni punaiset,
Kasvon kaunihiin kaotan.
Itken kumat kuurullani,
Laeaevaet laenkaemaesillaeni,
Itken saavit, itken saunat,
Itken salvomet saloa.
Jo tuosta joki tulevi,
Meri selvae selkiaevi,
Itkemistaeni vesistae,
Laepi paeaeni laskemista,
Laepi kulman kulkemista,
Poskilta putoamista.
Kylpisi kylaeni naiset,
Sekae naiset naapurini,
Kolmasti kotini naiset,
Kylpisin minae itseki,
Sekae valta vanhempani,
Sekae saamani emoni,
Itkemillaeni vesillae,
Laepi paeaeni laskemilla,
Laepi kulman kulkemilla,
Poskilta putoamilla.

205. Miesi minulle annettihin.

Tuota toivoin tuon ikaeni,
Katsoin kaiken kasvinaian,
Suojaakseni suurta miestae,
Lajikseni laaullista;
Ei iso suannutkana,
Eikae aiteitini luvannut
Suojaakseni suurta miestae,
Lajikseni laaullista.

Miesi minulle annettihin,
Uros uusi laivattihin;
Miehen mitta, miehen varsi,
Ei ole miehen mieltae paeaessae
Miel' on viety,-paeae jaetetty,
Aivot otsasta otettu.

206. Sain minae savisen saksan.

Voi minae piloinen piika,
Kunne kuitenkin osasin,
Polin puulle pyoerivaelle,
Varvulle varattomalle!

Oisipa minuksi ollut
Paikkoja parempiaki,
Puita pyoerimaettoemiae,
Varpuja varallisia;
Vaan ma hullu hukkasime,
Mielimennyt maettaesime,
Tieten tervan keittimehen,
Silmin valkian sisaehaen.
Luulin saksan saaneheni,
Pajarin valinneheni;

Sain minae savisen saksan,
Pahanpaeivaaisen pajarin-
Multatakka myoetaevaenaen,
Savitakka saatavana,
Kukon kullat kukkarossa,
Taskussa kanan hopiat.
Sain ma untelon urohon,
Miehen tuulenmielellisen,
Vielae villin viinanjuojan,
Hurjan ostajan oluen;

Kun tuon kaupalle laehetaen,
Kaikki juopi kaupukseni-
Saan saapi, tuhannen viepi,
Vielae velkoa tekevi,
Alttinoin kylaen akoille,
Polttinoin kylaen pojille.
Kun tulevi kaupoiltahan,
Tuo ei tenkoa tinaista;
Tuopi kyllae kyynaesvartta,
Viljalta vihaista kaettae,
Jolla tukkani repivi,
Hapseni hajottelevi,
Tukat tuulelle jakavi,
Ahavalle anneksivi.

207. Jo johonki saatettu.

Jo mun saatti saarehinen,
Juohatti joentakainen,
Hurstille humalahurjan,

Viinavillin vuotehelle,
Vasten tahtoa emoni,
Varotusta vanhempani.

Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
”Elloes vainon neito nuori,
Elloes kasvava kanarva,
Hurjan hurstille ruvetko,
Lakanoille juomalallin,
Oksentajan olkiloille,
Tuville tupakanjuojan!
Usein humalahurjan,
Useimmin viinavillin,
Kopra tukkihin tulevi,
Hapsihin hahattelevi;
Usein humalahurjan,
Useimmin viinavillin,
Oksennus olille jaeaepi,
Vaahti vaipalle valuvi,
Korjata vihaisen vaimon,
Sekae tyynen tyoennyttelae.”

Mikae kuitenkin minulta,
Kuka kurjalta tytoeltae,
Mikae otti mielen multa,
Kuka haikian hajotti,
Mukomalta mielevaeltae,
Kylaen kaiken viisahalta;
Kun menin miehelle pahalle,
Viinarattihin rakastuin,
Laskin hurjan hurstilleni,
Viinavillin viereheni;
Otin yoeksi vuotehelle,
Laskin kyynysvarrelleni,
Kuusen oksalta kuvetta,
Kaesivartta karrukselta.

208. Tein kaupan kallallisen.

Olisi minun pitaennae,
Piteae pitempi mieli,
Vielae vuosi, vielae toinen,
Vielae vuotta viisi, kuusi,
Kaiketi kaheksan vuotta,
Ympaeri yheksaen vuotta,

Kahen puoleni katsella,
Yli paeaeni ymmaerrellae,
Ei tehae katuva kauppa,

Ikuhinen itkettaevae

Tein kaupan kallallisen,
Syrjaellisen synnyttelin;
Otin hurjalta hopiat,
Kullat mieron kulkijalta,
Tengat tien kaevelijaeltae,
Rahat rannan juoksijalta.
Nukuin nurjuksen nutulle,
Vaesyin vaerjyn vuotehelle,
Hurstille humalahurjan,
Viinavillin vaatthille;
Hullu lyoepi hurstiltansa,
Viinavilli vierestaensae,
Poies potki uutimesta,
Ulos saengystae uhitti.

209. Hyv' on olla humpyraellae.

Minae jauhan vanha vaimo,
Home'korva houhattelen;
Ei mulle miniae jauha,
Pojan nainen pyoerittele.

Eikae jauha Jaakkoseni,
Uros lynkae lykkiele,
Vaeaennaettele vaeaeraesaeaeri,
Humpyraeiseni hykerrae;
Itse jauhan Jaakolleni,
Vaeaennaen vaeaeraesaeerelleni,
Lykkielen lyngaelleni,
Humpyraelleni hykerraen.

Hyv' on olla humpyraellae,
Kaunis kumpurajalalla-
Humpyrae hyvaellae syoetti,
Kampura veen kaloilla;
Pyhaet syoetti pyynlihoilla,
Aret ampulintusilla.
Pyhae ei kiellae pyytaemaestae,
Sapatti samoamasta;
Aina antoi armoluoja,
Lupasi hyvae Jumala,
Pyhaenaeki pyytaejaelle,
Arkena anelijalle.

Hyv' on olla humpyraellae,
Lysti lyngaellae eleae-
Kyllae lynkae linnun saapi,
Kampura kalan vetaevi;

Ei sitae sotahan vieae,
Ei tahota tappeluhun.

210. Minun lauloa pitaeisi.

Kukko lauloi kullallensa,
Kananlapsi kaunollensa,
Varis lauloi vaahtokuulla,
Kevaetkuulla keikutteli;
Minun lauloa pitaeisi,
Reiaen olla laulamatta.
Reiaen on kultansa kotona,
Turvansa tutuilla mailla;
Minun on kulta kulkehella,
Minun turva tuul'ajolla,
Leivaensaaaja lentehessae,
Kyntaejae kylaen kululla,
Rannalla rahan hakija,
Kapelulla karhitsija.

Eipae kuulu kullaistani,
Ei kuulu kujassa kaeyvaen,
Alla ikkunan asuvan,
Veraejillae veistelevaen,
Pilkkovan pihalla puita,
Koan eessae kolkkoavan;
Sill' on illoilla ikaevae,
Aesken yoellae aeitelaempi,
Aamusilla aatkelampi,
Havatessa haikiampi.

Useinpa leinon lesken,
Usein minun utuisen,
Puolet paeaen-alaisiani,
Toinen puoli vuoettani,
Kirppujen kisattavana,
Lutikkojen maattavana.
Useinpa leinon lesken,
Usein minun utuisen,
Keskioeisissae unissa,
Kopra tyhjeae kokovi,
Kaesi vaalivi valetta,
Kupehelta kummaltaki.

Useinpa leino leski,
Usein minae utuinen,
Yksin tyoelle tyoenteleme,
Yksin ruoalle rupean,
Yksin liitaeme levolle,
Kaeyn ukotta uutimehen.

Vieläe aikahan tulisin,
Aikahan tulettelin,
Yksin tyoellae ollessani,
Yksin kaeyessae vaille;
Sepae vasta vaikiampi,
Yksin laehteae levolle—
Ei kutana kumppalina,
Kuka suuta suikkajaisi,
Syyhyttelisi sivuja,
Kupehia kutkuttaisi.

d) Muissa tiloissa.

211. Ilo ilmahan katosi.

Lauloin ennen lapsempana,
Muistin muita pienempaena;
Laulelin jokaisen lakson,
Joka kummun kukkuelin,
Joka rannan rallattelin,
Lehot leikkiae pitelin,
Ilman lintujen iloksi,
Rastahaisien ratoksi,
Suosioksi sorsasien,
Allien ajan kuluksi.
Sillae voitin viisi vuotta,
Vuotta kuutosen kulutin,
Armahan isoni luona,
Emon kannon kartanoilla,
Veikkoni venon kokassa,
Siskon marjapaimennilla.
Allit mulle palkan maksoi,
Sorsat soittoni sovitti;
Antoi allit armautta,
Suloutta sorsat antoi,
Rastahaiset rattoutta,
Ilman lintuset iloa.

Tuli sitte aika toinen,
Aika entinen aleni,
Vei sorsa suloutensa,
Alli armahan elonsa,
Rastahaiset rattouuen,
Ilman lintuset ilonsa,
Jaeivaet leikkini leholle,
Ajat armahat aholle,
Ilot kaikki kankahalle,
Laulut laksihin katosi.

Niin en nyt enempi laula,

Enkae oikein osaja,
Hopiatt' en ensinkaena,
Vaskett' en vaehaeistaekaena;
Laulajan laki palavi,
Runon kulkku kuivettuvi,
Vaan ei korvat kuulijoitten,
Naurut ilman istujitten,
Naurut naisten, mielet miesten,
Arvelot kylaen urosten.

Vielae laulaisin rahalta,
Kullalta kukahtelisin,
Hopialta huolisime,
Varustaisime vas'elta;
Enkae aeijiae anoisi,
Kovin paljo pakkoaisi:
Alttinan kylaen akoilta,
Polttinan kylaen pojilta,
Neljae tenkoa tytoeiltae,
Ruplan ukko ruhtinoilta.

212. Laulu laiskana pitaevvi.

Minae neuon neitosia,
Sanelen sanan tytoeille:
Elae neito liioin laula,
Liioin laula, paljo naura;
Laulu laiskana pitaevi,
Virret tyoetae viivyttaevi.
Ei kolka kosijan kengaet,
Kirjakorjat kiiaettele,
Tytoen tyoettoemaen tykoena,
Lapsen laiskan kartanolla;
Konnat kolkkavat pihalla,
Pahat kalkki kartanolla,
Vievaet lapsen lauluiltansa,
Viettelevaet virsiltaensa,
Iaeksensa itkemaehaen,
Kuuksensa kujertamahan,
Miehen tuhmasen tulilla,
Varattoman valkiolla.

Aeiaen mieki hullu huusin,
Aeiaen raukka rallattelin;
Ei ollut hullun kieltaejaeista,
Ankaran asettajaista,
Jok' oisi opettanunna,
Sanonut sanan minulle:
"Elae huua hullu tyttoe,
Elae mieletoen melua;

Saat sa hullun hurstillesi,
Mielipuolen puolellesi,
Joka itkettäeae ikaesi,
Ajan kaiken kaihattavi.”

213. Ei oo huolta neitosena.

Elkaete tytoen tyykaet,
Elkaete emosen lapset,
Kovin konstia kysykoet,
Ja valitko valkiata;
Konstill' on kova kulakka,
Naastilla navakka ruoska,
Kaesi vahva valkialla,
Kaesi vahva, syaen suuri—
Lihan syoepi, luun purevi,
Veren uuelta vetaevi,
Tukat tuulelle jakavi,
Ahavalle anneksivi.

Mitae te tytoet suretta,
Mikae teiaen neitosien,
Jospa vielae viikommanki
Kasvatta emon ko'issa?—
Ei oo huolta neitosena,
Tyttoenaehaen pahoa mieltae;
Aesken huolta hoivatahan,
Pannahan pahoa mieltae,
Kun on liina liitetaehaen,
Lakki paeaehaen laitetahan.

Mipae liina liitetaehaen,
Sepae saaha'an sanoja;
Mikae lakki laitetahan,
Se pannaan pahoa mieltae;
Housut huolella pitaevi,
Miehen vaattehet varulla,
Paitaset pahoilla mielin,
Sukat suurella suvulla.

214. Vanhan lahjat nuorelle.

Ei pitaehaen neien nuoren
Miestae vanna valita—
Vilu kaesi, jaeinen jalka,
Kylmaet kylkensae molemmat;
Ei aelyae nuori neito
Vanhan miehen miettehae,
Vanha ei se varsinkana
Tunne nuoren tarpehia.

Na'i vanha nuoren neien,
Otti vanhan nuori neito.
Kaevi vanha kaupunkikin.
Osti sieltae raetsinaeisen,
Antoi nuorelle kaetehen.
Nuori sylki ja pakisi:
"Voi sinua lemmon vanha,
Harma'an havukan silmae,
Mustan koiran karvan kutri!"

Na'i vanha nuoren neien,
Otti vanhan nuori neito.
Kaevi vanha kaupunkihin,
Osti sieltae sussunaisen,
Antoi nuorelle kaetehen.
Nuori sylki ja pakisi:
"Voi sinua lemmon vanha,
Harma'an havukan silmae,
Mustan koiran karvan kutri!"

Na'i vanha nuoren neien,
Otti vanhan nuori neito.
Kaevi vanha kankahalle,
Toi karahkan kankahalta,
Alkoi nuorta peipotella.
Nuori hyppi ja rukoili:
"Voi mun kultakutriseni,
Sinisilmae sirkkuseni,
Minun armas ainoseni,
Kukankarva kaunoseni!"

215. Vanhan eukon valitus.

Kuulin ennen eukon vanhan,
Valittavan vanhan eukon,
Pojastansa noin puhuvan,
Lapsestansa laulelevan:
"Niin minaei aeiti raukka,
Kun on muutki aeiti raukat,
Tuuvin lapsesta tukia,
Vanhan paeivaeni varoa,
Pyssykaeistae pyoerittelin,
Jousikaeistae jouvuttelin.
Ei tullut emon tukia,
Ei varoa vanhan paeivaen
Tulipa tuska kantajalle,
Vahvistui emolle vaiva,
Tuli tukkani repijae,
Kasvoi kallon kolkuttaja."

”Toivoin miestae lapsestani,
Urosta ukon pojasta;
Eipae miestae tullutkana,
Urosta utaanunna-
Tuli tuppelo sukuni,
Epatto emaan-alani;
Tuli tuhmin kansahani,
Laiskin lapsi joukkiohon;
Tuli villi viinanjuoja,
Raivo ostaja oluen.”

”Josp’ on soeisi siivollansa,
Joisi taitavan tavalla;
Vaan on syoepi syrjillaensae,
Juopi juomarin tavalla.”

216. Mitaepae kylae kyselet.

Kylae kyllinki sanovi,
Miero mieltae jatkoavi,
Ihmiset imehtelevi,
Ajan kaiken kalkuttavi,
Sonnassa minun elaevaen,
Kakaroissa kasvavani.

Vaan mitae kylae kyselet,
Kuta miero kuikuttelet,
Naeistae pienistae pihosta,
Kapehista karjateistae?–
Suokohon sula Jumala,

Antakohon armoluoja,
Taetae sontaista pihoa,
Kakaraista kaivotietae;
Kyllin sontoa pihalle,
Kakaroita kaivotielle,
Kyllin sonnan saeaetaejaetae,
Kakaran karistajata,
Naeillae pienillae piholla,
Kapehilla karjateillae!

Suokohon sula Jumala,
Antakohon armoluoja,
Oluessa tuopit olla,
Maljat maiossa maeraetae;
Jotta saisi saamatonki,
Ottaisi olematonki;
Jott’ oisi antoa kylaelle,
Kyllin itsellae eleae!

217. Lempoko lennaetti taenne.

Lempoko lennaetti minua,
Paha henki taenne painoi,
Saattoi puolelta pokostan,
Kantoi koista korkiasta,
Korville Kostamuksen,
Puolehen puropohjan,
Vierehen ve'en mustan,
Uroille umpilammin,
Alliksi Akimaisen,
Sorsaksi Sohjan poian!
Parempi minun olisi
Olla puolella pokostan,
Marjana isoni mailla,
Emon mailla mansikkana,
Lapukassa lassa piennae
Peipona kotipihoilla.

218. Rajan taaksi raapattiin.

Mikae lie minusta naehy,
Kuka kummanen katsottu,
Kun ei naitu naapurihin
Kopattu kotirikoille;
Eikae Ouluhun otettu,
Kuletettu Kuopioon,
Liperihin liikutettu,
Saatettu Savon rajoille.
Vietihin Wenaeehelle,
Rajan taaksi raapattiin,
Joss' ei aeiti aeaentae kuule,
Iso ei itkua tajua,
Itikoissa itkevaeni,
Paarmoissa parahtavani.

Oisin naitu naapurihin,
Otettu omille maille,
Kotihin koti naekyisi,
Ison pelto ikkunoihin;
Kuuluisi kukonki aeaeni,
Oman pihan rikkasilta,
Koiran haukunta kujilta,
Kaein kukunta kuusikolta.

219. Viety on maille vierahille.

Mikae lie minusta naehy,
Mikae naehy, kuka kuultu,

Kuka kumminki havattu,
Kun ei naitu naapurihin
Otettu omille maille,
Oman pellon pientarelle;
Lie'koe naehty aeiae syoevaen,
Aeiae syoevaen, aeiae juovan,
Vai viikon viruneheni,
Ei varahin nousevani?–

Jo olen johonki saatu,
Ylen loitos luovutettu,
Viety maille vierahille,
Maille ouoille otettu,
Ikaevissae itkemaehaen,
Kovin paeivin kuolemahan.
Paremp' ois omalla maalla
Juoa vettae tuohisesta,
Kun on maalla vierahalla
Juoa tuopista olutta.

220. Emon kanaset.

Kasvatti minun emoni,
Kasvatti kanoja parven,
Toisen parven joutsenia,
Nuot on aialle asetti,
Seisotteli seipaehaelle;
Tuli kokko, niin kohotti,
Tuli haukka, niin hajotti,
Tuli lempo, niin levitti,
Yhen vei Wenaējaen maalle,
Toisen saatteli Savohon,
Kolmannen kotihin heitti.

Jonka vei Wenaējaen maalle,
Se soassa surmattihin;
Jonka saatteli Savohon,
Sen Savossa tauti tappoi;
Kolmannen kotirikoilla
Tappavi ikuinen itku,
Mielalat menettelevi,
Kovat paeivaet kuolettavi.

221. Tullut muoto mustemmaksi.

Olinpa minaei ennen,
Olin kun omenakukka,
Olin marja maatessani,
Lehti liikkuellessani,
Istuessani ihana,

Armas astuellessani;
Moni katsoi muotohoni,
Varteheni valkotteli.
Nyt on muoto muunne saanut,
Kasvo kaunis vanhentunut,
Tullut muoto mustemmaksi,
Kasvo kaiaksi ruvennut.
Mure tuonut mustan muovon,
Huoli kasvon kaientanna;
Hoikk' on huoleva hevonen,
Murehtiva vaimo musta.

222. Luulin kaeyvaeni kaekenae.

Toisin tiesin, toisin luulin,
Toisin toivotin ikaeni;
Toisin tiesi suuri luoja,
Toisin toivotti Jumala.

Kaekesin kaekenae kaeyae,
Kukahella kukkuroilla,
En kaekenae kaeynytkaenaen,
Kukahellut kukkuroilla;
Toisin otteli osani,
Toisin kaev' kaekeykseni,
Toisin vaeaenti vaeaerae lykky,
Toisin onni ohjaeli-
Vaeaenti vaeaeraelle lykylle,
Onnelle osattomalle.
Taetyti ruupuhun ruveta,
Kaesin kaeyae tahteliille,
Piti lenteae leholle,
Havupuille haihatella.

En nyt tuota tuhma tunne,
Aekki outonen aelyae,
Kunne luome luotu lapsi,
Kunne kaivame katala,
Tien kunka otan etehen,
Juonen kunka juostakseni;
Laehenkoe revon rekehen,
Vai laehen jaenoen jaelille.

Jos laehen revon rekehen,
Revoll' on reki matala;
Kiskoisin joka kivonen,
Joka kanto kaapaseisi.

Jos laehen jaenoen jaelille,
Koukkupolven polkumille;

Jaenoe peittaeksi jaelensae,
Koukkupolvi polkumensa.

En laehe jaenoen jaelille,
En rekehen repo raukan;
Istun ilveksen rekehen,
Ilves vie ison kotihin,
Reen kaeymaettae kivihin,
Kantoloihin koskematta.

223. Jouvain puulle pyoerivaelle.

Voi minae poloinen lapsi,
Poloisella Pohjan maalla!
Jo minae johonki jouvain,
Jouvain puulle pyoerivaelle,
Varvalle vapisevalle,
Sain lehelle liekkuvulle.

Kunne puuhut pyoerraehaevi,
Sinne pyoerraehaen jaelestae;
Kunne varpa vaapahtavi
Sinne vaapahan jaelestae;
Kunne lehti liekahtavi,
Sinne liekahan jaelestae.

Oisipa minuksi ollut,
Ollut puita pyoerimaettae,
Varpoja vapisematta,
Lehtiloetae liekkumatta;
Itse hullu hukkasime,
Mieletoen menettelime,
Itse mie isosta luovuin,
Itse aetitstae erosin,
Itse vierin veikoistani,
Siirime sisaristani,
Sorsan suojille sioille,
Allien asuntamaille,
Sisareksi siikasille,
Lohen poian puolisoksi.
Siellae sorsa suojelevi,
Tavi laitto laajelevi,
Siika silmaeni pesevi,
Hauki paeaeni harjoavi,
Ahven suuta anneksivi,
Veen kalaset kauloavi.

Jopa vaan minun poloisen,
Jo kohta poloisen lapsen,
Sisar saapi siikasina,

Veikko haukina vetaevi,
Emo appo ahvenina,
Iso kaikkina kaloina.

224. Itken kurja kulkuani.

En itke ison hyvyttae,
Enkae aeitin armautta,
Vaan itken isoni maita,
Maita maammoni murajan;
Itken veikon valkamia,
Siskon siltoja paheksin.

Tuota itken tuon ikaeni,
Kun olen kurja kulkusassa,
Raukka rannan juoksennassa,
Vaivainen vaeltamassa.
Sain ma kurja kulkemahan,
Raukka rannat kiertaemaehaen,
Vaivainen vaeltamahan;
Jouvuin kylmaehaen kylaehaen,
Rautaisehen rahva'asen-
Lapset raukan rannikolla,
Keion mieron kierraennaessae,
Vaivaisen kylaearassa.

Tuulet kurjalla tupana,
Saunana vesisatehet;
Mont' on tuulta tuulevata,
Monta saapoa saetta,
Paeelle lapsen armottoman,
Vaattoman vaimon paeelle,
Naeillae ouoilla ovilla,
Kylaesillae kynnyksillae.

225. Kun oisin kuollut kuusioeisnae.

Syaentaeni syytelevi,
Paeetaeni pahoin panevi;
Viekaete minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Ikuisille vuotehille,
Polvuisille paeaealoille,
Naeiltae paeiviltae pahoilta,
Ilmoilta ilottomilta!

Kun en oisi kurja raukka
Luotu taenne luonnankana,
Naeille paeiville pahoille,
Ilmoille ilottomille.–

Parempi minun olisi,
Parempi olettelisi,
Syntymaettae, kasvamatta,
Suureksi sukeumatta,
Taemaen ilman tuntematta,
Naekemaettae naeaetki paeivaet.

Eikae surma suorin tehnyt,
Tauti oikein osannut,
Kun ei tappanut minua,
Kun mie liekuin kaetkyessae,
Karjuin eukon kainalossa.

Kun oisin kuollut kuusioeisnae,
Katonut kaheksan-oeisnae,
En oisi paljoa pitaenyt-
Pikkaraisen pientaretta,
Kyynaeraen pyheae maata,
Eroon itkua vaehaesen,
Ison ei vaeheaekaena.

Tahi kun karjassa kaevelin,
Lassa lammasten keralla,
Kun oisi karhu kaatanunna,
Susi surmannut minunki,
Niinkun kaatoi lammaskarjan,
Lehmaet kaunoiset kaotti!
Parempi minun olisi,
Parempi olisi ollut,
Olla karhun kainalossa,
Suussa juoksevan sutosen,
Kun reessae repokypaeraen,
Korjassa korian sulhon.

226. Minae pyy pesaetoen lintu.

Ajattelen aikojani,
Muistan muita paeiviaeni,
Entistae elantoani;
Niin oli entinen elanto,
Kun kesaeinen paeivaen nousu,
Aamu armas aurinkoinen.
Niin on nyt minun eloni,
Kun pimiae pilven ranta,
Tahi laaka lammin ranta;
On kun syksy-yoe suruinen,
Pimiae kun talven paeivae.

Olin ennen kun olinki,
Olin kun omenakukka,

Tahi tuores tuomenkukka;
Olin mansikka maeellae,
Punapuola kankahalla,
Koppelo eroon ko'issa,
Tavi taaton kartanolla,
Sirkkunen sisaren luona,
Vesilintu veikon luona–
Missae nyt minun kotini,
Kussa kurjan kartanoni?

Koti on koppelon pojilla,
Kartano kylaen kanoilla,
Pesae pyillae pienoisilla;
Minae koppelo koiton,
Minae kana kartanoton,
Minae pyy pesaetoen lintu.
Korvess' on minun kotini;
Kalliolla kartanoni,
Maantiellae minun majani,
Turpehessa muut tupani,
Aian soppi on suojanani,
Joka tuuli turvanani,
Meren aallot armonani,
Meren vaahet varjonani.

227. Sinnes nyt pihani pitkaet.

Olin mieki neito muinen,
Olin kasvava kananen,
Pitkillae ison pihoilla,
Oman taaton tanhuilla;
Kaevin kukkana kujilla,
Kajavana kartanoilla.

Toisin nyt minun poloisen,
Toisinpa taetae nykyae:
Sinnes on pihani pitkaet,
Kunnes pitkaet pilven rannat;
Sinnes kaiat kaivotieni,
Kunnes kaiat kaaren rannat;
Sinnes laajat lattiani,
Kunnes laajat lammin rannat;
Sinnes oikein oveni,
Kunnes oikein otavat.

228. Kului kultainen ikaeni.

Kului kultainen ikaeni
Kului koiran kunnialla;
Vaesyi herttainen vaekeni,

Vaesyi vaeaeraellae tavalla.
Ei kulunut kutsuloissa,
Ei vaesynt vaeltiloeissae;
Kului kuivissa sanoissa,
Vaesy silmaevaeanteloeissae,
Hautui hammasten vaelissae,
Kiehui kielikattilassa.

Monipa minulla onpi,
Usia olettelevi,
Virkkaja vihaisen aeaenen,
Aeaenen tuiman tuikuttaja;
Ei ole minulla monta,
Tieae en raukka yhtaeakaenae,
Sanan armon antajata,
Suin sulin puhelijata,
Kiukahalle kaeskijaetae,
Unille uhittajata,
Tuppurista tultuani,
Satehesta saatuani,
Kylmaestae kyhaettyaeni-
Turkin helmat tuppurissa,
Viitan helmat viehkurissa,
Hallassa hamehen helmat.

229. Vaeki herttainen vaeheni.

Kului kultainen ikaeni,
Valui armas vartaloni,
Vaeki herttainen vaeheni;
Ei kulunut kunnialla,
Ison ikkunan aloilla,
Kului kunniattomilla,
Kylaen kynnyspolkimilla,
Meni mieron juoksennassa,
Vaeheni kylaevaelillae,
Valui vaivoissa pahoissa.

Kesaet kontuja keraesin,
Talvet vaeaennin taikon vartta,
Piti kaeyae piilosassa,
Metsaen korvessa kovassa;
Paessit paeaetaeni puneli,
Oinas otsakierojani,
Minun paeaetaeni piloisen,
Otsoani onnettoman.

230. Pah' oli orjana eleae.

Pah' on orjana eleae,

Kaeyae toisen kaeskylaeisnae
Olin orja mieki muinen,
Palkanpiika pappilassa;
Pah' oli olla pappilassa,
Kehno kellon soittajassa,
Paljo pantihin olutta,
Meille hiivat heitettiin.

Pah' oli olla orjuuessa,
Ei parempi emantuessa:
Unta taeynae uunin korvat,
Paljo pankolla makuuta,
Ei emaennaen vuotehella,
Talon vanhimman varalla.

231. Olut vieri kun vetehen.

Olinpa minaei ennen
Kirkon kippa, linnan lippa,
Sulhasten syaemen syttoa,
Nuorten miesten mielitietty;
Moni katsoi muotoani,
Vartaloa valvatteli.
Kesaet kengaessae kepasin,
Talvet saksan talluksessa,
Turun uuessa tuvassa,
Kauppamiehen kartanossa.
Join ma kahvia kahesti,
Kolmasti koin oluet;
Saksa kullaksi saneli,
Kanaksensa kauppamiehet,
Pienet herrat hertaksensa,
Sorsaksensa suuret herrat.

Tulin vanhaksi varahin,
Epatoksi ennen muita;
Nurin katsoi nurkkaherrat,
Vaeaerin katsoi vaeaerttimiehet,
Katsoi kaltoin vierahatki,
Ei oikein omat isaennaet.

Olut vieri, kun vetehen,
Kaatui kahvet, kun jokehen;
Jo olen hyljaetty hyvaenen,
Olen heikko heitettyna,
Omin sormin soutamahan,
Omin vaein vetelemaehaen,
Omin kengin kenkimaehaen,
Syoemaehaen omin lusikoin.

232. Ei nyt paista palmikkoni.

Kun olin ennen nuorra neinnae,
Nuorra neinnae kasvavana,
Niin mun keikkui ketraepuuni,
Kun veikon venehen kokka;
Niin mun verkani vihotti,
Kun isoni nurminiittu;
Niin mun paisti palmikkoni,
Kun kaunis kasarivaski;
Niin mun huolti kaulahuivit,
Kun on kullattu hopia,
Tahi kukat kultalatvat,
Keskellae kesaesyaentae;
Helmukseni hempiaemmaet,
Kaunihimmat karvaltansa,
Kun on armas aamurusko,
Kaunihimmat taivon kaarta,
Sa'an karvan kantavata.
Kenkaeni kaekenae kukkui,
Kesaelintuna lipasi,
Kaeyessaeni kirkkotietae,
Toisten tyttöjen keralla.

Nyt on tullut aika toinen,
Elo entinen kaonnut;
Ei nyt keiku ketraepuuni,
Eikae verkani vihota,
Paista ei palmikot isosti,
Eikae huoha kaulahuivit,
Helmukseni ei helota,
Eikae kengaet kukkuele.

233. Nyt on tullut turmiolle.

Olin armas aikoinani,
Kaunis kasvinpaeivinaeni,
Lakla emoni latioilla,
Tavi taattoni pihoilla,
Vesilintu veikon luona,
Sirkkunen sisaren luona.

Kun ma laeksin astumahan,
Kirkkotietae teppomahan,
Astuin allin askelilla,
Taputin tavin jaloilla;
Monen miehen mieli vieri,
Monen sulhon suu muhahti,
Taemaen allin astuessa,
Vesilinnun viertessaeni.

Nyt on aika toisin tullut,
Paeivae tuhmempi tavannut;
Olen tullut turmiolle,
Tammanna tavattomaksi,
Joka sammakon sanella,
Joka hallin haukkuella,
Joka korpin koikkuella,
Mustan linnun muihkaella.

Vaan elae korppi koiku'kana,
Elae muihka musta lintu!
Et very minun verellae,
Et liho minun lihalla;
Se on vettae, mi on verta,
Sepae luuta, mi lihoa.

234. Olin ennen otramaana.

Olin ennen otramaana,
Otramaana, kakramaana,
Kaalimaana kaunihina,
Papupeltona parasna;
Jo jouvuin sekalimaaksi,
Kehnon heinaen kasvajaksi,
Tulin nurmiturpeheksi,
Sain sammalmaettaehaeksi.

Olin ennen, kun olinki,
Armahampi aikoinani,
Olin kukka kuuskesoisna,
Vilka viisivuotisena;
Kun ma istuin, maat ilotsi,
Kun ma seisoin, seinat kuulti,
Kun ma tanssin, taivas kiehui,
Kun kaevin, kaemaeraet laeikkyyi.

Olin mansikka maeellae,
Puolakukka kumparella,
Maksoin markat maatessani,
Tengat tietae kaeyessaeni;
Jos nyt en mitaenae maksa,
Maksa en maallista matoa,
Toukan syoemeae tomua,
Riihen eellistae rikaista.

III. Poikien lauluja.

235. Jos ma lauluille las'eme.

Jos ma lauluille las'eme,
Virrentoeille tyoenteleme;
Laulan ma meret mesiksi,
Meren hiekat hernehiksi,
Meren kivet kirstuloiksi,
Meren kaislat kaupungiksi.
Laulan neien kaupunkihin,
Liitaen linnani sisaehaen,
Joka piiosta pitaevi,
Neitosista niekuttavi.
Se ei suostu sormuksihin,
Mielly miehiin hyvihin;
Ennenkun kosissa kaeynen,
Itse kaeynen katsomassa.

Nain ma tuosta nuoren neien,
Otan linnasta lihavan,
Jonka kanssa yoet lepeaen,
Kahen paeivaet kallottelen.
Tuosta kasvan kaunihiksi,
Ylenen ylen hyvaeksi,
Paisun linnan paimeneksi,
Vahvan linnan vartiaksi.
Suorin poikaset sotahan,
Nuoret miehet miekka vyoelle;
Itse linnassa lihoan.
Sekae kasvan kaupungissa,
Juon olutta, minkae jaksan,
Apan kaupungin kanoja.
Sure en sitte Suomen maita,
Enkae Suomen neitosia—
Suomess' on soriat neiot,
Kaunokaiset Karjalassa;
Lihavimmat linnassani,
Kaunihimmat kaupungissa.

236. Kaeynti roualassa.

Laehen taestae roualahan,
Hyvaen rouan kartanohon,
Kullaista kujoa myoeten,
Hopiaista tietae myoeten,
Jost' on sillat silkin pantu,
Veralla vetelaet paikat.

Jo joutui joki etehen,
Haeilahti haetae kaetehen;
Hypaetenkoe, harpatenko?
Hypaetkaeme, harpatkame.

”Hyvae huomen roualan,
Onni uutehen tupahan!
Taeaeltae leikari tulevi,
Keikari keritteleksen:
Joko on viikon viinat pantu,
Kauan otraiset oluet;
Onko lautaiset laottu,
Lusikkaiset lautaisilla;
Onko pirtti pyyhittynae,
Sekae sintsi siivottuna;
Onko pesty pitkaet penkit,
Lattiat vesin valettu,
Sillat silkilla katettu,
Veran lestolla ve’etty,
Tulla Turun poikasien,
Saaha Saksan sulhosien?”

”Onpa viikon viinat pantu,
Kauan ollehet oluet;
Onpa lautaiset laottu,
Lusikkaiset lautaisilla;
Viel’ on pirtti pyyhittynae,
Sekae sintsi siistittynae,–
Pesty pitkaet seinaepenkit,
Lattiat ve’en valettu,
Sillat silkilla katettu,
Veran lestolla ve’etty,
Tulla Turun poikasien,
Saaha Saksan sulhosien.”

”Hyvae kiitos, hyvae laitos,
Hyvaen rouan huonehessa!
Saako leikar leikin lyoeae,
Piipari ilon piteae,
Hyvaen muorin moisiolla,
Hyvaen vaarin vainiolla,
Taemaen talon tanterella,
Talon rikkahan rikoilla?”

”Saapi leikar leikin lyoeae,
Leikin lyoeae ja kisata,
Hyvaen muorin moisiolla,
Hyvaen vaarin vainiolla,
Taemaen talon tanterella,
Talon rikkahan rikoilla.”

”Hyvae kiitos, hyvae laitos,
Saamasta hyvaen sanoman!
Ken nyt leikkihin tulevi,
Ken kisahen kerkiaevi;

Tokko roua koista jouti?"

"Ei roua kotoa joua,
Tekemist' on tyoetae paljo:
Vehnaeleivaet leipomista,
Talkkunat taputtamista,
Mesikannut kantamista;
Taetae kulkevi kuningas,
Vaeltavi linnan vanhin.

Ennen pistaen piikojani,
Panen palkkalaisiani,
Annan kokkini koasta,
Tallipojan tanhuasta."

"Hyvae kiitos, hyvae laitos,
Saamasta hyvaen sanoman;
Nyt se leikar leikin lyoeppi,
Piipari ilon pitaevi."

"Millae teiaen palkan maksan,
Kullallako, vai hopeella?"

"Et kullalla, et hopeella;
Kyll' on kultia ko'issa,
Vaikka kiukoat tekisi,
Rauniot rakentelisi,
Tekis rastit rauniolle,
Ristit riihen ikkunoihin;
Anna mulle nuori neito,
Sillae roua palkan maksat."

"Annan sulle nuoren neion,
Panen piiosta parahan;
Annan riskin riihen puijan,
Konstin kankahan kutojan."

"Hyvae kiitos, hyvae laitos,
Hyvaen annin antamasta,
Paremman lupomasta.
Hyvin roua palkan maksoi,
Nuori neito saatiin,
Neito nuori ja soria."

237. Taeytyykoe taetae tupoa.

Kuules kultainen isaetae,
Pienoinen perehen miesi;
Keltae mae kysyn lupoa,
Keltae lausun lattiata,

Minun leikin lyoeaekseni,
Taiten tanssaellakseni?

Hoi isaennaet, hoi emaennaet!
Kell' on kellarin avaimet;
Taeytyykoe taetae tupoa,
Lainataanko lattiata,
Tanssia tasaisten miesten,
Miesten nuorten notkustella?

Kun ei taeytyne tupoa,
Lainattane lattiata,
Mie ulos ovia myoeten
Siirten, saarten seinaviertae,
Kierten, kaarten kartanolle;
Sitte tanssin tanterella,
Keikun keskellae pihoa,
Liipottelen liinamaalla,
Joss' ei paeae lakehen koske,
Otsa ei ortehen kolaha,
Jalat sillan liitoksehen.

"Taeytyypae taetae tupoa,
Lainatahan lattiata,
Tanssia tasaisten miesten,
Miesten nuorten notkustella;
Tarvis ei tanssia pihalla,
Liipotella liinamaalla–
Harakat pihalla tanssi,
Pienet linnut liinamaalla."

238. Soita'pas soria likka.

Soita'pas soria likka,
Rannin likka rallattele,
Soriolla soitollasi,
Kumiolla kulkullasi,
Heliaellae hengellaesi,
Kaunihilla kaulallasi!
Anna suuta, Suomen likka,
Taele Suomen sulhoselle;
Suu ei kulu suuellessa,
Kaesi kaettae antaessa.

239. Taem' on iltoja iloisin.

Ilona kaeki metsaessae,
Lammais laihoalmehessa,
Neito nuori nuotehessa,
Pieni lapsi lattialla;

Iloiset on muutki illat,
Remusat on muutki retket,
Taem' on iltoja iloisin,
Taemae retkiaie remusin.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Kun olutta tuota'isin,
Tuoppikana, toinenkana,
Kannukana, kaksikana.
Kun ei tuotane olutta,
Kannettane kannun taeyttae,
Kerin virteni keraelle,
Sykkyraelle syyaettelen,
Keraen pistaen kelkkahani,
Sykkyraen rekoseheni.
Silloin laulan, konsa jouan,
Kun en konsa joua'kana,
Niin en silloin laula'kana;
Enkae laula ensinkaenae,
Ei ole kulta kuulemassa,
Oma armas oppimassa,
On mua kuuset kuulemassa,
Oppimassa hongan oksat.

240. Miksi juot joesta vettae.

Naekyi naennit neitoselta,
Pystyt rinnat piikaselta,
Juoessa joesta vettae,
Lakuttaissa lammikosta;
Mie tuota ihoamahan,
Ja kohta kyselemaehaen
”Miksi juot joesta vettae,
Lakit vettae lammikosta?”

”Siksi juon joesta vettae,
Lakin vettae lammikosta,
Ei anna iso olutta,
Ei emoni ensinkaenae;
Iso juotti aisanpaeaeliae,
Emoni avainperillae.”

241. Rikas kosija.

Tullos neitonen minulle,
Minulle miehelle hyvaelle,
Taele Suomen sulhaselle,
Sorialle sorkalelle;
Ei minulta tyhjae puutu,
Pahat paeivaet polvenahan.

Kolm' on aittoa minulla:
Yks' on aitta vehkasuolla,
Toinen parkkikankahalla,
Kolmansi kotoinen aitta.

Jok' on aitta vehkasuolla,
Sihen on vehkoja ve'etty;
Jok' on parkkikankahalla,
Sihen on pantu parkkiloita;
Se kolmas kotoinen aitta,
Sihen on tyhjeae typitty–
Eikae aivan tyhjaekaena,
Eikae aivan taeyrikaena:
Kanan paeae, karitsan kaula,
Kolme hauin kylkiluuta.

Tule neitonen minulle,
Minulle miehelle hyvaelle,
Korialle kumpalille,
Pohatalle puolisolle;
Kolm' on lehmeae minulla,
Yks' on suolla muurikkinen,
Toinen maeaellae mansikkinen,
Kolmas puolukka palolla.
Yks' on maiolta mahoton,
Toinen voilla vuolovampi,
Kolmas vallaton vasoilta;
Ei ole illoin kytkemista,
Eikae aamuin laskemista,
Suolan, suuruksen surua.

242. Keltae mae kysyn tytaertae.

Kuules kultainen isaentae,
Pienoinen perehen mies!
Keltae mae kysyn tytaertae,
Keltae anon ainoistasi:
Kiviltaekoe, kannoiltako,
Vaiko pitkiltae pihoilta;
Kysynkoe kylaen akoilta,
Vai isolta, vai emolta,
Vai veikolta vanhimmalta,
Vaiko itseltae tytoeltae?

Kuules kultainen isaentae,
Pienoinen perehen mies!
En minae sinua kiitae
Kiviltaesi, kannoiltasi,
Enkae pitkiltae pihoilta,
Avaroilta aitoiltasi,

Kun et antane minulle
Pihan pitkaen juoksijaista,
Aitavieren astujaista,
Kujavieren kulkijaista,
Tanteren taputtajaista.

243. Monimorsiamellinen.

Mont' on mulla morsianta,
Neljae neittaa tieossani
Vielae viieski varalla,
Kanssa kuues kuuluvissa.

Yks' on tuolla Toivolassa,
Niemelaessae neiti toinen,
Kolmansi Kotalahella,
Neljaes Neitolan kylaellae.
En taia sitae epaeillae,
Eri pelaenne ensinkaenae,
Ettei ota onkeheni,
Kala viiestae ve'estae,
Osaavasti onkiessa,
Koukun konstin laskiessa;
Vaan sitae epaeelenki
Sitae pelkean pahasti,
Etten saa ma ensimaeistae
Tuolta Toivolan kylaestae.

244. Potra on poikana eleae.

Ei ole herjalla hevoista,
Emaentaet' ei ensinkaenae;
Tulisko ostoja oronen,
Sekae naimahan ruveta?

Naisin naisen neitosista,
Ottaisin omilta mailta;
Vaan onko naemaet nykyiset,
Naemaet tyttaeret nykyiset!
Ne on lyhyen lylleroiset
Maantasaiset talleriset,
Kuvettaskujen tasaiset,
Vyoekusakan korkeiset,
Rinnat rikki riivatuilla,
Hamet halki halvatuilla.

Nainen linnasta lihavan,
Kaupungista kaunokaisen,
Joll' on kallis kampa paeaessae,
Kohtapaeae, kotat jalassa.

Tahi jos tietäisin vaehaesen,
Arvoaisin aikanani,
Niin en naisi ensinkaena,
Nykyisia tyttöloeita;
Ne on neitona soriat,
Koriat ison kotona,
Aesken akkana aekaiset,
Vihaiset vihittyensa.

Mikaes on poikana elea,
Mikaes olla naimatonna?—
Potra on poikana elea,
Naasti olla naimatonna;
Ei oo naista naukumassa,
Eikae lasta itkemaessa,
Akka ei arttia vetaene,
Laps' ei leipeae anone.
Huoleton hevoton poika,
Aivan huoleton akaton:
Piae ei piiskasta muretta,
Kanna ei huolta kannuksesta.

245. Oisi mulla vallan miekka.

Oisi mulla vallan miekka,
Vallan miekka, vallan valta,
Vallan valkia hevonen;
Ajaisin ma neitimaalle,
Naisin sieltae neittae kolme:
Yhen nuoren, toisen vanhan,
Kolmannen kasatun piian.
Kasatulla tyoet tekisin,
Vanhan neuona pitäisin,
Itse nuorta naurattaisin.

246. Kun saisin Savosta naia.

Kun saisin Savosta naia,
Joroisista juohatella;
Minae naisin kolme naista,
Yhen naisin nuoren naisen,
Toisen naisin vanhan naisen,
Kolmannen kasatun naisen.
Nuoren nuotalle panisin,
Vanhan vaatteen tekohon,
Kasatun kiven etehen;
Nuor' oisi nuotalla parempi,
Vanha vaatteen teossa,
Kasattu kiven e'essae.

247. Katumoiksi nainen kaunis.

Oisko mulla, kun on muilla,
Rekiviitta viien louvun,
Sa'an maksava satula,
Heponen hyvaennaekoeinen;
Naisin naisen neitosista;
Ottaisin oman emaennaen,
Vaimon muita valkiamman,
Akan muita armahamman.
Aiae aeyriae pitaevi,
Paljo pieniae rahoja,
Saaha uuesta taloa,
Naia naista neitosista,
Ostoa orihevoista.

Enkae tieae mie poloinen,
En tunne poloinen poika,
Taellae inhalla iaellae,
Katovalla kannikalla,
Nainko naisen nuoremmaisen,
Eli vanhemman valitsen.
Elkoehoen poloinen poika
Puuttuvalla polvellansa,
Naiko naista nuoremmaista,
Naista kaunista katselko!
Kielti vanha Waeinaemoeinen,
Epaesi suvannon sulho,
Vanhan nuorta ottamasta,
Kaunista kaekeaemaestae:
”Katumoiksi nainen kaunis
Kainun miehen kainalossa,
Huoleksi hyvae heponen
Huonon miehen seimen paeaessae.”

248. Lempo leskelle menevi.

Mik' otti isolta mielen,
Kuka kummanen emolta,
Leskelle minun lupasi,
Tahtoi toisen taetehille.

Lempo leskelle menevi,
Tuoni toisen taetehille;
Parempi pajuilla maata,
Lepaen oksilla levaetae,
Kun on lesken vuotehella,
Pieluksilla pietyn naisen-
Armahampi aitovieri,

Kun on lesken kylkipuoli;
Leppiaempi lehtovieri,
Kun on lesken vuoetvieri.

Lempo leskelle menevi,
Kalma naijalle kahesti;
Leskell' on kovempi kopra,
Kun on kuiva kuusen oksa,
Jolla lyoepi leikkiloeistae,
Nappajavi nauruloista-
Leski on leikkinsae pitaenyt,
Viettaenyt iloisen illan,
Entisen elaejaen kanssa,
Miehen mennehen keralla.

Lempo leskelle menevi,
Tauti taljan maanehelle;
Levitetty on lesken vuo,
Lesken talja tallaeltu.
Saan minae kiveltae kielen,
Kuulen paaelta pakinan-
Kivi kerran kirkasevi,
Paasi toisen parkasevi,
Lesken on leukansa lukossa,
Koko suunsa sulkehessa.

249. Mie valitsen varrellani.

Oisin mieki miehen verta,
Kun oisin pohatan poika,
Kun ois pelto pienoinenki,
Keko kellon suuruihenki.
Oisin miesi taeyellaeni,
Sulho suotuinen soria,
Kun on muutki Saaren saksat,
Nuo Saaren pojat pohatat.

Vaan moniki Saaren saksat,
Ja moni pohatan poika,
Onpi koiltahan koria,
Suvultansa aivan suuri;
Kaeyvaet kullassa kosihin,
Hopiassa heilumahan.
Mie en oo koiltani koria,
Suvultani aivan suuri;
Mie valitsen varrellani,
Otan muilla muovoillani,
Kuiskutellen, kaiskutellen,
Tyttoejae tykoe puhellen:
"Tule tyttoenen minulle,

Taalle miehelle hyvaelle,
Talle sulho suikalelle,
Mokomalle muikalelle!
Elae tuusi tullessasi;
Hyv' oppi minulla olla—
Suot on taeynnae suuruksia,
Maennyt maemmiae maeellae,
Olutpuolikot purolla,
Juomista joka joella.”

250. Mikae kumma kummitseksen.

Mipae taessae millitseksen,
Kuka kumma kummitseksen,
Taemaen kunnahan kukuilla,
Taemaen harjun hartehilla,
Kun ei kanno suo varista,
Suo varista, maa jaenistae,
Nurmi nuorta morsianta,
Pelto pieniae kanoja,
Joen korvat joutsenia,
Lammin laiat laklasia!

Mikae kumma kummitseksen,
Ime ilmi anteleksen,
Kun taess' ei siat sikiae,
Kasva lampahan karitsat;
Maito ei laehe mahosta,
Piimae pitkaehaentaesestae!

Jo olen orrelle osattu,
Palasetta partahalle;
Harvoin naeiss' on harrit naehty,
Siiat ei sinae ikaena,
Harvoin on hauki vierahana,
Lohen poik' ei polvenahan.

251. Koeysae kyntoeipoika.

Minae koeysae kyntoeipoika,
Kyntoeipoika, kyytipoika,
Kylaen kyntoejen kysyjae,
Mieron toeien tieustaja;
Minae kynnaen kyiset pellot,
Vakoelen maat matoiset,
Ilman rautarukkasitta,
Vaskisitta vanttuhitta.
Kylvaen kaurat Karjalahan,
Ohrat viskoan Wirohon,
Rukeheni Ruotsin maalle,

Hernehet Haemehen maalle.

Vaan mitae koeyhaen kynnaennaestae,
Vaivaisen vakoamasta;
Minkae kynnaen, minkae kylvaen,
Sen kynnaen kylaen akoille,
Kylaen vaimoille vakoan,
Tyonnaen mieron tyttaerille.

252. Elettihin meillae ennen.

En tieae poloinen poika
Poloisiksi paeivikseni,
Elettihin meillae ennen,
Asuttihin aikoinani,
Kuultihin kalat kutevan,
Lohen purstot loiskuttavan;
Vaanpa nyt taetae nykyae
Ei kuulu kuettajia,
Pois on kaonneet kalatki,
Lohen purstot loiskahtanna.

Illalla isaeni kuoli,
Aamulla talo haevisi,
Jaeni kun jaeniksen poika
Jaeaele jaeakellehtaemaehaen;
Parahiks' on paita pantu
Lapselle isottomalle,
Emon tietamaettoemaele,
Varsin vanhemmattomalle.

En tieae poloinen poika
Poloisiksi paeivikseni,
Kunne luome luotu lapsi,
Kunne aiottu ajame;
Joutaisi joki'i sulata,
Saisin verkkoni vesille—
Kyll' on verkkoni vesillae,
Vaan on vierahan panema.

En tieae poloinen poika
Poloisiksi paeivikseni,
Ei ole niitun niittaetaetae,
Eikae pellon kyntaetaetae.
Muut niitti isoni niitun,
Muut kynti isoni pellon,
Mie kynnaen kylaevaeliae,
Ahovietae astuvoitsen,
Kangasvietae karhielen,
Lehtovietae lennaettelen.

Niin minua niitutonta,
Lasta pientae pellotonta;
Kylvaen ohrat Suomen maalle,
Hernehet Haemehen maalle,
Vehnaet viskoan Wirohon,
Kaurat Karjalan ahoille,
Josta vilja virtoavi,
Vilja vierahan kaetehen.

253. Rahansa menettaenyt.

Kaevin kauppoa Wirossa,
Katsoin tiellae kauppojani,
Luin tiellae tenkojani,
Rannalla rahasiani.
Jaeivaet tielle tenkaseni,
Rannalle rahani vieri;
Annoin ainoat rahani,
Heitin hentuet hopiat,
Wiron piikojen pivohon,
Narvan naisten kukkarohon.

254. Pahasti maannut.

Olin poika pikkarainen,
Koko kolmonen kesoinen,
Kahen vuoen vanhukkainen;
Koin kerta kesaessae maata,
Senki saunassa saloa,
Piilten pikkuhuonehessa,
Pikkaraisen piian kanssa,
Matalan Marin keralla.
Mari itkien tupahan:
”Voi minae piloinen piika,
Mitk’ on vaivat vatsassani,
Ponnistus poveni alla!”

Vatsa kasvoi, vyoeh lyheni,
Navan kohta korkenevi,
Vei paha papille viestin;
Tuo pakanan pallinaama
Otti lehmaen leikkiloeistae,
Kiskalti haeraen kisoista.

255. Neittae tavotteleva.

Niin minaei pieni poika,
Kun on muutki suuremmaiset,
Aeiaen leskiaeh lepytin,

Tyyvyttelin tyttöeloeitae.

Kaevin mie lehossa kerran,
Loeysin neitosen lehosta,
Sinisilmaen haavikosta,
Mustakulman koivikosta,
Sormet kullan sormuksissa,
Kaeet kullan kaetinhissae.

Mie tuota tapoamahan,
Piika eestae juoksemahan;
Piika juoksi pitkin suota,
Minae juoksin poikki suota,
Piika pitkin maettaehaelle,
Minae pitkin piian paeaele,
Naepit sattui naennin paeaele,
Kaeet vatsalle valahti.
Siitae mulla onni siirtyi,
Elo entinen haevisi,
Tulin tuhmaksi varahin,
Nuorra naisten nauruloiksi.

256. Pahasti oeitsinyt.

Pahoin tein minae poloinen,
Pahoin tein poloinen poika,
Kaevin oeillae oeitsiloeissae,
Paeivaet pyoerin paeivaetsissae,
Illat iltaistunnoissa;
Tuot' emo pani pahaksi,
Iso katsoi ilkiaeksi.

Kun on kukko kerran lauloi,
Iso istui kiukoalla,
Emo laapoi lattialla,
Panetteli poikoansa:
”Taas on hurja huilamassa,
Joka yoehyt oeitsimissae;
Tuuvin tuhmaisen pojasen,
Tuuvin huorien hyvaeksi,
Joka huoran huikutella,
Joka kurvan kuihutella.
Tytoet huorat huikuttavat,
Joka kurva kuihuttavi,
Mun poloisen poikoani;
Saattelevat saunahansa,
Viettelevaet vierehensae,
Liiaksi likistaemaehaen.”

257. Akat sanovat.

Akat saatanat sanovat,
Pakanat panettelevat,
Syoemaeriksi, juomariksi
Kylaen kaiken koipuriksi.

Kun ma syoemaeri olisin;
Soeisin mae kylaeltae koiran,
Kissan lapset kiukoalta,
Kasin lapset karsinasta.

Kun ma juomari olisin;
Joisin ma joka kapakan,
Joka kannun kallistaisin,
Putelitki pulputtaisin.

Kun ma koipuri olisin;
Ei oisi kuuessa kylaessae,
Pitaejaessae seitsemaessae,
Piikoa pitaemaetoentae,
Akkoa ajamatonta,
Leskeae likentaemaettae.
Ajaisin joka akalla,
Pitaeisin jokahi piian,
Joka naisen naurattaisin,
Ja lesken likenteleisin.

258. Pahin omalla maalla.

Kaevin Suomet, kaevin Saaret,
Kaevin puolen Pohjanmaata,
Sakaran Savon rajoa,
Kahen puolen Karjalaa,
Kaikki kaupungit katsellen,
Turun linnat tunnustellen;
Ei ollut paeaeni polkejaista,
Aivoni alentajaista.
Kun tulin omille maille,
Yksi portto paeaeni polki,
Toinen aivoni alenti,
Kolmas rikkoi rinnukseni.

259. Koti toivoi kuolleheksi.

Kaikki saan kokea koito,
Kaikki tuntea katala;
Noit' en tulle tuntemahan
Konstia kotoisen vaimon,
Ehtoja oman emaennaen,
Talon tyttaeren tapoja.

Koti minun toivoi kuolleheksi,
Piha pitkin maanneheksi,
Maja maan myoeneheksi,
Kartano kaonneheksi.
Soisit mun kylaenki naiset,
Soisit naiset naapurini,
Sorkkihin sotahevosten,
Miesten vaino varpahisin,
Sortuvan minun sotahan
Alla vainon vaipuvani.

Vaan et suo sula Jumala,
Et salli vakainen luoja,
Poikoa ison poluilta,
Lasta vanhemman la'ulta.
Itse tieaet suuri luoja,
Arvoat jalo Jumala:
Et silloin sikoa luonut,
Kalttokorvoa kohannut,
Kun loit miehen, loit luonnon,
Loit onnen luomallisen.

260. Usiassa yoetae ollut.

Moness' oon minaeki maannut,
Usiass' oon yoetae ollut,
Monen huoran huimenessa,
Monen lautan lattialla,
Monen porton polstarilla,
Monen keukosen keralla.

Jopa vaan minua vasten.
Vasten vaivaista minua,
Hورات hurstia kutoivat,
Lakanoita laittelivat,
Saunassa savun seassa,
Kylaen kylpihuonehissa.

Jopa vaan minua vasten,
Vasten vaivaista minua,
Nuo horat huhuelivat,
Luoskut luikerrettelivat;
Jaeraeeli jaerven rannat,
Vavahteli vaaran rinnat,
Kun horat huhuelivat,
Luoskut luikerroittelivat.

261. Jo on maattu marjaseni.

Oioi, oioi onneani;
Jo on maattu marjaseni,
Jo levaetty lintuseni!
Tietaeisinkoe, ken makasi,
Lempilintuni lepaesi;
Sen pitaeis matona maata,
Kulkia kulon-alaisna,
Kaeyae kaeaermehen jytyisnae,
Sisiliskona sivata.
Tietaeisinkoe, ken makasi,
Lempilintuni lepaesi;
Parempi haenen olisi,
Kun olisi maassa maannut,
Maassa mustina matoina,
Kirjavina kaeaermehinae,
Ilman maasta nousematta,
Pystyhyn kykenemaettae.

262. Anastettu armahani.

Enpae luullut luopuvani,
Uskonut eroavani,
Tuosta linkistae likasta,
Kaunokaisesta kanasta,
Punaisesta puolukasta,
Maalatusta mansikasta,
Jota vuotin vuotta kaksi,
Kohta kolmisen keseae.

Tuli tuo vieras ventolainen,
Kyyssyselkae kylkelaainen,
Jok' otti minun omani,
Ja anasti armahani,
Maanitteli marjaseni,
Vaapukkaiseni varasti.

263. Pois tulee pojalle laehtoe.

Pois tulee pojalle laehtoe,
Pois pojan, ulos urohon,
Taestae kylmaestae kylaestae,
Katalasta Karjalasta,
Kun ei anna naiset naia,
Piiat leikkiae piteae,
Muorit voita syoeaekseni,
Emaennaet sianlihoa.

Voi taetae voitonta kyleae,
Pitaejaetae piimaetoentae;
Miten voivat voitta olla,

Kuten piimaettae pysyae,
Taessae kylmaessae kylaessae,
Katalassa Karjalassa!

264. Kuu taemae kave katovi.

En tieae poloinen poika,
En poika polon-alainen,
Taellae inhalla iaellae,
Puuttuvalla polveksella,
Minne vieaehaen minua,
Ja kunne kuletetahan,
Naeiltae pieniltae pihoilta,
Ison luomilta eloilta.

Kun taemae kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Ilo ilmalta katovi,
Laulu maalta lankiavi,
Jaeaepi emoni itkemaehaen,
Ikaevoeimaehaen isoni,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Kun taemae kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Tok ei naura kaikki naiset,
Eikae muoriset muhaja,
Ei ne neitokset ilotse,
Kassapaeaet ei kalkettele,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Kun taemae kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Saapi lintuset levaetae,
Pyyhyiset pyhaen piteae,
Oravaiset olla jouten,
Jouten kaerppaaset kaevellae,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Kun taemae kave katovi,
Emon tuoma erkanevi,
Jaeaepi maat matojen syoeae,
Lehot ilvesten levaetae,
Pellot peurain piehtaromia,
Ahot hanhien asua,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

265. Soria sotainen tauti.

Suku suuresti surevi,
Laji kaikki kaihoavi,
Heimokunta hellehtivi,
Saavani minun sotahan,
Tykin suuren suun etehen,
Rautakirnujen kitahan;
Sortuvan sotatiloilla,
Vainoteillae vaipuvani.

Vaan elae sure sukuni,
Kaihoa lajini kaunis;
Enmae silloin suohon sorru,
Enkae kaa kankahalle,
Kun minae sotahan kuolen,
Kaaun miekan kalskehesen.
Soria on sotainen tauti,
Soria sotahan kuolla,
Hemme miekan helskehesen:
Aekin poika pois tulevi,
Potematta pois menevi,
Laihtumatta lankiavi.

266. Tietäemaetoen kuolo.

Ei tieae tekijae vaimo,
Ei katala kantajani,
Missae liikkuvi lihansa,
Vierevi oma verensae:
Maallako tahi merellae,
Meren suurella selaellae,
Ruotsin ruokorantasilla,
Saksan salmien perillae;
Polttiko turulla tulta,
Alla vallin valkiata,
Vai kaevi kaepymaekeae,
Vaelsi varvikkosaloa.

Kaikki kuoli mun sukuni,
Kaikki kuoli kunnialla;
Mie vaan kuolen ouoin surmin,
Ouoin surmin, liioin tauin.
Miepaе vierraehaen vetehen,
Putoan punajokehen,
Vai kuolen kylaen kujille,
Koirien kotisioille,
Variksien vainioille.

Sitte kurjan kuoltuani,
Katalan kaottuani,
Linnut syöpi mun lihani,
Varikset varin vereni,
Luuni luovat rauniolle,
Kantavat meren karille;
Noita tuuli turjuttavi,
Ahavainen liekuttavi,
Saapi saaren rantaselle,
Kivikolle kirjavalle.

267. Ikaevae tuletteleksen.

Voi minae poloinen poika,
Voi poika polon-alainen;
Voipa kurja kulkuani,
Vaivainen vaellustani,
Naeillae mailla vierahilla,
Aekki ouoilla ovilla!

Ikaevae minun tulevi,
Ikaevae tuletteleksen,
Oman maani mansikoita,
Oman vaaran vaapukoita,
Oman Suomen sorsasia,
Oman linnan lintusia,
Oman niemen neitosia,
Oman kaupungin kanoja.

Ouoksi olen katsottu,
Outopa minae olenki,
Outo ouoilla tiloilla,
Vieras mailla vierahilla.
Outona olen tuvissa,
Outona ovissa astun;
Ei kuka sanan sanoisi,
Antais' armahan sanasen,
Naeillae mailla vierahilla,
Aekki ouoilla ovilla.

268. Liuoin soita, liuoin maita.

Kuinkas muilla miekkoisilla,
Kuinkas kurjalla minulla?–
Kohalten on muilla korjat,
Minun vaeeraelten vaehaesen.

Oisi mulla, kun on muilla,
Kun oisin ison kotona;
Oispa korjani kohalten,

Reki tervainen teloilla,
Aisat koivuiset kolottu,
Vaeaetty vommel vaahterinen.

Enkae tieae mie poloinen,
Mikae vei minulta mielen,
Kun laeksin ison ko'ista,
Vierin veikkoni pihoilta.
Sukset voijin voitimella,
Liukomet sian lihalla,
Liuoin soita, liuoin maita,
Liuoin synkkiae saloja,
Heitin suuret maat maoille,
Isot nurmet ilveksille,
Oravaisten aiat juosta
Pihat kaerppien kaevellae.

IV. Miesten lauluja.

269. Kulle tyoelle tempoamma.

Me yhen emosen lapset,
Yhen kantamat kaposen,
Yhen sotkan suorittamat,
Yhen peiposen pesemaet,
Yhen hanhen hautelemat,
Yhen varpusen valamat,
Kulle nyt tyoelle tempoamma,
Kulle viitsimmae viralle?–
Lyoeme'koe remun rekehen,
Virsvaenkaeraen vaekehen,
Sovitellen sormiamme,
Kanteleitamme katsellen,
Laskien kaeen kaetehen,
Ha'an toisehen haka'an,
Lauloaksemma hyviae,
Parahia pannaksemma,
Kuulla noien kultasien,
Tietae mielitehtosien,
Nuorisossa nousevassa,
Kansassa kasuavassa.

270. Joko laululle laehemmae.

Hoi velinen veitoseni,
Suullinen sanalliseni,
Kieli-kasvin-kumpalini,
Kuulestamma, kun sanelen:
Harvoin on hanhet suutasuksen,
Sisarukset silmaetysten,

Harvoin veiot vieretysten,
Emon lapset laiatusten,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.
Niin joko laululle laehemmae,
Toeille virtten tyoentelemmae,
Yhtehen yhyttyaemme,
Kahta'alta kaeytyaemme;
Laulaen sanat paremmat,
Virret soittaen somemmat.

Lahtiessae laulamahan,
Saahessa sanelemahan,
Istumma ilokivelle,
Laulupaaelle panemma,
Kiven kirjavan selaelle,
Paaen paksun pallialle.
Suitamme sovittellemma,
Saeveltaemme saeaetelemmae,
Keritaemmae paaen keraeltae,
Saamma solmun sommelolta,
Iskemmae kaeen kaetehen,
Sormet sormien lomahan,
Lauloaksemma hyviae,
Parahia pannaksemma,
Hyvaen iltamme iloksi,
Paeivaen kuulun kunniaksi,
Tahi aamun armahaksi,
Huomenkuuromme kuluksi.

271. Mitae laulamma lajia.

Vielaeapae veljekset elaemmae,
Veikot virsiae veaemmae,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Oi veio sulosanainen,
Sulosuinen aitin poika,
Kuules kuin sanon sinulle,
Kuin nyt kuitenkin puhelen:
Laekkaemaestae laulamahan,
Saakama sanelemahan,–
Suu sinulla, suu minulla,
Kieli kemppi kummallaki!

Oi veio sulosanainen,
Sulosuinen aitin poika,
Tuota nyt kysyn sinulta,
Tuota unnalta utelen:

Mitae laulamma lajia,
Kuta syytae syyaetaemmae-
Tuotako vuotta voimatonta,
Pahoa palokesyttae,
Joka poltti paljo maita,
Paljo maita, paljo soita?-

Noita laulan, joita tieaen,
Joita tieaen ja tajuan,
Joita ennen eukko neuoi,
Oma vanhempi opetti,
Maitopartana pahaisna,
Piimaesuuna pikkaraaisna.

272. Laula, laula veitoseni.

Laula, laula veitoseni,
Kuku, kuku kultaseni;
Anna aikasi ilohon,
Aeaeni laske laulamahan!
Ota kaunis kantelesi
Soitto kultainen kuleta,
Kielet soppehen sovita,
Kaeaennae sormet soittamahan,
Jotta kuuluisi kujilla,
Kajahtaisi kankahilla,
Sekaе soitto, jotta laulu,
Jotta ainoinen ilosi-
Kuuluisi kyliae myoeten,
Kajahtaisi kaikin paikoin,
Savossa soria soitto,
Ilo kaunis Karjalassa!

273. En joua laulamahan.

Lauloin ennen, lauloin eilen,
Laulaisin taenaeki paeaenae
Viel' on virttae tieossani,
Saatavillani sanoja;
Virttae toista tuulet toisi,
Meren aaltoset ajaisi,
Linnut liittaеisi sanoja,
Puien latvat lausehia.
Vaan en joua laulamahan
Kesaeisiltae kiirehiltae,
Heliaeltae hein'ajalta,
Kalakuulta kaunihilta;
Lohi kultainen kutevi,
Kala kaunis karkajavi,
Minun lapsen laulellessa,

Paeivaet suotta soitellessa.

274. Soisin paeivaet soitettavan.

Soisin paeivaet soitettavan,
Illat tehtaevaen iloa;
Soitteleisin mieki kurja,
Itseki ilotteleisin,
Vaan ei soita suuni kurjan,
Eikae aeaeneni ilotse.

Miks' ei soita suuni kurjan,
Eikae aeaeneni ilotse?–
Siks' ei soita suuni kurjan,
Siks' ei aeaeneni ilotse,
Kun olen vaimalan valama,
Kurjalan kuvaelema;
En oo laulajan lajia,
Enkae tietaejaen teraestae.

Enkae tuota tunne'kana,
Tieae'kaenae, tunne'kana,
Mistae laulun laitteleisin,
Kusta keksisin runosen–
Akanko vanhan vakkasesta,
Ukon uuen lippahasta.
Laulaisin minae vakoista,
Lippahista liirettaeisin,
Kun oisi vakoissa voita,
Lippahaisissa lihoja.

Saisin laulun lampahista,
Kiinnittaеisin kirvehistae,
Vaan on laihat lampahani,
Tuiki tylsaet kirveheni.

Miks' on laihat lampahani,
Sekae tylsaet kirveheni?–
Siks' on laihat lampahani,
Kun on noiat naapurissa;
Siksi tylsaet kirveheni,
Kun on seppaeni sokia–
Sinnespae sepaet sokiat,
Kunnes viinoa vaehaesen.

Tuo pulli puhasta vettae,
Kuppi kullan karvallista;
Ehkaе suu toen sanoisi,
Eli leuat leikin loeisi,
Hampahat lujan puhuisi,

Kieli keito kelpottaisi.

275. Suu ei laula suuruksitta.

Elae miestae jouten juota,
Laita miestae laulamahan;
Harvoin yhtehen yhyymmae,
Harvoin toinen toisihimme,
Naeillae raukoilla rajoilla,
Poloisilla pohjanmailla.

Tuo sarkka sanansepaelle,
Laita tuoppi laulajalle;
Suu ei laula suuruksitta,
Rinta ei rasvatta rimaja.

Kunpa tuoppini tulisi,
Kannuni karetteleisi,
Lauleleisin, taitteleisin,
Helaejaeisin, heitteleisin;
Kun ei tuoppi tulle'kana,
Pikarini pistaeyne,
Vien on virteni viluhun,
Tatehesen tanhualle,
Josta tunkio tulevi,
Pellon hoeystoe hoemmoettaevi.

276. Kunpa palkka pantaisi.

Lauloa minae lupasin,
Lauloa iloista virttae,
Virttae veisata suloista,
Kaunistaki kaikotella.

Laulaisinki, taitaisinki,
Kun olutta tuota'isi,
Pikarin pieltae'isi,
Sarkoin saatatelta'isi,
Kun tuotais' olutta tuoppi,
Toinen taaria parasta,
Voita, leipeae lisaeksi,
Kanssa tuoresta kaloa;
Tahi kun palkka pantaisi,
Talari taritta'isi,
Talari joka sanalta,
Tolppa toiselta sanalta,
Loutu kielen kaeennynnaeltae,
Kaksi kaikelta peliltae—
Laki laulun lankiavi,
Runon kulkku kuivettuvi,

Rahatonta laulamista,
Kullatonta kukkumista.

277. Siitae sinne tie menevi.

Laulun tieaen, ehk' en laula,
Oksat karsin, tien osotin,
Nuorisolle nousevalle,
Kansalle kasuavalle.
Siitae sinne tie menevi,
Rata uusi urkenevi,
Paremmille laulajille,
Taitavammille runoille,
Nuorisossa nousevassa,
Kansassa kasuavassa.

278. Noita laulan, joita talan.

Minae mies vaehaevaekinen,
Uros heikkohengellinen,
En ole iso iaeltae,
Vahva varren kasvannolta;
Vaan kuitenkin, kaikitenki,
Jos ei muut lihavat laula,
Verevaemmaet vierettele,
Niin mae laulan laiha poika,
Kuiva poika kuikuttelen,
Laulan laihoilta lihoilta,
Kupehilta kuuttomilta,
Taemaen iltasen iloksi,
Taemaen paeivaen paeetteheksi.

Noita laulan, joita taian,
Ennen kuultuja kujerran,
Ennen saatuja sanoja,
Opituita ongelmoita,
Taaton saamia sanoja,
Vanhemman varustamia.
Niit' ennen isoni neuoi,
Oma vanhempi opetti,
Kahen tietae kaeyessaemme,
Kolmin kolkutellessamme.
Ei sanat salahan joua,
Eikae luottehet lovehen,
Mahti ei mene maan rakohon,
Vaikka mahtajat menevaet.

Tuo oli laulaja ikuinen,
Virren porras polvuhinen,
Tuop' on vanha Waeinaemoeinen,

Toinen seppo Ilmarinen,
Kolmas lieto Lemminkäinen,
Seki kaunis Kaukomieli,
Pohjan neiti neljäentäs,
Pohjan neiti, Pohjan akka,
Viies Antero Wipunen,
Se kuues Kaleva vanha.
Viel' oli nuori Joukahainen,
Vieläe muitaki monia,
Joit' ennen isoni lauloi,
Oma vanhempi opetti.

Onko niin elikkäe toisin,
Eli muite jomminkummin?–
Sampo ei puuttunut sanoja,
Eikäe Louhi luottehia;
Sampo vanhani sanoilla,
Lahoi Louhi luottehilla,
Virsiläe Wipunen kuoli,
Leikin lyöeen Lemminkäinen.

279. Lapset taessae laulelevat.

Ei ole taessae ennen ollut,
Eikäe varsin vasta liene,
Laaullista laulajata,
Kunnollista kukkujata;
Ei ole kulttu, eikäe nähty,
Sinae ilmoissa ikaena,
Parempata laulajata,
Tarkempata taitajata.

Lapset taessae laulelavat,
Suukurjat kujertelevat,
Suusta kun sulan kynäestäe,
Päeästäe kun päerehen päeästäe.
Lapset taessae laulelevat,
Suitansa sovittelevat,
Niinkun kahta kannikkoa,
Kolmia kovasimia.
Lapset taessae laulelevat,
Säveltäensäe säeäeteleväet,
Oven suussa, pankon päeäessäe,
Kolmen koukun käääentimelläe.

Ei ole lasten laululoista,
Kurjien kujertamista;
Valehia lasten laulut,
Tyhjiäe tytärten virret.
Itse lähtenen runoille,

Laikahtanen laulamahan,
Aukasen sanaisen arkun,
Virsilippahan viritäen,
Poikkipuolin polvilleni;
Enkäe viitsi viisastella,
Sanon tarkkoja tosia,
Joit' ei laula kaikki lapset,
Ymmaerrae yhet urohot,
Eikäe pojat puolinkana,
Sinae ilmoissa ikaena,
Kuuna kullan valkiana.

Kun aika tosin tulevi,
Paeivae liitolle lipuvi,
Kaeaennaen vaeaerin vaatteheni,
Murrin turkkini muserran,
Laulelen Lapin sanoja,
Wiron virsiae vetelen;
Mie olen uinut umpilammit,
Koirankieliset kokenut,
Viipynyt Lapin livuilla,
Kotapoikien poluilla.

280. Omat on virret oppimani.

Ei ole seppae sen parempi,
Eikäe tarkempi takoja,
Jos syntyi sysikeolla,
Kasvoi hiilikankahalla.

En ole opissa ollut,
Kaeynyt mailla mahtavien,
Samonnut Lapin saloja,
Souellut Wiron vesiae;
Omat on virret oppimani,
Omat saamani sanaset,
Tiepuolista tempomani,
Risukoista riipomani,
Pajukoista poimimani,
Vesoista vetelemaeni,
Kanarvoista katkomani,
Paeaestae heinaen hieromani.
Kun olin piennaen paimenessa,
Lassa karjan kaitsijana,
Metisillae maettaehillae,
Kultaisilla kunnahilla,
Kirjavaisilla kivillae,
Paistavilla paateroilla;
Tuuli toi sata sanoa,
Tuhat ilma tuuvitteli,

Virret aaltona ajeli,
Laulut laeikkyi lainehina.
Ne minae keraelle kaeaerin,
Sykkyraelle syylaettelin,
Panin aitan parven paeaehaen,
Kukkarohon kultaisehen,
Rasiahan rautaisehen,
Vaskisehen vakkasehen.

281. Tuonko virteni vilusta.

Pohjolainen pitkae poika,
Lappalainen lieto poika,
Veti virsiae reellae,
Saanilla sanoja saatti.
Kilahti jalas kivehen,
Saani meiaen salvomehen,
Siitae sain sanoja aeiaen,
Koko kuorman lausehia;
Toisin ne taehaen tupahan,
Kantaisin katoksen alle,
Rautaisen rahin nenaehaen,
Petaejaeisen pienan paeaehaen,
Kunp' on taetyyisi tupoa,
Lainattaisi lattiata.
Kun ei taetyyne tupoa,
Lainattane lattiata,
Puran saanini salolle,
Virret viehkoille jakelen.

”Taetyyvi taetae tupoa,
Lainatahan lattiata,
Tuoa virtesi vilusta,
Saaha laulut pakkasesta.”

Suuri kiitos, kostjumala,
Hyvaen luvan saatuani!
Tokko paeaesen poeyaen paeaehaen,
Kelpoan vaeen kes'elle,
Otetaan oluen luoksi,
Viinan luoksi lasketahan?
Kun en paeaesse poeyaen paeaehaen,
Kelvanne vaeen kes'elle,
Ottane olven luoksi,
Luoksi viinan laskettane,
Orsi juokohon oluen,
Lakehinen lappakohon,
Leppaeisetae lekkerietae,
Tapin tammisen takoa!

”Miks’ et paeaese poeyaen paeaehaen,
Kelpoa vaeen kes’elle,
Oteta oluen luoksi,
Luoksi viinan laskettaisi;
Tuoppi tuoahan olutta,
Kaksi mettae kannetahan,
Voita pannahan varalle,
Voita viisi leiviskaetae,
Voita viisi, kuuta kuusi,
Seitsemaen sianlihoa.”

Suuri kiitos, kostjumala,
Saatua lupasanoman!
Joko nyt ryhtyisin runoille,
Laikahtaisin laulamahan?
Piae pihti valkiata,
Jotta lauloa naekisin;
Lauloa luku tulevi,
Suuni soia tahtelevi.
Lauloa laki lupasi,
Hyvaet herrat heikotella,
Lauloa hyvaetki virret,
Virret kelpo keikutella.
Ruo’ilta rukehislta,
Oluilta otraisilta.

282. Kaksi laulajata.

1.
Laekkaen langot laulamahan,
Heimokset helaejaemaehaen,
Sukuvirttae suoltamahan,
Lajivirttae laulamahan,
Taemaen iltamme iloksi,
Paeivaen kuulun kunniaksi!

2.
En ole runon sukua,
Enkae laulajan lajia,
En ole tietaejaen tekemae,
Enkae lapsi Lappalaisen;
Vaan kuitenkin, kaikitenki,
Jos laehenki laulamahan,
Hyvaen toiseni keralla,
Parempaisen kumpalini.

Laulaisinki, taitaisinki,
Vaan en tunne eellae kaeyae,
Ennen kaeymaetoen e’ellae,
Ennen maan matelematon;

Sinae synnyit yoetae ennen,
Minae paeiveae jaelestae,
Sinae kengaessae kepasit,
Minae virussa vitelin.

Laulaisinki, taitaisinki,
Hyvaen toiseni keralla,
Laulaisin minae kotona,
Vaan en kehtoa kylaessae;
Kylaen naiset nauranevat,
Piiat pilkan pistaenevaet,
Vienevaet Wiron vioiksi,
Savon suuriksi sanoiksi.

1.

Mitae huolit huntupaeistae,
Piaet piiosta lukua;
Josp' on naiset nauranevat,
Piiat pilkan pistaenevaet,
Kyllae kosten naisten naurut,
Soppityrskyt tyttaerien-
Navan all' on naisten nauru,
Helmoissa tytaerten herja.

2.

Laulaisinpa, taitaisinpa,
Kellittaeisin, kehtoisin,
Kun emaennaet voita toisi,
Isaennaet sianlihoa,
Pojat tuoresta kaloa,
Piiat pikkuisen olutta;
Sill' ei suu sulotta soita,
Kulkku kuitta kukkuele,
Kieli keitinpiirasitta,
Mieli mustitta mesittae.
Saisin kuuta kulkulleni,
Mettae kieleni nenaehaen,
Sitte laulanta kaevisi,
Ilonteentae kelpoaisi,
Sanat suussani sulaisi,
Ikenillaeni itaaisi,
Puhe'et putoeleisi,
Kielelleni kerkiaeisi,
Hampahilleni hajoisu,
Leviaeisi leuoilleni,
Niinkun hiilet hinkalossa,
Kekaelehet kiukoassa.

283. Kilvan laulajat.

1.

Kuuntele taetae runoa,
Taehyste leulajata;
Se on kumma kuulijanki,
Ime ilmanki olijan!
Kun mae laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan rauniot rahoiksi,
Kivet pienet penningiksi,
Suuret vuoret voipytyiksi,
Kalliot kananmuniksi.

2.

Kun ma laululle las'eme
Virrentyoelle tyoenteleme,
Lehot laulan leipaemaiksi,
Ahovieret vehnaemaiksi,
Maeet maemmikakkoroiksi,
Pienet vaarat piirasiksi.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan suoloiksi someret,
Meren mullat maltahiksi,
Meren ruovot ruokapuiksi,
Ve'en kaislat kaalimaiksi.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virren tyoelle tyoenteleme,
Laulan mae meret mesiksi,
Meren hiekat hernehiksi,
Meren kivet kiiltaeviksi,
Meren kaislat kaunihiksi.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan tyrskyt tyyntymaehaen,
Meren vaahet vaipumahan;
Tyrskyt laulan tyynysiksi,
Meren vaahet vaippasiksi.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan aallot ahveniksi,
Vaahtipaeaet valaskaloiksi,
Siioiksi meren siveret,

Meren luotoset lohiksi.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan tuopit tuolta maalta,
Kannut mailta kaukaisilta,
Puolehen punaisen poeyaen,
Paeachaen pitkaen pintalauan.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan tuoppihin olutta,
Kaikki kannut mettae taeynnae,
Kupit kukkurakuvulle,
Va'it varpalaitehille.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan ma tytoelle tyynyn,
Isaennaelle ilvesturkin,
Emaennaelle verkaviitan,
Pojalle punaisen liivin.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan lammit lattialle,
Lampihin siniset sotkat,
Kulmat kulta, paeaet hopia,
Kaikki varpahat vas'esta.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Laulan lammit lattialta,
Sorsat soille, telkaet teille,
Joutsenet jokien suille,
Allit aian seipaehille.

2.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle tyoenteleme,
Kivet laikkui lainehilla,
Someret vesillae soutu,
Paaet paukkui kankahilla,
Kalliot kaheksi lenti.

1.

Kun ma laululle las'eme,
Virrentyoelle työenteleme,
Hiietki hikoelevat,
Jumalatki laempiaevaet,
Taemaen lapsen laulaessa,
Kurjan kukkuellessani.
Kut' en kuulle laulajaksi,
Enkae tienne tietäejäksi,
Sen minae siaksi laulan,
Muutan mullan tuhnijaksi.

2.

Mitae sae sanelet raukka,
Kuta untelo utelet!
Jos tahon tasoille panna,
Viitsin verroille veteae,
Tyvin laulan tyhvaen kuusen,
Latvoin laikkapaeaen petaejaen,
Sinun kurja kulkkuhusi,
Herja henkireikaehaesi,
Ettei kulkkusi kumaja,
Henkireikaesi helaetae.
Laulan laulajat parahat
Pahimmiksi laulajoksi,
Kivet suuhun syrjin syöstaen,
Paaet lappehin lapelen,
Parahille laulajille,
Taitavimmille runoille;
Kivikintahat kaetehen,
Kiviharkko hartioille,
Kivilakki paeaelaelle,
Jalkahan kiviset kengaet.

284. Mi meiaet ko'olle saattoi.

Kaikki kannettu naekevi,
Syntynyt sylin pitaevi,
Emontuoma tunnustavi,
Kuoleva koettelevi;
Mi se nyt meiaetki laehetti,
Kuletteli kuulut miehet,
Mi meiaet ko'olle saattoi,
Ku on tuonunna tukulle,
Juomahan yhen pikarin,
Yhen kannun kaatamahan,
Yhet laulut laulamahan,
Sanat kielin kertomahan.

285. Mist' on viina synnytetty.

Mist' on viina synnytetty,
Juoma kaunis kasvatettu,
Jok' on joukossa ilona,
Ravintona rahva'assa;
Joka miehet miellyttaevi,
Ihmiset ilahuttavi,
Saapi naiset naurusuulle,
Miekkoiset hyvälle mielin?

Tuost' on viina synnytetty,
Juoma kaunis kasvatettu,
Okahista nuoren otran,
Ripsistae vihannan viljan.

Juokse viina, jouvu viina,
Rallata rahan-alainen,
Kulkkuhuni kurjan miehen,
Suuhun untelon urohon;
Jott' oisin joukossa iloinen,
Rahva'assa rattohinen,
Aina seuroissa suloinen,
Miesluvussa mieluhinen!

286. Miks' et pysty miehen paeaehaen.

Lauloa minae lupasin,
Humalahan tultuani,
Olvehen osattuani,
Ilopaeaehaen paeaestyani.

Humala Remusen poika,
Miks' et pysty miehen paeaehaen,
Miehen kulmille kahoa,
Miestae raivohon rakenna!
Etkoe muista muinaistasi,
Entistae elaemaetaesi?–
Suun kautta menit maha'an,
Kautta kielen kulkkuhuni,
Tuosta korvihin kohosit,
Sekae otsahan osait,
Paeaesit siitae paeaelakehen,
Nostit kullat kulmilleni,
Hopiaiset helmoilleni,
Vasket varpahaisilleni.

287. Hoi on, hoi on huolta paljo.

Hoi on, hoi on huolta paljo,
Tekemaett' on tyoetae paljo,

Paljo juomatta olutta,
Paljo saamatta rahoa!

Anna luoja, suo Jumala,
Anna rauniot rahaksi,
Kivet pienet penningiksi;
Oluessa tuopin olla,
Maljan maiossa mahia,
Juoani joka oluen,
Joka kannun kallistella!

Vaan en tieae tihmallani,
Tunne tuota tuhmallani,
Taellae inhalla iaellae,
Katovalla kannikalla,
Raha on Kurstin kukkarossa,
Olut Kirstin kellarissa;
Ei ole niinkun muuna paeaenae,
Parempana paeivaenaeni,
Meit' oli miehiae jaloja,
Moni poika ja pohatta,
Me joimma joka kapakan,
Joka kannun kallistimma,
Joka pullon pullistimma,
Lekkerinki leilatimma,
Saimma kuhmut kulmillemme,
Sinimarjat silmillemme.

288. Nyt on kaikki kallistunna.

Kun olin miessae nuorempana,
Hersyin heinaenkarvaisena,
Silloin kelpasi kestin kaeyae,
Kestin kaeyae ja kisata;
Lysti oli syoeae, lysti juoa,
Lysti leikkiae piteae,
Markan maksoi mallaskappa,
Killingin humalanaula.
Nyt ne on kaikki kallistunna,
Elo entinen haevinnae,
Nyt on kukkaro kulunna,
Rahat saaut rauennunna.

289. Laulan taskuni tavoilta.

Kesaen vuotin kekriaeni,
Talven talkkunaaisiani,
Sykysyn olosiani;
Toivoin vuoeksi tulevan,
Se tuli yheksi yoeksi,

Vielae puoleksi sitaei.

En laula talon tavoilta,
Kuku poeyaen kunnialta,
Laulan taskuni tavoilta,
Kukkaroni kunnialta.
Laulan ma lyhyen virren,
Tihiaemmin tilkutamma;
Ryyppeaen vajaisen ryypyn,
Pitemmaeltae piisoavi.

Kunp' ei kukkaro kuluisi,
Rahataskut taas menisi;
Joisin ma joka oluen,
Joka viinan vierettaeisin,
Pitaeisin joka pikarin,
Joka kannun kaateleisin.

290. Sikuna minun seotti.

Tuuvitti emo minua,
Vaapotteli vanhempani,
Tuuvitteli turviksensa,
Varoiksensa vaapotteli.
Hyv' oli minun eleae,
Hyvaen vanhemman varassa;
Oisi mulla onni ollut,
Etu muutenki eleae,
Vaan ma jouvuin juomariksi,
Ratkesin kylaeratiksi,
Sikuna minun seotti,
Savuviina siksi saattoi.

Voi minae poloinen poika,
Voi poika polon-alainen,
Kun ma jouvuin juomariksi,
Ratkesin kylaeratiksi,
Joka pullon puistajaksi,
Joka kannun kaatajaksi,
Joka saerkaen saattajaksi,
Pikarin pitelijaeksi!
Ei pullot kylaeltae puutu,
Juomakannut ei kapene;
Paljo on pulloja kylaessae,
Taeynnae kannuja kapakat,
Sarkkoja satalukusin,
Pinosin pikariloita.

Vaan enmae suruinen liene,
Enkae huolella elaene;

Olkohon susi suruinen,
Metsaen hukka huolellinen-
Vieläekoe viinoa viruisi,
Putelista pulputinta,
Lekkeristae lerkutinta,
Tuoppikana, toinenkana,
Kannukana, kaksikana;
Lauleleisin kaikki paeivaet,
Kaiken yoetae huikkajaisin,

291. Selvaeksi tekeyminen.

Jopa tunsin tullessani,
Tiesin tiepotellessani,
Taemaen koitosen kotihin,
Taemaen talon tanhuille-
Tunsin saavani hyvihin,
Ja jaloihin joutuvani:
Kolm' oli aittoa maeellae:
Ison aitta kultaharja,
Pojan aitta hopiaharja,
Veljenpojan vaskiharja.
Tunsin saavani tupihin,
Joutuvani juominkihin,
Kun tuli oluen tuohku,
Viinan karsu kartanolle.

Hyv' on sain taehaen salihin,
Jouvuin naeihin juominkihin;
Juon mae paeivaen, juon mae kaksi,
Paeaesin kohta kohmelohon,
Selviaen mae siitae jalle.
Niin olen sitte selvae miesi.

292. Oluetta ei ollenkana.

Tanssin ennen, taisin ennen,
Keikuin ennen, kestin ennen;
Tanssisin taenaeki paeaenaen,
Ilotsisin kaiken illan,
Vaan ei jaksa jalka nosta,
Perae penkistae yletae,
Oluetta ei ollenkana,
Viinatta vaeheackaenaen.

Kunp' olutta tuotahisi,
Viinoa ve'ettaehisi,
Ehkae jalka jaksaisiki,
Saisin penkiltae peraeni.

293. Enmae lurjus liene'kaenae.

Elae luule lurjukseksi,
Katso karjan paimeneksi,
Enmae lurjus liene'kaenae,
En katala karjan paimen;
Mie olen opissa ollut,
Seisonut sepon pajassa;
Sepaen pihtiae piellyt,
Sepaen vartta valkotellut,
Syoenyt tynnyrin sysiae,
Nelikoen teraestae niellyt,
Syli syttae hartioilla,
Vaaksa vaahtia otsassa.

Arveli akat minua,
Naiset tuhmat tunnusteli,
Silloiksi likasioilla,
Soilla sotkuportahiksi;
Vaan vielae taetae nykyae,
Kun taemae porras ponnistaksen,
Vanha kanto karmistaksen,
Likasilta likahaksen,
Niin on kumma kuulijanki,
Ime ilmanki olijan.

294. Sanotahan, soimatahan.

Sanotahan, soimatahan,
Syoemaeriksi, juomariksi;
Sanotaan minun poloisen
Syoevaeni kylaen sikoja
Tallukoita tappavani,
Vasikoita vainovani,
Karitsoita kaatavani.
Syoekoehoen susi sikoja,
Tallukoita tappakohon,
Vasikoita vainokohon,
Karitsoita kaatakohon;
Minae leipeae letustan,
Juon olutta oivallista,
Konsa pistaen piirahaita,
Konsa kaalia kaverran.

295. En minae kysy kylaestae.

Jos kylae jotain puhuvi,
Naapuri naputtelevi,
Varahaisin valvomilla,
Aikasin alottamalla;

En minae kysy kylaestae,
Tee tiliae naapurista.
Soisit mun kylaeni naiset,
Soisit naiset naapurini,
Silloiksi likasioille,
Paikoiksi pahoille maille;
Vaan ei luonunna Jumala,
Isaen lasta luomatonta,
Poikoa isaen periltae,
Lasta vanhemman jaeleltae.

296. Laulan ilman lainehilta.

Kuka kuuli laulavan,
Luul' olutta juoneheni,
Taaria tavanneheni,
Humalassa huutavani,
Viinassa viheltaevaeni.

En huuu humalan kautta,
Kautta viinan vierettele,
Huuu mie humalattaki,
Ja vihellaen viinattaki;
Laulan ilman lainehilta,
Vetoselta vierettelen,
Jott' on iltani kuluisi,
Aamuni ali menisi,
Huopeneisi huomeneni.

297. Laulan hoikka huolissani.

Kuuluvi kylae sanovan,
Kylaekunta kuunteleva,
Minun laiha laulavani,
Minun hoikan huutavani,
Laulavan iloista virttae,
Remullista riehkoavan.
Ja moni minun sanovi,
Usia ajattelevi,
Laulavan olven halulla,
Tahi taarin tarpehella.

En laula iloista virttae,
Remullista riehkaele,
Enkae myoes olven himossa,
Enkae taarin tarpehessa;
Laulan hoikka huolissani,
Ikaevissaeni ilotsen,
Murajan murehissani,
Panen pakkopaeivissaeni.

Luotu on lintu lentaemaehaen,
Humalainen huutamahan,
Viinainen viheltaemaen,
Huolellinen laulamahan.

298. Muut ja minae.

Muut istui ilotsemahan,
Painuvat pajahtamahan;
Minae istun itkemaehaen,
Ja painun pahalle mielen.

Ilossahan muut elaevaet,
Leikkissaehaen leikamoivat;
Minae hoikka huolissani,
Palo pakkopaeivissaeni.

Muill' on taessae mustat kengaet,
Saappahat somannaekoeiset;
Minae virsussa vitistaen,
Tuohikengaessae kitistaen.

Muill' on kauhtanat komiat,
Sinertaevaet silkkiviitat;
Mull' on nuttu nukkavieru,
Takki tappurannaekoeinen.

Muill' on pitkaet piipunvarret,
Kopat kopran taeytehiset;
Minae tynkyllae typytaen,
Nahkavarrella naputan.

Muut syoevaet murukaloja,
Ja juovat olutpunaista;
Minae kiiskiae kitustan,
Vesilientae lippielen.

299. Tiirin, liirin, tengan loeysin.

Tiirin, liirin, tengan loeysin,
Loeysin uuen, loeysin vanhan,
Vanhan annoin vaimostani,
Uuella orihin ostin,
Orihilla tamman vaihoin,
Tammalla talon asetin.

Kynnin kymmenen vakoja,
Kylvin kymmenen jyveae,
Sain siitae sata kekoa,

Tuhat riihtae tungettelin.

Pu'in riihen ripsuttelin,
Sain otria ololta,
Otrista oluen keitin;
Join ma jouluna olutta,
Sillae lauloin laskiaisna,
Viel' oli paeaessae paeaesiaeisnae.

Panin tamman valjahisin,
Ajoin kyytillae kylaessae;
Reki hiettona helisi,
Kapla koivuinen kalisi.

Tuli siitae paeivae toinen,
Paeivae toinen ja pahempi:
Tuli hiiri, joi oluen,
Tuli tauti, vaimon tappoi,
Tuli susi, soei hevosen,
Tuli poltti kartanoni;
Jaetti minun yksinaeni,
Niinkun poltetun petaejaen,
Tahi kun kuivan kuusen oksan,
Tahi karsitun katajan.

300. Sepae vasta kullan kulta.

Isae kulta, aeiti kulta,
Mies kulta, heponen kulta—
Korpin kulta kumpanenki.

Olut kulta, otra kulta,
Liha kulta, leipae kulta,
Ei ne vielae kullan kullat.

Se oli vasta kullan kulta,
Jok' oli kulta kumpalini,
Armas vaippani alainen,
Riski rintataarissani.

Vaan nyt kuoli kumpalini,
Vaipui vaippani alainen,
Riutui rintataarissani.
Sill' en nyt eneae tieae,
Miten olla, kuin eleae,
Miten olla mielevaenae,
Kuinka kuuluna asua;
Jos laehen Lapin lauille,
Kotapoikien poluille,
Eli vierraehaen Wirohon,

Haeilaehaen Haemehen maalle.

Jo vainen iaellae taellae,
Jo minusta mies menevi,
Kullan keittaejae kuluvi,
Rahan saaja raukenevi.

301. Hepo huono, akka tiine.

Vielae koe veljekset elae vaet,
Veikot verkkoa kutovat,
Kaepyjaensae kae aentelevaet,
Kalpimia katselevat!

Hoi on armas vaariseni!
Anna armas vaariseni,
Anna viinoa velaksi,
Viinoa pikarin verta,
Tae haen suurehen suruhun,
Apioihin mielaloihin!

”Mikae suurena suruna,
Apioina mielaloina?”

”Sepae suurena suruna,
Apioina mielaloina:
Hepo huono, akka tiine,
Itse mies vaehaevaekinen.”

302. Jo nousen nokinen poika.

Kauan malkio makasin,
Viikon utra uinaelin,
Nokisilla nuotioilla,
Hiilisillae hiertimillae.
Jo nousen nokinen poika,
Nousen pois nokisioilta,
Syli syttae hartioilla,
Vaaksa varrella nokea;
Vaan en tuota tunne'kana,
Enkae arvoa esinnae,
Tien kunka otan etehen,
Juonen kunka juostakseni:
Oisko seppae seinäen alla,
Takoja tuvan takana,
Antaisin pajalle palkan,
Hinnan hiilihuonehelle,
Taottaen uuen miekan,
Teraen pitkaen, paeaen lyhyen,
Laehteaekseni sotahan,

Kera tauin tappelohon,
Kun ei surma suorin tehnyt,
Tauti oikein osannut.

303. Luulin lumpehen pitaevaen.

Voi minae poloinen poika,
Voi poika polonalainen!
Luulin lumpehen pitaevaen,
Meren kaislan kannattavan;
Ei lumme pitaenytkaena,
Meren kaisla ei kannattanna.

Loime raukka lumpehelle,
Lumme lumpsahti merehen;
Minae kaislalle kavahin,
Kaisla katkesi jaelestae.

Jo nyt kohta koitoisella,
Kohta koitopaeivaieisella,
Yks' on tiehyt tietyssaeni,
Yksi matka mielessaeni:
Menna pohjahan poloisen,
Alle aaltojen osata,
Alle selvien vesien,
Paeaele mustien murien,
Sisareksi siikasille,
Veikoksi ve'en kaloille.

304. Laehin Pietarin pihaille.

En tieae poloinen poika,
Poloisiksi paeivikseni,
Mitaepae minaeki mietin;
Kuta kurja toivottelin,
Kun laeksin kotoa koito,
Raukka rannoilta omilta,
Naeille Pietarin pihaille,
Ulitsoille uuen linnan;
Naisparan pahoille heitin,
Oman vaimon ostopaksi,
Heitin lapset itkemaehaen,
Pienoset pisartamahan.

Linnun lentaevaen naekevaet,
Kokkolinnun liitelevaen,
Naeiltae tuulilta tulevan,
Naeiltae ilmoin ennaettaevaen,
Niin kyselevaet kokolta:
”Oi sie kulta kokkoseni!

Etkoe tietäisi sanoa,
Mitenkäe iso eläevi,
Siellae Pietarin pihoilla,
Ulitsailla uuen linnan?”

Ei kokko mitäenae tieae,
Ei se tunne tuhma lintu;
Kokko tiesi kuolleheksi,
Lintu liioin maanneheksi,
Ikaevihin kuolleheksi,
Itkuihin kaonneheksi.

305. Joko minua noiat noitui.

Ohoh milmani poloista,
Poloisella pohjanmaalla!
Joko minua noiat noitui,
Noiat noitui, naeit naekijaet,
Koki kolme Lappalaista,
Kolmella kotaporolla,
Kehuit keittovalkiolla,
Tuikutit tulisioilla,
Taellae tiellae kuolevaksi,
Matkalla masenevaksi,
Nuorena nukahtavaksi,
Verevaenae vierevaeksi,
Aivan apposen alasti,
Ilman vyoettae, vaattehitta!
Enkäe tuota tuhma tunne,
Aekkioutonen aelyae,
Kussa kuoleman pitaevi,
Kussa kerran kellistellae;
Josp’ on kuolen korven paeaehaen,
Kaaun kankahan nenaehaen,
Kuolen korppien kotihin,
Variksien vainiolle.

Kunpa kuolisin kotihin,
Rikoilleni riukeneisin,
Vaimot paeaetaeni pesisi,
Lakanoihin laitteleisi,
Sitte kerran kellot soisi,
Kirkon vasket vankahuisi;
Suku ei suuresti surisi,
Heimokunta hellehtisi.

Vaan kun kuolen korven paeaehaen,
Kaaun kankahan nenaehaen,
Saavat korpit kohtaloa,
Varikset varia verta,

Minun raukan raaostani,
Kurjan kuolemaisistani,
Luuni luovat rauniolle,
Kantavat kivikarille;
Siinae siskot katselevat,
Veikot vierahat sanovat:

Korppipa tuolle koulun kantoi,
Harakkaiset hauan kaivoi.

306. Kuolema kovinta tyoetae.

Kurell' on kumia kulkku,
Kajavalla pitkae kaula;
Saisinko kurelta kulkun,
Kajavalta pitkaen kaulan,
Ruvetessani runoille,
Saahessa sanelemahan.
Laulanta runolla tyoetae,
Kukunta kesaekaeellae,
Painanta Sinettaerillae,
Kuonta Kankahattarilla.
Nainta nuorella iaellae,
Kuolema ikaelopulla.
Kuolema kovinta tyoetae,
Majanmuutto surkeinta;
Suru on juoa surman viina,
Katkera manalan kannu,
Katkera kahesti naia,
Kolmasti kosissa kaeyae-
Kalkinen kahesti naipi,
Kolmasti kovaosainen.

307. Kun kolotin koivun latvan.

Nuoret miehet naimattomat,
Vielae viinan juomattomat,
Ja kosissa kaeymaettoemaet!
Elkaete sinae ikaena
Nouatelko naisen mieltae,
Naisen mieltae, kiurun kieltae,
Niinkun mie poloinen poika,
Nouattelin naisen mieltae-
Lihat ostin, leivaet ostin,
Kalat laitoin kaikenlaiset,
Ostin viljat Wiipurista,
Suolat Saksan kaupungista.

En sillae hyveae saanut,
En hyveae puolinkana,

Ulos potki uutimesta,
Saeeret saengystae saeraehti.
Kun kolotin koivun latvan,
Jo likisti linnuksehen;
Kun kaersin katajan latvan,
Jo kumarsi kullaksehen;
Kun vielae panin pajuilla,
Jo kapusi kaunoksehen.

308. Kolm' on miehellaeh pahoo.

Koim' on miehellaeh pahoo,
Kolme miehen kuolemata:
Yks' on vuotava venonen,
Toinen heittioeh heponen,
Kolmansi aekaeinen akka.

Kyllae mies pahasta paeaesi
Wenehestae vuotavasta,
Ilman armotta Jumalan,
Turvatta totisen luojan:
Wenehen tulessa poltti.

Vielae mies pahasta paeaesi
Heposesta heittioestae,
Ilman armotta Jumalan,
Turvatta totisen luojan:
Heposen susille syoetti.

Mutta kaitse kaunis Herra,
Varjele vakainen luoja,
Akasta aekisevaestae,
Vaimosta pahatavasta!
Ei paeaese pahasta siitae
Ilman armotta Jumalan,
Turvatta totisen luojan;
Ei taia tulehen luoa,
Saata ei syoetteae susille,
Kun ei surma suurin tehne,
Tappane Jumalan tauti.

309. Emon torat.

Ei ennen emo torunna,
Kantajani kalkuttanna,
Vaikka maion maahan kaasin,
Lehmaet metsaehaen levitin.

Ei ennen emo torunna,
Kantajani kalkuttanna,

Kun saerin pari patoa,
Poltin paitani pahaksi.

Ei ennen emo torunna,
Kantajani kalkuttanna,
Kun tein kieron kehraevarren,
Vaeaeraen vaerttinaen rapasin.

Ei vieläe emo torusi,
Kantajani kalkuttaisi,
Jos ma viikomman viruisin,
Kauan tyoettae kalkehtisin.

Ei vieläe emo toruusi,
Kantajani kalkuttaisi,
Jos joisin hevosen varsan,
Kellokaulan kenkkeaeisin.

Vaan tuosta emo toruvi,
Kantajani kalkuttavi,
Toin tuhman tulen puhujan,
Pahan paian ompelijan.

Pahan paian ompelevi,
Paeaele paeaermehet tekevi;
Kehnon rihman ketreaevi,
Paeiksi pellavat panevi.

310. Taeytyi runpuhun ruveta.

Viikon viivysin Wiipurissa,
Kauan suolakaupungissa;
Kun tulin omille maille,
Jo oli vietynae omani,
Naituna parahat piiat,
Valittuna valkeimmat,
Kirkkahimmat kihlattuna,
Soreimmat suorittuna,
Minulle herjat heitettynae,
Aivan kehnot annettuna,
Kierosilmaet kenkaettynae,
Vihaisimmat viskattuna.

Mitaes mun poloisen poian—
Taeytyi runpuhun ruveta,
Kaesin kaeyae taetehille;
Saaha suolta suopetaejae,
Leppaepoekkeloe lehosta,
Tervaskanto kankahalta,
Kun en tammea tavannut,

Osannut omenapuuta.

311. Nain vihaisen, toin toraisen.

Voi minae poloinen poika,
Voi poika polonalainen,
Kun ma nain vihaisen vaimon,
Nain vihaisen, toin toraisen,
Valitsin veraejaen voerstin,
Aisan taitelman tapasin,
Saunan lautojen lamojan,
Penkin paeihen piehtaroijan;
Vihoissahan tyoen tekevi,
Ahmissaehaen aeiaen syoeppi.

Noin kuulin emon sanovan,
Vaimon vanhan lausuvaksi:
”Miniae on minulle tuotu,
Koan kokka, saunan salpa,
Syltysukka, kalttokenkae,
Penkin pestyn hierelijae,
Lattian ripottelija,
Tuvan uuen turmelija;
Toi toran perheseni,
Surun saattoi leipaehaeni.”

”Parempi olisi ollut,
Parempi ori polosen,
Tuoa Tuonetar tupahan,
Manatar taehaen majahan,
Kun tuoa toruja vaimo,
Saaha riski riitelijae.”

”Ei ollut orihin syytae,
Ei vikoa liinaharjan;
Sen ori kotihin tuopi,
Liinaharja liuvuttavi,
Mi on pannahan pajuille,
Liitetaehaen liistehille.”

312. Ei ole puuru ruunan syytae.

Voi mun puuru ruunaistani,
Kun ve’it vihaisen vaimon,
Toit tuhman tulen puhujan!
Mahoit silloin ruuna rukka,
Tahi vielae tamma parka,
Tuoa puita puiroasta,
Havuja havumetsaestae,
Vettae rannalta veteae,

Kun sa toit torujan vaimon,
Toit torujan, sait sanojan,
Ve'it riskin riitelijaen,
Ja varskin valehtelijan.–
Ei ole puuru ruunan syytae,
Ei vikoa tamma raiskan;
Sen ruuna kotihin tuopi,
Taluttavi tamma raiska,
Mi rekehen reuotahan
Korjahan kohotetahan.

313. Syrjin soei, selin makasi.

Ka'pas muien morsioita,
Kun on suuret ja soriat;
Minun on pieni pikkurainen,
Lakoharja hakkurainen.
Tuo tapana naisellani.
Omallani vaimollani:
Syrjin soei, selin makasi,
Selin kaikki tyoet tekevi.
Kun tuli ulkoa tupahan,
Tuhmasti tuli tupahan,
Muotoansa mullistellen,
Silmiaensae vaeaennitellen,
Kopra hapsia harasi,
Kaesi tuiski tukkiani.

Jos ma vasta vaimon saisin,
Saisin vaimon, ja paremman,
Kaesissaeni kanteleisin,
Sylissaeni syoetteleisin,
Vieressaeni istuttaisin,
Suuta suinki suikkajaisin.

314. Hauki syoepi sammakonki.

Oisi aikoa iaessae
Valitenki vaimo naia,
Tuten neiti tunnustella;
Mielellaensae mies tekevi,
Tahallansa naisen naipi,
Tuopi luoksensa torujan,
Rinnallensa riitelijaen,
Tasallensa tappelijan.

Hauki syoepi sammakonki,
Selaen suuren uituansa;
Mies naipi pahanki naisen,
Viikon ilman oltuansa.

315. Vanha sai valitun piian.

Voi minua mieskulua,
Kun en nainut naiskuluista,
Nainut nuorella iaellae,
Ottanut elon ajalla,
Ennen elon puuttumista,
Vaekeni vaehenemistae!–
Kaikkiahan mies katuvi,
Vaan ei nuorra naimistansa,
Lassa lapsen saamistansa,
Pienenae perehtimistae.

Nain ma vasta vanhoillani,
Otin onneni lopulla;
Vanha sai valitun piian,
Ilkiaen ikae kulunut.

316. Kun oisi vaimo vaihtamoina.

Minull' on nainen miekkoisella,
Toinen Vaaran Tuomahalla,
Kolmas Korpelan Matilla,
Neljaes vielae neityenae.
Kun oisi vaimo vaihtamoina,
Mustakulma muuttamoina,
Mie oisin miessae ensimmaeissae,
Vaimoloita vaihtamassa,
Mustapaeitae muuttamassa;
Parin haerkiae panisin,
Hiirenkarvaisen hevosen,
Vaimoloita vaihtaessa,
Mustapaeitae muuttaessa.

Eikae kuole kuppelohaentae,
Kaaui vanha kampelmanni;
Saisin vasta naisen naia,
Vaimon valkian valita,
Ukon uuen tyttaeristae,
Akan nuoren neitosista.

317. Tulin turkka naineheksi.

Pahoin on tehnyt linnan pappi,
Maan pappi sitae pahemmin,
Kun vihki Wirottarihin,
Tunki Turmiottarihin.

Kun olin ennen nuorra miessae,

Miessae nuorra, naimatonna,
Vielae viinan juomatonna,
Ja kosissa kaeymaetoenna;
Aian kolkat voita lypsi,
Kivoset muni munia,
Piti piikaset hyvaena,
Vaimot paeaeni valkiana.
Tulin narri naineheksi,
Konna kaeyneeksi kosissa,
Kaelkae kaettae lyoneheksi,
Kaltto kaupan tehneheksi,
En tullut elaeneheksi;
Nurin katsoi nurkkamuorit,
Vaeaerin vaeaertimorsiamet,
Ei oikein omat emaennaet.

318. Sivu kaeyvaet, kanta vaelkkyi.

Olin poika ollessani,
Paimenessa kaeyessaeni,
Osasin oluen juoa,
Tanssin kaeyae ja kisata,
Laskent ei piiat pilkan alle,
Eikae naiset naurun alle,
Moni katsoi muotohoni,
Varteheni valkotteli.
Nyt olen vanhannut varahin,
Tullut muita tuhmemmaks;
Sill' ei katso neiet nuoret,
Neiet nuoret ja soriat—
Sivu kaev'vaet, kanta vaelkkyi,
Sivu astuit, maat aleni,
Selin seisoi, seinat paistoi,
Selin istui, maat ilotsi.

319. Tulin vanhaksi varahin.

Olin mieki miessae ennen
Mieslukuja tehtaessae,
Miehiae miteltaessae,
Arvaeltaissa uroja;
Kiskoin ma kivistae tuohta,
Vestin jaeaestae tervaksia,
Pakanoilta kirkon poltin,
Kiiskiltae kivisen linnan.
Miekkani kaessae kaeaentyi,
Kun kevyisin haavan lehti,
Eli leppaeinen palikka;
Sylin syoeksin keihaesvartta
Peltohon alaperaehaen,

Maahan maettaehaettoemaehaen;
Piti piikaset hyvaenaen,
Vaimot paeaeni valkiana.

Nyt on kaikki toisin tullut,
Aika kehnompi kerinnyt,
Kun tulin vanhaksi varahin,
Epakoksi ennen muita.
Aamut nousin aikasehen,
Illat istuin myoehaesehen,
Vaeaennin paeivaet vaein nojassa,
En pitaenyt ehtonetta,
Sepae vei vaekeni multa,
Varren vaivutti varahin,
Saatti naisten naurun alle,
Soppityrskyksi tytaerten;
Niin nyt naiset naurun lyoevaet,
Piiat pilkkana pitaevaet.

320. Ajoin konstisti kotihin.

Olin orjana Wirossa,
Paimenna pahalla maalla,
Tuollai lepytin lemmot,
Pehmitin pakanan mielen,
Tuomahan tupahan viinat,
Joka aamu antamahan.

Mitaepae palkaksi minulle
Vuoen orjana ololta?
Oinas minulle annettihin,
Tuonki pukkihin vajehin.
Tuo pukki pahan-tapainen,
Ei piaetae pienet aiat;
Otin hengen heinaenpaeaeliae,
Kulkun ruoholla kuristin.
Sain verta venehen taeyen,
Kuuta kuusi kauhallista,
Neki kaupitsin Wirohon,
Sain rahoja viisi, kuusi.
Niillae mae orihin ostin,
Kultakukka lautasilla,
Laehet laenkien siassa;
Siitae noiat vettae nouti,
Siitae joiivat juomaritki,
Sekae lappoi Lappalaiset.

Panin oron oikomahan,
Harjan liina liukomahan
Ajoin konstisti kotihin,

Isosti ison pihaille,
Rikki riie' en rekeni,
Aisat poikki portahasen.
Alkoi aeiti arvaella,
Isoseni surkotella:
"Kun tulit kummasti kotihin,
Pahasti ison pihalle—
Suottapa rikoit rekesi,
Tahallasi aisan taitoit."

321. Pah' oli Wirossa orjan.

Olin orjana Wirossa,
Palvelin pakanan maalla;
Sain orihin orjuuella,
Pitkaejouhen juoksennalla,
Harjan liina liikkumalla,
Villovarsan valvomalla.

Mieleni teki kotia,
Tulla maille tuttaville,
Kuss' olin ennenki eläenyt,
Aina muinenki asunut.

Kysyin passia papilta:
"Annas passi pappiseni;
Paeasisin omille maille,
Noille maille muinoisille,
Kuss' olen ennenki eläenyt,
Aina muinenki asunut!"

Pappi paljoa kysyvi,
Kirkkoherra kiinnittäevi,
Mie vielä enemmän annoin,
Annoin ainoan orihin;
Sen sai pappi assistansa,
Kirjastansa kirkkoherra.

Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun vielä kotihin saatit,
Paeastit viimenki Wirosta!
Pah' oli Wirossa olla:
Leip' ei parkista parannut,
Juominen jokivesistä,
Vaate vaipan kirjavasta;
Yoet seisoin sepaen pajassa,

Paeivaet pitkaet piinan alla,
Pyhaet paeivaet pyssy kaeassae,

Aret atrasarvikossa.

322. Pakolaisen matka.

Oluest' on juoen kelpo
Syoeen herkkuruokasista,
Unesta makoamalla,
Pakenemalla pahasta.
Niin minaei mies mokoma
Paeten pahasta paeaesin;
Orjana olin Wirossa,
Palkalla pakanan maalla,
Surma kasvoi suun e'essae,
Paha paeivae parran paeaellae,
Yks' oli paeivae miehen paeaetae,
Tunti tukkoa urohon.

Laeksin paeaetaeni pakohon,
Kaulanvartta varjelohon,
Kulin maita kuuttomia,
Paeivaettoemiae periae;
Enkae tiennyt tietae kaeyae,
Outo matkata osannut,
Tievieret tipoja taeynnae,
Norot nokkelonieniae,
Arot aisan taittumia,
Korvet kuusen kaatumia.

Kun paeivyt ylentelihen,
Joka kaislanan kahahti,
Joka korttehut kahahti,
Minun vatsani varahti;
Kun kuuhut ylentelihen,
Silloin matka mairisampi,
Silloin kulku kukkarampi,
Astuntani armahampi.

323. Varjele Jumala soasta.

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Kavioista vainovarsain,
Sorkista sotahevosten!

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Rauan valkian varasta,
Teraen tuiman tutkamesta,
Tykin suuren suun e'estae,
Rautakirnujen kiasta!

Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Suurilta sotakeoilta,
Uron tappotanterilta,
Jossa lyiy miestäe lyoepi,
Tinapalli paiskoavi;
Jossa paeae pahoin menevi,
Sekae kaula katkiavi,
Hivus hieno lankiavi,
Tukka turhi'in tulevi!

324. On nyt miestäe miekan alla.

Sykysyllae seikka syntyi,
Talven tullen tyoe tapahtui,
Kesaellae etehen kierti,
Vasten meitae vaivaisia,
Kohti koitopaeivaeisiae;
Saivat miehet miekan alle,
Teraen kirkkahan kisahen,
Rauan valkian varahan.
Saivat miehet miekan teille,
Sulhoset sotakeoille,
Varsat vainovaljahisin,
Surman suitsihin hevuset.

Voi sinaeki ruuna rukka,
Kasvinvarsani valittu,
Siksikoe sinaeki syimyit,
Taehaen ilmahan ylenit,
Sotiteillae sortumahan,
Vainoteillae vaipumahan!
Siksikoe suin sinua,
Siksi syoetin ja apatin,
Surman suurille ajoille,
Manan matkan juoksemille!

On nyt meitae miekan alla,
Poikia sotapoluilla;
Yoet porumma pakkasessa,
Luskomma lumen seassa,
Paeivaet paeaetaemmae kululla,
Eli koiran kunnialla,
Isaennaet ikisiassa,
Miehet melkiarvosessa.
Vaan emme pojat poloiset,
Emme itke itsiaemme,
Emmekae vaivoja valita,
Jos immet hyvin elaeisi,

Paeet on kassa kalkettaisi,
Impyiet ilolla mielin,
Mesimielin morsiamet,
Naiset kaikki naurusuulla,
Lesket leikkiae pitaeen,
Muoriset murehtimatta.

325. Koti luuli kuolleheksi.

Eipae naura kaikki naiset,
Kaikki muoriset muhaja,
Poloisia poikiansa;
Koti luuli kuolleheksi,
Kartano kaonneheksi,
Kylae kyllin maanneheksi.

Itkevi iso minua,
Emoni sitaei enemmin,
Vettae veioni sulavi,
Lainetta emoni lapsi.
Itki vanhat, itki nuoret,
Itki kerran kesk'ikaeiset,
Vanhat vaimot poikiansa,
Naiset nuoret miehiaensae,
Sulhojansa Suomen neiet,
Tytoet kainut kauppojansa.

Noin se saajani sanovi,
Valittavi vanhempani:
”Tuoll’ on poikani poloinen,
Tuolla laitton lapsueni,
Tuonen toukojen panossa,
Kalman maien karhinnassa.
Saapi nyt minun poloisen,
Minun laitton lapseltani,
Saapi pyyt pyhaen piteae,
Saapi lintuset lihota,
Oravaiset jouten juosta,
Jouten kaerppaeset kaevellae.”

Vaan elae isoni itke,
Elae’kae emo valita,
Viere vettae veion silmae,
Sisaren sinae ikaena;
Vielae paeaestaen paeaeramuni,
Heikon henkeni pelastan,
Suurilta sotakeoilta,
Miesten tappotanterilta,
Sorkista sotihevosten,
Varpahista vainovarsan,

Tykin suuren suun e'estae,
Rautakirnujen kiasta.

Sentaehen minae poloinen,
Sentaehen poloinen poika,
Teraeksestae kengaet tietin,
Varret vaskesta valatin,
Jotta seison nlinkun seinæ,
Asun niinkun pystyaita;
Sentaehen minun poloisen,
Sentaehen poloisen poian,
Rinta rautahan rakettu,
Teraeksehen tienæltu,
Jott' ei lyiy miestæ loeisi,
Rautapalli paiskoaisi,
Jott' ei nuoli nouattaisi,
Terae tuima turmeleisi.

326. Yks' on pæivæe miehen pææetae.

Jo minae johonki jouvuin,
Ruunun rautoihin rumihin,
Sorkkihin sotihevosten,
Miesten vaino varpahisin.
Jo nyt miehella minulla,
Kohta koitopæivæeisella,
Yks' on tunti tukkoani,
Pæivæe pææetaeni poloisen.

Millæ pææestaen pææeramuni
Ruunun rauoista rumista,
Sorkista sotihevosten,
Miesten vaino varpahista?
Tuolla pææestaen pææeramuni,
Heikon henkeni vapahan,
Kun ma luome luojahani,
Heitaeme Jumalahani.
Varjele vakainen luoja,
Kaitse kaunoinen Jumala,
Varjele vahingon teiltæ,
Kaitse kaikista pahoista,
Ettei pææe pahoin menisi,

Eli kaula katkiaisii,
Hivus hieno lankiaisii,
Tukka turhi'in tulisi!

327. Tuo kerta rajalle rauha.

Oi Ukko ylinen herra,

Taivahallinen Jumala,
Tuo kerta rajalle rauha,
Suomehen sula sovinto,
Rauha raukoille rajoille,
Sana kaunis Karjalahan!

Kun toisit rajalle rauhan,
Suomehen hyvaen sovinnon,
Viel' ois miestae mielehistae,
Sulhoa sulosanaista,
Kyntaejaeksi, kylvaejaeksi,
Siemenen sirottajaksi;
Itku ei kuuluisi kujilla,
Valitus vajojen paeissae,
Lehot ei nurmelle leveisi,
Pellolle petjaen taimet.

328. Kiitos rauhasta.

Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun annoit rajalle rauhan,
Suomehen hyvaen sovinnon;
Raja jo rauhassa elaevi,
Suomi kaikki suosiossa!

Ole kiitetty Jumala,
Ylistetty luoja yksin,
Kun paeaestit omille maille,
Poes mailta vierahilta;
Paeaestit siitae paelkaehaestae,
Siitae keinosta keritit!

Kauan me pojat poloiset
Alla miekan melskasimma;
Joka mies, joka hevonen,
Tulen tuskoa piteli,
Panun vaivoa vaelti.
Jalot juomat kaivettihin,
Puhki vaaroista puhettiin,
Sillat suuret siivottihin
Poikitse joka joesta,
Miehet ankarat ajeli.
Hevoset hikoi veessae,
Varsat vaahessa samosi,
Vesi tippui vempelleestae,
Rasva rahkehen nenaestae,
Postia kulettaessa,
Lerpottia lennaettaeissae.
Laihtui tammattamat lautaselta,

Vertyi vempelen kohasta,
Vetaeessae vaikiata,
Raskahia raataessa.

Yoen tullen, pimeten paeivaen,
Aletessa aurinkoisen,
Piti matkoilla majata
Tervatynnyrin tykoenae,
Tahi luskata lumessa,
Pauhaella pakkasessa.
Vaaroilla valantehillae,
Korkehilla kompakoilla,
Tomueli tervastorvet,
Olkikoppolit kohosi,
Josta vaaria varoimma,
Viholaista vartioimma.

Tuota toivoimma poloiset,
Tuot' aina ajattelimma,
Kun kohoisi koiliskoinen,
Huomenvarjo valkeneisi,
Ehkae toisi toinen paeivae
Rauhan rakkahan sanoman;
Yoen mennen, valeten paeivaen,
Yletessae aurinkoisen,
Yks' oli entinen e'essae,
Vaiva vanha vieressaemme.

Suven tullen, suon sulaten,
Laetaekoeien laemmitessae,
Muut vuotti hyveae vuotta,
Katsoi kaunista keseae,
Meili' oli vilu vilulta,
Naelkae toiselta naelaeltae,
Tunturia tullessamme,
Vaaroja vaeltaessa;
Markan maksoi leivaen kanta,
Muru mullisen vasikan,
Kaakku kaksivuotehisen,
Sa'an pyy, tuhannen tetri.

329. Ota metsae miehiksesi.

Satoi ukko uutta lunta,
Herra hienoista vitiae,
Sykysyisen uuhen verran,
Verran talvisen jaeniksen;
Laehen miehistae metsaelle,
Urohista ulkotoeille,
Ukon uuelle lumelle,

Palvoisen panemaviille,
Jaeniksen jaelettoemaele,
Hiiren hiihtamattomalle.
Ota metsae miehiksesi,
Urohiksesi Tapio,
Korpi kolkkipoiaksesi,
Kumpu kumpalivaraksi;
Ota miestae oppimahan,
Taivon kaarta katsomahan
Otavaista oppimahan,
Taehtiae taehystaemaehaen!

Kun kuulet minun tulevan,
Miehen aimo astuvaksi,
Laehe tietae neuomahan,

Rastia rakentamahan,
Tienvieriae viittomahan,
Siltoja siventaemaehaen;
Vestae pilkat pitkin maita,
Rastit vaaroihin rapaja,
Jotta tunnen tuhma kaeyae,
Aekki outo tien osoan!

Hiihata hiasta miestae,
Takin helmasta taluta,
Lykkeae lilyn laevestae,
Saata sauan suoverosta
Saata sille saarekselle,
Sille kummulle kuleta,
Josta saalis saataisi,
Eraen toimi tuota'isi,
Osin paeitae pantai'si,
Jakoja jaettai'si;
Kuss' on kuuset kultavoeissae,
Hopiassa hongan oksat,
Koivut kaikki koltuskoissa,
Haavat haljakkaveroissa!

330. Mieli mennae metsolahan.

Mieleni minun tekevi,
Aivoni ajattelevi,
Mieli mennae metsolahan,
Metsaen tyttoejen tykoehoen,
Salon piikojen pihaille,
Havulinnan liepehille,
Juomahan salon simoa,
Metsaen mettae maistamahan,
Heitaen poies heinaekengaet,

Kaskivirsuni karistan,
Panen talvitallukseni,
Sykysyiset syylinkini.
Sitte raatoni rakennan,
Varustelen vartaloni,
Hamehella harmajalla,
Nukkavierulla nutulla,
Sukset voian voitimella,
Liukomet sianlihalla,
Hiihan tuosta hiljallehen,
Veteleme verkallehen,
Hiljallehen huono kaeypi,
Sanan voimaton pitaevi.
Hiihan kohti korven rannan,
Salon siritaevaen sisalle,
Yoellae auringottomalla,
Ehtyoenaen ensimmaeissae;
Oksat otsani sukivi,
Havut paeaeni harjoavi,
Mieliksi metsaen tytaerten,
Salon impien iloksi.

331. Mielly metsae miehi'ini.

Lepy lehto, kostu korpi,
Taivu ainoinen Tapio;
Lepy metsae miehilleme,
Kostu korpi koirilleme!
Metsae haiskosi me'elle,
Simalle salo sininen,
Suovieret sulalle voille,
Ahovieret viertehelle!
Soita metsae kanteletta,
Kukuta salo kaekeae,
Jotta kulta kuuntelisi,
Hopia tilin tekisi,
Alla kuusen kukkalatvan,
Alla kaunoisen katajan!

Mielly metsae miehi'ini,
Kostu korpi koirihini;
Meill' on miehet lapsimiehet,
Meillae koirat pentukoirat,
Ampujat alakaetiset,
Paeretjouset, puuvasamat,
Ei ne kauas kannattane,
Ampuvaerkit ei yletae.

332. Rakenteleminen.

Millae raatoni rakennan
Metsolahan mennessaeni?
Raaon raualla rakennan,
Teraeksillae telkittelen;
Rautapaitoihin paneme,
Teraesvoeihin tietteleme.

Sitte pyyhin pyssyaeni
Mustan kaeaermehen mujulla,
Jouvuttelen jousiani,
Kehottelen keihaestaeni,
Suksiani suin puhelen:
Suksi on jalkoa sukua,
Keihaes kirvestae lajia,
Jousi kaettae joukkioa;
Jalo on suksi suunnallinen,
Siivo paeaellinen sivakka,
Jalo jousi janhuksinen,
Kylkehin keihaesvarsi.

333. Metsaen kuninkaalle.

Metsaen ukko halliparta,
Metsaen kultainen kuningas,
Ava nyt aittasi avara,
Luinen lukko lonkahuta!
Laske juoni juoksemahan,
Virka vippelehtaemaehaen,
Kullaista kujoa myoeten,
Hopiaista tietae myoeten,
Jost' on sillat silkin pantu,
Sillat silkin, suot sametin,
Veralla vetelaet paikat,
Pahat paikat palttinalla!

Ukko kultainen kuningas,
Hopiainen hallitsija,
Anna mulle ainojasi,
Kanna mulle kaunojasi,
Kullassa kulisevia,
Hopiassa helkkaeviae!
Aja vilja vieremille,
Aukeimmille ahoille,
Minun metsipaeivinaeni,
Eraen etsiaikoinani!

334. Mielikki ja Kuurikki.

Mielikki metsaen emaehtae,
Metsaen muori muoto kaunis,

Lyoete lykkyvaattehisin,
Antipaitoihin panete,
Sormet kullan sormuksihin,
Kaeet kullan kaeaerehisin,
Paeae kullan vipalehisin,
Tukat kullan suortuvihin,
Korvat kullan koltuskoihin,
Kaula helmihin hyvihin!

Usein hyvaen emaennaen,
Mielikin ehon emaennaen,
Sormet kullan sormuksissa,
Kaeet kullan kaeaerehissae,
Paeae kullan vipalehissa,
Tukat kullan suortuvissa,
Korvat kullan koltuskoissa,
Kaula helmissae hyvissae;
Silloin on hyvae emaentae,
Mielikki metsaen emaentae,
Aina altis annillansa,
Armas auttamaisillansa.

Usein pahan emaennaen,
Kuurikin kovan emaennaen,
Sormet vitsasormuksissa,
Kaeet vitsakaeaerehissae,
Paeae vitsavipalehissa,
Tukat vitsasuortuvissa,
Korvat vitsakoltuskoissa,
Kaula helmissae pahoissa;
Silloin on paha emaentae,
Kuurikki kova emaentae,
Ei ole altis annillansa,
Armas auttamaisillansa.–

335. Mielikki metsaen emaentae.

Mielikki metsaen emaentae,
Muori puhasmuovollinen,
Varustellos mun varani,
Kohotellos kohtaloni!
Aukase metinen arkku,
Mesilipas liikahuta,
Sisaessae salon sinisen,
Kummun kultaisen navalla!
Pane kulta kulkemahan,
Hopia vaeltamahan,
Vasten miestae valkiata,
Kovin koivun karvallista!

Kun ei taeyvy taeaellae maalla,
Tuovos maalta tuonnemppoa,
Ylitse salon yheksaen,
Kautta kankahan kaheksan!
Veae vettenki takoa,
Jouvuta jokien poikki,
Viien Wiipurin vaeliltae,
Kuuken kirkon kuuluvilta,
Lapin laajoilta saloilta,
Pohjan pitkaeltae peraeltae,
Muotoa monennaecoeista,
Kynnttae kasken karvallista,
Metsaestae metsaen hyviae,
Maalta maan parahimmia,
Havon alta hallipaeitae,
Kiven alta kirjapaeitae,
Maettaehaen makoaia,
Nurmen nukkerehtijoita,
Veen viljan soutaia,
Jokien melastajia.

336. Metsaen tyttöe, mieli neito.

Metsaen tyttöe, mieli neito,
Yoen tyttöe, haemaeraen neito,
Pitkaen puhtehen pitaejae,
Rievaen rihman ketreaejae,
Laita kulta kuontaloihin,
Pane vaski vartaloihin,
Ketreae punainen lanka,
Sinilanka siuahuta,
Kultaisesta kuontalosta,
Vaskisesta vartalosta!
Veae se jokien poikki,
Laepitse salon sinisen,
Veae laennestae itaehaen,
Luotehesta lounahasen,
Juosta viljan joutusasti,
Vikevaesti viiletellae,
Ilman tieltae eksymaettae,
Poikkeamatta polulta,
Juosta kullaisna keraena,
Hopiaisna sykkyraena,
Laepi viian vilmeikoen,
Kangasten kapeikkojen,
Laepi soien, laepi maien,
Laepi korpien kovien!

337. Pohjan tyttöe, viljaneiti.

Pohjan tyttoa, viljaneiti,
Maan tyttoa, manulan neiti,
Tuovos vilja tuonnemhoa,
Etsioes etempeaeki,
Saata taelle saarekselle,
Taelle kummulle kuleta,
Ilman haaralta sa'alta,
Tuhat ilman tutkamelta;
Saata poikki salmistaki,
Vetele vesien poikki,
Ylitse katehen mielen,
Pahan miehen luonnon paeitse,
Poikki Pohjolan joesta,
Yli kosken kuohuloista!

Ota vitsa viiakosta,
Koivu korven notkelmosta,
Jolla arkoja ajelet,
Nuorisia nouattelet!
Jok' on jaeykkae juoksullahan,
Eli laiska laukullahan,
Sitae siimalla sivalla,
Rautaruoskalla ravauta,
Heitae helmipaattehella,
Kaiota kariperaellae!

338. Tellervo Tapion neiti.

Tellervo Tapion neiti,
Metsaen piika pikkarainen,
Ota piiska pihlajainen,
Katajainen karjaruoska,
Takoa Tapiovaaran,
Tuomivaaran tuolta puolen,
Jolla vitsot viljoasi,
Karkottelet karjoasi!

Jok' on jaeykkae juoksullahan,
Laiska laskemaisillahan,
Sitae virkuta vitsalla,
Kaiota kariperaellae,
Jotta vitsa vinkasevi,
Pajun latva parkasevi;
Sivalla sivua kohti,
Eli laske lautaselle,
Elae otsahan osota,
Paeaelakehen paukahuta!

Kun tunnet uran tulevan,
Tupita uroa myoeten;

Pane kaksi kaemmentaesi
Kahenpuolin kaitteheksi,
Jott' ei vilja vieprahtaisi,
Metsaen karja kaaprahtaisi!

Aita vastahan tulevi,
Rieho aitoa repaese,
Kaaha aita kallellehen,
Vieltäe vitsasvaeliltäe;
Havu tielläe poikkipuolin,
Havu syrjäehäen syseae;
Joki joutuvi etehen,
Silkki sillaksi sivalla,
Punalanka portahaksi,
Polullehen poikkeutta.

339. Ukko kultainen kuningas.

Ukko kultainen kuningas,
Hopiainen hallitsija,
Ota kultainen kurikka,
Eli vaskinen vasara,
Jolla korvet kolkuttelet,
Salot synkaet sylkyttelet,
Yhtenäe kesäeisnäe yoenäe,
Ehtoyenäe ensimmäisnäe!
Kaeyoes korvet kolkutellen,
Syrjäevieret sylkytellen;
Aja vilja vieremille,
Aukeimmille ahoille,
Minun metsipäivinäeni,
Eraen etsiaikoinani!

340. Penu pieni koiraseni.

Penu pieni koiraseni,
Aina harras haukkWjani,
Tule minun turvikseni,
Metsolahan mennessäeni,
Ettei naiset naurahtaisi,
Piiat pilkkana pitäeisi,
Ukotki urahtelisi,
Partasuut pahoin puhuisi!

Koirani keraenäe vieri,
Kyläen kukka kuulusana;
Itse mie kulen kuvana,
Sukset mustina matoina.

Sinäe koirani komehin,

Juoksuttele, jouvuttele,
Ahomaita aukehia;
Juokse tuonne toisa'alle,
Mielusahan metsolahan,
Tarkkahan Tapiolahan!

Minun on koirani komiat,
Otukseni oivalliset;
Niin on silmaet koirallani,
Kun on suuri suitsirengas;
Niin on korvat koirallani,
Kun on lumme lammin paeaellae;
Niin on hammas koirallani,
Kun on viikate Virossa;
Niin on haentae koirallani,
Kun komehin korpikuusi.

Mielikki metsaen emantae,
Tapiolan tarkka vaimo,
Kukuta nyt koiroani,
Haukuta hakijaetani,
Sisaellae salon sinisen,
Korven kultaisen kuvussa!
Elae haukuta havuja,
Kuusen-oksia kukuta;
Haukuta havunalaista,
Kuusen-oksen istujaista!
Luo loely etempaetaeki,
Kanna vainu kaukempata,
Vilullaki, vihmoillaki,
Tuiskullaki, tuullillaki,
Jotta koiran kohti juosta,
Penun julki julkotella,
Mielusassa metsolassa,
Tarkassa Tapiolassa!

341. Ku on koirani kokenut.

Mi on haitta haukullani,
Kuka kumma koirallani,
Kun ei koira kohti hauku,
Penu oikein osoa;
Mi on hallin haittaellut,
Kuka koirani kokenut,
Ku on tukki koiran turvan,
Vainukullan salpaeli?
Kovako ilma koskenevi,
Rakkihini rapsunnevi,
Vaiko on katsottu katehin,
Silmin kieroin keksittynae?

Penitar valio vaimo,
Louhi Pohjolan emaentae,
Tule lastas paeaestaemaehaen,
Poikoas kerittaemaehaen;
Ota sulku koiran suusta,
Haitta haukun hampahista,
Kapu kielen kantimesta,
Sieni koiran sieramista!
Paeaestae poikasi pahoista,
Haitasta rahanhakija,
Jotta koiran kohti juosta,
Penun oikein osata,
Koiran juosta korven pohjat,
Sapakon salot samota.

342. Koira haukkuvi havuja.

Mi on kumma koirallani,
Haire haukkujaisellani,
Kun tuo haukkuvi havuja,
Lehviae lekuttelevi!

Pohjan ukko, Pohjan akka,
Pohjan entinen emaentae,
Sukin suuta sulkemahan,
Penun kieltae peittaemaehaen,
Ettei koirani erehy,
Hairaha rahanhakija,
Ei hauku joka havua,
Joka lehveae lekuta;
En minae elae havuilla,
Enkae lehvillae lihoa,
Elaen lehvaen lekkujoilla,
Havun alla astujoilla.

343. Etsittelen eukkoani.

Etsittelen eukkoani,
Luo'uttelen luojaeni,
Entistae emaenteaeni,
Muinohista muoriani.
Toisin entinen emaentae,—
Entinen metsaen emaentae
Aina antoi antimia,
Viisi viljan nyppylaeltae,
Kuusi kummun maettaehaeltae,
Seitsemaen selaenneheltae;
Mut taemae nykyinen muori,
Nykyinen metsaen emaentae,

Kerran kuussa koukkoavi,
Ei sitaenae siivollahan.
Hiihan paeivaen, hiihan toisen,
Hiihan kohta kolmannenki,
Viikon hiihan Hiien maita,
Maita Lemmon loeyhyttelen,
Etsiessaeni ereae,
Antia anellessani.

Miss' on entinen emaentae
Entinen elaettaejaeni;
Missae antajat asuvat,
Elaevaet emantovaimot?–
Tuoll' on entinen emaentae,
Entinen elaettaejaeni;
Tuolla antajat asuvat,
Elaevaet emantovaimot,
Metsaen linnan liepehillae,
Puhtahilla puuhoavat.
Kolm' on linnalla ovea,
Kynnys kullaki ovella,
Yks' on kynnys puinen kynnys,
Kynnys toinen luinen kynnys,
Kolmansi lihainen kynnys.

344. Tule kullan muuttelohon.

Metsaen kultainen kuningas,
Metsaen armas antimuori,
Tule jo kullan muuttelohon,
Hopian vajehtelohon;
Kullan annan kynsillesi,
Kaemmenillesi hopian!

Minun on kullat kuunikuiset,
Paeivaen polviset hopiat,
Isaeni soasta saamat,
Vanhemman varustelemat;
Ne kuluvat kukkarossa,
Tummentuvat tuhniossa,
Kun ei ole kullan muuttajoa,
Hopian vajehtajoa.

345. Mikae mieli, mikae muutos.

Mikae mieli, mikae muutos,
Mielusassa metsolassa;
Viikon on vihoissa metsae,
Kauan korpi karsahana,
Ei huoli hopehistani,

Eikae kysy kullastani!

Mistae suuttui suuri luoja,
Viljan antaja vihastui,
Kun ei anna aioinkana,
Harvoinkana hoivauta;

Elloes suuttuko Jumala,
Maanpitaetae pillastuko;
Toki anna aiallani,
Iaellaeni ilmauta,
Naehae naeillae silmillaeni,
Kaemmenillaeni kaetellae!

346. Itken osattomuutta.

Kalatuutta Kauko itki,
Veli toinen verkotuutta,
Kolmansi osan vaehyyttae;
Mie itken syvintae syytae,
Mie pahinta paipattelen,
Kun itken osattomuutta.
Miks' et anna antiluoja,
Lupoa luja Jumala,
Kun mae ainosin anelen,
Kielen kullan kuikuttelen!

Ei ne muutkana paremmat,
Eikae pyytaetae pyhemmaet;
Muut ne vievaet viekkahuulla,
Ottelevat ounahuulla,
Mie en veisi viekkahuulla,
En ottaisi ounahuulla,
Veisin vaivani naeostae,
Otsan hiellae otteleisin.

347. Matala on mahti mulla.

Matala on mulla mahti,
Lyhykkaeinen onnen lykky;
Muilla onni tyoen tekevi,
Haltija rahan hakevi.
Muill' on murkinat paremmat,
Iltaruoat runsahammat,
Leviaemmaet leipaelaukut,
Raviammat voirasiat.
Muut on pyytaetae pyhemmaet,
Muut on miehet mieluisemmat,
Kaeyvaet kullassa kulaten,
Hopiassa heilakoien,

Ei niinkun minae poloinen,
Nukkavierulla nutulla,
Paikkalaialla lakilla,
Karvavieru kauhtanalla.
Muut sanovat saamiansa,
Tuomiansa tunnustavat;
Mie sanelen saamatuutta,
Tuomatuutta torkuttelen.

348. Ikaevae eraetoen ilta.

Siit' on mieleni apia,
Syaemeni sangen sairas,
Kun ei mielly metsae mulle,
Taivu ei ainoinen Tapio;
Kun ei anna aioinkana,
Harvoinkana hoivauta.
Ikaevae minun tulevi
Ikaevae tulettelevi,
Taetae tyhjeae eloa,
Annitonta aikoani;
Ikaevae eraetoen ilta,
Paeivae pitkae saalihiton.

Harvoin on naehty naeillae mailla,
Harvoin naehty ja havattu,
Osia jaeltavaksi,
Arveltavaksi eriae;
Imeheks' on saalis saatu,
Virsiksi Jumalan vilja,
Naeillae tuhmilla tulilla,
Vaivaisilla valkiolla.

Anna ainoinen Jumala
Miehelle anelevalle,
Anna kynntae kymmenistae,
Karvoa monennaeoeistae;
En sua kiviltae kiitae,
Enkae kannoilta kumarra,
Tok en palvele pajuilta,
Havun oksilta halaja-
Kynsiae minae kysyisin,
Aina jalkoja anoisin,
Kysyn kynnen kantajata,
Jalan jalon juoksijata,
En parasta, en pahinta,
Kysyn keskikertahista.

349. Anna ainoinen Jumala.

Mistae suuttui suuri luoja,
Viljan antaja vihastui,
Kun ei anna aioinkana,
Tee tiliae milloinkana!

Suvun syoetti, synnyn syoetti,
Esivanhemman elaetti;
Niin miks' ei minua syoetae,
Kuks' ei kurjoa elaetae,
Suvun suurilla paloilla,
Heimon herkkuruokasilla!

Jos on minulla muoto musta,
Muoto musta, kaiat kasvot,
Syoeen kaunoinen tulisi,
Hyvae muoto nunnostellen.

Anna ainoinen Jumala,
Anna miehelle minulle,
Anna kun esi-isille,
Sekae suurelle suvulle,
Kyllin syoeae, kyllin juoa,
Kyllin antoa kylaelle!
Paeaetae lasta paeivaen tyoetae,
Laita illalla lepohon,
Karjan kaeyessa kotihin,
Havumetsaen harmatessa!

350. Elloes panko pahaksi.

Luulin kaeen kukkuvaksi,
Lempilinnun laulavaksi,
Ei kaekoenen ollutkana;
Oli koirani omani,
Ohtosen tuvan ovella,
Kainun pojan kartanolla.

Ohtoseni, ainoseni,
Mesikaemmen kaunoseni,
Elloes nyt pahaksi panko,
Jos meille johi' tulevi-
Luien luske, paeien pauke,
Hammasten hajotusvuoro!
Paeaetae nyt taenne paeeripasi,
Pueta purasimesi,
Heitae harvat hampahasi,
Liitae leukasi lipiaet!

351. Suostu metsae suoloihini.

Suostu metsae suolohini,
Taivu talkkunaisihini,
Syoetae miestae maemmillaesi,
Talkkunallasi taputa!

Kuippana metsaen kuningas,
Havuhippa, halliparta,
Metsaen ehtoinen emaentae,
Metsaen armas antimuori,
Pane kulta kulkemahan,
Hopia vaeltamahan,
Kullaista kujoa myoeten,
Hopiaista tietae myoeten,
Kultaisehen kuppisehen,
Hopeisehen hohtimehen!

Aja vilja vikkelaesti,
Metsaen karja kapperasti,
Rakettuihin rautoihini,
Tiettyihin teraeksihini!
Sitte luoksi tultuansa,
Paikalle osattuansa,
Ramauta rautojani,
Tempoa teraesneniae!

Sa'a ukko uutta lunta,
Visko'os vaehaen vitiae,
Jaeaele aivan iljanelle,
Kankahalle kaljamelle;
Ettei tunnu miehen jaelki,
Eikae haise miehen henki!
Jospa jaelkiae naekyisi,
Se jaelki jaeniksen jaelki;
Jospa henki haisahtaisi,
Se haju metsaen havuulta.

352. Jaeniksen vivulla.

Hakkoan metisen haavan
Metisellae kirvehellae,
Metiseltae maettaehaeltae,
Kultaiselta kunnahalta;
Tyven tyoennaen taivosehen,
Latvan taivutan lumehen.

Ukko kultainen kuningas,
Hopiaainen hallitsija,
Sa'a nyt mettae taivosesta,
Sa'a mettae latvaselle,
Siitae kuorelle simoa,

Mesi syaemehen sula'a!

Elina metsaen emaentae,
Vaimo puhasvarrellinen,
Tuo nyt vilja tuonnempata,
Metsaen linnan liepehiltae,
Sivulta simasalojen,
Vaskivaarojen takoa!
Anna juosta vacaeraesaeaeren,
Kierosilmaen keikistellae,
Kaeyae suuren, kaeyae pienen,
Kaeyae kerran keskisenki,
Kohti minun pyytoeaeni,
Vasten naeitae varpujani,
Muien siimoista sivute,
Muien ansoista alate!

Jaenis jaeppeae, juppaniska,
Juokse nyt kohti lankojani;
Elloes tuonne menkoe'kaenae
Toisten varpujen tykoehoen,
Siellae surma suin pitaeisi,
Kova kuolo kohtajaisi-
Muut kaikki vihaiset varvut,
Taem' yksi metinen varpu,
Tyvin on tyoetty taivosehen,
Latvoin laskettu vitihin.
Juokse nyt vinttura vipuhun,
Kanttura taehaen kaha'an,
Jouvu riivioe ritahan,
Pyoeraesilmae pyyvyksehen,
Ennen paeivaen paistamista,
Ennen kuun kehittaemistae,
Auringon ylenemistae,
Koi Jumalan koittamista!

353. Oravan pyytaejae.

Mielikki metsaen emaentae,
Komauta kumpuroita,
Oravat orolle nosta,
Rahat rannoille ajele,
Jotta saisin sauan lyoeae,
Kaesin koprin kuopotella!

Missaepae olet orava,
Kussa kaeyt kaevynpurija?-
Saa nyt taelle saarekselle,
Kule taelle kunnarelle,
Miehen etsivaen etehen,

Uottelevan ympäerille!

Oravainen kummun kukka,
Kummun kultainen omena,
Oksalla ojentelete,
Lehvaellae levaettelete,
Kunnes jouvun jousissani,
Vasamoissani varahun!

Oravainen vaeaestaejaeni,
Kaunis kasvinkumpalini,
Elloes kaartani kamotko,
Varatko vasamiani!–
Paere'jouset, puikkonuolet,
Ei ne kauas kannattane.

354. Linnustaja.

Lennae, lennae lintu parka,
Lennae taenne naeille maille,
Pienoisille puuhuisille,
Mataloille maahuisille;
Ojennate oksaselle,
Levitaete lehvaeselle,
Kusta nuoli noppajaisi,
Tinapalli paiskoaisi!

Vuota, vuota lintuseni,
Vuota oksan juuruella,
Kunnes jousen jouvuttaisin,
Kaesikaaren kaeaennyttaeisin!
Jos sa lentohon leviaet,
Ennen kun perille paeaesen,
Siivet siimoilla sitelen,
Varpahat vahalla kaeaerin.

Utu tyttöe, neito terhen,
Luonnotar tytaer Tapion,
Seulo seulalla utua,
Terhenistae tepsuttele;
Utu silmille sivalla,
Terhen korville karista,
Ettei kuule kulkevaksi,
Ei naee vaeltavaksi!

KOLMAS KIRJA

Noita laulan, joita taian,
Ennen kultuja kujerran,
Ennen saatuja sanoja,

Opituita ongelmoita,
Taaton saamia sanoja,
Vanhemman varustamia.

ALKULAUSE

Jo 1:maeisen kirjan alussa olemma lausuneet, mitae luulimma naeihin Kantelettaren lauluihin ja virsihin yhteisesti koskevan. Nyt erittaein muutamia sanoja naeistaa 3:mannen kirjan virsista. Virret 5, 7, 8, 9, 32 ovat Haemeen ja Satakunnan puolesta; Wenaajaenpuolisesta Karjalasta (erittaeinki Wuokkiniemen, Paanajaerven ja Repolan pitaejistae) ovat virret 2, 3, 6, 10, 12, 19-23, 25, 27, 28, 39, 52, 53, 59; Suomenpuolisesta Karjalasta 1, 4, 11, 13-18, 29, 34, 36, 37, 40-45, 47-50, 54-58; virsiae 24, 26, 30, 31, 33, 35, 38, 46, 51, 60 lauletaan niin Suomen, kun Wenaajaenki puolella Karjalassa. Taemae erottaminen naeiden virsien kotipaikoista on sitae myoeten toimitettu, kun niitae meille on kussaki paikassa laulettu; mahdollisesti saatettaisi eraeitae muitaki virsiae yhteisesti laulaa, kun mitae sillae nimellae erittaein osottaneet olemma, jonka ohessa myoes tulee nimittaeae muutamia, Suomen Karjalasta saatuja, Savossaki laulettavan. Myoes tulee meidaen taessae oikasta, mitae 1:maeisen kirjan alkulauseessa, sivulla IV, mainitsimma, ”naeitae virsiae enemmin Wenaajaen, kun Suomen Karjalassa laulettavan”, koska vasta osotettu niiden erottaminen kotipaikkoihinsa naeyttaeae toisin. Se erehdyttaevae lauseemme tuli siitae, ettemme silloin oikein tulleet ajatuksessamme erottamaan naeitae virsiae vanhoista runoista, joita kyllae enemmin Wenaajaen puolella lauletaan.

Virret 5, 9, 32 ovat Ritualan Helkavirsiae. Rituala on eraes iso kylae Saeaksmaeen pitaejaessae Haemeessae, ja naeistaa Helkavirsista, kun myoeski itsestae Helkajuhlata, jota tytoet siellae alkupuolella kesaeae sunnuntai-iltapuolina viettaevae, on Herra Akademian Lehtori C. A. Gottlundi, Otava-nimisen kirjansa 2:ssa osassa taitavasti kirjottanut.

Pispa Henriikki, jonka surmasta 7:maennessae virressae kerrotaan, oli Englandista syntysin ja tuli v. 1156 eli 1157 (kumpanako vuonna, siitae ei ole vielae tarkkaa tietoa saatu) Ruotsin kuninkaan Eerikki IX:saennen, liialta nimeltae Pyhaen, kanssa Suomeen. Haen oli ensimaainen Kristin uskon saarnaaja Suomessa, ja tuli muitaki tietoja myoeten Suomen pakanoilta (Koeyliejaerven seuduilla) surmatuksi. Haenen poikkioin peukalonsa on vielaeki Turun Tuomio-kapitulin sinetissae kuvattuna, ja Henrikin paeivae Annakoissa on haenen muistoksensa saeaedetty.

Elinan surma, josta 8:ksannessa virressae kerrotaan, kuuluu myoes olevan tosi, tapahtunut asia. Klaus Kurki, niinkuin haenen esi-isaensae ja jaelkeisensaeki olivat Laukon kartanon ja muiden laajoin tilusten hallitsijoita Wesilahdessa ja rajapitaejissae. Usiampi Kurkeista olivat Laamanneja, joiden alle siihen aikaan kuuluivat isot piirit Suomessa, ja niin naeyttaeae olleen Klaus Kurkiki, sillae haenen keraejaeinatkansa Pohjanmaalle lienee sillae mielellae ymmaerrettaevae. Suomela, Elina neitsyen entinen asuntopaikka, on eraes kylae Wesilahdessa, neljae

Wenaējaen virstaa Laukosta.

Taemaen kirjan 6:dennetta virttae lauletaan Wenaējaen Karjalassa, ja eikoe lieneki pian paras tieto, mitae heillae Kristin uskosta siellae tienoin on. Sillae vaikka armollinen esivalta heille laehettaeae opettajia sinne, kun muuallunki alakuuluvaan maahansa, niin riippuvat he uppiniskaisesti vanhoissa taioissaan, eli siinae niin kutsutussa vanhassa vierossa (uskossa), eivaetkae huoli opettajista mitaena. Kuinka surkiaan pimeyteen he taemaen uppiniskasuutensa ja opettajiansa ylenkatseen kautta ovat joutuneet, sen asian mahtaa nykyinenki Neitsy Maarian virsi osottaa. Melkein koko virsi on tyhjaeae juorua, jolla Raamatussa ei ole pienintaekaeaeen peraeae. Neitsy Maaria ei siinnyt puolukasta eli muusta marjasta, vaan Pyhaestae Hengestae; taehdestae, jonka Ruotuksen (Herodeksen) tallirenki Tahvanus, eli repo, eli paimen, olisivat havanneet, ei virketae Raamatussa, vaan kyllae siitae taehdestae, joka johdatti viisaat miehet itaaiseltae maalta; Vapahtajan heraejaeminen haudasta tapahtui peraeti toiseen laatuun; haenen virressae mainittu viekkautensa eli kavalmutensa Juutasta kohti on koko haenen Jumaluuttansa vastaan pitaevae asia, niinkuin se myoes muutenki on valet, muuta nimittaemaettae. Mutta niin tuhma ja perae-toen kun taemae virsi yhdeltae puolelta on, niin on se toiselta puolelta sanarakentonsa suhteen soma ja kaunis; josta on naehetaevae, ettae asia itse ja sanarakento ovat eriasioita, vaikka yksinkertaiset niitae aina ei erota toisesta. Vielae on taestae virrestae muistuteltava, ettae Tahvanuksen seikkoja vaersystae 256 vaersyyn 449 asti lauletaan myoes Haemeessae ja Savonki maalla.

Wiipurin linnan haevityksesta ja Kaarlon sodasta, virsissae 10 ja 12, olemma jo ennen, mitae tarvinnee, maininneet 1836 vuosikerran Mehilaeisessa Tammi- ja Kesaekuulta. Jaakko Puntus, virressae 11, Suomessa oleva sotavaeen senaikuinen paeaellysmies, muuten tavallisesti Laiska-Jaakoksi kutsuttu, syntyi v. 1583, kuoli v. 1655, ja oli haenen oikia nimensa Jacob De la Gardie.

Mitae historiallisia perustuksia muihin taessa kirjassa loeytyviin virsiin saattaisi olla ja mitae osviittoja niistae olisi saatava muinaisten aikain tietohon, sen nyt heitaemmae silleen.

Syy siteen, ettae Haemeen puolesta saaduissa virsissae d, l, eli r, kuin kussaki paikassa sanavarren muuttuvata keraketta t aeaennetaeaeen, on tullut peraeti pois jaetetyksi, on se, ettae emme ole niiden harvalukuisten, sieltae kotoisten virsien taehden luulleet sopivan, taessa kokouksessa muuten yletiensae seurattavata kirjoituslaatua muuttaa. Se joka ylen siitae meille pahastuu, pitaekoeoen kun muinaki kirjoitus- eli praenttinvirheinae ne poisjaeaeenet kerakkeet ja oikaskoon sanat mieltaensa myoeten.

Mitae 1:maisen kirjan alkulauseessa toivoimma, ja taemaen kirjan lopulla saattavamme toimittaa jonkunlaisen selvityksen oudommista sanoista, se nyt on jaeenyt keskoseksi, ja taeytyy niin jaeaedae, ellemme tahdo ylen kauan taemaen viimeisen kirjan praentista uloskaeyntia viivytellae.

Mutta mainittu sanaselvitys kyllä sopii erittäinkin jälkeensä
toimitettua, ja sillä toivolla, että kuitenkin niin saada lupauksenne
täyttyksi, otamme täällä kertaa lukialta jäsentyneet.

Matkalla Sotkamon pitäjässä 9 päivää Lokakuuta 1840.

Elias Lönnrot

Virsi-Lauluja.

1. Suomettaren kosijat.

Oli ennen neiti nuori,
Läksi lehmien ajohon,
Ajo lehmaet suota myöten,
Löysi suolta sorsalinnun,
Tävin rannalta tapasi.

Kantoi sorsansa kotihin,
Syoetti, juotti sorsaistansa,
Sorsa suorivi pesänsä,
Muni kultaisen munan.

Hierelevi, hautelevi,
Muna muuttui neitoseksi,
Mikä neille nimeksi –
Sorsatar, Suometar?
Ei ole Sorsatar soria,
Suometar nimi soria.

Oli aikoa vahaesänsä,
Kului kuuta viisi, kuusi,
Neiti kasvoi kauniiksi,
Ylen ylen hyväksi,
Kolmet sulhaset kaikesi,
Yhessä ylkaemiet:
Kulki Kuu, ajeli Päivä,
Kulki kolmas Pohjantahti.

Tuli ensin Kuu kosija,
Tuli kullassa kulisten.
Hopiassa helkkaellen:
”Tule’pas minulle neiti,
Lähe pois talosta tästä,
Hopiasihin tupihin,
Kultaisihin kammioihin!”

Eipä neiti mennytkänsä,
Tuon neiti sanoiksi virkki:
”Tok’ en Kuulle mennetkänsä,

Kuuli' on kumma katsantonsa,
Muotonsa monennaekoeinen:
Milloin kaita kasvoiltansa,
Milloin liiaksi leviae;
Oeill' on kurja kulkemassa,
Paeivaellae lepeamaessae,
Ei taia taloa tulla."

Tuli toinen Paeivae poika,
Tuli kullassa kulisten,
Hopiassa helkkaeellen:
"Tule'pas minulle neiti,
Laehe'paes talosta taestae,
Hopiaisihin tupihin,
Kultaisihin kammioihin!"

Eipae neiti mennytkaeanae,
Tuon neiti sanoiksi virkki:
"Enmae Paeivaelle menisi,
Paeivae se pahantapainen
Kesaen vaivavi varilla,
Talven paahtoi pakkasella;
Heliaella hein'ajalla
Antoi ainoiset satehet,
Kallihilla kaur'ajalla
Teki pouat ponnettomat."

Tuli poika Pohjantaehhti
Kullassa kulisematta,
Hopiassa helkkimaettae:
"Tule'pas minulle neiti,
Laehe pois talosta taestae,
Kultaisihin kammioihin,
Hopiaisihin tupihin!"

Neiti vasten vastaeli:
"Taianpa Taehelle mennae,
Taehti se hyvaentapainen,
Talossansa aina tarkka,
Koissahan ylen koria,
Otavaisten olkapaeillae,
Seitsentaehtisen selaellae."

Vieaehaen Taehen hevonen,
Tallihin talutetahan,
Hienot heinaet heitetaehaen,
Kauravakka kannetahan;
Taehti tuoahan tupahan,
Paeaehaen poeyaen laitetahan;
Tuoppi tuoahan olutta,

Mettae kannu kannetahan:
”Syoe’pae, juo’pa Taehti kulta!”

”En taho syoeae, enkae juoa,
Kun en naehne neitoani;
Missae’p’ on minun omani,
Kussa Suometar soria?”
Suometar soria neiti
Itse aitasta sanovi:
”Sulhoseni suotuseni,
Ylkaeni ylimaaiseni!
Anna aikoa vaehaesin,
Aikoa isottomalle,
Emottomalle enempi;
Ei mua emoni auta,
Oma vanhin valmistele,
Auttavat kylaeiset eukot,
Kylaein vaimot vaatehtivat,
Kylmae on kylaeinen toimi,
Valju mieron vaatehtima.”

2. Lyylikin hiihanta.

Lyylikki lylyjen seppae,
Kauppi kalhujen tekijae,
Vuoen vuoli uutta susta,
Talven kalhua kaverti,
Sai lylyn lykittaevaeksi,
Kalhun kannan lyoetaevaeksi,
Sauan varren vuolleheksi,
Sompansa sovitetuksi,
Saukon maksoi sauanvarsi,
Sompa ruskian reposen.

Lyylikki lylyjen seppae,
Kauppi kalhujen tekijae,
Laeksi rangan karsintahan,
Pun sorian sorrantahan,
Lykkaesi lylyn lumelle,
Olasphjan ottamahan,
Sanovi sanalla tuolla,
Lausui tuolla lausehella:
”Ei sitae salossa liene
Jalan neljaen juoksevata,
Tahi siivin siukovata,
Kut’ en taitaisi tavata,
Naeill’ yksillae yoetulilla,
Myoehaesisillae valkiolla.”

Paeaetyi Hiiet kuulemassa,

Juuttahat taehystaemaessae;
Hiidet hirviae rakenti,
Juuttahat poroja laati,
Noin he neuoi hirviaensae,
Porojansa suin puheli:
”Nyt sie juokse Hiitten hirvi,
Jalkoa jalo tevanki,
Poron poikima sioilla,
Lapin lastutanterilla,
Itketae Lapista immet,
Haukuta Lapista koirat!”

Siitae juoksi Hiitten hirvi,
Jalkasi jaloton vilja,
Lapin lastutanteritse,
Poropeltojen peritse,
Potkasi koasta korvon,
Kaatoi kattilat tulelta,
Keitot tuhkahan tuherti;
Kalat lietehen levitti;
Silloin siellae haukkui koirat,
Silloin siellae itki immet,
Silloin siellae nauroi naiset.

Lyylikki lylyjen seppae,
Kauppi kalhujen tekijae,
Kuuli melkoisen metelin,
Kuuli koirat haukkuvaksi,
Lapin immet itkevaeksi,
Lapin naiset nauravaksi.

Heitti rangan karsintansa,
Puun sorian sorrantansa,
Itse seisottui lylylle,
Lapin lastutanterilla:
”Mitae taeaellae immet itki,
Kuta taeaellae koirat haukkui?”

”Juoksi taestae Hiitten hirvi,
Jalkasi jaloton vilja,
Potkasi koasta korvan,
Kaatoi kattilat tulelta,
Keitot tuhkahan tuherti,
Kalat lietehen levitti.”

Lyylikki lylyjen seppae,
Kauppi kalhujen tekijae,
Tuosta suuttui, sekae syaentyi,
Kovin suuttui ja vihastui,
Lykkaesi lylyn lumelle,

Kuni kyyn kulonalaisen,
Solahutti suopetaejaen,
Kuni kaeaermehen elaevaen.
Niinkun kerran potkasihen,
Silmaen siitaemaettoemaehaen,
Kerran toisen kuopasihen,
Korvan kuulemattomahan,
Kolmannen kohenteleksen,
Lautasille Hiitten hirven,
Poropetran potsasille.

Jop' on taljoa taputti,
Sivua silittelevi:
”Oispa tuossa ollakseni,
Saispa tuossa maatakseni,
Sopisi lellaekseni,
Nuoren neitosen keralla,
Kanssa kasvavan kanasen,
Impyen ylenevaeisen.”

Otti vaajan vaahterisen,
Raksin koivuisen rakenti,
Hirveaensae kytkemaehaen.
Katsilevi, kaeaentelevi:
Paeae oli pantu maettaehaestae,
Silmaet lammin pulpukoista,
Korvat lammin lumpehista,
Sarvet raian haarukasta,
Suonet kuivista kuloista,
Saeeret aian seipaehista,
Selkae aian aiaksista,
Muu runko lahosta puusta,
Talja kuusen koskuesta.

Lyylikki lylyjen seppae,
Kauppi kalhujen tekijae,
Jo kohti kotia laehti,
Potkasevi ensikerran,
Lyly lenti paelkaehaestae,
Lenti poikki paelkaehaestae,
Kaihu kantapaeaeen takoa,
Saua sompasen siasta.

Lyylikki lylyjen seppae,
Kauppi kalhujen tekijae,
Alla paein, pahoilla mielin,
Kaiken kallella kypaerin,
Vaerkkiaehaen katsilevi,
Sompia sovितtelevi,
Itse tuon sanoiksi virkki:

”En tieae poloinen poika,
Poloisina paeivinaeni,
Miten olla, kuin eleae;
Palaneeko, paistuneeko,
Lappalaisen ruokokenkae,
Luikkaneeko, laikkaneeko
Lappalaisen kalhunpohja?
Elkoehoen sinae ikaena,
Kuuna kullan valkiana,
Menkoe toinen miehiaemme
Hiitten hirveae ajohon,
Sai palan lahoa puuta,
Senki suurella surulla.”

3. Katrin parannus.

Katri kangasta kutovi,
Helma hieno helkytteli;
Niin sen sulkki sukkulainen,
Kun kaerppae kiven kolossa,
Niin sen piukki pirran aeaeni,
Kun kivisen kirkon kello.

Katri kangasta kutovi,
Helma hieno helkytteli;
Ei suku sikein makoa,
Kylae kyllin uinaele,
Katrिन kankahan kuulalta,
Helman hienon helkkeheltae.

Tuli mies merentakainen,
Uros umpilausehinen,
Pilkkoii puita pikkaraisen,
Halkoi halkoja vaehaesen,
Kolmekymmentae rekiäe,
Ne kaikki tulehen tyoenti,
Kai kantoi Katrin tulehen,
Helman hienon heltehesen.
Katri laski aeaenen kaihun,
Parkasi pahan saevelen;
Aeaeni kuului kuusialle,
Kajahti kaheksa’alle.

Neitsy Maaria emonen,
Rakas aeiti armollinen,
Pian juoksi matkat pitkaet,
Vaehelen vaelit samosi,
Koprin helmansa kokosi,
Kaesin kaeaeri vaattehensa,
Rotkot nousi, vaarat vaipui,

Kaikki sai matkat tasaiset.
Tempasi tulesta Katrin,
Helman hienon heltehestae,
Kantoi Katrisen kylyhyn,
Itse loi parahan loeylyn,
Hyvaen loeylyn loeyhaeytti,
Hyvaen laemposesen laehetti,
Laepi kiukoan kivisen;
Teki Katrin terveheksi,
Paransi paranneheksi.

4. Wiron orja ja Isaentae.

Minae laulan kaksi virttae,
Kun parasta seinahirttae,
Isaennille, emaennille,
Orjille osattomille,

Oli ennen Virossa orja,
Pajarissa karjapaimen,
Pahoin palkka maksettiin,
Pahoin palkka, vaeaerin vaivat,
Lyhimmaellae kyynaeraellae,
Saralla maeraennehellae,
Pienimmaellae kappasella,
Ruumenisilla jyvillae.
Lupa orjan annettiin,

Lupa orjan, valta vangin,
Juosta jouluna kotihin,
Paeaepyhille paeaestaeksensae;
Orja suistuvi suvehen,
Suin suvehen, paein savehen,
Koprin ilmahan kovahan,
Perin paelvehen paha'an.
Sihen uupui orja rukka,
Kuoli kurja kaeskylaeinen,
Paljahilla paioillahan,
Aivan aivinattomilla.

Tuli kolme Tuonen neittae,
Keraettiin kuollehia,
Loeyettiin orjan sielu,
Otettiin orjan sielu,
Taluttiin taivahasen,
Saatettiin ilosalihin.

Avettiin hopia-uksi,
Kultaportti paeaestettiin,
Orjan saahessa sisaelle.

Tuotihin hopiatuoli,
Kultakammi kannettihin:
”Istu tuolle orja raukka!
Kyll’ oot saanut, orja raukka,
Istua pahemmallaki,
Orjuudessa ollessasi,
Kaeyessaesi kaeskylaeisnae–
Istua kovalla puulla,
Sekae muuten seisoa’ki.”

Tuotihin hopiatuoppi,
Kultakannu kannttihin,
Mettae, hunnaa sisaessae,
Olutta hyvaennaestae:
”Juo’pas taestae orja rukka!
Kyll’ oot saanut, orja rukkai
Juoa vettaeki joesta,
Orjuudessa ollessasi,
Kaeskylaeisnae kaeyessaesi
Juoa suolta suovesiae,
Taetvettae tanhuista.”

Oli aikoa vaehaesen,
Kuoli tuo iso isaentae,
Tuli kolme Tuonen neittae,
Keraettihin kuollehia;
Loeyettiin isaennaen sielu,
Otettiin isaennaen sielu,
Vietihin surutupahan,
Heitettihin helvettihin,
Piinapaikkahan paha’an.

Avettiin tulinen uksi,
Tervaportti temmastihin:
”Seiso siin’ iso isaentae!
Kyll’ oot saanut istua’ki,
Isaentaenae ollessasi,
Kaeskijaenae kaeyessaesi–
Istua salituvissa,
Kaunehissa kammarissa.”

Tuotihin tulinen tuoppi,
Tervatuoppi temmastihin,
Tulta, tervoa sisaessae,
Sisiliskoja, matoja:
”Juo’pa taest’ iso isaentae!
Jo oot juonut parempiaki,
Isaentaenae ollessasi,
Kaeskijaenae kaeyessaesi–
Juonut kyllae oluttaki

Paeaessae poeyaen poeyhkeanae.”

”Mintaehen taemae minulle,
Kun on kurjalle pojalle?”
”Sentaehenpae se sinulle:
Pahoin maksoit orjan palkan,
Veralla virannehella,
Saralla epaepaeoellae,
Lyhyillae kyynaerillae,
Kaitaisilla pietimillae,
Pienimmillae kappasilla,
Ruumenisilla jyvillae.”

Kaeveli isaennaen sielu,
Kaeveli kivikatua,
Kivitetäe tellaejaevi,
Pitkae arsina kaeessae,
Sarkatorvi kainalossa,
Hopia piosta piukki,
Kulta tuikki kukkarosta:
”Tule taenne orja raukka!
Maksan palkkasi paraite;
Ota taestae orja raukka!”
”En ota isaentae raukka.”

”Ota, ota orja raukka,
Verkoa saran tilasta,
Kymmeniae kyynaeraestae!”
”En ota isaentae raukka.”

”Ota, ota orja raukka,
Vehniae rukehisista,
Karpio kapan verosta!”
”En ota isaentae raukka.”

Ota, ota orja raukka,
Paras lehmae laeaevaestaeni,
Katso paras karjastani!”

”En ota isaentae raukka,
Kun et anta’t aikoinasi.
Mahoit maksella mailla,
Kostella ison kotona;
Mahoit silloin palkan panna,
Kun ma juotin lehmaejuonen,
Katsoin lammaskatrastasi;
Kun ma sotkin sotkujasi,
Raeiskytin raepaehiaesi;
Kun mae riihessae rimusin,
Alla parsien pamusin,

Olin olkihuonehessa,
Pyyhin hiemalla hikiae.

Luulit riihen ripsavaksi,
Kun mun ripsi rintaluuni;
Luulit orren ohkavaksi,
Kun mun ohki olkapaeaeni;
Luulit parren paukkavaksi,
Kun mun paukkoi pallioni;
Pinon pitkaen vierevaeksi,
Kun minun vereni vieri,
Orjuudessa ollessani,
Kaeskylaeissae kaeyessaeni.”

5. Matalleenan vesimatka.

Mataleena neito nuori
Kauan se kotona kasvoi,
Kauan kasvoi, kauas kuului,
Tykoeaenae hyvaen isaensa,
Kanssa armahan emonsa.
Palkin polki permannosta
Haenen korkokengillaensa,
Hirren kynnystae kulutti
Haenen hienohelmallansa,
Toisen hirren paeaensa paeaeltae
Haenen kultaruunullansa;
Rautaisen rahin kulutti
Astioita pestessaensa,
Kulman poeyaesta kulutti
Hopiapaeaellae veitsellaensa.

Mataleena neito nuori
Meni vettae lahteheltae,
Kultakiulunen kaessa,
Kultakorva kiulusessa.
Katseli kuvan sioa:
”Ohoh minua neito parka!
Pois on muoto muuttununna,
Kaunis karvani katonut;
Eipae kiillae rintakisko,
Eikae hohta paeahopia,
Niinkun kiilti toisesaena,
Vielae hohti mennae vuonna.”

Kiesus paimenna pajussa,
Karjalaissa kaskimaissa,
Anoi vettae juoaksensa:
”Annas vettae juoakseni!”

”Ei oo mulla astiata,
Eik’ oo kannuni kotona;
Pikarit pinona vieri,
Kannut halkona kalisi.”

”Pistaespae pivosi taeyysi,
Kahmalossa kanniksella!”

”Mitaes puhut Suomen sulha,
Suomen sulha, maiten orja,
Isaeni ikuinen paimen,
Ruotiruovoilla elaenyt;
Kalanpaeillae kasvaellut,
Karjalaissa kaskismaissa!”

”Sis mae lienen Suomen sulha,
Suomen sulha, maiten orja.
Isaesi ikuinen paimen,
Ruotiruovoilla elaenyt,
Kalanpaeillae kasvaellut,
Karjalaissa kaskismaissa;
Ellen elkesi sanelen.”
”Sano kaikki, minkae tieaet!”

”Kussas kolme poikalastas?–
Yhen tuiskasit tulehen,
Toisen vetkasit vetehen,
Kolmannen kaivoit karkeeseen.
Sen kun tuiskasit tulehen,
Siit’ olis Ruotsissa ritari;
Sen kun vetkasit vetehen,
Siit’ olis herra taeaellae maalla;
Sen kun kaivoit karkeesehen,
Siit’ olis pappi paras tullut.”

Mataleena neito nuori
Rupes vasta itkemaehaen,
Itki vettae kiulun taeyysi,
Kiesuksen jalat pesevi,
Hiuksillansa kuivoavi:
”Itsepae lienet Herra Kiesus,
Kun mun elkeni sanelit!
Pane minua Herra Kiesus,
Pane minua, minnes tahot,
Soihin, maihin portahiksi,
Porttojen polettavaksi,
Jaloin paeaellae kaeytaevaeksi!

Pane minua Herra Kiesus,
Pane minua, minnes tahot,

Silloiksi meren selaelle
Lahopuiksi lainehille,
Joka tuulen turjotella,
Laaajan lainehen laella!

Pane minua Herra Kiesus,
Pane minua, minnes tahot,
Tunge hiiliksi tulehen,
Kekaeleiksi valkiahän,
Joka tulen tuikutella,
Valkiaisen vaikutella!”

6. Neitsy Maarian virsi.

Neitsy Maaria emonen,
Rakas aedit armollinen,
Viitiseksen, vaatiseksen,
Paeaesomille suori’iksen,
Vaskipauloihin paneksen,
Tinavoeihin telkitaeksen,
Laeksi pirtistae pihalle,
Kaapsahellen kartanolle.

Katselevi kartanolla,
Kuunteli kujan peraellae,
Jopa marja maalta huuti,
Puolukainen kankahalta:
”Tule neiti noppimahan,
Punaposki poimimahan,
Tinarinta riipimaehaen,
Vyoevaski valitsemahan,
Ennenkun etona syoepi,
Mato musta muikkoavi!
Sat’ on saanut katsomahan,
Tuhat ilman istumahan,
Sata neittae, tuhat naista,
Lapsia epalukusin;
Ei ken koskisi minuhun,
Poimisi minun poloisen.”

Maaria matala neiti,
Pyhae piika pikkarainen,
Laeksi marjan katsantahan,
Punapuolan poimintahan,
Hyppisillaehaen hyvillae,
Kaetoesillae kaunehilla.

Meni maeen, meni toisen,
Niin maeellae kolmannella,
Keksi marjasen maeeltae,

Punapuolan kankahalta.

Niin meni maeen niskalle,
Itse tuon sanoiksi virkki:
”On marja naekemiaehaen,
Puola ilmon luomiahan,
Ylaehaehkoe maasta syoeae,
Alahahko puuhun nosta.”

Tempoi kxaun kankahalta,
Maeeltae rasakan maennyn,
Sillae marjan maahan sortoi,
Marja maahan seisataksen.

Niinpae marja maasta nousi
Kaunoisilte kautoloille,
Kaunoisilta kautoloilta,
Puhtahilte polviloille,
Puhtahilta polviloilta,
Heleville helmoillehen.

Nousi siitae vyoerivoille,
Vyoerivoilta ryntaehille,
Ryntaehiltae leuoillehen,
Leuoiltahan hnulillehen.
Huulilla hypertelihen,
Siitae suuhun pyoeraehytti,
Keikahutti kielellehen,
Kieleltae keruksihinsa,
Siitae vatsahan valahti.

Maaria matala neiti,
Pyhae piika pikkarainen,
Siitae tyytyi, siitae taeytyi,
Siitae paksuksi panihen.

Kantoi kohtua kovia,
Vatsan taeyttae vaikiata,
Kuuta seitsemaen kaheksan,
Ympaeri yheksaen kuuta,
Vaimon vanha’an lukuun,
Kuuta puolen kymmenettae.

Emo tuosta arvelevi:
”Mi on meiaen Marjatalla,
Ku meiaen kotikanalla,
Kun se pauloitta asuvi,
Aina vyoettae voellehtivi,
Hamehetta hoellehtivi!”

Niin kuulla kymmenennellae,
Impi tuskalle tulevi,
Kohtu kaeaentyvi kovaksi,
Vatsantaeyysi vaikiaksi.

Kysyi kylpyae emolta:
”Anna kylpyae emoni,
Jossa huono hoivan saisin,
Avun ange tarvitseisin!”

Emo varsin vastoavi
”On kyly kytoemaellae,
Johon portto pojat saapi,
Tulen lautta lapset luopi,
Tuonne pentujen pesaehaen,
Sorajouhen soimen paeaehaen.”

Jo on piika pintehissae
Minne mennae, kunne kaeyae,
Kusta kylpyae kysellae,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Piltti pienin piikojani,
Paras palkkalaisiani!
Kaey’pae kylpyae kylaestae,
Saunoa Sarajalasta,
Jossa huono hoivan saisin,
Avun ange tarvitseisin–
Kaey pian, vaelehen jouvu,
Vaelehemmin tarvitahan.”

Piltti pienin piikojahan,
Sanan virkkoi, noin nimesi
”Keltaepae kysyn kylyae,
Keltae aihelen apua?”

”Kysy Ruotuksen kylyae,
Saunoa Sarajansuista!”

Piltti pienin piikojahan,
Paras palkkalaisiahan,
Hyvae kiekas kaeskemaettae,
Kehumattaki kepiae,
Koprin helmansa kokosi,
Kaesin kaeaeri vaattehensa,
Sekae juoksi, jotta joutui,
Juoksi Ruotuksen kotihin.
Maet maetkyi mennessaehaen,
Vaarat notkui noustessahan,
Kaevyt hyppi kankahalla,
Someret hajosi suolla,

Tuli Ruotuksen tupahan,
Sai sisaehaen salvoksehen.

Ruma Ruotus Paitulainen
Syoepi, juopi, kestoavi,
Paeassae poeyaen paioillahan,
Aivan aivinaisillahan,
Syoepi, juopi suurten lailla,
Elaevi hyvaen tavalla.

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsae nojalta:
”Mitae sie sanot katala,
Kuta kurja juoksentelet?”

Piltti pienin piikasia,
Sanan virkkoi, noin nimesi
”Laeksin kylpyae kylaestae,
Saunoa Sarajalasta,
Jossa huono hoivan saisi,
Avun ange tarvitseisi.”

Ruma Ruotuksen emaentae
Liehoi sillan liitoksella,
Laahoi keskilattialla,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Kellen kylpyae kyselet,
Kellen aihelet apua?”

Sanoi Piltti, pieni piika:
”Kysyn meiaen Marjatalle.”

Ruma Ruotuksen emaentae
Kaeet puuskahan panevi,
Kupehelle kummallenki,
Itse virkk, noin nimesi:
”Ei kylyt kylaehaen joua,
Ei saunat Sarajan suulta;
On talli Tapiomaeellae,
Hepohuone hongikossa,
Johon lautta lapset luopi,
Tuliportto poiat saapi-
Kun heponen hengaennevi,
Niinp’ on siinae kylpeoete!”

Piltti pienin piikasia
Sekae juoksi, jotta joutui,
Ruman Ruotuksen ko’ista,
Sanoi taatse tultuansa:
”Eule kylpyae kylaessae,

Saunoa Sarajalassa.
Ruma Ruotus Paitulainen
Soeip' on, joip' on poeyaen paeaessae,
Paeaesae poeyaen paioillahan,
Aivan aivinaisillahan.
Sanan virkkoi, noin nimesi:
Mitae sie sanot katala,
Kuta kurja juoksentelet?"

Mie sanoin sanalla tuolla:
"Laaksin kylpyae kylaestae,
Saunoa Sarajalasta,
Jossa huono hoivan saisi,
Avun ange tarvitseisi."

Ruma Ruotuksen emaentae
Liehoi sillan liitoksella,
Laahoi keskilattialla,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Kellenpae kysyt kylyae,
Kellen aihelet apua?"

Mie sanoin sanalla tuolla:
"Kysyn meiaen Marjatalle."

Ruma Ruotuksen emaentae
Pani puuskahan kaetensae,
Kupehelle kummallenki,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Ei kylyt kylaehaen joua,
Ei saunat SaraJan suulta;
On talli Tapiomaeellae,
Hepohuone hongikossa,
Johon lautta lapset luopi,
Tuliportto poiat saapi-
Kun heponen hengaennevi,
Niinp' on siinae kylpeoete!"

Niinp' on, niin sanoi mokomin,
Niinpae vaimen vastaeli.

Maaria matala neiti,
Pyhae piika pikkalainen,
Aina tuskansa tulessa,
Vatsan vaivoissa kovissa,
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Laehtae minun tulevi,
Niinkun muinenki kasakan,
Eli orjan palkkalaisen,
Laehtae Tapiomaeelle,

Kaeyae hongikkokeolle!"

Otti vastan varjoksensa,
Astua alottelevi,
Nousevi kipumaekeae,
Kipuvuorta kiipueli,
Huonehesen hongikolle,
Tallihin Tapiomaeelle.

Sitte sinne saatuansa,
Toki paeaestyae perille,
Sanovi sanalla tuolla:
"Henkeaes hyvae heponen,
Huokoas vetaejae varsa,
Vatsan kautta vaivaloisen!
Kyllyloeyly loeyhaeytae,
Sauna laempoeinen laehetae,
Jossa huono hoivan saisin
Avun ange tarvitseisin."

Henkaesi hyvae heponen,
Huokasi vetaejae varsa,
Vatsan kautta vaivaloisen.
Min heponen hengaehtaevi,
Se on luotu saunanloeyly,
Vesi viskattu viaton;
On kun loeyly lyoetaeessae,
Viskattaessa vetonen.

Maaria matala neiti,
Pyhae piika pikkalainen,
Kylpi kylyn kyllaeltaensae,
Vatsan loeylyn vallaltansa;
Saip' on tuonne poikuensa
Heinille kesaeteoille—
Syntyi poika polvillehen,
Lapsi lantehuisillehen.

Jouluna Jumala syntyi,
Paras poika pakkasella,
Revon heinihuonehesen,
Sorajouhen soimen paeaehaen.
Haerkae olkia levitti,
Sika penkoi pehkuloita,
Poian pienen peitteheksi,
Katteheksi kaikkivallan.

Jouluna Jumala syntyi,
Paras poika pakkasella;
Nousi kuu, yleni paeivae,

Armas aurinko havatsi,
Tähet taivon tanssaeli,
Otavat piti iloa,
Syntyessään suuren luojan,
Yli armon auetessa.

Tahvanus on tallirenki
Ruman Ruotuksen talossa,
Ruokki Ruotuksen hevoista,
Kaitsi tallikonkaria.
Vei haen juomalle hevosen,
Kaivolle katetun ruunan,
Loimiselaen laehtehelle;
Laehe laeikkyi, hepo kuorsui.

Tahvanus on tallirenki
Laeksi maahan ratsahilta,
Katsoi maasta maan vikoja,
Katsoi veestään veen vikoja;
Näehnyt ei maassa maan vikoja,
Eikä veessä veen vikoja.
”Mitä kuorsut korpin ruoka,
Hirnut Hiisien heponen!
Ei ole maassa maan vikoja,
Eikä veessä veen vikoja.”

”Sitä kuorsun korpin ruoka,
Hirnun Hiisien heponen:
Uus’ on tähti taivahalla,
Pilkku pilvien raossa.”

Tahvanus on tallirenki
Iski silmänsä itähaen,
Katsoi päin luotehesen,
Katsoi kaiken ilman rannan;
Näki tähen taivahalla,
Pilkun pilvien lomassa.

Niin repo etehen juoksi:
”Repo rukka, raukka poika!
Sä olet kengäältä keppiä,
Säkä liukas liikunnalta;
Käy nyt tuota katsomahan
Vaaran vaskisen takoa,
Mistä meille tähti syntyi,
Kusta uusi kuu kumotti!”

Repo juoksi. jotta joutui,
Pian juoksi matkat pitkäet,
Vaelehen vaelit samosi,

Vaaran vaskisen ta'aksi.

Paimen vastahan tulevi,
Niin repo sanoiksi virkki:
”Oi sie rukka paimoseni!
Tokko tietäisit sanoa,
Mistä meille tahti syntyi,
Uusi tahti taivahalle.”

Tuon paimo sanoiksi virkki:
”Jopa tieaen, jotta tunnen;
Siitä meille tahti syntyi,
Uusi tahti taivahalle,
Kun on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna.”

”Miss’ on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?”

”Tuoll’ on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna,
Veitlihimassa [42] vaehaessa;
Syntynyt Jumalan poika
Hevon heinaahuonehesen,
Sorajouhen soimen paeaehaen,
Vihvilaesille saroille,
Kakaroille kylmenneille.
Sinne synnytti Jumala,
Pani luoja poikuensa;
Ei vaihtaisi poiuttansa
Vaskihin valettavihin,
Hopioihin hohtavihin,
Kultihin kumottavihin,
Eikae kuuhun, paeivyehen,
Aurinkoisehen hyvaehaen.”

Repo rukka, raukka poika,
Jo tuli takaisin tuolta,
Vaaran vaskisen takoa,
Toi sanoman tullessansa:
”Siitä meille tahti nousi,
Uusi tahti taivahalle,
Kun syntyi Jumalan poika,
Aukesi ylinen armo.
Pannut on luoja poikuensa
Heinille hevosten luoksi,
Vihvilaesille saroille,
Kakaroille kylmenneille;
Ei vaihtaisi poiuttansa
Vaskihin valettavihin,

Hopioihin hohtavihin,
Kultihin kumottavihin,
Eikae kuuhun, paeivyehen,
Aurinkoisehen hyvaehaen.”

Tahvanus on tallirenki
Veip’ on tallihin hevosen,
Heitti heiniae etehen,
Levitteli verkalointa,
Siotteli silkkivoeitae.

Meni Ruotuksen tupahan,
Seisatteli oven suussa,
Pysahteli partten paeaessae.

Ruma Ruotus Paitulainen
Syoepi, juopi, kestoavi,
Paeaessae poeyyn paioillahan,
Aivan aivinaisillahan.

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsae nojasta:
”Pese kaettae, kaey ruoalle,
Ruoki Ruotuksen hevoista!”

Tahvanus on tallirenki,
Haenpae tuon sanoiksi virkki:
”En sinae pitkaenae ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Ruoki Ruotuksen hevoista,
Kaitse kiivan konkaria;
Itse Ruotus ruokkikohon
Taemaen paeivyen peraestae—
Jo syntyi parempi synty,
Kasvoi valta kaunihimpi.
Jopa on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna,
Naein mae taehen taivahalla,
Pilkun pilvien lomassa.”

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsae nojasta:
”Aesken on toet totesi,
Valehettomat valasi,
Kun tuo haerkae ammonevi,
Paeaepoenttae poeloettaenevi,
Jok’ on luina lattialla,
Liha syoety, luu kaluttu,
Kesi kenkinae pietty,
Talvikausi tallaeltu.”

Nousipa haerkae ammomahan,
Paeapoenttae poeloettaemaehaen,
Nousi haennin haeilymaehaen,
Sorkin maata sotkemahan.

Tahvanus on tallirenki,
Haenpae tuon sanoiksi virkki:
”Onko jo toet toteni,
Valehettomat valani?
Joko on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?–
Nousipa haerkae ammomahan,
Paeapoenttae poeloettaemaehaen.”

Lausui Ruotus ruoaltansa,
Tiuskoi tiskinsae nojasta:
”Aesken on toet totesi,
Valehettomat valasi,
Kun tuo kukko laulanevi,
Kananpoika kaikkunevi,
Jok’ on paistina vaissa,
Liha voilla voieltuna,
Hoeyhenillae hoeykenneillae,
Jaesenillae jaeykenneillae.”

Nousipa kukko laulamahan,
Kananpoika kaikkumahan,
Luillansa luhisemahan,
Hoeyhenillae hoeykkimaehaen.

Tahvanus on tallirenki,
Haenpae tuon sanoiksi virkki:
”Onko jo toet toteni,
Valehettomat valani?
Joko on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?–
Nousipa kukko laulamahan,
Kananpoika kaikkumahan.”

Ruma Ruotus Paitulainen
Viskoi veitsen lattiahan,
Sanovi sanalla tuolla,
Tiuskoi tuolla tiuskehella:
”Aesken on toet totesi,
Valehettomat valasi,
Kun veitsi vesottunevi,
Jonka siltahan sivalsin,
Jot’ on vuosi vuoliskeltu,
Kaksi kannettu tupessa

Veitsenpaeae vesottunevi,
Ja vesat lehittynevi.”

Alkoipa veitsenpaeae vesota,
Vesat lehtiae lykaetae;
Vesosi vesoa kuusi,
Kultalehen kunki paeaehaen.

Tahvanus on tallirenki,
Haenpae tuon sanoiksi virkki:
”Onko jo toet toteni,
Valehettomat valani?
Joko on syntynyt Jumala,
Yliarmo auennunna?–
Jopa on veitsenpaeae vesonna,
Jonka siltahan sivallit,
Sekae kukko laulanunna,
Jok’ oli paistina vaissa.
Viel’ on haerkae ammonunna,
Jok’ oli luina lattialla.
Jo nyt luovun Ruotuksesta,
Pakenen pakanan vaeistae,
Otan uskon Kiesuksesta,
Kastin kaikkivaltiaista.”

Tuosta suuttui suuri miesi,
Ruotus julmaksi rupesi,
Suoritti soan tulisen,
Paeaele kaulan kaikkivallan;
Sata miestae miekallista,
Tuhat rauaista urosta,
Luojan surmaksi sukesi,
Katomaksi kaikkivallan.

Maaria matala neiti,
Pyhae piika pikkarainen,
Piiletteli poiuttansa,
Kasvatteli kaunoistansa,
Alla jauhavan kivosen,
Alla juoksevan jalaksen,
Alla seulan seulottavan,
Alla korvon kannettavan,
Sylissaehaen syoettelevi,
Kaesissaehaen kaeaentelevi.

Laski poian polvillensa,
Lapsen lannehuisillensa,
Alkoi paeaetaensae sukia,
Hapsiansa harjaella,
Hopiaisella sualla,

Kultavarsi harjasella;
Suastansa pii pirahhti,
Taimen taittui harjastansa.

Rapasihen etsimaehaen,
Taimenta tavottamahan,
Katoi poika polviltahan,
Lapsi lanne'puoliltahan.

Tuossa hirnui Hiitten ruuna,
Paeraesi pahan heponen.

"Mitae hirnut Hiitten ruuna,
Paeraejaet pahan heponen?" –

"Sitae hirnun Hiitten ruuna,
Paeraejaen pahan heponen,
Viety on poika polviltasi,
Lapsi lanne'puoliltasi."

Maaria matala neiti,
Pyhae piika pikkalainen,
Tuosta tuskille tulevi,
Itkeae kujertelevi.

Rapasihen etsimaehaen,
Etsi pientae poiuttansa,
Kullaista omenuttansa,
Hopiaista sauoansa,
Alta jauhavan kivosen,
Alta juoksevan jalaksen,
Alta seulan seulottavan,
Alta korvon kannettavan,
Puiten puut, jaellen ruohot,
Hajotellen hienot heinaet.

Etsi pientae poiuttansa,
Eipae loeyae poiuttansa,
Kullaista omenuttansa,
Hopiaista sauoansa.

Etsi maeiltae, maennikoeiltae,
Kannoilta, kanarvikoilta,
Katsovi joka katajan,
Joka varvikon vatovi,
Katsovi kanarvajuuret,
Ojenteli puien oksat.

Astua ajattelevi,
Kaeyae kaeaepaeroittelevi:

Tiehyt vastahan tulevi,
Niin tielle kumarteleksen:
”Oi tiehyt Jumalan luoma!
Etkoe naehnyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?”

Noin se tiehyt lausueli:
”Oisin naehnyt, en sanoisi;
Poikasipa loi minunki,
Loi pahoille, ei hyville,
Kovan kengaen kaeytaevaeksi,
Kannan karskuteltavaksi,
Joka koiran juostavaksi,
Ratsahan ajeltavaksi.”

Astua ajattelevi,
Kaeyae kaeaepaeroeittelevi;
Taehti vastahan tulevi,
Taehele kumarteleksen:
”Oi taehyt Jumalan luoma!
Etkoe naehnyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?”

Noin se taehti lausueli:
”Oisin naehnyt, en sanoisi;
Poikasipa loi minunki,
Loi pahoille, ei hyville,
Kesaeksi katoamahan,
Sykysyllae syntymaehaen,
Kylmillae kimaltamahan,
Pimehillae pilkkumahan.”

Astua ajattelevi,
Kaeyae kaeaepaeroeittelevi;
Kuuhut vastahan tulevi,
Niin kuulle kumarteleksen:
”Oi kuuhut Jumalan luoma!
Etkoe naehnyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?”

Noin se kuuhut lausueli:
”Oisin naehnyt, en sanoisi;
Poikasipa loi minunki,
Loi pahoille, ei hyville,
Aamulla alenemahan,
Illalla ylenemaehaen,
Yksin oeillae kulkemahan,

Pakkasella paistamahan.”

Astua ajattelevi,
Kaeyae kaeaepaeroeittelevi;
Paeivae vastahan tulevi,
Paeivaelle kumarteleksen:
”Oi paeivyt Jumalan luoma!
Etkoe naehnyt poiuttani,
Kullaista omenuttani,
Hopiaista sauoani?”

Paeivae taiten vastaeli:
”Sekae naein, jotta kuulin;
Poikasipa loi minunki,
Loi hyvillle, ei pahoille,
Aamulla ylenemaehaen,
Illalla alenemahan,
Yoen aian lepeamaehaen,
Paeivaen aian paistamahan.

Jopa naeinki poikuesi,
Voi poloinen poiuttasi!
Jo on poikasi poloinen
Kaotettu, kuoletettu,
Pantu luoja painon alle,
Herra hautahan hakattu.”–

Niinpa me pojat poloiset
Aina muita muistelemma,
Jouvitlemma jotaki,
Tuot emme tokahi’kana,
Suuren surmoa Jumalan,
Katomusta kaikkivallan,
Kuin on luoja kuoletettu,
Kaotettu kaikkivalta,
Kun on hautahan hakattu,
Pantu luoja painon alle.

Pirulaiset piinattihiin [43],
Paha valta vaivattihiin [44],
Saan keihaeaeen kaerellae,
Tuhannen teraellae miekan.
Luoja puuhun puntattihiin,
Ristihin ripustettihiin,
Siinae haentae surmattihiin,
Kuollut puusta laskettihiin,
Hakattihiin, hauattihiin,
Kahen kallion lomahan.
Vuoret paeaeelle vaattihiin,
Kivet paeaeelle kiusattihiin;

Sata miestä miekallista,
Tuhat rauaista urosta,
Ne veti veressä silmin,
Luojan hauan partahalle;
Sata miestä miekallista,
Tuhat kilvenkantajoa,
Luojan hauan paimenena,
Vartiana kaikkivallan.

Neitsy Maaria emonen,
Rakas äiti armollinen,
Itkeäe kujertelevi,
Valitella vaikertavi,
Kaeypi tietäe astelevi
Luojan hauan partahalle:
”Nouses luoja kuolemasta,
Herkeäe uneksimasta;
Nouse nuorra kuolemasta,
Kaunisna katoamasta!
Kun et nouse, et heräenne,
Jo kohta tulen minäeki,
Kerallasi kuolemahan,
Kanssasi katoamahan.”

Herra hauasta havatsi,
Lausui luoja, noin nimesi:
”Ei ole taeaeltäe nouseminen,
Kun sielläe kaekeäminen;
Kivet alla, paaet paeaelläe,
Kupehilla kummallaki,
Someret syäentäe vasten,
Vasten hieta hartioita.”

Neitsy Maaria emonen,
Rakas äiti armollinen,
Paeiväelle kumarteleksen:
”Oi paeivyt Jumalan luoma,
Luoma luojan valkiamme!
Paista hetki heltehesti,
Toinen himmesti hiosta,
Kolmansi koko teräeltäe,
Paaet paista pehmiaeksi,
Kivet suolaksi sulata,
Someret veäe ve’eksi,
Hieta vaaheksi valuta,
Paeaestäe luoja kuolemasta,
Herra hauasta heräetäe!”

Tuo paeivyt Jumalan luoma,
Paeivyt armas aurinkoinen,

Lenti paeaetoennae kanana,
Siipipuonna siuotteli,
Luojan hauan partahalle,
Kammiolle kaikkivallan.

Sat' on miestae miekallista,
Tuhat kilvenkantajoa,
Pantu luojan paimeneksi,
Kaikkivallan vartiaksi;
Nuopa paeivaeltae kysyvaet,
Anelevat auringolta:
"Paeivae armas aurinkoinen,
Mitaepae sie taenne laeksit?"

Paeivae taiten vastaeli,
Armas aurinko saneli:
"Laeksin luota katsomahan,
Likeltae taehystaemaehaen,
Kuin on luoja kuoletettu,
Herra hautahan hakattu."

Niin paeivyt Jumalan luoma,
Luoma luojan valkiamme,
Paistoi hetken heltehesti,
Toisen himmesti hiosti,
Kolmannen koko teraeltae,
Nukutteli nuivan kansan,
Paineli vaeen pakanan,
Nuoret miekkojen nojahan,
Vanhat vasten sauojansa,
Keski-iaen keihaeille.
Paistoi paaet pehmiaeksi,
Kivet suolaksi sulatti,
Someret veti ve'eksi,
Hiejan vaaheksi valutti,
Paeaesti luojan kuolemasta,
Katomasta kaikkivallan.

Luoja hauasta havatsi,
Herra herkesi unesta,
Paeaesi hauan partahalle,
Yloes kuopasta kohosi.
Kivet silloin kielin lauloi,
Paateret sanoin pakasi,
Joet joikui, jaervet jaerkkyi,
Vuoret vaskiset vavahti,
Tullessa Jumalan tunnin,
Herran armon auetessa.

Nousi luoja kuolemasta,

Herkesi uneksimasta,
Vetihen vesikivelle
Vatsallehen vaivoaksen,
Veriaeaen viruttamahan,
Hurmehia huuhtomahan.

Niin paeivyt Jumalan luoma,
Luoma luoja vaukiamme,
Lenti taiten taivahalle,
Siallensa entiselle,
Paeaesti miehet nukkumasta,
Pahat unta ottamasta.

Pahat kahletta takovat,
Nauloja varustelevat,
Lyoeae luoja kahleisin,
Rautalukkoihin lukita,
Ettei paeaesisi pakohon,
Kulkemahan kunne'kana,
Hakatusta hauastansa,
Kuopastansa kaivetusta.

Luoja kaeypi, astelevi,
Kulki matkoa vaehaesen,
Kuuli paukkinan pajasta,
Meni koeyhaenaen pajahan,
Kysyjaenaen kynnykselle;
Taeaellae rautiot takovat,
Sepaet Hiitten hilkkasevat.
Meni seppojen pajahan:
"Mitaes rautiot takovat,
Sepaet Hiitten hilkkuttavat?"

Se on julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isaen aloja,
Sanan virkkoi, noin nimesi
"Taon luojaalle kyttyttae,
Jumalalle kahliskoeyttae;
Vaan en muistanut mitellae,
Kuin on paksu luojaan kaula,
Kuin on paksu, kuin on pitkae,
Kuin on poikelta leviae."

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
"Sen on paksu luojaan kaula,
Sen on paksu, senpae pitkae,
Senki poikelta leviae,
Kun on kaulasi omasi."

Sanoi julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isaen aloja:
”Mistaes tieaet luojaan kaulan,
Kuin on paksu, kuin on pitkae,
Kuin on poikelta leviae?”

Niin kuulu Jumalan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi
”Siinaepae olin minaeki,
Luojaan hauan partahalla,
Katsoin kantosen takana,
Vesakosta vierettelin.” –

Sanoi julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isaen aloja:
”Niinpae sinun on leuka laaja,
Leuka laaja, silmaet suuret,
Niin on pitkaet silmaeripset,
Kun on eilisen Jumalan,
Jonka maahan hakkasimma,
Hakkasimma, hautasimma.”

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
”Sill’ on miulla leuka laaja,
Leuka laaja, silmaet suuret,
Sillae pitkaet silmaeripset,
Kauan kasvoin kankahalla,
Kasvoin kantosen takana,
Kiven suuren suojasessa.”

Se on julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isaen aloja,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Voi kun oot kovin osaava,
Yli muien ymmaertaevae!”

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
”Sillae oon kovin osaava,
Yli muien ymmaertaevae;
Kauan katsoin syoejaen suuhun,
Partahan palanpurijan.”

Sanoi julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,

Ilkein isaan aloja:
”Nyt oisi kahlis valmihina,
Vaan en mie mitellae saata
Tuota kauloa omoa,
Kuin on pitkæ, kuin on paksu,
Kuinka poikelta leviae;
Ei minun kaeteni kaeenny,
Eikæ sormeni sopine.”

Niin kuulu Jumalan poika
Itse tuon sanoiksi virkki:
”Kun annat minun mitata,
Saattaisin minae mitellae,
Kaeentyisi minun kaeteni,
Sekæ sormeni sopisi.”

Se on julma Juuttahainen,
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isaan aloja,
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Jos annan sinun mitellae,
Elloes lukkohon lukitko,
Elae paina palkimehen
Elae pihtihin pihistæ;
Vast’ on lukko laajittuna,
Ei vielæ avainta saatu,
Ei lukot kaesin lutise,
Loirat sormin sorkuele.”

Antoi luojaansa mitellae
Tuota kauloa omoa,
Kuin oli pitkæ, kuinka paksu,
Kuinka poikelta leviae.

Siitæ meiaen suuri luoja,
Meiaen julkinen Jumala,
Mittaeli, mæaeraeli,
Jopa lukkohon lukitsi,
Siitæ painoi palkimehen,
Sekæ pihtihin pihisti.

Iski kannan kalliohon;
Peraen potkasi kivehen,
Yheksaen sylen syvæhaen,
Kyynaeraeisen kymmenettae:
”Pysy nyt siinae pintahainen,
Paru siinae pantahainen,
Tekemaessaesi pahassa,
Luomassasi kytyessæ!”

Se on julma Juuttahainen
Pahin poikia pahoja,
Ilkein isaan aloja,
Jo naeki tuhon tulevan,
Haetaepaeivaen paealle saavan;
Kerran kiljasi pahasti,
Toisen karjui kauhiasti,
Kolmannen ylen kovasti.

Sanoi meiaen suuri luoja,
Meiaen julkinen Jumala:
”Kilju nyt kivi kovaksi,
Karju rauta karkiaksi!
Pysy siinae sen ikaesi,
Asu siinae aikuesi,
Kun ei kuuta aurinkoa,
Paeiveae hyvaennaestae,
Kun ei maata, eikae puuta,
Ilmassa inehmisiae.–
Taemaen paeivyen peraestae,
Olkohon kivi kovana,
Rauta kaikki karkiana,
Tuuli taivahan viluna!”

Siitae meiaen suuri luoja,
Meiaen julkinen Jumala,
Yloes ilmahan kohosi,
Paealle kuuen kirjokannen,
Paealle taivaisen kaheksan,
Ilmalle yheksaennelle,
Sialle isaan Jumalan,
Kamarihin kaikkivallan.
Siellae suutua pitaevi,
Kansan kaiken tuomitsevi,
Pahat paiskavi syvaehaen,
Hirviaehaen helvettihin,
Hyvaet sinne siirtelevi,
Taluttavi taivahasen.

7. Piispa Heinrichin surma.

Kasvoi ennen kaksi lasta,
Toinen kasvoi kaalimaassa,
Toinen Ruotsissa yleni.
Se kun kasvoi kaalimaassa,
Se Haeme'en Heinrichi;
Se kun Ruotsissa yleni,
Se on Eirikki kuningas.

Sanoi Haemeen Heinrichi

Eirikille veljellensae:
”Laekkaes maita ristimaehaen,
Mailla ristimaettoemillae,
Paikoilla papittomilla!”

Sanoi Eirikki kuningas
Heinrikille veljellensae:
”Ent’ on jaervet jaeaeamaettae,
Sulana joki kovera.”

Sanoi Haemeen Heinrikki
Eirikille veljellensae:
”Kyllae kierraen Kiulon jaerven,
Ympaeri joki koveran.”

Pani varsat valjahisin,
Suvikunnat suitsi suuhun,
Pani korjat kohallensa,
Saatti lastat sarjallensa,
Anturoillensa avarat,
Peraellensae pienet kirjat.
Niin kohta ajohon lahti,
Ajoin tietae, matkaeli,
Kaksi paeiveae kevaeistae,
Kaksi yoetae jaerjestaensae.

Sanoi Eirikki kuningas
Heinrikille veljellensae:
”Jo taessae tulevi naelkae,
Eikae syoeae, eikae juoa,
Eikae purtua pietae.”

”On Lalli lahen takana,
Hyvae neuo niemen paeaessae,
Siinae syoemmae, siinae juomma,
Siinae purtua piaemmae.”

Sitte sinne saatuansa
Kerttu kelvoton emaientae,
Suitsi suuta kunnotonta,
Keitti kieltae kelvotonta.

Sitte Haemeen Heinrikki
Otti heiniae hevosen,
Heitti penningit sialle,
Otti leivaen uunin paeaeltae,
Heitti penningit sialle,
Otti olutta kellarista,
Vieritti rahat siallen.
Siinae soeivaet, siinae joivat,

Siinae purtua pitivaet;
Sitte laehtivaet ajhon.

Tuli Lalli kotiansa-
Tuo Lallin paha emaientae
Suitsi suuta kunnotonta,
Keitti kieltae kelvotonta:
”Jo taessae kaevi ihmisiae,
Taess’ on syoety, taess’ on juotu,
Taessae purtua pietty,
Viety heiniae hevosen,
Heitty hietoja siahän,
Syoety leivaet uunin paeaeltae,
Heitty hietoja siahän,
Juotu oluet kellarista,
Saatu santoa siahän.”

Lausui paimen patsahalta:
”Jo vainen valehtelitki,
Elae vainen usko’kahan!”

Lalli se pahatapainen,
Sekae mies pahasukuinen,
Otti Lalli laukkarinsa,
Piru pitkaen keihaeaensae,
Ajoi Herroja taka’an.

Sanoi orja uskollinen,
Lausui parka palvelija:
”Jo kuuluu kumu takana,
Ajanko taetae hevoista?”

Sanoi Haemeen Heinrikki:
”Jos kuuluu kumu takana,
Elae aja taetae hevoista,
Karkottele konkaria.”

”Entae jos tavotetahan,
Taikkapa tapetahanki?”

”Kaey sinae kiven taaksi,
Kuultele kiven takana,
Jos mua tavotetahan,
Taikka myoes tapetahanki;
Poimi mun luuni lumesta,
Ne pane haeraen rekehen
Haeraen Suomehen veteae.
Kussa haerkae uupunevi,
Sihen kirkko tehtaekoehoen,
Kappeli rakettakohon,

Papin saarnoja sanella,
Kansan kaiken kuultavaksi.”

Palasi paha kotia,
Lausui paimen patsahalta:
”Kusta Lalli lakin saanut,
Mies paha hyvaen hytyraen,
Pispan hiipan hirtehin?”

Niinpaie mies murehissansa,
Lakin paeaestaensae tavotti,
Hivukset himahtelivat,
Veti sormuksen sormesta,
Lihat ne liukahtelivat.

Niin taemaen pahantapaisten
Pispan raukan raatelijan
Tuli kosto korkialta,
Makso mailman valtialta.

8. Elinan surma.

Elinainen neiti nuori
Meni aittahan maeelle,
Vaskivakka kainalossa,
Vaskiavain vakkasessa.
Tuoltapa tulee Klaus Kurki.
”Mistaes tunnet Klaus Kurjen?”
”Tulennasta tuiman tunnen,
Jalon jalan heitaennaestae.”
”Eikoes muita ylpioeitae,
Kun on Laukon Klaus Kurki?” –

Klaus tuo tuli pihalle,
Sa’an hevoismiehen kanssa,
Sa’an satulaurohon,
Miehet kulta miekoissansa,
Hevoset hopiapaeissae.

Viisi veljestae Elinan
Istuit kaikki poeyaen paeaessae,
Nousit kaikki seisoalle,
Laeksit vastahan Klaulle.

”Onkos teillae neittae myyae,
Piika pietty minulle?”

”Ei neittae maeellae myyae,
Panna kaupan kartanolla;
Hevot myyaehaen maeellae,

Luukaviat kartanolla.
Kyll' on meillae tupiaki:
Tupa meill' on yljaen tulla,
Tupa tulla, toinen mennae.
Talli meill' on hevot panna,
Vaja varsat valjutella,
Naula laskea satulat.”

Klaus tuo tuli tupahan
Miekalla oven avasi,
Tupellansa kiini tunki.
”Onkos teillae neittae myyae,
Piika pietty minulle?”–

Aeitinsae Elina neien
Klaus Kurjelle kumarsi:
”Ei ole meillae neittae myyae,
Eikae piika'a piolla.
Piiat meill on piskusia,
Kaikki kesken kasvavia.”

”Onpa tuo vaehae Elina,
Anna'pa vaehae Elina!”

”Oh mun aeiti kultaseni,
Elae anna minua Klaulle!”

”Ei taia vaehae Elina
Panna tyoehoen palkollista,
Ruokkia perehiaesi,
Kaita tarhakarjojasi.”

”Eikae tarvitse Elinan;
Onpa siellae Kirstipiika.–
Minae annan Kirstipiian
Panna tyoehoen palkollisen,
Ruokkia talon perettae,
Kaita kanssa tarhakarjan.”

”Kyll' on sulla Kirstipiika,
Laukon entinen emaentae,
Se mun polttaisi tulessa,
Kovin paeivin kuolettaisi.”

”Ei ole Kirsti ennenkaehaen
Ketaen polttanut tulessa,
Kovin paeivin kuolettanut,
Ei ole ennen, eikae vasta.”

Kukas kuitenkin on hullu,–

Kukas muu, kun piika raukka?
Jos ei hullu, niin on himmi,
Otti kihlat, antoi kaettae;
Kaesi on Klaun kaessae,
Kaevi Klaun kartanolle.

Kirsti katseli lasissa,
Vaelkytteli vaestaeroeillae.
”Oh, jos sitaeki olisi,
Tuon vaelin pahentajata!
Ennenkun avaimet annan,
Toisen kaeskyllae kaevelen.”

Laehti haen Klaun puheille:
”Ohoh, Klaus kultaseni!
Vaehaen kyllae sinae tieaet-
Uolevi emaennaen makasi.”

”Oh mun Kirsti piikaseni!
Jospas tuottelet toeksi
Minkae sattelit sanoiksi,
Vielae sun verassa kaehtaen;
Elinan tulessa poltan-
Viisi verkaista hametta
Annan sinun kaeyaaksesi,
Ennenkun Elina rouan;
Annan kaetehes avaimet
Ennenkun Elina rouan.”

”Ohoh, Klaus kultaseni!
Aja Aumasten laolle,
Pikkunniittuisten nimelle.
Sano kauas menevaesi,
Monet viikot viipyvaesi,
Keraejissae Pohjanmaalla.
Niinpaen tuottelen toeksi
Minkae saattelin sanoiksi.”

Klaus laehteae lupasi.-
”Oh mun vaehae Elinani!
Viillae voita vakkasehen,
Saeaeli saekkihin evaestae,
Liikkioe sianlihoa,
Karpio kananmunia,
Minun kauas mennaekseni,
Keraejihin Pohjanmaalle.-

”Oh mun Klaus kultaseni!
Elae viivy kauan siellae:
Viikot on viimeiset minulla,

Vielae paeivaet viimeisimmaet;
Astu puoli saappahassa,
Anna toisten toinen puoli,
Puhu puolilla sanoilla,
Anna toisten toinen puoli;
Juo vaan puoli siemenystae,
Anna toisten toinen puoli–
Niin sinae pikemmin paeaset
Pohjan noitain seasta.”

Elina vaehae emaientae
Saeaelei saekkihin evaestae,
Viilti voita vakkasehen,
Liikkioen sianlihoa,
Karpion kananmunia.
Klaus laehtepi ajohon

Ajoi Aumasten laolle,–
Pikkuniittuisten nimelle.

Kirsti pyykillle menevi,
Pienten vaatetten pesolle,
Paitain Elina rouan.
Kuului kolkkina koasta;
Kaevi roua katsomahan
”Oh mun Kirsti piikaseni!
Mitae kolkitset koassa,
Paukutat patoin luona?”

”Huoran huopia virutan,
Pahan vaimon vaattehia.”

”Elae Kirsti piikaseni!
Kolki niitae niin kovasti.”

Kirstipae taehaen mutkan muisti,
Kolkki vielaeki kovemmin.

”Elae kolki Kirsti huora!
Paitojani niin pahasti.
Ei ole niitae taeaellae tehty,
Vaan on aetitini kotona.”

”Huoratpa hyvaetki piiat,
Vaan ei portot puoletkana–
Eik’ ole minun lukua,
Vaikka parka palkollinen
Haukuttaisi huoraksiki;
Itseki isot emaennaet
Ovat Uolevin ohessa,

Pitkaeparran parmahissa.”

Itkusilmaessae Elina
Tuli rannalta tupahan.
Kirsti kiiruhti peraessae:
”Oh mun roua kultaseni!
Ottakasme orjat tyoestae,
Haeiyt haerkaeen peraestae;
Pietaeen pitoset pienet,
Kanssa kempit kestijuhlat–
Niinkun ennenki on tehty,
Kun oli matkoilla isaentae.”

”Ohoh Kirsti piikaseni!
Tehe itse, kuinkas tahot,
Niinkun teit minua ennen;
Iske kaikki muut tynnoerit,
Yksi jaetae iskemaettae,
Jok’ on pantu minua varten.”

Kirstipae taehaen mutkan muisti,
Iski ensin sen tynnoerin.

”Ohoh Kirsti piikaseni!
Toisa tehit, toisa kaeskin.”

”Oh mun roua kultaseni!
Minne teen mae sian teille,
Teenkoe uutehen tupahan,
Ylimmaeisen portin paealle?”

”Elae tee uutehen tupahan,
Ylimmaeisen portin paealle;
Tee sia Klaun tupahan,
Niinkun ennenki olet tehnyt!”

”Siell’ on pyssyt paukkavaiset,
Siellae miekat vaelkkyvaeiset,
Siellae rauat raatelevat,
Teraevaet teraeasehet.”

”Pyssyt on surmana soassa,
Miekat miehillae kaesissae;
Tuttuna ovat tuvassa,
Kammarissa kaunihina.
Tee vaan sinne yoesiani,
Pane kaksin villavaipat,
Pane kaksin korvatyynyt,
Kaksin liinaiset lakanat.”

Kirstipae taehaen mutkan muisti:
Pani viiet villavaipat,
Pani viiet korvatyynyt,
Viiet liinaiset lakanat.

Elina levolle laehti
”Ohoh Kirsti piikaseni,
Etpaes tehnyt, niinkun kaeskin!
Panit viiet villavaipat,
Panit viiet korvatyynyt,
Viiet liinaiset lakanat.”

Laeksi Kirsti kammarista,
Meni Uolevin tupahan:
”Uolevi ylimystrenki,
Tulkate Klaun tupahan!
Siellae teitae tarvittaisi,
Kiiruhusti kutsuttihin.” –
”Mitaestae mae siellae tehnen?”

Meni haen sinne arvollansa;
Kirsti kiiruhti peraessae,
Yheksaet lukut lukitsi,
Takateljen kymmenennen;
Juoks sitte Aumasten laolle,
Pikkuniittuisten nimelle:
”Ohoh Klaus kultaseni!
Jo nyt tuottelin toeksi,
Minkae saattelin sanoiksi;
Onpa Uolevi nytki siellae,
Rouan kanssa kammarissa.”
Klaus kohta kotio riensi,
Alla paein, pahoilla mielin;
Otti tulta tervaksehen,
Tulta tuoheen viritti,
Pisti tulen nurkan alle,
Valoi alle valkiata.

Elinainen nuori roua
Pisti sormensa lasista,
Vihkisormus sormessansa:
”Ohoh Klaus kultaseni,
Elae sormustas kaota,
Jossas kantajan kaotat!”

Klaus Kurki kurja miesi
Veti miekkansa tupesta,
Raappas rauan kiiltaevaeisen,
Laski oitis sormen poikki.

Elinainen nuori roua
Piti lastansa lasista,
Itkevaeistae ikkunasta:
”Ohoh kulta Klaus kulta!
Elae polta poikalastas,
Jossas poltat poiantuojan.”

”Pala portto poikinesi,
Tulen lautta lapsinesi!
Ei se ole minun poika,
Se onpi Uolevin poika:”

Elinainen nuori roua
Herra Kiesusta rukoili:
”Ohoh Herra Kiesus kulta,
Anna armas Herra Kiesus,
Vielae aiteitini naekisin!
Palakohon kaikki paikat,
Taemae vettae vuotakohon,
Siks’ ett’ aiteitini naekisin!
Ohoh Uoti veikkoseni,
Juokse, jouvu Suomelahan,
Kaeske haentae taenne tulla,
Puhu paremmin kun onkaan!”

Otti Uoti mennaeksensae,
Sekae juoksi, jotta joutui,
Pian juoksi jaerven poikki,
Tuli tuonne Suomelahan:
”Ohoh muori kultaseni!
Roua teitae sinne kutsui.”

Nousi haen pian vuotehelta,
Puki paeaelle vaattehia–
”Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka hamehin hametta,
Hame aina eestakaisin,
Kuinka lie’kaeaen tyttaereni!”

”Hyvin kyllae, muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!”

”Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka sukin sukkiani,
Sukin aina eestakaisin,
Kuinka lie’kaeaen tyttaereni!”

”Hyvin kyllae, muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!”

”Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka kengin kenkiaeni,
Kengin aina eestakaisin,
Kuinka lie’kaeaen tyttäereni!”

”Hyvin kylläe, muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!”

”Voi, voi minua, vaimo valju,
Kuinka levin liinonani,
Levin aina eestakaisin,
Kuinka lie’kaeaen tyttäereni!”

”Hyvin kylläe, muori kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin!”

Tulit Suomelan lahelle—
”Voi, voi minua, vaimo valju,
Savu Laukosta naekypi,
Savu Klaun kartanosta,
Mitäe tuolla tehtaeneeki,
Noin sakian savun kanssa!”

”Kukot sielläe kultatahan,
Kanan pojat kaltatahan,
Lampaita lahtatahan,
Sianpaeitae korvetahan,
Pienen rinsin ristimiksi,
Pienen poikasen pioiksi.”

Tuli Klaun kartanolle,
Laski maahan polvillensa,
Oman vaevynsae etehen:
”Oh mun Klaus kultaseni,
Ota pois tulesta poika,
Vaka vaimo valkiasta!”

”Poltan porton poikinensa,
Kansan lautan lapsinensa.”

”Elae polta Klaus kulta,
Anna mennäe muille maille,
Elkiaensae piilemaehaen,
Toeitaensae haepaemaehaen!”

Tuli Kirsti kiiruhusti:
”Elae vaimen Klaus kulta!
Pane jauhoja pahoja
Tervatynnoerin lisaeksi;
Ne heitae tulen sekahan,

Ettae paremmin palaisi.”

”Oh mun vaehae Elinani!
Ohoh lapsi parkaseni!
Mahoit olla mielin kielin,
Mielin kielin porton kanssa.”

”Ohoh aeiti kultaseni!
Ei ole syytae pientaekaehaen,
Vikoa vaehaeistaekaehaen,
Verta neulan silmaettoemaen–
Tein kaikki minkae taisin,
Vielae paeaellenki vaehaesen–
Pala nyt taemaeki paikka,
Koskan vielae viimeiseksi,
Kovan kuolloni e’ellae,
Sain naehae aeitini silmaet.”

Viel’ olis ottanut hyvaesti,
Sanonut pari sanoa,
Itkevaelle aeitillensae.
Raukka raukesi samasa,
Lenti liekkien sisaehaen,
Vaipui ilmivalkiahan.

Se oli meno nuoren rouan,
Nuoren Elina emaennaen,
Jok’ oli kaunis kasvoiltansa,
Kaunis kaikella tavalla–
Kauan sinua kaivatahan,
Iaen kaiken itketaehaen;
Itku ei Laukosta laka’a
Valitus Vesilahesta!

Se oli loppu nuoren vaimon,
Kanssa pienen poikalapsen;
Kului tuskin puoli kuuta,
Taikka kaksi viilokokautta,
Hevosia tallin taeyysi,
Nautoja naveton taeyysi,
Kuoli kaikki korsi suuhun,
Kaatui kaurain nojalle.

Klaus kurki kurja miesi,
Miesi kurja ja kamala,
Istui aitan kynnyksellae,
Sekae istui ettae itki.

Kiesus aeiaenaen kaeveli:
”Mitae itket Klaus Kurki?”

”Kyll’ on syytae itkemistae,
Vaivoja valittamista:
Poltin oman puolisoni,
Sytytin syleni taeyen,
Poltin pienen poikaseni,
Vastakannetun kaotin.”

”Kyllae tieaen Elina rouan—
”Missaes on Elina roua?”

”Tuollapa on Elina roua,
Tuolla taivahan talossa,
Ylisessae ymmaerkissae,
Jalan juuressa Jumalan,
Kuuken kynttilaen e’essae,
Kultakirjanen kaecessae,
Pikku poikanen sylissae,
Uolevi oven e’essae.
Tieaen myoeski Klaus Kurjen—
Kussast’ onpi Klaus Kurki?”

”Tuoll’ on, tuolla Klaus Kurki,
Alaisessa helvetissae,
Kannukset vaehaen naekyvaet,
Jalat alta kiilustavat.—

Vielae tieaen Kirstihuoran
Tuoll’ on, tuolla Kirstihuora,
Alisessa helvetissae,
Alimmaisen portin alla,
Palmikot vaehaen naekyvaet,
Kultarihmat kuumottavat.”

Klaus tuo ajohon lahti,
Pisti pillit saekkihinsae,
Soitti suolla mennessaensae,
Kajahutti kankahalla,
Jaeraehytti jaerven paeaessae;
Ajoin paein sula’a merta,
Alle aaltojen syvinten.—

Se oli meno nuoren miehen,
Kanssa nainehen urohon;
Kirsti rakkina peraessae.

9. Inkerin sulhot.

Inkeri ihana neito,
Varasi vakuun naia,

Lalmanti iso ritari
Antoi kaettae kaetkyelle,
Isoin kimpuin kihlaeli,
Suurin sormuksin lunasti.
”Kokotteles vuotta viisi,
Vuotta viisi, vuotta kuusi,
Sekae seitsemaen kevaettae,
Kanssa kaheksan keseae,
Ynnae syksyae yheksaen,
Talvikausi kymmenettae;
Kunsa kuulet kuolleheni,
Kaiketi katoneheni,
Otiakos uros parempi,
Elkoesae pahempatani,
Elkoesae parempatani;
Ota muutoin muotohittes.”

Eirikki vaehae ritari
Valhekirjat kannatteli,
Valhekirjat kiiruhulta:
”Lalmanti on soissa voitu,
Pantu maahan paineluissa.”

Inkeri ihana neito
Vaeen vietiin vihintupahan,
Vaeen kihlat annettihin,
Vaeen ei vihille saatu,
Eikae miehin, eikae miekoin,
Eikae uljasten urosten,
Eikae vaimoin valittuin,
Eikae neittenn kaunokaisten.

Inkeri ihana neito
Istui se lutin solassa,
Sekae istui, ettae itki,
Katsoi iaen, katsoi laennen,
Katsoi poikki pohjasehen,
Naeki kykkaeraen merellae:
”Jossa lienet lintuparvi,
Niin sae laehe lentaemaehaen,
Jossa lienet kalaparvi,
Niin sae vaipunet vetehen,
Jossa lienet Lalmantini,
Laske purtes valkamahan.”

”Mistae tunnen Lalmantini?
Tulennasta tunnen purren,
Tulennasta, laskennasta,
Toisen puolen purjehesta,
Uusi on toinen purjepuoli,

Toinen silkkiae sinistae,
Silkki Inkerin kutoma,
Kauan neion kaiehtima.”

”Minun nuori veljyeni,
Ota ohrilta orisi,
I’ulta ikaelihasi,
Maatajalka maltahilta,
Aja vasta Lalmantia!”

”Terve nuori naeaetaemiehein,
Kuinka Inkeri elaevi?”

”Hyvin Inkeri elaevi:
Viikkokaus’ on haetae juotu,
Toinen lahjoja laelta,
Kolmasi on kuoletettu.”

10. Wiipurin linnan haevitys.

Iivana iso isaentae,
Meiaen kuulu kullan solki,
Sukivi sotaoritta,
Sorajouhta suorittavi,
Sanovi sanalla tuolla,
Lausui tuolla lausehella:
”Et sie itkisi emoni,
Vaelittaeksi vaimo rukka!
Jos mae jonne’ki menisin,
Ruotsin rohkian tiloille,
Suurille sotakeoille,
Miehen tappotanterille.”

Emo estellae kaekesi,
Varotella vaimo rukka:
”Elloes menkoe niille maille,
Ruotsin rohkian tiloille,
Suurille sotakeoille,
Miesten tappotanterille!”

Iivana iso isaentae,
Meiaen kuulu kullan solki,
Toki mietti mennaeksensae,
Laehtiaeksensae lupasi.

Jalan kenki kiukahalla,
Toisen lautsan partahalla,
Pihalla kaevysteleksen,
Veraejillae vyoetteleksen.

Latoi laivoja laehelle,
Suoritti sotavenoja.
Niin on laivoja laehellae,
Kuni suuret suorsaparvet.

Miekotsi tuhannen miestae,
Satuloitsi saan urosta,
Latoi miehet laivoihinsa,
Suoritti sotaurohot,
Kuni sotka poikiansa,
Tavi lapsensa latovi.

Kohenteli purjepuita,
Vaate'varpoja varasi,
Nosti puuhun purjehia,
Vaattehia varpapiihin.
Niin on puussa purjehia,
Vaattehia varpapiissa,
Kuni kummun kuusosia,
Tahi maentyjae maeellae.
Laeksi siitae laskemahan,
Laski paeivaen maavesiae,
Paeivaen toisen suovesiae,
Kolmannen merivesiae.

Niin paeivaellae kolmannella,
Loi silmaensae luotehelle,
Naeki suuren Suomen linnan,
Keksi Wiipurin vihannan.

Veaeksen vesiae myoeten,
Halki aaltojen ajaksen,
Lankes' alle Suomen linnan,
Alle Wiipurin vihannan.

Sai haen linnahan sanoja,
Pani tyoentaen paperin:
”Onko linnassa olutta,
Taaria talossa linnan,
Ilman oluen panematta,
Mallasten imeltaemaettae,
Tulialle vierahalle,
Saavalle kaekeaevaelle?”

Lausui Matti Laurin poika,
Virkki Wiipurin isaentae:
”Onpa linnassa olutta,
Taaria talossa linnan,
Ilman olven panematta,
Mallasten imeltaemaettae:

Tynnyri tulikiveae,
Panni jauhoja pahoja,
Lyiyn luomia tinoja,
Kahmalo kananmunia,
Tulialle vierahalle,
Saavalle kaekeaevaelle.”

Iivana iso isaentae,
Meiaen kuulu kullan solki,
Murti suuta, vaeaenti paeaetae,
Murti mustoa haventa,
Tyoenti kirjan kiirehesti,
Paperin pakon peraetae:
”Onko linnassa lihoa,
Onko voita volmarissa,
Ilman haeraen iskemaettae,
Suuren sonnin sortamatta,
Iivanalle iltaiseksi,
Venaelaeiselle veroksi?”

Lausui Matti Laurin poika,
Virkki Wiipurin isaentae:
”Onpa linnassa lihoa,
Onpa voita volmarissa,
Ilman haeraen iskemaettae,
Suuren sonnin sortumatta:
Uupui muinen musta ruuna,
Vaipui valkia hevonen,
Tuoll’ on raato rauniolla,
Luukontti koan peraessae,
Miehen suuren suupalaksi,
Miehen murhan murkinaksi.”

Iivana iso isaentae,
Meiaen kuulu kullan solki,
Siitae suuttui, siitae syaentyi,
Kovin suuttui ja vihastui,
Pani pyssyt pyykaemaehaen,
Umpiputket ulvomahan,
Avokurkut ammomahan,
Jalot jouset joikumahan,
Alla Wiipurin vihannan,
Alla suuren Suomen linnan.

Ampui kerran, ampui toisen,
Ampui kerran, noin alatse,
Ampui toisen, noin ylitse,
Ampui kolmannen kohalle;
Jopa liikkui linnan tornit,
Raeystaehaet raemaehelivaet,

Patsahat pamahtelivat,
Kivet linnan kiikahteli,
Tornit maahan torkahteli.

Ampui vielä kerran, toisen,
Meni raeystaehaet raemynae,
Tuohet lenteli levyinae,
Linnan seinat liistehinae.

Siitae Matti Laurin poika,
Viisas Wiipurin isaentae,
Pani Wiipurin avaimet
Kultaiselle luotaselle:
”Venaelaeninen veikkoseni,
Karjalainen kaunoseni!
Jaetae vielä heikko henki,
Elae murhalla murena,
Ammuit taaton, ammuit maammon,
Ammuit viisi veljiaeni;
Ota kultia kupilla,
Hopehia puolikolla,
Oman paeaeni paeaestimeksi,
Henkeni lunastimeksi.”

Sanoi Iivana isaentae,
Meiaen kuulu kullan solki:
”Jo on ruostui Ruotsin kullat,
Saastui Saksan maan hopiat,
En huoli hopehistasi,
Kysy konna kultiasi,
Kun kauan minua vainoit,
Aivot paeaestaeni alensit!”

Siitae Matti Laurin poika,
Viisas Wiipurin isaentae
Jo itse pakohon paeaesi,
Rienti luoksi laivosensa,
Astuvi aluksehensa,
Laeksi merta laskemahan,
Sinistae sirottamahan,
Melan vaivaisen varassa,
Kokan koukkupaeaen nojassa.

Itse Iivana isaentae,
Meiaen kuulu kullan solki
Kettukenkaeset jalassa,
Kut’ ei pauka pakkasella,
Ei kolka kovalla saeaellae,
Likennaeksen linnan luoksi,
Kivet on kirkkoa jaelellae,

Torit linnan torniloita,
Patsahat papin tupoa,
Itse pappi paiatonna,
Ruotsin kaunis kaatiotta.

11. Puntuksen sota.

Viholainen, vainolainen,
Uhkasi ikaensae kaiken,
Maata Ruotsin ruoskivansa,
Tappavansa kaikki tyyni
Kuninkahat kansoinensa,
Papit kirkkokuntinensa,
Rustingit hevosinensa,
Pitaejaet perehinensae.

Jalo herra Jaakko Puntus,
Itse Wiipurin isaentae,
Latoi laivoja lahelle,
Kun kana munasiansa,
Veti paeaele purjehia,
Kun on kummun kuusiloita;
Veipae tuuli Turjuksehen,
Ahavainen Aunuksehen,
Purje Puolahan osasi,
Ajoin riskin Riian alle.

Jalo herra Jaakko Puntus
Tyoenti linnahan sanoja;
Paperit pakon peraestae:
”Onko pantuna olutta,
Mettae meiaen miehillemm?”

”Onpa pantua olutta,
Mettae miehille hyville,
Tallissa hevonen kusia,
Lehmaen laeaevaen lattialla.”

Jalo herra Jaakko Puntus
Alkoi lyiylae lykaetae,
Tinapallin paiskiloia.–
Viholainen, vainolainen
Kohta itkien tulevi,
Sanoi suurella surulla:
”Jalo herra Jaakko Puntus!
Tule siivolla sisaehaen,
Kaunihisti kaupunkihin,
On olutta juoaksesi,
Sekae mettae syoeaaksesi,
Ei mesi merestae puutu,

Olut Riian kaupunnista.”

12. Kaarlon sota.

Laeksi Kaarlo kaupunnille,
Verolle verikaepaelae,
Ruotsin murha murkinalle,
Pillomus on Piiterille,
Laeksi veikaten vesille,
Uhotellen ulkomaille,
Paeaelle paeien paeaestaeksensae,
Valloille ruvetaksensa.

Venaehen vaeki vaekevae,
Kuninkahan miehet kuulut,
Maaliman valitut miehet,
Alinomaiset kasakat
Illoin aamuin vuotetahan,
Kerta keskipaeivaellaeki
Katsellahan, kaeaennellaehaen,
Selvaelle meren selaelle,
Ulapalle aukialle.
Kaarlo kaukoa naekyvi,
Sinisorkka sinnempaetae,
Kahen luotosen lomatse,
Paeellitse satamasaaren.

Venaehen vaeki vaekevae,
Meiaen korkia komanto,
Komantierat korkiammat,
Ne leipoi kivisen leivaen,
Kakun paistoi kallioisen,
Kakun rautaisen rakenti
Tulevalle vierahalle,
Saavalle kaekeaevaelle.

Kului aikoa vaehaesin,
Pikkaraisen piirahteli,
Kaarlo ei oo kaukana enaempi,
Kovan loittona koroli:
”Venaelaainen veikkoseni,
Saa lihoa syoeaekseni,
Tuo olutta juoakseni!”

Venaehen vaeki vaekevae,
Kuninkahan miehet kuulut,
Ei ne anna ampumatta,
Eikae syoetae syoeksemaettae;
Ampumalla antelevi,
Syoeksemaellae syoettelevi-

Saipa jouset joikumahan,
Jaentehet jaeraejaemaehaen,
Kivileivaet lentaemaehaen,
Rautaharkot raastamahan
Kohti Kaarlon karpasoa,
Punaparran purtta myoeten.

Jo tiirut tipahtelevi,
Purjepuut tomahtelevi,
Puraksihen purjenuorat,
Mastot maiskahti merehen,
Purjehet putoelevi,
Hajoeli hattaroiksi;
Noiksi tuulen vietaeviksi,
Ahavan ajeltaviksi.

Kaarlo, kuulusa kuningas,
Jo tunsi tuhon tulevan,
Haetaepaeivaen paealle saavan;
Jopa laessae laemmittaevi,
Jopa riipi rinnuksia,
Nousun nappia hosuvi,
Tullessa tulisen nuolen,
Teraesnuolen tellaetessae.

Kaarlon kulkku kuivettuvi,
Kero kaeypi keltaiseksi,
Parta vaahessa valuvi:
”Venaelaeninen, veikko rukka!
Anna vettae juoakseni,
Ostoa veroksi vettae,
Venaelaeiseltae veroksi.”

Venaelaeninen vet sanovi,
Kovarinta kolkkasevi:
”On vettae venosi alla,
Alla laivan lakkimista,
Juo kulkun kuivanehen,
Apata halunalaisen,
Vettae viljalta veroksi,
Kaarluelle kaunihille.”

Kaarlo varsin vastoavi,
Mies paha pakaelevi:
”Verell’ on vesi meressae,
Rannat Ruotsin raatoloita!”

Jo on Kaarlo kahleheessa,
Sinisorkka silmuksessa:
”Venaelaeninen, veikko kulta!

Jaetae vielae heikko henki;
Enmae toiste tulle'kana,
Vasta saane'kaan verolle."

Karku Kaarlolle tulevi,
Laehtoe Ruotsin rohkialle,
Tullessa tulisen nuolen,
Kivileivaen lentaeessae,
Rautaharkon rastaessa;
Laeksi maalle marsimahan,
Ruotsin maalle rohkialle,
Vannoi vaikian valansa:
"Ennen kieli kirvotkohon,
Silmae paeaetae siirtyoehoen,
Kun ma taenne toiste tullen!"

13. Turusen neiti.

Annikki Turusen neiti
Istuvi Turun korolla,
Luopi silmaensae selaelle,
Kaeaenti paeaetae paeivaen alle,

Naeki purren purjehtivan:
"Se on pursi Kestin pursi."

Jopa Kesti kerkiaevi,
Itse purresta puhuvi:
"Tule poies neiti lapsi!"

"En tule minae sinulle,
En sinulle, enkae muille,
Vasten kieltoa emoni,
Varotusta vanhempani.–
Noin sanoi minun emoni,
Varotteli vanhempani:
Elloes vainen neito nuori,
Elloes kasvaja kananen,
Rengin reistoihin ruvetko,
Kauppoihiin kasakkamiesten,
Kesti poikien poluille,
Joutolaisten juoniloihin!–
Kerran Kesti pettaenevi,
Renki lyoeppi reistastansa,
Kaupoistaan kasakkapoika,
Joutomiesi juonistaan."

Kesti kerkesi sanoa,
Kesti purresta puhuvi:
"Tule poies, elae huoli,

Tule minun turvihini,
Kaey kaesivarrelleni,
Pohatalle puolisoksi,
Kauppamiehelle kanaksi!”

Annikki Turusen neiti
Jo meni Kestin keralle,
Kesti taisi talven syoeae,
Sekae syoeae, jotta juoa
Paljo pantua olutta,
Ruokia rakennetuita,

Kesti toivovi keseae,
Tuota toivoi Kestin laiva,
Kestin laiva, Kestin lapset,
Kestin entinen emaentae;
Muut kaikki keseae toivoi,
Yksi pelkaesi petaejae,
Kuorensa kolottavaksi,
Varaeli vastakoivu
Oksansa otettavaksi.

Kesti vuotteli keseae.–
Kun tiesi kesaen tulevan,
Kantoi rannalle kalunsa,
Venehesen vei elonsa;
Itse istuihen sisaehaen,
Soutamahan suorittihen,
Heitti raukan rannikolle,
Verevae vesikivelle,
Kultansa kujertamahan,
Kaunosensa katsomahan.

Raukka huusi rannikolla,
Verevae vesikivellae,
Itki aeaenellae isolla,
Ukkoa rukoelevi:

”Ukkoseni, ainoseni!
Nosta pilvi luotehelta,
Nosta suuri saeien voima,
Aalto ankara kohota
Hurjoa hukuttamahan,
Mielipuolta painamahan.”

Tuo ukko ylinen herra
Nosti pilven luotehelta,
Nosti suuren saeien voiman,
Aallon ankaran kohotti
Hurjoa hukuttamahan,

Mielipuolta painamahan.

”Kutti, kutti, keito Kesti,
Keito Kesti, leino leski!
Ainako sull’ on Annin tyynyt,
Ainako Annin paeaenalaset,
Aina Kirstin kirjovaipat?
Meren tyrsky tyynynaesi,
Meren vahti vaippanasi,
Aalto paeaenalinasi.”

14. Anterun surma.

Kaisa saeati saenkyensa
Luisten lukkojen takana.
Anterus ylinen yrkae,
Ylimmaeisen miehen poika
Oli teiensa kaevijae,
Matkojensa mittelijae;
Seisattihen seinäen alla,
Lausuvi lasin takoa:
”Laske tutuksi tupakan,
Kamarihin kaunosesi!”

Kaisa saattavi sanoa:
”Et ole oma uroni,
Olet huorien hosuja,
Vaeaertivaimojen vaejyjae.—
Laitoin kaunoni kalahan,
Luotuni lohen perähaen,
Ainoseni ahvenehen,
Kesaen tuopi suuret haut,
Talven ruskiat reposit,
Syksyllae oravirihmat.”

Anterus ylinen yrkae,
Ylimmaeisen miehen poika,
Itse ikkunan avavi,
Itse tungeksen tupahan.

Kaisa saengystae kavahti,
Miekan seinäeltae sivalti,
Tempasi tupesta tuiman,
Syoeksi miestae syenalahan,
Laepi laemmoeisten lihojen,
Kautta kainalon vasemen.

Virkkoi Antti Annillehen:
”Mene Anni katsomahan,
Karhuko huuti karjassani,

Metsaen lieho lehmissaeni.”

Anni arka paeivaellaeki,
Yoellaepae sitaei arempi,
Turkkihinsa turveleksen,
Vaippoihinsa varjeleksen.

Meni itse katsomahan.–
Kaisa seisoi seinäen alla,
Alla ikkunan asuvi,
Kaecessae verinen veitsi,
Tupetonna tuima rauta,
Paeaessae huntu hurmehinen.

”Voi sinua vaimo raukka,
Jo tapoit oman urosi!”

Kaisa saattavi sanoa:
”Ei ollut oma uroni,
Oli huorien hosuja,
Vaeaertivaimojen vaejyjae.
Jos tuo syyksi pantanehe,
Vioiksi ve’ettaenehe,
Otan pankon palttinoa,
Toisen verkkoa vetaesen,
Jolla tuomarit totutan,
Jolla lahjon lautamiehet,
Puhumahan puoleltani,
Viereltaeni virkkamahan;
Vaan jos syyksi syyetaehaen,
Vielae veetaehaen vioiksi,
Kyll’ on suurta Suomen maata,
Laajoa Lapin rajoa,
Piiltae suuren pilloniekan,
Paeta pahan tekijaen.”

15. Riion poika.

Katri kaunis, neito nuori,
Sekae lievin tyttaeristae,
Kovin kaunis kauoittaki,
Paras ilman pauloittaki,
Lakittaki muihenlainen,
Veroittaki muihen verta,
Myoehaen myllylle menevi,
Paeivaen nostessa norolle.

Teki liiton kuun keralla,
Kuun keralla, paeivaen kanssa,
Yhen aian nostaksensa,

Katri ennen ennaetteli,
Viisi villoa keritsi,
Teki kuusi kuontaloo,
Ne kaikki saraksi saattoi,
Vaattehiksi valmisteli,
Ennen paeivaen nousemista,
Auringon ylenemistae.

Pesi suuret pyoeraepoeyaet,
Laaajat lattiat lakasi,
Vei pihalle rikkojansa,
Rikoillansa seisatteli:
Kuuluvi kumu kylaestae,
Tomu toisesta talosta,
Rikkahasta Riikolasta,
Paksusta Pajarilasta;
Kuului kattilan kamina,
Sekae riehtilaen reminae,
Suolta suuri suitsen helke,
Avannolta aisan kolke.

Juoksi Katri katsomahan:
Siell' on riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika,
Hevoistahan valjastavi,
Kalujahan kaunistavi,
Laehtiaeksensae kosihin.

Sanoi riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika:
"Elaepae muille kaunis Katri,
Kun minulle Katri kaunis,
Pane paeetae palmikolle,
Sio silkillae hivusta!"

Tunki kihlat kukkarohon,
Taskuhun tali hopiat.

Katri itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle,
Ennaetti emae kysyae:
"Mitae itket piika pieni,
Nuorra saamani nureksit?–
Mene aittahan maeelle,
Pane paita palttinainen,
Liitae liinan aivinainen,
Veae'pae verkainen hamonen,
Paeaele paian palttinaisen!"

Katri kaunis, neito nuori,

Meni aittahan maeelle,
Loeyti rihman rippumasta,
Langanpaeaeen lapattamasta,
Sihen surmansa sukesi,
Kuolemansa kohtaeli.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Karhu sanan saatantahan;
Kielikerran kerrantahan;
Ei saanut karhulla sanaksi,
Lehmikarjahan katosi.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Susi sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan;
Ei saanut suella sanaksi,
Lammaskarjahan katosi.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Repo sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan;
Ei saanut revolla sanaksi,
Hanhikarjahan katosi.

Kukas sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan,
Rikkahasen Riikolahan,
Paksuhun Pajarilahan?

Jaenis sanan saatantahan,
Kieli kerran kerrantahan;
Jaenis varman vastaeli:
”Sana ei miehe’en katoa.”

Laeksi jaenis juoksemahan,
Pitkaekorva piippomahan,
Vaeaeraesaeeri vaeaentaemaehaen,
Ristisuu ripittaemaehaen;

Jaenis juoksi, paeae jaerisi,
Perae pyoeri, pelto liikkui,
Meni riskin Riion luoksi,
Ja paksun Pajarin luoksi,
Juoksi saunan kynnykselle,
Sauna taeyynnae neitosia;
Juoksi riihen kynnykselle,
Kyykistihen kynnykselle.

Riihess' onpi Riion poika,
Se paksu Pajarin poika;
Sanoi riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika:
"Pankate jaenis tulelle,
Kierosilmae kiehumahan!"

Jaenis saattavi sanoa,
Jaenis varman vastaeli:
"Lie'pae lempo laehtenyynnae
Kattiloihin kiehumahan;
Laeksin sanan saatantahan,
Kielikerran kerrantahan."

Sanoi riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika:
"Mip' on sana saatavana,
Kieli kerrateltavana?"

Jaenis saattavi sanoa,
Jaenis varman vastaella:
"Se on sana saatavana,
Kieli kerrateltavana:
Jo on Katri kaatununna,
Tinarinta riutununna,
Sortunna hopiasolki,
Vyoevaski valahtanunna."

Tuopa riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika,
Tempasi isaensae miekan,
Hioi paeivaen, hioi toisen,
Paeivaen kolmannen lopulla.

Kyselevi, lauselevi:
"Syoetkoe syytoentae lihoa,
Juotko verta viatonta?"

Miekka mietti miehen kielen,
Arvasi uron pakinan:
"Syoenpae kun syoetettaenehe,

Juonpa kun juotettanehe.”

Se on riski Riion poika,
Ja paksu Pajarin poika,
Meni peltonsa perille,
Perin peltohon sysaesi,
Kaerin kaeaenti taivosehen,
Itse kaeaentyvi kaeressae,
Kun on kuiva kuusen oksa,
Karsittu katajan latva.

Sihen surmansa sukesi,
Kuolemansa kohtaeli,
Sanoi kerran mennessaensae:
”Elkaete etiset sulhot
Tahtoko tytaertae toisen
Vasten mieltae mieholahan!”

16. Hannus Pannus.

Hannus Pannus, mies koria,
Laeksi Koskelta kosihin
Virran nuorinta tytaertae,
Pajarin parasta lasta.

Sanoi sinne tultuansa,
Pajarihin paeaestyensa:
”Paras minulle, ei pahinta,
Pisin minulle, ei lyhintae.”

Sanoi Virran nuorin tyttöe,
Pajarin parahin lapsi:
”Ei parasta, ei pahinta,
Ei pisintae, ei lyhintae.
Sinull’ on ennen naitu nainen,
Koissa entinen emaentae.–
Tapa nainen ennen naitu,
Murra entinen emaentae!”

Hannus Pannus, mies koria,
Uskoi huoran houkutukset,
Pahan vaimon vaavitukset,
Hyppaesi saeloen saekaehaen,
Nousi laikon lautasille.
Niin kohta kotia laeksi,
Tappoi naisen ennen naiun,
Murti entisen emaennaen.

Meni Koskelle kosihin
Virran nuorinta tytaertae,

Pajarin parasta lasta.
Sanoi sinne mentyaensae:
”Paras minulle, ei pahinta
Pisin minulle, ei lyhintae.”

Sanoi Virran nuorin tyttö,
Pajarin parahin lapsi:
”Ei parasta, ei pahinta,
Ei pisintae, ei lyhintae.
Tapoit naisen ennen naiun,
Murrit entisen emaennaen,
Taiat tappoa minunki,
Surmata hyvaesukuisen,
Menna uutta ostamahan,
Kohta kolmatta kosihin.”

17. Marketta ja Anterus.

Marketta koria neito
Ketraeeli joutessansa,
Lauloi ketraeellessaensae:
”Ei neiti minun naekoeinen
Aja sen hevosen reissae,
Joka lie ollunna orilla,
Kun ei varsaset vetaene,
Kuletelle kuutiaisit.”

Marketta koria neiti
Ketraeeli joutessansa,
Lauloi ketraeellessaensae:
”Ei neiti minun naekoeinen
Koske sen lehmaen nisaehaen,
Joka lie haeilynnae haerille,
Kun ei hiehoista heryne,
Vasikkaisista valune.”

Marketta koria neiti
Ketraeeli joutessansa,
Lauloi ketraeellessaensae:
”Ei neiti minun naekoeinen
Kaey uuhta keritsemaehaen,
Jok’ on ollut oinahilla
Kun ei karkko kasvatelle,
Tahi kantane karitsa.”

Anterus ylinen yrkae,
Ylimmaeisen miehen poika
Oli teihensae kaevijae,
Matkojensa mittelijae;
Kauan soitti kanteletta,

Vingutti isaensae virttae,
Paljahilla paioillahan,
Aivan aivinaisillahan.

Marketta koria neiti
Tuolla saeati saenkyansae,
Yheksaen yლისen paeaellae,
Kaheksan katon rajassa.

Anterus ylinen yrkae,
Ylimmaeisen miehen poika
Otti sarvehen olutta,
Tuolla voiteli ovia,
Ovet viskoi viertehellae,
Kaljalla saranat kasti-
Meni haen ylitupahan,
Kaheksan katon rajalle;
Tuolla Marketan makasi,
Alla uutimen utuisen,
Alla vaipan vaskikirjan,
Alla tellan tehterisen,
Yheksaen yლისen paeaellae,
Kaheksan katon rajassa.

Marketta koria neiti,
Alkoi saunassa asua,
Alkoi vyoettae vyoerehtiae,
Hamehetta hyoerehtiae.

Alina hyvae emaentae
Tuop' on tuosta arvelevi:
”Mikae meiaen Marketalla,
Kuka Kurketta rukalla,
Aina saunassa asuvi,
Aina saunan karsinassa?”

Lapsi saattavi sanoa,
Lapsi pieni lausuella:
”Se on meiaen Marketalla,
Sepae Kurketta rukalla,
Soei aeiaen kutukaloe,
Saeren lientae liemmaeksi.”

Alina hyvae emaentae
Ain' on aamulla varahin,
Kaevi kuunnellen kujoa,
Seisatellen seinäen viertae,
Loeysi lapsen itkemaessae,
Vakaisen vankumassa.

Haenpae lapsen helmahansa
Kaeaeri kaeaere'liinahansa,
Meni sulhosten tupahan,

Poikasien mynstaerihin:
”Kukas teistae poikasista
Tehnyt naeitae tyoekkoesia?
Joka lapsen lapsekseen,
Se olutta juoaksehen.”

Vannoi yksi, vannoi toinen,
Se kohta kovasti vannoi,
Joka tiesi tehnehensae,
Varoi vaivan naehnehensae.

Meni neitosten tupahan,
Morsianten mynstaerihin:
”Kukas teistae neitosista
Tehnyt naeitae tyoekkoesia?
Joka lapsen lapsekseen,
Se olutta juoaksehen.”

Vannoi yksi, vannoi toinen,
Se kohta kovasti vannoi,
Joka tiesi tehnehensae,
Varoi vaivan naehnehensae.
Lapsi tuomitaan tulehen,
Lapsi suolle vietaevaeksi,
Korennalla paeaehaen lyoeae,
Hongan oksalla hotasta.

Kiesus kielen, Maaria mielen
Lapselle vakaiselle,
Yksoeiselle, aeskeiselle—
Lausui lapsi yksioeinen:
”Anterun tulinen turkki,
Marketan panuinen paita
Turvakseni tuotaohon,
Paealleni puettaohon,
Palamattani tulessa,
Vetehenki vaipumatta.”

18. Kiikan lapset.

Tyyn' on saeae, ihana ilma,
Kuu paistoi Kutumaeeltae,
Paeivae Paetsivuoren paeaeltae.
Jo on aika nosta nuorten,
Kun on vanhat valvehella,
Ikaepuolet istumassa.

”Nouse pois nokinen poika!
Vaivaiselta vuotehelta,
Poloisilta paeaaloilta,
Nokiselta nuotiolta,
Kylaen kynnoet kyntaemaettae,
Kylaen vaot vakoamatta.

Nouse pois makoamasta,
Ulos unta lappamasta;
Lokki verkkosi vetaevi,
Kajava kalasi syoeppi,
Lohet koskessa kutevi,
Siiat Kiikasillan alla.”

”Mistae tunnet Kiikakosken,
Kiikakosken, Kiikasillan?”

”Tok’ ma tunnen Kiikakosken,
Kiikakosken, Kiikasillan;
Siinae synnyin, siinae kasvoin;
Siinae lauloin lapsipaeivaen;
Siinae Kiikasillan paeaessae–
Mie olen Kiikan Yrjoen tyttöe.”

”Siinaepae minaei synnyin,
Sekae synnyin, jotta kasvoin,
Siinae Kiikasillan paeaessae–
Mie olen Kiikan Yrjoen poika,
Voi minae poloinen poika,
Voi poika polonalainen!
Makasin sisarueni,
Ainoan emoni lapsen,
Alla uutimen utuisen,
Alla vaipan vaskikirjan.
Missae nyt piiltaa pillojani?–
Tuolla piilen pillojani,
Kuss’ ennen isoni piili,
Miehen murhan tehtyaensae,
Karhun kiljuvan kiassa,
Vatsassa valaskalojen,
Vein uivan untuvassa.”

19. Tuiretuisen lapset.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Laeksi viemaehaen vetoja,
Maarahoja maksamahan.

Rekehensae reutoaksen,
Kohennaksen korjahansa,
Ajoa karettelevi,
Matkojansa mittelevi,
Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin synkillae saloilla.

Neiti vastahan tulevi,
Hivus kulta hiihtelevi,
Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin laajoilla saloilla.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Jo tuossa piaettelevi,
Suutahan sovितtelevi:
”Tule korjahan koria,
Hyvae lahja laitohoni!”

Neiti suksilta sanovi,
Hiihtimiltae hiiioavi:
”Surma siulle korjahasi,
Manala rekyehesi.”

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo keiretyisen
Iski virkkua vitsalla,
Helaehytti helmivyoellae;
Virkku juoksi, matka joutui,
Tie vieri, reki ratsasi.
Ajavi karettelevi,
Matkojansa mittelevi,
Selvaellae meren selaellae,
Ulapalla aukialla.

Neiti vastahan tulevi,
Tinarinta riioavi,
Selvaellae meren selaellae,
Ulapalla aukialla.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Matkoaan piaettelevi,
Suutahan sovितtelevi:
”Tules neiti korjahani
Maan valio matkoihini!”

Neiti vastahan sanovi,
Tinarinta riitelevi:
”Tuoni siulle korjahasi,

Manalainen matkoihisi.”

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Iski virkkua vitsalla,
Helaehytti helmivyoellae;
Virkku juoksi, matka joutui,
Reki vieri, tie lyheni.
Ajavi karettelevi,
Matkojansa mittelevi,
Noilla Vaeinoen kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Neiti vastahan tulevi,
Kautokenkae kaalelevi,
Noilla Waeinoen kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Hevoistaan piaettelevi,
Suutahan sovittilevi:
”Tule neiti korjahani,
Armas alle vilttiseni!”

Neiti vastahan sanovi,
Kautokenkae kantelevi:
”Vilu on olla viltin alla,
Kolkko korjassa eleae.”

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Avasi parahan arkun,
Kimmahutti kirjakannen,
Nostelevi, naeyttilevi,
Katsilevi, kaeantelevi
Kultasuuta sukkasia,
Voeitaensae hopiapaeitae.

Niin tuli rekehen neiti,
Korjahan kohenteleksen,
Itse laitohon las'eksen,
Alle viltin vieretaeksen.

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Kieretyisen
Jo tuossa lepaelevi,
Nuoren neitosen keralla,
Kaes' orosen ohjaksessa,
Toinen neitosen nisoissa.

Siinae neitosen kisaili,
Tinarinnan riskaeli,
Noilla Waeinoen kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla.

Niin neiti sanoiksi virkki,
Sekae lausui ja kyseli:
”Lienetkoe sukua suurta,
Isoa isaen aloa?”

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Itse tuon sanoiksi virkki:
”En ole sukua suurta,
Enkae suurta, enkae pientae,
Olen kerran keskimaestae,
Poika tyhjae Tuiretuisen,
Lapsi koeyhae Keiretyisen;
Vaan mipae sinun sukusi?
Sano’pa sinun sukusi,
Jos olet sukua suurta,
Isoa isaen aloa.”

Neiti tuon sanoiksi virkki:
”En ole sukua suurta,
Enkae suurta, enkae pientae—
Olen kerran keskimaestae,
Tytaer tyhjae Tuiretuisen,
Lapsi koeyhae Keiretyisen.”

Poika tuhma Tuiretuisen,
Lapsi kehjo Keiretyisen
Korjasta kohotteleksen:
”Voi poloinen paeiviaeni,
Kun pi’in sisarueni,
Lannutin emoni lapsen,
Noilla Waeinoen kankahilla,
Ammoin raatuilla ahoilla!”

Veitsin laenkensae levitti,
Rauoin rahnoi rahkehensa,
Hyppaesi hyvaen selaelle,
Hyvaen laukin lautasille;
Ajoin paein sinistae merta,
Kohti kuohuja kovia,
Alle aaltojen syvien,
Paealle mustien murien.

20. Vienan neiet.

Olipa ennen neljæ neittaa,
Viisi Vienan morsianta,
Kaheksan merikanoa,
Vienan niemyen nenaessa,
Sininurmen niitaennaessa,
Kastekorren katkonnassa.
Loeyettiin lemmen lehti,
Lemmen lehti, tammen lastu;
Veivaet maalle kasvavalle,
Orolle ylenevælle.
Siitæ kasvoi kaunis tammi,
Yleni vihanta virpi:
Oksat ilmoille olotti,
Latva taeytti taivahalle,
Piaetti pilvet juoksemasta,
Hattarat hajoamasta.
Yksi pæaesi pitkæ pilvi,
Pitkæ pilvi, kaita pilvi,
Pilvessa vesi-pisara,
Pisarassa pikku lampi,
Lammissa veno punainen,
Venosessa nuoret sulhot,
Nuoret sulhot, naimattomat,
Vielæ viinan juomattomat;
Punoivat punaista koeyttæ,
Koeyttæ rauta rahnikoivat,
Sitoa meren sivua,
Lahta Kannan kaakistoa,
Meren tyynenæ pysyæ,
Lahen Kannan kaunihina,
Vieæ Vienan neitosia;
Kaupita kotikanoja,
Næiltæ raukoilta rajoilta,
Poloilta Pohjanmailta.

”Elkaete meriset miehet,
Vielæ viekoe neitojamme!
Vienan on neitokset verevaet,
Kannanlahen kaunokaiset;
Ei niitæ tukulla myoeæ,
Eikæ kansoin kaupitella;
Tukun myoeæhaen oravat,
Revot kansoin kaupitahan,
Neiet yksin annellahan,
Eikæ aina yksinkaenæ.”

21. Kalevalan neiti.

Laeksin palja paimenehen,

Leino lehmien ajohon,
Kurja karjan katselohon;
Ajoin lehmaet suota myoeten,
Lampahat palomaekeae,
Vuonat vuoren kukkuloa,
Mie kiero kivi kiveltae,
Palja paasi paaterelta,
Haikia havu havulta,
Sukan mustan mustumatta,
Kengaen kannan kastumatta.

Yhtyi yrkae karjahani,
Paeae leviae lehnuhini,
Haen istui tyvelle puuta,
Minae laitto latvemmalle,
Minae hoikka huonommalle,
Minae pieni pienemmaelle,
Vaehaen kuollutta parempi,
Katonutta kaunihimpi.

Kyselemmae, lauselemma:
”Mistaepae sinae vaellat,
Kulitko minun kotona,
Kaevitkoe Kalevalassa?”

”Kulinpa sinun kotona,
Kaevinpae Kalevalassa.”

”Kukkuiko kaeet Kalevan,
Kalevalan kuusikossa?”

”Kukkuipa kaeet Kalevan,
Kalevalan kuusikossa.”

”Haukkuiko Kalevan koirat,
Kalevalan kankahalla?”

”Haukkuipa Kalevan koirat,
Kalevalan kankahalla.”

”Katsoiko Kalevan neiot,
Kalevalan ikkunoissa?”

”Katsoipa Kalevan neiot,
Kalevalan ikkunoissa.”

”Mistaespae tunsit minun kotini,
Mi merkki minun ko`issa?”

”Siitae tunsin sinun kotisi,

Se merkki sinun ko'issa:
Pihlajikko pirtin eessae,
Tuomikko tuvan takana,
Koivikko kotamaeellae,
Katajikko kaivotiellae,
Kuusisto kujoisten suussa,
Petaejikkoe pellon paeaessae,
Tammi keskitanhualla,
Hetet tammen juuren alla,
Kultakansi kattehena,
Kultakauha kannen paeaellae.”

”Mitaepae meillae laaittiin,
Raattihin minun koissa?”

”Survottihin, jauhettiin,
Leivottihin, paistettiin,
Pinopuita pilkottihin,
Vielae vettae kannettiin,
Neitosia naitettiin,
Paeitae kassa kaupittihin.”

”Joko lien minaeki myoety,
Joko kaupittu katala?”

”Jopa oot sinaeki myoety,
Jo oot kaupittu katala.”

”Kellen myoetihin minua,
Kulle kurja kaupittihin?”

”Minulle myoetihin sinua,
Minulle kurja kaupittihin.”

”Aeiaenkoe minusta annoit,
Paljoko panit hyvaestae,
Kun otit oluen tuojan,
Kannun kantajan valitsit?”

”Annoinpa minae sinusta
Isolles ikiorosen,
Jok' on tarkka askelelta,
Sekae kaeymaehaen teraevae.”

”Vaehaenpae hyvaestae annoit,
Pikkaraisen kaunihista-
Mitaepae annoit maammolleni?”

”Maammolle maherolehmaen,
Jok' on syoemaettae lihava,

Koria kostuttamatta.”

”Vaehaenpae hyvaestae annoit,
Pikkaraisen kaunihista-
Mitaep’ annoit veljelleni?”

”Veljelle veno punasen,
Itseksen sotia kaeypi,
Itse kaupat kaupitsevi.”

”Vaehaenpae hyvaestae annoit,
Pikkaraisen kaunihista-
Mitaep’ annoit siskolleni?”

”Siskolle sinervaen uuhen,
Joka viikko villan tuopi,
Joka kuu karitsan kantoi.”

”Vaehaenpae hyvaestae annoit,
Pikkaraisen kaunihista-
Mitaepae annoit ukolleni?”

”Ukolle uuen lusikan,
Jonk’ ei syoeen syoemaet puutu,
Juoen juomiset vaehene.”

”Vaehaenpae hyvaestae annoit,
Pikkaraisen kaunihista-
Mitaepae annoit aemmoelleni?”

”Aemmoellesi vaskimaljan,
Tuletta tuvassa kaeypi,
Valkiatta vailehtivi.”

”Vaehaenpae hyvaestae annoit,
Pikkaraisen kaunihista.
En laehe minae sinulle,
Enkae laehteae kaekeae.”

”Kun vaehae hyvaestae annoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Isosi ikoronen
Sotitiellae sortuohon,
Kaatuohon kauppatiellae,
Kauppa-aikana parassa.”

”Kun vaehae hyvaestae annoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Maammosi maherolehmae
Vasoillensa vaipuohon,

Kiulullensa kirvotkohon,
Lypsiaikana parassa.”

”Kun vaehae hyvaestae annoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Veljesi veno punanen
Kiven kohti kiitaekoehoen,
Halki juoskohon hakohon,
Soutuaikana parassa.”

”Kun vaehae hyvaestae annoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Siskosi sinervae uuhi.
Villoihinsa viipykoehoen,
Karvoihinsa kaatukohon,
Villa-aikana parassa.”

”Kun vaehae hyvaestae annoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Ukkosi uusi lusikka–
Kanta poies katketkohon,
Poikki ponsi lentaekoehoen,
Syoentiaikana parassa.”

”Kun vaehae hyvaestae annoin,
Pikkaraisen kaunihista,
Aemmoesesi vaskimalja
Kivehen kilahtakohon,
Poies pohja puhetkohon,
Juontiaikana parassa.”

22. Neien rosvo.

Tuoll’ on neitosek kisassa,
Kaunokaiset karkelossa,
Noilla Vaainoelaen ahoilla,
Kalevalan kankahilla.

Kullervo Kalevan poika,
Sinisukka Aeioen lapsi,
Hivus keltainen koria,
Kengaen kauto kaunokainen,
Laehtiaeksensae kaekesi,
Hyvaellae ison orilla,
Noien neitojen kisahon,
Kaunokaisten karkelohon.

Hyppaesi hyvaen selaelle,
Hyvaen laukin lautasille,
Ajoi paeivaen, ajoi toisen,

Kohta kolmannen ajavi;
Niin paeivaenae kolmantena,
Paeaei neitojen kisahon,
Kassapaeien karkelohon,
Noille Vaينوelaen ahoille,
Kalevalan kankahille.

Ken ihanin impyistae,
Kassapaeistae kaunokaisin,
Sen haen koppoi koprihinsa;
Itse tuon sanoiksi virkki:
”Elkaete sinae ikaenae,
Ilmottako immet milma!
Ettei aeiti aearentae saisi,
Emo etsivae olisi,
Jos ma vuoenki viruisin,
Tahi kaksi kalkettaisin,
Tuolla tuomivaaran paeaelae
Kasvaisin katajikossa.”

Ajavi kahattelevi,
Immen itkevaen keralla,
Ajoin Vaينوelaen ahoilta
Kalevalan kankahilta.

Niin etsi emo tytaertae,
Vanhin lasta vaikerteli,
Etsivi kisasioilta,
Noilta karkukankahilta:
”Ettekoe naehnyt mun tytaertae,
Kuullut kullon lapsukaista?”

Niin sanovi poika pieni,
Lausui paimen ja pakisi:
”Oli taess’ eraes uroita,
Kullervo Kalevan poika,
Sinisukka Aeioen lapsi.
Sinisukka, hienohelma,
Hivus keltainen koria,
Kengaen kauto kaunokainen,
Koppoi neien koprihinsa,
Pani laukin lautasille;
Niin itse ajohon laehti,
Immen itkevaen keralla.
Sanan virkki, noin nimesi:
Elkaete sinae ikaenae,
Ilmottako immet milma!
Ettei aeiti aearentae saisi,
Emo etsivae olisi,
Jos ma vuoenki viruisin,

Tahi kaksi kalkettaisin,
Tuolla tuomivaaran paeaellae,
Kaukana katajikossa.”

Niin emo sanoiksi virkki,
Aeiti aeaenellen paneksen:
”Voi poloinen paeiviaeni,
Onneton olelmiani,
Sinne meni siitelmaeni,
Sinne kannettu katosi!”

Itse eillehen menevi,
Astua tihuttelevi
Tuonne tuomivaaran paealle,
Katajikkokankahalle,
Kujerrellen kuusikossa,
Kaikkuen katajikossa:
”Tule taenne tyttaereni,
Laehe pois poloinen tyttoe!
Miehen tuhmaiselta tulilta,
Varattoman valkiolta,
Turvihin oman emosi,
Oman vanhemman varoihin.”

Tytaer tuolta vastaeli,
Lapsi lausui ja saneli
”En minae emoni paeaese,
Kun et tulle paeaestaemaehaen.
Olin mie kisakeoilla,
Noilla karkukartanoilla;
Niin tuli eraes uroita,
Sinisukka Aeioen lapsi,
Se otti oron selaelle,
Nosti laukin lautasille,
Ajoa kahattelevi,
Saloja samottelevi,
Yoet paeivaet piaettelevi,
Vuorokauet kantelevi,
Marjoilla menettelevi,
Mustikoilla mustuttavi,
Vilussa viluttelevi,
Pakkasessa paistelevi.
Laehe sie oma emoni,
Jouvu kaunis kantajani,
Laehe lapsesi otolle,
Tyttaeresi lunnahille,
Naeiltae paikoilta pahoilta,
Vaaramailta vaikioilta!”

Niin emo sanoiksi virkki,

Itse intoen pakisi:
”Laehen mae lapseni otolle,
Tyttaereni lunnahille,
Tuon Ukon tuliset nuolet,
Kannan vaskiset vasamat.
Oi Ukko yli-jumala!
Tahi taatto taivahinen,
Jouvuta’pa jousi suurin,
Katso kaaresi parahin,
Pane vaskinen vasama
Tuon tulisen jousen paeaele,
Niin tyoennaen tulinen nuoli,
Ammu vaskinen vasama,
Ammu kautta kainalojen,
Halki hartiolihojen,
Tuo paha Kalevan poika;
Laske lastani kotihin,
Paeaestae tielle tervehenae,
Koskematonna kotihin!”

Se Ukko ylijumala,
Itse taatto taivahinen
Jouvuttipa jousen suuren,
Kantoi kaarensa parahan,
Pani vaskisen vasaman
Tuon tulisen jousen paeaele,
Tyoennaelti tulisen nuolen,
Ampui vaskisen vasaman,
Halki hartiolihoista,
Kalevaisen kainaloista.

23. Veenkantaja Anni.

Anni tyttö, aino neiti
Laeksi vettae lahteheltae,
Pieni kiulunen kaessae,
Pieni kauha kainalossa.

Ei oo vettae lahteheessae.—
Kult’ on kansi kuivahtanna,
Valahtanna vaskilaita,
Tinapohja tilkahtanna,
Lehti paeaele langennunna.

Anni tyttö, aino neiti
Tuosta astuvi etemmae,
Lahtehelle toisellenki;
Ei oo vettae toisessana—
Meni kohta kolmannelle,
Vett’ ei kolmannessakana.

Anni tyttö, aino neiti
Yhä eistyvi etemmae,
Astuvi aluslahelle,
Meni maen, meni toisen,
Kohta kolmannen menevi.

Niin maella kolmannella
Iski silmaensa itähaen,
Käeänsi päätä päivän alle,
Näki purren purjehtivan,
Satalaian laiehtivan.

Mies puhas perästä purtta,
Toinen mies nenästä purtta,
Sulho purren partahalta:
”Tules tytti purteheni,
Vyoevaski venoseheni!”

”Enk’ on tule, enkä huoli,
Eipä työntänyt emoni,
Varustellut vanhempani
Täätä lasta laivahasi,
Tyttäätä venosehesi!”

Nousi mies perästä purtta,
Mies toinen nenästä purtta,
Sulho purren partahalta,
Koppi neien purtehensa,
Vyoevasken venosehensa.

Niin neiti kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e’essae,
Kultaparran parmahilla.

Näki taattonsa vesillä,
Taaton laivan lainehilla:
”Tules taatto lunnahille,
Oman lapsesi otolle!”

”Enmä joua tyttö raukka!
Lohi kultanen kutevi,
Kultaisissa kupluskoissa.”
Eipä taatto tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e’essae,
Kultaparran parmahilla.

Naeki maammonsa vesillae,
Maammon laivan lainehilla:
”Tules maammo lunnahille,
Oman lapsesi otolle!”

”Enmae joua tyttöe raukka!
Siika kultanen kutevi,
Kultaisissa kupluskoissa.”
Eipae maammo tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyoevasi valittelevi,
Sulkkuparran suun e’essae,
Kultaparran parmahilla.

Naeki veikkonsa vesillae,
Veikon laivan lainehilla:
”Tules veikko lunnahille,
Oman siskosi otolle!”

”Enmae joua sikko raukka!
Hauki kultanen kutevi,
Kultaisissa kupluskoissa.”
Eipae veikko tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyoevasi valittelevi,
Sulkkuparran suun e’essae,
Kultaparran parmahilla.

Naeki siskonsa vesillae,
Siskon laivan lainehilla:
”Tules sisko lunnahille,
Oman siskosi otolle!”

”Enmae joua sikko raukka!
Lahna kultanen kutevi.
Kultaisissa kupluskoissa.”
Eipae sisko tullutkana.

Neitonen kujertelevi,
Vyoevasi valittelevi,
Sulkkuparran suun e’essae,
Kultaparran parmahilla.

Naeki minnaensae vesillae,
Minnaen laivan lainehilla:
”Tules minnae lunnahille,
Nato raukkasi otolle!”

”Enpae tieae minnae raukka,
En poloinen poian vaimo,
Millae mie sinun lunastan,
Kun onpi vaehaen varoa!”

”On sulla sinervae uuhi,
Jonka toit tullessasi,
Oman taattosi koista:
Sillae sie minun lunastat.”

Antoi uuhensa sinervaen.
Ei uuhi mitaenae maksa,
Eipae tyoennetae tytaertae,
Neitt’ ei uuhesta yhestae.

Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi,
Sulkkuparran suun e’essae,
Kultaparran parmahilla:
”Kun et laske lunnahitta,
Etkae laske lunnahilla,
Polen puhki uuen purren,
Halki haapaisen venehen,
Poikki tallan puiset laiat,
Katajaiset kaaret katkon.”

”Jos polet puhki uuen purren,
Halki haapaisen venehen
Tallat poikki puiset laiat,
Katajaiset kaaret katkot;
Puilla pursi paikatahan,
Orasilla ommellahan,
Teraeksillae temmotahan,
Katajilla kaaritahan.”

Polki puhki uuen purren,
Halki haapaisen venehen,
Talloi poikki puiset laiat,
Katajaiset kaaret katkoi.

Sillae paeaesti paeaensae neito,
Sillae itsensae ehaetti,
Venehestae vierahasta,
Karjalaisen karpalosta.

Veip’ on vettae taatollensa:
”Ota vettae taattoseni!”

Taatto taisi vastaella,

Taatto kirvesvarrellensa:
”Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve’en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengaen katselossa.”

Veip’ on vettä maammollensa:
”Ota vettä maammoseni!”

Maammo taisi vastaella,
Maammo kinnunmaennaellaensae:
”Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve’en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengaen katselossa.”

Vei haen vettä veikollensa
”Ota vettä veikkoseni!”

Veikko taisi vastaella,
Veikko keihaesvarrellensa:
”Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve’en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengaen katselossa.”

Vei haen vettä siskollensa:
”Ota vettä sikkoseni!”

Sikko taisi vastaella,
Sisko kirjalastasella:
”Mene portto poikemmaksi,
Tulen lautta tuonemmaksi!
Et ollut ve’en etsossa,
Olit sulhasen etsossa,
Punapaulan puujelossa,
Kautokengaen katselossa.”

Vei haen vettä minnaellensa:
”Ota vettä minnaeseni!”

Noin minnae sanoiksi virkki:
”Suuri kiitos, kostjumala!
Tuota vuotin tuon ikaeni,

Naon vettae juoakseni.”

Anni tytti, aino neiti
Meni aittahan maeelle,
Loihen tuosta kuolemahan,
Heittihen katoamahan.

Tuli taatto nostamahan:
”Nouse poies Anni tyttö,
Anni tyttö, aino neiti,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevaenae vieremaestae,
Kaunisna katoamasta!”

Anni saattavi sanoa:
”Enp’ on nouse, taatto rukka!
Enkae nouse, enkae huoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta.”

Meni maammo nostamahan:
”Nouse poies Anni tyttö,
Anni tyttö, aino neiti,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevaenae vieremaestae,
Kaunisna katoamasta!”

Anni saattavi sanoa:
”Enp’ on nouse, maammo rukka!
Enkae nouse, enkae huoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta.”

Meni veikko nostamahan:
”Nouse poies Anni sikko,
Anni sikko, aino neito,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevaenae vieremaestae,
Kaunisna katoamasta!”

Anni saattavi sanoa:
”Enp’ on nouse, veikko rukka!
Enp’ on nouse, enkae huoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta.”

Meni sisko nostamahan:

”Nouse poies Anni sikko,
Anni sikko, aino neito,
Nouse nuorra kuolemasta,
Veraevaenae vieremaestae,
Kaunisna katoamasta!”

Anni saattavi sanoa:
”Enp’ on nouse, sikko rukka!
Enp’ on nouse, enkae huoli;
Virhu olit virkannalta,
Karhu olit karjunnalta,
Susi suusi auonnalta.”

Meni minnae nostamahan:
”Nouse poies nato rukka,
Nato rukka, neito nuori,
Nouse nuorra kuolemasta,
Verevaenae vieremaestae,
Kaunisna katoamasta!”

”Jo nousenki, minnaeseni!
Et ollut virhu virkannalta,
Etkae karhu karjunnalta,
Susi suusi auonnalta.”

24. Kojosen poika.

Laaksin piennae paimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Pistin pillit pussihini,
Soitin suolla mennessaeni,
Kajahutin kankahalla;
Sen seppae pajassa kuuli
Kesken kullan keittaemistae,
Hopian sulajamista,
Vasara vajui kaeestae,
Kulta kuohui kattilasta;
Kuhun kultoa tipahti,
Sihen saari siunattihin,
Saarelle koria nurmi,
Nurmelle koria neiti,
Jok’ ei suostu sulhosihin,
Mielly miehiin hyviin.
Kaevi pipit, kaevi papit,
Kaevi rikkahat ritarit,
Kaevi hoikat hovin herrat.
Niin tuli Kojosen poika—
Tuo konsti Kojosen poika,
Vuoli vuoen liistehiae,
Toisen laativi rekieae,

Laehtiaeksensae kosihin,
Tuota saaren kaunokaista,
Laeksi kulliten kosihin,
Hopioiten heilumahan,
Kolme koiroa jaelessae,
Yksi Luikki, toinen Laikki,
Kolmansa Puritsa koira,
Koppoi neien korjahansa,
Koppoi ruoskalla hevoista,
Nahkasiimalla sipasi.
”Jaeae hyvaesti saaren nurmet,
Kuusen juuret, tervaskannot!
En enaeae sinae ikaena,
Vasta saane saaren maalle.”

Neiti parka huokaseksen,
Huokaseksen, henkaeseksen:
”Paremp’ ois sutosen suussa,
Karhun kiljuvan kiassa,
Kun taemaen Kojosen reissae.”

”Mitae itket Hiitten huora,
Kuta kurja huokaelet?”

”Itken entistae ikeae,
Kun suotta kului ikaeni.”

”Elae huoli Hiitten huora,
Paeaset Hiien kankahalle!
Niin mae kysyn miekaltani:
Syoetkoe uelta lihoa,
Juotko verta laempimaelta?”

Paeaesi Hiien kankahalle—
Paeaen pani kosken kiveksi,
Hieroi heiniksi hivukset,
Saeaeret saerki aiaksiksi,
Sormet vaeaenti vitsaksiksi,
Kaesivarret seipaehiksi,
Lihat listi lippahasen,
Pani rinnat riehtilaehaen,
Vei emolle tuomisiksi.

Emo syoepi, kiittelevi:
”En ole naeitae ennen syoenyt,
Vaevyn uuen tuomisia,
Tyttaereni tyoentaemiae.”

Orja lausui oven suussa,
Oven suussa, pankon paeaessae:

”Voi! jos tietäisit vaehaesen,
Arvoaisit pikkaraisen,
Etp’ on noita soeisikaena,
Vaevyn uuen tuomisia,
Tyttaeresi tyoenteheita.”

”Sano, sano orja raukka!” –
”En sano emaentae raukka!”

”Sano, sano orja raukka!
Annan kirjon karjastani,
Paraan lehmaen laevaestaeni.” –
”En sano emaentae raukka!”

”Sano, sano orja raukka!
Annan ainoan orihin,
Seitsemaestae ruunastani.” –
”En sano emaentae raukka!”

”Sano, sano orja raukka!
Syoetaen vuoen raatamatta,
Vuoen toisen vaatehetta,
Yhen vuoen voipaloilla,
Toisen kuore’kukkoloilla,
Kolmannen sianlihoilla.”

”Jo sanon emaentae raukka!
Soeit sae tissit tyttaeresi,
Jota kauan kasvattelit,
Viikon vieressaes pitelit.”

25. Joukosen nainen.

Neito istui sillan paeaessae,
Lauloi sillan lautasilla:
”Jouten synnyin, jouten kasvoin,
Jouten aikani elelin;
Joko mennen Joukoselle,
Jouten Joukonen pitaisi,
Tyoettae, vyoettae, kintahitta,
Jouten Jouko syoetteleisi,
Jokiveellae juotteleisi,
Korttehillä kostuttaisi,
Sarasille saatteleisi,
Heinaesille heitteleisi,
Kiven suuren suojasehen,
Kallioisen kainalohon.”

Paeaetyi Jouko kuulemassa,
Seinaen alla seisomassa,

Kussa kuuli, siinae kosjoi,
Kussa kosjoi, siinae kihloi,
Kussa kihloi, siinae otti.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kosjoi Kommilta tytaertae,
Kommin nuorinta tytaertae:
”Anna Kommi tytaertaesi,
Nuorta neittae naisekseni,
Vastakasvuista varaksi.”

”Aesken annan tyttaereni
Kojon pojan puolisoksi,
Kun ammut taehen taivahalta,
Pilkan pilvien lomasta,
Yhen nuolen nostannalta,
Yhen jalkasi sialta,
Yksillae yrityksillae.”

Ampui taehen taivahalta,
Pilkan pilvien lomasta.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kosjoi Kommilta tytaertae:
”Anna Kommi tytaertaesi,
Nuorta neittae naisekseni,
Vastakasvuista varaksi.”

”Aesken annan tyttaereni
Kojon pojan puolisoksi,
Kun kaeyt neulojen neniae,
Tallat rautatapparoita,
Paeivaen neulojen neniae,
Toisen tapparan teriae.”

Takoi rautaiset talukset,
Kaevi neulojen neniae,
Talloi rautatapparoita.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Koesjoi Kommilta tytaertae,
Kommin nuorinta tytaertae:
”Anna Kommi tytaertaesi,
Nuorta neittae naisekseni,
Vastakasvuista varaksi.”

”Aesken annan tyttaereni
Kojon pojan puolisoksi,
Kun sa uinet umpilammin,
Saanet sieltae suuren hauin,

Suuren hauin, kultasuomun,
Tahi kaksi pienemmaleistae,
Tuonet Kommille kaetehen,
Anopille antehiksi.”

Siit’ on uipi umpilammin,
Saapi sieltae suuren hauin,
Suuren hauin, kultasuomun.

Kolkkoi Kommin ikkunoa,
Kosjoi Kommilta tytaertae,
Kommin nuorinta tytaertae:
”Anna Kommi tytaertaesi!
Jo olen raatant tyoet tuhannet,
Saat toiset toimitellut;
Jo olen uinut umpilammit,
Saanut sieltae suuret hauit,
Suuret hauit, kultasuomut,
Kaeynyt neulojen neniae,
Tallant rautatapparoita,
Ampunt taehen taivahalta,
Pilkan pilvien lomasta.”

Antoi Kommi tyttaerensae,
Tyttaerensae, nuorimpansa
Kojon pojan puolisoksi.

Se korppi Kojosen poika
Koppoi neien korjahansa,
Murralti mutson rekehen,
Viien alle villavaipan,
Veti virkkua vitsalla,
Helaehytti helmispaeaeliae,
Ajoa kahattelevi.
Ajoi soita, ajoi maita,
Ajoi Waeinoelaen ahoja,
Kalevalan kankahia.

Aeiaen siitae neittae neuoi,
Aeiaen orpoa opetti:
”Kun tulet Kojon kotihin,
Kojon etaeaelle korkialle,
Laai villaiset hamehet,
Yhen villan kylkyestae;
Keitae otraset oluet
Yhen otrasen jyvaestae.”

Niin tuli jaelille koiran.
Neiti korjasta kohosi,
Alta viltin vyoekkeleksen.

”Mip’ on juossut taestae poikki?”
Koir’ on juossut taestae poikki.

Noin neiti sanoiksi virkki:
”Voi minua kurja raukka!
Parempi minun poloisen
Koiran kulkijan jaelillae,
Lumme’korvasen ko’issa,
Kun taemaen Kojosen reissae,
Viirunaaman viltin alla;
Kaunihimmat koiran karvat
Kojon pojan kutrisia.”

Se korppi Kojosen poika
Murti suuta, vaeaenti paeaetae,
Murti mustoa haventa,
Veti virkkua vitsalla,
Helaehytti helmispaeaellae;
Ajoa kahattelevi
Selvaellae meren selaellae,
Ulapalla aukialla;
Niin tuli hukan jaelille.

Neiti korjasta kohosi,
Alta viltin voeykkeleksen.
”Mip’ on juossut taestae poikki?”
Hukk’ on juossut taestae poikki.

Noin neiti sanoiksi virkki:
”Voi minua kurja raukka!
Parempi minun poloisen
Hukan huiskajan jaelillae,
Alakaersaen askelilla,
Kun korpin Kojosen reissae,
Viirunaaman viltin alla;
Kaunihimmat hukan karvat
Kojon pojan kutrisia.”

Se korppi Kojosen poika
Murti suuta, vaeaenti paeaetae,
Murti mustoa haventa,
Veti virkkua vitsalla,
Helaehytti helmispaeaellae;
Ajoa kahattelevi

Noilla Pohjan kankahilla,
Lapin synkillae saloilla;
Niin tuli karhun jaelille.

Neiti korjasta kohosi,

Alta viltin vyoekkeleksen.
”Mip’ on juossut taestae poikki?”
Karhu on juossut taestae poikki.

Noin neiti sanoiksi virkki:
”Voi minua kurja raukka!
Parempi minun poloisen
Karhun kaahlajan jaelillae,
Kontion kovilla teillae,
Kun korpin Kojosen reissae,
Viirunaaman viltin alla;
Kaunihimmat karhun karvat,
Kojon pojan kutrisia.”

Se korppi Kojosen poika
Murti suuta. vaeaenti paeaetae,
Murti mustoa haventa,
Itse tuon sanoiksi virkki:
”Viel’ on matkoa vaehaesin,
Outa! saat Kojon kotihin,
Kojon maeelle korkealle;
Viillaet veitsettae lihoa,
Koet verta kauhasetta.”

Kun tuli Kojon kotihin
Kojon maeelle korkialle,
Otti miekan orren paeaestae,
Saip’ on naulalta sapelin,
Kysyi mieltae miekaltansa,
Sapeliltansa sanoja:
”Syoetkoe liikoja lihoja,
Juotko verta joutavata?”

Miekka mietti syoeaeksensae,
Sanoi juovansa sapeli.

Veti siitae miekallansa,
Kavahutti kalvallansa
Neien neljaeksi palaksi,
Viieksi vipaleheksi;
Paeen maekaesi maettaehaeksi,
Silmaet suolle karpaloiksi,
Hiukset kuiviksi kuloiksi,
Viilti korvat korpin syoeae,
Lihan linnuille rakensi,
Rinnat leipoi leipaesiksi,
Naenniset kalakukoiksi,
Anopille antehiksi,
Kommin eukon kostitsoiksi.

Laeksi luoksi anoppinsa.
Paeaessae patsahan anoppi
Sanomia tieusteli:
”Mitae tiiat sanomia?”

Virkki orja orren paeaestae,
Paimo patsahan nenaestae:

”Elae kysy sanomia,
Ouot oli unen naekoeni.”

Antoi vaevy kostitsoita.
Emo syoe ja kiittelevi:
”Jo olen jotai syoenyt,
Syoenyt voita, syoenyt kuuta,
Syoenyt lehmeae mahoaa,
Syoenyt karjua sikoa,
Ei taemaen makehisia,
Vaevyn unen antehia,
Lapseni lahettaemiae.”

Virkki orja orren paeaestae,
Paimo patsahan nenaestae:
”Oi on kukki jalkaseni,
Elloes syoekoe kostitsoita!
Jospa tietaeisit vaehaesen,
Ymmaartaesit pikkaraisen,
Tok’ et noita soeisikaena
Uuen vaevyn antehia,
Lapsesi lahettaemiae.”

”Sano, sano orja rukka,
Mi on taessae kostitsoina?”–
”Jos sanon emaentae rukka,
Tulet veellae viruttaatse,
Muutut mullan muotoiseksi,
Kaaut rauan karvaiseksi.”

”Muuttukoni jos monasti,
Kaatukoni jos kahesti.
Sano, sano orja rukka,
Mi on taessae kostitsoina?
Syoetaen vuoen raatamatta,
Toisen tyoelle tyoentaemaettae.”

”Jo sanon emaentae rukka,
Mi on siinae kostitsoina:
Onpa naisen olkaluuta,
Palakaisen paeaepaloja,
Soeit sae tissit tyttaeresi,

Soeit naennit oman sikioen,
Jota kauan kasvattelit,
Itse rinnalla imetit.”

Jo tuli veellae viruttaatse,
Itki paeivaen, itki toisen,
Itki kohta kolmannenki,
Vieri viimen kuolemahan,
Muuttui mullan muotoiseksi.
Kaatui rauan karvaiseksi.

26. Lunastettava neiti.

Venaelaen [45] vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientae niemen kiertelevi
Ympaeri Ylaesen nientae,
Kahen puolen Kangasnientae.
Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi
Venaelaen venehessae,
Karjalaisen karpasossa.

Iso rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

”Hyvae iso, rakas iso,
Lunasta minua taeaeltae!”

”Millae mae sinun lunastan,
Kun onpi vaehae varoa?”

”Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinaikoinani,
Kolme kontua hyveae,
Pane yksi lunnahiksi,
Henkeni hehaattimeksi.”

”Enpae raahi raukkaseni,
Enpae tyttoe parkaseni,
Panna kontua parasta;
Ennen luovun neiostani
Kun paraasta kommustani,
Rahan paljon pantuani,
Enemmaen luvattuani.”

Venaelaen vainolainen,

Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientae niemen kiertelevi
Ympaeri Ylaesen nientae,
Kahen puolen Kangasnientae.
Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi
Venaelaaisen venehessae,
Karjalaisen karpasossa.

Emo rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

”Hyvae emo, armas emo
Lunasta minua taeaelta!”

”Millae mae sinun lunastan,
Kun onpi vaehae varoa?”

”Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinaikoinani,
Kolme lehmeae hyveae;
Pane yksi lunnahiksi,
Henkeni hehaattimeksi.

”Enpae raahi raukkaseni,
Enpae tyttoe parkaseni,
Panna lehmeae parasta;
Ennen luovun neiostani
Kun paraasta lehmaestaeni,
Rahan paljon pantuani,
Enemmaen luvattuani.”

Venaelaainen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientae niemen kiertelevi
Ympaeri Ylaesen nientae,
Kahen puolen Kangasnientae.
Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi,
Venaelaaisen venehessae,
Karjalaisen karpasossa.

Veikko rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

”Hyvae veikko, kaunis veikko,
Lunasta minua taeaeltae!”

”Millae mae sinun lunastan,
Kun onpi vaehae varoa?”

”Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinpaeivinaeni,
Kolme ruunoa hyveae;
Pane yksi lunnahiksi.”

”Enpae raahi raukkaseni,
Enpae sisko parkaseni,
Panna ruunoa parasta;
Ennen luovun siskostani
Kun paraasta ruunastani,
Rahan paljon pantuani,
Enemmaen luvattuani.”

Venaelaainen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientae niemen kiertelevi
Ympaeri Ylaesen nientae,
Kahen puolen Kangasnientae.
Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi,
Venaelaaisen venehessae,
Karjalaisen karpasossa.

Sisko rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

”Hyvae sisko, kaunis sisko,
Lunasta minua taeaeltae!

”Millae mae sinun lunastan,
Kun onpi vaehae varoa?”

”Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinpaeivinaeni,
Kolme lammasta hyveae;
Pane yksi lunnahiksi.”

”Enpae raahi raukkaseni,
Enpae sisko parkaseni,
Panna lammasta parasta;

Ennen luovun siskostani
Kun paraasta lampahasta,
Rahan paljon pantuani,
Enemmaen luvattuani.”

Venaelaen vainolainen,
Karjalainen kiertolainen
Soutelevi, joutelevi,
Nientae niemen kiertelevi
Ympaeri Ylaesen nientae,
Kahen puolen Kangasnientae.
Neitonen kujertelevi,
Vyoevaski valittelevi
Venaelaen venehessa,
Karjalaisen karpasossa.

Sulho rannalle laseksen
Kujerrusta kuulemahan,
Valitusta vaatimahan.

”Hyvae sulho, kaunis sulho,
Lunasta minua taeaelta!”

”Millae mae sinun lunastan,
Kun onpi vaehae varoa?”

”Olipa sinulla ennen,
Oli ennen aikoinani,
Minun kasvinpaeivinaeni,
Kolme laivoa hyveae;
Pane yksi lunnahiksi.”

”Jopa raahin raukkaseni,
Jopa neiti parkaseni,
Panna laivani parahan;
Ennen luovun laivastani
Kun paraasta neiostani,
Saan ma vielae laivan toisen,
En saa toista morsianta.”

Sulho neitosen lunasti,
Neiti koston toivottavi;
Nyt mae koston toivottanen:
”Luoja koston kostakohon,
Isoni isoiset konnut
Tuli tuiki polttakohon,
Valkia haevittaekoehoen
Elonaikana parassa.
Maammoni matikkalehmaet
Rengillehen riutukohon,

Kapallehen kaatukohon,
Maitoaikana parassa.
Veljeni isoiset ruunat
Valjahinsa vaipukohon,
Laenkihin laekaehtykoehoen,
Veentaeaikana parassa.
Siskoni sinervaet uuhet
Vuonihinsa vuotukohon,
Kaotkoon karitsoihinsa,
Villa-aikana parassa.
Sulhon laivat matkatkohon,
Tynnellaeki, tuulellaki,
Myoetaesellaei, vastasellai,
Kun sulho minun lunasti.”

27. Lunastettava neiti (toisin.)

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi taatto matkaa
Pitkin meren rantaa.

”Oi oi, oi oi, taattoseni,
Lunasta minua poies!”
”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulia kolme koriata laivaa;
Pane paras panttiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,
Itseni lunastimeksi.”

”Eipae tyttöe parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikae paeaesi paeaestimeksi;
Paras kauppa-aika.
Ennen luovun tyttäerestae
Ennenkun paraasta laivastani;
Tyttäeren minae toisen saan,
Vaan en saane laivaa.”

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi maammo matkaa
Pitkin meren rantaa.

”Oi oi, oi oi, maammoseni,
Lunasta minua poies!”

”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulia kolme koriata lehmaeae;
Pane paras panttiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,
Itseni lunastimeksi.”

”Eipae tyttöe parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikae paeaesi paeaestimeksi;
Paras lypsy aika.
Ennen luovun tyttäerestae
Ennenkun paraasta lehmaestaeni;
Tyttäeren minae toisen saan,
Vaan en saane lehmaeae.”

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi veikko matkaa
Pitkin meren rantaa.

”Oi oi, oi oi, veikkoseni,
Lunasta minua poies!”
”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulla kolme koriata miekkaa;
Pane paras panttiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,
Siskosi lunastimeksi.”

”Eipae sisko raukka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikae paeaesi paeaestimeksi;
Paras sota-aika.
Ennen luovun siskostani
Kun parahasta miekastani;
Sisaren minae toisen saan,
Vaan en saane miekkaa.”

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi sisko matkaa
Pitkin meren rantaa.

”Oi oi, oi oi, siskoseni,
Lunasta minun poies!”
”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulia kolme koriata pirtaa,

Pane paras panttiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,
Siskosi lunastimeksi.”

”Eipae sisko parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikae paeaesi paeaestimeksi;
Paras kuonta-aika.
Ennen luovun siskostani
Ennenkun paraasta pirrastani;
Sisaren minae toisen saan,
Vaan en saane pirtaa.”

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi vaevy matkaa
Pitkin meren rantaa.

”Oi oi, oi oi, vaevyseni,
Lunasta minun poies!”
”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulia kolme koriata jousta;
Pane paras panttiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,
Natosi lunastimeksi.”

”Eipae nato parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikae paeaesi paeaestimeksi;
Paras metsae aika.
Ennen luovun naostani
Ennenkun paraasta jousestani;
Natosen minae toisen saan,
Vaan en saane jousta.”

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi minnae matkaa
Pitkin meren rantaa.

”Oi oi, oi oi, minnaeseni,
Lunasta minua poies!”
”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulla kolme koriata maljaa;
Pane paras panttiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,

Natosi lunastimeksi.”

”Eipae nato parka,
Ei sinun lunastimeksi,
Eikae paeaesi paeaestimeksi;
Paras juonta-aika.
Ennen luovun naostani
Ennenkun paraasta maljastani;
Natosen minae toisen saan,
Vaan en saane maljaa.”

Neitonen, neitonen
Itkee ja huokaa
Verikoiran venehessae,
Punaparran purtilossa.
Katsoi sulho matkaa.

”Oi oi, oi oi, sulhoseni,
Lunasta minua poies!”
”Millae sinun lunastan?”
”Onhan sulia kolme koriata linnaa;
Pane paras pantiin
Minun paeaeni paeaestimeksi,
Neitosi lunastimeksi.”

”Jopa neito parka,
Panen parahan linnan
Sinun paeaesi paeaestimeksi,
Neitoni lunastimeksi;
Ennen luovun linnastani
Kun paraasta neiostani;
Linnan minae toisen saan
Vaan en saane neittae.”

Pani parahan linnan,
Lunasti neion poies.

Neito koston toivotti:
”Luoja koston tuokoon,
Taaton laiva levetkoeoen
Paras kauppa-aika;
Maammon mahot haevitkoeoen
Keski kesaenaika;
Veljen miekka katketkohon
Paras sota-aika;
Siskon pirta taittukohon
Paras kuonta-aika;
Vaevyn jousi katketkohon
Paras metsae aika;
Minnaen malja haletkohon

Paras juonta-aika.
Sulhon linna hyoetykoehoen
Parassa naelkaevuonna.”

28. Neiti lepetissae.

Istui neiti lepetissae,
Sekae istui, ettae itki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi kaetoesiaensae,
Katsoi yloes taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla paeivae paistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

Taatto venehen sisaessae.
”Tules taatto ottamahan!”
Taatto noin sanoiksi virkki:
”Enkae ota, enkae taia;
Maammosi tulee jaeleltae;
Maammon venot vetrehemmaet,
Maammon aivot armahammat,
Maammon soutimet somemmat.”

Istui neiti lepetissae,
Sekae istui, ettae itki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi kaetoesiaensae,
Katsoi yloes taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla paeivae paistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

Maammo tuon venon sisaessae.
”Tules maammo ottamahan!”
Maammo noin sanoiksi virkki:
”Enkae ota, enkae taia,
Veljesi tulee jaeleltae;
Veljen venot vetrehemmaet
Veljen aivot armahammat,
Veljen soutimet somemmat.”

Istui neiti lepetissae,
Sekae istui, ettae itki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi kaetoesiaensae,
Katsoi yloes taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla paeivae paistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

”Se on veikkoni venonen;
Tules veikko ottamahan!”
Veikko noin sanoiksi virkki:
”Enkae ota, enkae taia,
Siskosi tulee jaeleltae;
Siskon venot vetrehemmaet,
Siskon aivot armahammat,
Siskon soutimet somemmat.”

Istui neiti lepetissae,
Sekae istui, ettae itki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi kaetoesiaensae,
Katsoi yloes taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla paeivae paistoi,
Veno matkoi maarajoilla.

”Se on siskoni venonen;
Tule sisko ottamahan!”
Sisko noin sanoiksi virkki:
”Enkae ota, enkae taia,
Sulhosi jaeleltae soutu;
Sulhon venot vetrehemmaet,
Sulhon aivot armahammat,
Sulhon soutimet somemmat.”

Istui neiti lepetissae,
Sekae istui, ettae itki,
Sormiansa murtelevi,
Katkovi kaetoesiaensae,
Katsoi yloes taivahalle,
Katsoi alas maarajoille;
Taivahalla paeivae paistoi,
Vene matkoi maarajoilla.

”Se on sulhoni venonen;
Tules sulho ottamahan!”
Sulho noin sanoiksi virkki:
”Jopa tulen, jotta taian,
Sulhon venot vetrehimmaet,
Sulhon aivot armahimmat,
Sulhon istumet ihalat.”
Sulho otti venosohensa.

Neiti noin sanoiksi virkki:
”Nenae poies lahtekoehoen,
Nenae taattoni venosta
Paikaksi sulhon venosen;

Laita poies lohetkohon,
Laita maammoni venosta
Paikaksi sulhon venosen;
Kaaret poies katketkohon,
Kaaret veikkoni venosta
Paikaksi sulhon venosen;
Pohja poies puotkohon,
Pohja siskoni venosta
Paikaksi sulhon venosen.”

29. Kolmet kosijat.

Neito kasvoi kaunosasti,
Ylen lystisti yleni;
Kasvoi niemen kainalossa,
Simasen salon sivussa,
Lehon lemmen liepehellae;
Viikon kasvoi, kauas kuului.
Kaukoa tulit kosijat,
Yhet tuolta Tuuterista,
Toiset paeaetyi Paeivoelaestae,
Kolmannet Kemijoelta.

Tuli Tuuterin kosija.
Neito vasten vastaeli:
”Enmae taestae ennen joua
Kun kiven kuluksi jauhan,
Pieksaen petkelen periksi,
Huhmaren sukuksi survon;
Enkae laehe Tuuterihin
Tuuteriss’ on miehet tuhmat,
Miehet tuhmat, naiset laiskat,
Tyttaeret typeraemielet.”

Tuli Paeivoelaen kosija.
Neito vasten vastaeli:
”Enmae taestae ennen joua
Kun kiven kuluksi jauhan,
Pieksaen petkelen periksi,
Huhmaren sukuksi survon;
Enkae laehe Paeivoelaehaen:
Paeivoelaess’ on pitkaet paeivaet,
Paeivaet pitkaet, yoet lyhyet,
Iltaitumat ikaevaet.”

Tuli Kemijoin kosija.
Neito vasten vastaeli:
”Jo lahenki, jotta jouan,
Laehen mie Kemijoelle
Syoemaehaen Kemin kaloja,

Kemin lohta keittaamaehaen;
Hyv' onpi Kemissae olla,
Kaunis Karjalan joella;
Siell' on miehet mielelliset,
Tyttaeret hyvaentapaiset;
Eik' oo illoilla ikaevae,
Ei apia aamusilla."

30. Kullervon sotaan laehtoe.

Kullervo Kalevan poika
Tuop' on suoriksen sotahan,
Suotta suoriksen sotahan,
Tahallansa tappelohon,
Vasten kieltoa isonsa,
Emonsä sitaei enemmin.

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Ei sure suku minua,
Eikae heimo hellittele,
Jos ma kuolisin kujalle,
Riutuisen kotirikoille,
Iso ei pane pahaksi,
Eikae aeiti aeyhkaeele,
Vett' ei vieri veikon silmae,
Ei kastu sisaren kasvo;
Vaan tuota suku surevi,
Hellitteli heimoeni,
Saavani minun sotahan,
Laehtevaeni tappelohon,
Sortuvan minun soassa,
Vainoteillae vaipuvani."

Kullervo Kalevan poika
Laeksi soitellen sotahan,
Ilon lyoeen muille maille.
Sanovi sanan isaalle:
"Hyvaesti hyvae isoni!
Itketkoe sinae minua,
Koskas kuulet kuolleheni,
Kansasta kaonneheni,
Sortuneheni suvusta?"

Noin isae sanoiksi virkki:
"En minae sinua itke,
Jospa kuulen kuolleheksi
Poika toinen tehtaenehe,
Poika paljoa parempi
Aeieae aelykkaehaempi."

Kullervo Kalevan poika
Laeksi soitellen sotahan,
Ilon lyoe en muille maille;
Noin se virkki veikollensa:
”Jaeae hyvaesti veikkoseni!
Itketkoe sinae minua,
Koskas kuulet kuolleheni,
Kansasta kaonneheni,
Sortuneheni suvusta?”

Noin veikko sanoiksi virkki:
”En itke minae sinua,
Jospa kuulen kuolleheksi:
Veli toinen saatanehe,
Veli paljoa parempi,
Taalaria taitavampi.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi soitellen sotahan,
Ilon lyoeen muille maille;
Noin se siskolle sanovi:
”Hyvaesti sisarueni!
Itketkoe sinae minua,
Koskas kuulet kuolleheni,
Kansasta kaonneheni,
Sortuneheni suvusta?”

Noin sisar sanoiksi vinkki:
”En itke minae sinua,
Jospa kuulen kuolleheksi:
Veli toinen saatanehe,
Veli paljoa parempi,
Korttelia korkiampi.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi soitellen sotahan,
Ilon lyoeen muille maille;
Noin se virkki naisellensa:
”Jaeae hyvaesti naiskuluni!
Itketkoe minua nainen,
Kun mun kuulet kuolleheni,
Meren jaeaele jaeaneheni,
Rimpihin repistyneeni,
Kellistynehen keolle?”

Noin nainen sanoiksi virkki:
”En itke minae sinua;
Suottapa laehet sotahan,
Tahallasi tappelohon;

Kun sun kuulen kuolleheksi,
Vaeestae vaehenneheksi,
Istume ilokivelle,
Laulupaelle langetame,
Viskon virsuni likahan,
Panen uuet ummiskengaet,
Panen kaulan kaunihiksi,
Rinnan riskiksi rakennan,
Menen neitosten tupahan,
Morsianten mynstaerihin,
Tuossa lyoen hurinkuria,
Heitaen heian teiakkoa,
Saan siitae paremman miehen,
Urohon aelykkaehaemmaen.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi soitellen sotahan,
Ilon lyoeen muille maille.
Sanovi sanan emolle:
”Aeitiseni, armaiseni,
Minun kaunis kantajani,
Armas maion antajani,
Ihana imettaejaeni!
Itketkoe sinae minua,
Koskas kuulet kuolleheksi.
Kansasta kaonneheksi,
Sortuneheksi suvusta?”

Noin emo sanoiksi virkki:
”Etkoe tunnen aيتين aeaentae,
Aيتين aeaentae, aيتين syaentae?
Itkenpae minae sinua,
Kun sun kuulen kuolleheksi,
Vaeestae vaehenneheksi,
Sortuneheksi suvusta:
Itken saavit, itken saunat,
Itken salvoimet saloa,
Kujat itken kuurullani,
Laeaevaet laenkaemaesillaeni,
Itken lumet iljeneksi,
Iljenet suliksi maiksi,
Sulat maat vihottaviksi.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessaensae,
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jaelestae:
”Taattosi kotona kuoli.”

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi
”Josp’ on kuoli taattoseni,
Jouti kuolla taattoseni,
Soei mun syoetetyt sikani
Joi mun juomatynnyrini.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessaensae,
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jaelestae:
”Veikkosi kotona kuoli.”

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Josp’ on kuoli veikkoseni,
Jouti kuolla veikkoseni,
Vei mun viertohalmeheni,
Katkoi kaskikassarani.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessaensae,
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jaelestae:
”Siskosi kotona kuoli.”

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Josp’ on kuoli siskoseni,
Jouti kuolla siskoseni,
Puotti puurokattilani,
Kaotti kakkaraveroni.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessaensae,

Kullervoitsi kankahalla,

Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jaelestae:
”Naisesi kotona kuoli.”

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Josp’ on kuoli nainen multa,
Jouti kuolla nainen multa,
Vei mun verkavaatteheni,
Silkkisukkani menetti.”

Kullervo Kalevan poika
Laeksi suorien sotahan,
Pisti pillit pussihinsa,
Soitti suolla mennessaensae,
Kullervoitsi kankahalla,
Patakoitteli palolla.

Saatihin sana jaelestae:
”Maammosi kotona kuoli.”

Kullervo Kalevan poika
Sanan virkkoi, noin nimesi:
”Josp’ on kuoli maammoseni,
Jouti kuolla maammoseni,
Suremastansa minua,
Iaen paeivaet itkemaestae;
Kuollut maahan pantakohon,
Kalmahan katettakohon,
Sia on maassa kuollehella,
Kalmassa katonehella.”

31. Neien hanhi.

Laaksin tietae telkkimaehaen,
Marras maata malkkimahan,
Kolme kiroa jaelessae:
Yksi Liukki, toinen Laeykki,
Kolmansi Puritsa koira.
Telkin teitae, malkin maita,
Astelin ahoja myoeten,
Hopiaisia saloja,
Kultaisia kuusikoita,
Tuli oja vastahani,
Ojasella maettaehaeinen,
Maettaehaeisellae kotanen,
Ohjakset koan ovella,
Laenget laeaevaen raeystaehaellae;
Kolkkasin koan ovea,

Raemaeytin raeystaespuuta,
Impi itkien pihalle.

”Mitae’ itket impi raukka?”
”Tuota itken impi raukka,
Koirasi minun purevi,
Harvahammas haukkoavi.”

”Tule minun turvihini,
Astu alle varjoihini;
Ei sinua koira pure–
Syytis! pois! haepeae koira!”

”Mitae itket nuori neiti?”
”Tuota itken nuori neiti,
Viety on viono veioseni
Sotilaisen paeaesotihin,
Linnalaisen tappeloihin,
Viety Vienahan sotahan,
Meren taaksi tappelohon;
Ei tule kotihin sieltae,
Ei tule sinae ikaenae:
Ennen tulisi Tuonelasta,
Manalasta matkoaisi.”

”Elae itke nuori neiti,
Jo tulevi veiosesi,
Jo tulevi Tuonelasta,
Manalasta matkoavi,
Alta linnan airot vaelkkyi,
Paeaeltae linnan paeae naekyvi.”

”Mitae minulle veio tuopi,
Kuta tuopi kostintsoiksi?”’

”Tuopi rinnan ristiloeitae
Tuopi korvan koltuskoita,
Tuopi sormen sormuksia,
Tuopi kaeen kintahia,
Tuopi kannan kaplukoita,
Jalan alla jarskajia.”

”Mitaepae minae veiolleni?
Ei mitaeen minusta liene;
Tekisinkoe piikkopaian,
Eli paian kostopaian?
Ei oo hyvae piikkopaita,
Eikae paita kostopaita;
Sepae hierovi hipiitae,
Kaivelevi kainaloita,

Kutkuttaa kuvetlihoja.
Laitan paian palttinaisen,
Eliikk' aito aivinaisen;
Hyv' on paita palttinainen,
Hyvae aito aivinaipen;
Se ei hierlele hipiitae,
Eikae kaiva kainaloita,
Kutkuta kuvetlihoja;
Laain puksute kapuset,
Iholiivin liessingistae,
Hihattoman, helmattoman,
Kaha kaulusta vajohon."

Jo tuli kotihin veio;
Toipa hanhen kostintsoiksi,
Kultoa kuvun nenaessae,
Kaikki varpahat vas'esta;
Toipa uuet ummiskengaet,
Saksan saappahat sataiset,
Kannat alla karskajavi,
Jalan alla jarskajavi;
Toipa rinnan ristiloeitae,
Toipa korvan koltuskoita,
Toipa sormen sormuksia,
Toipa kaeen kintahia.
Minae ristit rintahani,
Koltuskaiset korvihini,
Sormuksiset sormihini,
Kaeteheni kintahaiset.

"Minne minae kenkyeni,
Kunne saappahat sataiset?"

"Panen kengaet jalkahani,
Siltapalkit katkennevi,
Katketkohon jos kahesti,
Niinkoe oisi hoikat hongat,
Sekae pehmiaet petaejaet,
Ettei kestaet kengaen kaeyae,
Kengaen kannan karskutella."
Panin kengaet jalkahani."

"Kunne panen hanhueni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin laeaevaen raeystaehaelle;
Laeaevaen lemu lengannehe."

"Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin saunan raeystaehaelle;

Saunan savu juuttanehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin riihen raeystaehaelle;
Ulkokylmae kylmaennehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin pirtin raeystaehaelle;
Laemminkoe laekahtaenehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin aitan orren paeaehaen;
Orteni alentanehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin ottrapurnohoni;
Otrani oastanehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni;
Panisin kakrapurnohoni;
Kakrani kakistanehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin ruispurnohoni;
Rukihini rutjannehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin villavakkahani;
Villani vanuttanehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin vaerttinaen nenaehaen;
Vaerttinaeni vaeaennellehe.”

”Kunne panen hanhoseni.
Liitaen lempilintuseni?
Panisin hivustukkahani;
Tukkani tuhertanehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin aian seipaeaesaen;

Kylaen koira haukkunehe.”

”Kunne panen hanhoseni,
Liitaen lempilintuseni?
Panisin vesikivelle;
Meren kokko koproaisi.”

”Kunne panin hanhoseni,
Liitin lempilintuseni?
Tuonne panin hanhoseni,
Liitin lempilintuseni,
Panin laeaevaen raeystaehaelle.
Panin kukon kuulemahan,
Mustan koiran muistamahan;
Eipae kukko kuule’kana,
Musta koira muista’kana.
Jo paeivaenaen muutamana,
Huomenna monikkahana,
Kaevin itse katsomahan,
Jo oli mennyt hanhoseni,
Mennyt mielilintuseni.”

Laeksin tuota etsimaehaen,
Kaonnutta katsomahan.
Vastahan halonvetaejae.

”Oi veikko halonvetaejae!
Oletko naehnyt hanhoistani,
Naehnyt mielilintustani?
Kunne on mennyt hanhoseni,
Minne mielilintuseni?”

”Mi on merkki hanhossasi,
Merkki mielilinnussasi?”

”Se on merkki hanhossani,
Merkki mielilinnussani:
Kupu kullin kirjotettu,
Varpahat vasen valettu.”

”En ole naehnyt hanhoistasi,
Naehnyt mielilintuasi.”

Kuuluipa kumu kujalta,
Jymy tarhelta jytaesi;
Kaey kasakka katsomahan,
Mitae se kumu kutisi,
Mitae se jymy jytisi:
Orihitko oteltanehe,
Suuren tallin lattialla,

Vai haeraet kisattanehe,
Uuen laeaevaen lattialla?

Ei oriit tapella'kana
Suuren tallin lattialla,
Eikae haerkaeset kisata
Uuen laeaevaen lattialla:
Kati kangasta kutovi,
Impi pirtoa piteli,
Aeaerellae punaisen pilven,
Taivon kaaren kannikalla.
Siell' on hanhut kaeaemimaessae,
Ka'in kankahan kuetta;
Niin sen suihki sukkulainen,
Niin sen kaeaentyi kaeaevin vaajin,
Niin sen pirta pirkueli,
Kun on kuudessa orava,
Petaejaessae pieni kynsi,
Kaerppaenen kiven kolossa.

32. Kestin lahja.

Annikkainen neito nuori
Istui Turun sillan paeaessae,
Kaitsi kaupungin kanoja,
Neui Turun neitosia.

Nousi pilvi luotehelta,
Toinen laennestae laeheni.
Joka nousi luotehelta,
Se tulepi neitihaaksi;
Joka laennestae laeheni,
Se tulepi kestihaaksi.

Enmae kiitae kestihahta:
Jo mun kerran kesti petti,
Houkutteli huoran poika,
Soei mun syoetetyt sikani,
Joi mun joulutynnyrini,
Jaetti pienen pellapaian.–
Minun pieni pellapaita
Tahtoi verkaista hametta;
Minun verkainen hameeni
Tahtoi vyoetae kullatuista;
Minun vyoeni kullatuinen
Tahtoi raskaita rahoja;
Minun raskahat rahani
Tahtoi nuorta kauppamiestae;
Minun nuori kauppamiehen
Tahtoi mennae muille maille,

Muille maille vierahille;
Kantoi hahtehen kalunsa.
Tuli tuuli tuolta maalta,
Puhui purjehen siahan.
Itse istui laskemahan,
Sanoi kerran mennessaensae:

Kiesuksen jaetaen siahan,
Hyvaen Maarian majahan;
Hyv' on toiste tullakseni,
Parempi palatakseni,
Ennen tehville teloille,
Alotuille anturoille.

"Kenenkae telat tekemaet,
Kenen anturat alomat?"–

"Kiesuksen telat tekemaet,
Maarian anturat alomat."

Toisella tavalla laulettiin Keston lahjassa:

Puhui purjehen siahan,
Kantoi hahteen kalansa.
Hikois hirvi juostessansa,
Joi hirvi janottuansa,
Heraenteestae laehtehestae;
Sihen kuolansa valutti,
Sihen karvansa karisti,
Sihen heitti haivenensa;
Sihen kasvoi tuomo kaunis,
Karkasi kataja kaunis,
Tuomohon hyvae hetelmae,
Katajahan kaunis marja.
Joka siitae oksan otti.
Se otti ikaeisen onnen;
Joka siitae lehen leikkas,
Se leikkas ikaeisen lemmen.

"Kiesuksen jaetaen siaani, j. n. e."

Ne vaelisanat, jotka naein olemma itse virrestae erottaneet, naehtaevaesti
eivaet siihen kuulu'kaan.

33. Vaehaetovottu sulho.

Istui neiti niemen paeaessae,
Vyoetae kullaista kutovi,
Hopiaista huolittavi,
Kuuli sirkkan sirkottavan,

Linnun laulavan lehossa.

”Mitae sirkka sirkottelet,
Kuta laulat pieni lintu?”

”Sitae sirkka sirkottelen,
Sitae laulan pieni lintu:
Kuului huuhunta kylaeltae.”

”Kenpae se kylaellae huuhui
Toivoisinko taatokseni?
Kun tulisi taattoseni,
Kullasta tuvan kutoisin,
Kultaiseinaet seisottaisin,
Kultalattiat latoisin,
Kultapatsahat panisin.
Ottaisin ison orosen,
Kultaisilla suitsosilla,
Paeitsillae hopeisilla,
Veisin tuon ison orosen,
Tallihin tasalakehen,
Paksumpahan partahasen,
Suurimpahan renkahasen,
Silkkikattehen sitoisin,
Verkaloimen laitteleisin,
Kaurat kantaisin etehen,
Leivaenkannan kanteleisin,
Simaleivaen syoetaevaeksi,
Olutputsin juotavaksi;
Laatysin kylyn utuisen,
Hienoisilla halkosilla,
Pienillae pilostehilla,
Suuren korvon vettae saisin,
Heraisesta hettehestae,
Sulkkuvastan hauteleisin.
Kylves taatto kyllaeseksi,
Valelete valkiaksi!”

Istui neiti niemen paeaessae,
Vyoetae kullaista kutovi,
Hopiaista huolittavi,
Kuuli sirkan sirkottavan,
Linnun laulavan lehossa.

”Mitae sirkka sirkottelet,
Kuta laulat pieni lintu?”

”Sitae sirkka sirkottelen,
Sitae laulan pieni lintu:
Kuului huuhunta kylaeltae.”

”Kenpae se kylaellae huuhui
Toivoisinko veikokseni,
Kun tulisi veikkoseni,
Vaskesta tuvan tekisin,
Vaskiseinaet seisottaisin,
Vaskilattiat latoisin,
Vaskipatsahat panisin.
Ottaisin veikon orosen,
Sulkkuisilla suitsosilla,
Vaskisilla paeitsoesillae,
Veisin veikkoni orosen,
Tallihin tasalakehen,
Paksumpahan partahasen,
Suurimpahan renkahasen,
Silkkikatteen sitoisin,
Verkaloimen laitteleisin,
Kaurat kantaisin etehen,
Leivaenkannan lennaettaeisin,
Simaleivaen syoetaevaeksi,
Olutputsin juotavaksi;
Laatisin kylyn utuisen,
Hienoisilla halkosilla,
Pienillae pilostehilla,
Suuren korvon vettae saisin,
Heraisesta hettehestae,
Sulkkuvastan hauteleisin.
Kylves veikko kyllaeseksi
Valelete valkiaksi!”

Istui neiti niemen paeaessae,
Vyoetae kullaista kutovi,
Hopiaista huolittavi,
Kuuli sirkkan sirkottavan,
Linnun laulavan lehossa.

”Mitae sirkka sirkottelet,
Kuta laulat pieni lintu?”

”Sitae sirkka sirkottelen,
Sitae laulan pieni lintu
Kuului huuhunta kylaeltae.”

”Kenpae se kylaellae huuhui?
Toivoisinpa sulhokseni,
Tuvan vaivoista vatoisin,
Lahoseinaet seisottaisin,
Olkilattiat latoisin,
Pajupatsahat panisin;
Ottaisin sulhon orosen,

Nahkaisilla suitsosilla,
Vitsaisilla paeitsoesillae,
Sillan korvahan sitoisin,
Selkaehaen likaisen loimen,
Rokosinan katteheksi,
Lian saven syoetaevaeksi,
Tervaputsin juotavaksi;
Tervaskylyn laemmittaaisin
Tervaisilla halkosilla,
Pienen korvon vettae toisin,
Likavastan hauteleisin:
Kylves sulho kyllaeseksi,
Valelete valkiaksi!
Itse poies ennaettaisin,
Uksen umpehen jaelessae,
Toissa paeaenae katsomahan,
Koivuinen korento kaeaessae.”

34. Katri neito.

Katri kaunis, neito nuori,
Nousi aivan aikasehen,
Teki viisi villavyoetae,
Kaheksan kapalovyoetae,
Ennen paeivaen nousemista,
Auringon ylenemistae.
Meni kuuta katsomahan,
Ilmoa ihoamahan,
Kuuli Kuuttaren kutovan
Paeivaettaeren ketreaevaen;
Sitte luoksi luottelihen,
Likelle laehentelihen,
Kaevi kuun keheae myoeten,
Paeivaen paeaermettae vaelsi:
”Anna Kuutar kultiasi,
Paeivaetaer hopehiasi!”

Antoi Kuutar kultiansa,
Paeivaetaer hopehiansa,
Katsoi kullat kulmillensa,
Paeallensae hyvaet hopiat,
Kultana kumottamahan,
Hopiana hohtamahan.
Laeksi suolle sotkuillensa,
Laetaekoelle laetkyillensae;
Oli suo olutta taeynnae,
Laetaekkoelae laepensae mettae.
Joip’ on kannun, joip’ on kaksi,
Kohta kolmannen sipasi,
Nukkui nurmelle hyvaelle,

Kaatui maalle kaltisalle.
Risukosta rietta katsoi,
Konnan poika koivikosta,
Otti kullat kulmiltansa,
Paeaehaensae hyvaet hopiat;
Katri itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.
Emo aitan portahalta:
”Elae itke piikaseni,
Ota aittojen avaimet,
Aukase isosi arkku,
Lukko luinen luikahuta,
Pane paita palttinainen,
Veae verkainen hamehut,
Vyoehyt kullan kirjaeltu!
Siitae kasvat kaunihiksi,
Ylenet ylen ehoksi,
Asut kukkana kujoilla,
Marjana isosi mailla.”

35. Saaren neito.

Tuo soria Saaren neito,
Saaren neito, Saaren kukka,
Laeksi piennae paimenehen,
Lassa lammasten ajohon,
Ison polven korkunaissa,
Emon vaerttinaen pituissa.
Pani kullat kulmillensa,
Sinilangat silmiltensa,
Paeaehaensae hopialangat,
Vaskilangat varrellensa,
Istui maahan maettaehaelle,
Vaipui varvikkosalolle.

Varas katsoi varvikosta,
Mies vihainen virvikoestae;
Tuli varas varvikosta,
Mies vihainen virvikoestae.
Otti kullat kulmiltansa,
Sinilangat silmiltansa,
Paeaehaensae hopialangat,
Vaskilangat varrellensa.

Neiti parka itkemaehaen,
Vaivainen valittamahan,
Meni itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.
Iso katsoi ikkunasta,
Emo aitan rappusilta:

”Mitae itket piikueni,
Nuori neitonen nurajat?”

”Sitae itken maammoseni,
Sitae taattoni nurajan,
Tuli varas varvikosta,
Mies vihainen virvikoestae,
Otti kullat kulmiltani,
Sinilangat silmiltani,
Paeaestaeni hopialangat,
Vaskilangat varreltani.”

”Elae itke piikueni!
Mene aittahan maeellae,
Siell’ on kirstu kirstun paeaellae,
Arkku arkulle yletty,
Aukase parahin arkku,
Kimmahuta kirjakansi,
Ota kuusi kulta vyoetae,
Seitsemaen sinihamoista,
Sio silkit silmillesi,
Katso kullat kulmillesi,
Pane paeaellesi parasta,
Kaunehinta kaulallesi,
Ripeintae rinnoillesi,
Valkeinta varrellesi;
Tulet aitasta tupahan,
Sukukuntasi suloksi,
Heimokunnan hempiaeksi,
Menet kirkkohon kukaksi;
Nuo sulhot sua kysyvaet:
”Kenen kukka, kenen neito,
Kenen morsian mokoma?”

”Saaren kukka, Saaren neito,
Saaren morsian mokoma.”

”Voi, jos mie mokoman saisin,
Mie tuota hyvin pitaeisin,
Sylissaeni syoetteleisin,
Kaesissaeni kaeytteleisin!
Voi, jos mie mokoman saisin,
Kun se kaevi, kanta vaelkkyi,
Kun se seisoi, seinat paistoi,
Kun se istui, maa ilotsi!”

36. Meren kylpijæe.

Anni tyttøe, aino neiti
Laeksi rannalle pesohon,

Kaevi merehen kylpemaehaen,
Jo oli meri kylvettynae;
Meni toiselle merelle,
Seki oli vielae kylvettynae;
Meni kohta kolmannelle,
Siit' oli puoli kylvettynae,
Toinen puoli kylpemaettae.

Anni tyttöe, aino neiti
Puki paeaeltae vaattehensa,
Heitti paitansa pajuille,
Hamehensa haarukalle,
Sukkansa sulille maille,
Kenkaensae vesikivelle,
Vyoensae vyoeteli vesoilte,
Pintelinsae pientarelle,
Helmet hiekkarantaselle,
Sormikkaat somerikolle.

Tuli hauki hangotellen,
Lohen poika longotellen,
Se otti pajuilta paian,
Haarukkaiselta hamosen,
Sukkaset sulilta mailta,
Kenkaeset vesikiveltae,
Otti vyoehyen vesoilta,
Pintelisen pientarelta
Helmet hiekka-rantaselta,
Sormikkaat somerikolta.

Anni itkien kotihin,
Kaikotellen kartanolle.
Paeaetyi emo kuulemahan.
”Elae itke piikaseni!
Ota aittani avaimet,
Mene aittahan maeelle,
Siell' on kirstu kirstun paeaellae,
Arkku arkulle yletty,
Pue paeaellesi parasta,
Valkeinta varrellesi,
Paita saksan palttinainen,
Hame verkainen vetaese,
Sukat sulkkuiset koriat,
Kautokengaet kaunokaiset,
Vyoehyt kullan kirjoteltu,
Punalanka pintelinen,
Helevimmaet helme'nauhat,
Soreimmat sormikkaiset;
Kulet kukkana kujilla,
Vaapukkaisena vaellat,

Ehompana entistaesi,
Parempana muinaistasi!”

37. Helka paimenessa.

Kalevalan kaunis neiti,
Helka neiti hempiaetaer,
Laeksi piennae paimenehen,
Lassa karjan kaitsentahan;
Ajoi lehmaensae leholle,
Vasikkansa varvikolle;
Toi surma susia paljo,
Lempo karhuja lahetti,
Soeivaet lehmaensae leholta,
Vasikkaiset varvikolta.

Kalevalan kaunis neiti,
Helka neiti hempiaetaer,
Laeksi itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle;
Iso kysyi ikkunasta,
Emo aittansa rapuilta:
”Mitae itket piikaseni,
Nuorempaiseni nuraajat?”

”Sitae itken aeitiseni
Olin lehmien ajossa,
Ajoin lehmaeni leholle,
Vasikkani varvikolle;
Toi surma susia paljo,
Lempo karhuja kuletti,
Soeivaet lehmaen leholta,
Vasikkani varvikolta.”

Tuon emo sanoiksi virkki:
”Elae itke piikaseni,
Jos surma susia tyoenti,
Lempo karhuja kuletti,
Soeivaet lehmaesi leholta,
Vasikkasi varvikolta!
Aesken itke piikaseni,
Kun tulevi toisen kerran
Suet suurille pihaille,
Karhut naeille kartanoille,
Syoevaet suuren sukuni,
Ottavat oman vereni,
Suet sulhoina tulevat,
Karhut kihlan kantajoina.”

38. Meren kosijat.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellae,
Kaunihilla kalliolla.
Kesaen istui, toisen itki,
Vuotti miestae mielehistae,
Sulhoa sulosanaista,
Miestae mielen myoetaehistae.

Rautamies merestae nousi,
Rauta suuna, rauta paeaenae,
Rauta kukkaro kaeessae,
Rauta kihlat kukkarossa.
”Tules mulle neiti raukka
Rautamiehen puolisoksi!”

”Enp’ on tule, enkae huoli,
Ei oo suotu, eikae luotu,
Eikae koissa kasvatettu,
Rautamiehen puolisoksi.”
Sep’ on mies meni merehen.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellae,
Kaunihilla kalliolla.
Kesaen istui, toisen itki,
Vuotti miestae mielehistae,
Sulhoa sulosanaista,
Miestae mielen myoetaehistae.

Tinamies merestae nousi,
Tina suuna, tina paeaenae,
Tina kukkaro kaeessae,
Tina kihlat kukkarossa.
”Tules mulle neiti raukka
Tinamiehen puolisoksi!”

”Enp’ on tule, enkae huoli,
Ei oo suotu, eikae luotu,
Eikae koissa kasvateltu,
Tinamiehen puolisoksi.”
Sep’ on mies meni merehen,

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellae,
Kaunihilla kalliolla.
Kesaen istui, toisen itki,

Vuotti miestae mielehistae,
Sulhoa sulosanaista,
Miestae mielen myoetaehistae.

Vaskimies merestae nousi,
Vaski suuna, vaski paeaenae,
Vaski kukkaro kaeessae,
Vaski kihlat kukkarossa.
”Tules mulle neiti raukka
Vaskimiehen puolisoksi!”

”Enp’ on tule, enkae huoli,
Ei oo suotu, eikae luotu,
Eikae koissa kasvateltu
Vaskimiehen puolisoksi.”
Sep’ on mies meni merehen.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellae,
Kaunihilla kalliolla.
Kesaen istui, toisen itki,
Vuotti miestae mielehistae,
Sulhoa sulosanaista,
Miestae mielen myoetaehistae.

Kultamies merestae nousi,
Kulta suuna, kulta paeaenae,
Kulta kukkaro kaeessae,
Kulta kihlat kukkarossa.
”Tules mulle neiti raukka
Kultamiehen puolisoksi!”

”Enp’ on tule, enkae huoli,
Ei oo suotu, eikae luotu,
Eikae koissa kasvateltu
Kultamiehen puolisoksi!”
Sep’ on mies meni merehen.

Neitonen turulla istui,
Turun kosken korvasella,
Kirjavaisella kivellae,
Kaunihilla kalliolla.
Kesaen istui, toisen itki,
Vuotti miestae mielehistae,
Sulhoa sulosanaista,
Miestae mielen myoetaehistae.

Leipaemies merestae nousi,
Leipae suuna, leipae paeaenae,

Leipae kukkaro kaeessae,
Leipae kihlat kukkarossa.
”Tules mulle neiti raukka
Leipaemiehen puolisoksi!”

”Tulenpa minae sinulle,
Sek’ on suotu, jotta luotu,
Jotta koissa kasvateltu,
Leipaemiehen puolisoksi.”

39. Aholla itkijae.

Immikkoe aholla itki,
Heinaetiellae hellehteli,
Kirjavaisella kivellae,
Paistavalla paaterella.

Kyselimmae, lauselimma:
”Mitae itket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitaevi,
Taattoko pahoin pitaevi?”
”Taattoni hyvin pitaevi.”

Immikkoe aholla itki,
Heinaetiellae hellehteli,
Kirjavaisella kivellae,
Paistavalla paaterella.

Kyselimmae, lauselimma:
”Mitae itket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitaevi,
Maammoko pahoin pitaevi?”
”Maammoni hyvin pitaevi.”

Immikkoe aholla itki,
Heinaetiellae hellehteli,
Kirjavaisella kivellae,
Paistavalla paaterella.

Kyselimmae, lauselimma:
”Mitae itket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitaevi,
Velikoe pahoin pitaevi?”
”Veljeni hyvin pitaevi.”

Immikkoe aholla itki,
Heinaetiellae hellehteli,

Kirjavaisella kivellae,
Paistavalla paaterella.

Kyselimmae, lauselimma:
”Mitae itket impi rukka,
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitaevi,
Siskoko pahoin pitaevi?”
”Siskoni hyvin pitaevi.”

Immikkoe aholla itki,
Heinaetiellae hellehteli,
Kirjavaisella kivellae,
Paistavalla paaterella.

Kyselimmae, lauselimma:
”Mitae itket impi rukka
Impi rukka, neito nuori,
Ken sua pahoin pitaevi,
Sulhoko pahoin pitaevi?”

”Sulhoni hyvin pitaevi,
Eilen kihloi, eilen kuoli,
Eilen kaiketi katosi,
Aesken luotu maa majana,
Musta multa kattehana.”

40. Pahasulhollinen.

Morsian maeellae itki,
Vesitiellae vierretteli,
Kaivotiellae kaikerteli.
Paeetyi iso kulemahan.

”Mitae itket piikaseni,
Nuorempaiseni nurajat,
Appikko pahoin pitaevi.”

”Niin appi hyvin pitaevi
Kun ennen iso kotona.”

Morsian maeellae itki,
Vesitiellae vierretteli,
Kaivotiellae kaikerteli.
Paeetyi emo kuulemahan.

”Mitae itket piikaseni,
Nuorempaiseni nurajat,
Anoppiko pahoin pitaevi?”

”Niin anoppi hyvin pitaevi
Kun ennen emo kotona.”

Morsian maeellae itki,
Vesitiellae vierretteli,
Kaivotiellae kaikerteli.
Paeaetyi veikko kuulemahan.

”Mitae itket siskoseni,
Nuorempaiseni nuraajat,
Kytykoe pahoin pitaevi?”

”Niin kyty hyvin pitaevi
Kun ennen veli kotona.”

Morsian maeellae itki,
Vesitiellae vierretteli,
Kaivotiellae kaikerteli.
Paeaetyi sisko kuulemahan.

”Mitae itket siskoseni,
Nuorempaiseni nuraajat,
Natoko pahoin pitaevi?”

”Niin nato hyvin pitaevi
Kun ennen sisar kotona.”

Morsian maeellae itki,
Vesitiellae vierretteli,
Kaivotiellae kaikerteli.
Paeaetyi setae kuulemahan.

”Mitae itket veljen tyttöe,
Nuorempaiseni nuraajat,
Sulhoko pahoin pitaevi?”

”Se se koira, koira onki,
Sepae vasta koiran koiral!
Soisin mie mokoman sulhon,
Vuoen tornissa toruvan,
Hirsipuussa hirnakoivan!
Soisin orressa olevan!
Kun naekisin poltettavan,
Tulta alla kiirettaeisin;
Kun naekisin leikattavan,
Paeetae poelkylle panisin;
Kun naekisin hirtettaevaen,
Hirsinuorasta vetaeisin.
Selin soei, selin makasi,
Selin kaikki tyoet tekevi;

Otti yoeksi vierehensae,
Antoi kyllae kyynysvartta,
Kaettae viljalta vihaista,
Kopra hapsia harasi,
Kaesi tuiski tukkiani.”

41. Sairastaja neiti.

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
”Kun ma kuolen kuulu piika,
Riutunen tytaer rikaspa,
Tyoe tiettaeae hyvaein miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeae minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Taaton tanhuan ta’aksi!
Vaan elkaete viekoe’kaenael
Eipae saane neito maata,
Piika pitkaehaen levaetae,
Ison ruoskan roiskehelta,
Kapinalta karjan kynnen;
Iso nousevi varahin
Oritta opettamahan.”

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
”Kun ma kuolen kuulu piika,
Rintunen tytaer rikaspa,
Tyoe tiettaeae hyvaein miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeae minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Veikon venovalkamehen!
Vaan elkaete viekoekaenael
Siell’ ei saane neito maata,
Piika pitkaehaen levaetae,
Sinne saapi Saksan laivat,
Tervarinnat teutoavat.”

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
”Kun ma kuolen kuulu piika,
Riutunen tytaer rikaspa,
Tyoe tiettaeae hyvaein miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeae minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Emon kellarin etehen!
Vaan elkaete viekoekaenael

Siin' ei saane neito maata,
Piika pitkaehaen levaetae;
Emo nousevi varahin
Hulikoita huuhtomahan,
Kirnua kolistamahan.”

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
”Kun ma kuolen kuulu piika,
Rintunen tytaer rikaspa,
Tyoe tiettaeae hyvaein miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeae minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Siskon pellon pientarelle!
Vaan elkaete viekoekaenae!
Siell' ei saane neito maata,
Piika pitkaehaen levaetae,
Siskon vaerttinaen helyltae,
Sekae pirran piukkehelta;
Sisko nousevi varahin,
Alottavi aikasehen
Vaerttinoeita vaeaennaetellae,
Piukahella pirtojansa.”

Viron neiti sairasteli,
Sanoi sairastellessansa:
”Kun ma kuolen kuulu piika,
Rintunen tytaer rikaspa,
Tyoe tiettaeae hyvaein miesten,
Rahan alku aitallisten;
Viekeae minua maata,
Tupatkate tuutumahan,
Kirkon kirjatun sivuun,
Satalauan laitehesen,
Vierehen vihannan viian,
Lihavahan luumaেকেhen!
Siellae saapi neito maata,
Piika pitkaehaen levaetae;
Siell' on aeiae aeaenetoenta,
Paljo paksua vaekeae,
Lihavassa luumaecessae,
Kirkon kirjatun sivussa.”

42. Marjatiellae kaonnut.

Marketta Materon neiti,
Kylaen kukka, koin koria,
Laeksi puolahan metsaelle,
Muulle maalle mustikalle.

Paeivaen poimi puolukoita,
Toisen muita mustikoita;
Jo paeivaellae kolmannella,
Ei tienyt kotihin tietae.
Tiehyt metsaehaen vetaepi,
Ura saattavi salohon.

Marketta Materon neiti
Sekae istui, jotta itki,
Itki paeivaen, itki toisen,
Itki kohta kolmannenki,
Metsaen synkaessae salossa,
Alla vaaran varvikossa.
Paeivaen kolmannen peraestae,
Viikon paeaestae viimeistaeki,
Kohetitihen kuolemahan,
Heittitihen katoamahan,
Sanoi kerran kuollessansa,
Sekae virkki viertessaensae:
”Laeksin puolahan metsaelle,
Muulle maalle mustikalle;
Sinne mae kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkoehoen minun isoni,
Elkoehoen iso kuluni,
Sinae ilmoissa ikaena,
Kuuna kullan valkiana,
Kirvesvartta kirjotelko,
Kaskimetsiae katselko,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!”

”Laeksin puolahan metsaelle,
Muulle maalle mustikalle,
Sinne mie kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkoehoen minun veljeni,
Elkoehoen veli kuluni,
Sinae ilmoissa ikaena,
Kuuna kullan valkiana,
Verkaviittoa vetaekoe,
Kussakkoihin kuuteleiko,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!”

”Laeksin puolahan metsaelle,
Muulle maalle mustikalle,
Sinne mie kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkoehoen minun emoni,

Elkoehoen emo kuluni,
Sinae ilmoissa ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Silkkihuivia sitoko,
Kaksin kerroin kaulahansa,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!”

”Laaksin puolahan metsaelle,
Muulle maalle mustikalle;
Sinne mie kana katosin,
Sinne kuolin kurja lintu;
Elkoehoen minun siskoni,
Elkoehoen sisar kuluni,
Sinae ilmoissa ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Sukkulaista suikutelko
Sinikangasta kutoko,
Miun kanan kaottuani,
Linnun kurjan kuoltuani!”

43. Hukkunut veli.

Impi itki sillan paeaessae,
Laaajan laiturin nenaessae;
Kaeaenti silmaensae selaelle,
Loi silmaensae loitommaksi,
Naeki purren purjehtivan,
Tervalaiian laiehtivan,
Toivoi veikkonsa tulevan,
Emon lapsen laiehtivan;
Ei tuo veikko tullutkana,
Emon lapsi laiehtinna;
Tuli ennen tuntematon,
Vieras outo oppimaton.

”Naeitkoe vieras veikkoani
Selaellae meren sinisen?”

”Naeinpae neiti veikkosesi
Selaellae meren sinisen
Istuvan meren kivellae,
Sukivan suruista paeaetae,
Huolellista harjoavan;
Suka kultainen pivossa,
Hopiainen harja kaeessae;
Sulkahti suka merehen,
Haihtui harja lainehesen,
Ojentihen ottamahan,
Kallistihen katsomahan,

Sulkahti suan jaelessae,
Haihtui harjan ottamissa.
Sanoi kerran mennessaensae:

”Elkoehoen minun isoni
Sinae ilmoissa ikaenae
Vetaekoe veen kaloja,
Tahi saako siikasias,
Taeltae suurelta selaeltae,
Tahi laajalta lahelta!”

”Elkoehoen minun emoni
Sinae ilmoissa ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Panko vettae taikinahan,
Vettae vellihin kokeo
Taeltae laajalta lahelta,
Leviaeltae lietteheltae!”

”Elkoehoen minun veikkoni,
Elkoehoen veli kuluni
Sinae ilmoissa ikaenae,
Kuuna kullan valkiana,
Juottako sotaoritta
Rannalta taemaen merosen,
Vaivaisilta valkamoilta!”

”Elkoehoen minun siskoni,
Elkoehoen sisar kuluni,
Sinae ilmoissa ikaenae,
Kuuna kullan valkiana
Peskie taestae silmiaensae
Rannalla kotiperaellae,
Kotilahen laiturilla!”

”Mikaeli meressae vettae,
Sikaeli minun vereni;
Mikaeli meren kaloja,
Sikaeli minun lihani;
Mikae rannalla risuja,
Ne on kurjan kylkiluita;
Mikae rannan hiekkasia,
Ne hivusta hierottua,
Sekae luuta seuhottua,
Veri tyystae vellottua.”

44. Kankahan kutoja.

Neiti kangasta kutovi,
Sukkulaista suikahutti,

Kultakangasta kutovi,
Hopiaista helkytteli,
Kultarihmaset kulisi,
Helisi hyvaet hopiat.
”Kellen tuota kankahaista?”

”Kullalleni kultapaian,
Hopialleni hopian.
Kohta kaupoiltaan tulevi,
Turun maalta matkoavi,
Kohta kolmen yoen peraestae,
Viikon paeaestae viimeistaeki.”

”Jop’ on kuoli kultasesi,
Meni mielitiettysesi,
Laiva poikki, toinen halki,
Kolmas kuivalle karille,
Itse haukien iloksi,
Ahvenien armahaksi.”

Neiti tuosta itkemaehaen,
Kultakangas katkemahan.

”Elae itke neiti nuori,
Tuolta sulhosi tulovi,
Alta rannan aivot souti,
Paeaeltae rannan paeae naekyvi,
Tuo sulle sinisen silkin,
Sekae uuet ummiskengaet.”

45. Katrin kosijat.

Katrina kotikananen,
Kotikukka, linnukkinen,
Viikon viipyi, kauan kasvoi,
Istuen ison majoilla,
Peripenkin notkumilla;
Kolmet renkaat kulutti
Isaensae avaimilla,
Hirren kynnystaekulutti
Helioeillae helmoillansa,
Toisen hirren paeaensae paeaeltae
Silioeillae silkeillaensae.

Aeiti tuota arvelevi:
”Katri kaunis neitoiseni,
Miksi ei sinuista naia,
Suon kukaista, maan kanaista?”

Katri tuohon vastoavi,

Sanoi Katri: ”Ka en tieae,
Miksi ei minua naia,
Suon kukaista, maan kanaista.”

Aeiti tuohon arvelevi:
”Miepaie tieaen, miks’ ei naia,
Miks’ ei illat paeaetae pesty,
Aamut paeaetae harjaeltu,
Miks’ ei myoehaen maata menty,
Nostu aamulla varahin.”

Katri paeaehaensae panevi,
Neiti neuot mielehensae,
Alkoi illat paeaetae pestae,
Aamut paeaetae harjaella;
Teki liitot kuun keralla,
Kuun keralla, paeivaen kanssa,
Nousi aamun aikasehen,
Istui illan myoehaesehen:
Tuli kolmelta kosijat,
Yhet tuolta Inkereltae,
Toiset sai Perae-virosta,
Kolmannet Kojon hovilta.

Iso kaeski Inkerelle,
Inkerellae kaeyaeksensae,
Vehnaeleivaen syoeaeksensae,
Olutjuoman juoaksensa.
Eip’ on mennyt Inkerelle,
Illat pitkaet Inkerellae,
Illat pitkaet ja ikaevaet,
Paeivaet vielaeki pitemmaet.

Emo kaeski Perae-virolle,
Perae-virolla kaeyaeksensae,
Viron leivaen syoeaeksensae,
Viron vettae juoaksensa.
Ei mennyt Perae-virolle,
Viron vettae soutamahan,
Saarellista sauomahan,
Aalloista ajelemahan.

Veikko kaeski Kojon kotihin,
Kojolassa kaeyaeksensae.
Kojon leivaen syoeaeksensae,
Kojon vettae juoaksensa.
Ei mennyt Kojon hoviin,
Kojolass’ on konsti tuhma,
Ukot uunilla sokiat,
Lapset laiskat lattialla.

Sisko kaeski mansikkahan,
Mansikassa kaeyaeksensae,
Marjat maeaeltae syoeaeksensae,
Jokivettae juoaksensa.
Meni mansikka'aholle,
Siin' oli mansikat makiat,
Vatut vaaran rintehellae,
Mesimarjat muilla mailla.

46. Nimitettaevae poika.

Neljae on neittae niemen paeaessae,
Kolme mointa morsianta,
Laeksit hillan poimintahan.
Noita paeivae poimittihin,
Ilta keolla istuttihin,
Yoe levaettihin lehossa;
Kuu kantoi kaelyjae kolme,
Kolmen neion vuotehelle,
Syntyi poika nuorimmalle,
Nuorimmalle, pienimmaelle,
Perehen parahimmalle.
Ei tietae nimeae panna.

"Miksipae nimen panemma,
Kuksipa kuvaelemma?
Kuvatkame Kullikiksi.
Ei oo kultia isolla,
Eikae kultia emolla,
Eikae kullan kantajoa."

"Miksipae nimen panemma,
Kuksipa kuvaelemma?
Ravatkamma Raunikiksi.
Eipae oo rahaa isolla,
Eikae oo rahaa emolla,
Ei rahojen kantajoa."

"Miksipae nimen panemma,
Kuksi kuitenkin kuvaamma?
Luokammapa Luorikiksi,
Luorikki hyvae niminen."

47. Rangastava sulho.

Nouskame norolle nuoret,
Kesaekempit kaltiolle,
Leikatkame lehmus pitkae,
Lehmus pitkae ja siliae,

Kiskokame niini pitkae,
Niini pitkae ja leviae,
Punokame nuora pitkae,
Nuora pitkae ja noria,
Jolla ylkae hirtetaehaen,
Vaimon poika vangitahan.
”Mihen ylkae hirtetaehaen,
Vaimon poika vangitahan?”

Tien suuhun, veraejaen paeaehaen,
Pitkaen portin pieleksehen,
Kussa kulkevi kuningas,
Vaeltavi linnan vanhin.
Kuningas kovin kysyvi,
Linnan vanhin vaikuttavi:
”Mintaehen taemae siottu,
Vaimon poika vangittuna?”

”Sentaehenp’ on se siottu,
Vaimon poika vangittuna,
Kun makasi nuoren neion,
Nuoren neion, morsiamen.
Neito rukka tuomittihin
Lohikaeaermehen kitahan;
Lohikaeaerme huokasihen,
Huokasihen, henkaesihen:
Ennen nielen nuoren miehen,
Nuoren miehen miekkoinehen,
Heposen satuloinehen,
Papin kirkkokuntinehen,
Kuninkaan kypaerinehen,
Ennen kun nielen nuoren neien,
Nuoren neien, morsiamen:
Neito poikia tekevi,
Laivan lapsia latovi,
Tuohon suurehen sotahan,
Tasapaeaehaen tappeluhun,
Joss’ on verta paeaelle polven,
Joss’ on paeaetae, kun maetaetae.”

48. Aekaeinen sulho.

Laemmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Laeksin vettae kantamahan
Alta linnan laehtehestae,
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;

Kaeskin taaton kylpemaehaen.
Taatto kylpi kyllaeltehen,
Valoi vettä vallalteen:
”Hyvin teit tyttäereni
Kun kylyn isolle laitit!”

Laemmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisellä kiven navalla,
Laeksin vettä kantamahan
Alta linnan laehtehestäe,
Kaupungin kasariseella,
Kuparilla kultaisella;
Kaeskin maammon kylpemaehaen.
Maammo kylpi kyllaeltehen,
Valoi vettä vallalteen:
”Hyvin teit tyttäereni
Kun kylyn emolle laitit!”

Laemmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Laeksin vettä kantamahan
Alta linnan laehtehestäe,
Kaupungin kasariseella,
Kuparilla kultaisella;
Kaeskin veikon kylpemaehaen.
Veikko kylpi kyllaeltehen,
Valoi vettä vallalteen:
”Hyvin teit sikkoseni,
Laitit kylyn veikollesi!”

Laemmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,
Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Laeksin vettä kantamahan
Alta linnan laehtehestäe,
Kaupungin kasariseella,
Kuparilla kultaisella;
Kaeskin siskon kylpemaehaen.
Sisko kylpi kyllaeltehen,
Valoi vettä vallalteen:
”Hyvin teit sikkoseni,
Laitit kylyn sikkollesi!”

Laemmitin metoisen saunan
Metoisilla halkosilla,

Hautelin metoisen vastan
Metisen kiven navalla,
Laeksin vettae laehteheletae,
Alta linnan laehteheletae,
Kaupungin kasarisella,
Kuparilla kultaisella;
Kaeskin sulhon kylpemaehaen.
Sulho saattavi sanoa:
”Pois portto vetesi kanssa;
Etpae veillae ollutkana,
Olit poikien poluilla,
Katsannassa kengaen kauon,
Punapaklan paininnassa.”

Otin koivuisen korennan
Pihlajaisen piakan varren,
Jolla hauvoin hartioita,
Pehmitin peraelihoja
Aekaeiseltae sulhaselta.

49. Sulhonsa kylvettaejae.

Katsos muita miekkoisia
Ja onnen osallisia,
Syoevaet kaunonsa kaloja,
Sekae luotunsa lohia,
Siikoja sivullisensa,
Armahansa ahvenia.
Mujeita mukahisensa,
Kumppalinsa kuorrehia.

Olipa joulu joutumassa,
Pesinpae mieki tupani,
Lakaelin lattiani,
Laitoin kaunoni kalahan,
Armahani ahvenehen;
Ei kauno kaloja saanut,
Armahani ahvenia.

Otin verkkoni olalle,
Kiviriipat rinnoilleni,
Kalakontit kannoilleni,
Laeksin mie itse kalahan.
Potkin saaren, potkin niemen,
Potkin kohta kolmannenki;
Sain kaloja kaikki saaret,
Joka niemen nieriaeitae.
Yksi luoto loi lohia,
Toinen antoi ahvenia,
Kolmas niemi nieriaeitae.

Nousin maalle keittaemaehaen,
Ison pitkille pihoille,
Veikon vestoslastusille.
Keitin noista kunnan ruoan,
Syoetin, juotin vierahia,
Soein itse kyllaeltaeni,
Saeaestin ruotoset kokohon,
Pienimmista kiiskiloeista,
Suurimmista ahvenista,
Menin illalla kotihin,
Syoetin noita kaunolleni.
Kauno syoep' ja kiittelevi:
"Hyvaepae taemaeki ruoka,
Syoeae miehen saamattoman,
Ottoa olemattoman!"

Laemmitin metoisen saunan,
Hautelin metoiset vastat,
Kylvettelin vierahia;
Kylvin itse kyllaeltaeni,
Kaeskin kaunon kylpemaehaen;
Kaevi kauno kylpemaehaen:
Minkae kauno vettae puisti,
Sen mae loelyyae lisaesin,
Minkae kauno usta huusi,
Sen mae usta ummemmaksi,
Minkae kauno maahan pyrki,
Sen mae portaita alennin.
Tuli saeaeli saelloeaeni,
Sekae kaiho kaunoani,
Tempasin tukasta maahan,
Sihen sotkin sormillani,
Pieksin peukaloisillani,
Hautelin halolla paeaehaen,
Sekae vestin vempellellae.
"Ole kiitetty Jumala,
Paeaestit sulhosta pahasta!
Ennen yksin yoen makoan
Kun kahen pahan keralla."

Isae kuitenkin sanovi,
Emo aina arvelevi:
"Pahoin teit poloinen lapsi,
Kun sa kaunosi kaotit;
Pah' oli pahan keralla,
Paha aivinki pahatta."

Oli yoetae kaksi, kolme,
Viisi kuusi vuorokautta.
Aesken tuon toeksi tunsin,

Oeita yksin maatessani:
Pah' oli pahan keralla,
Ei parempi yksinaeni.
Menin kohta katsomahan
Kaonnutta kaunoani;
Kauno kengäen ompelossa,
Punapaulojen punossa.
”Kellen noita kenkaesia?”

”Kellen muulle kun sinulle,
Kun hyväelle konsanaki.”

Vein mae kaunoni tupahan,
Asettelin poeyaen paeaehaen,
Syoetin, juotin kyllaeseksi,
Apatin alanenaeksi,
Otin kaunon selkaehaeni,
Kannoin kaunoni pihalle,
Vein tuota vesipolulle.
Tuli sirkka, soei se silmaen,
Tuli torakka, toisen kaivoi,
Saeaeski saerpi kuivillehen,
Vesilintu vei peraeti.
Loin tukasta selkaehaeni,
Vein tuon peltojen perille,
Takimmalle tanhualle,
Sihen heitin herttaseni,
Sekae kaunoni kaotin.
Kaevin tuota katsomahan
Kahen, kolmen yoen peraestae;
Jo tuolle korppi koulun kantoi,
Ja harakka hanan kaivoi;
Kaevin vielae katsomassa
Viien, kuuen viikon paeaestae;
Jo oli kehnot kekri pietty
Mustat linnut muistinpaevae.

Iskin kahta kaemmentaeni
Kahen puolin kylkiaeni:
”Ole kiitetty Jumala!
Paeaesin kolmesta pahasta:
Venehestae vuotavasta,
Heposesta heittioestae,
Sulhosta pahatavasta.
Venehen tulella poltin,
Heposen hukille syoetin,
Sulhon surmalla tapatin.”

50. Sulhon valitsija.

Etsin neittae vellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Loeysin neitosen lehosta,
Hienohelman heinikoestae.
Kysyttelin, lausuttelin
”Laehetkoe neiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?”

Neiti varsin vastaeli:
”Minae miessae velloinesi?”
”Paimenena velloinesi.”

”Enmae laehe paimenelle—
Pah’ on paita paimenella,
Ei saata sivussa maata,
Alla leuan laemmitellae,
Alla kainalon asua.”

Etsin neittae vellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Loeysin neitosen lehosta,
Hienohelman heinikoestae.
Kysyttelin, lausuttelin
”Laehetkoe neiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?”

Neiti varsin vastaeli:
”Minae miessae velloinesi?”
”Kyttaemiessae velloinesi.”

”En laehe minae kytaelle—
Kyttae haisevi havulle,
Ei saata sivussa maata,
Alla leuan laemmitellae,
Alla kainalon asua.—”

Etsin neittae vellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Loeysin neitosen lehosta,
Hienohelman heinikoestae.
Kysyttelin, lausuttelin:
”Laehetkoe neiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?”

Neiti varsin vastaeli:
”Minae miessae velloinesi?”
”Kalamiessae velloinesi.”

”En mene kalastajalle
Se kalalle katkuavi,

Ei saata sivussa maata,
Alla leuan laemmitellae,
Alla kainalon asua.”

Etsin neittae vellolleni,
Kumpalia kullalleni.
Loeysin neitosen lehosta,
Hienohelman heinikoestae.
Kysyttelin, lausuttelin:
”Lahetkoe neiti vellolleni,
Kumpaliksi kullalleni?”

Neiti varsin vastaeli:
”Minae miessae vellosesi?”
”Kyntaejaenae velloseni.”

”Jo lahenki kyntaejaelle:
Laemmin kylki kyntaejaellae,
Saattavi sivussa maata,
Alla leuan laemmitellae,
Alla kainalon asua.”

51. Kukkien tarves.

Juoksevi jokea kolme
Ympaeri minun kotini,
Kahen puolen kartanoni.
Yksi joki mettae juoksi,
Toinen simoa siretti,
Kolmansi olon punaisen.
Tuli veikko vierahaksi,
Siskoni kaeviaemeksi;
Juotin mettae veikolleni,
Siskolle simoa juotin,
Itse join olon punaisen.
Vein mae veikkoni hevosen
Tarhapeltojen perille,
Siltapeltojen sivulle.
Haevisi veikkoni hevonen
Lehmitarhani takoa,
Sinipellon pientarelta.
Laitin rengit etsimaehaen–
Eipae rengit loeytaenyynae,
Rengit etsi kirvesvartta.
Laitin piiat etsimaehaen–
Eipae piiat loeytaenyynae,
Piiat etsi pirran puuta.
Laeksin itse etsimaehaen
Kolmen koirani keralla,
Viien, kuuen villahaennaen,

Seitsemaen sepelikaulan.
Koirat sotki suota myoeten,
Mie itse maekiae myoeten;
Loeysin veikkoni hevosen
Tarhapeltojen tasalta,
Siltapeltojen sivulta;
Tuolle selkaehaen kavahin–
Ajoin rannat rapsutellen,
Hiekkarannat herskutellen;
Hiekat silmille sirisi,
Mullat parskui parmoilleni.
Tuli Kiesus vastahani,
Vaskivarpoja sylissae,
Kultakukkia kaeessae,
Mie noita anelemahan:
”Anna Kiesus kukkiasi!”

”Kellen kukkia anelet?”
”Anopille ankaralle–
En tohi kotihin mennae
Ilman noita kukkasitta,
Ilman vaskivarpasitta;
Anoppi kova kotona,
Appi vielae ankarampi,
Paljo saisivat sanoja,
Viikoksi vihan pitoa,
Minun tyhjin tultuani,
Viikon viivyteltyaeni.”

52. Neiti omegapuussa.

Astuin aamulla varahin,
Laeksin aivan aikasehen,
Omenoita ottamahan,
Paehkaemiae poimimahan,
Emoni omenamaasta,
Tahi tarhasta isoni.
Naein omenan oksasella,
Punakuoren paeaeni paeallae,
Nousin puuhun nostamatta,
Kohosin kohottamatta;
Toipa surma sulhon nuoren,
Sulhon nuoren, miehen kainun,
Tuli tuo omenispuulle,
Alle oksien osasi.
Suitset seitset vyoen takana,
Takatarhilot kaeessae.

”Mitae suitsin seitsin laait,
Kuta tarhiloin tavotat?”

”Ottaisin omenamarjan,
Punakuoren oksaselta.”

Annoin oksalta omenan,
Puotin punaisen kuoren.

Sulho tuosta noin sanovi,
Itse lausui ja pakisi:
”En ole etsossa omenan,
Punakuoren poiminnassa,
Olen neion etsinnaessae,
Punaposken poiminnassa.”

”Ei ole meiaen neitojamme,
Ei meiaen kotikanoja,
Suitsin seitsin ottaminen,
Tarhiloin tavottaminen;
Vielae naeistae neitosista,
Ja naeistae kotikanoista,
Aeyrit aeyhtien tulevat,
Pienet rahat piehtaroiin,
Killingit kipoa lyoeen,
Tolpat toistansa ajaen.”

”Vielae naeistae neitosista
Ja naeistae kotikanoista
Suku juopi suuret sarkat,
Heimo hempiaet pikarit,
Kosija kokevi tuopit,
Kaaso kannut kallistavi.”

”Vielae naeistae neitosista
Ja naeistae kotikanoista
Isolleni ilvesturkki,
Ruisleivaen ruokkimasta,
Emolleni naeaetaelakki
Naennillae imettaemaestae,
Veikolleni verkaliivi
Kantamistahan kaloista,
Siskolle sininen kosto
Kanssani kasuamasta.”

53. Kaonnut poika.

Laeksi poika puolukkahan,
Toinen poika mustikkahan,
Kolmansa jaenoen jaelille,
Koukkupolven polkumille.
Tuli poika puolukasta,

Poika toinen mustikasta,
Ei tullut jaenoen jaeliltae,
Koukkupolven polkumilta.

Laeksi iso etsimaehaen
Olutveellae otraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivaellae rukehisella.

Etsi pientae poiuttansa,
Kullaista omenuttansa;
Eip' on loeyae poiuttansa,
Kullaista omenuttansa.

Laeksi emo etsimaehaen
Olutveellae otraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivaellae rukehisella.

Etsi pientae poiuttansa,
Kullaista omenuttansa;
Eip' on loeyae poiuttansa,
Kullaista omenuttansa.

Laeksi veikko etsimaehaen
Olutveellae otraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivaellae rukehisella.

Etsi pientae vellyttaensae,
Kullaista omenuttansa;
Eip' on loeyae vellyttaensae,
Kullaista omenuttansa.

Laeksi sikko etsimaehaen
Olutveellae otraisella,
Kakraisella kannikalla,
Leivaellae rukehisella.

Etsi pientae vellyttaensae,
Kullaista omenuttansa.
”Missaepae olet veikko rukka?
Tule pois veikko rukka!”

”Enpae paeaese sikko rukka:
Pilvet paeaetaeni pitaevaet,
Hattarat hivuksiani,
Vipu toista jalkoani;
Paeaestae paeaetae Paeivaen poika,
Silmiae hyvae sikiae,

Silmaet taehtiae lukevi,
Saeeret honkia hosuvi.”

”Kuu kulta, Jumalan luoma,
Laehes paeaetae paeaestaemaehaen,
Syoetae Karjalan kaloja,
Kuvetjaerven kuorehia!”

54. Suen vivulla kaeynyt.

Kolm’ on poikoa emolla,
Kolme lasta vanhemmalla.
Laeksi poikanen kalahan,
Toinen poika tuorehesen,
Kolmansi suen vivuille.
Tuli poikanen kalasta,
Poika toinen tuorehesta,
Ei tullut suen vivulta.

Kenen poikoa ikaevae?
Emon poikoa ikaevae.

Laeksi emo etsimaehaen
Kaonnutta poikoansa.
Juoksi korvet kontiona,
Sutena salot samosi,
Kohta kolmen yoen peraetae,
Viikon paeaetae viimeistaeki,
Nousi suurelle maeelle,
Korkialle kukkuralle,
Huuti tuolta poikoansa:
”Missae olet poikueni?
Tule poikani kotihin!”

Poika tuolta vastoavi:
”En minae emoni paeaese
Pilvet paeaetaeni pitaevaet,
Hattarat hakuliani,
Kaaret kainaloisiani,
Vipu toista jalkoani,
Saeeret honkia hosuvi,
Silmaet taehtiae lukevi,
Eessaeni pimiae pilvi,
Takanani taivas kirkas.”

55. Virossa posija.

Poikanen posi Virossa,
Saksan maalla sairasteli
Tautia nimettoemiae,

Nimen tietämaettoemiae.

”Missae saapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla?
Tokkos voit tuvassa maata,
Tokkos penkillae levaetae?”

”Enmae voi tuvassa maata,
Enkae penkillae levaetae,
Isaennaen ilopiolta,
Renkipoikien remulta.”

Poikanen posi Virossa,
Saksan maalla sairasteli
Tautia nimettoemiae,
Nimen tietämaettoemiae.

”Missae saapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla?
Tokkos voit merellae maata,
Tokkos luovolla levaetae?”

”Makoaisin maavesillae,
Vaan ei voi Viron vesillae,
Maat’ en lolkien lojulta,
Kalalintujen kajulta.”

Poikanen posi Virossa,
Saksan maalla sairasteli.

”Missae saapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla?
Tokkos voit manalla maata,
Maata Tuonelan tuvilla?”

”Viekaete minua maata,
Tupatkate tuutumahan
Tuonne Tuonelan tuville,
Manalan ikimajoille;
Siellae saapi sairas maata,
Tuskahinen tunnin olla,
Ikuisilla vuotehilla,
Polvuisilla paeaealoilla.”

56. Kosissa kaeynyt.

Ajoi kaksi kaupanmiestae
Jaeletysten jaeetae myoeten;
Orit konsti kummallaki,
Hiirenkavainen hevonen.

Isoni orihin osti,
Hiirenkarvaisen hevosen;
Osti sormukset soriat,
Sekae kihlat kirkkahimmat
Minun nallin naiakseni,
Kenstin kestaellakseni,
Ja konstin kosissa kaeyae.

Laeksin konsti kulkemahan,
Kensti kaeymaechaen kosissa;
Nousin rannalta maekehen.
Talopa oli maeellae,
Ei saata sivutse mennae,
Ei ylaetse, ei alatse;
Ajoin talon tanhualle,
Talon pienille pihaille.
Neito kukkana kujassa,
Kalittuna kartanossa:
Kysyttelin, lausuttelin:
”Onko sinussa miehen naista,
Molotselle morsianta?
Joko tieaet tikkaella,
Joko ommella osoat.”

Neiti varsin vastaeli:
”Jos en tieae tikkaella,
Enkae ommella osoa,
Tikatkahan tietaevaemmaet,
Osaavimmat ommelkohot.
Eikae arvellut emoni,
Ei luvannut vanhempani,
Neittae myoetaevaen turulla,
Tarittavan tanterella:
Turull’ on tupakan kauppa,
Tamman kauppa tanterella,
Neito myoeaehaen tuvassa,
Katon alla kaupitahan.”

Tuli tuo kukkapaeae tupahan,
Kassapaeae katoksen alle;
Mie tuota ihoamahan,
Silmaet oli pesty silloin taelloein,
Poskipaeaeet ei polvenahan,
Korvia ei kuuna paeaenae.

57. Konnan tytaer.

Eilen meillae lehmae poiki,
Teki valkian vasikan:
Vaskisarvi, kultakynsi,

Hopia otsassa hohti.
Isoseni, ainoseni,
Vie'pae tuota Wiipurihin,
Saata kaupunnin kaulle:
Tuo tuolta orihevonen,
Tahi pieni tammasaelkoe,
Jonk' on lampi lautasilla,
Laehe laenkien sialla,
Josta velhot vettae juovat,
Katchet kaloja syoevaet!
Osta kahet kankisuitset,
Vaskikannukset keralla!
Itse mae satulan saisin
Kovan koivun kuoren alta.
Orihilla otrat kynnaen,
Tammalla talon asetan.
Laehe kullalla kosihin,
Hopialla liehumahan
Mokomata morsianta,
Konnun kuulua tytaertae
Ankaran anopin luota,
Apen ankaran talosta.

Isoseni ainoseni
Vei vasikan Wiipurihin.
Osti mulle mustan ruunan,
Vaihtoi pienen tamman varsan.
Ajoin varsani vaolle,
Mullokselle mustan ruunan,
Kynnin kymmenen vakoa,
Kynnin kaiketi kaheksan.
Varsa haukki varvunpaeitae,
Musta ruuna ruohonpaeitae.
Heitin varsani vaolle,
Mustan ruunan mullokselle,
Itse lehtohon letustin,
Hopiaisehen salohon,
Vaskisehen varvikkohon,
Kultaisehen koivikkohon,
Leikkasin lehosta virven,
Vesan tammisen tapasin,
Kultaisesta koivikolta,
Hopiaisesta salosta.
Toi surma susia paljon,
Kantoi metsae karvasuita,
Soeivaet varsan vaolta,
Mustan ruunan mullokselta.

Menin itkien kotihin,
Kallotellen kartanolle.

Iso portilla kysyvi:
”Mitae itket poikaseni?”

”Sitae itken taattoseni,
Vanhempaiseni valitan
Ajoin varsani vaolle,
Mustan ruunan mullokselle,
Kynnin kymmenen vakoa
Kynnin kaiketi kaheksan.
Varsa hankki varvunpaeitae,
Ruuna katsoi ruohonpaeitae.
Heitin varsani vaolle,
Mustan ruunan mullokselle,
Minae lehtohon letustin,
Kultaisehen koivikkohon,
Vaskisehen varvikkohon,
Hopiaisehen salohon.
Leikkasin lehosta virven,
Vesan tammisen tapasin,
Kultaisesta koivikosta,
Hopiaisesta salosta.
Toi surma susia paljon,
Metsae kantoi karvasuita,
Soeivaet varsani vaolta,
Mustan ruunan mullokselta.”

Tuon iso sanoiksi virkki:
”Elae itke poikaseni!
Laeksinpae minaei muinen,
Laeksin mie kauas kalahan:
Tuuli voitti, airo taittui,
Vene haapainen hajosi.
Panin sormet soutimeksi,
Peukalon peraemelaksi;
Souin sormin saaroselle,
Kaemmenin kaepysalolle,
Niin veistin venon paremman,
Laitin purren pulskahamman.
Sie osta ori parempi,
Varsa kahta kaunihimpi.”

Ostin mie orihin uuen,
Varsan kahta kaunihimman.
Orihilla otrat kynnin,
Tammalla talon asetin,
Laeksin kullassa kosihin,
Hopiassa liehumahan
Mokomata morsianta,
Konnun kuulua tytaertae.

Anoppi koria muori
Oli aittahan menevae.
Puhuttelin, lausuttelin:
”Onko teillae neittae myoeae,
Tahi kaupita kanaista?”

Anoppi koria muori
Haenpae varsin vastaeli:
”Kanan kauppa orren alla,
Neien nelisnurkkasessa.”

Meninpae minae tupahan,
Puhuttelin, lausuttelin:
”Onko teillae neittae myoeae,
Tahi kaupita kanaista?”

Tuotihinp’ olutta tuoppi,
Tuoppi olutta, toinen mettae.

”Enpae huoli syoemisistae,
Enkae varsin juomisista,
Saisin naehae neitoseni–
Tuokate tupahan neittae!”

Tuotihin tupahan neittae
Sisaresten siiven alla,
Veljen akan verhon alla,
Kaelysten kaesivaralla.
Ei ole tuossa miehen naista,
Eikae miehen morsianta:
Paha raiska paita paeaellae,
Jatketut sukat jalassa,
Silmaet pesty silloin taelloein,
Silmaekulmat milloin kulloin,
Suut’ ei siivottu ikaena,
Poskipaeit’ ei polvenahan.
Enpae tainnut tuota naia,
Kun oli musta kun torakka;
En tainnut vihille vieae,
Panna en papin etehen.

58. Vaimon saanut.

”Annas minulle Anniasi,
Liitae lempilintuasi!”

”Enpae anna Anniani,
Liitae lempilintuani.
Ei Anni ko’ista joua:
Anni tarkoin tarvitahan

Pesemaessae pyoeraepoeyaet,
Lattiat lakasemassa;
Taestae kulkevi kuningas,
Vaeltavi linnan vanhin.”

”Anna mulle Anniasi,
Liitae lempilintuasi!”

”Enpae anna Anniani,
Liitae lempilintuani;
Enpae anna ollenkana,
Kuulematta kullenkana,
Pahoille rekipajuille,
Likaisille liistehille,
Kaskikannoille koville,
Nokisille nuotioille.”

”Enpae ota Anniasi,
Enkae taho tyttoeaesi
Pahoille rekipajuille,
Likaisille liistehille,
Kaskikannoille koville,
Nokisille nuotioille;
Otanpa oluttupihin,
Tahon vehnaetahtahille.”

Tuosta Anni annettihin,
Perae paksu paiskattihin.
Paeivaen soei, makasi toisen,
Kohta kolmannen toruvi;
Tuli riski riitelijae,
Aivan tarkka tappelija,
Taitava tukan vetaejae,
Hapsien haraelija,
Ei tullut tuvan pesijae,
Saanut ei saunan laemmittaejae.

59. Viisastunut.

Isae neuoi poikoansa,
Vanhin vaivansa naekoeae,
Kun kuki sukimojansa,
Itse ilmoein luomiansa:
”Poikueni, nuorempani,
Lapseni, vakavampani,
Kun sulle halu tulevi,
Naia mielesi tekevi,
Tuoa minneae talohon,
Emaentaetae etsiellae,
Nouse aamulla varahin,

Aivan aika huomenessa,
Katsele kyliae myoeten,
Katsele talo talolta,
Kust' on savu ensimmaeinen,
Siitae naios poikueni."

Pani poikanen opiksi.
Nousi aivan aikasehen,
Aivan aika huomenessa,
Kaeveli kyliae myoeten,
Katseli talo talolta;
Savun saarelta naekevi,
Tulen niemen tutkamelta.

Kaevi tietae, astelevi
Saaren kuuluhun kotihin,
Ilman koiran kuulematta,
Harakan hatsattamatta.

Sitte tultua tupahan
Itse tuossa arvelevi:
"Oisiko tytaertae taeaellae,
Taemaen pojan puolisoa?"

Paeaetyi neiti leipomassa,
Tyttoenen taputtamassa;
Sanan virkkoi, noin nimesi:
"Mikae lietki miehiaeasi,
Ku kylaen kaevijoeitaesi,
Tavatta tupahan tullut,
Neion etsohon nenaettae;
Elloes konsana Jumala
Luo kotia koiratonta,
Kasitonta karsinoa,
Pihoa harakatonta,
Lapsitonta ikkunoa!"

Niin poika sanoiksi virkki:
"Miss' on taattosi sinulta,
Minne mennyt maammosesi,
Kanssa kaikki muut imeiset?"

Tyttoe saattavi sanoa,
Neiti varsin vastaella:
"Taattoni talon pihalla
Eestakaisin astelevi;
Maammo parka paimentavi
Mennehen kesaen kisoja;
Veikkoni ve'en varassa
Vaehaell' aeiaen ottelevi."

Laeksi poikanen kotihin.
”Jo mie kaevin, taattoseni,
Kaevelin kyliae myoeten,
Katselin talo talolta,
Varahaisinta savua:
Naein mae saarella savusen,
Tulen niemen tutkamessa,
Menin mie siihen talohon,
Eikae mua koirat kuultu,
Eikae haukkujat havattu:
Kysyin tyttöeae talosta.”

”Oli tyttöe leipomassa
Noin se varsin vastaeli:
Elloes konsana Jumala,
Luo kotia koiratonta,
Pihoa harakatonta,
Lapsitonta ikkunoa;
Mikae lietki miehiaeasi,
Ku kylaen kaevijoeitaesi,
Tavatta tupahan tullut,
Neien etsohon nenaettae!”

”Kun sitte kysyin tytoeltae
Missae taatto, missae maammo,
Missae kaikki muut talosta?
Noin se saatteli sanoa,
Noin varsin vastaella.”
”Taattoni talon pihalla
Eestakaisin astumassa,
Maammo parka paimenessa
Kesaen mennehen kisoja,
Veikkoni ve’en varassa
Vaehaell’ aeiaen ottamassa.”
”Niinp’ on niin sanoi mokomin,
Niinpae mieletoen pakisi.”

Tuon iso sanoiksi virkki:
”Itse siulla poikaseni
Ei ollut aelyae aeiae,
Eikae paljo mieltae paeaessae,
Sentaehen sanoi sinua
Tullehen tavattomasti,
Kun ei koira kaukkununna,
Harakka hatsahtanunna,
Lapsi eellae ilmottanna,
Kasi pyyhkint kasvojansa;
Tahi kun oisit sintsisssaeki
Eellae niistaenyt nenaesi,

Siit' oisi tyttöe ennaettaenyt
Panna paeaellensae jotai,
Ei oisi naehy leipomassa
Paljahalla paiallahan.
Kun sitte sanoi olevan
Taattonsa talon pihalla
Eestakaisin astumassa:
Taatto pellon kynnaennaessae;
Maamosensa paimenessa
Kesaen mennehen kisoissa,
Silloin maammonsa makasi
Lapsisaunassa samassa;
Veljensae ve'en varassa
Vaehaell' aeiaen ottamassa:
Veli veellae onkimassa.
Jo tuon naeen kyselemaettaei,
Arvelen anelematta,
Saat siitae valitun vaimon,
Sekae mielevaen miniaen;
Mene sie siihen talohon,
Tuo minulle minnae siitae!"

Meni toiste, toi miniaen,
Sai tarkan talosen vaimon.
Sitte ensi-iltasella
Virkkoi nainut naisellehen,
Kuiskutteli kullallehen:
"Mi lie tullut taatolleni,
Kuka kummanen isolle?
Kahen tietae kaeyessaemme,
Palatessamme palolta,
Oli kun mennyt mieleltaensae,
Aesken puuttunut aelyltae.
Noin sanoi iso minulle,
Noinpa lausui laittomia:
Jo oisit jaloki poika,
Kun mulle jalan hakisit;
Jo oisit jaloki poika,
Kun tekisit tien lyhemmaen;
Jo oisit jaloki poika,
Kun kaeteni katkoaisit;
Jo oisit jaloki poika,
Kun panisit paeaeni poikki."

Nainen arvasi asian,
Kysyi kohta mieheltaensae:
"Tokko teit mitae aneli,
Mitae kaeski ja kehotti?"

"Kuin nyt kummia kyselet,

Kuinka taisin kumminkana
Saaha jalkoa isolle,
Tehae tietae lyhemmaeksi,
Taisinko katkasta kaetensae,
Eli panna paeaensae poikki.”

”Oisit tainnut, oisit tiennyt,
Kun oisit oikein aelynnyt.
Saua jatkoa jalompi,
Tarinoiten tie lyhempi,
Kinnas jatkona kaeessae,
Korkona kypaeri paeaessae.
Sanan voimaton pitaevi,
Tarinoivat tienkaevijaet,
Vaikia kesaellae kinnas,
Laeyli lakki laempimaellae.
Leikkaa ukolle saua,
Se haenelle jalka kolmas;
Tarinoitse tietae kaeyen,
Se haenestae tie lyhempi;
Ota kintahat ukolta,
Sillae katkaset kaetensae;
Ota lakki paeaelaelta,
Sillae lasket paeaensae poikki.”

Jopa paeivaellae jaelestae
Taaen tietae kaeyessaensae.
Poika paljoki pakisi,
Leikkasi kepin lehosta,
Otti kintahat ukolta,
Paeaestae lakkia kyseli.

Se kaikki hyvae ukosta.
Itse lausui lapsellensa,
Pojallensa noin puheli:
”Jo tuon naeen kyselemaettaei,
Jo on yoen yhen levaennyt
Viisahampi vieressaesi.”

60. Hiihtaetae surma.

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
”Kenenpae tapan talosta,
Tapanko ukon talosta?”

”Jos tapan ukon talosta,
Katoisi kalat merehen,
Ei oisi tuojoa pihalle,
Nuotat tukkuhun tulisi,
Verkot muunne vierraetaisi.
En tapa ukkoa talosta!”

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
”Kenenpae tapan talosta,
Tapanko akan talosta?”

”Jos tapan akan talosta,
Uni uunilta katoisi,
Penkiltae perae leviae,
Toruja talon tuvasta,
Kalkuttaja karsinasta.
En tapa akkoa talosta!”

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
”Kenenpae tapan talosta,
Tapanko talon isaennaen?”

”Jos tapan talon isaennaen,
Taitaisi talo haevitae,
Pian mennae pieni maani;
Missaepae vierahat viruisi,
Majoaisi matkamiehet.
En tapa isaenteaeni!”

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
”Kenenpae tapan talosta,
Tapanko talon emaennaen?”

”Jos tapan talon emaennaen,
Kapeneisi karjamaani,

Lyheneisi lehmaen lypsi,
Maitokupit kuivettuisi,
Ravistuusi voirasiat.
En tapa emauteaeni!"

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
"Kenenpae tapan talosta,
Tapanko pojan talosta?"

"Jos tapan pojan talosta,
Kaskikirvehet katoisi,
Jyvaelaarit laukiaisi,
Aatra vaipuisi vaolle,
Kyykistyisi kynnoekselle.
En tapa poikoa talosta!"

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
"Kenenpae tapan talosta,
Tapanko tytoen talosta?"

"Jos tapan tytoen talosta,
Katoisi hiiri hinkalosta,
Rotta ruokahuonehesta,
Jaeisi sulhoset surulle,
Poikaset paholle mielin.
En tapa tyttoeae talosta!"

Surma hiihti suota myoeten,
Tauti talvitietae myoeten.
Noin puhuvi suuri surma,
Aika tauti arvelevi
Talon aittojen takana,
Maeen alla maennikoessae:
"Kenenpae tapan talosta,
Tapanko talosta minnaen?"

"Jos tapan talosta minnaen,
Ei tuosta talo haevinne,
Naimoiksi nainen katovi,
Ori toisen ostamoiksi;

Nainen toinen naitanehe,
Emaentae etsittaenehe,
Eleae emaennaen kanssa,
Polvet poikoa piellae,
Kaesi lasta kaeaennytellae,
Niinkun muillaki emoilla.”

Tappoipa talosta minnaen,
Pojan naisen pois panetti.
Mies se naipi uuen naisen,
Etsivi emaennaen toisen,
Saapi naisen naimisella,
Etsimaellaehaen emaennaen;
Saa ei lapselle emoa,
Huonoiselle hoitajoa,
Naennin suuhun survojoa,
Rinnan suuhun rientaejeae;
Lapset jaeivaet itkemaehaen,
Pienoiset pisartamahan.

VAIKEAMPAIN SANAIN LUETTELU

Taessae loeytymaettoemaet oudot sanat ovat Eurenin Suomalaisesta sanakirjasta tavattavat.

A.

Aiaskommetto, aidaskoppeli; venaen sanasta: komnata.
Aiut, aikuen, vaehae aika; vaehennysmuoto.
Aivinki, myoeskin.
Alakaetinen, heikkokaetinen; runollinen sana.
Aleksin, sia, alentaa arvoa, katsoa halvaksi.
Alon, oa, ehkae? asettaa alle.
Ammuelen, ella, maettaeae, luoda.
Anneksin, sia, annella.
Apponen, kokonansa, aivan.
Ativot, miniaen vanhempiin perhe ja koto; vanhasta sanasta: atti=isae;
viron kielessae: at, laensi-Inkerinmaalla: aeiti, aetae.

E.

Ehtone, neen, iltapuolinen levaehyshetki.
Epakko, epatto, epatoin.
Etona, etana.
Eule, ei ole.

H.

Haalikkainen, vaalakka, vaalea.

Haarukka, pieni haara, oksa.
 Haitra, kurja.
 Haire, een, hairaus.
 Hakkurainen, ehkae? hakkuupoelkyn korkuinen.
 Halea-latva, hallavan harmaa latva.
 Hamo = hame.
 Hampsu, kuvaussana osoittava huolimatointa oloissansa ja vaatteissansa.
 Haparainen, ehkae? suolia kannattava rasvakesi.
 Hapsi, sen, hivus.
 Haraelen, ella, harata, haralla, vetaeae; taessae runollisesti.
 Havukka, haukka.
 Hehaetin, ttimen, oikeammin ehaetin; paeaestoeraha.
 Heikottelen, tella, laulella iloisesti ja remakasti.
 Heilakoitsen, ta, heilakoin, ta, kuvaussana, osoittava poeykkeaeae
 heiskuroimista.
 Heimot, oen, painovirhe; oikeammin: heimueni; vaehennysmuoto sanasta:
 heimo.
 Heittohiema, oikeammin: hiettohiema, jota katso.
 Helmipaate, tteen, paate on outo sana.
 Hemsuttelen, tella, aeaenisana,
 helmain yhteen lyoemistae kuvaava.
 Hennut, ntuen, vaehennysmuoto sanasta: hento.
 Heristaetitae, virkistyaee.
 Herskuttelen, tella, aeaenisana, kaviain aeaentelemistae hevoisen hiekassa
 juostessa kuvaileva.
 Heryn, yae, pikemmin painovirhe kuin erinaeisen murteen muoto; oikeammin:
 herun.
 Hiejan = hiedan, sanasta hieta.
 Riemun, ua, hedelmoeitae, kukoistaa.
 Hieprahelma, koreahelmainen.
 Hiepsintae, nnaen, se aeaeni, jonka helmain kosketus lunta vasten antaa.
 Hietto, outo Wenaen Karjalan sana.
 Hiettohiema, vanhan Kantelettaren 1 osan sivulla 314 hiema on Wenaen
 Karjalaksi hiha.
 Hiipsintae, nnaen, vertaa hiepsintae.
 Hilkan, kkaa, helkkaeae, josta sanasta se onkin muutettu sointumaan
 sanaan: ”pilkkaa”.
 Himahtelen, lella, aeaenisana, osoittava hivesten toisiansa vastaan
 hierahtamisesta syntyvaeae aeaeni.
 Hipkuttelen, aeaenisana, osoittava sitae aeaentae, joka hiiren jalkain
 kosketuksesta maata vasten syntyy.
 Hivus-kulta, runollinen takaheitto, oikein paein: kultahivus.
 Hoikeus, vaeaeristetty ja painovirheellinen sana, oikeammin hoikkeus.
 Hoikottelen, sitae seuraavan sanan kanssa yhteen sointuvaksi tehty
 muutos sanasta: huokaella.
 Hoilattelen, huuta hoeloettaeae.
 Hokotan, kokea.
 Hotakka, kreikan ulkoisten Karjalaisten ristimaenimi, Fedotka =
 Fedosia, kreikkalaisesta nimestae: Theodosia samoin kuin nimestae
 Feodor, tulee Huotari eli Hotari.

Huikkajan, ta, luikata, heleaellae aeaenellae laulaa.
 Huijale, een, kuvaussana: pitkae hurstin kappale.
 Huikuroin, ta, mennae niin ettae huikun, juosta vikevaesti.
 Huikutan, ttaa, tehdae haepeaeae tahi Wenaean Karjalaksi: huikeaa.
 Huikuttelen, tella, katso edellistae.
 Huimen, nen, kelvotoin valta, mielivalta.
 Hulpikko, hulpilo.
 Huntsukka, kuvaussana, osoittava huonoutta; ressuksa.
 Huomen-kuuro, aamuhetki.
 Huperoin, ta, kuvaussana; huonosti ja hupaan kyhaetae.
 Hupponen, hukkuinen, vakahainen, hupussa oleva, niinkuin kapalolapsi.
 Hupsahutan, ttaa, aeaenisana, hutun kiehumisen aeaentae osoittava.
 Hurnakko, kuvaussana, osoittava hullunpaeisyyttae.
 Huuhalla, sanasta huuhta = huhta.
 Hymyraainen, kuvaussana, osoittava vaehaeistae ja huonokkaista.
 Hyoerehdin, tia, aeaennoessana; sointoa muutos edellisen runon sakeen
 sanasta: vyoerehtiae.
 Haepaekkae, haeterae.
 Hoemmoetaen, ttaeae, kuvaussana, varsinaista selitettaevaeae merkitystae
 vailla oleva.
 Hoeykkenen, tae, mitaetoin sana epaesuomalaisessa lauseessa.
 Hoeyretyinen, runollinen muutos sanasta: koeyretyinen; jota katso.

J. I.

Jalotoin, heikko, ilkeae; muutoin epaesuomalainen sana.
 Jasnoinen, venaean sana: jasnyj, loistava.
 Immikko, impi, neitoinen, tyttö.
 Inhut, uen, vaikeus; vaehennysmuoto sanasta inho.
 Jouvittelen, tella, joutaa.
 Juutan, ttaa, saattaa juuttumaan; taessae merkitsevae laekaehyttaemistae.
 Jytyinen, jyttynaainen, laatuinen.
 Jaeltoenen, vaehennysmuoto sanasta jaelsi.
 Jaeraeelen, llae, jyristae eli jyristae vaehaeisen.
 Jaaekellehdaen, htaeae, 24, kuvaussanan mukailus, usein jaeaemistae osoittava.

K.

Kaaprahdan, htaa, kaapsahdan syrjaean.
 Kaarlut, uen, pikku Kaarle.
 Kaaruttelen, lla, kuvaussana, sitae edellisen sakeen vastaavan sanan
 kanssa mukailtu; muuta varsinaista merkitystae vailla oleva.
 Kaiha, suojustettu, varjostettu.
 Kaihe, een, kaipaus, ikaevae.
 Kaihu, kovin kaipaava, valittava.
 Kaiotan, ttaa, kaikottaa, ajaa.
 Kajatus, ksen, aeaenisana osoittava kaatran eli kaakkurin aeaentae.
 Kaskuttelen, tella, runollinen muutos sanasta kuiskutella.
 Kaivottu, ehkae? oikeammin kaihottu, yhtae ku vainottu.
 Kaljotan, ttaa, naekyae selvaesti; runollinen kuvoussana.

Kalkehdin, tia, vaehaen kalkutella.
 Kalketan, ttaa, astua; runollinen kuvaussana. Kalkettelen, tella, laulella
 kalkkealla aeaenellae.
 Kalki, kalkinen, poloinen.
 Kalttokorva, korvilta kaltattava.
 Kalvin, pimen, lasta, jonka ympäerille verkkoa kudotaan.
 Kampelmanni, kihlankantomies; Norjan kielessae: kvambelsman; vanhassa
 Norjan kielessae kvonbaenamadr.
 Kapeikko, kuvaussana, osoittava kuivaa kapisevaa maata.
 Kapuset, kapeat.
 Karkee, varmaankin paikan nimi.
 Karjo, karja.
 Karkukartano, karkelukartano, leikkikartano.
 Karrus, ksen, kuvaussana, osoittava aekaeistae ja kovaluontoista juntturaa.
 Karsina, sillanalus Wenaenkarjalaisten pirtissae. Karsinaan mennaeaen
 kolpitsan kautta, joka on matala lava kiukaan kupeella, ja josta
 paeallyslaudat karsinaan mennessae ovat pois nostettavat. Karsinassa on
 aina jauhinkivi. On pirtissaekin karsinanpuoli.
 Karskattelen, tella, oikeastansa karskutella.
 Karstamus, ksen, syyhelmaeinen; syyhelmaessae eli karjalaksi karstassa
 oleva; venaen sanasta korosta.
 Karsu, karkea haju.
 Kartu, rrun, haju, kaerty; taemae ja edellinen sana venaen sanasta
 ugarj.
 Kassikka, vaehaeinen tyttöe.
 Kasvokkaha, silmityksin.
 Katsku, katku.
 Kaupattalen, tella, oikeammin kaupoitella.
 Kauro, ristimaenimi Gabriel; venaeeksi Gavriila.
 Keikari, kuvaussana, ylpeaeae ja veikevaeae miestae kuvaava. Teikari.
 Keikellehtelen, dellae, kuvaussana, iloista laulelemista osoittava.
 Keiketys, ksen, kuvaussana, kovempaa iloista laulamista osoittava.
 Keipotan, ttaa, kuvaussana, osoittava tuhman ylpeaeae kaeymistae.
 Keito, runollinen muutos sanasta koito = raukka.
 Kelotan, ttaa, kuvaussana, osoittavata haetae-aeaenistae laulamista.
 Kelpotan, ttaa, kuvaussana, osoittava iloista laulamista.
 Kelpottelen, tella, kuvaussana, ymmaertaemaetoointae ummikon puhetta
 osoittava.
 Keukonen, kuvaussana osoittava kelvotointa heittioemaeistae ihmistae.
 Kensti, runollinen muutos sanasta konsti, osoittava konstikasta ja
 taitavaa.
 Kepasen, sta, kepsakasti eli keveaesti astua.
 Kerus, kero, kita.
 Keryn, yae, kaerven, kaerveta.
 Kettunen, kuoren helmu eli kesi.
 Kiekas, kkaan, kiekkerae, ketterae.
 Kiero, runollinen mukaus merkitsevae kurjaa.
 Kiipueli, kiipeaen, vetae.
 Kiiranen, outo sana.
 Kiiva, kiivas.

Kilokesae, kiloillansa olemisen aika; naimisiin kelpaamisen aika.
 Kingottelen, tella, vaeaentaeae, pinnistaeae, kiskoa.
 Kinnikonni, kinnerkontti; kontti eli konni on taessae saeaeriluu.
 Kipoa lyoeden, vasikat, karitsat ja kilot sanotaan kipaa lyoevaen eli heittaevaen, kuin he iloissansa haeraen pylyae heittaevaet.
 Kisaketo, kisasia, kisa on tanssi.
 Kisko-silmae, kiskova silmae.
 Kivenpuu, kaesikivenpuu.
 Kohalten, kohdallensa, suoraan asetettu.
 Kohtapaeae, paeaetaensae pystyssae pitaevae.
 Koiliskoinen, koillinen eli idaen koitto.
 Koiskaelen, ella, kuiskaella, supattaa usein kovasti.
 Kolatsu, vehnaekakku; venaeen sanasta kolatshj.
 Kolo-ilma, kolkko eli kylmae ilma.
 Komentiera, komentaja; ruotsin sanasta kommandoer, komentoherra, paeaellikkoe.
 Kompottelen, tella, aeaenisana, osoittava juoksevan hevoisen kavioiden kopsamista maata vasten.
 Komppakenkae, gaen, kuvaussana, osoittava astuessa kovasti kopsavata kenkaeae; siis ei pieksuja eli lapikkaita.
 Kongottelen, tella, kuvaussana, ilkioen varkaista tuloa kuvaava.
 Konsti, ylpeae.
 Koppelo, maja, hoekkel, koju.
 Koppakenkae, kengaen, semmoisessa kengaessae oleva, joilla saattaa koppaa eli kipaa heittaevae.
 Koroli, kuningas; venaeen sana: korolj.
 Kostintsa, Kostitsa, kylaekakku, tuomisia; venaeen sana: gostintsy.
 Kosto, nuttu.
 Kujakkinen, kujassa (pihassa) pidetty eli syoetetty.
 Kujaperus, oikeammin kujan perus, karjakujujan perus.
 Kujonen, raitti; pienennysmuoto sanasta kuja.
 Kuippaelen, ella, kuvaussana, osoittava kaulaansa oikoen nielemistae.
 Kukkaus, den, oikeammin kukkavuus.
 Kukki, kukkijalkaiseni, kukitettu jalkani tuki.
 Kukla, tokka, vauva, nukki; venaeen sana kukla.
 Kulahdan, taa, aeaenisana; vaehaen pulahtaa.
 Kulakka, nyrkki; venaeen sana kulakj.
 Kulttaan, tata, runollinen muutos sanasta kaltata.
 Kumasniekka, pumpulinen hame; venaeen sanasta bumazshnyj.

Kumatsu-kainalo, pumpulinen kainalotilkku.
 Kunervikko, runollinen muutos sanasta kanervikko.
 Kunnar, en, kunnas, kukkula.
 Kuohtelen, della, laimistaa vihansa.
 Kuokot, oikeammin kuohot, keuhkot.
 Kuopottelen, tella, koplotella. Kupina, aeaenisana, osoittava kenkaeinkopsetta kaeydessae.
 Kurskehdin, htia, aeaenisana, osoittava sitae kuin karskahuttelemalla kuivaa leipaeae syoedaeen.
 Kurskan, aa, aeaenisana, oikeastansa alkusoinnollinen muutos sanasta

paerskaeae.
 Kurso, ehkaepae? kurssi, kurso on myoes sama ku piilo.
 Kuurin, ia, polttaa eli keittaeae viinaa; venaeen sana kuritj.
 Kuussanna, venaeen sana kuschanie, ruoka.
 Kuutelen, della, ehkae venaeen murteellinen, sana okutatjsa, peittaeytyae,
 ottaa peite paeaellensae.
 Kyen, oikeammin kyven, kypenen.
 Kykkaerae, vaehaeinen korkea paikka.
 Kylkelaeinen, syrjaeinen.
 Kyllaelteen, kyllaeltaensae, kylleksensae.
 Kyly, sauna.
 Kylaejalka, kylden varassa elaevae.
 Kyytyt, kytkyt.
 Kyyttoe, netkoselkae lehmae.
 Kaelkae, soinnollinen muutos sanasta kalko, joka on vaehennysmuoto sanasta
 kalki; katso taetae sanaa.
 Kaeaejin vaajin, oikeastansa kaeaennin vaaja, jolla kangas-tukkaa
 kaeaennetaeaeen.
 Kaemaerikkoe, kaemaerae, heinettynyt maan pinta.
 Kaepphaehytaen, ttaeae, kaepphaeaeen, kaepsaeaeen, lyoedae laepsaehyttaeaeen kaet-
 taetae.
 Kaevystelen, tellae, oikeastansa kaevyskelen.
 Kaeaeipoenen, oikeastansa: kaekoenen (kaepysillae kukkuu).
 Koeyretyinen, kuvaussana, osoittava koeyryselkaeae.

L.

Laajelen, lla, laatia, laain = laadin; venaeen sanasta laditj.
 Laakamoinen, leveae siipi; runollinen kuvaussana.
 Laavon, laapoa, kaevellae laapoitella. Laikan, kkaa, runollinen muutos
 sanasta luikkaa, luikeasti juosta.
 Laito, laitioreki.
 Laitto, kurja.
 Laivaan, ta, laivalla eli veneellae kulettaa.
 Lakaelen, ella, lakaista.
 Lakia, ruotsiksi stork, iso kurenmoinen lintu; viroksi tuonen kurki;
 Servian, Albanin ja Turkin kielissae laklak sekae leklek eli legleg.
 Lako-harja, aivan kuin laossa oleva tukka, runollisesti sanottu.
 Laon, koa, usein lakaista.
 Lapa, eli lapainen on paksu jutrukka vaatteessa eli kankaassa. Se
 tulee siten, ettae kaksi tahi useampikin loimilankaa pujotetaan
 epaehuomiosta yhteen piiden vaeliin. Piitaemae on taas semmoinen
 aukkujuova, joka tulee pirran piiden lonsumisesta
 aukkopaikkoihin.
 Lapatat, heilua.
 Lapatta, pikkuinen kaesikivessae oleva lautapala, jossa kivenpuu pyoerii
 reijaessaensae; venaeen sanasta laptat.
 Lapukka, kylden nimi Wenaen Karjalassa laehellae Wuokkinientae.
 Laukku, laukkaaminen, nelistaemaellae juoksu.
 Lauon, koa, paeaestaeae, avata.

Latonen, runollisesti mukailtu lempimaenimi neitosille.
 Lehautan, ttaa, kuvaussana, osoittava liekin kepeästi liikahtelemista.
 Lehystäein, taeitae, kuvaussana, osoittava huolettomasti rahjuksen tavalla liikkumista.
 Leikamoin, leijata iloisena leikitellen.
 Leilatan, ttaa, kuvaussana, osoittava laulaen ja hoilaten juomista.
 Leiletaen, leilotan, osoittavat iloista laulelemista.
 Lekun, kkua, kepeästi kiikkua.
 Lekutan, ttaa, lekuttelen, tella, haukkua hiljanverkkaan lakkaamatta; runollisesti sanottu.
 Lemu, haju, loeyhkae.
 Lenkaan, ngata, laekaehyttaeae.
 Lepetti, ehkae paikan nimi.
 Leputan, ttaa, kielasten leukain alituista liikkumista kuvaava sana.
 Lerkutin, ttimen, kuvaussana, tarkoittava puheliasta kieltäe.
 Lerpotti, kaesky eli laehettilaes sotaleiristäe; ruotsiksi laegerbad.
 Lesto, liista, liuska.
 Letku, runollinen muutos sanasta sotku.
 Letustan, kuvaussana, osoittava pehmeäen leivaen pitkaellistäe pureksimista.
 Liikistyn, yae, alkusoinnollinen muutos sanasta lyykistyn eli kyykistyn.
 Liissova, plyyssinen, plyyssi-samettinen; venäeksi plischovoj.
 Likerraen, aeaenisana, kuvaava saevysaellae aeaenellae laulelemista.
 Linki, jaloitansa hervotoin.
 Linkki, sukkela, kerkeae.
 Listin lastin, aivan kuin lastatut yhteen joukkoon; runollisesti sanottu.
 Litsa, naama; venäeen sana litso.
 Liukkuinen, runollinen muutos sanasta laukkuinen.
 Liuvoim, koimen, suksi, liukumisen kapineeksi runollisesti kuvattu.
 Liuvoitan, ttaa, saattaa liukumaan.
 Livahka, hkan, sileae.
 Loju, lokkien eli kajavain huuto.
 Loumaja, outo sana.
 Luikerrettelen, tella, luikeroittelen, luikulla soitella.
 Luojut, uen, hylkiminen, halveksiminen.
 Luosku, portto.
 Lupsotan, ttaa, haukkua harvaan.
 Luskon, oa, puuhata, hommata.
 Luukontti, luu-rankale.
 Lynsyttelen, tellae, lynsytäen, ttaeae, lynsin, lynsiae, matalajalkaisen hiiren juoksua osoittavia kuvaussanoja.
 Lypsi, in, lypsy.
 Lyykyttelen, tellae, lypsaeae kyykyllaensae.
 Lyykytäen, ttaeae, lyytäen, ttaeae, juosta kyykyttaeae.
 Lyyraeaen, tae, kuvaussana, osoittava ilon tekoa.
 Laekkaes, laekkoe, laehtekaeae.
 Laetky, kuvaussana, oikeastansa alkusoinnollinen muutos sanasta sotku.
 Laeyli, vaikea mieli.
 Loepinae, aeaenisana, osoittava alituista laetsyttaemistäe.

M.

Maatajalka, maata juokseva jalka.
Maherolehmae, maho.
Mahin, ia, maedaetae, ummehtua, maheutua.
Maailmanlautta, portto.
Mairisa, suositteleva.
Malina, venaeen sanasta malina, vattu, vaderma, vaapukka.
Malkin, lkkia, marssia, astua.
Manninkinen, pienen linnun kuvausnimitys.
Manula, runomitallinen lyhennys sanasta mannula, mannun eli mantereen haltian asunto.
Matikkalehmae, mahikki, usein mahona oleva.
Melki, melkein.
Melki-arvoinen, melkeae arvoinen.
Meronen, pieni meri.
Miekotsen, kota, varustautua miekoilla.
Mieli-paeae, oikeammin mieli paeachaen.
Mii1o, rakas; venaeen sanasta milyj.
Millitsen, runollinen kuvaussana, tarkempaa merkitystae vailla oleva.
Molotsi, pikku poika; venaeen sanasta molodetsj.
Muhaelen, ella, huokuva ja myhkivaeae makaajata osoittava huvaussana.
Muikunta, nnan, kuvaussana, jalkain suikkivaa liikuntaa kuvaava.
Muitsin, ia, venaeen sanasta mytjsja, peseytyae.
Mullinen, haerkae.
Muakas, kkaan, mutainen.
Murrallan, ltaa, temmata.
Murrin, oikeastansa muurnin, nurin; Wenaen Karjalan sanasta muurnis, nurjapuolinen.
Muu-vero, vero on atria; skandinavilaisesta sanasta vard; eri murteissa vaerd. Katso Ivar Artsens Norske Folkeordbog.
Mykaetaen, ttaeae, maekaettaeae niinkuin taivaan vuohi niminen lintu, jota kutsutaan vanhaksi piiaksi.
Mynstaeri, luostari; venaeen sanasta monasteryj.
Maejellaen, ltaeae, hoilaavata laulamista osoittava kuvaussana.
Maessae, maessaeksi = rikki, moeyhyksi.
Maeaejellaen, ltaeae, oikeastansa vaehennysmuoto sanasta maeaeikiae, samoin kuin murraltaa, puhaltaa, sanoista murtaa, puhua.
Maeaejintae, maeaeikiminen, huonolla aeaenellae laulaminen.

N.

Naapottelen, tella, kuormillisena eli kohtuisena kaevelemistae viittaava kuvaussana.
Naljasilmae, isosilmaeinen.
Nalkkisilmae, tuikeasilmaeinen.
Nallikka, miehistymaetoointae ja keskenkasvuista poikaa osoittava kuvaussana.
Narttu, imisae koira; osoittaa taessae lauseessa aepaeraelasta.

Nasa, poikanassukka; pilkkanimi pojille.
Nillikka, runollinen muutos sanasta nallikka; katso sitae.
Nirttu, runollinen muutos sanasta narttu; katso sitae.
Nokka, nokkela, tarkka.
Nokkelo-nenae, jolla on pikkuinen nokka.
Noriperae, nori on sama ku notko, jonka putouksissa vesi norisee.
Noronaama, noro on taessae = naarmu, juova, karttu, rytty.
Notkustelen, tella, notkutella.
Nukkerehdan, htaa, itkeae nujertaa.
Nuohkija, nyhkijae.
Nuorinen, ehkae metsaeelaeinten poikia osoittava.
Nuottue, nuottakunta.
Nurskun, kua, ilomieltae osoittava kuvaussana.
Naerkaesen, stae, naerhen aeaentae matkiva aeaenisana.
Naesaepaeae, naetisti eli kauniisti laitettu paeae.
Naestyrae, nystyrae.
Naestaeele, ellae, laittaa naestisti ja soreasti.

O.

Oastan, taa, laekaeyttaeae siikaisilla, okailla, vihneilla.
Oettelen, tella, niellae; runollinen kuvaussana.
Ojamykrae, mykrae on muissa murteissa myyrae.
Olkikoppoli, olkimaja.
Olotan, ttaa, tyoentaeae, saattaa; sanasta olkenen, oleta = kulkea.
Opittelen, tella, kaeydae katsomassa.
Oranen, naskali.
Oro, uroisa eli oroisa sika, karju; taessae herjaussanana.
Ostopaksi, erillensae; venaeen sanasta vy otstanku.
Ounahuulla, ounahuudella, viisaudella.

P.

Paakistuu, ua, paatua, kovettua paakuksi, juuttua kiini.
Pajattaa, laulaa Wenaen lauluja, karjalaksi pajuja, venaeen sanasta poju.
Paikari, kuvausnimitys.
Pajupuro, puro on sama ku oja.
Pakaelen, ella, puhua, pakista, haastaa, kertoa, jutella, tarinoita vaelistae.
Pakla, paula.
Pakon peraestae, vaekisin, vaekivoimalla.
Palja, palakainen, venaeen-uskolaisen vaimon ristimaenimi Palagea.
Palkon, oa, ottaa palkkalaiseksensa, palkata. Paperran, rtaa, jaeniksen papatosta matkiva sana.
Pantahainen, pannahainen; pannaan eli kirkonkiroukseen pantu.
Passipo, kiitoksia; venaeen sanasta spasibo.
Patsas, aan, pirtin patsas; Wenaen Karjalaisten sekae Suomenkin puolella, Ilomantsissa ja Wiipurin laeaenin itaesyrjaessae asuvaisten kreikan uskoisten Karjalaisten pirtissae kiukaan kulmaan liitetty

patsas, josta menee kaksi orsiksi nimitettyä lautaa, toinen
 peräseiniä ja toinen sivuseiniä.
 Pella, pellavas.
 Pelonainen, kapaloaate; venäen sanasta pelena.
 Perinae, polsteri; venäen sanasta perina.
 Peros, ksen, perattu huhta.
 Pertti = pirtti, ei sanasta pere, mutta Litvankielisestä sanasta
 pirttis, sauna, tekosanasta pirsti, pestae.
 Pettäjäiset, kinnun pettäjäiset, maistiksi otettu voi kinnusta.
 Piepotus, ksen, kuvaussana, pienen linnun tapaista aeaentae kuvaileva.
 Pillamus, ksen, pillaus, turmeleminen.
 Pilonen, runollinen muutos sanasta polonen.
 Pintahainen, runollinen muutos sanasta pantahainen; katso sitae.
 Pinteli, paeaenauha; ruotsin sanasta bindel.
 Pirpanen, kaarnan roso.
 Pintyn, mustua pinnalta.
 Piuskan, aa, hiljaista aeaentelemistä osoittava kuvaussana.
 Pohrotsa, Jumalan aeiti; venäen sanasta Bogorodetsj.
 Poikaruutukka, laiha, pitkä poika roiskale.
 Poimuhelma, poimehelma.
 Pokosta, kirkonkylä; venäen sana: pogostj.
 Perun, ua, parkaa.
 Poste, een, vuode; venäen sanasta postelja.
 Potsalkka, nappi; venäen murteellinen sana.
 Potsanen, outo sana.
 Potso, porsas.
 Proitin, tia, laehteae; venäen sanasta proiti.
 Prokko, venäenuskolaisten ristimaenimi Prokofei.
 Propatinut, kuollut; venäen sanasta propadatj.
 Puiperran, rtaa, piiperraen.
 Puiroa, semmoinen raivaamaton kohta metsäessä, josta on hakattu
 puita.
 Puitukka, kan, hoikka ja heikkoa miestä merkitsevä kuvaussana.
 Pullosuu, pullo turpa, toeroesuu.
 Pulputin, ttimeen, putellista pulputtaen juokseva aine.
 Punelen, ella, punoa.
 Punttaan, tata, puuhun kiinnittämistä merkitsevä kuvaussana.
 Puolenen, leta, vaehetae.
 Purjepuu, masto purjeveneessä.
 Puraksihen, purkautua; oikeastansa verbum reflexivum puraksiin,
 puraksiita; muutoin kelvotoin sana.
 Purtu, rrun, matkahevoisten lepopaikka purtovaelin ajettua.
 Putsi, putsinen, tynnoeri; venäen sana: botschka.
 Puuhkova, hoeyhenillae täytetty, hoeyheninen; venäeksi puhovyj.
 Pyllinen, talon nimi.
 Pylloettelen, tellae, kuvaussana, pyllysihinsae kumartuen juoda yli
 astiasta.
 Pynttaeaen, ntaetae, lyoedae, paentaetae selkaeaen.
 Pyypoettelen, tellae, matkia pyyn viheltaemistä.
 Pyy'äen, pyykaeae, paukkaa.

Pyoeraepoeytae, pyoerae poeytae.
 Paeivaetsi, paeivaeketit.
 Paehkaemae, paehkinae.
 Paellaehys, ksen, paellaere, kuvaussana, paksuja paeaenalaisia osoittava,
 joiden paeaele paellaehdellae kelpaa.
 Paerskaen, aea, roiskua, pirskaa.
 Paeakontti, paeaeluu.
 Paeapoenttae, paeaeluu; poenttoeoen runollisesti verrattu.
 Paeatnitsae, perjantai; venaeen sana: pjatnitsa.
 Poekoetti-leipae, petaejaeinen.
 Poeloetaen, ttaeae, haeraen moelaejaemistae alkusoinnollisesti osoittava
 kuvaussana.
 Poemy, jyry, jyraekkae, poeminae.

R.

Rahnikoin, ta, letittaeae pistelemaellae, niinkuin ruoskan siima tehdaeaeen.
 Rahvon, oa, oikeammin rahoa, kihlata rahoilla.
 Rantsukka, juoppo; ruotsalaisesta sanasta rant; halpa mies.
 Rastan, taa, oikeammin raastaa.
 Raukottelen, tella, surkutella, sanoa raukaksi.
 Reili, viekoitus, viettelys, paha tuuma.
 Reilittelen, tella, itkeae rillittaeae; alkusoinnollisesti mukailtu
 kuvaussana.
 Reilotan, ttaa, ylpeaeae tuloa tarkoittava kuvaussana.
 Reista, viehaetys, viekoitus, puuha; ruotsalaisesta sanasta fresta.
 Reminae, oikeammin raeminae.
 Remullinen, riemullinen.
 Rensun, ua, reen ratisemista ja lensumista ajettaessa merkitsevae
 kuvaussana.
 Repistyn, yae, rimpisuohon uppoamista osoittava kuvaussana.
 Repukka, leikillinen pilkkanimitys.
 Reuhunto, nnon, reuhaaminen, toran jyry.
 Reyt, rekyen, reki; pienennysmuoto siitae.
 Rieho eli riehko, kahden nurkkauksen vaeli lappa-aidassa, johon
 aidakset pannaan paeat ristiin nurkittain.
 Rieppu, nauriista tehty juoma; venaeen sanasta rypa.
 Rievae rihma, lievae rihna.
 Rikuttelen, tella, lyhyesti aeaennellen ammu eli hirnua.
 Rimajan, ta, kaereaesti aeaentelemistae kuvaava aeaenisana.
 Rintataarissa, rintatoveri, vieruskumppali; venaeen sanasta:
 tovarisch.
 Ripistyn, yae, pirskaa, roiskua.
 Ripitaen, ttaeae, rivakkata juoksua osoittava kuvaussana.
 Ripsan, saa, hiljaista ja teraevaeaeenistae rapsamista kuvaava aeaenisana.
 Ripukka, riippuva koristus.
 Ritunen, heikko.
 Riuskuttelen, tella, kaenen kukkumista runollisesti nimittaevae aeaenisana.
 Rokosina, niinimatto; venaeeksi rogozhina.
 Ruinaan, nata, ahneesti syoedae; alkusoinnollinen kuvaussana.

Rumentsainen, punotin, poskien punaus-aine; venaeeksi rumjantsy.
Ruotiruoka, ruotivaivaisen ruoka.
Rupaloettoe, toen, loettoe on matala varretoin virsu; rupaloettoe, rupainen, likainen, murainen loettoe.
Rutjaan, ta, pilata, sotkea.
Ryytti, tin, paikan nimi.
Raetsinae, pitkae vaimonpuolen paita.Raeyaehytaen, ttaeae, raemaehyttaeae, raevaehyttaeae.
Raeaeekistyn, yae, alkusoinnollinen toisinto sanasta laeaeekistyaee, polviansa levittaeen kyykistyaee.
Roemae, ryminae, melske, jyry.

S.

Saarapaeae, haarapaeae, kaksinhaarainen paeae.
Saaronen, saari.
Saatattelen, tella, saatella, tuotella.Saavanen, outo Wenaeeen Karjalan sana.
Salvon, men, salvan, men.
Sanki, gin, ohut kakkara.
Sapakka, koira; venaeeksi sobaka.
Sasen, syli; venaeeksi sazhenj.
Satatan, ttaa, kipeaesti koskettaa, haavoittaa, loukata.
Seinimae, seinamae, seinae.
Seitset, runollinen muutos sanasta suitset.
Seitso, joku verkon laji.
Siidaen, taeae, siintaeeae, naeyttaeae siniseltae, niinkuin kaikki paikat pitkaen matkan paeaestae katsottaissa.
Siipipuonna, siipipuolena.
Siitalo, pitkae viipale.
Sikko, nen, sisko, sisar.Sima, herana juokseva puhtain osa mehilaeeisen medessae eli hunajassa; saksan sanasta: Honig-seim = ruotsiksi: jungfruhoning.
Sinikkoe, sininen, entinen sininen (viiden ruplan) seteli.
Sinnaen, ntaeae, sinertaeae; katso siidaen.
Sipakka, sipale, haetaerae, huijennut.
Sirkkasorkka, kan, sirokenkaeistaee osoittava kuvaussana.
Sivennaen, ntaeae, sieventaeae.
Siveri, outo sana.
Sopaelen, ella, myytistellae, supostella.
Sorokka, tyttoejen korea silkkinen paeaeekapine; venaeeksi soroka.
Soritsen, ita, soristaa.
Sorkale, een, sorean hutjakkaa poikamiestaee kuvaava kuvaussana.
Sorkehdin, htia, verkallensa sorkkia, soreasti astua.
Sosle, een, hyyhmae, jaeaehyyhmae.
Suihtu, suitsu, liekki. Taessae uudessa Kantelettaressa vaeaerin saanut muodon: suihtui.
Suitsin, ia, kuvaussana, suun pieksaemistaee alkusoinnollisella sanalla kuvaava.
Sukimojansa, sukimiansa; siis sanasta sukia.

Sulkan, kkaa, aeaenisana, matkiva sukkulaisen aeaentae kutoessa.
 Suolin, ia, ottaa pois suolet eli sisaelmykset.
 Suovatta, tan, lauvantai; venaeen sanasta: subota.
 Supostelen, tella, kuvaussana, suutansa mytistellae.
 Suppu, pun, soppi.
 Surtsin, ia, aeaenisana, roiskua.
 Suukin, kkia, suun pieksaemistae alkusoinnollisella sanalla runollisesti
 osoittava kuvaussana.
 Suullitan, ttaa, suuttaa.
 Suuru, sora; venaeen sanasta sorj.
 Suutimatoin, sallimatoin; venaeen sanasta suditj, tuomita, maeaeraetae.
 Suutu, dun, oikeus; venaeen sanasta sudj; josta suutu-herra =
 oikeusherra.
 Suuvero, atria; karjalaksi: ruokavero; katso muuvero.
 Saelloe, kumppali; Wiron kielestae Karjalaan tullut saksan sana Gesell.
 Saeteri, satiini; mukalaisesta sanasta satin.

T.

Taaria, venaeen uskaisen vaimonpuolen ristimaenimi Daija.
 Takatarhilo, katso tarhilo.
 Talkatasku, runollinen muutos sanasta tilkatasku, paikkalakkari.
 Talvitakku, kun, talvitakussansa oleva.
 Tarhilo, tarhina, vanhan Kantelettaren III osan sivu 290, outo Wenaeen
 Karjalan sana; katso takatarhilo.
 Tavolna, kyllae; venaeeksi dovoljno.
 Tehterinen, outo sana.
 Telikkae, kae, talikko; Ylae-Haemeen murteella; sama ku tadikko, tadehanko,
 sontahanko.
 Teloitan, ttaa, teloilla varustaa.
 Tengollinen, rahan arvoinen; venaeen sanasta dengi.
 Tero, venaeen-uskaisen miehen nimi Terentius.
 Tervapartsa, tervanahturi.
 Tiepottelen, tella, keppelaesti, keveaesti kaeymistae merkitsevae kuvaussana.
 Tieto-liukkunen, liukkunen on runollinen muutos sanasta laukkunen,
 pikkuinen laukku.
 Tiiperrehdaen, htaeae, alkusoinnollinen muutos aeaenisanasta piiperrehtaeae.
 Tiiru, alkusoinnollinen muutos ruotsin sanasta: spira, raakapuu.
 Tiivi, sievae, vakainen, tanea.
 Tiski, oikeammin, tiiski, ruokavati. Wanhasta Ala-Saksan sanasta: Disk.
 Tolppa, pan, 12 killinkiae.
 Tomia, runsas.
 Tomu, tomina, jyske.
 Tukkoelen, ella, tukkuun panna.
 Tulen lautta, portto.
 Tullukka, kuvaussana sanasta tullo; siis pienenlaentae tuhmanainen.
 Tupsu, oikeammin tupru, poelly.
 Turjottelen, tella, viskoa.
 Turkka, turkanen; kiroussana.
 Turnus, ksen, turiseva ja kunnottoman naekoeinen mies, ruhnu.

Tuuteri, Tuuterin suomalainen kirkko ja seurakunta Inkerinmaalla Pietarista eteläpäin.
Tuurukka, hajatukkaista osoittava kuvaussana.
Tyyptäen, ttaeae, kuvaussana, osoittava lyhytvartisella piipun tyyppikaella tupakoimista.
Tyssaeelen, ellae, leikata poikki, typistaeae.
Tyoeikkoenen, pienennysmuoto sanasta: tyoe.
Tyoenäen, ntaeae, lahettaeae; Itä-Karjalassa ja Venäen Karjalassa sitä merkitseväe.

U.

Uikari, vanhaa uikkavata ukkoa osoittava kuvaussana.
Ulas-vesi, oikeammin kulasvesi, uhkuvesi, tulvavesi, ouruvesi.
Umpilausehinen, ummikko.
Umpiputki, ummessa oleva putki; kanuunaa ja pyssyae taessae sillae lailla runollisesti verrataan.
Unta, untelo.
Uudin, timen, koholle saengyn yli saeaskien ja kaerpaisten pois estaemiseksi ripustettu liinapeite.
Uusi linna, Novgorodin kaupunki Venäellae.

W.

Vahtokuu, helmikuu.
Vaalasti, kihlakuuta; venäen sanasta: volostj.
Vaara, metsäinen vuori, maeki.
Vaassa, erilaatuinen venäläisten kalja; venäeksi kvasj.
Vaikutan, ttaa, valittaa.
Vailehdin, htia, oikeastansa vaellehdin, vaellella, sanasta vaeltaa.
Vaimala, oikeastansa vaivala.
Vainotie, sota on karjalaksi vaino, venäen sanasta voina; vainotie siis on sotaretki.
Vaklo, runollinen muutos sanasta vikla, eraes soilla olostava lintu.
Valanne, vuoren kohta, josta valaa eli valuu vettae.
Valju, kurja.
Valjuttelen, tella, lepoittaa.
Vallalten, vallaltansa, mielin määerin.
Valmenen, meta, valmistaa.
Vanttera, oikeastansa vantera, tukeva, tanakka.
Varpapuu, raaka purjeessa.
Varrin, timen, mitaetoin sana.
Varski, riski, rivakka.
Vastakoivu, koivu, josta otetaan kylpyvastoja eli kylpyvihtoja.
Vehnäe-kolatsu, kolatsu, vehnäe-kakkara; venäen sanasta: kolatschj.
Veito, don, veikko, veijo, vello, vellyt, veloinen, vähennysmuotoja sanasta: veli.
Vetkaan, ta, viskata huolettomasti tahi varoittelematta.
Vetre, een, herkkäe, notkea.

Viena, Dvinanjoki pohjois-Wenaeellae, josta Wienan linna, Arhangelsk ja
 Wienan meri, Walkea meri.
 Vienopaeivaainen, surkuteltava.
 Vieriskumppali, vieruskumppali. Vierrinhanko, ngon, viertohanko.
 Vietra, aempaeri; venaen sana vedro.
 Vihkuri, vihko.
 Viipula, viipale, viilu, pitkæe palainen.
 Viitisen, itae, oikeammin viititsen; katso sen paikan toisintoa
 vanhassa Kantelettaressa; runollinen muutos sanasta: vaatitseita =
 vaatettautua, pukeutua vaatteisihinsa.
 Viivikkoe, koen, viita, vitsikko, lehto.
 Vipasen, sta, nykæeistæe, hipaista, koskea sukkelasti.
 Villovarsa, hienokarvainen varsa.
 Vilka, kan, vilkas.
 Viltti, parkitusta nahasta tehty kuormareen peite.
 Vingottelen, tella, juoda niin ettae vinkuu.
 Virhu, alkusoinnollisesti tehty runollinen muutos sanasta: karhu.
 Virsin, iae, laulaa, laulella.
 Vitelen, dellæe, vitistaen, stæeæ, sukkelaa kulkemista tarkoittava
 kuvaussana.
 Voikkonen, voisiruinen, vaehæen voita.
 Vollotan, ttae, kuvaussana, lypsæeæe lutustaa.
 Volmari, lienee Liivinmaalla olevan kaupungin nimi.
 Vuiskaan, ta, outo Wenæeen Karjalan sana.
 Vuodun, tua, menehtyæe.
 Vuollattelen, tella, virua, venytellaetæe.
 Vuolova, vuolas.
 Vyoekkeleksen, leitæe, kuvaussana, aeaennellen yloes pyrkimistæe osoittava.
 Vyoerehdin, htiaæ, vierehtiaæ, kuleksia, liikkua, kaevellæe.
 Væikerrehdaen, htæeæ, vaikeroita.
 Væelkyttelen, tellæe, væelkkyæe yhae, væelaehdellæe, vilahdella.
 Væenkaeræe, oikeastansa væekkaeræe.
 Væerkki, kin, katso væeaerti.
 Væestaeræe, puu-ikkuna; varmaankin ruotsin sanasta: foenster.
 Væaennittelen, tellæe, væaennellæe; runomitan vuoksi nelitavuisena.
 Væaerti-morsian, væaerti-vaimo, portto, huora.
 Væaeraelten, væaeraellaensæe.
 Voersti, ruhtinas (pilkalla); ruotsin sanasta: foerste.

Y.

Ympynen, sen, impi, neito.
 Ymmaerkki, ymmyriaistæe taivaslakea runollisesti nimittaevæe sana.

Ae.

Aeyoettelen, tellæe, huudella aeyæe.
 Aekin, æekisti, sukkelasti, sievaesti.

ALAVIITTEET

[1] Sanalaskurunoa emme ole tahtoneet erilleen laulurunosta mainita, vaikka kylläe onki vaehae omituista laatuansa.

[2] Laulurunoja laadustansa ovat, mitae nykyisen kokouksen ensinzaeisessae ja toisessa kirjassa loeytyy, virsirunoja, mitae kolmannessa. Kertomarunoja tavataan Kalevalassa Waeinaemoeisen, Ilmarisen, Lemminkaeisen ja muiden senaikuisten moninaisista toimista ja huolista kotonansa sekae muualla, erittaeinki Pohjolassa. Loihturunoja ovat kaikki luvut, synnyt ja muut sanat, niinkuin esimerkiksi raudan, tulen, kaeermeen, pistoksen ja riiden synnyt eli luvut; lemmennosto-, kosiomiehen ja lapsivaimon luvut; kateen, voiteen ja mehilaaisen sanat; verensulku- ja muut asetus-, suositus-, lumous-, turvaus-, rukous-, manaus-, herjaus-, pelotussanat. Suurin osa niistae vieldae on praenttaeamaettae, ehkae niitae jo kyllae praentaettynaeki luetaan usiammissa kirjoissa, erittaeinki seuravissa: Chr. Lencquist, Specim. de Superstitione Veterum Fennorum. Aboae 1782; Chr. Ganander, Mythologia Fennica. Aboae 1789; H. R. von Schroeter, Finnische Runen. Finnisch und Deutsch. Upsala 1819; Zach. Topelius, Suomen Kansan Vanhoja Runoja ynnae myoes Nykyisempiae Lauluja. Turussa ja Helsingissae 1822-1831; Kantele taikka Suomen Kansan sekae Wanhoja ettae Nykyisempiae Runoja ja Lauluja. Helsingissae 1829-1831. Osoitelmarunon laatua ovat nykyisessae laulustossa loeytyvaet Haeakansan laulut ja XXVIII runo Kalevalassa. Sen taeydellisemmaestae muodostumisesta saadaan esimerkki J. F. Lagervallin kirjasta: Ruunulinna. Murhekuvaus 5:ssae tapauksessa. Hels. 1834, kuin myoeski Jak. Juteinin kirjoista: Perhekunda. Pilakirjoitus epaeluuloista. Wiipur. 1817; Pila pahoista kengistae, uskon vahvistukseksi, 2:nen yloespano. Wiipur. 1827.

[3] Katso: Sv. Folkvisor af E. G. Geijer och A. A. Afzelius, 2:dra D. Sthlm 1816, p. 2 ja 212.

[4] Katso: H. G. Porthan, Dissert. de Poesi Fennica, partt. V, Aboae 1766-1778.

[5] Mainittu pispa D. Juslenius on sama mies, joka suomenti Lutheruksen vaehaen katekismion ja sitae seuraavaiset O. Svebiliuksen yksinkertaiset selitykset. Sanansa, jotka luetaan kirjansa ”Suomal. Sana-Lugun Coetus”, Sthlm 1745, esipuheessa Sec. 16, kuuluvat: ne jam de carmine quidquam dicam Fennico, cujus elegantia, vis commovendi animos, et affectus ciendi, breviter enarrari negavit: et si maxime id possem, fidem facerem nemini, qvi illius intima non penetraverit sermonis.—Figuris tam dictionum, qvam sententiarum abundat, ut sine illis poesis non aestimetur.

[6] Katso ennen mainitun kirjansa esipuhetta, jossa ensimaeisellae sivulla luetaan sanat: ”in unserm deutschen Vaterlande, das schon so viele ausheimische Gesangesstroeme liebend in sich aufgenommen, hoffen wir, dieser wunderbaren Liederquelle eine nicht unguenstige Aufnahme versprechen zu duerfen. Unseres Preises bedarf sie nicht—sie selbst wird bald genug der Freunde um sich versammeln, die auf ihr Rauschen horcben.”

[7] Katso myoes 9. laulua ensin. kirjassa.

[8] Katso 108. laulua I:maeisessä kirjassa.[9] Katso: J. G. von Herder, *Stimmen der Voelker in Liedern*. Tuebingen 1807, siv. 104, jossa kirjassa myoes seuraavatki laulut saksankielisesti, siv. 102, 129, 170, 171, 177, ovat tavattavat.

[10] Katso: *Pienien Runojen Suomen Poijien Ratoksi*, I:maeinen osa, praentaetty 1818, jossa laulut I—VI, VIII, X ovat taetae laatua, ja II:nen Vihko, Upsalassa 1821, jossa samoite laulut I—XI kuuluvat taehaen kokoukseen. Naeistaeh yhdeksaestaetoista laulusta loeytyy ensin osa myoes von Schroeterin, taemaen esipuheen III:mannella sivulla, mainitussakirjassa, jossa paeaelliseksi taetae laatua tavataan 7 paimenlaulua, 2 jauhorunoa ja Kojosen poian virsi. Ne kaksi jauhorunoa myoes luetaan Porthaanin edellae sanotussa kirjassa ja ovat melkein ainoat samassa kirjassa loeytyvaet vanhanaikaiset kansanlaulut. Muutamia taemaenlaatuksia olemma meki ennen praenttaeyttaeneet Kanteleen 2:ssa osassa, siv. 13-23, 33-72, kuin myoeski kuukausisanomain Mehilaeisen vuosikerroissa 1836, 1837.—Ilman naeitaeh praenttikirjoista saatuja apuja olemma myoes eraeitaeh lisaeyksiaeh kirjoitettuna naehin saaneet Magisteri Matthias Aleksanderi Kastreinitaeh ja Akademian Oppilaiselta Johan Fredrikki Kajaanilta, jonka taessaeh kiitollisuudella mainimma.

[11] Taessaeh esipuheessa loeytyvien nykyisempien laulujen, kun myoeskimuutamien vanhojen runonuottien soittoimukaisen jaerjestaemisen on Herra Laulun-opettaja Fredrik August Ehrstroem hyvaentahtoisesti toimittanut. Jos niissaeh olisi jotain erehdystaeh eli muuta vikaa, esimerkiksi ettaeh laulettaisiin kauniimmasti, kun naeissaeh soittoivoissa on osotetuksi saatu, jota muutamista nuoteista kyllaeh pelkaehemmaeki, niin siitaeh ei tule haentaeh syyttaehae, vaan meidaeh huonoa, usein pettaehvaeistaeh soitto- ja nuottimuistoamme.

[12] ja [13] Naemaet mahtavat olla paavinaikuksia lorusekaisia rukouksia.

[14] ja [15] Ukko.

[16] ja [17] Sulho.

[18] Pojan.

[19], [20], [21] ja [22] Neito.

[23] Neitoa.

[24] Neitonen.

[25], [26], [27], [28] ja [29] Neito.

[30] Lauletaan morsiamen raskaana ollen.

- [31] ja [32] Kuvailevat ennen vihkimistä saatua lasta.
- [33] Poikapaimen.
- [34] Tyttöepaimen.
- [35] Nuori neitosesi.
- [36] Poikalapsen.
- [37] Tyttöäe.
- [38] Neiot.
- [39] Sulhosia.
- [40] Tyttöeloeitä.
- [41] K. laulu 208; r. 7, ja siitä eespäin.
- [42] Bethlehemissä.
- [43] ja [44] Piinasivat, vaivasivat.
- [45] Venäläisillä naisilla lauluissa useinkin ei ymmärretä Ryssien, vaan Greikan uskon Karjalaisia.